

ADAGIORVM

D. ERASMI ROTERO-

DAMI EPI-

TOME.

*Ex nouissima Chiliadum recognitio-
ne excerpta.*

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini,
M. D. LXIII.

ADAGIORVM D. ERASMI
ROTERODAMI EPI-
TOME.

QVID PAROEMIA.

PAROEMIA (definitore Erasmo) est celebre dictum, scita quapiam nouitate insigne. Vt Dictum generis, Celebre differentie, Scita quapiam nouitate insigne, proprij vicem obtineat.

Quid Paroemix proprium, & quantum.

Peculiariter autem ad prouerbij rationem pertinent duo, vt celebratum sit, vulgo que iactatum. Deinde scitum, vt aliqua ceu nota decernatur à sermone communi: id verò erit, quod antiquitate pariter & eruditione commendetur. Celebritas autem adagiorum est ex oraculis numinum, sapientum dictis, poeta quopiam maxime vetusto, scena, hoc est, Tragicorum & Comitorum, actis fabulis, fabularum argumentis, apologis, euentu, historijs, apophthegmatis, verbo temere dicto. Denique mores, ingenium, seu gentis siue hominis alicuius siue etiam animantis. Postremo rei quoque vis quapiam insignis ac vulgò nota, locum fecerunt adagio.

Quibus ex rebus nouitas accedat Paroemix.

Nouitatem nonnunquam ipsa res secum adfert, nonnunquam eam figura conciliat, vt Metaphora que penè semper adest, & multas partes complectitur, Hyperbole, Aenigma, quod nihil aliud est, quàm obscurior allegoria, Allusio nonnunquam dialectus, id est, verbi proprietates, Ambiguitas item eloquendi nouitas, quanquam hec ipsa nouitas profiscitur à figura. Denique in paroemijs omnes & γελωσις, id est, ridiculi formas inuenies.

Quomodo Paroemia differat ab ijs, quæ videntur illi confinia.

Sunt autem quedam affinia paroemijs, vt γωμωγαι, id est, sententiæ: ad hæc αἰροι, id est, apologi: tam apophthegmata, præterea scommata, id est, falsè dicta. Ea facile licebit ab adagio discernere, si ad definitionem recurras. Verùm quando hec singula possunt non esse paroemiæ, satis patet quòd à paroemia sunt diuersa. Quanquam sunt in hoc genere quedam adeò commode dicta, vt facile possint in adagiorum ordinem adscisci.

Commendatio Prouerbiorum à dignitate.

Cognitionem prouerbiorum non in postremis habitam, vel illud sat argumenti puto, quòd primi nominis auctores de his volumina contexere non dedignati sunt. Quorum primus Aristoteles philosophus, teste Laërtio. Chrysippus ad Zenodotum. Cleanthes item. Reperiuntur nonnulla prouerbiorum collectanea Plutarchi nomine. Citantur inter paræmiographos ab Athenæo, Clearchus Solensis, & Aristides. Deinde Zenodotus, qui Didymi Tarrhæi que paræmiæ in compendium redegit. Citantur & Theophrasti prouerbia in commentarijs in Demosthenem. Opus quod Zenobij titulo circumfertur, à me sub Zenodoti nomine citabitur. Citatur ab hoc Milo quispiam paræmiographus, item & Dæmō. Extant & Diogeniani collectanea. Multa refert Hesychius, multa Suidas, qui Theetetum quendam auctorem adducit. Sed quid ego hos, cum sapientes quidam Hebræi non dubitarint hoc titulo libros aliquot edere? Nec illud argumentum leue, quod inter auctores, ut quisque fuit eruditissimus eloquentissimus' que, ita quàm plurimum adagiorum suis libris asperfit: quales sunt apud Græcos Plato, Aristoteles, Plutarchus. Jam ut ad Latinos veniam, ommissis utroque in genere Grammaticis ac poetis, & M. Varrone, qui titulos quosdam prouerbiales Menippeis adscripsit, Romani principes magnis de rebus consulti, aliquando prouerbio respondisse inueniuntur. Quis non veneretur hoc genus sermonis, quum ipse Christus peculiariter eo delectatus sit? Apud Græcos his philosophi & sapientes responderunt. Nec antiquius vllum fuit doctrine genus, quàm paræmiarum.

Ad quas res utilis Paræmiarum cognitio.

Nec minus utilitatis inest prouerbijs, quàm olim adfuerit dignitatis. Conducunt enim cum ad alia permulta, tum potissimum ad quatuor, ad persuadendum, ad philosophiam, ad decus & gratiam orationis, ad intelligendos optimos quosque auctores.

Commendatio à difficultate.

Vt non est mediocri artificij, gemmulam scitè includere azulo, & aurum purpure intextere, ita non est (mibi crede) cuiusvis paræmiæ aptè decenter' que orationi inferere.

Quatenus utendum Adagijs.

Primum meminisse oportebit, ut quod Aristoteles admonuit de epithetis, id in adagijs usurpandis obseruemus, nempe, ut illis utamur non tanquam cibus, sed condimentis, id est, non ad facietatem, sed ad gratiã. Præterea, non quous in loco. Deinde, ne nimis crebrò. In epistolis tamen familiaribus licebit paulò liberius hoc genere ludere.

Variis Prouerbiorum vsus.

Potest variari prouerbiorum vsus, ut idem dictum ad complures sensus

sensus accommodes. Ut huiusce rei unum exemplum habeas, pertusum dolium, vel ad obliuiofum, vel ad profusum; vel ad auarum, vel ad futilem, vel ad ingratum traduci potest. Effluit enim quidquid infuderis in animum immemoris. Apud prodigum nihil durat. auari cupiditas nunquam expletur. futilis & garrulus nihil continet.

DE FIGVRIS PROVERBIALIBVS ANTEA dictum. Nunc fontes aliquot indicabimus, à quibus genus figurarum duci possit.

Ab ipsa re.

Sumuntur enim interdum ab ipsa re, quoties hominem scelestum, scelus appellamus; dedecorosum, dedecus; pestilentem; pestem; lurconem, barathrum; tenebrionem, tenebras; contaminatum, labem. Qualia & per comparationem efferre licebit, scelere sceleratior, ipsa nequitia nequior, cecitate cecior, loquacitate loquacior.

A rebus similibus.

Huius proxima sunt, que à rebus similibus trahuntur: at, Melle dulcior, Nive candidior.

Ab animantibus.

Muliere loquacior, passere salacior, hirco libidinosior, ceruo viuacior, luscinià vocalior, vulpe fraudulentior, lepore timidior, pisce sanior.

A personis Deorum.

Mercurio facundior, Venere formosior, Diana intactior, ipsis Charitibus humanior, &c.

A personis fabulosis.

Hectore facundior, Tantalo esurientior, Cyclope immanior, Oreste insanior, Vlysse dolosior, Iro pauperior.

A personis comediarum.

Dauro versutior, Enclione parcior, Phormione confidentior, Thaide blandior.

A personis historiarum.

Catone senecior, Cræso ditior, Zoilo inuidencior, Timone inhumanior, Numa religiosior, &c.

A gentibus.

Pæno perfidior, Scythæ asperior, Parthis vanior, Thracibus bibacior, Care vilior.

Ab officijs.

Lenone magis periurus, Milite gloriosior, &c.

De præmollienda Parœmia.

Iam illud admonendum in vsurpandis prouerbis videtur, quod in verbis nouatis, aut durius translatis fieri Fabius iubet, videlicet παροιμίαις ἢ ἄλλοις

πλῆθει τῆ παροιμίας, hoc est, præcastigare, & velut occurrere paræ-
 miæ, si quædo vel obscurior, vel aliqui durior videbitur. Greci his fermè
 modis hoc faciunt, καὶ τὴν παροιμίαν, ὡς φασί, φασί. τὸ λεγόμενον. τὸ
 εἰ λόγος. ὡς παλαιὸς φησὶ λόγος. ὡς παρὲρ λέγουσιν. ὡς λέγει. ὡς λέ-
 γου παροιμιαζόμενοι: ὡς λέγουσιν οἱ παιζόντες. καλῶς εἰρηται.
 Id est, iuxta prouerbiū, ut aiunt, aiunt, quod dicitur, quod dici solet,
 ut antiquum ait dictum, ut dicunt, ut dicitur, ut dicimus prouerbio, ut
 dicunt iocantes, rectè dictum est. Iisdem fermè rationibus vtuntur La-
 tini: Aiunt, ut aiunt, ut est in veteri prouerbio, iuxta vulgò tritum ser-
 monem, quemadmodum vulgò dici consuevit, ut vetus verbum usur-
 pem, ut adagio dictum est, verè hoc dicunt.

ABER-

A ianua aberrare.

Ἰς ἀνὸς ἀγροῦ, id est, Quis aberret à ianua? Dicitur solitum, ubi quis penitus aberrat à vero, totoque fallitur iudicio. Affine videtur huic proverbio quod apud Platonem legitur in Phædro, Λυσίας ἔπαντος ἡμῶν, id est, Lysius prorsus aberravit.

Tota erras via.

Terent.

Ἦ πάση ὁδῷ ἀφαιμαρτάνεισθαι, id est, Tota aberrare via. Proverbum est in eos, qui vehementer aberrant. Translatum à viatoribus, qui non nunquam ita solent aberrare à via, ut non sine dispendio quidem, tamen quò tendebant, perveniant: non nunquam sic aberrant, ut longè dvertant, & in diversum tendant. Unde & exorbitare dicitur, qui à verò aberrant. Quinetiam hodie dicitur, eos in via esse, qui recto consilio quippiam instituant: extra viam, qui qua non oportet ratione, rem agrediuntur. Sunt ferme proverbiales & ille metaphore doctus usitatissime: Depellere à via, Reducere in viam, Monstrare viam. Facere viam, Sternere viam, Aperire viam, Precludere viam, Intercludere viam. Celebre habetur & illud apophthegma: Bene currunt, sed extra viam.

Toto celo errare.

Huic confine est, quod usurpat Macrobius Saturnalium libro III. Nunquam ne, inquit, pretextate tibi venit in mentem toto, ut aiunt, celo errasse Virgilium?

Extra calcem.

Extat apud Ammianum, lib. 21. quod est, extra propositum, quamvis videatur legendum: Extra callem, ubi quis digreditur a re proposita.

A B I N I T I O A D F I N E M.

Aristides.

Ab ipso lare.

Ἀφ' ἐσῶος ἀρχοῦ, id est, à lare incipe. Hoc est, à domesticis ac familiaribus initium sumito. Rectè dicitur in magistratus, & aliene vite censores, quorum officium est, ut in primis suam suorumque vitam corrigant. Interpres admonet dici solitum de his, qui ab ipso statim initio vel boni sunt, vel mali: quasi dicas, ab ipsis incurvabulis, quòd Lar statim nascentes excipiat.

A capite vsque ad calcem.

Homerus.

Cum rem totam significamus, A capite vsque ad calcem, dicimus. Cuius adagij triplex potest esse usus. Aut enim ad corpus referetur, aut ad animum, aut ad rem, qui duo posteriores plus obtinent venustatis, nimirum quo plus habent figure. Ad corpus, apud Homerum: Ἐς ὤβριος

das ἐκ κεφαλῆς, id est, à capite vsque ad pedes. Horatius: Talos à vertice pulcer ad imos. Ad rem, vt apud Aristophanem in Pluto: Audi ergo, quando totum ego negotium a pedibus vsque tibi ad caput percensco. Hieronymus: Contuli cum eo à vertice, vt aiunt, vsque ad extremum vnguem. Ad animum hoc pacto poterit transferri. Ego tibi mores & ingenium illius, breuiter hominem quantus est, à summo, vt aiunt, capillo ad imum vsque calcaneum depingam. Huic affinia sunt: Tu huius rei es caput, Caput tyrannidis, Seditioum fons, Ad calcem venire, in calce operis, In extremo literarum tuarum calce, Ab ipso exordiri capite, A calce ad caput recurrere, &c.

Tullius.

A capite arcessere. A fonte ducere.

Quum res ab eo repetitur, quod est in negotio precipuum, à capite arcessi dicitur.

Philostatus

Prora & puppis.

Προρα καὶ πύππυς, id est, Prora & puppis. Prora itaque & puppis, summam consilij nostri significamus: vt, pietas studiorum nostrorum prora & puppis esse debet. Quibusdam omnium rationum prora & puppis est pecunia. Consimili figura dictum est in Apocalypsi: *Εἶμι ἄλφα καὶ ω*. Ego sum alpha & ω. Ego sum rerum omnium summa.

Venimus ad summam lineam.

Euripides in Antigone: *ἐπὶ ἀκραν θεαμένην ἠχοῦν κακῶν*. Id est, deuenimus summam ad malorum lineam. Horatius: Venimus ad summum.

A carceribus.

Ἀπὸ βελτίδων, id est, A repagulis, siue carceribus. Interpres Aristophanis ostendit metaphoram mutuo sumptam à stadijs, in quibus carceres erant repagula quaedam, vnde cursus initium erat. Vnde frequentes ille apud Latinos etiam scriptores formule, A carceribus ad metam, A meta ad carceres.

Aristoph.

A carcere.

Ἀπὸ βελτίδων, id est, A carcere, siue repagulo, id est, ab ipso rei principio. Sumptum è certaminibus equestribus, vbi cursus initium est à carceribus, id est, repagulis, finis meta. Itaque cum exorsum negotij significamus, ab ipsis carceribus dicimus, cum sine, ad meta vsque. Veluti, si quis dicat factum esse, si quis artifex ab ipso statim carcere peccet: aut, neminem tam ignauum, qui non ἀπὸ βελτίδων strenuus esse videatur.

Ad calcem peruenire.

Pro eo, quod est, ad metam sinem' que, Tullius: Vt cum equalibus positis viuere, cum quibus tanquam è carceribus missus, cum ipsis ad calcem,

vt

ut dicitur, peruenire. Idem de Senectute: Nec verò velim quasi decurso spatio à calce ad carceres reuocari. Ad hanc formam etiam attinent: Vsq̄ que ad plaudite, id est, vsque ad extremum finem; Extremum fabule actum peragere.

Ab ovo vsque ad mala.

Ab initio coniuuij vsque ad finem. Horatius Satyra 3. Si collibuisse, inquit, ab ovo vsque ad mala, citaret Io Bacche modo summa Voce, modo hac resonans que chordis quatuor ima. Antiquitus enim cenam ab ovis auspicabantur, malis simebant. Erit venustius, si longius trahatur, pro toto opere, toto colloquio, tota navigatione.

A' linea incipere.

Α' πὸ τοῦ ἀρχαίου ἀρχήσθαι. A' linea incipere dicuntur, qui ab ipso rei exordio sumunt initium. Sumpta metaphora ab his, qui cursu certant in stadijs. Nam ijs linea quedam ducitur, ad quam ex equo stent, donec currendi signum accipiant. Tertullianus lib. I. aduersus Marcionem: Age igitur ad lineas, rursus & ad gradum. Ad lineas dixit, pro eo quod est, Ab integro.

Aristides.

A' teneris vnguiculis.

Α' πὸ τῶν ἀπαλῶν ὀνυχῶν, id est, A' teneris vnguiculis, id est, à prima pueritia. Translatum à catulis, quorum vnguiculi nondum duruerunt. Horatius: Et incestos amores De tenero meditatur vngui.

Plutarchus.

Ab incunabulis.

Eundem habet sensum, A' primis vitæ rudimentis. M. Tullius orationis incunabula vocat, primam illam à fundamentis institutionem. Et Virgilius: Gentis cunabula nostræ. Similiter & crepundia pro primæ ætate accipiuntur.

Plautus.

Principium dimidium totius.

Α' ἔχῃ ἡμισὺ πάντος. Principium dimidium totius. Hoc adagio significatum est, maximam difficultatis partem, in aggrediendo negotio sitam esse. Horatius: Dimidium facti, qui bene cœpit, habet.

Hesiodus.

Caput.

Precipuum negotij partem, aut auctorem rei, Caput vocamus. Terentius: Te esse huic rei caput. Eundem in modum & arcem dicimus rei cuiuspiam. Aristoteles: αἰς ἀκρόπολιν ἐστὶν σωτηρίας. Quoniam inco-lumitatis arx est. Plato: κεφάλαιον δὴ παιδείας λέγομεν τὴν ἐρθὴν τοφθῆν. Caput eruditionis censemus rectam educationem. Plautus: Ego caput huic argento fui hodie reperiundo. Ego pes fui. Quin nec caput, nec pes sermonis apparet.

Quodcumque in solum venit.

Id est, Quidquid in rerum natura producitur. Tullius: Hinc quodcumque in solum venit, ut dicitur, effingis, atque efficis. Ridet atomos

A 5

Epicurus

Epicureorum, ex quibus illi cuncta progigni credunt, quidquid vsquam nascitur in vniuerso.

Exordiri telam.

Rem enim, quã arte consilio que instituimus, exordiri dicimur. Plautus: Exorsa hec tela est non male omnino mihi. Tullius dicit Pertexere, pro perficere. Pertexe modo, inquit, Antoni quod exorsus es.

Scindere glaciem.

Est aperire viam, & incipiundo negotio priorem esse. Translatum à naturis, quorum virus aliquis premititur, qui flumine concreto, glaciem perrumpat, reliquis que viam aperiat.

Tullius,

Ea tela textitur.

Id est, eiusmodi negotium in manibus est, & res inceptantur tales. Translatio sumpta à textoribus.

Quintil.

Toto organo.

Ea toto organo instructa rectè dixeris, que numeris omnibus constant, & vndique quadrant. Sumtum & hoc à musicorum instrumentis.

Plato.

A fronte atque à tergo.

Πρόσω ἔγμ' ἀπίσω, id est, A fronte atque à tergo. Est diligenter inspicere, & preterita cum presentibus ac futuris conferre. Homerus. Οὐδ' ἔτι οἰδὲ νοήσεται, ἀμφοτέρω ἔγμ' ἀπίσω, id est, Nec nouit simul à tergo atque à fronte videre.

Plautus.

A cælo vsque ad terram.

Ἀπὸ ἕρῳθεν μέχρι γῆς. Prouerbialis figura, perinde valens quasi dicas: quacunque de re, ab extremo initio, vsque ad supremum finem.

Ne inter apia quidem sunt.

Οὐδ' ἐν σελίνοις εἰσὶν, id est, Ne in apio quidem sunt: pro eo quod est, ne ingressum quidem aut initium rei attigerunt. Sumta metaphora ab ijs, qui hortos ingrediuntur. Nam antiquitus extremus ille hortorum ambitus apio conferebatur, quem qui nondum preterissent, velut in horti limine adhuc esse videbantur. Aristophanes in Vespsis: In apio nondum est vel ipso, sed nec in rutis adhuc. hoc est, nec initium habet eorum, que sunt futura. Vel ne in apio quidem: quasi dicas, ne in primis quidem rudimentis.

Plinius.

Fores aperire.

Ἀνοίγειν τὴν θύρην, id est, Fores aperire, prouerbio dicebatur, qui rei cuiuspiam ingressum initium que patefaceret.

ABSURDA, INDECORA,

PRAEPOSTERA.

Diogenian.

Fluuius quæ procul absunt, irrigat.

Ποταμὸς τὰ πόρρω ποτιζῶν, τὰ δ' ἐγγύον κατελείπει, id est, Fluuius que

que longè distita sunt, irrigat : que proxima sunt, preterit . De his dici conueniet, qui bene merentur de externis & nihil ad se pertinentibus, suos negligunt . Apparet inde ductum, quod ubi fluius oritur, minor esse solet, minus que argille secum trahens : & quo longius recessit à fonte, hoc est copiosior, & uerior que.

Frustra habet, qui non uitur.

Homerus.

τίνα τόξον ἔχεις ἀνυσμῶδ' ἄνθρωπος, id est, Cur frustra tibi iam gestatur inutilis arcus ? Si quem increpare uoles, quod ingenio, diuitijs, literis non utatur, quum habeat.

Asinus auis.

Aristoph.

Ὅν ὄρνις, id est, Asinus auis. Sumtum ab omine quopiam. Quidam enim cōsultus de eo, qui aduersa laborabat uoletudine, fortè fortuna cōspexit asinum surgentem à lapsu, simul que alium quendam audiuit dicentem: Vide quo pacto Asinus cum sit, surrexit. Id omnis arripies ille, protinus respondit, fore, ut uoletudinarius ille reualefceret. Itaque iocatur Aristophanes, quasi & asinus auis esset, & augury nō nihil haberet. Dicitur non intempestiue, cū ex indicio quopiam rīculo colligimus.

Herculis cothurnos aptare infanti.

Quinctilianus de peroratione: Nam in paruis quidem litibus, has tra gædias mouere, tale est, quasi si personam Hercules & cothurnos aptare infantibus uelis. Plutarchus commemorat apophthegma quoddam Agesilai, non admodum ab hoc alienum: Cui cum sophista quispiam hoc nomine laudaretur, quod res minimas dicendi artificio maximas efficeret, negauit is uel cerdonem bonum sibi uideri, qui paruo pedi magnum induceret calceum, significans orationem oportere cum re congruere, non aliter quam uestis conuenire debet corpori.

Plutarchus.

Lumen soli mutuas.

Τὸ φῶς ἡλίῳ δανίζεις, id est, Lumen soli mutuum das. Cum docemus doctissimum, monemus uehementer prudentem: aut cum conatur exponere, que per se sunt clarissima: aut sermone celebrare, que sua sponte sat illustria sunt. Sol enim fons omnis luminis putatur.

Theocritus.

Ranæ aquam.

Βαρέειχον ὑδωρ, id est, Ranæ aquam, subaudiendum, ministras. Vbi quid exhibetur, quo uel precipue gaudet is, qui accipit. Recte accom modabitur, ubi quid datur abundantanti.

Soli lumen inferre.

Quinctilianus dixit eum soli lumen inferre, qui rem per se euidētissimam conaretur argumentationibus probare.

Sus Mineruam.

Tullius.

Trītissimum apud Latinos auctores adagium: ὅς τῆν ἀθηνᾶν, id est, Sus Mineruam, subaudiendum, docet, aut monet. Dicit solitum, quoties indo-

indoctus quispiam atque insulsus eum docere conatur, à quo sit ipse magis docendus. Et cum quis docet alterum, cuius est ipse inscius; propterea quòd Minerue artium & ingeniorum tutela tribuitur, à Poëtis.

Mercurius infans.

Ἐγμῆς ἀμόθητος, id est, Mercurius infans, siue indoctus. Ironia prouerbialis, ubi quis fingit se rudem eius artis cuius est callentissimus. Mercurius enim eloquentiæ disciplinarum que parens est. In vulgari- bus exemplaribus habetur, Mercurius prophanus & non initiatus. Quis enim mysteriorum peritior quàm Mercurius, interpres Deorum superis & inferis ex æquo communis, denique μυστηγωγὸς ipse, hoc est, mysterijs prefectus?

Theocritus.

Sus cum Minerua certamen suscipit.

Ὅς πότ' ἀθηνάϊαν ἐρὶν ἤρισε, id est, Cum diua est ausus sus decer- tare Minerua. Quoties indocti stolidi que & depugnare parati, non verentur summos in omni doctrina viros in certamen litterarium pre- uocare.

Theocritus.

Vespa cicadæ obstrepens.

Pica cum lusciniâ certat, Epopa cum cygnis.

Σφιγξ ὁμοῦν τέτιγος ἐναντίον, id est, scilicet obstrepitans argu- te vespa cicadæ. Quadrabit in eum, qui certat longè impar cum superio- re; Aut qui negotium facessit longè se præstantioribus.

Lucianus.

Currus bouem trahit.

Ἡ ἀμάξα τὸν ἔν ἐλαύνει, id est, Currus bouem ducit, de re, que præposterè geritur. Translata metaphora à plaustris per decliue retro la- bentibus, vna que secum bouem auferentibus.

Cancer leporem capit.

Καρκὶν ὁ λαζων εἰρεῖ, id est, Cancer leporem capit. De re ne- quaquam verisimili, dictu que absurda. Veluti si quis dicat ab indoctis- simo superari doctum.

Velocem tardus sequitur.

Κιχάνει τοὶ βραδύς ὠκύν, id est, Assequitur celerem tardus. In eum competet, qui viribus imbecillior, arte atque ingenio vincit potentiorum. Homerus: non nunquam assequitur tardus celerem que citum que. Eo- dem pertinet Apologus de vulpe & coruo, prædam eandem cursu peten- tibus; quam vulpes, celeritate impar, ingenio sibi vindicauit.

Lucian.

Virgultea scaphula Aegæum transmittere.

Ἐπιρῖπος τὸ Ἀιγαῖον διαπεύσσει, id est, Virgulto Aegæum trans- mittere. In eos dicitur, qui rem supra modum arduam, leui opera confice- re tentant. Extat & hic inter sententias prouerbiales, citatus item ab Aristophanis interprete. Ὁ εἰς θεῖλοντ' ἄν ἐπιρῖπος πλέοις, Deo fauente nauiges vel vimine.

Archi-

Archilochi melos.

Ἀρχιλόχου μέλος, id est, Archilochi cantio. Dicebatur hymnus Pindarus. qui ad multos poterat accommodari, qualem ferunt Archilochi fuisse repertum, qui fuerit ante Pindarum, & alios hoc genus lyricos, qui singulos proprijs laudibus exornabant. Archilochi carmen erat idem in omnes, quod cithara canebatur. Citharædus tantum ad singula cantionis intervalla, victorum nomina sua voce repetebat: veluti, si Herculem laudabat, accinebat, Tenella Callinice καὶ ἰὸν ἄναξ ἠγανδαίης. Aut aliud, si quem alium canebat. Quædabit in rem præsan ac rudem.

Agninis lactibus alligare canem.

Ballio in Pseudolo Plantina: Quia pol qua opera credam, tibi vna opera alligem fugitium canem agninis lactibus. Qui canem alligat intestinis agninis, non modo canem amittit, verum & prædam vltro dedit fugitium. Sic qui credit homini male fidei, & rem perdit, & frustra obligatum habet eum, qui non est soluendo. Lactes enim dicuntur intestina molliora.

Diserte saltare.

Cornelius Tacitus in dialogo de oratoribus, significat hoc conuiuium fuisse iactatum in oratores suorum temporum, qui lasciuiua verborum & leuitate sententiarum, licentiâ que compositionis histrionales modos exprimebant, atque adeo laudis, & glorie, ingenij que loco iactabant, saltari cantari que commentarios suos, oratores temerè dicere, histriones diserte saltare. Argutia dicti in hoc sita est: oratores histrionice dicebāt, quod illis erat indecorum: histriones ad oratorum actionem sese accommodabant: ita factum est, vt illi peius dicerent, hi saltarent melius. Histrionum est saltare, Oratorum dicere: quod qui perite faciunt, disertè vocantur. Locus autem duo diuersa coniunxit.

Eodem collyrio mederi omnibus.

Leges, admonitiones, & obiurgationes non oportet omnibus easdem adiuuere, sed pro gentium, temporum & ingeniorum varietate sermonem attemperare. Hanc dexteritatem beatus Hieronymus enarrans epistolam in Ephesios, laudat in Apostolo Paulo, qui factus est omnia omnibus, vt omnes lucrifaceret. Verba Hieronymi citantur dist. 29. Nec ad instar, inquit, imperiti medici vno collyrio omnium oculos vult curare.

Præposterè.

Cum censemus rem præposterè geri, veluti cum populus imperat principibus, aut discipulus docet præceptorem, conueniet illud M. Tullij ex epistola ad Atticum libr. I. (cuius initium est, Queris ex me.) Ego, inquit, respondebo tibi ὑστερον πρῶτον ἢ ἄνωγος. Est autè figura Grammaticorum, quâ illi πρῶτον ὑστερον sive ὑστερον πρῶτον appellat, cum quod

primo

prius est natura posterius refertur, veluti si quis dicat: Cornelia Gracchos educavit ac genuit. In Homero talis tropus frequenter est obuius.

Primas iactare hastas.

M. Tullius lib. de oratore 2. Primas iactare hastas dixit, pro velitari, quod ad Oratorem transfert, cuius dictio initio debet esse leuis ac sedata, ut paulatim incandescat oratio. παρρησιώδης erit, si ad dissertationis aut contentionis exordium transferatur. Idem unico verbo dicitur, velitari.

Omissis fontibus consecrari riuulos.

In eodem lib. non sine prouerbij specie dixit riuulos consecrari, pro eo quod est, minus ad rem pertinentia dicere, omissa eo, quod est negotij caput.

In herba luxuries.

Rustici semina copiosius, quam expedit, herbescentia, dicunt luxuriare: eam preproperam letitiam appellant luxuriam, quam immisis in agrum inuentis aut pecudibus corrigunt, quod illi vocant, depascere. Maro: Luxuriam segetum tenera depascit in herba. M. Tullius lib. 2. de orat. Quod si hic noster Sulpitius faceret, multo eius oratio esset pressior, in qua nunc interdum, ut in herbis rustici dicere solent, in summa uerbositate inest luxuries quedam, qua stylo depascenda est.

Sus saltauit.

ὅς ἐξώμεσεν, id est, Sus saltauit, aut comessatur. Diogenianus ostendit dici solitum de ijs, qui prater decorum quippiam fecerunt.

Quam tragediam Comici.

Vbi quis in aliena versatur arena, inducti dicentur in tragediam Comici. Diversi generis sunt Tragedia & Comædia, nec fas est tragicas personas in Comædiam inducere, nec contrà.

Iungere vulpes.

Ζευγύνει τὰς ἀλώπηκας. Id est, Vulpes iungere. De re palam absurdum dicitur. Virg. in Palestira.

Qui Bauium non odit, amet tua carmina Meui,

Atque idem iungat vulpes, & mulgeat hircos.

Mulgere hircum.

τράζον ἀμέλγειν. Id est, Mulgere hircum, eundem habet sensum. Lucianus: Quid, inquit, amici? an horum alter hircum mulgere videtur, alter cribrum supponere?

Nocte lucidus, interdiu inutilis.

In nocte lucidus, die vel luce inutilis. De preposteris, qui sapiunt, ubi nihil est opus: cum opus est, ibi dormiunt.

Quum aqua fauces stranguier.

Ὅθεν το ὕδωρ τὸν φάρυγγα πνίσει, τί δέ τι ἐπ πίνειν. Id est, Quum aqua

aqua fauces strangulet, quid iam opus est bibere? Quadrat in eos, qui in absurdissima sententia pertinaciter manent, vel manifesta negantes, quibus cum frustra disceptes.

Tuum tibi narro somnium.

Τὸ σὸν ὄραγ σσι διγρυμῶν. Id est, Tuum somnium tibi narro, id est, Narro tibi quod ipse me rectius nosti.

Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.

Horatius.

Heroicus est in eos, qui ad insaniam usque imprudentes, non verentur & confessa negare, & manifestè falsa pro certis affirmare: Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri. Nimirum inter sanos conuenit, & nucem corticem habere durum, & baccam oleæ, lapillum intus durum, proinde ludit operam, quisquis cum id genus hominibus disceptat, qui dicunt lucem tenebras, & tenebras lucem.

Iupiter orbis.

Ζεὺς ὀρθῶν. Id est, Iupiter orbis. Vbi quis palam falsa assēnerat. Constat enim Ioui quàm plurimos esse liberos, utpotè Deo longè multo-rosissimo, salacissimoque, qui non vna tantum corporis parte gignat, sed è femore Bacchum, & è cerebro Palladem produxerit.

Suidas.

Balba non credit.

Ἡ ψευδὴ ἢ πιστεύει. Iocus prouerbialis, ubi quis sua mala conatur dissimulari, que præ se fert: etiam cum dissimulat: veluti, si quis neget se blasum esse, id que ipsum non possit nisi blasè dicere.

Laërtius.

Iugulare mortuos.

Pro eo quod est, insectari defunctos, & pugnare cum eis, qui iam extincti sunt Translatum à bellis, in quibus ignauum ac ridiculum sit, prostratos ac interfectos iugulare. Fiet lepidior metaphoræ, ut si quis dicat eum iugulare mortuos, qui librum impugnet à nullo non damnatum: aut disputet aduersus sententiã, omnium suffragiis iam olim reiectam: aut si quis vituperet re omnibus per se detestatam. Aristophanes scripsit τὸς τεθνηκότας ἀποκτείνειν. Id est, Defunctos occidere.

Mortuum unguento perungis.

Νεκρὸν κωπίζεις. Id est, Mortuum unguento perungis. De sumptu superuacaneo, siue cum serò quid adhibetur. Moris erat apud Priscos, maxime Aegyptios, defunctorum cadauera, ne putrescerent, unguentis perungere. Qui mos & his temporibus apud principes, sicut alia plerumque gentiliũ, magno stultitiæ argumento durat.

Ad consiliũ ne accefferis, antè quàm voceris.

Hæc sententia Catonis, teste Plutarcho, prouerbialis fuisse videtur, cuius hæc sunt verba: Ridiculus igitur, inquit, & prouerbio obnoxius Menelaus, siquidem consultor factus est, non accersitus.

Aduersus Solem ne loquitor.

Pythagoras.

Πεῖος

Πρὸς τὸν ἥλιον τετραμμένον μὴ λαλεῖν. Id est, *Aduersus Solem ne loquitor, hoc est, manifestis ne repugnes.*

Lanam in officinam fullonis.

Qui preposterè rem gerunt, veluti si quis Theologo committat puerum in Grammaticis rudimentis instituendum, Lanam in officinam fullonis ferre dicitur. Fullonum enim ars, non rudem lanam, sed iam contextum pannum tractat. Galenus de differentia pulsuum lib. 2. Quod si quis hæc exactè velit assequi, prius exercitatum esse oportuit circa predicamenta. Nam scitum est, quod dixit Archesilaus, Nemo defert lanam in officinam fullonis. Quemadmodum enim est ordo in operandis lanis, ita est & in disciplinis.

More Carico.

Σχίματι λαοῖσι, Id est, *Figura, siue modo Carico, fieri dicebatur, quod sordide incompote que fiebat, præsertim in rebus obscenis: quod tamen ad alia transferri potest, velut ad mores indecoros atque inciuiles, ad orationem inconditam. Legimus & πλοῖον λαοῖσι, id est, nauæ Carica.*

Accepta candela.

Diphilus apud Athenæum lib. 15. in fabula, cui titulus ἀρροῖα, Ἄρροῖα φαντες λυχνος, λυχνεῖον ἐζητήσθαι, id est, *arrepia candela, candela=brum querebamus. Cùm res improvidè geritur: oportuit enim candela=brum esse paratum antè quàm candelam attingeres.*

Hieronymus.

Nec aures habeo, nec tango.

Nec aures habere, ne tactum, prouerbio dicebatur, cui in manifestis ab omnibus reclamabatur.

Syncerum vas incrustare.

Horatius: At nos virtutes ipsas inuertimus, atque syncerum cupimus vas incrustare. Hoc est que per se recta sunt, ea nominibus alienis impositis deprauamus, atque obtegimus.

Iuxta fluuium puteum fodit.

Παρὰ ποταμὸν φρέαρ ὀρύττει. Id est, *Ad flumen puteum fodit. De stultan & inanem sumente operam. Finitimum illi: In syluam importat ligna.*

Ouidius.

Per parietem loqui.

Dicitur qui ridiculè quid facit. Siue quòd obstante pariete nenter alterum audit.

Prius quàm assa sit farina.

Πρὶν ὀπτῆσαι ἀλευρον. Id est, *Prius quàm coxeris farinam, subaudiendum, inspergis, aut simile quippiam. Eustathius in Odyssea refert vtrunque, tum hoc, tum illud proximum. Solita autem est assis carnibus apud quosdam inspergi farina.*

Prius

Prius quam mactaris, excorias.

Dicendum, ubi quid preposterè fieri videtur. Finitimum illi quod a-
libi retulimus: Actum agere.

Prius antidotum quam venenum.

Hieronym.

Conueniet rti, quoties aliquis se purgat, antè quam accusetur. An-
tidotus enim aduersus venena datur. Hanc nemo sumit, nisi gustato
veneno.

Capra nondum peperit, hædus autem ludit in Zenodotus.
tectis.

Αἰεὶ ὄντω τέτοκον, ἔριφον δ' ἐπὶ δώματι παίζει. Id est, Non-
dum enixa capra, at iam ludit in edibus hædus. Qui gloriantur, iam as-
sequutos sese, cuius ne fundamenta sunt quidem iacta.

Anulus aureus in naribus suis.

Prouerb. 15.

Vbires quepian per se preclara, illic adhibetur, ubi minime adde-
cet. Ut si stulto contingant opes, fatue forma, genus ignauo, eloquentia
viro improbo, magistratus imperito.

In mari aquam quæris.

Matthialis.

Εν θαλάσση ζητῆς ὕδωρ. Id est, In mari quæris aquam. Si quis in
moribus sceleratissimi hominis vnum aut alterum admissum vestiget,
quum tota vita sit contaminata.

Vmbram suam metuere.

Socrates.

Τὴν αὐτῆ σκιάην φοβέσθαι. Id est, Suam ipsius umbram metuere.
Dicuntur, qui pueriliter trepidant, ubi nihil omnino sit periculi.

Furari litoris arenas.

Ouidius.

Litoris arenas furari dicitur, qui rem ab omnibus neglectam & in-
custoditam tollit.

Canem excoriatam excoriare.

Aristophan.

Κύνα δέγειν δεδεγμένην. Id est, Canem excoriare excoriatam.
Suidas ait dici solere de ijs, qui iterum ea patiuntur, quibus aliquando
fuerunt afflicti. Aut in eos dicitur, qui frustra sumunt operam.

Nudo vestimenta detrahere.

Plautus.

Pro eo quod est, Ab eo sperare emolumentum, cui ne sit quidem quod
auferri queat.

Nudo mandas excubias.

Zenodotus.

Γυμνῶ φυλακὴν ἐπιτάτεις. Id est, Nudo custodiam mandas: Quo-
ties negotij quippiam mandat ei, cui deest prestandi facultas, ob-
eunde que prouincie propter inopiam nequam idoneus est.

Caput artis est, decere quod facias.

Quintilia.

Id v'surpare licebit, non solum ubi quid fiet parum decorè, veluti si
cantillet, aut luserit senex, si preeat & obiurget iuuenis, verum etiam
cum negabimus quibuslibet quiduis esse decorum.

B

Gallos

Gallos quid execas?

Γάλλους τί τέμνεις? Id est, Gallos quid execas? Quid actum agis?
Nam Galli Cybelis sacerdotes, sua sponte sunt exactus testibus.

Plautus.

In aëre piscari. Venari in mari.

Quadrabunt simpliciter in eos, qui frustra moliuntur. Ut si quis magistratibus vitam tranquillam, in voluptatibus beatam, in opibus felicem querat.

Diogenian.

Piscem natare doces.

Ἰχθῦν νήχου διδάσκεις. Id est, Piscem natare doces. Perinde est ac si dicas: Doctum doces.

Suidas.

Lupi alas queris.

Λύκω πτερὰ ζητεῖς. Id est, Lupi alas queris. De ijs, qui querunt ea, quæ nusquam sunt.

Plutarchus.

Boue venari leporem.

Τῶ βοῖ τὸν λαγὼ κωηγετεῖν. Id est, Boue leporem venari. Dicuntur, qui rem absurdam, stultam, ac preposteram aggreduuntur. Veluti, si quis in curia Romana citra pecuniam ambiat Episcopi dignitatem.

Idem.

Serenitati nubem inducit.

Εὐδία γδ ἐπάγει νέφος. Id est, Serenitati nubem inducit. De eo qui inter pocula ludos que virulentum aliquid admiscet, quod offuscata hilaritate frontem corruset, supercilia que contrahat.

Horatius.

Dum genua virent.

Studendum bonis literis, dum adhuc viget ingenium.

Theocritus.

Cervus canes trahit.

Τὸς κούνας ὁ ἔλαφος ἔλκει. Id est, Canes cervus trahit. Inter adagia, quibus preposterum quippiam significamus, annumerandum. Preposterum enim est, ut cervus venetur canes.

Plutarchus

Aquam igni miscere.

Πῦρ ὕδατι μιγνύειν. Id est, Ignem aquæ miscere. Est contra rerum naturam agere.

Idem.

Faber cum sis.

Τέκτων γδ ἂν, ἔκ ἐπειρήσει ζυλουργικά. Id est, Faber quum sis, opera haud facis fabrilia. Congruet in eum, qui tentat ea, ad que non est idoneus, ut si rhetoretur Scotista.

Lucianus.

Elephantum ex musca facis.

Ἐλίφαντε ἐκ μύας ποιεῖς. Id est, Elephantum ex musca facis. Id est, Res exiguas verbis multis attollis atque amplificas.

Plautus.

Ebur atramento candefacere.

Ex genuine forme cultum atque ornatum externum inducere, quo decus illud nativum obscuratur magis, quam illustretur.

Exacta

Exacta via, viaticum quærere.

Quadrat in senes auaros. Laborat enim ea etas plerunque hoc vitio, ut quo minus supereſt vite, hoc magis ſit de victu ſolicita.

Qui ſeſe non habet, Samum habere poſtulat.

Οὐς αὐτὸς αὐτὸν οὐκ ἔχει, Σάμον θέλει. Id eſt, Qui ſeſe non habet, Samum cupit. Natum eſt ex hiſtoria quapiam, cuius meminit Plutarchus. Athenienſes vrbe victori tradita, poſtularunt ut Samum duntaxat ſibi relinqueret, atque iſ reſpondit ad hunc modum: Cum veſtri fueritis, tum alios habere poſtulate.

Leonis exuium ſuper crocoton.

Ariſtoph.

Λεὼν τῆ ἐπὶ κροκοτῶ. Id eſt, Leonis exuium ſuper crocoton. Cum duo quæpiam copulantur, quorum alterum cum altero nequaquam congruit.

Cantherium in foſſa.

schonst

Hoc licebit vti, quoties quis ad id negotij trahitur, in quo nequam Liuius: quam valeat.

Iocandum vt ſeria agas.

Ariſtoteles lib. moralium. Nicomachiorum 10. reſert ſententiam Anacharſidis, qui ſeria agunt, vt iocentur, quum locus in hoc interdum admittendus ſit, vt ſerijs rebus vacare liceat. Ariſtoteles: Studere verò ac laborare ludendi gratia, ſtolidum videtur atque admodum puerile. At ludere vt agas ſeria, iuxta Anacharſidis ſententiam, recte videtur habere.

Ex natali emortualem facere.

In Pſeudolo Ballio leno coactus reddere argentum, dicit: Certum eſt mihi hunc emortualem facere ex natali die. Emortualem dixit, pro tristi ac funeſto: Natalem, pro leto ac felici.

Ibyci equus.

Ariſtotel:

Ἰβύκειος ἵππος. Id eſt, Ibyci equus, in iocum prouerbialem abiſſe vt detur, de ijs qui nolentes præter atatem ac vires ad periculolum negotiũ adigerentur.

Caligare in Sole.

Pro eo quod eſt, inter clariffima cæcutire. Id que ſolet accidere vitioſis oculis, qui nihil vident in luce, quam maxime perſpicua. Non inueniſſe torquebitur in iſtos, qui velut obſcurum cauſſantur, quidquid eruditum fuerit.

Quintil:

Te ipſum non alas, canes alis.

Plautus:

Αὐτὸν ἰς τῆς φων κύνες τῆς φεῖς. Id eſt, Quum teipſum non alas, canes alis. Breuiter, conueniet in omnes, qui, quæ ad voluptatem aut ſplendorem pertinent, curant, negleclis hijs, quæ magis ſunt neceſſaria.

Mari e foſſa aquam.

Quidius:

Subaudiendum, in fundis. Idem: In siluam vehere ligna.

Mus non ingrediens antrum cucurbitam ferebat.

Μῦς εἰς τρώγλην ἐ χωρῶν, κροκοκύντην ἔφερε. Id est, Mus non potens subire antrum, gestabat cucurbitam. In eum congruit, qui quum ipse sibi consulere non possit, alijs conatur opitulari.

Solem adiuuare facibus.

Gratianus caussa 6. q. 1. ex Anacleto Papa hoc prouerbiū refert in eos, qui hinc vsurpant sibi diuinum iudiciū quod nullus hominum poterit effugere. Nam incerta sunt hominum iudicia, neque secus se habent ad iudicia Dei, quàm fax ad solem. Si omnia, inquit in hoc seculo vindicata essent, locum diuina iudicia non haberent: Superuacui laborat impendys qui solem certat facibus adiuuare.

Zenodot.

Ad mensuram aquam bibunt, citra mensuram offam comedentes.

Μέτρω μὲ ὕδωρ πίνοντες, ἀμετρίῃ δὲ μάζαν ἔδοντες. Id est, Ad mensuram bibentes aquam, citra mensuram offam edentes. Vnde poterit accommodari in eos, qui ex summis delicijs opibus que rediguntur ad extremam inopiam.

Plutarchus.

Aliorum medicus, ipse hulceribus scates.

Ἄλλων ἰατρός, αὐτὸς ἕλκος βρώων. Id est, Alijs medicus, at ipsius hulceribus scatens. In eos torquendum est, qui erratum castigant, incestum que alienum, intercutibus viijs ipsi madentes. Illud vulgò tritissimum, Medice, tibi medicus esto.

Anus Eriphus.

Γράϋς ἐριφῶ. Id est, Anus hœdus. Apollodorus apud Zenodotum, ait anum quandam fuisse, que vulgò dicta sit Eriphia, quod in virginitate consensisset, perinde quasi eadem et anus esset per etatem, et puella, quod adhuc innupta.

Titius.

Titium saltare dicebantur, qui incompōsitè ac solutè gestiebant. Fuit enim huiusmodi saltationis genus, quod à Titio quodam malo oratore nomen inuenit.

Anus saltat.

Γράϋς χορεύει. Id est, Anus saltat. In eum conuenit, qui indecorè quippiam facit: veluti si senex ludat nucibus, &c.

Anus cothoniflat.

Γράϋς κωθωνίζομεν. Id est, Anus cothonizantes. Dicitur de vetulis indecorè lasciuientibus. Cothon Græcè temulentiam significat. Inde fictum verbum κωθωνίζειν.

Martial.

In toga saltantis personam inducere.

Est

Est quippiam facere ne utquam decorum. Veluti si senex, aut theologus ineptiat, aut si quis seriis misceat ludicra.

Camelus saltat.

Veluti si quis natura seuerus ac tetricus, affectaret elegans & festiuus videri, nature vim facies. D. Hieronymus in Heluidium: Risimus, inquit, in te prouerbiū: Camelum vidimus saltantem.

Lucernam adhibes in meridie.

Diog. Laër.

Λύχνον ἐν μεσημερίᾳ ἄπτεις. Id est, Lucernam accendis in meridie. Id est, facis quippiam non suo tempore. Aut explicas, que per se sunt clarissima.

Clauē findere ligna, & securi fores aperire.

Plutarchus.

τῆ κλειδὶ τὰ ζύλα σχιζέειν, τῆ δ' ἀξίνῃ τὴν θύραν ἀνοίσειν πρός. Id est, Clauē ligna scindere, securi verò fores aperire conaris. Veluti si quis liberos metu studeat emendare, seruos beneficijs sibi adiungere.

Cani das paleas, asino ossa.

Κυνὶ δίδως ἀχνοπέλας, ὄνω δ' ὄστια. Id est, Cani das paleas, asino verò ossa. Veluti si quis indocto munus mittat litterarium, erudito flosculos, aut gladium, baltheum'ue.

Suidas.

Vulpes bouem agit.

Ἀλώπηξ τὸν βόυν ἐλαύνει. Id est, Vulpes bouem agit. Cum res absurdè geritur. Nihil enim vulpi cum agricolatione. Veluti si quis poeta de rebus sacris concionetur.

Ante barbam doces senes.

Cum imberbis maiorem natu docet. Odi puerulos præcoci sapientia.

Dasytus carnes desiderat.

Δασύτης κρέων ἐπιθυμεῖ. Id est, Dasytus carnes desiderat. Dicitur in eos, qui ea requirunt ab alijs, que ipsis affatim sunt domi.

Tute lepus es, & pulpamentum quæris.

Donatus exponit prouerbiū hoc in molles conuenire, propterea, quod lepus à posteriore parte, hoc est, à lumbis & clunibus pulpamenti de se prebeat, ea' que corporis parte lautissimus sit.

Sidera cælo addere.

Ouidius.

Pro eo quod est, adiungere quibus ipsis summa est copia.

Culicem colant.

Matth. 23.

Ceterum ex Euangelicis adagijs illud non possum prætermittere, quod in supersticiosos quosdam & præposterè meticulosos dictum est à præceptore nostro Iesu, qui vel ignorantes, vel dissimulantes, quibus in rebus sita sit vera Christiana' que pietas, in nugis sibi nunc placent, nunc trepidant, in maximis securi.

Smaragdus in luce obscurus.

B 3

A'ε'ίγνα-

Ἀρίστωνος ἑσμάραγδος ἐν μὲν τῷ φάει σκοτεινός. Id est, Insignis smaragdus in luce quidem obscurus. In eos dici solitum, qui preposere sibi semet occultarent, ubi maxime conueniebat edere virtutis specimen.

ACCESSIO, PVSILLA,
AVT NIMIA.

Cræsi pecuniæ teruncium addere.

M. Tullius lib. de Finibus 4. Itaque in quibus propter earum exiguitatem obseruatio consequitur, sepe accidit, ut nihil interesse nostra fateamur, sint illa, nec ne sint: ut in Sole, quod à te dicebatur, lucernam adhibere, nihil interest aut teruncium addere Cræsi pecuniæ. Teruncij nummi à tribus uncis dicti vilitas prouerbio locum fecit. Cræsus Lydorum rex inter prodigiose diuites celebratur.

Aristotel.

Piscis eget sale.

Ἰχθύς δεῖται ἁλός. Id est, Piscis eget sale. De re absurda & incredibili. Nec enim verisimile est, pisces in mari agentes opus habere sale.

Holerum appositiones.

Αἱ τῶν λαχέων πρὸς οὐδὲν. Id est, Holerum additamenta. De re nullius momenti. Sumtum videtur ad holeribus appositis in mensa, vili minimum cibo. Auctor Diogenianus.

Gleba aruum.

Βᾶλ ἄεργα. Id est, Glebam aruum. Vbi quis exigua maximis apponit, credens sese non nihil iuuare. Nil enim adfert momenti si gleba aruo adiungatur.

Gutta vini.

Στοιλαγμός οἶνε μέρεισιν ἕδωται ἐ μίγνυ. Id est, Gutta vini non miscetur aqua sepius infusa. Cum paululo boni nimio mali vis admiscetur. Diluitur enim & euanescit, si pauillum vini plurima corrumpas aqua.

Ne maior thylaco accessio.

Lucianus.

Hoc uti licebit prouerbio, cum digressio longior est quam ipsa res. Translatum est à mulionibus, qui preter legitimum onus vascula quædam superimponunt. Thylacus enim culeus est, siue mantica parata gestandus oneribus. Ergo cum digressio longior est, quam res ipsa, uti licebit prouerbio.

AD REM PERTINENTIA.

Nunc in regionem veni.

Plutarchus.

Νῦν εἰς χώραν ἤλθο. Id est, Nunc in regionem veni. Ab ijs dictum, qui tandem sua sponte illuc, quo oportuit, perueniunt, cum diu non quieverint.

Aristotel.

Ipsum ostij limen tetigisti.

Ἀὐτὸν

Αὐτὸν κίερατος ἤ βατῆρα τῆς δούρας. Id est, Ipsum attigisti limē ostij pede. Dicitur solitum, quoties ad rem ipsam peruenitur.

Rem acu tetigisti.

Pro eo quod est: Rem ipsam diuinasti, nihil aberrans. Igitur Acu tan- Plautus.
gere, perinde est, quasi dicas, ipsissimum punctum attingere.

Edibus in nostris, quæ praua, aut recta
geruntur.

Homerus.

Ὅτι τοι ἐν μεγάροισι κερκῶν τ' ἀραδῶν τε τέτυκται. Quo versu monemur, ut ea potissimum, quæ ad nos ipsos pertinent curemus: externa atque aliena ne inquiramus.

Ipsi curandum.

Aristophan.

Αὐτῶ μελητέον, ἀλλ' ἐπὶ τ' οἴκον. Id est, Ipsi curandum est, sed in domum. Natum autem ab edibus quibusdam maximis, quæ locabantur conducere volentibus. Græci scriptores torquent in eos, qui rebus alienis liberius vtuntur, vt solent, qui in conducto habitant.

Omissis nugis rem experiamur.

Homerus.

Quis conuictis omissis iubebit ipsa re periculum fieri, vter vincat, aut vincatur, non ineptè accommodauerit illud Iliados χ.

Sed præstat pugnam committere cominus, vt mox

Vtri Iupiter esse velit laudem dedecus que,

Per spicuum fiat.

Pedem conferre.

Vbi propius acceditur ad rem. Auctor Cicero.

Ab vnguibus incipere.

Ε' κ' τ' ὀνύχων ἀεζχοῦ. Dicitur solitum, quoties à leuissimis minime que ad rem pertinentibus ordimur. Huic contrarium, A' capite incipere, cum illud quod præcipuum in causa est, aggredimur.

ADVLATIO.

Mercenarium præconium.

Tullius.

Laudes nō ex animo tributas, sed commodi gratia per adulationē oblatas, M. Tullius actione in Verrem 3. mercenarium præconiū appellat.

Saluete equorum filia.

Aristotel.

Apparet ioco vulgari fuisse iactatum in eos, qui emolumentum gratia blandiuntur.

Verbis coquinarijs.

Π' ἡμεῖς μεγέθειμα. Id est, Verba coquorum, venustè dixit Aristophanes in Equitibus, pro verbis mollibus, blandis ac dulcibus. Coquorum enim est edulcare cibum per se subausterum.

In hostio formosus.

Aristoph.

Ε' ἡ δούρα κελός. Id est, In ostio formosus. De ijs, qui adamantur, vulgo que gratiosi habentur.

Python formosus.

Pindarus.

Πύθων καλός. Id est, Python formosus. Python pro simiolo ponitur animali. Conueniet, ubi quis per adulationem falso laudatur.

Myosobæ.

Athenæus.

Μυσοσόβου. Myosobæ, muscarum abactores, à Persarum delicijs natum adagium, vt indicat Athenæus, qui in conuiujs Myosobas adhibebant, quod apud Italos iam vulgare. Dicitur rectè in eos, qui in friuolis cuiuspiam obseruire conantur.

Haud quaquam difficile Atheniensem Athenis laudare.

Aristotel.

Quemadmodum enim dixit Socrates, ἢ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθήναις ἐπαινεῖν. Id est, Haud difficile est Athenienses Athenis laudare. Dicitur est autem propter encomia orationes que panegyricas, que Athenis ex more exhibebantur. ijs, qui fortiter oppetissent in bello: in quibus quia plurima dicebantur in laudem populi Atheniensis, pronis auribus audiebantur, propterea quòd suis quisque laudibus fauet.

Cura esse quod audis.

Horatius.

Conuenit in diuites, qui ita demum felices fuerint, si id studeant esse quod audiunt ab adulatoribus.

Ficum cupit.

Aristip.

Ξύκον ἀρετῆ. Id est, Ficum petit. In eum dicebatur, qui commoditatis alicuius gratia blandiebatur. Athenienses agricolis blandiri solebāt, vt ab illis ficos precoquos acciperent.

De fera comediisti.

Ἀγρῆς βίβρωκας. Id est, De fera comediisti. Dicebatur olim oscitanti. Nam vulgò creditum, carnem ferinam comesam crebras oscitationes excitare. Venusius erit, si commode transferatur ad supinos, oscitabundos & negligentes.

Ἀδελφίζειν.

Dicuntur, qui vocabulus adoptiuus alicui blandiuntur, & fraterculum appellant. Horatius: Frater, pater, adde.

Demulcere caput.

Quintil.

Pro blandiri, sumptum ab adulantium gestu. Hieronymus ad Augustinum: Pretermitto salutationis officia, quibus meum demulces caput.

Refutantis laudem immodicam.

Homerus.

Ὅυλι ἐγὼ θεός εἰμι, τί μ' ἀδανάτοισιν εἰσκεῖς. Id est, Nullum ego sum numen, quid me immortalibus equas? Plutarchus monet, vt hoc Homericū carmen semper habeamus in promptu, tanquam pharmacum aduersus venenum adulationis: aut ubi quis nos magnificentius quàm pro merito laudat.

Cauda

Cauda blandiri.

Aristoph.

Κέεκα σείνειν. Cauda blandiri dicuntur, qui spe commodi cuiuspiam adulantur.

Præstat habere acerbos.

M. Tul. in dialogo de Amicitia: Scitum est enim illud prouerbiuum Cæsonis: Multò melius de quibusdam acerbos inimicos mereri, quàm eos amicos, qui dulces videantur. Equidem ut præclaram esse sententiam fateor, ita prouerbiuum esse negauerim. Tamen ascribendum putauimus, ne quis indiligentia prætermissum existimaret.

Benignior pallace vulpe.

Ὁ ὀλιεῖον ἰλαὸς αἰμύλης ἀλώπηκος. Id est, Pellace quantò est blandior vulpecula! De eo, qui commodi sui causa simulat beneuolentiam.

Lethale mulfum.

Diogenian.

Θανάσιμον μελίχερον. Id est, Lethale mulfum dicitur, quidquid ita incundum est ut idem sit perniciosum. Legimus & Mellitum venenum apud Plinium.

Χρησολόγος.

Chrestologi dicebantur, qui probè loquuntur, & improbè faciunt. Paulus in Epistola ad Romanos, huiusmodi blandiloquentiam χρησολογίαν vocat.

Io pæan.

Horatius.

Athenæus sic citat ἰη πῦσαν. Acclamatio prouerbialis, qua consueuimus uti, re grauius & feliciter peracta.

Polycrates matrem pascit.

Zenodot.

Πολυκράτης ματέρῳ νέμεσ. Id est, Polycrates matrem pascit. Hoc adagium ex historia petunt, narrantes Polycratem Samiorum tyrannum, matres militum, qui in bello interijissent, recensuisse, eas que locupletioribus ciuibus nutriendas tradidisse. Ego puto non incommode posse usurpari, quoties aliquis in commendandis amicis est benignior officiosior que.

Ipse semet canit.

Ἄυτὸς αὐτὸν αὐλεῖ. Id est, Ipse suimet tibicen est, hoc est, ipse cuiusmodi sit, factis ipsis declarat. Adagium in vtramlibet partem poterit applicari, bonam vel malam.

Magis ipse Phryx.

Æsopus.

Μᾶλλον ὁ φρύξ. Id est, magis ipse Phryx. Equidem conijcio dictum, quoties ea magis probarentur, non que vetiora sint, sed que adulantius dicta.

Pulcrè dixi,

Belle narras.

Plato.

Καλῶς ἔλιξας. Huc pertinere videntur ironie ille prouerbiales, passim

*passim in comædijs obuiæ. Dixti pulcrè, Bellè narras. De re dictu reche-
menter absurda. Plato in Euthydemo.*

Climacides.

Plutarchus. Κλιμακίδης. Id est, Scalule. Per iocum vocari poterunt, qui se diuini-
tibus ad quiduis obsequij submitunt, etiam si sordidissimum sit.

Glossogastores.

Qui linguam habent venalem, ea loquentes, que ventri conducunt.

Tullius,

Ex cohorte pratoris.

Qui ad omnem nutum prestò sunt, & cum auctoritate deliguntur ad hoc, aut ad illud exequendum, ex cohorte pratoris appellari dicuntur. Ministri pratorum non egent alia excusatione quam vt dicant, se, quod fecerunt, illorum iussu fecisse: vt iam in pretorem sit actio, non in ministros. Simile imperium in quosdam cibo officijs que sic deuinctos, vt nihil ausint recusare.

Confessus in ludo talario.

Nec prouerbij specie caret, quod habetur in epistola ad Atticum lib. I. Confessus talarius, pro conuentu hominum parum honoratorum. Nam confessus, Græcè συνέδριον, propriè dicitur Senatus aut iudicium, qui solent ex honestissimis deligi. In confessu Talario, qui nequissimus est, primas tenet. verba Ciceronis hæc sunt: Non enim vnquam turpior in ludo Talario confessus fuit, maculosi Senatores, nudi equites, Tribuni non tam erarij, quam vt appellantur erati, pauci tamen boni inerant, &c. Quoniam & is iocus est prouerbialis, quod ait illos vulgò appellari solere pro tribunis erarijs, tribunos eratos, hoc est oberatos, aut certe bene nummatos peculatu.

Tribuni
erati.

AEQV ANIMITAS.

Plautus.

In re mala, animo si bono ytare, adiuuat.

Fortiter ferendo vincitur malum, quod euitari non potest.

Magistratum gerens, audi & iuste & iniuste.

Αἴρον ἄκουσ καὶ δίκαιως καὶ δίκως. Id est, Princeps iniqua & æqua pariter audias. Sumtum aiunt ex Solonis elegijs. Admonet, vt qui in tractandis Reipub. muneribus versatur, patientissimus sit auribus, æquo que sit animo, & bene & malè audire consuecat, neque facile populi vel laudibus, vel conuiuijs à recto dimoueat.

Iuuenalis.

Lactare iugum.

Est incommode ferre seruitutis necessitatem. Translatum à bobus, nondum assuetis iugo.

Plutarchus.

Ad finem vbi perueneris, ne velis reuerti.

Μὴ ἐπιστρέφῃς ἐπὶ τὰς ὀρές ἐλθόντα, Id est, Ne reflectas, vbi ad
termi-

terminum perueneris. Finem vitæ equo animo feras, ne dixeris illud Virgilij.

O mihi præteritos referat si Iupiter annos.

ÆQUALITAS.

Æqua concertatio.

Cum significabimus duos ex equo paratos ad disceptandum rixamum ue, licebit accommodare carmen illud ex Iliad. 5. libro:

Τῶ μὲ δὴ χεῖρας τε καὶ ἔγχυτο ὄζυον ἔτα,

Ἀντίον ἀλλήλων ἐχέτω μεμῶντε μάχεσθ.

Id est, Illi inter sese iamiam pugnare parantes

Obtundunt, pariter que manus, præacuta que pila.

Par pari.

Cicero.

ἴσον ἴσῳ. Par pari. Dicimus, ubi quid ex equo moderatum significamus. Dicitur à potatoribus, qui frequenter de equalitate disputant, interdum pugnis & ensibus. Sed olim equalitas erat, ut tantundem adderent aque quantum esset vini.

Par iugo.

Plinius.

Pro eo quod est, pari studio, pari que conatu.

Pertinax contentio.

Homerus.

Quoties ostendimus obstinam ac muliebrem equalium inter ipsos contentionem, quum neuter altero vult inferior videri. Conueniet illud, quod Iliados 4. lib. Iuno dicit ad Iouem:

Καὶ γὰρ ἐγὼ θεὸς εἰμι, γένε δὲ μοι ἐνδὲν ὄφρα σοι. Id est,

Ipsa etiam Dea sum, genus inde mihi, unde tibi ortus.

ALIA ALIIS PLACENT.

Felix Corinthus, at ego sum Teneates.

Scrabo.

Εὐδοκίμων γὰρ Κόρινθος, ἐγὼ δὲ εἰην Τενεάτης. Id est, Fortunata Corinthus, at ipse siem Teneates. Tenea vicus quidam hand procul à Corintho, nemorosus & amœnus. Porro Corinthiorum opulentia insignis fuit. Tempestiuum fuerit hoc uti, quoties in contentione duorum, non insiciabimur alterum per se prestantius, verum alterum magis arrire placere que animo nostro.

Quot homines, tot sententiæ.

Terent.

Idem: Suis cuique mos est. Persius:

Mille hominum species, & rerum discolor usus,

Velle suum cuique est, nec voto viuunt uno.

Suum cuique pulcrum.

In eos, quibus sua qualiacunque sunt, tam studio magis quam iudicio placet. Est autem à cõmuni mortalium ingenio sumta, quibus usque adeo insita est illa Philantia, id est, amor sui, ut neminem tam modestũ, tam attentum, tam oculatum inuenias, quis in proprijs estimandis quadam

Alcimus.

quodam animi propensione corruptus, cœciat, atque hallucinetur.

Afinus afino, & fus sui pulcer.

Οὐ γὰρ τὸ ὄνομα κάλλιστον, ὅς ἢ τῶ σὺν. Id est, Afinus afello pulcer est, & fus sui. Simile simili placet. Conueniet, ubi inter inhonestos, similis tudo morū & instituti conciliat beneuolentiā: ueluti cum miles placet militi; aleator aleatori; potator potatori; sophista sophistæ.

Balbinum polypus Agnæ delectat.

Eodem pertinet quod alibi dixit Horatius:

Turpia decipiunt cœcum vitia, aut etiam ipsa hæc

Delectant, ueluti Balbinū polypus Agnæ. Nam Balbino stultè amanti, etiam polypus Agnæ amice suauē quiddam olere uidebatur. Est autem polypus vitium narium graue olentium, itidem ut hircus alarum. Vnde & polyposos & hircosos dicimus.

ALIBI DIMINVTVM, ALIBI

REDDITVM.

Claudus optimè virum agit.

Athenæus.

Ἀριστευὸς χαλδὸς ὀφεί. Id est, optime claudus virum agit. Dici solitum ubi quis suam sortem vel parum egregiam anteposit aliene, tametsi præstantiori.

Non omnia possumus omnes.

Homerus Iliados v.

Virgilius.

Haud quaquam poteris fortivier omnia solus.

Nanque alijs diui bello pollere dederunt.

Huic saltandi artem, voce huic cithara que canendi.

Rursum alij in se uis sagax in pectore magnus

Iupiter ingenium, at multis est utilis ille.

Hesiodus.

Facta iuuenum, consilia mediocrium, vota senum.

Ἐργασίων, βεβλῆται ἢ μέστων, ἔνθα καὶ ἢ γερόντων. Id est, Vota senum, consulta virorum, & facta iuuentæ. Nam viribus ea ætas præpollet. In consilium asciscendos mediocris ætatis viros, propterea quod in his nonnihil detrito virium vigore, valeat tamen usu rerum aucta prudentia. Senes, utpote religiosi, solent à Superis optima precari.

Plato.

Marinam auditionem fluuiali abluit sermone.

Ἀλμυρὴν ἀκρὴν ἀπεκλύσαστο ποτίμῳ λόγῳ. Id est, Salsuginosum sermonem potabili diluit oratione. Quod audire erat molestum, id diuersa oratione edulcatur. Quod erat gustus, id traductum est ad aures. Etenim quod palato aqua marina, id auditui sermo placidus atque benignus.

Quod alibi diminutum, exæquatur alibi.

In eum in quo desideratur virtutis aliquid, sed cuius iacturam alia quapiam dote compenſet. Veluti ſi quem intelligi velimus parum eloquentem, ſed admirabili tamen iudicio. Aut qui ſit indoctus quidem, ſed bene numatus, competet illud ex Iliados κ.

Οὐς εἰς τοὶ εἰδὲ ρὶ ἔλω λυκὸς, ἀλλὰ ποδὸς ἀκρῆς. Id eſt :

Qui ore quidem deſormis erat, pedibus tamen acer.

Semper ſeni iuuenulam ſubijce.

Diogenian.

Αἰ εἰ γέροντι νέαν ἐπιβάλλειν λόγῳ. Id eſt, Semper puellam virginem ſubijce ſeni. Admonens, vt prouectioris ætatis viri, puellam ducant magis, quàm anum, ne ſi frigus acceſſerit frigori, languente Venere, ſteriles exiſtant nuptiæ.

Non omnis fert omnia tellus.

Virgilius.

Prouerbiū erit, ſi traducatur ad diuerſas ingenij dotes. Theoricus: Illa quidem producit hiems, illa educat æſtas: cùm ſignificabimus, aliud agendum iuueni, aliud ſeni, alijs atque alijs temporibus vtendum.

ALIENA A' RE.

Nihil aduerſum.

Οὐδὲν πρὸς ἑαυτῷ. Id eſt, nihil ad carmen. De ijs, quæ longè diſcrepant ab ijs quæ propoſita ſunt.

Lucianus.

Nihil ad fides.

Οὐδὲν πρὸς τὴν χορδὴν. Id eſt, nihil ad chordam. In eos, quorum vita vehementer eſt inæquabilis, quorum ue mores ab oratione diſſidēt.

Idem.

Nihil ad Bacchum.

Οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Id eſt, Nihil ad Bacchum. Vbi quis ea nugatur, quæ ad rem præſentem nihil attinent.

Suidas.

Mira de lente.

Quoties res humilis & puſilla magnificis laudibus attolleretur. Opius Grecoſ efferrī hunc in modum. Δεινὰ περὶ Φωκῆς.

Rodulphus

Agricola.

Quid ad farinas?

Τὶ πρὸς τ' ἀλφίτου? Id eſt, Quid ad farinas? Id eſt, Quid attinet ad parandas facultates? Id rectè detorquebitur ad artes ſteriles, vt poëticæ.

Ariſtoph.

Alia Meneclæ, alia Porcellus loquitur.

Vbi quis multum verborum effutit, quæ nihil ad rem pertineant.

Neque cælum, neque terram attingit.

Οὐτε γῆν, ἔτι ἐθωνὸς ἀπτε. Id eſt, Neque cælum, neque terram attingit, De re vehementer abſurda atque aliena, quæ que nulla vicinitate pertineat ad id, de quo agitur.

Lucianus.

Quid ad Mercurium?

Τὶ πρὸς τὸν Ἑρμῆν. Id eſt, Quid ad Mercurium? Id eſt, Nihil ad rem. Nam Mercurius orationis eſt auctor.

Ego

Ego de alijs loquor, tu respondes de cepis.

Cum aliud responderetur, quam rogaris. Vel contra, cum inepte respon-
detur, inepte sciscitanti. Confinia sunt inter sese cepe & allia.

Suidas.

Falces postulabam.

Αὐμὲς ἀπῆλθεν. Id est, Falces postulabam. In eos, qui respondent id
quod ad rem non attinet.

Extra chorum saltare.

Ἐκτὸς χορῆς ὄρχησθαι. Id est, Extra chorum saltare. Dicitur, qui
dicit aut facit a re, quam proposuit, alienum aliquid.

Ultra septa transilire.

Plato.

Υπὲρ τὰ ἐσκαμμένα περθεῖν. Id est, Septa transilire. Congruit in
eos, qui a proposito digrediuntur.

Extra oleas fertur.

Ἐκτὸς τῶν ἐλαιῶν φέρεται. Id est, Extra oleas fertur. Vbi quis ter-
minos prescriptos transgreditur.

Gregor. Na-
zianzenus.

Incita equum iuxta nyssam.

Κέντει τὸν πῶλον περὶ τὴν νύσσαν. Id est, Stimula equum iuxta
lineam. Dicebatur, vbi sermo loquentis aberrat ab eo, quod esset insti-
tutum.

Aristotel.

Haud contra ostium.

Οὐ κατὰ θύρας. Id est, Haud contra ianuam, pro eo quod est, non pro-
pè ad rem & ad id de quo agitur.

Nihil ad rem.

In eum qui dixerit absurdè quippiam, & alienum à re proposita,
quadrabit illud Home. Νῆπιος εἰς ἅ ξενὴ ἢ τελοῦσθαι ἐσλήλθας. Id
est, Hostes stultus, aut longinquis aduena ab oris Naper ades.

Meos corymbos necto.

Τὸς ἐμὲς κερύμβους πλέκω. Id est, Meos necto cincinnos. Vbi quis
respondet, quod nihil pertinet ad interrogata.

Omissa hypera, pedem insequeris.

Hypetides.

Ἀφῆεις τὴν ὑπὲρ ἄν, τὸ πῶδε δῖόνκει. Id est, Omissa hypera, pedem
seclatur. Conuenit vbi quis omissis his, que magis ad rem attinebant, le-
uicula quapiam curat. Hypera, nautici funes sunt, quibus antennarum
cornua traducuntur. Pedem autem vocant imam clauis partem.

De curru delapsus.

Ἐξ ἡμιζομένου. Id est, De curru delapsus. In hodiernum quoque
vulgò durat adagium in eum, qui oblitus propositi, aliò se transfert, aut
qui in sententia labascit. Quemadmodum, Ab asino delapsus.

Quò terrarum raperis?

Qui non sunt attenti ad rem propositam, negantur esse domi. Qui
longius aberrant à vero, in aliena regione esse dicuntur.

Me

Me mortuo, terra misceatur incendio.

Seneca.

Eadem sententia hodiè vulgò durat inter mortales: Mihi, inquiunt, morienti, mundus vniuersus moritur: qua significant, nihil sua referre, quid posteris accidat, vel boni, vel mali, quum ipsi tollantur è vita, nequaquam sensuri.

Mihi isthic nec feritur, nec metitur.

Plautus.

Id est, Ista res nihil ad me pertinet, vt quæ neque meo fiat periculo, neque emolumento. metaphora notissima est.

Non luctu, sed remedio opus in malis.

Homerus.

In malis, non lamentis, sed auxilijs vtendum. Ad id conuenit illud Iliados Ω:

Οὐ γὰρ τι, πρῆξις πέλει κρυεροῖο γόοιο.

Quippe nihil misero sletus, lamenta que profunt.

Omni pedi eundem calceum inducere.

Galenus.

Galenus lib. Therapeutices 9. Ε' κείνοι μ' ἔτε ζήτῳσιν, ἔτε ἴσασιν, ἀλλὰ καὶ τὴν παρομοίαν, ἐνὶ κολόπονι πάντες ὑποδέσων. Id est: Isti quidè igitur neque inquirunt, neque sciunt. Quin magis iuxta prouerbium, eodè calciamento calceant omnes. Loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui non habita ratione morborum, eadem remedia admovent omnibus, quum diuersa mala, diuersam curationem desiderent.

Respublica nihil ad musicum.

Aristoph.

Hæc persuasio quemadmodum olim multorum animos occupauit, ita nunc quoque multis inheret, vt credant doctos ac probos viros non esse accomodos ad gubernandam Rempublicam. Plato abstinuit, Socrates frustra tentauit, Demostheni & Ciceroni parum feliciter cessit, &c. Id venuste expressit Aristophanes in Equit. Nam illic principatum recusanti quòd musices esset imperitus, ita respondetur:

Ἡ δὴ μουσικία γὰρ ἔστι πρὸς μουσικῶν

Ε' τ' ἴσιν ἀνδρῶν ἔδ' ἔχει τὸς ἀπόπας. Id est:

At gerere nunc Rempub. non est viri

Qui musicus sit, ac probatus moribus. Musices nomine omnem liberalem eruditionem designabant veteres.

Ε' ἕορ χεῖοδ.

Qui fugiunt, & ab eo quod agitur aliò se vertunt, Grecis ἕορ χεῖοδ dicuntur, sumta metaphora à saltationibus præsertim sacris, vnde subtrahere sese inauspicatum erat.

ALIENA CURANTIS.

Bellum Cononi curæ fuerit.

Πόλεμος Κόνωνι μελήσῃ. Id est, Curabit prælia Conon. Proinde conueniet ad hunc modum respondere curanti negotium, quod ad se nihil attineat.

In

Plutarchus

In alieno choro pedem ponere.

Εἰς ἀλλοτρίων χορῶν πόδων τιθεῖσθαι. Id est, In alieno choro pedem ponere. Est sese miscere negotijs alienis, & aliorum sibi vindicare partes.

Homerus.

Ne depugnes in alieno negotio.

Vbi significabimus nos nolle nosmet admiscere liti alienæ, quæ nihil ad nos pertineat, sed permissuros, ut ipsi inter sese suo decerent periculo, quorum negotium agitur, versiculo fuerit locus ex Iliad. 3. lib.

Pro' que Helena, pro' que omni re decernere solos. Dictum est de Menelao & Paride singulari certamine congressuris.

Quæ supra nos, nihil ad nos.

Τὰ ὑπὲρ ἡμῶν, ἔδ' ἐν σφῶν ἡμῶν. Id est, Quæ supra nos, nihil ad nos. Dictum Socraticum, torqueri potest in illos, qui de negotijs Principiū aut theologie mysterijs temerè loquuntur. Vertere licebit & in contrarium. Quæ infra nos, nihil ad nos.

Vtere curru, de asinis nihil laborans.

Quibus plaustrum est domi, nihil necesse habent de portandis oneribus, asinos aliunde conducere.

Suidas.

Stultior Morycho.

Μαρότερος εἰ Μορύχου. Id est, Stultior es Morycho: Mihi videntur peculiariter obnoxij adagio, qui domesticorum negotiorum negligentes, foris agunt, aliena curantes.

ALIIS SAPERE.

Alijs prospiciens, non sibi.

Si libebit in quempiam iocari, qui alijs sua mala prædixerit, suum ipsius malum non prævidens, non inconcinniter accommodabimus illud ex Homeri Bæotia.

Ἀλλ' ἔκ' ἀναγοῖσιν ἐβόσαστο κῆρ' ἀμείλιτων.

At non augurijs, fatum sibi depulit atrum.

Terentius.

Facile cum valemus, recta consilia agrotis damus.

In admonendo sapimus omnes, verum ubi peccamus ipsi, non videmus propria. Omnes agrotantibus rectè precipiunt quid fugiendum, quid agendum, & obiurgant non nunquam quod salutis causa non obtemperent bene monentibus.

Eustathius.

Quarta luna nati.

Εἰς τετράδι γεγενῆσθαι. Id est, Quarta luna nati. Dicuntur, qui parum feliciter nati sunt, propterea quod Hercules hac luna natus fueratur, cuius omnis vita voluptatum omnium expers, ac laborum plena fuit. Dicit potest & in eos, qui laboribus sibi neutiquam frugiferis fatigantur.

ALIE

ALIENO PERICULO.

De alieno ludis corio.

Apuleius.

Prouerbio dicuntur, qui securius agunt, sed alieno periculo, vt apud Plautum, De meo tergo degitur corium. Id est, Res meo fit periculo.

Non est meum negotium, multum valeat.

Diogenian.

Οὐκ ἔσ' ἐμὸν τὸ πᾶν ἄγμα, πολλὰ χερσέτω. Id est, Multum valeat, haud est meum negotium: quoties negabimus nos laborare de re, que nihil ad nos pertineat.

Alienam metis messem.

Aristoph.

Ἀλλότριον ἀμῶς θέρω. Id est, Alienam metis messem. In hos, qui negotium non suum parum diligenter curant. Fit autem hominum more, vt in suopte quisque negotio longè sit attentior, quam in alieno.

Innocuus alium adspiciam, meum habentem malum.

Aristotel.

Ἐξότρης λυύσω οὐ μὸν κακὸν ἄλλον ἔχοντα. Id est, Indemnis spectabo alium mala nostra ferentem. Hoc est, Ex aliorum malis ipse rebus meis consulam. Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.

AMICITIA.

Amicitia stabilium, felicitas temperantium.

Aristotel.

Aristoteles hanc sententiam velut è medio suntam refert. Amicitiam esse stabilium, & felicitatem eorum, qui sua sorte cōtenti sunt. Οὐδὲν δὲ λέγεται ὅτι ἡ φιλία τῶν βέλτων, ὡς ἔργη ἢ εὐδαιμονία τῶν ἀνθρώπων. Amicitia virtute, non pecunijs aut forma concilianda est. Etenim si rebus caducus reconcilietur, caduca sit & ipsa necesse est. Nihil autem in rebus humanis habile præter vnam virtutem, que sola fortune ludibrijs obnoxia non est.

Bias.

Ama tanquàm osurus, oderis tanquàm amaturus.

Δεῖ φιλεῖν ὡς ἔργη μισήσεντα, μισεῖν ἢ ὡς ἔργη φιλήσεντα. Id est, Sic amandum, tanquàm sis osurus: sic oportet odisse, tanquàm sis amaturus. Cicero: Hoc quidem præceptum, cuiuscunque est, ad tollendam amicitiam valet. Illud potius præcipiendum fuit, vt eam diligentiam adhiberemus in amicitijs parandis, vt nequando amare inceperimus eum, quem aliquando odisse possemus.

Amantium iræ.

Terent.

Τῶν φιλέωντων ὀργαί. Id est, Amantium iræ. Vbi, qui non ex animo indignantur inuicem, aut de iracūdia neutiquam duratura. Mimus: Discordia, fit cavior concordia.

Porphyriom

Mores amici noueris, non oderis.

C

Emit

Eum nos inter Græcas sententias repertum restituumus. Est enim huiusmodi: φίλος τῶν ἁγίων γίνωσκε, μιμήσῃς ἢ μή. Admonet in amicorum moribus quedam vitia dissimulanda, sic ut intelligantur quidē, sed tamen tolerentur.

Hermol.
Barb.

Nouos parans amicos, ne obliuiscere veterum.

Νέως φίλος ποιῶν, λῶσσε, τῶν παλαιῶν μὴ ἐπιλανθάνε. Id est, Nouos parans amicos, optime veterum ne obliuiscere. Torqueri potest & ad mutata studia, ad que conuenit nonnunquam respicere, etiam posteaquam diuersa te addixeris discipline.

Theocrit.

Non potes Tethidem simul & Galateam amare.

Id est, Non idem diuersa sequi, velut litteras & pecuniam, voluptatem & gloriam, mundum & Christum. Nam Galateæ fluuiio male conuenit cum marinis fluctibus.

Vnus Deus, & plures amici.

Εἷς θεὸς καὶ πολλοὶ φίλοι. Id est, Vnus Deus, & plures amici. Proverbium monet quàm plurimos parandos esse amicos, quòd hi secundum Deum plurimum opitulari possint. Opinor à vulgo sumtum, non ex auctoribus.

Mus non vni fudit antro.

Locus erit adagio, si quem admonēbimus, ut sibi plures amicos parat, aut vna cum opibus studeat Philosophiæ, ut si fortuna quod suum est eripiat, in literis sit presidium.

Neque nulli sis amicus, neque multis.

Hesiodus

Μηδὲ πολὺ ζεῖνον, μηδ' ἄζεῖνον κελεύεσθαι. Id est, Nec multis at nec nulli dicaris amicus. Citra vllius amici consuetudinem viuere, ferinum atque iniucundum esse videtur. Rursum nec vehementer amare possumus simul multos, nec pluribus morem gerere.

Ne cuius dexteram inieceris.

Plutarchus.

Μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιάν. Id est, Ne cuius porrigas dexteram. Hoc est, Ne temerè quemlibet in familiaritatem admittas, sed deligas quem diligas.

Amicorum omnia communia.

Τὰ τῶν φίλων κοινὰ. Id est, Amicorum communia omnia. Aulus Gel. testatur Pythagoram non solum huius sententiæ parentem fuisse, verum etiã huiusmodi quandam vitæ ac facultatum communionē induxisse, qualem Christus inter omnes Christianos esse vult. Nam quicunque ab illo in cohortem illam disciplinari recepti fuissent, quod quisque pecunie familie que habebant, in mediũ dabant. Quod re atque verbo Romano appellatur cœnobium, nimirũ à vitæ fortunarum que societate.

De

De manu in manum.

Cicero: Totum denique hominem tibi trado de manu, ut aiunt, in manum tuam istam, & victoria & fide præstantem. Tradantur & qui commendantur.

Cicerò:

Ex sinu illius.

Quos ex intima familiaritate volumus intelligi: hos è sinu illius aut illius esse dicimus.

Χεῖρες καὶ κτήσες.

Qui se totum alicuius haberi volebat, dicebat χεῖρας καὶ κτήσας tuas sum, hoc est, & usufructu & proprietate. Siquidem in possessionibus sepe numero fit, ut penes alium sit dominium, penes alium usus fructus. M. Tullio Curius libro 9. Si vales bene est, sum enim χεῖρες μὲν tuas, κτήσας δὲ Attici nostri. Ergo fructus est tuus, mancipium illius.

Ipsis, & Chijs.

Plutarchus:

Αὐτοῖς καὶ Χίσις. Non obscurum est has voces ex solenni more, vulgò iactatas, quoties aliquis sibi bona precabatur, & amicis.

Vultu sæpè læditur pietas.

M. Tullius in oratione pro Roscio, obiter citat sententiam à sapientibus iactatam. Etenim, inquit, si id quod præclare à sapientibus dicitur, vultu sæpè læditur pietas, quod supplicium acre satis reperietur in eū, qui mortem obtulerit parenti, pro quo mori ipsum si res postularit, iura diuina atque humana cogebant. Prouerbiū admonet pietatem erga parentes adeò religiose colendam, ut non solum nō offendamus eos verbis, aut factis impijs, sed ne vultu quidem atrociorē, aut contumactiore. Habent enim oculi, frons & ipse vultus suum sermonem. Euangelium alius repetit, nimirum ab ipso fonte cordis, in quo concipitur ira. Ea erumpit in vocem indignationis, sed incertam: proximus gradus est manifestum conuiuium, tertius homicidium.

Sal & mensa.

Apud priscos hospitij ius fuisse sanctissimum aliàs nobis est dictum. Id contrahabatur salis & mense consortio. Quemadmodum apud Germanos acceptus à propinante cyathus adimit omne ius agendi iniuriarum. Aeschines de perperam obita legatione: Τὸς γὰρ τῆς πῶλεως ἄλλας, καὶ τὴν δημοσίαν τράπεζαν περὶ πλεῖστας δὴ φησι ποιεῖσθαι. Id est, Etenim ciuitatis salem, publicam que mensam, ait se plurimi facere. Manet huius hospitalitatis publicæ vestigia in hunc vsque diem apud Germanos.

Philotesius crater.

Κρατὴς φιλοτήσιος, dicitur quo in conuiuijs conciliantur amici. Plutarchus: τῆς, qui mos etiamnum durat apud Germanos, quibus turpissimum est

C 2

post

post acceptum Philotesium poculum, veterum offensarum quantumvis capitalium meminisse, ne iudices quidem admitterent actionem iniuriarum. Hesychius indicat hanc φιλοτησίαν solere adhiberi post cenam, quum in signum amicitiae ex eodem poculo de eodem vino bibunt omnes. Quis mos apud nos nondum exoleuit, sed rarior est ob metum nouae leprae, quae plerique laborant.

Pythago.

Amicitiae aequalitas, amicus alter ipse.

Τὴν φιλίαν ἰσότητος εἶναι. Id est, Amicitiam aequalitatem esse, & eandem animam, & amicum, alterum ipsum. Neque quidquam non commune, ubi fortunarum aequalitas, neque dissensio, ubi idem animus, neque diuortium, ubi coagmentatio duorum in unum.

Terentius.

Amicus amico.

Φίλος τῷ φίλῳ. Quadrabit in eos, qui nullum officium refugiunt, modò gratum faciant amicis.

Plutarchus.

Amicus magis necessarius, quàm ignis & aqua.

Ἀναγκασιότερον πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος. Id est, Amicus magis necessarius quàm ignis & aqua. Hyperbole prouerbialis admonens neminem esse tam diuitem, aut potentem, quin opus habeat amicorum officijs. Quemadmodum enim citra ignem & aquam non constat hominum vita, ita nec sine consuetudine atque opera familiarium.

Naera & Charmione.

Ναίρα καὶ Χαρμιόνη. Id est, Naera & Charmione: De fide amicus dici solitum scripsit Zenodotus, qui que non dubitarent vel mortis comites esse amicus. Naera & Charmione duae erant Cleopatrae reginae pedissequae, quae spontaneam Cleopatrae mortem sunt imitatae, ac seminae uivae repertae sunt, domine iam mortuae coronam capite delapsam reponentes.

Plutarchus.

Qui circa salem & fabam.

Περί ἄλα καὶ κúμαρον. Id est, iuxta salem & fabam. In eos dicebatur, qui se simularent scire, quod nescirent. Siquidem diuini responsuri, fabam & salem apponebant.

Origen.

Salem & mensam ne praetereas.

Ἄλα καὶ τράπεζαν μὴ παραβάνειν. Id est, Salem & mensam ne praetereas. Id est, ne negligas amiculorum consuetudines, aut ne violas amicitiae iura. Nam his rebus olim conciliabantur amici.

Suidas.

Intempestiua beneuolentia, nihil à similitudine differt.

Ἀκαίρη ἔνοι' ἔδ' ἐν ἐχθραῖς διαφέρει. Id est, Par odio impertuna beneuolentia. Quadrabit in eos, qui dum officiosi student esse, non habita temporis ratione, nocent, aut molesti sunt sedulitate, veluti, quae non

non apto tempore obiurgant amicum, aut qui immodicis & intempestivis laudibus conciliant homini invidiam: Aut pecuniam suppeditant adolescenti, qua fit deterior.

Non sunt amici, amici, qui degunt procul.

Athenæus.

Τηλὴ φίλοι γαίοντες ἐκείσιν φίλοι. Id est, Haud sunt amici, amici, qui degunt procul. Præterea vulgò fit, ut simul atque è conspectu necessariorum seiuncti sumus, nescio quomodo obrepat obliuio quedam familiarium, ut id iam omnibus in ore sit: Qui semotus est ab oculis, eundem ab animo quoque semotum esse.

Multas amicitias silentium diremit.

Aristotel.

Πολλὰς φιλίας ἀπεσοχησθῆαι δέλουσιν. Id est, Multas amicitias silentium diremit. Admonet adagium, assiduo conuictu ac frequentibus alloquijs necessitudines ali, intermissione & absentia dissolui. Silentium enim hic non simpliciter silentium significat, sed illud silentium, quum quis non appellat ac salutat amicum.

Abijt & taurus in siluam.

Theocritus.

Ἐβα καὶ τῆς πικρῆς ἀνὸ ὕλαν. Id est, Abijt & taurus in siluam. Pastorale prouerbium, allegoria subturpicula, significans diuortium, ac neglectum veteris amice.

Vbi amici, ibi opes.

Plautus in Trucu. Verum est verbum, quod memoratur: Vbi amici, ibidem & opes. Sensus est, potiores esse amicos, quàm pecuniam: & ad vitæ presidium plus habere momenti amicos citra pecuniam, quàm absque amicis opes.

Vsque ad aras amicus.

Aul. Geil.

Μέχρι τῆς βωμῆς φίλος ἐμὸς. Id est, Vsque ad aram sum amicus. Admonet prouerbium non nunquàm, quo consulamus amicorum commodis, eorum que voluntati morem geramus, fas videri paullulum à recto deflectere. Verùm eatenus, ne propter hominem amicum numinis reuerentiam violemus.

Amicorum est admonere mutuam.

Sententia prouerbialis videtur, quàm legimus Iliad. Δ.

Ἀγαθὴ ἡ παραίφασις ἐστὶν ἐπείρις. Id est:

Bonus est affatus amici, admonitoris.

Hanc licet vsurpare, si quando dicemus amici munus esse, ut amicum si quiderret, liberius admoneat.

Animo ægrotanti medicus est oratio.

Plutarchus.

Ψυχῆς νοσῆσις ἐστὶν ἰατρῶν λόγος. Id est, Animo ægrotato medicus est oratio. Huc allusit Horatius:

Sunt verba & voces, quibus hunc lenire dolorem

Possis, & magnam morbi depellere partem.

Fidus amicus.

Fidus amicus non est posthabendus germanus.

Homerus Odyss. ☉.

Εἴ τις τις καὶ ἐπίειρε ἄνηρ καὶ εὐνοούμενος εἰδὼς,
Εὐθλόος, ἐπεὶ ἔμ' τοι κασιγνήτοιο χερσίων. Id est,

Si quis forsitan amicus sit gratus que bonus que :

Quando quidem is non inferior vel fratre putandus.

Cicero.

In are meo est.

Quem nobis officijs obstrictum significamus, ita ut iam totus ceruo que noster sit, eum in are nostro dicimus esse. Nam antiquitus omnia pecunia areæ erat, auri usu nondum reperto, in feriendis numismatis.

Ἀμφιδάλῃς ἕως.

Aristoph.

Id est, Vtrique florens amor, olim dicebatur, quoties uterque pariter esset incolumis, ac mutuo responderet amore. Nam dimidiati dicimur, quoties amicus distrahitur, velut altera pars nostri.

Plutarchus.

Syncretismus.

Συναρητισμός. Cretico proverbio dicebatur, quoties fieret, ut qui modo videbantur hostes acerrimi, repente in summam concordiam redigerentur. Id quod frequenter euenire solet, maxime si quando malum aliquod inciderit, utriusque commune.

Aristotel.

Conciliant homines mala.

Συνάγει τὸς ἀνθρώπους κακά. Id est, Conciliant homines mala. Sententia proverbialis, que declarat, quod vulgò fit, ex hostibus non nunquam amicos fieri, propter malum aliquod incidens, utrisque commune.

Cum amico non certandum æmulatione.

Cum amico & bene merito non est suscipiendum certamen, ne quid obscuretur amicitia, propter æmulationem huiusmodi, comitem contentionum. Id inuuit Homerus Odyss. ☉.

Τὶς ἀν φιλέοντι μάχοιτο. Id est,

Herodes.

Quis nanque benignus cum hospite pugnet.

Quærule in amicitia.

Οἱ φιλομεμέεες, εἰς φιλίην ἐκ εὐφύεες. Id est, Qui queruli sunt in amicos, non sunt ad amicitiam idonei. Coniungere ad amicorum vitia, hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.

Lingua amicus.

Ἀπὸ γλώττης φίλος. Id est, Lingua amicus, qui verbis ostendit non re prestat beneficium.

Theognis.

Felicitas multos habet amicos.

Εὐτυχία πλὴν φίλων. Id est, Felicitas multos habet amicos. Notior est sententia, quam ut requirat interpretem.

Ocu-

Oculis ferre, in sinu, in capite.

Proverbialia sunt & illa, oculis ferre, in sinu ferre, si quis quem insigniter amat, foveat que. Translatum à matribus tenerè liberos suos amantibus, à quibus non dimouent oculos, sollicitæ, ne quid illis accidat incommodi, & stant que in sinu atque in complexu. Non dissimile est, quod est apud Platonem lib. de Repub. 10. ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρειν. Id est, Super capita ferre.

Cicero.

Felicium multi cognati.

Id hodie vulgò dicunt, Locupletum plurimos esse cognatos.

Amicus certus in re incerta cernitur.

Quo significatum est, amici fidem in rebus aduersis explicari.

Tullius.

Ollæ amicitia.

Χύτρας φιλία. Id est, Olle amicitia. In amicos istos vulgares quadrabit, quos patina non benevolentia conciliat.

Plutarchus.

Viri infortunati procul amici.

Ἀνδρὸς κακῶς πρῶτος οὐτὸς, ἐκπολὼν φίλοι. Id est, Viri siti in malis, amici sunt procul. Notat mores amicorum vulgarium, qui hircundinum ritu pro ratione temporum aduolant ac deuolant. aduolant, ubi res secunde: deuolant, ingruente tempestate.

Aristides.

Plures adorant Solem orientem, quàm occidentem.

Πλείους προσκυνοῦσι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα ἢ δύοντα. Id est, Plures adorant Solem orientem, quàm occidentem. Inueni magis adheretur, quàm seni.

Plutarchus.

Ad felicem inflectere parietem.

Πρὸς τὸν εὖ πρέποντα τοῖχον βλέπειν. Id est, In felicem parietem vergere. Aristophanis interpres translatum existimat ab ijs, qui nauis vehuntur, qui si quando nauis alterum latus fluctu deprimatur, protinus in alterum latus transcurrunt, quod altius extat ab undis.

Aristoph.

Nudæ gloriæ.

Admonet, vt nihil inter amicos fictum aut fucatum sit.

Sapientes tyranni, sapientium congressu.

Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν σωεστία. Id est, Commercio sapientium Princeps sapit.

Horatius.

Amicitias immortales esse oportet.

Verùm eò rediēre mores mortalium, vt similitates sint immortales, amicitie plus quàm vitree.

Tullius.

A M O R.

Caunius amor.

Κάυνος ἐρ. De sædo amore dicebatur. Biblis Caunum fratrem impotenter adamauit, à quo quum esset repulsa, sibimet necem consciiuit.

Diogenian.

Liberorum amantior, quàm Gello.

Γὰρ τὸ παιδὸς φιλοτιμία. Id est, Puerorum amantior Gello. Dicitur solitum vel in eos, qui morte prematura perüssent, vel in eos, qui mira quidem charitate filios prosequeretur, sed eosdẽ indulgentia, delicijs que corrumpent. Atunt Gello virginem quampiam fuisse, que puella ad huc, vita decesserit.

Iniuria soluit amorem.

In Grecorum epigrammatibus prouerbij titulo citatur ὕβρις ἐρωῶς ἔλυσε. Id est, Iniuria siue contumelia soluit amores: quod contemptus amor plerunque vertitur in iram, ira in odium.

Lucilius.

Mansum ex ore.

Quos tenerè amamus, his mansum ex ore dare dicimur, quod à matribus ac nutricibus mutuo suntum est.

Plautus.

Medullitus, oculitus.

Intimum affectum veteras varijs modis exprimebãt, ex corde, ex animo, toto pectore, de quo diximus, penitus, ex intimis præcordijs, medullitus, animitus, oculitus.

Plato.

Ut lupus ouem.

Ὡς λύκος ἀγαπᾷ τὴν φιλίαν. Id est, Ut lupus ouem amat: qui sui commo di gratia simulat amorem. Nam is vulgo dicitur amor, cum reuera sit odium.

Plutarchus.

Ut Phrygius amauit Pieriam.

Plutarchus in lib. Περὶ γυναικῶν ἀρετῶν, ostendit ad suam usque etatem durasse consuetudinem, vt uxores optarent sic amari à viris: ὡς Φρύγιος ἀγάπησεν τὴν Πιερίαν, id est: Quemadmodum Phrygius amauit Pieriam, &c.

Homerus.

Cestum habent Veneris.

Τὸν Κυπέριδ' ἀγαπᾷ τὸν Ἰωνεῖον. Id est, qui nouis modis quemlibet in amorem sui pellunt. Iuno concubitura cum suo Ione, Venerem adit, atque ab ea cingulum gratiarum & amorum reconciliatorem commo dato petit.

Diogenian.

Ex adspectu nascitur amor.

Ἐκ τῆς ἐσορᾶς γινώσκουσιν ἀγαπᾷ τὸν ἄλλο. Id est, Amor ex videndo nascitur mortalibus. Senarius prouerbialis, admonens oculos amorem potissimum conciliare. Non enim amatur incognitum, ex conuictu oritur amor mutus. Et oculi præcipuè sunt ad amandum illices.

Homerus.

Adamantis tenerè.

In eum, qui tenerè diligit quempiam, vel adamat magis, ita vt non patiatur vel leuissimis incommodis à quoquam affici, non inscite torseris illud Homeri Iliad. 4.

Ὡς

Ως ὅτε μήτηρ

Παιδὸς ἑέργεται μύϊαν, ὅθ' ἠδ' εἰ λέξει ὕπνω. Id est,

Non secus atque genitrix

Muscam arceat puero somno officiosa cubanti.

Paruus semper tuus pullus.

Μικρὸς αἰεὶ σοὶ πῶλ. Id est, Paruus semper tuus pullus. Conueniet in eos, qui tametsi natu grandiores, tamen verborum delicias affectant videri iuuenuli.

Aureæ compedes.

Diogenes.

Χρυστὶ πίδααι. Id est, Aureæ compedes. Dicitur seruitus splendida

& amabilis, qualis est in aulicorum vita.

E' Creta raptus.

Plutarchus.

Apparet furtiuum amorem, his verbis olim significatum fuisse, quod aliquoties illinc virgines à negotiatoribus auerentur.

Capite gestare.

Plato.

Ἐπὶ τῶν κεφαλῶν περιφέρειν. Id est, In capitibus circumferre.

Quos tenere amamus, capite gestare dicimus. Translatum apparet à matribus ac nutricibus, que infantulos cunis impositos capite portant.

Qui non zelat, non amat.

Augustinus indicat vulgò hoc iactatum, quod sanè hodie fertur, qui negant illic esse amorem, ubi non est zelotypia.

Muscam docet amor.

Μοσχὴν ἐραὸς διδάσκει, πάντις ἀμωσὶ ἢ τὸ πρῶν. Id est, Muscen docet amor, & si fuerit indoctus prius. Sensus est, Amorem ad in-dustriam excitare animum.

Iynge trahor.

Pindarus.

Ἴνγσι ἐλθρομα ἤτορ. Id est, Iynge trahor animo. Qui vehementi & impotenti desiderio trahuntur ad aliquid, Iynge trahi dicuntur. Iyngem aiunt fuisse filiam Echūs, alij Pathūs, que quum amatoris venenis incitasset Iouem in amorem Iūs, à Iunone irata, versa est in auem.

ANCEPS ET DVBIVS.

Strabo.

Necessarium malum.

Ἀνωκαῖον κακόν. De his, quos neque reijcere possis, quod quibusdam in rebus opus sit eorum opera, neque commodè ferre, quod viri sint improbi.

Neque cum malis, neque sine malis.

Aristophanes apud Suidam in Lysis trata: Οὐτε σὺ παναλέθροισι, οὐτε ἀνευ παναλέθρων. Id est, Nec simul cum pestibus, nec rursus absque pestibus. De vxoribus dictum, cum quibus incommode sanè viuatur: sed nec citra has constant familie. Simile illi quod est in epigrammatibus: Nec tecum possum viuere, nec sine te.

C 5

Polypi

Polypi caput.

Plutarchus. Πολύποδος κεφαλή. Id est, Polypi caput. In hominem varium, & in quo pariter & vitia quedam & virtutes inuenias. Proinde poetice Polypi caput vocant, in qua sicut sunt permulta cognita tum iucunda, tum frugifera, ita sunt nonnulla, nisi caueas, pestilentia.

Gaudium dolori iunctum.

Homerus. Quis pariter accidit quod & gaudeamus & doleamus, quod genus, si cui parentes opulenti vita decesserint, partim excruciatum morte suorum, partim gaudet hereditatis obuentu atque accessione libertatis, conueniet illud Odyssee τ.

Τὴν δ' ἄχα χάριμα καὶ ἀλγὸν ἔλε φρένα. Id est:

Letitia huic meror' que simul precordia cepit.

Plus aloës, quam mellis habet.

Iuuenalis.

Apuleius in Florid. Verum verbum est profectò quod aiunt, nihil quidquam tam prosperè diuinitus hominibus datum, quin & tamen admixtum sit aliquid difficultatis.

Quid primum, aut vltimum?

Lucianus.

Τί πρῶτον, ἢ τί ὕστατον; Id est, Quid primum aut vltimum? Quoties aut rerum copiam tantam significamus, vt haesitemus vnde potissimum exordiamur. Aut quum perplexi dubitamus quid primum agere debeamus.

Etiam capillus vnus.

Publius.

Etiam capillus vnus habet vmbra[m] suam. Quantumuis pusillum commodum iuuat, quantumlibet exiguum delictum nocet.

Zenodotus.

Vtroque nutans sententia.

Δίσχωλοι γνώμη. Id est, Vtroque claudicantes sententiae. Conueniet vtrique in hominem lubricae fidei, & incertarum partium.

Homerus.

Volens nolente animo.

Ἐκὼν ἀένευστί γε θυμῷ. Id est, Volens inuito sanè animo. Nonnunquam de ambigente animi que incerto dicitur. Tu voluntate coactus es tua. Terent. in Andria.

Nolens volens.

Euripides in Hecuba:

Ὁ δ' ἔ δέλων τε καὶ θέλων. Id est:

Atque ille nolens pariter ac volens.

Vnica filia duos parare generos.

Vbi quis idem beneficium duobus simul pollicetur, aut pro eodem officio, quod alteri praestiterit, à duobus gratiam reposcit.

Inter pueros senex.

Ἐν παισὶ μὲν ἴσραυν. Id est, Inter pueros senex. Conueniet in hominē grā dissculum, maiorē em, quā[m] vt puer videri possit, minorem, quā[m] vt vit.

Aut

Aut cucurbitæ florem, aut cucurbitam.

Ἡ κερῖνον, ἢ κελοκύνθω. Id est, Florem, aut cucurbitam. Id perinde valet quasi dicas, aut mortem, aut vitam, aut lucrum, aut damnum. Incertum autem, utrum mox evanescat, aut flos cucurbitam sit pariterius.

Aut Plato philonissat, aut Philo platonissat.

Hierony. de illustribus.

Ἡ Πλάτων φιλονίζει, ἢ Φίλων πλάτωνίζει. Per allegoriam torqueri poterit ad quosvis inter sese vehementer similes.

Aut oportet tragœdias agere omnes, aut insanire.

Ἡ κρὴ τραγωδεῖν πάντας, ἢ μελαγχολεῖν. Id est, Aut furere oportet, aut agere tragœdias. Dicitur solitum de ijs, qui semper quasi stupent frigenti que, nec gaudere possunt ex animo, nec dolere. Porro tragœdia vehementissimis constat affectibus, ita ut tragœdias agere, videatur esse quiddam insanie simillimum.

Archelaus.

Oportet testudinis carnes, aut edere, aut non edere.

Athenæus.

Ἡ δελὶ χελάνης κρέα φαγεῖν, ἢ μὴ φαγεῖν. Id est, Testudinis carnem aut edas, aut non edas. Addunt testudinis carnem, si modicè edatur, ventris tormina facere: rursus si copiosè, lenire. In eos, qui negotium susceptum frigidè ducunt, neque explicantes, neque relinquentes.

Aut mortuus est, aut docet litteras.

Zenodorus.

Ἡ τοὶ τέτυκεν, ἢ διδάσκει γέμματα. Significabant olim culpam omninò malè esse, tametsi parum liqueret, quid rerum ageret. Id hac occasione venit in vulgi sermonem. Athenienses parum feliciter aliquando pugnaverunt aduersus Siculos, permultis occisis atque captis, qui fuga relapsi redierant Athenas, rogati quid hic aut ille faceret, respondebant: Aut perijt, aut docet litteras; nam captiui, Siculorum filios litteras docere coacti sunt.

Aut quinque bibe, aut tres, aut ne quatuor.

Ἡ πέντε πίνειν, ἢ τρία, ἢ μὴ τέσσαρα. Id est, Aut quinque bibe, aut tria, aut ne quatuor. Prescribit modum diluendi vini. Hec autem temperatūra maximè placebat antiquis, ut quinque vini cyathis duo adderentur aque, aut duobus unus.

Athenæus.

Excubias agere in Naupacto.

Φεβηῶσαι ἐν Ναυπάκτῳ. Id est, Excubare, Naupacti. Achiui capta Naupacto, Pausaniam excubijs, custodiae que prefectum interfecerunt. Vnde res in iocum vulgi videtur abiisse, aduersus eos, qui pereunt ignavia sua: Aut, qui munus odiosum ac plenum discriminis administrant.

Zenodorus.

Quo-

Quocunque pedes ferunt.

Quadrabit, ubi nihil certum spectatur, ad quod nostri dirigantur conatus. Horatius in Odis:

Itē pedes quocunque ferent, quocunque per undas.

In triuio sum.

Theognis.

Εἴ τι δὲ εἰμὶ λογισμῶν. Id est, In triuio sum consilij. In eos qui dubitant, qui que incerti sunt animi, hesitantes, quid potissimum eligant. Nam rian pro ratione consilij frequenter apud Grecos auctores reperies.

Ancipitis consilij.

Ad significandum hominem perplexum, & ancipitis sententia, suspensum que animo, congruet illud Homer. Iliad. ε.

Μεσσηγὺς γαίης τε, & ἔργον ἄσπερόεντο. Id est,

In medio terre simul & stellantis Olympi.

Ancipitis animi.

Animus anceps & incerti consilij, indicatur hoc versu, qui est Iliad. ζ.

Δοχθὰ δὲ δέ μοι κροθίη μέμονε φρεσὶν ὀργαίοντι.

Huc animus mihi versanti inclinabat & illuc.

Suidas.

Hasta caduceum.

Δόρυ κηρύκειον. Id est, Hasta caduceum. Dicitur solium, quoties aliquis simul & minaretur, & ad concordiam inuitaret.

Delphicus gladius.

Aristotel.

Δελφικόν ζιφόν. Id est, Delphicus gladius. De re dicebatur ad diuersos usus accommodabili. Nam Delphicus gladius ad eum modum erat fabricatus, ut eodem simul & sacras mactarent victimas, & nocentes afficerent supplicio. Licebit & in serium sensum accommodare prouerbium, ut si quis eruditionem, Delphicum appellet gladium, quod in omni etate, omni vite conditione sit usui. Nam litera iuuenibus sunt necessariae, senibus iucunde, pauperibus opes suppeditant, opulentis adiungunt ornamentum, in rebus aduersis solatio sunt, in secundis glorie, claro natis genere splendorem augent, obscuro genere natis claritatis initium conciliant.

Iisdem è litteris Comœdia ac Tragœdia componitur.

Εἴ τι δὲ αὐτῶν τραγῳδία γίνεθ, καὶ κωμῳδία γεγραμμάτων. Conueniet in eos, qui eadem de re norunt diuersa fingere. Aut, qui eadem opera diuersa possunt.

Nauis, aut galerus.

Aristoph.

Πλοῖον ἢ κωμῆ. Id est, Nauis aut galerus: De re ancipiti dicitur. Nec inuenisse dicitur in eos, qui cultu, moribus que diuersam personam pre se ferunt.

Ter-

Tertium caput.

Τρίτη κεφαλὴ. Id est, Tertium caput. In onerum baiulos dictum, Plutarchus. qui non humeris modo, verum & capite gestant onera.

Triceps Mercurius.

Τραχέεφαλῶν Ἑρμῆς. Id est, Triceps Mercurius. Dictum videtur Philochorus in ambiguos, ancipites que, aut in vehementer astutos.

Psecas, aut ros.

Ψεκὰς ἢ δρόσος. Id est, Psecas, aut ros. In crebrius expuentes dicti- Diogenian. tabatur. Psecas enim aspersio illa ac uelut irroratio vocatur, quoties minutissimis guttulis irrigamur, ut pluuia rori simillima. Vocantur enim psecades ancille, que delicatarum matronarum capillos, medicato furo conspergunt.

APERTE ET CRASSE.

Præmansum in os inferere.

Marcus Tullius in Oratore suo prouerbij vice usurpat, pro eo quod est, rem in docedo nimis enucleatè nimis que frustulatum tradere. Quod facere quidam assolent, qui veluti ingenijs auditorum diffidant, ita nihil omittunt, inculcantes etiam minutissimas nugas. Sumta est figura à nutricibus, que pueris adhuc edentulis cibum præmansum in os inserunt.

Crassa Minerua. Pingui Minerua.

Columella.

Minerua artibus atque ingenijs præsidet. Dicitur pinguiori Minerua fieri, quod inconditius, simplicius que quasi indoctius sit, non autem exquisita arte, nec exactissima cura.

Crassiore Musa.

Παχυτέρεα μέση. Quintilianus: Libet propter quosdam imperitiores etiam crassiore, ut vocant, Musa, dubitationem huius utilitatis eximere. Inuenitur aliquoties apud scriptores non inidoneos, Pinguiore formula, pro eo quod est, planius atque intelligibilis.

APPROBANDI.

Premere pollicem. Conuertere pollicem.

Plinius.

Antiquitus in pollice fauoris erat, studij que significatio. Qui fauere- ret, pollicem premebat: qui minus faueret, pollicem conuertebat.

Album calculum addere. Et similes figuræ.

Aristotel.

Λευκὴν Ψήφον προσθεῖναι. Id est, Album calculum addere: Pro ap- probare subinde legimus apud doctos. Inde sumtum, quod antiquitus missis in vnam calculis, ita ferebantur à iudicibus sententiæ, ut albis absoluerent, nigris damnarent. Qui si forte fortuna fuissent æquales, ta- men liberabatur reus.

Horatius

Creta notare. Carbone notare.

Creta notare, pro eo quod est approbare, & Carbone notare, quod est damnare.

Momo

Momo satisfacere.

Hesiodus.

Τῷ μάμῳ ἀρέσκειν. Id est, Momo satisfacere. Prouerbialis est hys perbole. Hesiodus in Theogonia Momi cuiusdā meminit, quē ait, Nocte matre, Somno patre progenitum. Huic Deo mos est, ipsum quidem nihil operis edere, sed aliorum Deorum opera curiosis oculis contemplari, & si quid est omissum, aut perperam factum, id summa cum libertate carpere. Nam μάμῳ Gracē reprehensionem sonat. Ergo prouerbij speciem habebunt omnes id genus formulæ: Haud dubitem tecum, vel Momo iudice, decertare. Inculpator est eius viri vita, quā ut vel Mominus ipse post carpere. Hæc vel Momo ipsi satisfaciant.

Gellius.

Pedibus in sententiam discedere.

Non est viri prudentis, quidquid uxori libuerit, protinus in illius sententiam pedibus discedere. Aut par est, ut affectus in rationis sententiam pedibus discedat, non contrā.

Omne tulit punctum. Omnium calculis.

Legimus pro eo, quod est omnium sententia & comprobatione.
Horatius: Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci.

Vno ore.

Vno ore, pro summo consensu, passim apud auctores obuim est, ut Terentius: Vno ore omnes, omnia bona dicere.

Ut Phydix signum.

Quæ primo statim ad spectu probantur omnium suffragiis, ut Phidix signum placere dicuntur.

Ne Iupiter quidem omnibus placet.

Theognis.

Οὐδὲ γὰρ ὁ Ζεὺς, Οὐθ' ἕων πάντα ἀδ' ἀνεὶ οὐτ' ἀπέχων. Id est, Neque Iupiter ipse, Sive pluat, sive non, unicuique placet. Hodie que vulgò dicunt: Neminem inueniri qui satisfaciat omnibus, nam alia alijs probantur.

Seruum haud veho.

Aristoph.

Δῆλον ἔκ' ἄγω. Id est, Seruum ego haud veho. Nisi, qui prius pro carnis certauerit, Certamine in nauali. Id est, Non admitto seruum, nisi multis magnis que spectatum experimentis.

Si tibi amicum, nec mihi inimicum.

Plato in Theateto: Α'χ' εἰ οὕτως ᾧ θεόδωκε σὶ φίλον, ἔδ' ἐμὸν ἰχθῆρον, φατὶν οἱ παροίμια ζόμφροι. Id est, Si istud tibi amicum Theodore, nec mihi est inimicum, quemadmodum prouerbio dicunt. Hoc est, Si tibi res placet, mihi non displicet. Vsu erit, quoties aliene obsequimur voluntati.

ARROGANTIA, IACTANTIA QVE.

Sine

Sine vt incolumis redeat.

Habet prouerbij speciem, quod est apud Theocritum in Hódæporis :

Εἶα λέγ', εἴπ' λέγεις, καὶ τ' ἔξου' εἰς πόλιν, αὐτῆς
Σῶντ' ἄφες. Id est,

Dic age, si quid dicis, & hospes vt vnde profectus

Viuus eò redeat, permittito. Sic & hodie dicimus vs, qui verbis
& conuiuijs ferociunt: Eia, sine hominem viuere.

Arcem ex cloaca facere.

Qui rem hominem' ne nihil laudibus magnificis attollunt, dicuntur
arcem ex cloaca facere. Tullianum est.

Gallus in suo sterquilinio multum potest.

In alieno timidiore sumus omnes, in suo quisque regno ferocior est
& animosior. Seneca.

Tollere cristas.

Translatum ab auibus cristatis, in quibus cristæ erectiores alacritatis
atque animorum indicia sunt. Iuuenal.

Attollere supercilium. Ponere supercilium.

In his pars animi, his negamus, amuimus. Hæc maximè indicant
fastus. Superbia aliubi conceptaculum, sed hic sedem habet, in corde
nascitur, hic subdit, hic pendet. Plinius.

Nauphracton tueri.

Ναυφρακτόν βλέπεις. Nauphracton Græcè, classis est ad bellum
instructa. Solent autem in triremibus magna quedam inesse foramina,
oculorum instar, per quæ remos inserunt. Vnde velut enigmaticè
dictum, Classis more intueris. De his, qui latis ac prægrandibus, aut
toruis & minaculis oculis quempiam adspicerent. Aristoph.

Tollere cornua.

Pro eo, quod est, animo efferri. Translatum à pecoribus, quæ cornibus
minantur. Ouidius: Tunc pauper cornua sumit.

Arrogantia non ferenda.

In eos, qui intoleranda sunt arrogantia, non inscite torquebitur illud
Odyss. o. ab Eumæo dictum in procos:

Τῶν ὑβέας τε βίη τε σιδήρεον ἐρεγδὸν ἦχει. Id est:

Horum vis' que animus' que ferox, contingit Olympum.

Tuo te pede metire.

Horatius.

Monet adagium, ne quis se dilatet vltra conditionem suam, ne' ne
seipsum ex assentatorum laudibus, aut vulgi opinione, aut fortuna sa-
uore, verum proprijs ac veris dotibus animi que virtutibus estimet.

Vltra peram sapere.

Lucianus.

Υπερ

Υ' πρὸς τὴν πρῶτην Φρονεῖν. Id est, *Ultraperam esse sollicitum. Quadrabit vel in pauperem, vel in philosophum, sed precipue in Christianum, quem Iesus vetat cogitare de crastino.*

Aristoph.

Videberis, me videns, planè Martem videre.

Βλέπειν γδ ἀντικρὺς δόξεις μ' ἄγω. Id est, *Martem videre me, videberis palam. De his, qui se strenuè pollicebantur opitulaturos, ac Martem quendam acturos.*

Hamaxiæa.

Ἀ' μαξιᾶία. Prouerbiali verbo dicebantur ampla, magnifica' que. Perinde sonat quasi Latine dicas plaustralia, id est, tanta, vt in flū plaustrionus videri possint.

Sophocles, Laudiceni.

Qui ad ostentationem dicebant, aut recitabant, vulgato conuittio Sophocles & Laudiceni dicebantur.

Basilica facinora.

Plinius.

Antè admonuimus quidquid magnificum esset appellari solere βασιλικόν, vt valere βασιλικῶς: & magnificas edes basilicas appellabant. Plautus in Trinummio, de seruo nullius rei, sed philosophica quedam loquente: *Dij, inquit, immortales, basilica hic quidem facinorain cæptat loqui.*

Tullius.

Campana superbia.

Felicitatis comes esse solet ferocia. Campaniam autem Italie quondam fuisse regionem longè beatissimam testantur tum alij complures, tum Plin. lib. 3. cap. 5. Constat autem Capuam olim cum Roma de principatu concertasse. Hinc Campana superbia, & Campana arrogatia in prouerbiū venit.

Dea excogitauit.

Aristophanes in Equitibus:

Τὸ μὲ νόημα τ' θεῶν, τὸ δὲ κλέμμι' ἐμὸν. Id est,

Excogitauit dea, meum sed furtum erat.

Non sine prouerbij specie dictum est in Rhetores, qui apud populum iactabant, Mineruam ipsis quod suaderent misisse in mentem, & tamen rerum gestarum gloriam sibi vindicabant. Color sumtus est ex Homero, vbi quoties facti ratio reddi non potest, Pallas dicitur fug gessisse. Pallas Atheniensium erat protectrix. Comicus autem ioci gratia, pro πᾶσι γὰρ ποσὺν κλέμμι, notans Cleonis rapacitatem.

Laureolam in mustaceis quærere.

M. Tullius in epistolis ad Atticum: *Bibulus cæpt laureolam in mustaceis quærere, hoc est, ex friuolis negotijs captare famam haud præclarã, neque magnificam. Est autem mustaceum, siue mustaceus libi genus,*

cui

cui aliquid additur de virga lauri derasum, ac decoquitur suppositis lauri folijs, vt indicat Cato lib. de Agricultura.

Palmarium facinus.

Palmarium facinus, pro insigni ac triumpho digno, dixit Terentius in Eunuchis: Tum hoc alterum id vero est, quod mihi puto palmarium.

Pulcrum sepulcri elogio.

Non videbatur in prouerbiorum classẽ referendum, nisi nominatim prouerbij titulo referretur apud Procopium libro de bello Persico I. Mibi autem antiquum placet prouerbium, quã pulcrũ est in sepulcri elogio imperatorem ascribi. Quosdam noui qui in extremo vite magnis impendijs redemerunt galerum cardinalitium, vt in sepulcro titulus ascriberetur.

Phaniã ianua.

Φανία Πύλη. Eustathius in Odyss. 23. ostendit dictum de ijs, qui simulant sese congestas opes habere, quã nusquam sunt. Ductum à Phania quodam, qui falsam de se præbuerit opinionem, quasi multam diuitiarum vim domi constructam ac reconditam haberet.

Sybaritæ per plateas.

Συβαριτῶν Δὲ πλάτειας. Contr. fastuosius ingredientes per viam, sese que velut ostentantes. Sumtum à fastu, luxu que Sybaritarum.

Cicadis pleni.

Τετραζών ἀνάμειστοι. Id est, Cicadis operti. In gloriosos ac stultos olim dicebatur, aut obsoletis ac iam desitis vtentes.

Ex Academia venis.

Ἀκαδημικὴν ἤκει. Id est, Ex Academia venis. De se uero & composito ceu docto. Sumta à Platonis schola.

Ingredi lunonium.

Βαδίζειν ἠραῖον ἐμπροσθι γόμενον. Id est, Ingredi complicatum lunonis sacrum. Dictum apparet in fastuosum ac lentum quorundam incessum.

Summis vnguibus ingredi.

Ἐπ' ἀκρων ὀνόρων. Id est, Summis vngulis. In eos, qui auidius auscultabant. Nam i solent semet in summos pedes erigere. Summis ingrediens pedum vnguibus, in fastuosos.

Cælum territat.

Virgilius in Aeneide: Et cælum territat armis. Conuenit in minaces & feroces, Thrasones que magniloquos. Sumta videtur à bello Giganteo, &c.

Ex vno multa facere.

Ἐξ ἑνὸς πολλὰ ποιεῖν. In eos, qui rem quampiam minutim secant.

D

bant.

bant. Quadrabit in eos, qui idem alijs modis variant, vt non iam vñt, sed plura videantur.

Tullius.

Cælum digito attingere.

Dicuntur, qui longe supra mortalium conditionem à Dijs proximè esse videntur. Cognatum illi: In celo esse.

Suidas.

Iouis sandalium.

Τῆ δῖος σάνδαλον. Id est, Iouis crepida. Per ironiam dicebatur in eum, qui magni quippiam videri vellet, propter Principis alicuius familiaritatem. Velut si quis insolens sit ac ferox, quod regius sit coquus, aut imperatoris satellites, aut pontificius tonsor.

Imperitus subligaculo indutus omnibus id ostentat.

In eum, qui propter insolentiam, etiam ineptissimis rebus effertur.

Fastuosus Maximus.

Diogenes.

Κόμω & Μάξιμω. In eum dicebatur, qui sibi plus satis arrogasset in supientia.

Zenodotus.

Tanquam Argium clypeum abstulerit ita gloriatur.

Ὡς τὴν ἐν ἀργεῖ ἀσπίδα καὶ Τελὸν στυμύνη. Id est, Superbit, tanquam Argium clypeum detraxerit. In fastuosos & magnificentius sese gerentes dicebatur. Aiunt apud Argios sacrum quendam esse clypeum clavis affixum, vt facile detrahi non possit.

Idem.

Homo bombylius.

Βομβύλι & ἀνδροπικω. Id est, Bombylius homo. Dicitur verbosus, multi que strepitus, ceterum inutilis. Bombylius Grecis, apis genus à sonitu appellatum, ad mellificium inutile.

De pulmone reuellerè.

Pro eo quod est, Stultam & arrogantem opinionem animo eximere. Persius: Dum veteres auis tibi de pulmone reuello. Tumorem animi que fastum in pulmone collocant.

Ipsè dixit.

Αὐτὸς ἔφα. Quoties tantam cuiuspiam auctoritatem significamus, vt ea vel citra rationem ad quiduis credendum sufficiat. Illud admonendum videtur in hac paromia, perinde valere quasi dicas: Dominus dixit, vt Pythagoras ab Aegyptiorum vatibus videatur didicisse figuram hanc, Prophetus familiarem.

Auro loquente, nihil pollet quæuis oratio.

Suadere siquidem nonit, & loquens nihil. Prouerbiū indicat munera ubique longè plurimum valere.

Horatius.

Ne mihi Suffenus essem.

Ne mihi ipsi blandirer, ac stultè me ipsum admirarer. Suffenus erat

poeta

pœta longè ineptissimus, in aliorum vitia dicax, ad sua cæcus. Suffeni
simillimum Meuium facit Horatius.

Pennas nido maiores extendere.

Idem.

Pro eo quod est, Rem fortunam' que quam mediocrem aut tenuem à
maioribus acceperis, auctiorem reddere. Quòd quidem si virtute fiat,
summa laus est.

Ne sutor ultra crepidam.

Plinius.

Id est, Ne quis de his iudicare conetur, que sint ab ipsius professione
aliena.

Cænei hasta.

Ouidius.

Cæneus è puella versus est in virum, annuente Neptuno, cui illud
etiam donatum est, ne saucius vllis vulneribus fieri, ferro' ue occumbere
posset. Ferunt hunc certasse cum Apolline, præterea morem huic fuisse,
vt qui ad sese venerint, iuberet per suam hastam iurare.

Gigantum arrogancia.

Γιγάντων ἀπόνοια. Gigantum amentia, Vbi quis viribus suis fre-
tus, temerè, nullo' que consilio res non tentandas moliretur.

Magis sibi placet, quàm Peleus in Machæra.

Zenodotus.

Μέζα φρονεῖ μάλλον ἢ Πηλεὺς ἐπὶ τῇ μάχαιρᾳ. In eum compe-
tit, qui præter modum re quapiam insolens est ac timet. Aiunt autem
hunc gladium à Vulcano fabrefactum, à Dijs dono datum fuisse Peleo,
virtutis illius ac prudētis symbolum. Quo quidem ille vtens & in præ-
lijs & venatibus, consequabatur quidquid optabat.

Hic Rhodus, hic saltus.

Æsopus.

Αὐτῶν ῥ' ὁδὸν, αὐτῶν πῆδημα. Vulgò iactatū de ijs qui sese de nego-
tijs iactarent insolentius, cuius fides non extaret: Conueniet item, vbi
quis iubetur te prestare quod alibi se fecisse iactat.

Atticus in portum.

Ἀττικὸς εἰς λιμένας. In eos dicebatur, qui illic virtutem ostentare
solent, vbi tutum est, atque vbi nihil opus est. A nautis Atticis sumunt;
qui portum ingressuri, ostentandi sui gratia, magnificè sese gerebant,
in ipsa re non perinde strenui.

Calliphanes.

Archelaus.

Καλλιφάνης. Calliphanes, ridicula quedam huius nominis ambi-
tio, prouerbiali ioco fecit locum. Aiunt enim huic fuisse pœtae morem,
vt diuersorum carminum & orationum initia conscriberet, ad tres aut
quatuor versus, ea que pronunciaret, ostentaret que, quò commentum
ignorantibus, multiscius & eruditus videretur.

Bullatæ nugæ.

Ventosa atque inania, bulle dicuntur. Persius.

D 2

Bullas

Bullatis ut mihi nugis Pagina turgescat.

Vino vendibili suspensa hedera nihil est opus.

Id est, Vera virtus non eget alienis præconijs. Aut res præclare per se placent, neque desiderant exoticam commendationem.

Suidas.

Sellissare.

Σελίσσειν, Prouerbiali ioco dicebantur gloriosi, fastu'que præturgidi. Suidas admonet sumtum à moribus Selli cuiuspiam, qui quum re esset perquam tenui, tamen affectabat haberi diues.

Diuinitum excipio sermonem.

Plato.

Θείον ἐξαιεῖω λόγον. Quoties, opinor, gloriosius aliquid dictum esset, omnis gratia deos excipiebant, qui nihil non possunt, & quibus nemo præscribit. Home. Diui tamen omnia possunt.

ASPERITAS, MOROSITAS.

Inexorabilis.

Inexoratu difficilem ac præfractum, suo' que relinquendum ingenio, vel in eum cuius operam nihil moramur, appositè torquetur illud Iliad. 1.

Αἰδ' ἤτοι κείνον ἢ εἰσσομένη, ἢ κεν ἴσιν, ἢ κεν μένη. Id est,

Quin magis ipsius hunc animo, ingenio' que suamur.

Sive venire velit, sive hîc remanere.

Ferreus, aheneus.

Horatius.

Ferrea atque ahenea dicuntur, que solida firma' que significamus.

Versatilis Artemon.

Plutarchus.

Ὁ περιφόρητος Ἀρτέμων. Aiunt dici solitum de his, quorum gratia vehementer decertatur. Nam Artemonem adolescentem fuisse quempiam, certatim adamatum à mulieribus ob insignem formam, quâ suspicor ob id dictum periphoretum, vel quòd circumferretur in ore omnium versans.

Cornea fibra.

Persus: Neque enim mihi cornea fibra. Cornea, & durissima sunt, & sensu carent. Vnde qui carent humanis affectibus, robur, adamantem, silicem, ferrum, cornu in pectore gestare dicuntur.

Lucianus.

Scytharum oratio.

Σκυθῶν ῥῆσις. Greci quidquid agreste, quidquid barbarum ac seuum intelligi vellent, id Scythicum appellabant.

Pandeletrias sententias.

Πανδελιτριῶς γνώμας. Id est, Pandeletriam sententiam, appellat in deterioribus Cratinus, ut citant, morosam ac molestantem.

Thymbra victitans.

Θυμβροφάγος. Id est, Thymbra victitantes. Adagio dicebantur, vel qui

qui tutius ac liberius vitam agerent, vel qui moribus essent parum blandis, vel qui hilariter, citra' que solitudinem paruo contenti viverent, quod thymbra herbe genus sit.

Scabrosior leberide.

Suidas.

Κρυττότερον λειβερίδου. Id est, A superior leberide. De vehementer asperis & insuauibus. Nam leberis Grecis dicitur exunium illud vel serpentum, vel piscium exuentium senectam.

Totus echinus asper.

Ἄσπερος ἐχίνος τελευτός. In morosos & iniucundis moribus quadrat. Aristoph. Echinus piscis & item Erinacius undique spinis obseptus, ut nusquam impune possis attingere. Est & hominum huiusmodi genus, cum quibus nulla ratione possis agere citra licentiam.

Durus alloquijs.

Ἄσπερος ἐνδραπέδου προσήγορήματα. Id est, immobilis alloquio. Ductum a cera, que tractando mollescit. Ateclon autem dicitur, quod non queat liquefieri. Competet igitur in hominem exorabilem.

Echino asperior.

In hominem intractabilem & insuauibus moribus dictum. Metaphora sumta ab animante, cuius duplex est genus, terrestre spinis obstructum, & maritimum prinata undique testudine ac spinis obductum, quibus se pedum vice voluit, auctore Plinio.

Corinthus & collibus surgit, & vallibus deprimitur.

In adagium vbi nam possit esse vsui, non satis video, nisi quis detorqueat ad hominem intractabilem, aspero ingenio. Strabo scribit, Corinthios opibus & artibus egregijs precelluisse, ceterum regionem illorum non admodum fuisse feracem, quod inaequalis esset & aspera, ac petricosa.

Etiam quercus bacchatur.

Καὶ δρῦς, Μενάδες ἐγύετο. Id est, Etiam quercus, Menas facta est. De ijs, qui vix delinuntur. Ab Orphei fabula, quercus sua cithara demulcentis. Menades sunt mulieres afflatæ Baccho.

Agamemnonis hostia.

Ἄγαννονος ἑστία. Id est, Agamemnonis victima. Quondam in duros ac persuasum difficiles dicebatur. Inde natum, quod Agamemnone rem diuinam in Troia facturo bos effugerit, vix que toto negotio comprehensus, reductus est.

Matiolæchus.

Ματιολαχός. Vulgato conuitio dicebatur liguritor, & in minimis etiã rebus exquisitus. Proinde quadrat in eos, qui per fraudem minimis è rebus sectantur compendium. Merula ait, Matiolæchus esse cibi genus.

D 3

Nc

Ne moue festucam.

Μη κάρφο κίβει. Vbi quis omnis strepitus impatiens est. Quosdam rideas vsque adeò morosos, vt quidquid agas offendantur, etiam se stipulam duntaxat moueas.

Seneca.

A' lasso rixa quæritur.

Apparet dictum in quosdam morosiores, & ad rixandum procliuiores, non quòd offendantur, sed quòd alioqui animo male affecti sint, vt sunt difficiles ac submorosi, quibus fortuna aduersa est.

Difficilis vir.

Δεινὸς ἀνὴρ τὰ χα κεν καὶ ἀναίλιον αἰτιόωτο. Id est, Forsan & innocuum culpet vir saeuus & acer.

Hunc Homeri versiculum olim in Demosthenem vulgò iactatum fuisse, multorum auctorum testimonijs constat, propterea quòd accepta pecunia non nunquam & malos defenderet, & oppugnaret bonos.

Plutarchus.

Durus & implacabilis.

In hominem impendio rigidum & implacabilem rectè torquebis illud Homeri Odyss. κ.

Σοὶ δὲ τις ἐν στήθεσσι ἀκλήητ' ἔστι. Id est,

At tibi non vnquam placanda in pectore mens est.

Κερασβόλ'.

Plutarchus docet homines prefractos, & asperis moribus, & intracutabiles, κερασβόλους vocari solitos.

Scytha malus.

Tanta erat barbaries & immanitas Scythicae gentis, vt ipsa etiam appellatio cesserit in prouerbiu, quemadmodum hodie crudelem hominem appellamus Turcam, & immane facinus, Turcicum; Aeschines in oratore, περὶ πιεραπερσειβείας, Καὶ δέομαι σῶσαι με, & μὴ τῷ λογῶν ἀφ' ἧς Σκύθη κακῶ ὄντι παραδ' ἔναυ. Id est, Obsecro vt seruetis me, ne ue logographo malo que Scythae me tradatis.

Inexorabilis & durus.

In durum & inexorabilem competet illud ex Odyss. Ψ.

Σοὶ δ' αἰεὶ κραδίη σερωτέγη ἐστὶ λίθοιο. Id est,

At tibi perpetuo cor saxo durius omni est. Ita Telemachus ad matrem.

ASSIDVITAS.

Minutula pluuiam imbrem parit.

Ψεκάδες ὄμβρον γυνῶσιν. Id est, Minutae guttule imbrem parientes. Quoties res initio pusilla, crescit in maius. Quare in minutis vigilandum, ne paulatim incidamus in maxima incommoda.

Affidua stilla saxum excauat.

P'avis

Ἐάντις ἐν δ' εὐλαχῶσσι κριθαίνει πύργων. Id est, Stillicidium perpetuum saxum excavat. Admonet nihil esse tam durum, quod non emolliat: nihil tam arduum, quod non efficiat assiduitas. Plinius tradit inueniri filices formicarum pedibus attritas, id que grauissimum exemplum esse putatur, quantam vim habeat assiduitas.

Bis septem plagis Polypus contusus.

Zenodotus.

Δις ἐπὶ τὰ πλεονάζεις πολὺ πῶς πιλῆμιν. Id est, Plagis adactus Polypus quatuordecim. Dici solitum, ubi quis multo tandem malo sit emendatior. Aiunt Polypum piscem captum diu multum que tundi, eade que solere, quo mitior fiat & ad esum accommodatior.

Dicendo dicere discunt.

Ἐκ τῶ λέγειν τὸ λέγειν πορίζετε. Id est, Dicendo consequimur ut discamus. Quadrat ad cuiusvis rei peritiam, quam potissimum usus suppeditat, optimus omnium rerum magister. Proinde prouerbiales omnes erunt id genus. Fabricando fabricam disces, Canendo musicam, Scribendo disces scribere.

Latum vnguem, ac similes hyperbolæ prouerbiales.

Transuersum digitum aut vnguem discedere, frequenter est apud Ciceronem, pro eo quod est, quam minimo spatio. Fit autem festiuor metaphora, quoties his verbis perfectam imitationem ac plenum vnde quaque consensum significamus: ut, Ab hac regula mihi non licet transuersum, ut aiunt, vnguem discedere.

Virgilius.

Taurum tollet, qui vitulum sustulerit.

Vide, Degenerantium in peius.

Noctes que dies que.

Homerus.

Νύκτας τε καὶ ἡμέρας. Qua figura, assidua & infatigabilis diligentia passim significatur. Horatius:

Nocturna versare manu, versare diurna.

Velut umbra sequi.

Ὡς περ σκιά ἐπιδῆ. Velut umbra sequi dicitur, qui nusquam deest. Plaut. Decretum est mihi quasi umbra quoquò ibis tute, persequi. Vnde affectus indiuiduos umbras vocamus.

Ne altero quidem pede.

Μὴ ἕτ' ἕτερον πόδα. Id est, Ne alterum quidem pedem discedere. Lucianus: Qui ex Aethiopia nunquam vel alterum promouerit pedem. Annuerandum illis: Latum vnguem, &c.

Saxum volutum non obducitur musco.

Λίθῳ κολινοδόμενῳ τὸ φύκος ἔποιεῖ. Id est, Musco lapis volutus haud obducitur. Qui non potest eodem loco consistere, raro fit ut ditefeat.

Multis ictibus deijcitur quercus.

Diogenian. Πολλὰ αἰς ὠληγείας δ' εὖς εἰς πέδον δαμάσσειται. Id est, Multis rigida quercus domatur ictibus. De re factu quidem ardua, quæ tamen assidua industria pervincatur.

Periander. Exercitatio potest omnia.

Μελέτη πάντων δύναται. Id est, Cura omnia potest. Significat autem nihil esse tam arduum, quod diligentia, cura que non efficiatur. Virgil. in Georg. Labor omnia vincit

Philostratus Improbus, & duris regens in rebus egestas.

Ne genui quidem flexo.

Οὐδ' εἰ γόνυ κάμψας. Dicitur est pro eo, quod est, Ne tantillum quidem. Etenim si iam incipit ad quietem componere sese, primum genui flectit. Itaque perinde valet quasi dicas. Citra respirationem, sine omni intermissione.

Plautus. ATTENTIO, ET ECONTRA.

Purgatis auribus.

Pro attentis auribus & vacuis. Nam sordes in auribus collectæ auditum hebetant, exente que reddunt acriorem.

Terentius. Mens peregrina.

Νῆν τὸν ξένον. Mentem peregrinam habere dicuntur cogitabundi, nec satis ob id attentis ad ea, quæ coram aguntur.

Aristoph. Præfens absens.

Παρών ἀποδυσμαῖ. Id est, Præfens peregrinatur. In eum dicendum, qui non animadvertit ea, quæ dicuntur, cogitatione alijs in rebus occupata.

Virgilius. Auribus arrectis.

Quadrabit in illos, qui sitienter, & avidè auscultant, quæ dicuntur, aut expectant quid dicendum sit.

Athenæus. Erecti.

Accommodum erit, ubi significabimus aliquem toto pectore attentum ad rem quampiam. Erigunt enim se totos & summis non nunquam insistant pedibus, qui auscultant, aut spectant avidius.

Ausculta & perpende.

Quoties significabimus nos aliud dicturos quod ad rem pertinet, quod queratum ac certum futurum sit, conveniet illud Homer. Iliad. I. Αλλ' οὐδέ τοι ἐγὼ, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι. Id est, Immo aliud quiddam, tu mente recondito, dicam.

Hoc age.

Quum aliquem iubemus esse attentum, dicimus, Hic esto: aut, Hoc age.

Con-

Consulendum, & consilij parendum.

Quum admonebimus quempiam, ut vicissim & rectum consilium alijs det & ab alijs accipiat, aut ut & secum rem diligenter perpendat, & alienam sententiam auribus attentis audiat, non intempestivum erit illud ex Iliados β.

Ἀλλὰ ἀναξ, αὐτὸς δ' εὖ μύθεο, περὶ θεῶ τ' ἄλλω, Id est:

Ipse age, res bene consulito, & pareto vicissim.

Ceram auribus obdis.

Κηρὸν τοῖς ὤσιν ἐπαλείφεις. Id est, Ceram auribus oblinis. Qui recusant audire vel aequa, vel iniqua. Natum ab Vlyssis cera, qua suas & sociorum aures obturabat.

AVDACIA.

Fortes fortuna adiuuat.

Propterea quod id genus hominibus fortuna quasi faueat, infensa Tullius ijs, qui nihil audent experiri, sed veluti cochleæ perpetuò latent intra testas.

Animus præsens.

Animi præsentia utilis ubique, propterea quod timiditas vel à conscientia, vel ab animi parvitate videatur proficisci. Huic sententiæ suffragatur Homericum illud ex Odysseæ η.

Σαρκαλέ & ἄνδρ' ἐν πᾶσιν ἀμείνων

Ἐ' ἔρῃσιν τελέθει, εἰ καὶ πόδιν ἄλλοθεν ἔλθοι, Id est:

Omnibus in rebus potior vir fortis & audax,

Sit licet hostes, & è longinquis venerit oris.

Animus heptaboëus.

Ἑπταβόει & De magno, forti que & inuictò dictum. Epithetum sumtum à clypeo Aiæcis, quem Homerus Græcè heptaboëon appellat, quod septem bonum tergoribus esset obductus, atque ob id impenetrabilis.

Aqua superfluit.

Υ' ὄρε πηρὰ ῥέει, Id est, Perfluit aqua. Zenodotus & Suidas admoneant dici solitum de eo, qui nihil negotij recusaret, & quidlibet quod mandatum esset, effecturum sese polliceretur, quippe usque adeo promittus ad quidvis suscipiendum, ut nec nauim perfluentem ingredi gravaretur.

Martis pullus.

Aristophan.

Ἀ' ἔσ & νεπτόν. Martis pullum vocant, ad bella magnogere propensum.

Alter Hercules.

Aristotel.

Οὐτ' & ἄλλος Ἡ' ἐγκλείς. Id est, Hic alter Hercules. De viro præstrenuo, ac laborum tolerantissimo.

Non abijcit animum.

De eo qui ne in afflictissimis quidem rebus spem aut consilium abijcit, sed de recipiendo se utcumque cogitat, appositè dicitur, quod de Ulyssè dixit Odyss. ε. Homer.

Α'λλ' ἐδ' αἰς σχεδὸν ἐπιμήθετο τέρειρός περ. Id est,
Ac neque sic licet afflictus obliuia cepit Nauigij.

Ne quid moueare verborum strepitu.

Qui monebit aliquem, ne seuis verbis, ac minus deterreatur, quò minus experiatur, accommodabis illud Homeri ex Iliad. Υ. ab Apolline dictum Aeneae :

Α'λλ' ἰθὺς φέρε χαλκὸν ἀτρεΐα, μηδ' εἰ πάμπαν
Λευγαλέοις ἐπέοισιν ἀποσσεπέτω καὶ ἀρειῇ. Id est,
Quin rigido ferro magis obuius ito, nec unquam
Te seuis dictus deterreat ille, minus' que.

In discrimine apparet qui vir.

De periculosa difficult' que, & eiusmodi que virum cordatum ac strenuum requirat, conueniet illud ex Iliad. ν.

Ε'νθ' ὁ, τε δειλὸς ἀνὴρ, ὅς τ' ἄλκιμον ἐξεφαάνθη. Id est,
Illic qui vir iners, qui strenuus ipsa docet res.

Non cedendum malis.

Si quando aduonebis, non oportere cedere vel aduersarijs, vel aduersæ fortune insultibus, aut non esse certandum cum fugitiuis, non insensè detorseris illud ex eodem libro :

Οὐκ ἂν ἐν αὐχέν' ὀπίσθε πέσοι βέλτε, ἐνθ' ἐνὶ νώτῳ,
Α'λλὰ κεν ἢ σέρων ἢ νηδύ' ἀντιάσειε. Id est,

Ne feriat iaculum cernicem aut terga, sed ipsum
Aut ventrem, aut pectus feriat aduersa sagitta.

Achilles.

Insigni fortitudine Duces, appellabimus non inuenistè Achilles.

Achilleum argumentum.

Rationem & argumentum Achilleum vocabimus, quod sit insuperabile & insolubile.

Qui cum contemptu vitæ inuadunt.

In eos qui gladiatorio, sicut ait Terentius, animo quempiam impetunt, ut aut perdant, aut pereant, conueniet illud ex Iliad. μ.

Α'γορεύοισι σύεσιν ἐικότες. Id est, Similes agrestibus aperis.
Tradunt enim viatores hos prouocatos rectè impetere prouocantem, nec lancea vitata.

Neque terræ motus timet, neque fluctus.

Aristoteles libro moralium Nicomachiorum tertio docens eos, qui non habitu virtutis, sed immanitate quadam naturæ nihil omnino formidant,

midant, nequaquam appellandos esse fortes, sed *ματαιομένους* & *ἀνάλογητες*, hoc est, insanos & stupidos, sensus que expertes. *ἐν δ'*, inquit, *ἀντις ματαιότητι & κρη ἀνάλογητι*, *ἐι μηδεν φοβοῖτο μήτι σφμισ μήτι κύματα, καὶ ἀπὸ φασί τῆς Κιλτίας*. Id est, Fuerit autem quispiam insanus ac doloris sensu vacans, si nihil metuat, neque terre concussionem, neque fluctus, quemadmodum de Celtis predicant. Nihil enim horribilius mari commoto, terræ verò concussio videtur inferorum ad superiorum sedem eruptionem minitari. Tanta autem erat quarundam Gallie Germaniæ que gentium immanitas, ut ne his quidem tererentur, que maxime sunt natura horrenda.

Improbitas mulsæ.

In improbum & subinde redeuntem, etiam si turpiter repellatur. *Ἐκ Ἰλιάδ. xvii.* Atque illi mulsæ vinum intra præcordia misit, *Quæ* quamuis de pelle viri sit sæpè repulsa, Assultat morsura tamen.

AVXILIVM INFIRMVM.

Lunæ radijs non maturescit botrus.

Plutarchus hunc Iouis senarium ceu proverbialem adfert, differens quòd luna, quoniam radios habet imbecilliores, quàm sol, excitare possit humores, concoquere non possit.

Μέλαις γδ αὐταῖς ἔπιπείνεται βότρυς. Id est,

Neque enim his niger maturus efficitur botrus.

Conuenit in eos, qui conantur quod ob defectum virium non queunt perficere. Accedet plus veneris, si volentes significare disciplinas humanas non prestare felicitatem, dicamus *Μέλαις γδ*, &c. In *αὐταῖς* subaudiendum est, *ἐκτίσιν*, id est, radijs.

Per fluuium traducere.

Διαβιβάζειν ἢ ποταμόν. Id est, Transmittere per flumen. Dicitur Plato. *bantur*, qui difficultatem explicabant rei, quam ineruditiores aut inuulidiores explicare non poterant.

Sacer manipulus.

Ἰερός λοχός. Id est, Sacer manipulus. Olim dicebatur, quemadmodum dicimus sacram anchoram iaciendam, aut rem ad triarios rediisse.

Coriaceum auxilium.

Συκρινὴ ἐπικρηία. Id est, Coriaceum siue pelliceum auxilium. Apud Atticos infirmum & imbecille dicebatur.

Ficulnum auxilium.

Συκρινὴ ἐπικρηία. Id est, Ficulnum auxilium, pro inualido atque inutili.

BENEFICIVM CORRVPVVM.

Perdidisti vinum infusa aqua.

Ἀπόλειπται τὸ οἶνον ἐπιχέας ὕδατος. Verba sunt Polyphemi. Sic enim increpat

Athenæus.

Hesychius.

Aristoph.

Homerus.

increpat Vlyfsem vinum aqua temperantem. Antiquitus merum bibe-
bant non sine noxa, donec Staphilius Sirrhemi filius ostendisset, vinum
aqua diluere.

Capra Scyria.

Αἰζ Σκυρία. Conuenit in eos, qui beneficium maleficio corrumpūt,
aut, qui virtutes adiunctis vitijs contaminant atque obscurant, qui ne
recte instituta non recte finiunt. Veluti capra Scyria quod fera sit,
mulctrum quod lacte impleuerat, ipsa rursus euertit, atque hoc modo
beneficium quod dederat, eadem perdidit.

Panis lapidosus.

Seneca lib. de Beneficio II. Panis lapidosus: sic enim Fabius Verru-
cosus appellabat beneficium ab homine duro asperè datum, quem esuri-
enti necessarium sit accipere, durum & acerbum esse.

BIBACITAS.

Vinaria angina.

Festus Pompeius indicat ioco iactatum in eos, qui vino prefocan-
tur, laborare vinaria angina, quam εἰνάεγχνη possis dicere.

Madusa.

In Pseudolo Plautina seruus ebrius ita loquitur: Ego nunc probè ha-
beo madusam. Festus Pompeius indicat apud prisicos madusam dici sole-
re temulentum, dubitat que vtrum à Grecis deductum sit, quibus e-
brius est μέθυς, an à Latino verbo madere, quod probè poti vino
madidi dicantur. Quòd si madusa sonat ebrium, non ebrietatem, absur-
dus sermo est, Habeo madusam. Vnde sic legendum arbitror:

Ego nunc probè habeo madusa, ita victu ecurato.

Seruus in ebrietate videtur sibi felix, vt solutus omni metu curis que,
& omnium tristition oblitus.

Parthi quo plus biberint.

De Parthis vetere prouerbio dictum est, quo plus biberint, eo plus
fitire. Habet hoc temulentia, vt posteaquam obsurdit palatū, magis ac
magis cupiant haurire. Aptè dicitur in auaros, aut studiosos: crescit e-
nim discendi cupido cum eruditione.

Athenæus.

Καθηβαρῶντες.

Dicuntur qui crapula grauatum caput habent. Conueniet in tenu-
lentum ac somnolentum.

Ranarum more bibere.

In eos qui deditissimi ad pocula sunt, nihil interim vel paruum come-
dentes, rectè & non inuenistè quadrat illud Athenæi:

Οἱ πίνασι μόνον βρωτὰ καὶ τὸ πρῶτον, ἔθ' ἐν ἔθ' οὖντες. Id est,

Qui absque cibo viuunt ranarum more bibentes.

Athenæus.

Nec elephantus ebiberet.

Οὐδ'

Ὅδ' ἂν ἐλέφας ἐπιπίοι. Id est, Ne elephantus quidem ebiberet. De poculo praegrandi, quum elephantus proboscide immensam aquarum vim quum libet hauriat.

Cothonissare.

Idem.

Καθωνίζειν siue καθωνίζεσθαι, dicebantur, qui largius biberent, & potationem largiorem καθωνισμὸν appellabant: Cothon autem poculi genus est.

Calicum remiges.

Κυλίμων ἐρέται, id est, Calicum remiges. Dicti sunt, qui assidue per- Idem.
potarent, vinum pro remo ducentes.

Κυαθίζειν.

Dicebantur, qui poculis indulgebant, quasi dicas, cyathissare. Mibi videtur potius in eos conuenire, qui parce bibunt, nec sextarios hauriunt, sed cyathis subinde repetitis, tamen inebriantur.

Argenteus puteus.

Φρέαζ ἀργυρέων. Id est, Argenteus puteus. Athenæus lib. XI. indicat olim ingens poculum dici solitum puteum argenteum, nam cyathi pusilli erant.

BONAE FORTVNAE, COPIAE, FELICITATIS, AVT OMINIS.

Afinus in paleas.

Ὅν τις εἰς ἀγροῦς. Subaudiendum, incidit. Dicitur solitum, ubi cuiuspiam fortuna lautior preter spem obtigerit, aut nactus forte fuerit aliquis, quo vel precipue gaudeat.

Nunc aduenit Datidis cantilena.

Νῦν τῶτ' ἐκεῖν', ἤκει τὸ Δάτιδ' ἐμὲλ'. Id est, Nunc id quod Suidas.
aiunt, Datidis adest cantio. Dicebatur ubi quid letum ac festiuum accidisset. Datis quispiam erat Persarum Satrapes excellens in rei bellicae gloria.

Procridis telum.

Πρόκρουτος ἐκόντια, Id est, Procridis iacula. De ijs qui veluti certis telis quidquid animo destinant, assequuntur. Sumtum à notissima fabula, vel Ouidio narratore, de Cephalo, qui certo iaculo emisso, Procridem uxorem interemit, ratus feram esse.

Iuuenalis.

Albæ gallinae filius.

Feliciter natum, albæ gallinae filium dicimus.

Aut piscem olet, aut florem.

Ambrosius.

Aut piscem olet, aut timallum. Dicitur in eum, qui bene oleret, quod timallus piscis sit odore gratissimus, & aequè fragrans eiusdem nominis flos.

Virgula diuina.

Cicero.

Quoties

Quoties quid citra humanam operam quasi diuinitus, nobis significamus contigisse. Propterea quod antiquitas, quemadmodum in anulis, ita & in virgis ferendis existimauit aliquam fatalem, ac ceu magicam inesse virtutem.

Gygis anulus.

Βύγης δακτύλιος. Quadrat vel in homines inconstantibus moribus, vel in fortunatos, qui veluti virgula diuina, quidquid optant, id suo arbitrio consequuntur. Huius adagij mentionem facit Lucianus in *Vois*, ubi quispiam optat sibi complures anulos eiusmodi quales habebat Gyges: alium, quo dtesceret: alium, quo gratus & amabilis redderetur: alium per quem liceret volare, quocumque libitum esset. Nam priscorum superstitio plurimum tribuit anulorum efficacie.

Zenodot.

Orci galea.

Α'ιδος κωνίη. Dicitur solitum in eos, qui semet arte quapiam occultarent. Plutoni erat galea, quam qui gestaret, is quosunque voluisset videbat, ipse nemini conspicuus.

Lucianus.

Secundo aestu.

Κατὰ πρῶτον πρὸς ὄχλῳ εἶναι. Id est, Secundo aestu procedere. Sumta meta phora à nauis, quibus facilius cursus, quam flumen aut etiam maris aestus secundus est.

Horatius.

Bonisauiibus. Malisauiibus.

Quum rem feliciter, aut secus cedere significamus. Ab augurum obseruatione sumtum.

Homerus.

Omnia ex sententia cedunt.

In magnopere fortunatos: quibus & reuclè & secus instituta feliciter cedunt. Homerus:

Spicula cuncta horum feriunt, seu torserit illa
Ignauus, seu vir fortis, quia Iupiter ipse Dirigit.

Horatius.

Secundis ventis.

Secundis ventis nauigare dicitur, cui res ex sententia succedunt. Horatius:

Non agimur tumidis velis aquilone secundo,
Non tamen aduersis etatem ducimus austris.

Datyli dies.

Δατύλιος ἡμέρας. Vbi res feliciter successerunt. A' Datylo quodam qui apud Athenienses summus est honores consequutus.

Cicero.

Dijs hominibusque plaudentibus.

Pro eo, quod est feliciter, atque auspiciato. Apud poetas penè solemne, Deum atque hominum fidem, Dijs atque hominibus iniuisus

Bias.

Semper feliciter cadunt Iouis taxilli.

A' id

Αἰεὶ γὰρ εἰς πτώσεις οἱ Διὸς κύβοι. Id est, Semper cadunt feliciter tali Ioui. Dicitur solitum in eos, quibus res omnes perpetuò quodam fortune favore ex animi sententia cederent.

Sapiens sua bona secum fert.

Ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ περιφέρει τὴν ἑστίαν. Id est, Sapiens opes sibi secum habet semper suas. A Biantis, ni fallor, apophthegmate natum, qui rogatus, cur nihil exportaret rerum suarum ex incendio patrie. Ego verò, inquit, omnia mea bona mecum porto. Significans ea que nobis bona insunt, vera esse bona, & verè nostra.

Contingit & malis venatio.

Suidas.

Δέδοται & ἡγενοῖσιν ἄρεα. Id est, Contingit & ignavis è venatu preda. Vbi quid feliciter obtigit immerenti, quod que fortuna magis, quam illius industrie sit acceptum ferendum.

Iecit Achilles duas tessaras, & quatuor.

Βίβλην Ἀχιλλεύς δύο κύβω καὶ τέσσαρα.

Duas Achilles quatuor que tessaras Iecit.

Hunc versum Suidas ex Euripide citat. Quid autem sibi velit adagiū, nullus explicat, nisi quòd coniectare licet dictum fuisse de ijs, qui in omni re vincerent, propterea quòd is tesserarum iactus felix esset.

Tranquillo quilibet gubernator est.

Seneca in epistolis. Alioqui gubernatoris artem adeò non impedit tempestas, ut offendant. Tranquillo enim, ut aiunt, quilibet gubernator est. Agit autem illic, fortunam aduersam ac rerum difficultatem, nò solum non obesse sapienti, verum etiam virtutem in his maxime proferre sese, que rebus secundis ac pacatis latebat. Non magnum est administrare Rempub. quum omnia pace constant.

Effugi malum, inueni bonum.

Zenodotus.

Ἐφυγον κακὸν, εὗρον ἀμεινον. Id est, Euasi mala, nactus sum meliora. Dicitur solitum, si quando fortuna lautior cupiam contigisset. Natum aiunt à ceremonijs nuptialibus.

Inueni, non quod pueri in faba.

Strophylus seruus in Aulul. Plauti, aulam auri plenam à sene defosam, furto sustulerat, eam que rem gestiens indicare hero, Reperi, inquit. Et rogatus quid reperisset, Non quod pueri clamitant, inquit, in faba se reperisse: prouerbiali nimirum figura magnum quiddam reperisse sese significans. Est enim midas vermiculus quidam, qui fabis in nascitur: hunc si quando nacti sint pueri, gestiunt atque exclamant, perinde quasi magnum quiddam inuenerint.

Sardi venales.

Σαρδιανοὶ ἄνθρωποι. De negotio infinita prolixitatis, atque inexplicabili.

bili. Id' que hinc ortum esse tradunt, quòd Tiberius Sempronius Gracchus, cum altero consulatu Sardiniam domuisset, tantum ex ea captiuorum adduxit, vt longa venditione res in prouerbiu[m] abierit.

Bonorum mare.

Αγαθὸν θάλασσα. Dicitur & diuersam in partem. Item de magnis & vehementer cumulatis commoditatibus: Vel quòd ipsum mare ministrat innumerabiles opes rerum, puta piscium gemmarum' que.

Thassius bonorum.

Θάσος & ἀγαθὸν. Natum adagium à loci fertilitate. Nam Thassus insula est iuxta Thraciam, vt Zenodotus refert. Callistratus orator, demigrans Athenis, persuadere conatus est Atheniensibus, vt regionem, que ex aduerso erat incoherens, multa splendida de eius feracitate iactitans, & quòd auri venas haberet, & quòd glebam optimam. Denique in summa, inquit, Thassus bonorum est. Hinc in vulgi sermone[m] abiit: Thassus bonorum, de ijs, qui splendida pollicentur.

Bonorum aceruus.

Αγαθὸν σαρρὸς. De opibus ingentibus, vnde & frequenter extructas dapes, extructas opes, & cumulatas opes, pro copiosis legimus, nunquam acernatim congestas, neque pondere, neque numero, sed ipso cumulo infusus.

Hornam messis.

Plantus in Mustel. Hornam messem prouerbiali figura dixit, pro maximo emolumento: quasi dicas, tantum lucri, quantum eo anno sit prouenturum in agris.

Bonorum myrmecia.

Αγαθὸν μυρμηκία. De immensis opibus. Nam myrmecia Græcè significat cauernam aut agmen formicarum. Antiquitus formicarum cætus opulentiam portendit.

Dathus bonorum.

Δάθος & ἀγαθὸν. In eandem sententiam dici consuevit. Est autem Dathus Thasiarum colonia, iuxta Styrmonem, cum alioqui opulenta ac florens, tum quòd habet etiam auri venas, vt hinc in prouerbiu[m] abierit: Dathus bonorum, de conferta rerum opulentia.

Gargara bonorum.

Innumerabilem hominum, rerum'ue vim, prisci gargara dicebant, ficta, ni fallor, voce à strepitu, quem facit hominum congregatoru[m] multitudo, aut rerum effusarum copia. Vnde & gargaro verbum, quod significat perstrepo præ multitudine.

Bona terræ.

Τὰ τ' οὐκ ἀγαθὰ. De bonis immensis, & omnigenis, quasi dicas, quidquid terra progignit, omnium rerum parens.

Ingens

Cicero.

Idem.

Ingens rerum multitudo.

Quum admirandum hominum, aut rerum, seu malorum multitudinem indicare volumus, conueniet illud Homericum :

Quot frondes, & quot sunt verno tempore flores,

Ut que globatarum muscarum examina multa.

Bonorum glomi.

Α' γὰρ δὴ ὄν ἀγαθῶν ἰδέσθαι. De opibus extructis, & assatim cumulatis. Sumta metaphora à glomere textorio, cui fila sunt obuoluta, aut certe ligno illo textorio, cui filorum maxima vis est obuoluta.

Copiæ cornu.

Lucianus.

Α' μάλα θείας κέρας. Quum assatim omnia superesse significamus, Copiæ cornu dicimus.

Lac gallinaceum.

Eustath.

Ὁ γὰρ εὐδαίμων γάλα. Eundem habet sensum. Dicitur enim in opulentos, & quibus quiduis rerum suppeditat. Aut de varis inuentu, atque ob id pretiosis, ut sit hyperbole significans nihil omnino deesse.

Extis pluit.

Α' λασὶν ὕει. Id est, Lucanicis pluit. Sermo prouerbialis de prodigiosa rerum copia. Qui iocus etiam hodie durat apud Idiotas. Siquidem αἰλᾶς. Græcis exti genus est, ex quo frustulatim cōciso facta conficitur.

Capram caelestem orientem conspexerunt.

Plutarchus.

Αἰζὰ τὴν ἑσπερίαν ἐπιτέλλουσιν ἐθεάσαντο. Hoc dici solitum in eos, quibus omnia feliciter, e' que animi sententia succederent, propterea quòd antiquitus opinione vulgi comprobatum est, qui capram illam Iouis altricem, & ob id in siderum relatum numerum conspexissent, quidquid votis conciperent, eius compotes futuros.

Bonæ fortunæ.

Aristoph.

Α' γὰρ εὖ δ' αἶμον. Id est, Boni genij, vel bonæ fortunæ. subaudi nomine. Sermo est bene ominantis in re quapiam ag grediunda.

Oculus dexter mihi salit.

Theocritus.

Α' ἔταται ὁ φθαλμός μου ὁ δ' ἐξίος. Id est, Salit mihi oculus dexter, Vbi spes est visuros nos letum quippiam, & vehementer exoptandum: hodie que per iocum aunt, sibi dexam tinnisse aurem, significantes alicubi sermonem de se absentibus factum cum laude.

Bona spes ostensa.

Quum bona quæpiam spes assulget alicunde, perficiendi quod proposuimus, conueniet illud ex Odyss. ο.

Ὡς ἀγὰ ὁι ἐπιόντι ἐπέπτετο δεξιὸς ὄρνις. Id est :

Sic fato felix à dextris aduolat ales.

Deus vndecunque iuuat, si modò propitius.

Deus vbiq; presens adest, si faueat: neque refert vbi gentium

E

agas,

agens, illo propitio. Ad hanc sententiam accommodes licebit illud Iliomeri:

Ἦ' εἴα θεῖς κ' ἐθέλων ἐν τῆλ' ἰδὲν ἄνδρα στωάσει.

Si libeat seruire procul quoque numina possunt.

Lux affulsit.

Vbi melior rerum spes ostendi cœperit, lucem affulsisse dicunt. Porro lumen fausti ominis apud veteres fuisse, testis est M. Varro lib. de lingua Latina II.

Zenodotus.

Noctua volat.

Γλαυκὴ ἰσπτεται. Prius Atheniensibus noctue volatus victorie signum ac symbolum existimabatur, propterea quod avis hæc Minervæ sacra crederetur, que quidem dicta est etiam malè consultata Atheniensium benè fortunare. Inde rebus feliciter atque ex animi sententia succedentibus, dici consuevit: Noctua volat.

Laureum baculum gesto.

Δαφνίῳ φέρω βακτηρίαν, Id est, Laureum porto baculum. Suidas tradit iia solere loqui eos, qui essent ab aliquibus insidijs appetiti, feliciter que periculum effugissent, propterea quod laurus credita est aduersus venena remedium habere.

Midas in tesserais consultor optimus.

Μίδας ὁ ἐν κύβοισιν εὐβελότατος. Id est, Midas, qui in tesserais consultor optimus: proverbium à tesserarum ludo natum. Est enim Midas iactus vocabulum. Accommodari poterit adagium ad rem, que forte fortuna benè cadit.

Boves mellis tempus expectantes.

Βῆς ἀμῆτον ἐπιτηρῆντες. Id est, boves messem observantes. Dicitur solitum, vbi quis ingentium emolumentorum spe laborem sumeret. Inde ductum, quod boves messis tempore, maiore laborant fructu, propterea quod inter trituras pascuntur interim, & pabulum largius apponitur. Contra quum vere aut hieme profcundunt aruum, hoc molestior est arandi labor, quod nullo presente fructu leniatur.

Bos apud acruum.

Βῆς ἐπὶ σαρῶ. Id est, Bos in acervo. De splendide ampliter que videntibus, qui que in vberere rerum affluentia, prolixius faciunt sumtum. Aut quemadmodum ait Suidas, de ijs, qui in media rerum copia constituti, non simuntur presentibus bonis frui. Translatum arbitratum à bobus trituras exercentibus, quibus quod os obligatum habeant, non licet vesci tritico, quod exentiunt, vt simile sit illi: Tantalus inter vndas sitiens.

Philostratus

Bos ad præsepe.

Βῆς ἐπὶ φάτῃ. In emeritos dici consuevit, qui que iam ob etatem

otio

otio, vitæ que molliori indulgent. Effertur & ad hunc modum: Bos in stabulo. Congruit & in eos, qui nullis honestis negotiis exercentur, sed turpi otio atque abdomini seruiunt.

Quæ diuinitis contingunt.

Qui dicit quippiam non cuius contingere, quisquis optat; sed diuinitus dari, velut ingenium, formam, vires, & usurpare poteris illud Homeri ex Iliad. 3. lib.

Εὐχὸν δ' ἄνθρωπος ἔλαττο. Id est:

Non quisquis volet illa ferat.

Auctoritas diuinitis.

Diuinitus contingit, vt idem homo nunc magni fiat, nunc despiciatur. Ex Odyssæ XVI.

Est procliuè dies, amplius quos claudit Olympus;

Reddere vel despectum hominem, aut adiungere honorem.

Felicitas à Deo.

Θεὸς ἢ δ' ἄγερον ἐστὶν εὐτυχεῖν βεστύς. Id est, Felicitas datur Deum Homerus; homini munere. Vt res nostræ bene cedant, id in nobis situm non est; sed à Superum arbitrio pendet. Hominum est conatus, Dei est euentus.

Primum rectè valere, proxima forma, tertio loco diuitiæ.

Plato lib. II. de Leg: Αἰετταὶ γὰρ ὅς ἀεττὸν ὑγιαίνειν, δ' ὑπεργγὸν ἢ κακά. ἢ, ἡσίων ἢ ὠδύρ. Id est, Aiunt enim optimum, ac potissimum esse, bonam valetudinem, proximum formam, tertium diuitias. Alius quidam dicit: Rectè valere, & sapere, duo vitæ bona. Iuuenalis: Curandum est, vt sit mens sana in corpore sano.

Deum esse. Deum facere.

Hyperbole sunt prouerbiales, de singulari laude digni. Tullius in Oratoris sui libro II. In quo tu mihi Deus esse videris, id est, singularis, ac summus. Inde natum quod præci mortales, si quem ob egregias, ac minime vulgares virtutes suspiciebant, eum Deum, ac dys genitum aiebant.

In celo esse.

Pro eo quod est, supra modum fortunatum esse ac gloriosum.

Quævis terra patria.

Πᾶσιν γὰρ ἰστέρις. Admonet adagium, virum sapientem ac bonum, ubicunque gentium vixerit, felicem esse. Vnde & Socrates interrogatus: Cuius esset mundanum se esse respondit.

Virtute duce, comite fortuna.

Marcus Tullius epist. famil. libro decimo ad Plancum: Omnia summa consequuntur es; virtute Duce, comite fortuna. Virtus eligit quod est

optimum. Quod si non succedit, tamen in rebus preclaris, ut in magnis, etiam voluisse pulcrum est. Sin succedit, prima laus debetur virtuti tanquam egregij facinoris Duci: proxima fortune, quae virtuti subseruierit.

Sale nihil vtilius.

Comperio & hoc à doctis prouerby titulo commemoratum: Humano corpori nihil esse vtilius sale & sole.

Supercilium salit.

Plautus.

Quoties bona quaedam spes titillat animum nostrum, dicere licebit nobis salire supercilium. Sumtum à vulgi superstitione, qui futurorum auguria captat ex corporis affectibus, ut si quod membrum prurrit preter evidentem causam, si dexter oculus saliat, si auris dextra tinniat.

BREVILOQUENTIA.

Grata breuitas.

Χάρις παύσιον ὀπιθεῖ. Id est, Adiuncta est paruis gratia rebus. Quaedam mole placent ac magnitudine. Sunt, quae ob id grata sunt, quod minuta: veluti gemmae quaedam ac sculpture. Idem vsu venit in epistolis ac libris, qui non raro ipsa breuitate redduntur commendatiores, praesertim apud fastidiosos & occupatos.

Εἰ ἐπιτομή.

M. Tullius epistol. Ad Attic. lib. v. Epistola, cuius initium, Saturnia libus mane. Hoc iam sic habeto, nec hoc exercitu, hinc tanta negotia geri potuisse. Quae cognoscens εἰ ἐπιτομή. Sic enim concedis mihi proximis litteris: εἰ ἐπιτομή dixit, pro eo, quod erat Δε βραχέων, summatim, & compendio, recisis ijs, quae minus ad rem pertinent.

Laconismus.

Λακωνισμός. Laconismus veluti prouerbio breuiloquentiam vocant, pro eo quod est, paucis & compendio dicere; à Λακωνεία, quod est affectare breuiloquentiam.

Tribus bolis.

Plautus in Curcul. Si vis tribus bolis, velim chlamidem. Tribus bolis dixit, pro compendio, quasi tribus verbis. Nam bolum Terentius accipere videtur, pro eo quod Graeci vocant blomon. Quod autem continus deuoratur, tribus bolis edi dicitur.

Vatro.

Pauciloquus, sed eruditus.

In eum, qui pauca quidem, sed tamen auditu digna loquitur.

Minore finire pomærio. Et his similia

Prouerby rationem sapiunt huiusmodi fermè metaphore: Finire pomærio, Praestituere metam, Circumscribere cancellis, & si quae sunt similes.

Nume-

Numero dicis.

Plaut. in *Casina*, Numero dicis, dixit pro eo, quod est, Facile & cōpendio. Festus exponit pro cito, ac celeriter. Idem. Numero mihi venit in mentem.

Vno fasce complecti.

Apud Plinium, pro eo quod est, Eadem opera & coniunctim agere, non separatim. Translatum est ab ijs, qui res multas simul colligant, quò commodius gestari queant.

Tribus verbis.

Tribus verbis, pro paucissimis dicere, prouerbiale est. D. Hieronymus in dialogo *Luciferiani & Orthod.* Tribus, vt aiunt, verbis rem istam grandem dissoluiti.

CAECVTIENTIA.

Lolio victitant.

Lolio victitare, dicuntur lusciosi & cecutientes. Plautus: Mirum est lolio victitare te tam vili tritico. Lolium autem Plinius inter frugum pestes commemorat, vnà cum carduus & tribulis.

Saturniæ lema.

Socrates.

Κροῦκῆ λῆμα. In cecutientes & stupidos dicitur, praesertim in eos, qui etatis vitio despiciunt. Est enim lema humor in oculis concretus, vnde lippitudo nascitur. Porro Saturniæ dicuntur quasi seniles ac veteres, propterea quòd Saturnus podagrosus ac senex à poëtis fingitur, & temporum Deus.

Cucurbitas lippis.

Κολοκύνθεις λημῶν. Id est, Lippire cucurbitas, ad superiorem adagijs formam pertinet. Verba sunt Socratis ostendentis nubes, hoc est, nisi plane nihil vides, & tantas habes in oculis lemas, quantae sunt cucurbitae.

Ollas lippire.

Χύτρας λημῶν. Prouerbialis hyperbole, proxime simillima. Lucianus aduersus ineredutum, & multos cōmentem libros χύτρας λημῶντες, inquit, id est, Ollas lippientes. Lacrymas indicans ollis aequales. Hoc adagium vtrunque, quoties ad animum refertur, fit elegantius & iucundius, veluti si quis hominem crassi iudicij, ac vehementer cecutientis & turpiter errantis, dicat lippire non lemis, sed ollis.

Hypsea caecior.

Satis apparet paræmiam ab Hypsea muliere quapiam infami, notae que caecitatis esse profectam. Horatius.

Tiresia caecior.

A' notissima fabula sumtum. Iuuenal. Nec surdum, nec Tiresiam quen-

quenquam esse Deorum. Tiresiam prouerbiali figura pro caeco dixit.

Quem admodum Horat. Pro paupere, Irum:

Intererit multum diues ne loquatur an Irus.

Suidas.

Talpa caciior.

Τοφλότις & ἀπώλακ. Id est, Caciior Talpa. De ijs, qui supra modum caecutiunt, aut qui minime iudicant.

Caciior leberide.

Aristoph.

Τοφλότις & λιβριδ. Est autem leberis (quemadmodum ostendimus & alibi) pellis illa secca, quam serpentes cicade, & si quid aliud animantis genus exiunt, quoties sibi inuentam renouant. In hac enim apparet effigies duntaxat oculorum, ac membricula quedam tenuissima, qua serpentum oculi proteguntur. Adagium trifariam refertur: Caciior leberide, Nudior leberide, Iuuenilior leberide.

In caris podicem inspicere.

Aristophanes ἐν ἐκκλησιαζούσις. Τέτω μὲ εἶπεν ἐς κυνὸς πύγην ὄρεζυ. Id est: Canis quidem hunc inspicere insi podicem. Aristophanis interpres admonet vulgo dici solere in caecutientes.

Cimmeria tenebra.

Lactantius.

Multam obscuritatem aut animi caliginem, Cimmerias tenebras appellant.

Cæca speculatio.

Suidas.

Ἀλαοσκόσι. Suidas prouerbialem dielionem admonet, quoties aut conuenit, quibus datum est negotium, aut ipsi nihil vident, quibus obseruandi partes sunt delegate.

Cacus cæco dux.

Horatius.

Τοφλὸς τοφλῶ ἐδιδύς. Adagium Evangelicis litteris celebratum. Vt licebit, quoties indoctus indoctum docere, inconsultus imprudenti consilium dare conabitur.

Neque cacum Ducem, neque amentem
consultorem.

Subaudiendum adhibeas: Discite, sed à doctis, Consilium pete, sed à consultis.

Aristoph.

Palpari in tenebris.

Ἀλλοφείν ἐν τῶ σκοτεινῶ. Id est, Manu tentare in tenebris. Dicuntur, qui rem obscuram vestigant coniecturis.

E' duobus tua vides.

Ἐκ δύοιν τετα βλάπτει. In eos, qui vel etate, vel ebrietate, vel alio quopiam oculorum vitio, caecutiunt.

Hieronym.

Puluerem oculis offundere.

Puluerem ob oculos offundere dicitur, qui de industria rem obscurat, & aduersario iudicium eripit.

Nox

Nox humida.

Νύξ ὑγρὰ. De malis imminentibus dici solitum. Quemadmodum Diogenian. de Letiore fortuna dicimus: Exoriri lucem.

Cæci præscriptio.

Τὸ φλῆ παρὰ κέλευσις. Id est, Cæci iussio siue exhortatio, dicitur absurda, quoties ipse, qui præscribit, non intelligit quid dicat, Planè conuenit homini insigniter caliganti.

CALVMNIA.

Sycophanta.

Συκοφάντης. Sycophantæ cognomen, vulgò probri loco tribuebatur. Aristophan. Conuitium prouerbiale in calumniatores, & quamuis pusilli de causâ litem mouentes.

Theocrines tragicus.

Τραγικός Θεοκρίνης. Id est, Tragicus Theocrines. Vsurpauit hoc adagium Demosthenes aduersus Aeschinem. Theocrines primum tragædiarum actor fuit, deinde calumniator, & sycophanta. Vnde Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte, Aeschinem, tragicum Theocrinem vocat.

Falsum probrum.

Sententia proverbialis est apud Aeschinem in oratione περὶ παρὰ πεισθείας. Τὸ γὰρ ψευδὲς οὐκ ἔστι παρὰ τὴν ἄκρην ἀφικνεῖται. Id est: Falsum probrum non peruenit ultra aures. Qui audit conuitium, cuius sibi conscius est, grauius animo vulneratur. At qui falso probro aspergitur, non perinde commouetur. Non enim descendit altius in animum hominis recte conscientie.

Hoc municeps, aut vicinus nuntiauit.

M. Tullius in oratione pro Roscio: Soletis cum aliquid huiusmodi auditis, Iudices, continuo dicere, necesse est aliquem municipem, aut vicinum dixisse. Solent enim à vicinis ac municipibus vicinorum ac municipum scelera potissimum prodi. Quin & hodie vulgò dicunt, dedecus huiusmodi à conterraneis, aut ciuibus oriri. Nam si quod fortune in commodum, si qua vitæ labes, ab illis, quoniam sciunt, proditur.

Albo reti aliena captant bona.

Retē Plautus accipit pro calumnia quadruplatorum & parasitorum. Album dixit, alludens ad codicillos & dicas, syngraphas que, quibus lis intenditur, peragitur que.

Non est remedium aduersus sycophantæ morsum.

Ἄλλ' ἐκ ἐνests συκοφάντης δὴ γυμνασθῆ. Id est, Aduersus sycophantæ ictum non inest, subaudiendum φάρμακον, id est remediū. Dictum est

est in calumniam, cuius morsus non solum perniciosissimus, verumetiam inuitabilis, quod elancularius plerumque.

Diogenian.

Argiua calumnia.

Ἀργία Φοβία. Id est, Argiua in seclatio. De calumniosis & delatoribus dici solitum. Nam Argiuos olim notauit antiquitas, tanquam sycophantas & litium auidos.

Boliti pœnam.

Βολίτι & δίκτω. Boliti pœnam dicunt, ubi quis de re friuola nihil que plectitur. Bolitus autem Grecis significat sterces bubulum. Porro Solon legem tulit, quæ pœnam minabatur etiam ijs, qui bubulum sterces furto sustulissent.

Cydi pœnam debet.

Κύδι & δίκτω ὀφείλει. Κύδι & prima correpta, conuictum significat. Κυδι & εἰν pro eo quod est conuictari. Proinde cum quis ob re friuolam, velut verbum aliquod temerè dictum deferretur, vexaretur que, eum pro uerbo dicebant, Cydi pœnam debere. Nam antiquitus multa dicebatur ijs, qui petulantius in quempiam aliquid dixissent.

Chius.

Aristoph.

Χίτι & ἀποπατώων. Id est, Chius cacans. Aristophanis interpres indicat pro uerbo iactatum in eos, qui contaminarent conspurcarent que ciuitatem.

Pattæcione calumniosior.

Παττακιαντ & συκοφαντικώτερον. Ab euentu natum. Nam Pattæcion quispiam infamus calumniator, cui quum mos esset bonis uiris calumniam struere, atque hoc tam sædo questu parare rem, tandem deprehensus, conuictus que pœnas dedit capite.

Crater litium.

Aristoph.

Κρατήρ κακῶν. Id est, Cratera malorum. De re permolesta, siue de homine litium auctore.

Frustra Herculi.

Εἰ κἄ τῳ. Ἡ ἐρακλεῖ, subaudi, calumniam struxeris. De his dici consuevit, qui sic omnia sua negotia gerunt, ut nemo queat, aut audeat calumniari. Nam Herculi mos erat, res alienas ui abducere, nõ dolo. Conueniet aut in uelementer laudatum probatum que, aut in præpotentem, quem insimulare tutum non sit.

Samij mores.

Σαμιακὸς τῶν. Quadrabit in eos, qui suos quosdam habent mores a ceterorum moribus dissidentes.

Abydus, Abydenus.

Abydenorum mores in pro uerbum abierunt. Nam Abydeni dicti sunt sycophanta, seu molles & effeminati.

C A R O

CARPENTIS SEIPSVM.

Domesticum thesaurum calumniari.

Aristides.

Τὸν οἶνον θεσάυρον διαβάλλεις. Id est, Domesticum thesaurum calumniaris, siue traducis, id est, tua ipsius carpis, laceras que.

Propria vineta cedere.

Horatius.

Vt vineta egomet cedam mea, id est, Vt à meipso incipiam. Translatum videri potest, vel ab amputantibus vineam, vel ab ijs, qui per incuriam nouellas vites ledunt.

Quo transgressus.

Homerus.

Pythagoras solitus est admonere adolescentes, vt quoties domum ingrederentur, hunc versiculum suo cum animo versarent :

Πῆ παρῆσιν, τί δ' ἔγχεα, τί μοι δέον ἐκ ἐτελέσθη; Id est,

Lapsus vbi, quid feci, aut officij quid omissum est?

CAVSSA INDEFENSA.

Heteromolia causa.

Ἐτερομολία & δίκη. Dicitur apud Grecos, que ab altera duntaxat agitur parte, nullo presente qui contradicat. Vsurpabitur non ineleganter, vbi quis damnat absentem. Veluti quum defunctorum libros carpimus.

Deserta causa.

Lucianus.

Ἐρήμη δίκη. Quum nemo repugnat. Translatum à iudicijs, vbi non nunquam altera pars cedens tradit causam aduersario. Itaque deserta causa vincere, est vincere nullo contra pugnante.

Ne de lite pronunties.

Phocylides.

Τίς ἂν δίκῳ κρινοίεν. Id est, De lite qui nam iudices? Admonet autem non temerè pronuntiandum de quopiam, nisi re vltro, citro que diligenter cognita.

Haud impunè vindemiam facies.

Ὁὐκ ἐρήμῳς περυγῆσθς. In eos competet, qui nullo seruante impunè decerpūt vinas. Solent enim vitibus & pomarijs adhiberi custodes, presertim autumnio, quum iam maturi factus furem inuitant.

CEDENDVM MULTITVDINI.

Ne Hercules quidem aduersus duos.

Plato.

Μὴ δ' Ἡρακλῆς πρὸς δύο. Hoc est: Nemo vsque adeò viribus excellit, vt vnus pluribus par esse possit. Neque indecorum est cedere multitudini.

Vnicum duobus non est pugnandum.

Homerus.

Affine est superiori. Huc alludit & Caiullus in Epithalamio: Noli pugnare duobus.

Cedendum multitudini.

Homerus.

Qui suadebit non esse pugnandum vni cum multis, adducet illud
 Hom. Accerset mox ipse sibi crudelia fata, Si multis pugnare velit.
 Diogenes. Extra publicam viam ne deflectas.

Loquendum vt plures, sapiendum vt pauci: Ita sunt quedam, in
 quibus cum vulgo conuenire, dexteritatis est.

Plurium calculus vincit.

Τῶν πλεονέκων ψήφου νικᾷ. Quoties in concilio ceditur multitu-
 dini. Linius: Pars, inquit, maior meliorem vincit. Plinius in epistolis
 queritur numerari sententias, non expendi.

Vnus vir, nullus vir.

Εἷς ἀνὴρ ἔδ' εἷς ἀνὴρ. Id est, Vir quidem vnus, nullus est. Sensus
 est, nihil egregium prestari posse ab vno homine, omnium auxilio de-
 stituto.

Contra duo contraria pugnare difficile.

Plato libro de Leg. II. Ὁρθόν τι δὴ, πάλαι τε ἐρημύσαν, ὡς πρὸς
 δύο μάχεσθ' ἀναντία, καλεπόν, καὶ ὑπὲρ ἐν τοῖς νόοις, π' αὐτοῖς
 τι ἄλλοισι. Id est, Verum est illud, & iam olim prouerbio celebratum,
 arduum esse aduersum duo, ea'que contraria pugnare, quemadmodum
 in morbis, alijs' que compluribus. Significat nobis esse geminam pugnam
 tum aduersus diuitias, tum aduersus egestatem.

Vnus contra multos.

Apud Homerum multa in hanc sententiam tametsi non isdem ver-
 bis & locis leguntur, vt in Odys. I.

Καλὴ ὄν γ' ἐργασίεσσιν εἴα πολλῆς. Id est,

Difficile ac durum est vnun comescere multos,
 Occasionem adagij variè narrant.

CVM AVXILIO, CITRA
 AVXILIVM.

Frater viro adfit.

Plato.

Α' δὲ λφὸς ἀνδρὶ παρῆν. De fido auxilio dici solitum, propterea
 quod in rebus periculosis vix vquam frater solet fratri deesse.

Sine ope diuina nihil valemus.

Manca est omnium mortalium industria, omnis' que conatus, nisi fa-
 uor aspires diuinus. Ad id accommodabis illud Homer. Odys. F.

Πάντες ἃ θεῶν χάρισσι' ἀνδραποι. Id est:

Mortalis diuinum auxilium desiderat omnis.

Ne gladium tollas mulier.

Μὴ μάχεσθαι ἀρεὶ θήλυ. Ne suspicias negotij molem, quum ne-
 queas auxiliari. Potest & in hunc trahi sensum; spem ne ostendas, quã
 prestare non possis.

Plutarchus.

Non absque Thefeo.

Ούκ

Ὁὐκ ἀνευ ὀφεί. Quum significamus rem alieno auxilio confici.
Aut quum significamus rerum omnium communitatem ac societatem.
Nam Zenodotus scribit, Theſeum permultis viris fortiffimis in certaminibus auxilio fuiſſe.

Duobus pariter euntibus.

Homerus.

Σὺν τε δὲ ἐπὶ μίνα. Id eſt, Si duo coniuncti veniant. Locus eſt apud Homerum Iliados x. ubi Diomedes iturus exploratum quid agant Troiani, comitem poſtulabat. Ad enim fore tum iucundius, tum tutius.

Nihil profuerit bulbus.

Ὁὐδ' ἐν σ' ἀνύσει βολβός, ἀν μὴ νεῦρόν ἔχῃς.

Athenaeus.

Nervis carentem inuenit bulbus nihil. Mertialis:

Nil aliud bulbus, quàm ſatur eſſe potes. Bulbus autem ad irritandam Venerem valet. Licet ad vercundioſiorem uſum trahere: Nihil prodeſſe ſtudium, ni uis adſit ingenij.

Tradunt operas mutuas.

Terentius.

Tranſlatum uidetur ab agricolis vicinis, qui mutuam inter ſe operam commodare ſolent. Ab artiſtibus etiam, qui mutua non nunquam utuntur opera, maxime fabri erarij.

Alieno auxilio potentes.

Qui alienis preſidijs freti, facinus aliquod egregium, aut qui alieni pretextu nominis aliquid faciunt, in eos appoſite torquebitur illud Homeri Iliad. Θ.

Στῆ δ' ἀρ' ἴω' αἰαντὸς σάκεϊ τελαμωνιάδαο. Id eſt,

Conſtitit Atacus elypeo ſeptemplex pectus.

Alieno ferox praſidio.

Si queras innuere quòd ferox ſit quiſpiam & improba moliat, id eum non facere domeſticis viribus fretum, verum alicuius potentioris ſultum praſidio, qui clanculum illi ſuppeditat & animum & opem, id accommodes licet:

Iſta qui tem hic nequaquam audent ſine nomine, verum

Adſtat diuim aliquis, humeros caligine tectus.

Titanas imploras.

Diogenian.

Τιτᾶνας ἠγελείς. Id eſt, Titanas inuocas. Vbi quis ſuis diſſiſus viribus, alienum implorat auxilium. Sumtum à gigantum fabula, in qua Iupiter ſuo timens Olympo, Titanas in auxilium accerſiuit.

Ancora domus.

Ancoram Graeci pro refugio prouerbialiter uſurpare ſolebant. Denique quidquid illud eſt cui innimur, cuiusque ſulcitur fiducia, ancoram vocant. Metaphora à nautis ſumpta.

Columnen familiae.

Terentius.

Donatus columnen dici putat, perinde quaſi columnam dicas, cui reliqua

reliqua domus imitatur. Vnde antiquitus seruos maiores Columellas dictos.

Noſtro Marte.

Quoties nullius auxilijs adiuti, noſtropte ingenio, proprijs que viribus rem peragimus. Aut etiam cum noſtro periculo res geritur.

Horatius.

Sine cortice nabis.

Sine cortice nare dicuntur, qui iam per etatem non egent custode morum, aut qui eo doctrinae proceſſerunt, vt iam præceptorum opera non habeant opus. Puto prouerbium ſumtum à iuuenibus, qui quum primum natate diſcunt, corticibus aut ſuberibus ventri ſubligatis natant, deinde exercitatiores citra huiusmodi adminicula natate incipiunt.

Incaprificatus es.

Ανερίνας εἶ. Suidas putat dici in molle & infrugiferum. Sunt, qui referant ad eos, qui tueri non queant id quod nacli ſunt boni.

Multæ manus onus leuius reddunt.

Significat etiam difficilia facile confici, ſi quis non ipſe ſolus negotium aggyediatur, ſed in plures adiutores & auxiliares manus partiatur. Sumtum à tollendis oneribus. Heſiod. in opere, Εργα καὶ ἡμέρατι.

Πλείων καὶ πλεόνων μελέτη.

Id eſt:

Plus poteſt & plurimum induſtria. Homerus Iliad. μ.

Αἰεὶ ἐφοικερεῖται, πλεόνων δ' ἐτι ἐργον ἀμεινον.

Id eſt:

Adſitis comites, multorum induſtria nanque

Plus pollet, quàm paucorum.

Re opitulandum, non verbis.

Quum re opus eſt, nil proſunt verba. Home. Iliad. μ.

Εν γὰρ χειροὶ τέλει, πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βελῆ.

Id eſt:

Verbum in concilio valet, in certamine robur.

Plutarchus.

Chordæ vice.

Ὡς ἀντὶ χορδῆς. Id eſt, Tanquã chorde loco. Conueniet, vbi quod alicubi diminutum videbatur, ſuppletum aliunde ſignificabimus.

Zenodotus.

Vitius fueris vel cepe ſolum accipiens.

Σαὸς γενήση, κρομμύς μόνον λαΐων. Id eſt, Si cepe tantum ſumeris, iam vixeris. In eos dici ſolitum, qui è re quapiam puſilla magnam opinienem conſequentur. Apparet natum ab egroto, qui medico porrigente cepe, reuauerit: herbam alioqui plebeiam, nec eam admodum ſalubrem corpori.

Papyri fructus non poſtulat magnam ſpicam.

Βύβλις οὐκ ἔχει μίξαν ἑάχον. Id eſt, Byblus viuens haud

haud postulat spicam grauem. Dicitur solitum de iis, qui digne suis ipsorum bonis frui non possent, propterea quod byblus ob culmos inualidos spicam grauis onustam ferre non potest. Byblus autem iunci species, quam Latini papyrus appellant.

Si Deus voluerit.

Iaco. apost.

De re futura, cuius exitus pendeat à Dei fauore. Nam etiam vulgò dicunt omnis causa, Si Deus voluerit: atque ita nos loqui Iacobus apostolus docet.

Meis auspicijs.

Meis auspicijs, pro meo arbitrio, meis que praesidijs dixit Maro Aeneid. 4. Translatum ab imperatoribus Romanis, quibus mos erat non committere praelium, nisi consultis auspicijs.

Porrigere manus.

Porrigere manus, pro auxilio esse, vulgatissimum est, sed elegans. Festiuus erit de rebus animi: veluti si dicas, animo deiecto manu porrigit philosophia.

Vlpianus.

Sine canibus & retibus.

Ανευ κυων τε και λιων. Id est, Absque canibus & retibus. Hoc quidem schemate Pindarus significauit summam celeritatem. Quis enim pedibus assequatur ceruos, nisi à canibus remorentur, aut implicentur retibus? Conueniet tamen in eos, qui clancularijs artibus capiunt praedam. Dicitur & in eos, qui non alienis praesidijs, sed proprio Marte rem gerunt.

Pecunia absque peculio fragilis.

Proculus.

Inter agricolas prouerbiu inactatum fuit. Solent autem senes aut agricole, summam aliquam supponere, ne nihil superesset, si res incendio, bello, aut ferro perirent. Potest deslekti in eum, qui felicitatis summam ponit non in rebus extrarijs, sed in animi bonis, ut illis casu perditis, habeat quò confugiat, nec despondeat animum.

Summa vi defendere.

Si quis alterum Summa vi tuebitur, quadrabit illud Home. Iliad. 5.

Πρόθεσις ἢ οἱ δόρυτ' ἔσχευε & ἀσπίδα πάντοσσι ἴσων. Id est,

Vndique textit eum lancea, clypeo que rotundo.

Tanquam heros in clypeo excipere.

Αχιλλῆος ἠρώσῃ ἐν ἀσπίδι ξενίσσῃ σε βελομεν. Id est, Imò tanquam heros in clypeo te volo hospitio excipere. Dicitur solitum, ubi quis suis ipsius artibus ac benefactis fretus, de amicis bene mereri conaretur. Inde ductum, quòd antiquitus heroes assidue armis agentes, velut in clypeo versabantur, & si quid opus fuisset amicis quòd armis prestari poterat, id promtè prestabant, utpote sola virtute diuites.

CITRA

Plinius.

Citra puluerem.

Α' ργυιτ'. Id est, Citra puluerem. Greci dicunt contingere, quo quis facile citra que negotium potitur. Translatum vel ab Aphe, id est, à pulueris contactu, quo se spargebat in palestrico certamine congressurus.

Lucianus.

Citra arationem, citra que sementem.

Que citra nostram operam casu nobis eueniunt ἀσπαρτε καὶ ἀνὴρ ἔργε contingere dicunt Greci. Natum apparet adagium à fabula insularum fortunatarum.

Stobæus.

Vtrò Deus suppeditat bona.

Αὐτομάτως ὁ θεὸς ἀνίησι τὰ ἀγαθὰ. Id est, Vtrò Deus subijcit bona: Quoties res citra nostram operam feliciter cadunt, quasi Deo quopiam procurante.

Liuus.

Sub aliena arbore fructum.

Ex aliena arbore fructum legere dicuntur, qui fruuntur aliorum laboribus. Finitimum est illi, Alienam meti messem.

Dormientis rete trahit.

Εὐδ' ὄντι κέρει ἀγῶν. Id est, Dormienti rete capit. In eos quibus citra conatum obtingunt ea que cupiunt. Simile: Dormienti Diis conficiunt.

CLAMOSVS.

Cælius.

Septem conuiuium, nouem conuitium.

Elegans vel ob ipsam ἀσπαρτε καὶ ἀνὴρ sententia, qua significatum est in conuiuium paucos adhibendos esse, atque fore tumultuosum atque insuaue. Extabat antiquitus leges, que prescriberent simul & moderatum conuiuarum numerum, & suntus modicos.

Diogenian.

Clanosior lauro ardente.

Μετ' ἔσθλα βοῆ δ' ἀφ' ἄφνης χλωρῶτος καὶ τομῆνης. Id est, Magis vociferatur, quam laurus viridis incensa, propterea quod laurus adhuc viuens in ignem contacta, maximos crepitus edit.

Vsq̄ue ad rauim.

Α' καὶ κέρει. Id est, Vsq̄ue ad satietatem. Plantus, & quidem Lepidus, dixit vsque ad rauim, pro eo quod est, impròbe, sepius clamosè, adeo vt vox etiam toties vociferanti raucescat.

Claudiana tonitrua.

Festus Pópeius scribit ideo vocata Claudiana tonitrua, quod Claudius Pulcher instituerit, vt ludis post scenam factis, lapidum coniectus ita fieret, vt veri tonitrus similitudinem imitaretur. Nam antea leues admodum & paucos sonitus fieri solitos, quum clavi & lapides in labrum æneum conicerentur. Dici potest in homines immodicè clamosos, & odiosè obstreperos.

Apertis

Apertis tibijs.

Id est, Clariore voce. Translatum à tibiicibus, qui quedam obturatis tibiarum foraminibus, quasi que presiore sono canunt: quedam apertis tibijs, acriore sonitu. Venustior erit metaphora, si quis dicatur apertis tibijs inuicti in aliquem, id est, non clanculum obtreclare, sed palam insectari.

Quintil.

Cyclobori vox.

Κυκλοβόρος φωνή, De clamoris & vehementer obstreperis dicebatur, aut quibus vox esset rauca & riuosa. Cycloborus sive quidam Attice, ingenti strepitu defluens. Unde dictum proverbium.

Aristoph.

Sarpedonium littus.

Σαρπηδονία ἀκτή. De re turbulenta rectè dixeris, siue de vehementer clamoris. Est enim huiusmodi quoddam littus Thraciæ Neptuno sacrum quod assiduis fluctibus tunditur.

Stentore clamolior.

Inuenialis: Vt Stentora vincere possit. Sumtum à fabula Stentoris, cuius meminit Homerus Iliad. e. ei que ferream, hoc est, iniuictam attribuit vocem.

In clamosos.

Inter litigandum aut disputandum ingentem vociferationem indicabimus eo adagio, quod de Neptuno scripsit Homerus Iliad. ε.

Idem.

Ὅσ' ὄντ' ἐννεαχίλοι ἐπὶ ἀχρονὴ δ' ἐκαχίλοι

Ἀέρες ἐν πολέμῳ, ἔχ' ἄα ζυῶντες ἄρῃ. Id est,

Tantum vociferans, quantum nonnes decies ue

Mulle viri clamare solent, qui prelia miscnt.

Absit clamor in colloquio, aut lusu.

Qui iubebit conuiuio, colloquio ue temperari à vociferatione, accomodabit illud Homeri Odysf. Α.

Idem.

Νῦν μὲ δαιτύροισι τεγπώμεστε, μὴ δ' ἔσσητος Ἐΐσω. Id est,

Nunc hilares cenemus, & omnis clamor abesto.

Abydena illatio.

Ἀβυδῶν ἐπιφόρημα. Dici solitum vbi quis obstreperit aut conuiuantibus, aut aliud quippiam agentibus: & tumultu molestiam adfert.

Zenodot.

Calamoboas.

Antipater quum nec vellet, nec posset congregi cominus cum Carneade, qui magna vehementia inuehebatur in Stoicos, semet ad scribendum vertit, multos que libros edidit maledicos & ineptos, in quibus passim contradicebat Carneadi. Hinc vulgò cognomen adeptus est καλαμοβόας, quod non lingua, sed calamo vociferaretur.

Laryngizein.

Λαρυγγίζειν. Grecis dicuntur, qui non loquuntur naturali modo, sed

sed

sed dilatato gutture effundunt immanem vocem. Quemadmodum & canunt nonnulli.

Columnas rumpere.

Aelianus prodidit, in Simo quondam fuisse animalia vasta magnitudine. Neades vocantur, quorum voce terra rumperetur. Vnde pro uerbium in clamorosos & improbe loquaces, ut postes & columnas dicantur rumpere.

COMMODYM MAGNO EMPTVM.

Ambrosius.

Vale carum lumen.

Χαῖρε φίλον φῶς. Dicitur solitum, ubi rei cuiuspiam vehementer grata sit iactura.

COMMODYM INTERVERSUM.

Alij sementem faciunt, alij metent.

Ἄλλοι μὲν σπειροῦσιν, ἄλλοι δὲ ἀμῆσουσιν. Id est, Alij quidem sementem faciunt, alij verò metent. Alij laborant, alij percipiunt emolumentum.

Mazam pinsuit à me pistam.

Aristoph.

Μάζαν γὰρ μεμαχῶς τὴν ἐμὴν μεμαχόμενον. Id est, A' me ante pistam mazam iste pinsuit. De his dici solitum, qui sibi aliene industrie laudem vindicant, & magnam gloriam alieno labore partant, verbis in se transmouent. Μαζα tibi genus est ex lacte & farina, ferme panis instar confectum.

CONATVS.

Omnibus neruis.

Id est, Summa vi, summo que studio. Nam robur iuxta philosophos in neruis situm. Vnde & neruos extendere, expedire neruos, & neruosa dicimus, que vegeta, valida que, minime languida.

Omnem vocem mittere.

Cicero.

Πᾶσιν φωνῆν ἰσοῦς. Omnem vocem mittere dicebantur, qui nihil omittebant, quo persuaderent. Sumtum videtur ab incantamentis, in quibus si parum mouent preces, adhibent efficaciora.

Omnium telorum genere oppugnare.

Pro eo quod est, modis omnibus insectari. Cui finitimum est, caesum ac punctum.

Manibus pedibusque.

Terentius.

Extremum conatum significantes, dicimus, Manibus pedibusque. Nam per manus declaratur industria consiciendi negotij, per pedes maturandi celeritas.

Pro mea virili.

Quum pollicemur nos operam nostram prestituros, Pro mea virili dicimus.

Remis

Remis velis' que.

Inde translatum, quod quum nauis simul & remigio & velo impellitur, summus est nautarum conatus. Cicero: Terra enim res est misera, detestabilis, omni contentione, velis, vt ita dicam, remis' que fugienda.

Anchoras tollere.

Varro.

Pro eo quod est, Moliri discessum. Quod genus & illud: Talaria neclere, Oram soluere.

Omni pede standum.

Suidas.

Ὅλας ποδῖ. Id est, Omni pede. Pro eo quod est, Summa vi, summo' que nisu. Quintilianus ab agricolis profectum esse testatur.

Toto pectore.

Tullius.

Quum sincerum & absolutum amorem significamus, toto pectore dicimus, & toto animo. Toto pectore etiam ad studium diligentiam' que referri potest.

Cum hasta, cum scuto.

Σὺν δ' οὖρῖ, σὺν ἀσπίδι. Vbi quis omni conatu rem aggreditur. Summa metaphora à milite armis omnibus instructo. Homerus:

Hasta' que & gladio, saxu' que ingentibus instant.

Omni certaminis genere.

Cum inuimus omni certaminis genere congressum esse, veluti si quis dicat: In omni disciplina disputatum acriter, conueniet illud ex Odyss. 9.

Πύξ τε παλαίσμοσβνῆ τε καὶ ἄλμυσιν ἠδ' ἐπὶ δ' ἑοσιν. Id est:

Et pugnis pedibus' que & saltibus atque palestra.

Item, vbi quis ostendit se nullum detractare certamen, sed ad quoduis ingenij experimentum paratum esse.

Sursum ac deorsum.

Terentius in Eunuchis: Sex ego te totos Parmeno hos menses quietum reddam, ne sursum ac deorsum cursites, id est, huc atque illuc. Proinde de proverbium accommodabitur vel ad omnia tentantem, vel ad omnia confundentem, vel ad diligentiam omni ex parte negotium circumspectantis.

Rem nouam aggredior.

Si quando significabis te rem arduam ac nouam moliturum, & alijs adhuc intentatam, accommodabis illud ex Odyss. 5.

Nunc alium tentabo scopum, si attingere possim.

Quem nondum quisquam tetigit.

Summis vti velis.

Aristoph.

Ἀ' ἄριστοις ἄριστος τοῖς ἰσίοις. In eos, Qui maximo conatu admittuntur atque incumbunt, aut qui omnem captant occasionem. A' nautis.

Tibullus.

In magnis & voluisse fat est.

B

Eam

Eam Angelus Politianus non in scite vertit Græcè :

Ἀρετὴ δ' οὐ μὲν ἀλλοίως καὶ τὸ θείλημα κόμειν. Apul. In Floridus lib.

4. Maiore scilicet voluntate, quàm facultate. Eo' que propensius fortasse laudandus est, quòd omnibus bonis in rebus, conatus in laude, effectus in casu est. Conuenit ubi qui maiora viribus conatus, tametsi rei susceptæ magnitudini non facit satis, tamen hoc ipso nomine laudem promeretur, quòd rem pulcherrimam tentauerit.

Horatius.

Miscebis sacra prophanis.

Item, Confundens fas' que nefas' que. Vnde, qui nihil habent pensi, qui que nihil non audent : miscent sacra prophanis.

Aut terra, aut mari.

Plantus in Pseudolo, aut terra aut mari dixit, pro quacunq; ratione. Sumtum ab historicis qui referunt res terra mari que gestas, & gentes terra mari que expugnatas. Cicero pro Cluentio, Cuius tanta res gestæ terra mari que extiterunt.

Commouere sacra.

Plantus ibidem: Commouere sacra dixit, pro eo quod est extrema experiri presidia. Hinc dictum apparet, quòd rebus desperatis, soleant homines ad Deorum presidia confugere.

Mare cælo miscere.

Proverbialis hyperbole est, pro eo quod est, omnia perturbare, nihil que nõ facere. Titus Liuius: Quid est, quòd cælo terram, terra cælum miscant ?

Terra, mari que.

Theognis.

Quoties extremum conatum studium' que significamus.

Frustratus conatus.

Qui spe frustratus sua non assequitur, id quod ambiebat, in hunc non incongruè torquetur illud Homeri Iliad. Θ.

— Βαλόντες δὲ ἐῖς ἑὸν θυμὸς, καὶ τῆς ἡρᾶς ἀφάμαρτος.

Animus cupit configere telo: Verum illū fallente manu non attingit.

CONCORDIA.

Concordia fulciuntur opes, etiam exiguæ.

Sententia est proverbialis in lib. Iliad. v. huiusmodi:

Συμφερῆ δ' ἀρετῆ πύλαι ἀνδρῶν καὶ μάλα λυγρῶν. id est, Coniuncti pollent etiam vehementer inertes.

Hac conueniet uti, si quando significabimus non esse contemendam amicitiam, aut simultatem multorum, etiamsi fuerint alioquin imbecilles, & quorum singulos quiuus facile contemnat. Nam quemadmodum, ut ait Onidius: Et quæ non profunt singula, multa iuuant. Ita quæ non ledunt singula, multa nocent.

Concordia.

In absolutam concordiam, omnium que rerum consensum conueniet
illud :

Haud unquam neque concio nos, neque curia dictis

Audiuit pugnare, animo sed semper eodem

Et sentire eadem, atque eadem decernere vidit.

Pariter remum ducere.

Qui simul remigant, certis numeris impellunt remos vt inter se consensiant, alioqui nihil acturi. Hinc Aristoph. in auibus dixit, ὁμοῖοι ὁδοῖοι pro assentior, & eodem emitor quo tu. Vox composita est ab οὐκ simul, & ὁδοῖοι impetu feror.

Velut in cratere.

Ὡς αἶψα ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ. Id est, Velut in cratere philotesio.

Quo significabimus res antea turbulentas componi, sedari que, & prius inter se inimicos, in gratiam redigi. Dicitur autem crater philotesius, quem in conuiujs porrigunt alijs ceu amicitie symbolum.

Mutua defensio.

Mutuan complurium inter ipsos concordiam mutuam que defensionem, notabimus non in facete versibus his Homericis :

Hastas densabant hastis, umbone frequenti

Umbonem, clypeum clypeus fulcibat inherens,

In que vicem galee, galeas texere, virum vir.

In idem conspirare.

Εἰς τὸ αὐτὸν ζυμφύσσει. Id est, In vnum conspirare, seu coalescere.

Plato de Leg. IIII. Ceterum conspirare ac velut equorum iugum, singulos in idem, vt dici solet, coalescere, multo eget tempore, est que perdifficile. Si iungas duos equos inter se ignotos, non ferunt sese, tandem assuetudine, postea quam vterque alterius halitus assueuerit, concordēs sunt. Itaque pariter anhelasse sub eodem iugo gignit cōcordiam.

Mutua defensio tutissima.

Qui significabit minus eos ledi posse, qui concordēs mutuò sese defendunt; contra omnium iniurie obnoxios illos, qui dissident factionibus intestinis, accommodabit illud Homeri :

Multò turba minor perijt, quòd in agmine semper

Mutuan opem sibi ferre malum que arcere studebant.

Tradunt operas mutuas.

De adolescentibus, qui se vicissim in peccatis defenderent. Translatum ab agricolis vicinis qui mutuam inter sese operam commodare solent. Aut ab artificibus, &c.

Vt in velabro olearij.

Prouerbialis similitudo de ijs, qui conspirarunt, rem que gerunt ex composito. Velabrum autem, auctore Varrone, locus erat Romæ in quo

Terentiū.

Plautus.

oleary distrahebant oleum. Mos autem erat huic hominum generi, ut inter sese de pretio conspirarent, quo pluris venderent.

CONIECTVRAE.

Lucianus.

Leonum ex vnguibus aestimare.

Εκ τῶν ὀνύχων τῶν λέοντων γινώσκεις. Ex vera quapiam coniectura negotium vniuersum perpendere, ex paucis multa, ex minimis maxima conijcere.

E' fimbria de texto iudico.

Εκ τῆς κροσπίδος τὸ ὕφασμα γινώσκω. Id est, Ex fimbria textum omne cognosco. Hoc est, ex vno aliquo pusillo reliquorum facio coniecturam. Translatum à negotiatoribus, qui inspecta texti margine, facile de reliquo iudicant.

E' nauo cognoscere.

E' nauo cognoscere, est ex re quapiam minima, totum hominis ingenium aestimare.

Theophrast.

De gustu cognosco.

Εκ γέυματος γινώσκω. Id est, Ex degustatione iudico, hoc est, ex minima experientia. Ductū item è negotiatoribus, qui gustato dumtaxat vino aut oleo, de reliquo mox pronuntiant.

Æthiopem ex vultu iudico.

Τὸν Αἰθίοπιν ἐκ τῆς ὀψέως γινώσκω. Id est, Æthiopem ex ipso vultu cognosco. Præ se fert quisque aliquo signo cuiusmodi sit moribus. Præ se fert enim Æthiops nigrore vultus, intortis capillis, labris tumentibus, dentium candore patriam suam. Vestem enim, non faciem mutare potest.

De fructu arborem cognosco.

Εκ τῆς καρπῆς τὸ δένδρον γινώσκω. Id est, E' factu cognosco arborem. E' factu hominem iudico. Quæ paræmia etiam in Euangelicis literis extat.

De facie nosse.

Tullius.

Est leuiter cognitum habere. Id si transferatur ad res animi, fiet verius.

Cauda de vulpe testatur.

Η κέρκων τῆ ἀλώπεκι μεστυρεῖ. In eos, qui pusilla in re cuiusvis modi sint declarant.

Tullius.

Ex fronte perspicere.

Ex fronte perspicere, dicimur, quod statim et velut ipso protinus oculo cursu percipimus.

Ex habitu bonum virum præ se fert.

Qui dicit ex ipsa oris figura videri probum hominem, citabit illud Homeri ex Odyssæ primo :

Ὁὐ μὲν γὰρ πικρὰ εἰς ὄπτα ἰώκει. Id est:

Ex specie minus improbus ipsa Esse videbatur.

Ex stipula cognoscere.

Lucianus.

Ἐκ τῆς καλῆς γνώσεως. Id est, Ex stipula iudicare. Quoties è vestigijs quibusdam in senecta reliquis, coniecturam facimus, cuiusmodi quis fuerit in adolescentia. Translata metaphora à segetibus.

E' culmo spicam conijcere.

Eustathius Odyss. XIX.

Ἐκ καλῆς δ' ἡλ. ἐστὶν ὁ περιεστῆς σάκος.

Ex culmo perspicitur spica demessa. Etiam in sene apparet cuiusmodi fuerit iuuenis.

E' cantu dinoscitur auis.

Qualis vir, talis oratio. Iactatur vulgò simillimum huic: E' plumis auem dinosci, id est, è cultu spectari vitam & ingenium hominis.

Effeminatorum etiam oratio effeminata.

Ἐννεστιν ἐν δειλοῖσι ἀνανδροῖσι λόγῳ. Id est, Inertibus viris, iners Zenodot. oratio. Ut quisque est, ita & loquitur.

Ex vno omnia spectata.

Ἐξ ἐνὸς τὰ πάντα ὄρα. Admonet adagium, ex vnius euentus experimento, reliquorum similitum coniecturam oportere facere.

Domi coniecturam facere.

Quod non aliunde peritur, id domi fieri prouerbio dicitur. Plautus: Hanc ego de me coniecturam facio, hoc est, meopte experimento comperio.

Prima facie. Prima fronte.

Quintil.

Sapient haec quoque prouerbum, maxime quum ad res incorporeas referuntur. Prima facie, prima fronte, pro eo quod est, primo obtutu, & prius quàm pressius ac diligentius consideres.

Cribro diuinare.

Κοσκίνα μὲν τεύχεα. Est coniectura sagaci rem deprehendere, aut stultè de rebus occultis diuinare. Lucianus.

Signum bonum, aut malum.

Σύμβολον ἀγαθὸς, ἢ καὶ φαῦλον. Id est, Signum bonum, aut certe malum. Vbi quis de re incognita diuinat incertus.

Stellis obsignare, obelo notare.

Eustathius.

Ἀστῆρας σημειῶν ἢ ἀστῆρας τεκμηριῶν. Id est, Stellis notare. Dicitur de his, qui longam aut desertam viam peragunt, adeò ut necessum habeant regionum situm, stellarum obseruatione signare. Vnde videtur stellis notare viam ij, qui notulis quibusdam & coniecturis arte deprehensis, rem alioqui peruestigatu difficilem inquirunt, aut assequuntur: qui etiam signis quibusdam multò antè colligunt quid sit euen-

turum. Postea deflexum est, ut stellis prenotare dicantur, qui quippiam velut animadvertendum insigniunt. Cui diuersum est, ὀβελίζειν, id est, veru prenotatio, quasi iugulare ac damnare.

Aristotel.

Vna hirundo non facit ver.

Μία χελιδὼν ἕνα ἔστι πρῶσι. Id est, Vnica hirundo non facit ver. Id est: Vnus dies non sat est ad parandam virtutem, aut eruditionem.

Omnibus vestigijs inquirere.

Πᾶσι ἔχρησι ζῆτειν. Omnibus vestigijs inquirere dicitur, qui summa cura, summaque diligentia rem peruestigat.

Tullius.

Qui bene conijciet hunc vatem.

Admonet adagium futurorum prescientiam non è sortibus, aut augurijs petendam esse, sed à prudentia. Siquidem qui prudentia sit praeditus, is ex praeteritorum presentiumque coniecturis facile prospiciet quid sit euenturum.

Certum prospicio.

Qui se negabit temere, male, secusue de exitu rei cuiuspiam sentire, sed certis adductum argumentis, & pluribus experimentis obseruasse, accommodabit illud Homeri:

Οὐ γὰρ ἀπειρήτως μεντεύσομαι, ἀλλὰ εὖ ἐιδώς.

Nam neque inexpertus iam diuinauero, verum

Egregie callens.

Plautus.

Rem acu tetigisti.

Pro eo quod est, Rem ipsam diuinasti nihil aberrans.

Lucianus.

Scopum attingere.

Τὴν γὰρ ἀνεῖν τὴν σκοπὴν. Est voti compotem fieri, à coniectura rem ipsam assequi. Aberrare à scopo, atque id genus alia figura omnes pro uerbum sapiunt.

Crepitu probabis.

Πλατῶν γὰρ δ' οὐκ ἐμιάσας. Id est, Placata probabis. De ijs, qui ridiculè explorant alterius in se animum. Suntum à vulgari ioco puellarum, quae imposito pollici, medioque digito papaueris folio, palmam illidunt: quod si crepuerit, amoris argumentum est: sin minus, non amantis indicium.

Qualis vir, talis oratio.

Seneca in epist. Apud Graecos, inquit, in prouerbium cessit, Talis hominibus fuit oratio, qualis vita.

Quanquam non dixeris, tamen apparet è pelle.

Res ipsa redarguit mendacem, & oris habitus. Vnde illud Ciceronis: Nisi fingeres, non sic diceres.

Protinus apparet, quae plantae frugiferae futurae.

Et in pueris elucet in dolens futurae probitatis.

Leo.

Leonem videre, hostium praelia portendi.

Λίοντας ἰδεῖν, δυσμενῶν δηλοῖ μάχης. Id est, Cernere leones, hostium pugnam indicat. Translatum vel à somniorum coniecturis, vel ab observantibus auguria.

Suidas.

Mortuos videns.

Νεκρὸς ὄρων, βλέπων ἕξεις πραγμάτων. Id est, Tibi occident res, mortuos si somnias. Refertur à Suida, tanquam vulgò iactatum de divinatione, quæ sumitur ab insomnijs, superstitione omnium vanissima, id tamen ita dictum, quòd mors finis sit omnium huius vite malorum.

Mortuus per somnum, vacabis curis.

Θανὼν κατ' ὕπνους, φροντῖδων ἐση δίζα. Id est, Curis vacabis mortuus per somnium. Versiculus vulgò iactatus apud Græcos. Existimabant enim eum, qui se mori somniasset, à curis molestijs que liberatum iri, quòd mors finem doloribus imponere videatur.

CONSILIUM.

Res sacra consultor.

Zenodotus.

Σύμβουλον ἕρωον χρημῶν. Sensus est adagionis, Plurimum utilitatis adferre bene consulentem, aut religiose ac purè dandum consilium ijs quibus est opus.

Suadeo quod ipse facturus essem.

Quum alteri damus consilium, quo non grauemur ipsi uti in simili causa, conveniet illud Calypsus Odyss. 5.

Ἀλλὰ τὰ μὲν νοῶ, καὶ φεάσομαι ὅσ' ἂν ἐμῶν ἴσῃ. Id est:

Autē μὴ δ' οἰμην, ὅτι μοι χρεῖν τόσον ἦκει.

Sentio, suadebo que tibi, quibus haud grauer uti

Ipsa, mihi similis si quando occurreret usus.

CONTemptVS ET VILITATIS.

Tineas pascere.

Translatum à vestibus, aut libris diu reconditis & intactis.

Homo tressis.

Perius tresssem agasouem appellat contemptissimum homuncionem. Idem: Et centum Græcos curto centusse licetur, id est, minimo. Tresssem autem dixit novè, quasi tribus assibus aestimandum. Assis autem erat ærei numuli genus.

Semissis homo.

Horatius.

M. Tullius libro ad Atticum v. Vatinium semissem hominem vocat vilissimum & contemptissimum. Simul verè semissis homo contraque arma tulit.

Nec crepitu quidem digiti dignum.

Οὐκ ἄξια ὄντα ψόφου δακτύλων. Et gestus is & proverbiū in hodiernum

diernum vsque diem manet apud nostrates, quum aiunt: Ne huius quidem facio.

Concha dignus.

Κόγχης ἄξιος. Rem nullius pretij concham dicunt Greci, quemadmodum Latini nauici aut floccum.

Neligula quidem dignus.

Dicebatur homo nequam & nullius pretij.

Suidas,

Tithymallus Laconicus.

Τιθύμαλλον Λακωνικόν. In lippientes, oculis que cecutientibus dicebatur. Tithymallus herbae genus, apud Lacones repertum, singularis acrimoniae, quo sub noctem oculos illinebant, ad visum acuendum.

Semper me tales hostes insequantur.

Αἰ τοῖστί μοι πόλεμοι διώκουσιν. Id est, Me bella semper insequantur talia. Vbi quosdam libenter odimus, ac similitatem eorum contempnimus. Potest accommodari & in eos, qui desciunt ab amicitia, sed ut inimici nihil queant nocere.

Incus maxima non metuit strepitum.

Excelsus animus non commouetur minus, aut fortune sententis procellis.

Aquila non captat muscas.

Αἶτος ἢ θηρούσα τὰς μύσας. Summi viri negligunt minutula que etiam: Animus excelsus res humiles despiciit. Effertur & circa negationem adagium. Aquila venatur muscas, quoties magnis minima sunt cure.

Elephantus non capit murem.

Lucianus.

Ἐλεφάντης μὴ ἐκ ἀλίσκευ. Id est, Elephas non aucupatur murem. Generosus & excelsus animus negligit prædas viles, ac lucella minuta.

Aquila thripas aspiciens.

Αἶτος θρίπας ὀρεῖν. De magnis, qui pusilla negligunt. Est thrips aenacula que etiam minutissima, quam aquila quum videat, ut est oculatissima haud tamen dignatur persequi, utpote prædam unguibus suis parum dignam.

Aquilam cornix prouocat.

Αἶτον ἠγεῖν ἐρεσχελί. Tradunt peculiare cornicibus esse irritare aquilam, verum illa negligit prouocantem, intelligens nimirum sibi ab illa noceri non posse. Locus igitur adagio fuerit, si quando leuisculus quisquam hominibus, qui neque prodesse queat, neque ledere, maximis viris oblatrat.

Suidas.

Asinus compluitur.

Ὅν ὄσσεια. Dictum apparet in eos, qui maledictis nihil omnino

com-

commoueretur. Quemadmodum asinus ob cutis duritiem, adeo pluuia nihil offenditur, vt vix etiam fustem sentiat.

Sus' que de' que.

Apud Plinium atque alios auctores inuenitur, Sus' que de' que fero, & Sus' que de' que habeo, pro eo quod est: Nihil mea refert, nihil laboro. Aulus Gell. scribit. Sus' que de' que ferre, idem valere quod equo animo esse, atque interdum negligere, & contemnere.

Manum non verterim.

Apulcius.

Pro eo quod est: Nihil omnino laboro, Mea nihil refert, Nihil enim facilius, quam manum vertere.

Quod non est opus, asse carum est.

Seneca.

Hoc est, Quantumuis paruo emtum, tamen carum est, si opus non est eo. Potest ad complures accommodari sententias, vt si quis dicat artem quampiam minimo negotio posse disci, que tamen nihil frugis sit allatura, responderi possit: Quod non est opus, &c.

Vapula papyria.

Sicinius.

Dici solitum, si quando volebant significare se negligere minas aliorum.

Asinus efuriens fustem negligit.

Aristotel.

Ὅτι πίνων ἐὸν ὀπάλῃ ἀμαλαί. In eos congruit, qui ventris compendij ue gratia, quamuis contumeliam perferunt.

Pili non facio.

Cicero.

Ne pilo quidem melior, quum minimum quiddam momenti significat.

Quam curat testudo muscas.

Suidas.

Ὅτι σὺν μέλει τῆν χελώνη μοιῶν. Testudini nihil nocere possunt muscæ, propter testam qua munita est.

Nauci non facio. Nauci facio.

Pro eo quod est, nihil facere.

Flocci non facio, aut flocci facio.

Flocci facere, & Ne flocci quidem facere. Pro eo quod est, Ne tantilli quidem facere.

Ne teruntium quidem insumfit.

Est aliquoties apud Ciceronem hyperbole teruntij, quod apparet esse genus minutissimi numismatis. Accipitur pro re vilissima. Varro teruntium à tribus vncijs dictum putat.

Frusto panis.

Gellius.

Pro re quantumlibet pusilla, ac vili. Videtur hyperbole sumpta, vel à canibus, quos frusto panis inuitare solemus, vel à mendicis.

Nec vno dignus.

Ne vno quidem dignus, & vno dignus de vilissimo. Translata metaphorâ à iactu telorum.

Cenum barbaricum.

Βόρβορ & βαρβαρικὸς. Id est, Cenum barbaricum, pro vehementia stupore mentis apud Platonem lib. de Repub. secundo ponitur. Laudat enim illic dialecticam, que sola mentem ignorantie, immerfam erigit, attollit que à vulgaribus opinionibus ad solidam veri cognitionem. Καὶ τῷ ὄντι, inquit, ἐν βόρβωρῳ βαρβαρικῷ τινὶ τὸ ἴψυχῆς ἔμμεν καὶ τορῶν γινόμενον ἡρέμεν ἔλκει καὶ ἀνάγει ἀνω. Id est, Ac reuera barbarico quodam ceno demersum animi oculum, paulatim trahit subuehit que sursum. Barbarus à borboro per contentum dictum videtur.

Fest. Pomp.

Diobolares.

Quem minimi precij volumus intelligi, diobolarem olim vocabant. Obolus enim nummus erat areus. Id primum dictum in meretrices plebeas, minimo que venales, post deflexum est ad quemvis hominem, aut rem egregie vilem & contemnendam.

Mithragyrtes, non daduchus.

Is qui in functione quapiam sordidas contentas que partes agit, Mithragyrtes dicitur, daduchus esse negabitur. Eo que Iphicrates Calliam Μιθραγύρτην καὶ δαδύχον appellabat, significans illum non fuisse initiatum sacris, sed tamen velle videri. Mithras apud Persas sol dicitur, quem illi Deorum summum indicant. Vnde Mithragyrte dici videntur, qui obambulant cum simulatis mysterijs, ac rudibus imponunt. Nam & hoc genus hominum & olim fuisse declarat. Apuleius asinus, non dissimiles ijs qui hodie diui Antonij, Cornelij, aut Ioannis Baptistæ reliquias ad questum circumferunt potius quam ad pietatem.

Vlpianus.

Nummo addicere.

Apud Iuriconsultos proverbiale est nummo addicere, pro eo quod est minimo vendere.

Non magis quam canem.

Odiū & contemptum vulgò declarant canis vocabulo. Horatius: Odi canem peius. Et Plantus in Amphitricone: Valustin' vsque? exspectatus aduenio? So. haud vidi magis. Expectatum eum salutatur haud quisquam magis, quam canem.

Obolo dignus.

Ἀξιὸν ὀβολῶν. Id est, Dignus obolo, per iocum dicebatur, qui in aliquo numero vellet haberi.

Aristophan.

Vt luti baiuli.

Ὡς αἰετὸν πηλοφορῶντες. Id est, Ut lutum baiulantes. Apud Aristophanem in Concionatricibus queruntur femine populum Atheniensem non conuenire ad concionem nisi dato singulis nummo, quum autē suo

νικῆν

victu consultarent de Repub. *πηλοφορίαν* autem posuit pro omnium
 questuariatum artium sordidissima. Apte torquebitur in eos, qui fune
 et iombus honestis ad abiectum questum abutuntur.

Titiullitium.

Titiullitium vox erat olim nullam quidem rem certam declarans,
 sed velut interiectio contemptum extremum indicabat, qualis est a-
 pud Græcos *πεπαιλό*. Plautus: Non ego istuc verbum emtitem tti-
 tiullitio.

Ne nummus quidem plumbeus.

Nummum plumbeum, hyperbole prouerbialis, pro minima pecunia
 ponunt. Plautus in Trin. Cui si capitis res fiet, nummum nunquam
 credam plumbeum.

Ne vmbra quidem eius nouit.

Adagium videtur ductum ab antiqua pictura, que rem duntaxat
 vmbri ruditer representabat. Et nota est specus Platonica in qua qui
 desident, rerum vmbri oblectantur.

Ne alij quidem caput.

Aristoph.

Οὐδὲ σκοροδὲ κεφαλὴν δέδωκεν. Id est, Ne alij quidem caput
 dedit. Conueniet in sordidum & impendio parcum.

Ne terra quidem iuuat.

Virgilius.

Ne terra quidem profuit, id est, ne minimo quidem.

Ne guttam quidem.

Pro minimo. Aristoph. At tu mihi da pacis vnam guttulam.

Ne ramenta quidem. Ne festuca quidem.

Plautus.

Ne ramenta quidem ditior; quasi dicas, stuppa ditior.

Nihil sacri es.

Οὐδὲν ἱερόν ὑπέχευεις. Siquidem Græci quidquid preclarum ac vehemē-
 ter conducibile videri vellent, id sacrum appellabant. Vt sacra res con-
 filium: & sacram ciuitatem dixit Aristides. Qui prouerbij tradunt ori-
 ginem, aiunt Herculem conspecta Adonidis imagine, contempsisse his
 verbis: Nihil es sacri. Accommodatur ad quamuis rem despectui ha-
 bitam.

Nihil sanum.

Tullius.

Summam morum corruptionem, & nullum honesti respectum his
 verbis Græci significauit, ἄδεν ὑγιές, &c.

Homo trioboli.

Plautus.

Pro homine nequissimo, plane que nullius precij.

E' circulo. E' triuio.

Hominem è triuio, plebeium & contemptum appellamus. M. Tullius,
 pro eo dixit, è circulo. Circulum autem vocat conuenticulum homi-

NUM

num in foro, aut in plateis confabulantium.

Suidas.

Exiguum oboli pretium.

Μικρὸν τὸ ὀβολῶν τίμιον. Conueniet in homines nequā, nihil que. Quoniam nihil obstat quo minus ad rem contentam transferatur.

Galenus.

Ἄδρεϊζειν.

Græcis ἄδρεϊζεται, Quod reicitur, ac nihil fit. Translatum à summis hordei spicis, quæ cuspides habent.

Diogenes.

Holerum appositiones.

Αἱ τῶν λαχάνων προσθήκαι. Id est, Holerum additamenta. De re nullius momenti.

Plinius.

Multa Syrorum holera.

Πολλὰ Σύρων λάχανα. Dicitur aut in magice artis peritos, & herbis maleficis eam exercentes, aut in eos, qui rebus vilibus abundant.

Huius non facio.

Terent. in Adelph. Huius quidquam non faciam. Donatus admonet esse demonstrantis, aut floccum, aut stipulam, aut summum digitum, aut huiusmodi quippiam.

Quatuor obolis non æstimo.

Τετράρων ὀβολῶν εἶναι οἶος, Quatuor obolorum esse puta. Simile illis, Assis te nō facio, & Dupondij non facio, & Teruncij non facio, &c.

Tricæ, Apinæ.

Tricæ & Apinæ vulgò res futiles ac nugatorias dicebant. Martialis: Quæcunque lusi iuuenis & puer quondam, Apinæ que nostras. Idē: Sunt apinæ tricæ que, & si quid vilis istis. Vnde & Triticari simili figura dicebant, Nugas agere.

Ausonius.

Nebulæ in pariete.

Pro re nihili, somnij que simillima. Nam nebula res est inanior, quàm vt coloribus exprimi queat.

Trium litterarum homo.

Per ironiam dici potest in eum, qui generosus ac ingenuus videre cupiat. Inde natum quod olim ingenui nomen, prænomen, & agnomen in litteris aut insignibus suis, tribus litteris notare soleant, vt pro Quinto Valerio Maximo. Q. V. M. Plautus in Aulularia iocum aliò detorsit, nempe in seruum furacem. Subijcit enim: Etiam sui trifurcifer.

Vitiosa nuce non emam.

Apud Plautum est, Vitam tuam vitiosa nuce non emam, pro eo quod est, Ne minimo quidem.

Cassa glande.

Simil-

Simillimo tropo. Plaut. in Rud. dixit cassam glandem, pro vitiosa glande, & inani putamine.

Etiā corchorus inter holera.

Philostratus

Καὶ κόρροχος ἐν λαχάροις. Dicitur solitum in homines nullius pretij, qui tamen in numero aliquo student haberi. Nam corchoros holeris genus est vilissimi.

Inter indoctos etiā Corydus sonat.

Euripedes.

Ἐν ἀμύσσοις καὶ Κόρυδ' ἐφθίγγεται. Id est, Inter amufos etiā Corydus sonat. Quadrabit in quosdam, qui apud idiotas audent sese velut eruditos vendicare, inter doctos aliquos elingues. Corydus vilissimum auicule genus, minime que canorum; strepit tamen utcumque inter aues mutas.

Mandare laqueum.

Mandare laqueum, dicimur ijs, quos vsque adeo negligi à nobis significamus, ut si vel suspendant sese, nihil ad nos attineat.

Medium ostendere digitum.

Medio item digito ostenso, supremū contentum significabant. Martial. Atque illi digitum porrigere medium. Nam hunc digitum Martialis impudicum vocat, ostendit digitum, sed impudicum.

Minimo prouocare.

Est contentum ad certamen prouocare. Sumtum à gestu prouocantium ad pugnam, minimo digito porrecto. Horatius.

Antehac putabam te habere cornua.

Πρὸ τούτου σὲ ὄμω κέρωτα ἔχειν. Id est, Antehac credebam tibi esse cornua. De ijs, qui prius habiti fortes ac strenui, postea quum res virum postulat apparent ignaui. Vnde & Comicus cornutam bestiam vocat hominem paratum se defendere.

Plumbeo iugulare gladio.

Est futili leui que argumento conuincere quempiam.

Tullius.

Hoc noueram, prius quàm Theognis natus est.

Lucilius.

Quo rem frigidam & ineptam significabant. Apparet sumtum à Theognide Tragædiarum scriptore, quem frigidissimum fuisse testatur Suidas, & ni fallor memoria, Plato.

Locrensis bos.

Λοκρεϊκὸς βῆς. De re vili, aut de munere leuiculo dici potest. Quum aliquando Locrenses publicum sacrum facturi, bouem desiderarent, composito ex minutis lignis bouis simulacro, dijs rem diuinam fecerunt.

Scarabei umbræ.

Diogenian.

Καὶ θάλασσαν σκῆλα. Dicitur de inani metu, quod hoc insectum repente aduolans, non nunquam terrere soleat parum attentum.

Scra-

Scrapta.

Plautus.

Populari conuicio dicebantur mulieres nugaces, nullius que rei, a scree, quod est oris purulentiam eijcio cum sonitu. Quadrat in anus subinde screantes & tussientes. Screa pro rebus vilissimis accipiebant.

Bos Homolottorum.

Βῆς ὁμολοτῶν. Dicebatur in plurima distractus, ac veluti dissectus negotia. Poterit & ad rem referri; ut si quis argumentum nimis minutatim diuidat, ita ut conscindere & concerpere magis quam diuidere videatur. Zenodotus prodidit Homolottos populos dissecto in minimas particulas bone, fœdus iungere.

Suidas.

Septimus bos.

Εἰ βδομῆ βῆς. Olim in stupidos, brutos que dicebatur. Id hinc ortum esse tradunt, quod antiquitus post sextam lunam bouis imaginem è farina pinsere consueuerint, qui septimam lunam cornibus referrent.

Generosus ex crumena.

Γενναῖ ἢ ἐκ βαλαντίε. In eum iaciebatur, qui propter opulentiam generosus haberi voluisset, alioqui obscurus & humilis.

Attagen.

Αἴταγας. Suidas indicat hoc cognominis, prouerbiali ioco dici solere in seruis stigmaticos, quod hæc avis plumas habeat varijs colorum notis distinctas.

Sale emtum mancipium.

Zenodot.

Αἰλώνητον ἀνδράποδον. In barbarum quempiam ac vilem homuncionem olim dicebatur. Nam negotiat ores olim in mediæ errantia saltem importantes, mancipia reportabant à barbaris.

Tullius.

De lapide emtus.

In vilissimum & vehementer obscurum hominem dicebatur.

Zenodotus.

Siculus miles.

Σικελὸς στρατιώτης. Conueniet in hominem, lucri gratia nullum ministerij genus recusantem.

Imi subfellij.

Gellius.

Viri appellantur parasiti, qui ita in conuiuium admittuntur ut imo sedant loco. Quadrabit etiam in tenues conuiuias, quos recipiunt diuites, sed infimo loco. Similes: Infra classem, Extreme classis, Infimæ notæ.

Seruorum ciuitas.

Suidas.

Δέλων πόλις. De cætu, conuictu que hominum improborum, furacium, aut ignobilium dici potest. Est hoc nomine ciuitas quepiam in Libya; in hanc si quis seruus lapidem importasset, liber fiebat, etiam si peregrinus fuisset.

De

De fece haurire.

Pro eo quod est sordida quepiam ac plebeia, minimi que humilia persequi. Tullius.

Carica musa.

Καρικὴ μῦθος. Καρικὰ ἀνλήματα. Id est, Carice cantiones. De lugubri, rustica atque indocta, seu molesta cantione dici solitum. Propterea quod, ut tradit Athenæus, Cares in lectu tibijs uti solent magnitudine palmi, lugubre quiddam & stridulum sonantibus. Aristoph.

Asinos non curo.

Τῶν δ' ὄνων ἐ μοι μέλει. Id est, Ceterum asinos nil moror. Congruit in eum, qui domesticis contentus opibus, non querit aliena. Nam cui plausitrum est domi, huic non est opus asinis conductiuis.

Pomarius Hercules.

Μῆλις Ἡρακλῆς. Per contentum dicebatur in eum, qui nomen quidem magnificum gereret, ceterum opibus nullis, nulla que potentia pollens. Suidas.

Malum Hercules.

Μῆλον Ἡρακλῆς. Dicitur conueniet, ubi quis munuscula quantumuis pusilla boni consulit. Zenodotus.

Munus leuidensis.

Cicero vocat munus vile, minimi que precij. Seruius ostendit Leuidensam vestis esse genus vile, raro, tenui que textu.

Cicernus Bacchus.

Ἐξ ἰνδραίου Διόνυσος. De re vehementer contenta. Sumtum à potu ex leguminibus confecto, qui vinum imitatur.

Ōllaris Deus.

Χυτῆρς θεός. Dicebatur in hominem humilem, & contente fortis. Magni Dii, ebore, auro, & argento sculpebantur. At plebei illi, & minutili, quod generis sunt, Silenus & Priapus, qualibet materia fingebantur, ligno non nunquam & luto, quo videlicet argento finguntur & olle. Zenodotus.

Soterichi lecti.

De re vili, prisca que, & minimè ambitiosa & rudis artificij. Conijcere licet Soterichum fabrum fuisse quempiam, cuius opera prisca illam & rudem simplicitatem prae se tulerint. Seneca.

Cecidis & Buphonorum.

Τὸ Κηκίδης καὶ βυφώνιον. De re magnopere prisca, & ob vetustatem iam pridem obsoleta, desueta que. Siquidem Cecides peruetustus quispiam Dithyramborum poeta fuit; cuius scripta iam situm olebant. Item Buphonia festum quoddam erat apud Athenienses ob vetustatem neglectum iam ac desitum, sic appellatum à cæde bouum. Aristoph.

Ficul-

Ficulnus.

Lignum ficulnum vt fragile, atque ad omnia fermè inutile prouero-
bÿs aliquot locum dedit. Nam ἀνδρασύβριον, virum ficulnum appe-
lant, mollem atque inutilem.

Ficulnus gladius.

Theocritus.

Συκίνη μάχαρον. De friuola causa dici potest, que' que minimo ne-
gotio queat refelli. Dicitur est autem ficulnus gladius sycophanta, quod
mollis sit & calumniator.

In foribus vrceum.

Plautus.

Ἐπὶ δούρατος τὸν ἰδὲ γίαν. Id est, In foribus aequalem. Significat rem
contemptā ac vilem. Negliguntur enim, que passim sunt obuia, que' que
facile quibuslibet contingunt. Itaque vrceum in foribus positum, nemo
studet tollere.

Ficum Mercurio.

Σύγγυ ἐφ' Ἐμεῖν. De prompto, & quibuslibet exposito beneficio di-
cebatur. Nam antiquitus mos erat, sicubi ficus ereptus fuisset, cum ve-
luti Mercurio sacrum suspendere. Librum autem erat tollere ficum Mero-
curialem.

Hieronym.

Merx vltronea putet.

Id est, Ingrata sunt, que vltro, non petentibus offeruntur.

Numerus.

Homines nullius bone rei, numerus, proverbio dicuntur, etiam idio-
tis. Horatius: Nos numerus sumus, & fruges consumere nati.

Homerus.

Telluris onus.

Γῆς βάρη. Id est, Terre onus, De homine vehementer inutili,
qui nihil aliud, quam terram suo pondere grauat.

Abominandus scarabeus.

Μύρον κενθαρῆς. Id est, Abominanda cantharus. De vilissimo homi-
ne dicebatur. Cantharides vermiculi sunt lethali veneno. Quamquam
hoc loco magis conuenit, vt sit diminutiuum à cātharo scarabeo, quasi dicas
scarabeolus. In sacris quoque litteris, vermis, abiit in proverbum con-
tentus: Ego sum vermis, & non homo.

Aetneus scarabeus.

De magnis & fedis. Aetneum autem dixit, quasi pręgrandem, vel
quod in Aetna varij, maximi que scarabei sint: Vel Aetneos dixit, tan-
quam instar Aetne mōtis maximos. Porro scarabeus est stercore, vt nasci-
tur, ita pascitur.

Minus de istis laboro, quam de ranis palustribus.

Qua significamus nihil omnino ad nos pertinere negotium. Rectè
dicitur in obtrectatores, quorum obloquutiones dicemus nos fortiter
contemnere. Siquidem ranae, tametsi assidue obgammiant, oblatrent que
pra

pretereuntibus, & odiosam illam cautionem iterent, sine sine βεβαιω
 κεικίη κρὰξ κρὰξ, tamen nemo commouetur.

Indus elephantus non curat culicem.

Κόνας εἰλίφας ἰνδὸς ἐκ ἀλεγεινῆς. Id est, Culicem haud curat
 elephantus Indicus. Dicitur est autem ob singularem durtiitiam cutis e-
 lephantine, quae fertur etiam iacula excutere.

Cochleare crescit.

Δοῖδδξ ἀυξεί. Dicitur solitum in pusillos hominiciones per ironiam.

Nam cochleare pusillum est & contortum.

Connae calculus.

Κόννη ψῆφός. In hominem, aut rem nihili, nulliusque momenti.
 Conna citharædus, siue ut quidam volunt lyrista, ex eorum numero,
 qui citra vocem organo canebant.

Inertium chorus.

Ἀργύτων χορός. Id est, Feriatorum chorus. De cætu lasciuientium
 dicebatur. Otium enim ad omnem nequitiam impellit, præcipue iu-
 uentam.

Megarenses neque tertij, neque quarti.

Μεγαρεῖς οὔτε τρίτοι, οὔτε τέταρτοι. Dicebatur olim in homines
 supra modum ignauos & contentos, nulloque honore dignos. Natum
 adagium ex oraculo quodam, &c.

Rusticanum oratorem ne contemferis.

Ἀργεῖοις μὴ κρταφρόνει ῥήτορας. Id est, Rusticanum ne contem-
 feris rhetorem. Admonet adagiū, ne quem ob imperitiam infantiam' ue
 fastidiamus. Neque spectes a quo, quo' ue pacto dicatur, sed quid.

E' flama cibum petere.

Terentius in Eunuchis dixit in parasitum, eiusmodi esse, ut vel e
 flama cibum peteret. Hoc est, quiduis tibi causa passurum, factu-
 rum' que.

Myсорum postremus.

Μυσῶν ἐσχάτος. Id est, Mysorum extremus. Strabo refert Mysos
 rum populum vsque adeo contentum fuisse, ut prouerbio locum fecerit.
 Summum itaque despectum & infimam humilitatem hoc adagio signi-
 ficabimus.

Caricus hircus.

Καρικός κρὰγός. Diogenianus indicat dictitatum de vilibus
 & contentis. Carum populus, quod passim in bellis mercenariam loca-
 rent operam, seu vili vita, in contentus prouerbium abiit, unde & Pla-
 to κρελκὸν ἀνδραπον, id est, Caricum hominicionem dixit pro vili,
 nihili que.

Indoctior Philonide.

Chrysa

Anstoph

Diogenian

Horatius.

G

Α' πικ

Ἀπειδ' ὑπερθεῖ φιλωνίδης. Hic Melitenfis erat pręgrandi corpore, ceterum insulsus & indoctus.

Calabri hospitis xenia.

Aristoph.

Calabri hospitis xenia & munera recte dixeris rusticana lenia que, que que magis onerent accipientem quam iuuent. Siquidem Calabri, quod pyris abundant, consueverunt ea hospitibus affatim apponere, deinde saturos, bellariorum vice domum asserre iubent.

Principatus Scyrius.

Zenodor.

Ἀρχὴ σκυρία. Id est, Imperium Scyrium. De frigido tenui que regno. Scyrus insula, quam olim coluere Cares, petricosa, & infrugifera.

Ciceris emtor.

Horatius in arte poetica: Ciceris & nucis emtor. Infima sortis hominem, de que ima plebe quempiam significans.

Cubito emungere.

Suidas.

Ἀγκῶνι ἀπομύσσει ἑρμῆ. Id est, Cubito emungens. Prouerbiale ironia in hominem sordidi questus, & conditionis abiecta. Ἀ' σαλσαμένω ταιῖς δούκτα.

Canis viuens è magdalia.

Κῶν ζῶν ἀπὸ μαγδαλίας. Dicitur solitum in parasitos, & alieno nutritantes cibo. Magdaliā dicit, quasi dicas fursurem & manuum purgamentum.

Herodot.

Non est cura Hippocliidi.

Ὁ δὲ φροντὶς Ἰπποκλειδῆ. Hoc adagio significabant se quippiam negligere, neque magnopere laborare. Hic Hippocliides erat Tisandri filius, qui cum multis alijs iuuenibus Clisthenis Sicyonij filiam ambiebat. Verum quum Clisthenes procos toto anno probaret, & Hippocliides in conuiuio indecoram quandam saltationem edidisset, sublati in altum pedibus, pater offensus inhonesto iuuenis lusu, ait: Fili Tisandri, à nuptijs tua saltatione excidisti. Ad illa protinus respondit Hippocliides: Haud curat Hippocliides.

Non admodum misces.

Ὁ δὲ μάλα κοκῆς. Id est, Non multum potes, neque prodesse neque nocere.

Alga vilior.

Virgilius.

Vilior alga. Poeta dixit, pro vilissima & abiectissima quauis re.

Contemnentis inimicum.

Qui negabit se commoueri conuiujs alicuius hominis contemti, non inscite deflexerit illud Hom. Iliad. Α.

Ὅνκ ἀλέγω, αἷς εἰ με γυνὴ βάλῃ οἱ ἢ παῖς ἀφραν.

Καφῶν γδ βίλ. ἀνδρὸς ἀνάγκη οἱ ἐτιδ' ἀνέο. Id est,

Haud

Haud curo magis, ac si femine, siue quis infans
Me iaculo peteret, siquidem viri inertis, & ipsa
Irrita tela volant.

Indignus qui illi matellam porrigat.

Martialis.

De vehementer inaequalibus, aut ne vlla quidem ex parte confe-
rendis.

Contemnentis dicterium.

Homerus.

Si quando significabimus nos scommate seu contumelia leuiter com-
moneri, nec altius in animum dimittere, congruet illud Homeri
Iliad. Δ.

Οὐκ ἐν κρητίζῳ ἀξὺ πάργη βέλῃ, ἀλλὰ πάροισι
Εἰρύσατο ζώσῃ τε παναίοιο, ἢ δ' ὑπένεργον
Ζῶμά τε καὶ μέγιστην, τὴν χαλκῆς κάμον ἀνδρῶν. Id est;

At missum non transit ad vitalia telum.

Sed summa in cute baltheus arcuit, imposito que

Laminee squame, quas huic faber addidit ære.

Tanquam conchylium discerpere.

Suidas.

Ὡς περ κογχύλιω διελεῖν. Id est, Tanquam concham dilacerare.

De imbecillis & viribus longè inferioribus dicebatur.

Tragicus rex.

Τραγικός βασιλεύς. Dicitur potest, vel qui nomine dumtaxat rex sit:
ceterum viribus parum polleat. Nam in tragædijs tantisper durat impe-
rium, dum fabula peragitur.

Vterque ambo.

Ὁ μὲν κάτερος ἀμφοτέρῳ, ὁ δὲ ἀμφοτέρῳ ὑδέτερος. Id est,
Vterque ambo, ambo neuter. Quadrabit in duos aliquos, quorum alte-
rius nequitiam, alterius probitas compensat.

Βατικάρως.

Eudemus.

De pinguis dictum & impotentibus. Nam Græca vox hinc dicta,
est. Βατικός pronum significat, & κεφαῖα caput. Conueniet in temulen-
tum & somnolentum.

Pannus lacer.

Lucianus.

Hominem tam fastiditum & reiectum ἡ ἐκ πολυσχιδῆς appella-
lant Græci, id est, pannum vndique lacerum. Sumit a metaphora à veste,
longo vsu detrita, atque ob id reiecta, quum noua fuerit in pretio.

Quis vsus cepis putridi.

Τὴν χρεῖα πωθόμενῃ κρομμύς. Id est, Quis vsus putrefacti cepis?
De rebus aut etiam hominibus abiectis, & quorum nullus vsquam est
vsus. Etenim quum cepe sit herba per se vilissima, simulatque compu-
truit, nihil abiectius.

Inutilior blace.

Ἐλακὸς ἀχρεῖσ' ὅτερον. In hominem nihili, nullius' que bonæ frugis dicebatur. Sumtum a pisce vsque adeò vili, vt à canibus quoque fastidiatur.

Horatius.

Extritum ingenium.

Παρεξηυλημένον νῦν ἔχων. Id est, Mentem habens euandam. παρεξηυλημένον perinde sonat, quasi dicas extibiatam, ducta metaphorā a tibiārum linguis, que postea quam exciderint, inutilis est tibiā.

Barbam vellere.

Quum summum contentum ac ludibrium significamus. Horat. in Serm. Barbam tibi vellunt Lasciui pueri. Persius: Iccirco floridam præbet tibi vellere barbam.

Nihili cocio est.

Dictum videtur in eos, qui pollicentur in futurum, nec exhibent rem presentem. Gellius cocionem dixit, quem veteres ariolatorem dicebant.

Non pluris quàm simias.

Simia ridiculum animal est, vulgo' que contentum. Dion Prusensis: Quos ego, inquit, non pluris facio, quàm, vt dici solet, simias.

Fumi umbra.

Καπνῶσκιᾶ. Pro re quamlibet vili. Quum omnis umbra res quedam est inanis, tum verò fumi umbram penè dixeris umbram umbræ.

Biogenian.

Fulgur ex pelui.

Ἀστραπὴ ἐκ πύλης. De minis inanibus eorum qui ledere nequeunt: fulgor enim, qui fulguris imitatione quadam è vasculorum nitentium vibratione, aut ex aquis redditur, nocendi vim nullam habet, pueros modò territat.

Oppedere, & oppedere contra tonitrua.

Oppedere, prouerbialiter pro reclamare & contemnere reperitur vsurpatum. Horatius, Vni tu curtus Iudæis oppedere?

Dionis gry.

Τὸ Διον γρύ. Rectè dicitur, aut vbi quempiam magno animo contemnimus, ac ne responso quidem dignum habemus, aut cum rem nihili significamus.

CONTAGIO MORVM.

Ne gustaris quibus nigra est cauda.

Μὴ γούσῃς τὰ μελανόρου. Id est, Ne gustes ex ijs, quibus est nigra cauda. Admonet non esse habendum commercium cum improbis, & cum ijs qui sunt nigris & infamibus moribus.

Oscitante vno, deinde oscitat & alter.

Pythagor.

Ἐνὸς χαίοντες, μετέσχηκεν ἕτερον. Id est, Cum oscitat unus, statim oscitat & alter. Dicendum quoties exemplo peccati statim provocatur aliquis ad simile facinus. Fit quadam occulta nature vi, ut quod viderit oscitatem, cogatur & ipse oscitare.

Corrumpunt bonos mores colloquia prava.

Eodem pertinet ille Menandricus senarius, quem Divus Paulus Apostolus haudquaquam gravatus est in prima Corinthiorum epistola citare: Mores bonos convictus insicit improbus. Celebratur & hic senarius à Grecis.

Κακὸς ἰμιλῶν καὶ τὸς ἐκβήσῃ κακός. Id est,

Malus ipse fiet, si malus conixeris.

Si iuxta claudum habites, subclaudicare disces. Plutarchus.

Ἀνὴρ καλῶ περιουκλήσης ὑποσκάζειν μεθ' ἑσῆς. Id est, Si iuxta claudum habitaris, disces subclaudicare. Prouerbiū admonet perniciosam improborum hominum consuetudinem, propterea quod cum corporis, tum maxime animi vitia contagio serpunt in vicinum, &c.

A' bonis bona discite.

Arist. Moral. IX. ostendens virtutem optime disci convictu bonorum, quod amici se mutuo corrigunt si quid erratum est, & sese vicissim ad honestas excitant actiones. Citat Theognidus versum:

Ἐσθλῶν μὲ γὰρ ἀπ' ἐσθλῶν διδάσκειται. Id est,

Qui bonus est, ab eo bona discito.

CONTRA.

Cantherium in fossa.

Liuius.

Rusticum adagium, sed tamen è re militari natum. Hoc licebit vti, quoties quis ad id negotij trahitur, in quo nequaquam valeat, aut vbi res erit vehementer impedita, periculosa'ue.

In puteo constrictus.

Quadrabit in eos, qui per angustias eò redacti sunt, vnde extricare se nullo modo possint. Plato.

Nunc mea in arctum coguntur copia.

Terentius.

Metaphora sumta ab exercitu, qui laborat iniquo conclusus loco, & undique obsidetur ab hostibus, ut difficile sit effugere.

Inuita Minerua.

Pro eo quod est, Refragante ingenio, repugnante natura, non faciente celo.

CONTRARIUM PHILANTHIAE.

Non est beatus, esse qui se nesciat.

Sensus est, Haud esse satis, ut adsit felicitas, ni felicitatem tuam intellexeris.

Virgilius:

Theophrast.

O fortunatos nimium, bona si sua norint, Agricolas.

Α' ζῆλα & πλεῖτα.

Vocabatur, cum quis suas dotes ignoraret. Porro felicitatis non minima pars est, ut quisque sua norit bona.

CORRECTIO DICTI, AUT FACTI.

Corrigentis quod dictum est ab alio.

Vbi ciuiliiter notabimus aliquem, tanquam haud ex animi sententia loquentum, aut vbi quid dictum sit parum honestum, in hunc torquebimus versiculum Homeri Iliad. μ.

Οἶδα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τῆς ἡ νοῦσται. Id est,

Sermonem hoc alium potiore adducere nosti.

Correctio dicti.

Dictum obsceniis & bonis viris reticendum, aut absurdum dictum notabimus hoc versiculo ex Iliad. Z.

Μῦθον, ὃν ἔκεν ἀνὴρ γε διὰ στόμα πάντων ἀγροῶ, ὅς τις ἐπίσταιτο ἧσι φρεσὶν ἀτρεῖα βιάζειν. Id est,

Sermonem, quem vix nemo vnquam promat ab ore,

Qui modò cognoris cordata & sana profari.

CRVDELITAS.

Manliana imperia.

Rectè congruit in hos, qui seuiunt in eos, in quos ius nacti sunt, & qui nimis rigida iuris obseruatione humanitatis, & equitatis obliuiscuntur. Linius & Valerius narrant Lucium Manlium, filium occidisse propter edicti transgressionem.

Strabo.

Opera Sylofontis ampla regio.

Ἐκῆτι Συλοσῶντι & ἐπερχομεῖα. Id est, Per Sylofontem regio facta est amplior. Nam Syloson munificentia Darij, mortuo Polycrate, Sarmiorum adeptus tyrannidem, quum acerbius exerceret imperium, ita se ferè solent ij, qui ab humili fortuna repente ad res amplas prouehuntur, & ob hanc causam insula desereretur ab incolis, prouerbio dicti ceptum, Spatiosa regio est Sylofontis gratia. Conueniet in acerbè gerente magistratum, cuius vitio deseratur ab incolis regio.

Lucianus.

Phalaridis imperium.

Φαλαρίδου ἀρχή. Id est, Phalaridis principatus. Rectè dicitur in eos, qui crudelius exercent imperium, aut potestatem sibi delegatam. Ortum adagium à Phalaride Agrigentinorum tyranno, quem sua crudelitas nobilitauit.

Omnium quos sol videt.

Sunt & ille figure prouerbiales: Omnium quos terra sustinet, aut quos

quos sol videt pessimus, optimus'ue. Plautus in Stichō: Meliorem neque
tu reperies, neque videt sol.

Omnis herus seruo monosyllabus.

Πᾶς δ' εὐπότῆς δ' ἄλλω μνησοῦκ' αἰβῶ. Heris & potentibus, bre-
uissimo tantum verbulo est opus ut vel annuant, vel remuant: Sic volo,
sic iubeo, sit pro ratione voluntas.

Budoro more.

Βυδὸρων νόμος. Aut ut alibi reperio, βυδὸρων νόμος, id est, Budoro-
rum more, seu lege. Suidas interpretatur de ijs, qui digni sint, ut bonia
ritu excoientur. Budini populi sunt Scythiæ, sic appellati, quod à bubus
vehantur, ut potè plaustris edium vice vtentes.

Lemnia manu.

Λημνία χειρὶ. Dictum pro eo quod est, nefaria, impia, crudeli.

Crudelis Bacchus.

Ὠμνήης Διόνυσος. Baccho quondam viuos homines sacrificari
mos erat. Vnde in crudeles conuenit, sine quod temulentia feroces red-
dat & immites.

Non magis parcemus, quàm lupis.

Aristoph.

Ὁδ' φεισομένη μακρόν ἢ λύκων. Id est, Haud magis parcemus ac
lupis. Inde natum quod antiquitus lex ad interficiendos lupos, etiam
premio inuitabat apud Atticos.

Lutum sanguine maceratum.

Suetonius.

Theodorus Gadareus Tiberij Caesaris in arte Rhetorica preceptor,
perspicens in eo adhuc adolescente seuitiam quandam cum ingenij stu-
pore coniunctam, inter obiurgandum illum subinde vocare solet πηλὸν
αἷμα συμπεφυγμένον, id est, lutum sanguine maceratum. Luto lar-
ditatem inueniens, sanguine crudelitatem.

Non est oleum in lecytho.

Ἐλαιον ἔκ' ἐνεσιγὶν οὐ τῷ ληκύθῳ. Id est, Olei liquor nequaquam
inest in lecytho. Quum significans non esse precibus locum apud in-
exorabilem. Nam ἔλαιον oleum significat, ἔλεος misericordiam.

Boni viri lacrymabiles.

Zenodotus.

Ἀγαθοὶ δ' ἀεὶ ἀκρυεῖς ἄνδρες. Id est, At quisquis probus, is mul-
tum lacrymabilis est vir. De ijs, qui facile commouerentur ad misericor-
diam, ac precibus flecterentur. Nam illacrymare dicuntur, qui misce-
rescunt.

CURIOSITAS.

Scit quomodo Iupiter duxerit Iunonem.

In curiosos, & quid quisque domi faciat peruestigantes, conueniet Theocritus,
illud ex Syracusanis.

Πάντα γυναικίς ἴσασσι, καὶ ὅς Ζεὺς ἠγάγαθ' ἠέην. Id est,

Novit

Novit femineum genus omnia. novit & illud
Iunonem duxit quo pacto Iupiter olim.

Canes venatici.

Cicero.

Dicuntur qui omnia venantur, & produunt, peruestigant' que. nota
metaphora.

Nihil dulcius quàm omnia scire.

M. Tullius ad Atticum lib. 4. epistola, Delectarunt me, refert hunc
senarium ceu vulgò celebrem.

Οὐδ' ἐν γλοκῦτερόν ἐστιν ἢ πᾶν' εἰδέναι. Id est,

Nil dulcius quàm scire prorsus omnia.

Mytus omnia audiens.

Μύτ' ὁ πᾶν' ἀκούων. Dicitur solitum, ubi quis se dissimularet audire,
quum omnia tamen auribus curiosis captaret, auscultaret' que. Tractum
videtur à mola, vnde exploratores observare soleant, que fierent. Aut à
Myti curiosi cuiuspiam moribus.

Nihil inanius quàm multa scire.

Πῶλυ μὲν δὲ μοσόνυς τ' ἔχει ὡς ἄλλο. Id est, Non aliud magis
inane puta quàm plurima scire. Conveniet in eos, qui malunt multa
discere, quàm vtilia.

Zenonium est & lentem coquere.

Licebit vti, quum dicemus esse viri boni, etiam in rebus minutissimis
sui similem esse, aut egregium artificem in quacunque materia declarare,
qualis sit artifex. Zenon Stoicorum Princeps fuit, qui docet sapien-
tiam omnia recte facere.

Strabo.

Corycæus auscultavit.

Κορυκαί' ὁ ἠρεοάζετο. Vbi quis id quod agit, conatus dissimula-
re, tamen à curiosis deprehenditur. Corycus mons est Pamphylia præ-
celsus ac portuosus, atque ob id piratarum insidijs opportunus. Explora-
tores illius montis Coryceos vocabant.

Lucianus.

Multæ regum aures atque oculi.

Ὡς τὰ ἑγὼ ὀφθαλμοὶ βασιλέων πολλοί. Id est, Aures atque oculi
regum multi. Allegoria inde ducta est, quod regibus complures ubique
sunt exploratores, quibus velut auribus vtiuntur.

Plautus.

Nodum in scyrpo quaeris.

In anxium dicebatur, vnius' que diligentem, aut meticulosum qui il-
lic scrupulum moueret, ubi nihil esset addubitandum.

DAMNANDI.

Hieronym.

Notare vngui, Carbone notare, & similia.

Quòd soleat vngui signum apponi, ubi quid parum placet.

Tristis littera.

M. Tullius pro Milone, Quod nisi vidisset posse absolui eum qui fateo

velut,

retur, quum videret nos sateri, neque quæri unquam iussisset, nec vos hanc iam salutarem in iudicando litteram, quam illam tristem dedissetis. Tristem litteram appellat θ , salutarem τ , quod hac absolueretur reus, illa damnaretur. T. Liviæ dixit, tristiore notam.

Contra retiarium ferula.

Martial. Denique videas, ante delectet contra retiarium ferula. Id est, An id faciendum tibi putes, quod nemo non damnet atque exhibilet. Dicitur solitum in eos Domitius Calderinus admonet, qui infirmo præsidio contra maxime instructum pugnarent.

Ni pater esses.

Εἰ μὴ πατὴρ ἦσθα. Vtemur quoties senis, aut potentis aut aliqui venerandi sententiam nobis haudquaquam probari significabimus, cui tamen honoris causa nolimus refragari.

Calculo mordere.

Ψήφοι δ' ἄκρυνοι. Dicuntur, qui suffragio ledunt, aut ulciscuntur hominem. Aristoph.

Æquales calculi.

Ἰσοὺ ψήφοι. Si quando parum abest ut condemnetur aliquis, et tamen absoluitur. Aut quum nutat animus, ambigit que vitam in partem se deflectat, rationibus hinc atque hinc velut ex æquo adhortantibus atque deterrentibus. Suidas.

Non probantis.

Αἴμα' ἐν Ἀγαμέμνονι ἠνδραγε θυμῶ. Id est, At non Agamemnoni visum. Recte vtemur, ubi rem quidem fatemur honestam factu, verum diversa placere his, quorum libido plus valet, quam æquitatis ratio. Lucianus.

Ne nomen quidem.

Paulus ad Ephesios. Fornicatio, aut omnis immunditia, aut avaritia, ne nominetur in vobis. Quid enim? Ita ne scelus est nominare avaritiam, aut libidinem? Non opinor. Sed Apostolus ut graviter vitia detestaretur, usus est hyperbole proverbiale. Nam inter pios nominatur et Iudas et Pilatus.

⊙ præfigere.

Theta præfigere, pro damnare. Persius: Et potis es vitio nigrum præfigere theta. Nam nescio an debeamus Isidoro credere, qui primo Etymologiarum libro scribit ita militari more solere fieri, ut cæsi θ , salvi τ , signarentur. Certè de hoc signo τ , fit mentio etiam in Apocalypsi, que beati Ioannis Evangelistæ nomine legitur. Huc pertinent, que et alibi citantur.

In absurdè locutum.

Niger infamis.

Abijciendum procul.

Spongia corrigere.

⊙ 5

Finis

Limam addere.

Veru signare.

Ο'βελίξεν.

DECRETVM.

Murus aheneus.

Horatius: Hic murus aheneus esto, Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa. Vsurpatur pro certo & immutabili animi decreto, schemate nimium prouerbiali.

Hesiodus.

Nullus dies omnino malus.

Astrologi designant quosdam dies fortunatos aut infelices, sed his aut illis rebus: nullo tamē die indulgendum est otio, quòd nullus sit adeò inauspicatus, quin alicui negotio sit felix, si quis rectè utatur concesso tempore, dies infaustus gerendo bello, aut navigationi, felix est administrande rei familiari. Nullus autem dies non prosper parandæ bonæ menti fatetur Hesiodus:

Omni ex parte dies malus haud obuenerit inquam.

DEGENERANTIVM IN PEIVS.

Ab equis ad asinos.

Procopius.

Α'φ' ἰππων ἐπ' ὄνους. Vbi quis à studijs honestioribus ad parum honesta deflectit.

Mandrabuli more res succedit.

Lucianus.

Ἐπὶ Μανδράβουλες χρῆσι τὸ πρῶτον. Id est, Res Mandrabuli ordine succedit. Hoc est, indies in peius labitur. Inde natum, quòd Mandrabulus quidam, quum thesaurum reperisset, primum auream ouem posuit Iunoni Sante, proximo anno argenteam, tertio eream.

O domus antiqua quam dispari domino dominaris.

Videtur & illud Ennij carmen prouerbij affcribendum quod refertur à M. Tullio Offic. libro primo. Id conueniet in disciplinam commutatam in peius, eorum vitio qui successerunt.

Heroum filij noxæ.

Α'νδρῶν ἡρώων τέκνα πύμματα. Id est, Virorum heroum filij noxæ. Manet & hodie vulgatus iocus: Ex sapientissimis patribus stultissimos propagari liberos.

Terentius.

Haud canit paternas cantiones.

Ὁδ' πατρῶν καὶ ἀνδρῶν μέλη. De eo iactatum, qui à paternis moribus degeneraret. Solent liberi maiorum suorum cantuunculis, quas admodum pueri didicerunt, delectari.

Filius degenerans.

In filium, qui à paterno degenerat instituto, conueniet illud Homeri Iliad. g.

A. M.

Α' Μ' ἔχ' υἱὸς ἐν ἔντασι πατρὸς ἐγὴγο. Id est,

At non consuevit patrijs in filijs armis.

Bene natis turpe est malè viuere.

Quidam arbitrantur ob hoc ipsum sibi licere turpiter viuere, quòd honestis maioribus orti sunt, quum contrà generis claritas quasi fax addita, faciat vt nobilium errata plus habeant dedecoris, quàm obscure genere natorum.

Quis parentem laudabit, nisi infelices filij?

Τὶς πατέρα ἀνὴρα εἰ μὴ κενὸν δαίμονα τέχνα; Id est,

Quis patrem laudet, nisi proles laudis inanis?

Carmen vulgò iactatum de ijs, qui maiorum suorum facinora iactant, nimirum nihil habentes quod de seipsis verè prædicent.

Acefias medicatus est.

Α' κησίας ἰάστρο. Dicitur solitum de re, quæ semper vergeret in dete- Diogenian.
rius, quo' que magis accuraretur, hoc peius haberet. Occasionem adagio dedit Acefias quidam medicus imperitus & stupidus, qui dum cuidam pedum dolore laboranti mederi studet, auxit dolorem.

Taurum tollet, qui vitulum sustulerit.

Si quando significabimus maiora peccatorum adultum, qui puer vijs minoribus assueuerit.

Vt nunc sunt homines.

Si notabis temporum tuorum mores, vt semper in peius degenerantes à virtute maiorum, applicabis illud Homeri Iliad. μ. οἷος ὦν Βροτοί εἰ-
εν. Id est, vt nunc sunt homines.

Discum quàm philosophum audire malunt.

Vulgus hominum propensius est ad quamuis ineptas voluptates, quàm ad frugifera. Per iocum transferri potest ad discum escarium, cuius crepitum multi libentius audiunt, quàm vocem philosophi.

Eamus Athenas.

Ἴ' ὠιδρ' εἰς Α' Ἰθύας. Licebit vti, si quando nos melioris fortune relicte pœnitebit.

DEPRECANTIS ET ABOMINANTIS.

Despuere malum.

Manet & hodie in vulgi moribus, vt si quid audiant execrandum, Plautus.
quod sibi nolint euenire, despuant velut abominantes. Id autem hesit ex veterum superstitione, qui sibi persuaserant disputationem esse remedium aduersus imminetia mala.

Vates secum auferat omen.

In eos qui nobis dira minitantur, aut acerba prænuntiant, conueniet illud Theocriticum in Bucoliastis:

Α' ὑτάγ

Αὐτὰρ ὁ μάντις ὁ Τήλεμαχος ἐχθρὸν ἀγορεύων,
 Ἐχθρὰ φέροι ποτὶ σίην, ὅπως τεκείεσσι φυλάξῃ. *Id est,*
 Telemus at vates, mihi qui canit omnia dira,
 Dirā domum referat, quō natis illa reseruet.

In capras siluestres.

Athenæus.

Κατ' αἰτίας ἀγρίας. *Id est,* In capras feras. Abominantis est sermo,
 & malum deprecantis. Confine illi: Hostibus eueniant conuiuia talia
 nostris. Athenæus ponit, Ad capras siluestres, pro eo quod diffi. illum
 esset inuentu, aut quod nusquam est.

Idem.

Bæon malus piscis.

Dicitur in hospitem ingratum ac molestum. Bæon apud Epicharmū
 piscis quidam est.

Pindarus.

Si quid mali in Pyrrham.

Εἰ τι κακόν, εἰς Πύρρον. Subaudiendum, recidat aut abeat, aut eo
 iusmodi quippiam. Originem prouerbij tradunt huiusmodi. Quondam
 Pyrrheos quotquot erant finitimi, graui odio persequebantur, unde fit
 quod malum aliquando videretur impendere, id abominantes precabantur
 vt in Pyrrheos auerteretur, dicentes: εἰς τὴν Πύρρον αἰών, id est, In
 Pyrrheorum regionem. Est autem Pyrrha Lesbi insule ciuitas, auctore
 Stephano.

Suidas.

Procul ab auribus nuntius veniat.

Ἀπ' αὐτῶν ἀχθῶν ἐλθοί. *Id est,* Procul absit nuntius aure: Ser-
 mo deprecantis nuntium male auspicatum.

Abhorrentis ac detestantis.

Quum dicemus nos vehementer à vitio quopiam abhorrere, illud
 Homeri vsurpare licebit:

Plato.

Ἐχθρὸς γάρ μοι κείνῳ ἰμὲ ἀίδαο πύλῃσι. *Id est,*
 Is mihi iuxta inuisus, vt atrī limina ditis.

Dulcis cubitus.

Γλυκὺς ἀγκών. Abominantis est sermo. Ancon autem Nili pars
 est, in qua nauigantes plurimum & sudant & periclitantur. Vnde
 prouerbio dicebant: Dulcis cubitus, quasi deprecantes eius loci discrimi-
 na. Id autem perinde valet quasi dicas: Bona verba, aut Bene ominata
 loquere.

Terra mihi prius dehiscat.

Virgilius:

Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiscat,
 Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras,
 Pallentis umbras Erebi, noctem que profundam,
 Antè pudor quam te violem, aut tua iura resoluam.

Omnia

DERISIO.

Omnia præclara dicis.

Socrates apud Platonem in Euthydemo, εὐθυμῶν suo more, quòd aduersarius absurda quedam collegisset, videlicet Socratem scire quòd nesciebat, & rursum nescire quòd sciebat, Εἶπεν, ὦ Εὐθύδημε, τὸ γὰρ λέγῃ μόνον, καὶ δὴ πάντα λέγεις. Id est, Esto, o Euthyde, Nam ut dici solet, omnia sanè præclara dicis.

E' sublimi ne derideas.

Α' φ' ὑψηλῆς με κατὰ γέλῳς. De eo, qui cum fastu ridet quempiam, ac despectim.

Suidas.

Ε' κίμωλιθου.

Hoc gestu contumeliam despectum que supremum significabant. Est enim Græcè ἐσκίμωλιθου, medium digitum ostendere, contractus ceteris, ignominie causâ.

Naso suspendere.

Est vafre ac subdole irridere. Horatius in Sermonibus :

Naso suspendis adunco.

Postica sanna.

Persius proverbialiter appellat clanculariam irrisionem. Α' gestu ridentium aliquem à tergo. Postice occurrit sanne.

Plautus.

In eo ipso stas lapide, in quo præco prædicat.

Quadrabit, ubi quis præsens, videns, audiens que, tamen deluditur. Quod autem meminit lapidis, id traductum est à lapide quodam editiore, quem Rome fuisse complurium auctorum testimonio, constat; unde præcones in auctionibus res venales annuntiabant.

Loripedem rectus derideat.

Iuuenalis : Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus. Quo conueniet uti, quoties aliquis id alijs opprobrat mali, cui sit ipse obnoxius.

DESPERATIO.

Actum est.

Proverbialiter etiam hodie his verbis desperationem significamus, Diogenias. Actum est, Græci πέπρωκαται. Terentius in Eunuchis: Actum est, sicut, peristi.

Nullus sum.

Proverbiales sunt & ille apud Comicos hyperbole : Nullus sum, Occidi, & Perij, quibus desperationem aut ingens malum significamus.

Pinus in morem.

Euripedos.

Πεύκης τῆρον. Id est, Piceæ ritu. Vbi quis funditur, radicitus que perit, ita ut nullo pacto restitui possit, piceæ ritu perditus dicitur. Nam piceam succisam negant suppullulascere.

Perie-

Perierunt bona.

Idem.

Ε' ἔξ ει τὰ καλὰ. Id est, Perierunt honesta. Hippocratēs Mindaro Lacedæmoniorum Duci fuit ab epistolis. Eo interfecto ab Atheniensibus, Hippocrates in Lacedæmonem huiusmodi scripsit epistolam: Ε' ἔξ ει τὰ καλὰ, Μινδάρου δ' ἀπίστος υἱός, id est: Perierunt honesta, Mindarus autem amotus est. Annuens rem male cessisse.

Ad restim res redijt.

Tevent. In Phorm. Opera tua ad restim mihi quidem res redijt planissime. Hoc adagio summa rerum desperatio significatur. Nam in hæc solent quidam amentes ad laqueum confuzere.

Suspendio deligenda arbor.

Plinius.

In re vehementer indigna, neque villo pacto toleranda, veteres arborem suspendio deligendam esse dicebant.

Ad porcellum da mihi mutuò tres drachmas.

Suidas.

Ε' is χοιρανδίων μοι νῦν δ' ἀνεσον τρεῖς δραχμάς. Id est, Ad porcellum nunc da mihi mutuò tres drachmas. Dicebatur ab eo, qui mori decreuisset, aut qui vellet initiari. Nam initiandi consueuerunt immolare porcum.

A' quinque scopulis desilire in fluctus.

Α' πὸ πέντε ἀπέωθ' πετρῶν ἐς κύμα. Id est, A quinque desilire rupibus in undam. Hoc usurpari solet ab ijs, qui iam impatientes praesertim malorum, minantur semet in quoduis potius malum praecipituros, quam ut perpetiantur.

Omnibus armis desidijs que destitutus.

Hominem inermem, & omnibus praesidijs destitutum, iudicabimus hoc versu Homeric. qui est Iliad. Φ.

Γύμνη δ' ἄτερ κόρυτός τε καὶ ἀσπίδος, ἔδ' ἔχεν ἔγχος. Id est, Et clypeo simul & galea nudatus & hasta.

Tenuis spes.

Ψυχρὰ μὲν ἔλπις. Id est, Spes frigida quidem. Spem infirmam inceptam que Poète tenuem vocant.

DIFFICULTATIS.

Non est cuiuslibet Corinthum appellere.

Οὐ παντός ἀνδρός ἐς Κόρινθον ἐστ' ὁ πᾶσις. Id est, Non est datum cuius Corinthum appellere. Vetus tum iuxta ac venustum adagiū, de rebus arduis & aditu periculosis, quas que non sit cuiuslibet hominis affectare. Inde natum, quòd, uti refertur apud Suidam, nec facilis nec satis tutus sit nautis in Corinthiacum portum appulsus.

Difficilia, quæ pulcra.

Solon.

Δύσκολα τὰ καλὰ. Id est, Ardua, quæ pulcra. Quidam prodiderunt Pittacum, ubi semet abdicasset imperio, dixisse: Difficile bonum esse.

Porrò

Porro Solonem Pittaci mollitiem atque ignauiam taxantem dixisse: Difficilia, que honesta, &c.

Cum principe non pugnandum.

Qui significabit arduum, principem à priuato superari, aut difficillimum, vincere naturam, usurpabit illud Homeri ex Odyss. A.

Ἀ γυαλί & ᾧ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῶ ἀνδρῶ δαμῆνας. Id est, Ardua res homini mortali vincere numen.

Ire per extremum funem.

Horatius.

Pro eo quod est, rem factu perquam difficilem prestare, neque vel tantillum aberrare.

Clauam extorquere Herculi.

Qui sibi vendicare conatur, quod alius iam potentior occupauit, vel Iouis fulmen eripere, vel clauam extorquere de manu Herculis dicetur.

Nemo malus hoc sciet.

Plato.

Οὐδ' εἰς κακὸς ἐισεται τῆτο. Id est, Nullus malus hoc sciet. Quoties rem egregiam & cognitu dignam significamus.

Non omnibus contingit.

Non cuius sit potestas cum regibus colloquendi, aut non omnibus contingit diuinarum litterarum penetrare mysteria. Ad hunc sensum non inueniunt defleat illud Homeri ex Odyss. Π.

Οὐ γὰρ πῶ πάντες οἱ θεοὶ φαίνονται ἐν ἀργείοις. Id est,

Haud cuius manifesta videntur numina diuūm.

Ægrè, sed tamen contingit.

In eos, qui ægrè quidem, sed tamen assequuntur quod optant, quædrabit illud Homeri Odyss. A.

Ἀ δ' ἔτι μὲν γε καὶ αἰς κακά περ πάχοντες ἰκρίομε. Id est,

Peruenietis adhuc, quinquam mala plurima passi.

Ægrè quidem, sed facinus tamen.

Quum ægrè quidem, & non sine plurimis incommodis agimus quippe, sed tamen facinus adacti necessitate, conueniet illud Homeri Iliados ζ.

Καὶ μάλα τερρόμοιοι περ, ἀναγκασθῆν ᾧ ἐπιγῆ. Id est,

Quamuis afflicti nimium, sed fatum ita cogit.

Præter Sibyllam nemo leget.

Diuus Hieronymus irridens Iouini. ni stylum, ut perturbatum & Plautus. obscurum, scribit Plautinarum litterarum illud in eum quadrare: Hæc præter Sibyllam leget nemo.

Centum plaustrum trabes.

Hesiodus: Ἐκείτον δέ τε δέχαθ' ἀμύξης. Id est,

Centum autem lignis plaustrum compingitur unum.

Es

Eo tempestiuiter utemur, quum significabimus id quod à nobis perditur, magno constare.

Azanæa mala.

Αζανæια ῥαχά. Dicitur solitum, ubi quis in re perdifficili plurimum sumeret laboris: Azanæa regio quædam sterilis est Arcadiæ, in qua coloni multo sudore parum fructus referunt.

Carpere provinciam. Tradere provinciam.

Capiunt suscipiunt ne provinciam, qui rei curande onus in se recipiunt.

Capere civitatem.

Plato in quodam dialogo significat proverbio dici solere, Capere civitatem, qui rem difficilem esset assequutus. Neque enim civitas primo statim impetu capitur.

Plato.

Omnes laqueos effugere.

Quod ipsum à venatu translatum est, in quo sic undique sepiumtur exitus, ut necesse sit feram in aliquas insidias incidere.

Trabs in omnibus.

Δοξος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται. Id est, Trabs in omnibus facta est, Videtur hemistichium ex Poëta quopiam sumtum, quo significatum est, nihil esse tam certum, quin obstat scrupulus, cogens nos ad exactiorem rei considerationem.

DIFFIDENTIAE.

Aristotel.

Simul & da, & accipe.

Ἀμα δίδω ραὶ λάμβανε. Vbi res est cum homine parum certa fide, cui non sit tutum quidquam credere, nisi statim receperis, quod fueris stipulatus. Torquetur ad eum, qui non collocat officium, aut munus suum, nisi iam certus de mutuo.

Nemini fidas, nisi cum quo modium salis absumeris.

Significat autem hominis ingenium non posse perspicui, nisi diuturno conuictu.

Fiducia pecunias amifi.

Iactatur & hodie, fiducia plerosque mortalium falli.

Ne Mercurio quidem credere.

Cicero.

Strabo lib. 2. de narratione parum probabili, ἢν ἐδὲ τῶν Ἑρμῆν πιστεύουσι τις λέγουσι, id est, Quam ne Mercurio quidem credat aliquis narranti. Proprie conveniet in eos, qui longinquis peregrinationibus circumacti, narrare solent prodigiosa. At viatorum Deus habebatur Mercurius.

Confringere tesseram.

Apud Plautum in Cistellaria confregisse tesseram dicitur qui sibi reditum

reditum in domum aliquam preclufit. Est autem tessera fymbolum ho-
fpitale, quo prolato agnofcebantur hofpites, fi quando rediffent.

Cæca dies, & oculata dies.

Plautus cecam diem & oculatam, pro die, qua non numeratur pro-
fens pecunia, & qua numeratur. Vocant & iurifconfulti cecam diem,
& ceca testimonia, que fcripto perhibentur ab abfentibus. Nam cæca
funt non tantum que non vident, fed que non videntur, & abfunt.

Oculatæ manus.

Oculatas manus dixit Plautus, que promiffa velint exhiberi re, non
oratione promitti. Nam oculos habere, quibus videant exhibita: aures
non habere, quibus audiant pollicitationes. Semper inquit, oculatæ no-
ftræ funt manus, credunt quod vident.

**Pluris est oculatus testis vnus, quàm auriti
decem.**

Plautus.

Longè maior est habenda fides referentibus ea, que viderint oculis,
quàm ijs, qui narrant ab alijs audita.

Non perfuadebis, ne fi perfuaseris quidem.

Οὐδ' ἄν πείσεις, ἢ δ' ἂν πείσεις. Id est, Haud enim perfuaseris vnquã.
Est autem hyperbole genus, qua significamus tanquam ἀδύνατον ἔ-
τιόν τι. Perinde quafi dicas, non credam, etiam fi videro.

Aristoph.

Quot feruos habemus, totidem habemus hoftes.

Non habemus illos hoftes, fed facimus. Meminit Seneca epiftola
XLVII. Admonet adagium, ne quid fidamus illis, ne'ue ex animo illos
nobis amicos arbitremur, qui nos metu colunt.

Hostium munera, non munera.

Prifcorum fuperfinitio credidit, obferuanda vel maxime munera, à
quibus, quo animo mitterentur, propterea quòd que darentur ab ijs, qui
nobis male cuperent, exitio plerunque fuiſſe conſtaret.

Homo homini lupus.

Plautus.

Ἄνθρωπος ἄνθρωπος λύκος. Quo monemur, ne quid fidamus
homini ignoto, fed perinde atque à lupo caueamus.

Etiamfi Cato dicat.

De fide & auctoritate Catonis Vticenfis narrat Plutarchus. Pro-
uerbium dicitur de rebus incredibilibus.

Lydus oftium claudit.

Λυδὸς τὴν θύραν ἐκλείει. De furacibus dicebatur, quòd Lydi non
difcederent, niſi re quapiam ſublata. Malim accipere de ijs, qui rem
quampiam obſcænam aggreſſuri, fugiant arbitros, abdunt que ſeſe, pro-
ter Lydos molliciei notatos.

Tuam ipſius terram calca.

H

Quinti

Quum iubebimus cuiquam, ut in suo loco se contineat, neque se recipiat in nostra.

DIFFERENTIA.

Gellius.

Longè late' que.

Quum ingens discrimen significant, longè late' que distare dicunt. Translatum videtur ab agrorum messoribus.

Quisquis is fuerit.

Quemuis citra ullam exceptionem hominem indicabimus hoc versiculo, qui est Iliados XIII.

Ὅς θνητός τ' εἶσι, καὶ εἶδ' οἱ δημῶντες ἀκτῆν. Id est.

Qui modò mortalis sit, edens Cerealea dona.

Pilus in medio.

Minimum discriminis significantes, dicimus pilum interesse, id vehementius est quàm si dicas, culmum latum. Theocritus in Thyonicho,

Δασὼ ἢ μὲν εἰς πόνον, θεῖξ' ἀνὰ μέσος ον.

At me imprudentem capiet vesania tandem,

Vix pilus in medio est.

Verba sunt amantis ac metuentis, ne tandem amor exeat in insaniam, à qua tam parum absit, ut vix pilus sit in medio. Consimili tropo Plautus dixit in Mostel. Pluma haud interest patronus an cliens probior fiet Homini, cui nulla in pectore est audacia. Non interest pluma, pro nihil omnino refert.

Lucianus.

Δὶς διὰ πᾶσῶν.

Id est, Bis per omnia. Hoc adagio discrimen ingens ac longissimum intervallum significabant. Unde que pugnantissima inter sese viderentur, toto' que dissiderent genere, ea bis per omnia inter se discrepare dicebant.

Myforum ac Phrygum termini discreti sunt.

Strabo regiones quasdam commemorat inter sese finitimas, puta Phrygum, Bythinorum, Myforum, Dolonum, item, qui iuxta Cizicum accolunt, Mygdonsum ac Troianorum. Neminem autem inficias ire, quin vnaqueque suis finibus sit circumscripta. Verùm eos fines adamussim diiudicare, id neuntiquam facile. Manent & in hodiernum diem de finibus gentium rixæ, longa serie temporum omnia confundente. Adagio licebit uti, de rebus toto genere inter sese dissidentibus. Veluti si quis sentiens longè aliud spectare philosophum, aliud oratorem. Aut de hominibus, inter quos nihil convenit, nihil que commune intercedit.

Seiuncta sunt Merrhæ & Siloam fluentia.

Χωρὶς τὰ Μερρῆ ἢ τὴν Σιλωὰν ἐέμωτα. Id est, Seiuncta sunt Merrhæ ac Siloam flumina. De longo intervallo dissitis inter sese. Veluti si quis

quis dicat inter amicum & adulatorem plurimum interesse. Apparet nototericum esse proverbum, & haud scio an ab Apostolo additum, ex literis apostolicis & ecclesiasticis. Siquidem Merrha vocatur locus, in quo Moyses aquas pestilentes & amaras, iniecto ligno, dulces reddidit ac salubres. Ceterum ad aquas Siloam missus est a Jesu cecus evangelicus, quò visum reciperet. Unde apparet salutares fuisse, dissimillimas a qua Merrhe.

Quid distent ara lupinis.

Horatius in epistolis: Nec tamen ignorat, quid distent ara lupinis, id est, nouit discrimen rerum vilium & pretiosarum. Agit autem Horatius de iis, qui beneficia non ita conferunt in quosuis, velut abijciant, sed ita collocant, ut expendant & eius meritum ac dignitatem, cui prestant & pretium muneris quod largiuntur. Porro lupini vilium & proverbiale ter notauit Iuuenalis: Tunicam mihi malo lupini, Quam si me toto laudet vicinia pago.

Ingens interuallum.

M. Tullius in episto. ad Atticum lib. sexto, Senarios hos ceu proverbiales usurpat. Πολλὰ δ' ἐν περὶ τριμύριον νότ' & πολὺν δὲι κέρματα, ἐν γίνης ἀλός. Id est, Multas at vndas voluit in medio Notus vasti maris. Licet huc quoque torquere, ut significes rem adhuc procul abesse à periculo.

Ne punctum quidem.

Diuus Hieronymus in epistolis: Et apostolice voluntatis sequentes vestigia, Ne punctum quidem, ut dicitur, aut vnguem transversum ab illius sententijs recitamus.

Valeat amicus cum inimico.

Plutarchus.

Ἐπὶ ἐρω φιλῶ σὸν ἐχθρῶ. Id est, Valeat amicus cum inimico.

Quadrabit in eos, qui toti ad se spectant, nec amici magis, quam inimici rationem habent.

Pastillus Ruffillus olet, Gorgonius hircum.

Horatius.

Dicendum vel in duos aliquos diuersis laborantes vitijs, vel in eundem sui dissimilem, nempe modò loquaciorem quam sat sit, modò impendio taciturnum: interdum pueriliter ineptum, interdum Catone seniore: non nunquam profusum, non nunquam sordidum. Siquidem ut vitio dandum, si quis hircum olet, ita adque vituperandum, si quis olet vnguenta. Nam pastilli pilule sunt vnguentarie. Alterum, spura ei est: Alterum, mollis.

DIGNITAS.

Canis digna fede.

Diogenias.

Ἀξία ἢ νέων θρόνον, Quam nouus honos obtigit culpam immeriti.

Suntum videtur à Melitæis canibus, quibus non nulle muliercule maiorem habent honorem, quam ipsis maritis.

Suidas.

Digna canis pabulo.

Ἀξία ἢ κῶαν τῆ βεβώμου. Id est, Digna canis pabulo. Ferme perinde valet, ac si dicas: Dignus operarius mercede sua. Et vix quisquam est tam inutilis minister, quin si non amplo salario, certè victus dignus esse videatur.

Idem.

Dignus obelisco.

Ἀξίος ὀβελίσκου. Dignus quouis honore. Summis enim viris eiusmodi columnæ ac pyramides erigebantur, magnificè inscripte titulis, aut ingentes colossi. Sic enim stupidi Principes olim fungi gaudebant. Tametsi proverbium ancipitem habet sententiam, propterea quòd Aristarchus obeliscus iugulare sit solitus, quæ parum probaret.

Digna cedro.

Perfius.

Digna cedro dicuntur, quæ promerentur immortalitatem, & eiusmodi indicantur, ut posteritati consecrentur. Suntum est ab arboris natura, cuius succo, quæ sunt illita, non sentiunt cariem.

Dignus Argiuo clypeo.

Ἀξίος εἰ τὸν Ἀργίου κλυπέου. Id est, Dignus es Argiuo clypeo. De generoso ac maiorem in modum venerando. Inde suntum quòd olim apud Argiuos ex more pueri incorrupti, puri quæ clypeos quosdam gestantes, pompas agebant. Is quæ honos erat illi etati, prisco quodam instituto maiorum decretus.

Plinius.

Dignum propter quod vadimonium deseratur.

Vbi rem maximi momenti volumus significare, quæ quæ vel quantum dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cuius gratia vadimonium deseratur. Nam qui vadati sunt, non nisi summo suo periculo abesse iudicio possunt.

Tullius.

Dignus quicum in tenebris mices.

Qui certissima esset fide, eum dignum dicebant, quicum in tenebris micaretur.

Quavis re dignus.

Diogenian.

Ἀξίος τῆ παντός. Terentius: Hominem quantumvis pretij.

Regia vaccula.

Βασιλικὸν βοῖδιον. Id est, Regia buccula. De prodigiosa fecunditate dicebatur. Natum est è miraculo rei geste. Actate Ptolemæi iunioris vacca quædam eodem partu sex edidit vitulos. Simile illud Innænalis: Scropha fecundior alba.

Batti Silphium.

Βάττι Σιλφίου. Id est, Batti Silphium. Græci novum & rarum quempiam honorem proverbio vocant. Aristophanis interpres diversimodè

originem adagionis adscribit. Battus à Thera iuxta Cretam insula profectus, oraculo monitus Apollinis, vel, ut alij tradunt, domestica pulsus seditione, Cyrenen condidit. Cui quum Afri, beneficij memores, summum honorem habere studerent, donarunt illi Silphium herbam, apud illos omnium pulcerrimam. Simulque numisma ferientes, in cuius altera parte regnum erat insculptum, altera Silphium, quo fuerat à ciuitate donatus. Porro Silphium inter herbas primam gloriam obtinet, cuius & folia & fructus & caulis & succus pretiosissimus sit.

Decerneretur equa Thessalica.

Ε' πικραυς ἰταυ ἰππῶ Θεσσαλική. De summo premio dicebatur, Eustathius. propterea quòd antiquitus prima laus fuerit equorum Thessalica. Lepidius erit per ironiam.

Bos in ciuitate.

Βῆς ἐν πόλει. Dicitur, vbi quis ad nouos honores euehitur. Lysias bouis imaginem in arce collocauit. Nam in agris boum ὄψιν, non in ciuitate.

Sapientum octauus.

In eum, qui sibi multum tribuit in sapientia.

Columnen familiae.

Donatus columnen dici putat, perinde quasi columnam dicas, cui reliqua domus innitatur. Vnde antiquitus seruos maiores columnellas dictos.

Vtranque paginam facit.

Sumta metaphora à codicillis rationalibus, duas habentibus paginas: alteram, que indicat quid sit datum: alteram, que quid acceptum sit, ostendit. Itaque in rebus humanis fortuna vtranque facit paginam, id est, siue quid obtingit boni, ea laudatur, quasi dederit, siue mali quid accidit, eadem incesfitur; ceu malorum auctor.

Esto promus.

Ε' σο προμίας, τ' ἄλλα δ' ἐι βέλει κύων. Sis condus, in reliquis canis esto si liber. Aiunt dictum in eum cui felicitas immerenti contigisset, peculiariter in eunuchos.

Iupiter aquilam delegit.

Ζεὺς ἀετὸν ἵλετο. Vbi quis asciscit sibi preclaros, suis que rebus accomodos. Poeta fingunt aquilam Ioni fulmen porrigere, quòd haec auis omnium altissime subuolet, nec ictu fulminis ledatur.

Glauca comesa herba habitat in mari.

Γλαῦκη φάγων πόαν ὀικεῖ ἐν θαλάττῃ. Dicitum apparet per iocum de ijs, qui, quum perierint, tamen vulgò creduntur viuere. Glaucaus quispiam fuit Anthedonius piscator, natandi peritia longè omnium primus. Is quo magis est miraculo, commentus est imposturam huius-

modi: Enatabat è portu spectantibus Anthedonijs, donec iam extra prospectum esset. Ibi reuersus in terram, secessit in locum aliquem semotum, atque in eo dies complures commorabatur. Deinde quum videretur, redibat natans in portum, spectantibus ijs, qui stabant in littore. Mirantibus autem amicis ac sciscitantibus, vbiuam gentium tam diu commoratus esset, adsimulabat in marinis fluctibus interim versatum esse sese. Auxit miraculum altero commento. Hibernis mensibus, quum ceteri piscatores nihil piscium capere possent, ille ciues rogabat, quosnam pisces adduci vellent: quos que inuisissent, aduehebat, videlicet iam ante paratos in hunc usum, atque alibi conelusus. Euenit tandem, vt hic impostor à bellua quadam marina deuoraretur. Is que fuit eius comædie finis. Porro quum non rediret ex more, populari fama iactatū est: Glaucum gustata herba factum immortalem, & in mari vitam agere.

Antiquior Codro.

Ἡγεσώτης & Κόδρος. De priscis, & ob antiquitatem admirandis. Codrus antiquissimus Attica rex.

Pro dignitate cuiusque.

Quum vnicuique partes tribuuntur pro decoro persone, pro' que dignitate, veluti si negotium arduum committatur prudenti & exercitato, leuiusculum iuueni cuiquam & imperito, quadrabit illud Homeri:

Egregia egregius subit arma, ac deteriori

Deteriora dedit.

Myrtæam coronam ambis.

Μυρτίαν ἄμβισ. Id est, Myrtæam cupere. Dicebatur, qui tyrannidem, aut magistratum ambiret. Nam olim Principes myrtæis corollis coronabantur, si quidem Suide credimus.

Omnibus anteuertenda vitæ cura.

Qui dicit omnia posthabenda, quo vitæ consulamus, accommodabis illud Hæmeri:

Nullum equidem pretium cum vitæ consero, nec cum

Illiæ opibus, pridem quas tempore pacis

Vrbis opulenta tenebat, vti fama est.

Cæcus & claudus non intrabunt in templum.

Fortassis adagio locus erit, quoties excluditur aliquis ab honore veluti indignus.

Roscius.

Roscius histrio tam erat felix in agendis fabulis, vt quisquis in arte quamvis insignis esset, Roscius vocaretur. Id indicat M. Tullius libro de Oratore primo. Itaque hoc est iam diu consecutus, vt in quo quisque officio excelleret in suo genere Roscius diceretur. Eodem igitur tropo, quo

vehementer in consilijs calidum Dædalum vocamus: in laboribus patientem, Herculem: in disputando inuictum Achillem: in iudicando Aristarchum: patronum in causis agendis egregiè dextrum, Roscium licebit appellare.

Primas tenere.

M. Tullius ad Q. fratrem epist. lib. 3. carmen adfert, velut *πρωτῆς μὴ δὲ 5*: Illud verò, inquit, quod à puero adamaram,

Αἰὲν ἀρετῆς εὖειν, καὶ τῶν εἰσοχῶν ἕμμεναι ἄλλων, totum occidisse. Queritur enim illic oppressa Repub. nullum esse locum vel exercende virtuti, vel tuende dignitati. Carmen suspicor esse Homeri, quod ita verti potest:

Primas vsque tenere, alios que excellere laude.

DILIGENTIA.

Ad amussim.

Gellius.

Frequens est apud auctores ad amussim, examussim, examussatim, amussatim, pro eo quod est, exquisita diligentia, atque exactissima cura. Translatum à fabris lapidarijs, aut lignarijs, qui funiculo illo regulari operis equalitatem explorant, quanquam Festus alicubi testatur, amussim quibusdam esse non lineam neque regulam, sed ferramentum, quo fabri in poliendo vtuntur.

Thynnij more.

Athenæus.

Θύννης δὲ ἰχθυῶν. Thynni more videre dicuntur, qui limis, aut altero oculo obliquè inspiciunt.

Iuxta melam.

Κατὰ μέλας. Suidæ ostendit prouerbio dici solere, ubi quis incerta coniecturis persequeretur. Sumta metaphora à medicis vicus internum immisso per fauces instrumento quopiam explorantibus. Id instrumentum melen vocant.

Ad vnguem.

Horatius.

Ad vnguem, eundem habet sensum. A' marmorarijs sumta metaphora, qui superinducto vngui commissuras explorant marmorum.

In quadrum redigere.

Pro eo quod est, in ordinem aptam que structuram concinnare. Sumtum ab ijs, qui arbores aut lapides mathematicis gnomonibus exequant. Proinde quod conuenit, quadrare dicimus.

In nocte consilium.

Tullius.

Εἰς νυκτὶ βεβλή. Id est, In nocte consilium. Admonet adagium, non esse precipitandum consiliū, neque statim ad primos animi impetus quipiam agendum. Nox autem propter solitudinē ac silentiū, vel maxime ad

considerandum, consultandum' que de rebus grauibus est idonea. In consultando cunctatio tutior est, periculosa celeritas.

Vltro, citro' que.

Quasi dicas, huc atque illuc. Fit autem venustior metaphora quoties ad mutuam altercationem, disceptationem, confabulationem, rixam' ue refertur. Cicero: Multis' que verbis vltro, citro' que habitis, ille nobis consuntus est dies. Et, Vltro' que agitata caussa.

Aristo' h.

Ruminare negotium.

Α'ναμύσος τοῦ τοῦ πρῶτον. Id est, Ruminare seu remandere negotium. Ruminare seu remandere negotium dicitur, qui suo cum animo versat, etiam atque etiam expendens.

Plutarchus.

Fixis oculis intueri.

Α' τὴν ὄψιν. Id est, Defixis oculis intueri. Pro eo quod est, attentius accuratius' que considerare.

Γοργὸν βλέπειν.

Aliquoties apud Lucianum, pro acribus oculis intueri. Homerus: Gorgoneis oculis, quales & Martis atrocis.

In occipitio oculos gerit.

De versibus & circumspectis, quos' que neutiquam procline sit fallere. Plautus in Aulularia:

Que in occipitio quoque habet oculos.

Lucianus.

Vnum ad vnum.

Ε'ν πρῶτον ἐν φασίν. Quum exactius singula singulis componantur.

Incudi reddere.

Horatius.

Pro eo quod est, refingere ac mutare, corrigere' que.

Et male tornatos incudi reddere versus.

Consimili forma dicunt, recoquere.

Ruris fons.

Α' γέροντων. Id est, Ruris fons, De nimium laboriosis, & perpetuo operi assidentibus. Cuiusmodi fingit Menedemum Terentius.

Seneca.

Ithorus.

Ι'θουρος. In eum, qui velut instigator, hortator' que foret alijs. Trās latum opinor a nautis, quos remigantes naucleri vox animat ad grauit' laborandum.

Caput scabere & consimilia.

Caput scabere, ungues arrodere, gestus hominis sunt cogitabundi, & de mutando, cuius pœniteat, secum agitantis. Horat.

Sæpe caput scaberet, viuos & roderet ungues.

Varro.

Aristophanis & Cleanthis lucerna.

Propter insignem studij diligentiam in prouerbium abiit, ut is ad Aristos

Aristophanis, aut Cleanthis lucernam dicatur lucubrare, qui summo studio, exquisita que cura singula pensitat.

Olet lucernam.

Τὸν λύχνον ὀζει. De re meditata, multo que studio elucubrata. Inde ductum, quod studiosi ad lucernam vigilantes, soleant elaborare, si quid accuratius velint excutere. De Demosthene dicitur, quod plus olei, quam vini consumserit.

Non vna manu capere.

Plato.

Ὁὐ τῆ ἐτέρεα λαπτέον. Id est, Non vna tantum manu capiendum. De re lubrica varia que, captu que difficili.

Metiri digitus.

Cicero.

Qui rem accuratius, quam oportet expendit, digitis metiri dicitur. Horatius:

Legitimum que sonum digitis callemus, & aure.

Homini diligentem semper aliquid superest.

Chrysofost.

Qui verè diligens in negotio, nunquam sibi satisfacit.

Arator nisi incuruus, præuaricatur.

Plinius.

Præcipit, ut arator, aruum primum reclus sulcis proscindat, mox & obliquis subigat: id fieri vix potest, nisi toto corpore incumbat labori. Ceterum præuaricari, est à recto sulco diuertere.

Non nauigas noctu.

Chrysi.

Ὁὐ νυκτὶ πλοεῖς. De eo, cui nihil est certi quod sequatur, propterea quod nocturnis temporibus certius nauigant nauæ propter stellarum notas.

Somnus absit ab oculis.

Ἦπρωτο δ' ἀπίσω γλυκύθυμο δρυμάτων. Id est, Oculis abesto Aristophan. leniens animum sopor. Vbi quis rem ag greditur, quæ summam diligentiam curam que desideret.

Somnum non vidit.

His verbis significat summam vigilantiam.

Non quantum lusciniæ dormiunt.

Ὁὐδ' ὅσων ἀηδόνες ὑπνώουσιν. In eos conuenit, qui somni parcissimi sunt.

Succisua opera.

Succisuius operis fieri dicitur, quod horis quibusdam quasi furtiuis accipitur, vbi iam ordinarijs ac legitimis officijs persuncti sumus. Hieronymus furtiuas vocat, quod alij succisuias.

Vel acum inuenisses.

Dere diligenter vestigata. Nam acus inuentu difficillima.

Plautus.

Grues lapidem deglutientes.

Aristoph.

Αἰ γέροντες λιβίδες καταπιπώκους. Dicitur solitum de his, qui summa prou-

providentia gerunt negotium. Id' que inde vulgò dicitur, quòd gruibus hic mos sit, ut quoniam admodum sublimes volant, magno' que ferantur impetu, neque possunt deorsum aspicere, lapillos gestent, quos si quando fatigari cæperint inter volandum ex alto deijciant, quo videlicet è cadentium strepitu percipiant vtrum supra terram, an supra mare volent. Quòd si lapillus in mare deciderit, pergunt viam; si in terram, in-terquiescunt.

Cato.

Frons occipitio prior.

Quò significavit antiquitas, rectius geri negotium, vbi præsens ac testis adest is, cuius agitur negotium. Prior, dictu' est pro, potior, melior' que. Alioqui quis ignorabat, frontem priorem esse capitis partem, occipitium posteriorem?

Homerus.

Arripere negotij curam.

Admonentes aliquem, ut graviter rem ag grediat, utemur hoc carmine;

Quin age nunc scuticam' que manu, depicta' que lora
Corripe.

Idem.

Mihî curæ erit negotium.

Quum admonerimus quempiam, ut omne negotium in nos rejiciat ipse securus, nobis rem curæ futuram, conveniet illud Homeri:

Quin tacitus procede, vie huius ego fuero dux.

Plutarchus.

Mihî ista curæ futura sunt.

Ε' μοι μέλησ' ταῦτα καὶ λευγαῖς κόραϊς. Id est, Cura mihi ista erunt, ac puellu' candidis. Conveniet vti, si quando significabimus nihil esse periculi, negotium ijs curæ futurum ad quos pertinet.

Chrysoft.

Funiculum ad lapidem.

Τὴν ἀράρτιον πρὸς τὸ λίθον ἀράν. Id est, Funiculum lapidi admo-vere dicuntur, qui curam omnem adhibent, ne quid geratur in Repub. secus quam oportet. Beatus Chrysolomus homilia in priorem ad Corinth. epist. 35. Σκόπη πῶς πάλιν ἐνταῦθα πρὸς τὴν ἀράρτιον ἔον λίθον ἀράν, τὴν οἰοδομὴν πανταχῆς ζητῶν τὴν ἐκκλησίας. Id est: Considera ut hic rursus funiculum admouet ad lapidem, vbi que querēs edificationem ecclesie. Translatum est ab architectis, qui non credunt oculis suis, sed ad perpendiculum explorant lapidum æqualitatem, quod est exacte diligentie.

Factum transactum.

Apud Iurisprudentes solennia sunt hec, Factum transactum, quoties sentiunt nihil prætermisum quod ad negotij tractationem pertinet. M. Tullius in Catilinam inuectiva 3. Atque illud quod faciendum primum fuit, factum atque transactum est.

Trebonius.

Pleno gradu.

Qui

Qui leuiter rem quampiam attigerunt, summo pede dicuntur ingressi: contra, qui magno studio instituerunt aliquid, pleno gradu dicuntur ingressi. Trebonius Ciceroni libro duodecimo: Nam illum paratum videro, & ingressum pleno gradu, cohortari non intermittemus, quo in dies longius discendo exercendo que se procedat.

DISCORDIA.

Bellum omnium pater.

Ὁ πόλεμος ἀπάντων πατήρ. Prouerbiū ideò dictum est, quòd Lucianus. bellum omnium rerum nonandarum auctor est, vt ex eo nata videantur vniuersa.

Tuas res tibi habeto.

Caius Iuriconsultus lib. 44. tit. de diuortijs, ostendit fuisse receptū, vt diuortium his verbis perageretur: Tuas res tibi habeto, tuas res tibi ago. Quorum altero reddat dotem, altero abdicat ab se tutori minus, in rebus uxoris. Hec autem forma verborum per scripta est, ne vel non ratum esset diuortium si nullis solemnibus verbis perageretur, vel inauspicatum & odiosum si verbis inciuilibus perageretur. Itidem in discutiendis sponsalibus visum est vti his verbis: Conditione tua non utar. Hec prouerbij gratiam habebunt, si cui ciuilitate renuntiamus amicitiam. Sed festinus erit, si ad res animi transferuntur: veluti si quis dicat, Monachi vitam professus est, mundum in se sua habere, suas res sibi agere. Item si quis ambiat consortium nostrum, quem indicabimus nobis inutilem, huic apte dicitur, Conditione tua non utar, pro eo quod erat, non uti tua familiaritate.

Gamma Betam persequitur.

Procopius libro 3. de bello Vandalico refert Carthagine antiquum prouerbiū à pueris iactari solere: Quòd Gamma quandoque Beta, et rursus Beta Gamma persequitur. Suspicio puerorum lusum huc spectasse, quòd inter vicinos frequenter oritur dissidium. Verum hinc puerile dictum detortum ad rerum euentum, quòd Gizericus Bonifacium expulisset: postea Gilimerem Belisarius. Prouerbiū non est natum ex euentu, sed puerorum Carthaginiensium enigma fuit, velut oraculum eius quòd accidit postea.

Domesticum dissidium.

Ad detestandam seditionem, & mutuam contubernaliū inter ipsos Homerus. discordiam, insidias que, conueniet illud Homeri Odyss. Π.

Ὅχι οὐκ ἴν' ἑκατὰ ῥ' ἀπ' ἑνὲν ἀλλήλοισιν. Id est,

Impiæ res moliri inter se mala.

DISCRIMINIS.

Apio est opus.

Τὸ ἀπιοῦν ἐστὶν ἔργον. Ita loquebantur, quoties morbum capitale inueniant,

Plutarchus.

Eant,

bant, & vite periculum imminere. Nam olim monumenta defunctorum apio coronabantur.

Sub cultro liquit.

Suidas.

Sub cultro linguī dicitur, qui in presentaneo periculo deseritur. Sumtum à victima, que iamiam ferienda est. Horatius: Fugit improbus, ac me sub cultro liquit. Cōuenit in eos, qui periculo capiti parati sunt affirmare quippiam.

Sus sub fustem.

Υἱὸς Ἰσσοῦ ἐὶ ὄπαλον. Vbi quis sese in præsens discrimen ac perniciem precipitat. Nam sues apud quosdam fuste mactari mos est.

In Pythij templo cacare.

Ἐν Πυθίῃ χέου. Dicebatur, qui rem nefariam & periculosam faceret, quod Pysistratus tyrannus extructo templo inscripserat, ne quis inibi ventrem exoneraret, & aduenam quendam deprehensum è medio susulit.

Vtinam domi sim.

Suidas.

Ὁ ἴσχυρὸς γανόμελω. Dicit solitum vbi quis optat è malis, quibus implicitus est, emergere. Translatum ab ijs, qui in tempestate periclitantur.

Fuge procul a viro maiore.

Ἀλλο ἀπὸ μισζόνων ἀνδρός. Caue à commercio potentium, habe commercium cum equalibus. Etenim optimatum familiaritas, aut seruum facit & turpem, aut si nescias adulari, periculis obijcit.

Fuga tutior.

Qui dicit tutius esse fuga vincere libidinem, quàm contrà pugnan- do, poterit accommodare illud Homeri Odyss. μ.

Ὅδ' ἔτις ἔσ' ἀλκή, φυγέειν κέρτισον ἀπ' αὐτῆς. Id est,

Non est vlla medela, procul fugere optimum ab illa.

Post folia cadunt arbores.

Pindarus.

Quoties admonebimus, leniores iniurias si quis ferat, sequi atrociores.

Nunc contingat feruari.

Diogenian.

Νῦν γένοιο σωθῆναι. Quum significamus nos satis cauturos in posterum, si modò liceat præsens periculum effugere. Hoc modo Dauus in Andr. Posthac incolumem sat scio fore me, nunc si deuito hoc malum. Quidam apologum narrant ad hunc modum: Testudini quondam inces- sisse volandi desiderium, aquilam orasse, vt se doceret. Quum que illa negasset fieri posse, quòd naturæ refragaretur, illa nihilo minùs instabat. Itaque paruū aquila, ac testudinem in sublime vectam demisit, vt volatum experiretur. Ea quum timeret infelicem euentum, optauit vt contingeret id temporis incolumen esse.

De tuo capite aguntur comitia.

Plauto:

Plauto: Ibo introm, ubi de capite meo sunt comitia. Sumtum à comitijs Romanorum, in quibus populi suffragijs novi magistratus creabantur. Itaque quum statuitur de re quapiam, à qua pendeat felicitas alicuius, tum de capite illius fieri comitia rectè dicuntur.

E' canis podice.

E' κ κινδὸς πρὸς ἀκρότητά. Id est, E' canis culo. Dictū videtur à Luciano, pro eo quod est, ex rebus anxjs atque angustiis, quòd ea pars, arctior sit huic animanti.

Afcisce ad extremum scientiam.

Πίμπει εἰς ἑὸς ἄκρον τὴν ἐπιστήμην. Id est, Accerse ad extremum scientiam. Non statim utendum extremis ingenij viribus, verum ubi ià urget ultimum periculum, tum ad artes confugiendum.

In eadem es naui. De filo pendet.

Pro eo quod est, In communi periculo.

Cicero.

De pilo pendet.

Macrobi.

De re vehementer periculosa. Videtur natum ab historia illa Dionysij tyranni, propter gladium de pilo in caput impendentem.

Periculum proræ felis.

Κίνδυνος ἢ ἐν πρὸς ἄκρον σελίς. id est, Periculum sella prore. Quoties in re quapiam præcipuum periculum, caput que negotij esse significamus. Nam hostes expugnaturi navim, in proram primum assaultum faciunt. Selis autem sella est, que in proræ esse consuevit.

Inter sacrum & saxum.

Plautus: Nunc ego, inquit, omninò occidi. Nunc ego inter sacrum & saxum sto, nec quid faciam scio. Sumtum apparet ex priscis fœderis feriendi ceremonijs, in quibus fœderis porcū saxo feriebat, hæc interim pronuntians. Qui prior populus fœdus rumpet, Jupiter eum ita feriat, quæ admodum ego porcum hoc lapide ferio. Sed undecunque fluxit adagium, satis liquet dici solitum in eos qui perplexi, ad extremum periculum rediguntur.

A' fronte præcipitium, à tergo lupi.

E' μὲν πρὸς ἄκρον καὶ ἐπιπέδον, ὅππῃ ἐν λύκῳ. Quum aliquis hinc atque hinc maxime premiatur malis, ut in utrunque inciderit, pereundum sit.

Flama fumo est proxima.

Commonet adagium, periculum maturè fugiendum, qui que malum evitare cupiat, ei vitandam prius occasionem. Fumus enim indicium est flame mox erupture.

Tua res agitur, paries quum proximus ardet.

Admonet adagium, ut ex alterius malo sumamus exemplum, alieno que periculo discamus nostris rebus consulere.

Per ignem incedis.

Aristoph.

E'

Εἰς πύρι βέβηκας. Versaris in periculoso negotio. Seneca: Per spinas ingredior.

In neruum ire.

Donatus, aut quisquis is fuerit interpret Phormionis Terentiane, demonstrat esse prouerbum, pro eo quod est, decipere. Dictum est etiam: In neruum ire, pro eo quod est, In vincula ire. Porro Conytere in neruum, & Eximere è neruo, pro eo quod est, Ob es alienum vincetos abducere, & nexos addictos que persoluta pecunia redimere.

Nocuit & nocebit.

Siquando demonstrata preteritorum malorum causa comminabimur futurum ut accedant maiora, nisi quis resipiscat, non intempestiuater vsuppabimus versiculum hunc Homeri ex primo Iliados:

Τένεικ' ἀεὶ ἄλγε' ἐδάκε ἐκηβόλω, ἠδ' ἔτι δ' ὄσση. Id est:

Phæbus ad hec mala multa, atque insuper addet.

Origen.

Inter malleum & incudem.

Μεταξὺ τῆ ἀκμῆς καὶ σφύρας. Id est, Inter incudem & malleum. Iam quoddam est apud nationes tritum vulgi sermone prouerbium, ut de his qui anxietatibus & ingentibus malis premuntur, dicant: Inter malleum & incudem, &c.

In acie nouaculæ.

Sophocles.

Εἰς τὴν ἐν ἄκμῃ. Id est, In nouaculæ cuspide, pro eo quod est, in summo discrimine. Sumtum videtur à circulatoribus, qui in cuspide gladiorum ingrediuntur, aut ab ijs, qui ferrum manu contrectant.

Res est in cardine.

Quod Seruius putat perinde valere, quasi dicas, res est in articulo. M. Tull. In eo cardo rei vertitur dixit, pro eo quod est, ex hoc tota res pendet. Sumtum ab ostijs, que cardinibus voluuntur.

E' nassa escam petere.

Plautus.

Est autem nassa piscatorij vasis genus, quo postea quam intrarit piscis, exire non potest. Cicero: Ex hac nassa exire constitui, non ad fugam, sed spem mortis meliorem.

Vndarum in vlnis.

In vlnis vndarum esse dicobantur, qui insanis rerum difficultatibus versabantur.

Οἰόλουκ.

Vox est composita ex oue & lupo. Dici poterat in hominem desertum ac destitutum auxilio.

Caluus quum sis, ne obuersa fronte obnuas arieti.

Vtitur Gregorius theologus in epistola quadam ad Eustochium, quæ
lacej.

Laceffuerat. Licebit usurpare quoties admonebimus, ne in armatus armatum aggreddatur.

Ne vni naui facultates.

Μὴ δ' ἐπὶ νηυσὶ ἀπαιτῶν βίον κελύχῃσι τίθεισθαι.

Ne bona tu pandis ratibus semel omnia mandes.

Ne quid aggreddaris, in quo sint vniersa periclitanda. Non omnis statim alea iacienda est.

Filium contentionis tunc erat.

Tertullia.

Μὴ τὸ ἐλεῖν τὸτ' ἦν. Dicitur solitum in pertinaces. Quum vterque peruicax est, neuter concedit alteri. Est aliquoties in epistolis Hieronymiani, funiculum contentiosum ducere, nec apud alium legisse meminimus. Apparet natum à ludo, quo duobus hinc atque hinc trahentibus funem, vterque conatur alterum ad se trahere.

Objicere canibus agnos.

Diogenian.

Προβάλλειν τοῖς κυσὶν ἄγνος. Id est, Objicere canibus oues: Dicebatur, qui imbellem & litium imperitum, calumniatoribus & exercitatis exponeret.

Quem lupo commisisti.

Terentius.

Concinnie hoc utemur, quoties ei seruandum aliquid committitur, cuius gratia custodem magis oportebat adhibere.

Ne in Melampygu incidas.

Μὴ τῷ Μελამπύγῳ πελάγοις. In lasciuos & iniuriosos homines quadrat. Est autem comminatio, ne quando incidant in eum, qui malefactorum pœnas de iis sumat. Porro Melampygu Grecis significat eum, qui nigro sit podice, quo quidem cognomento notatus est Hercules.

Ne temerè Abydum.

Suidas.

Μὴ ἐκτὴ τὴν Αἰβυδόν. Subaudiendum, nauiges. Ne quod graue periculum suscipias sine causa idonea. Nam periculosa erat in Abydum nauigatio, propter fretum seuum atque asperum.

Ad Scolon nec proficisceris ipse, nec alterum comitaberis.

Εἰς σκόλον μὴτ' αὐτὸς ἵκηθαι, μὴτ' ἄλλω ἐπιτεῖν. Id est,

Nec per te Scolon ipse, nec vlli alij comes ito.

Strabo scribit Scolon vicum esse quæmpiam Asopie sub monte Citherone, sedem inamæni, incultam, infrugiferam, asperam; quo prouerbio conueniet vti, si quando significabimus, modis omnibus abstinendum à conuictu cuiuspiam, aut à loco, vnde nihil sit sperandum, quod vel ad voluptatem faciat, vel ad emolumentum.

Cauē Thoracem.

Θύρατις τὸ Θόρακι. Strabo scribit fluiuium esse nomine Lethæum, vicinum

vicinum Libybus Hesperijs, huic imminere montem, cui nomen Thorax, in quo fama est Daphiram Grammaticum cruci suffixum fuisse, quod maledico carmine reges inceſſiſſet. Hoc velut enigmate prouerbialiter feſtiuiter adnovebimus frenandam eſſe linguam, ne voces petulanter emiſſe, per iugulum aliquando redeant.

Ælianus.

Ægæum nauigat.

Τὸν Αἰγαῖον πᾶσι. Quadrabit in hominem ob lucri ſtudium nihil omnino periculi recuſantem. Perſius: Ocyus ad nauem nihil obſtat quin trabe vaſta Ægæum rapias.

Ne in neruum erumpat.

Terentius.

Quadrabit in temerariam, inconfideratam que audaciam, que plerunque infelix eſſe ſolet. Donatus à ſagittarijs ſumtam metaphoram exiſtimat, qui dum neruum arcualem adducunt immodice, rumpunt nõ nunquam, id que non ſine ſuo periculo.

A bis ſeptem vndis.

Suidas.

Ἀπὸ δὲ ἑπτὰ κυμάτων. In eos competit, qui à noxa quapiam purgati ſunt, propterea quod antiquitus mos eſſet homicidio pollutos, veſtes ſuas bis ſeptem inundationibus, immerſionibus que lauare.

Ne puero gladium.

Μὴ παιδί τὴν μάχην. Subaudiendum, commiſeris. Allegoria prouerbialis admonens non eſſe mandandam poteſtatem vel adoleſcentibus, vel imperitijs, ac ſtultis, qua tum in ſuam, tum aliorum perniciem ſint abuſuri.

Gladium acutum auertas.

Ὅτιαι μάχην ἀποστέφειν. Id eſt, Enſem acutum auertas. Opinor inuis à periculofis negotijs abſtinendum.

Diogenian.

Per que enſes, per que ignem oportet erumpere.

Διὰ καὶ μάχων, καὶ πυρός ἐπιτείνεις. Quum ſignificamus quod diuis periculi ſubeundum.

Non certatur de oleaſtro.

Ὅν φυλίας ὁ ἀγών. Id eſt, Hoc certamen non eſt de oleaſtro. Quoties non de nugis neque de gloria aut corollis, ſed de reſeria ac pecuniaria ageretur. Siquidem in pleriſque certaminibus, victorie præmiũ erat oleagina, aut querna, aut alioqui frondea corona.

Maleam legens, quæ domi ſunt, obliuiſcere.

Strabø.

Μαλέα δὲ κάμψας ἐπιλάθει τῶν οὐρανῶν. Eſt autem Malea promontorium Laconie, à Maleo Argiuorũ rege dictum, quod per quinque paſſuum milia in mari protenditur, auctore Seruio. Homerus ſignificat periculofam circa Maleam nauigationem fuiſſe. Videbimur non intempeſtiuiter vti hac paræmia, ſiquando diſcrimen negotij ſuſcipiendi volumus oſtendere, & aut non eſſe ſuſcipiendum, aut negligendam vitam.

Per

Per hastæ cuspidem currere.

Αἰ' ἀξέλας δ' ἔραμειν. Id est, Per acutam currere. Dicebantur, qui in re periculosa versarentur. Translatum videtur à militari consuetudine, qua fieri solet, ut qui mortem commertus videretur, is nudus per medias copiarum hastas, hinc atque hinc intentas, ire cogeretur.

Lepus pro carnibus.

Λεγῶς περὶ τῶν κρεῶν. Subaudi, periculatur. In eos dicitur qui ab aliquam suam utilitatem in discrimen vocantur. Nam leporem non insectamur, quod noceat, sed quod pulpamentum habeat. Est enim animal esculentum, & timidum.

Aristoph.

Ex ore lupi.

Ἐκ λύκx στόματx. Id est, Ex lupi rictu. Vbi res quepiam præter spem recipitur, que iam planè perisse videbatur. Veluti quum pecunia erepta à predonibus aut rapaci tyranno, aliquo inopinato casu recuperaretur.

Diogenian.

Certamen non accipit excusationes.

Ἀγῶν ἔδ' ἔχει σκῆψεις. Id est, Certamen non admittit excusationes. Quum agitur periculo, non convenit tergiversari.

Plato.

Corpore effugere.

Est periculum iam imminens, ac penè premens, arte quadam declinare. Translatum à gladiatoribus, ictum modico corporis flexu fallentibus.

Tullius.

In periculoso negotio non est dormitandum.

Vbi monebimus in re ardua non esse cessandum, congruet quod subinde reperitur apud Homerum. Iliad. II.

Ὀλίγη δ' ἀνάπνευσις πολέμοιο. Id est:

Exigua est inspiratio belli.

Poterit trahi vel ad litem forensam, vel ad simile negotium odiosum, & laboris plenum.

Ingens discrimen.

Quoties ingens discrimen inuenimus inter homines, aut res plurimas inter se diversas, eleganter accommodabimus illud Homeri:

Sunt in medio sita plurima, montes que

Vmbrosi, freta que horrisono clamosa fragore.

Idem.

DISSIMILITVDINIS ET INCON-

GRVENTIÆ.

Nihil graculo cum fidibus.

Celsus.

Id est: Nihil est stolidus, & imperitus cum bonis licetis. Nam gracula avis est inepta, molestæ que garrulitatis. Porro cithara silentium postulat, & aures attentas.

I

Nihil

Ε' x διαμέτρῳ. Id est, Ex diametro. De vehementer inter se pugnantibus dicebatur. *Diameter* est recta linea, figuram, quam longissime patet, ex aequo secans, velut orbis est, quae sic à summo ad summum tenditur circulum, ut per centrum eat.

Alia res sceptrum, alia plectrum.

Locus erit vitendi, quoties diues, aut potens fortuna sua fretus, velut ex aequo disputat cum erudito, quum multò aliud sit diuitem, aut fortunatum esse, aliud litteratum.

Caluus comatus.

Martialis

Aperte dicitur in eum, qui veris bonis nudus, ascititij se venditat. Veluti si quis indoctus aliena pro suis ederet, aut si quis dissimulet se esse, quod est.

Simia in purpura.

Πίθηξ ἐν πορφύρῳ. Id est, Simia purpurata. In hos dicitur, qui tametsi magnifico cultu sunt ornati, tamen cuiusmodi sunt, ex ipso vultu, moribusque cognoscitur.

Aristoph.

Induitis me leonis exuvium.

Ἐνδύετ' ἐμὴν τὴν λιοντίνην. In eos dici solitum, qui suscipiunt negotium maius facultate, qui que se magnificentius gerunt, quam pro sua conditione. Ab Hercule sumtum putant, cuius hic ornatus erat, ut leonis exuvio tegetetur, deinde altera manu clavam, altera gestaret arcum.

Ne puero gladium.

Plutarchus.

Μὴ πειθῆς τὴν μάχουσαν. Id est, Ne puero gladium, subaudiendum, commiseris. Ne iuueni admiseris administrationem alicuius rei.

Diogenes.

In eburna vagina plumbeus gladius.

Ἐν ἐλεφαντίνῳ καλέω τὸ μολύβδιον ἕϊφ. Natum ex Diogenis apophthegmate. Nam quum adolescens quispiam insigni forma, factum quiddam atque obscenum dixisset, Ex eburna, inquit, vagina plumbeum gladium educis.

In lente vnguentum.

Gellius.

Τὸ ἐν φακῇ μύρον. Vbi quis mentionem inducit vilis cuiuspiam, & nihili hominis, alijs de viris egregijs verba facientibus.

Martial.

Congregare cum leonibus vulpes.

Est res impares dissimilesque permiscere. Vulpes dolis nititur, leonibus fidit.

Aufer mothonein à remo.

Ἀπαγε τὸν μόθωνα ἀπὸ κώπης. Admonet adagium, non obstrependum, nec obturbandum ijs, qui rebus aliqui serijs sunt occupati. Veluti si quis Reipub. curis sollicito, musicam adferat, aut de capite periclitanti,

tanti, versus amatorios recitet. Mothron enim saltationis genus fœde, ser-
nili ac tumultuose.

Canis in præsepi.

Lucianus.

Ἡ κῶν ἐν φάρῳ. In eos dicitur, qui nec ipsi fruuntur re quamiam,
neque reliquos item sinunt uti. Veluti si quis egregios codices inclusos
diligenter adseruet.

Seruus quum sis, comam geris.

Δῦλ. ἄν κῶμῳ ἔχεις. De eo, qui præter decorum quippiã face- Suidas.
ret. Veluti si quis humili conditione, patritiorũ cultum imitaretur. Apud
Lacedæmonios ingenui comam aiebant.

Extra oleas fertur.

Aristophan.

Ἐκτὸς τῶν ἐλαιῶν φέρεται. Vbi quis terminos præscriptos transgre-
ditur, aut aliena, nec ad rem pertinentia facit. Interpres adagium hinc
natum ait: Stadia, in quibus currendi certamina peragebantur, oleis per
seriem positis, utrinque sepiebantur, quas præterire non licebat.

Extra cantionem.

Lucianus.

Περὰ τὸ μέλ. Extra cantum agi, diciue dicunt, quod ad rem
non pertinet.

Extra organum.

Quintil.

Ductum est ab organo musico, quod intra vigesimam vocem consti-
sit. Conueniet in valde clamosum.

Quæ semel ancilla, nunquam hera.

Videtur ideò dictum, quòd qui ex humili fortuna subuehantur ad
res amplas, soleant esse ceteris insolentiores.

In agro surculario capras.

Capra plantis omnibus non vulnere tantum, sed & veneno dentiũ
pestifera est. Despecti ergo ad eos potest, qui noxiarum rerum, aut homi-
num admixtu corrumpunt teneram etatem.

Tu in legione, ego in culina.

In Truculento Plautina, militi acriter minitanti coquus respondet,
Sis tu in legione bellator si vis, at ego in culina Ares. Auxit coquus bel-
latoris verbum. Mars enim Deus belli est.

DIVIITIAE.

Cræso, Crasso ditior.

Plinius.

Apud Grecos opulentia Cræsi Lydorum regis, in prouerbium abiit,
præsertim nobilitata dicto Solonis. Apud Romanos item M. Crassi, cui
cognomen etiam diuitis additum est. Hieronymus dicit: Cræsos, licet
spires & Carios, littere marsupium non sequuntur.

Midæ diuitiæ.

Statius.

Μιδῆ ὠλύτ. Id est, Midæ opes. In prouerbium abiit, propter im-
mensas eius regis opes.

Lyfistrati diuitias agit.

Λυσιφράτης πλεῖστον πλούτεις. Id est, Lyfistrati diuitijs diues es. Pro-
uerbialis ironia de magnopere tenuibus. A Lyfistrato quodam tractum,
extreme paupertatis homine,

Pactoli opes.

Philostr.

Τὸν Πάκτολόν τε πλεῖστον. Id est, Pactoli diuitias. Est autem Pacto-
lus Lydie fluminis ex monte Tmolio profluens, aureis scatens arenis.

Cinyræ opes.

Suidas.

Κινύρα πλεῖστον. Id est, Cinyræ opes. De immensis opibus diceba-
tur, nam huius regionem opulentissimam fuisse Naso satis indicat.

Pelopis talenta.

Theocritus.

De immensis opibus. Talentum apud Atticos, maxima pecunia
summa erat. Talentum minus valebat libras LX. Talentum magnum
LXXX.

Non Pelopis mihi sint, agrī que aurī que talenta,

Nec ventos celeres anteuolasse pede.

Suidas.

Ad ambas vsque aures.

Μέχρι τῶν ἀμφοτέρων. Vsq̄ue ad aures ambas impleri dicuntur,
qui supra modum ingurgitant sese. Sumta metaphora a vasculis, ad au-
sas vsque impletis.

Ne decima quidem Syracusanorum pars.

Strabo.

Οὐδὲ τὴν δέκατὴν τῶν Συρακουσίων ἔχει. Id est, Ne decimam
quidem partem opum Syracusanorum possidet. De diuitibus & splen-
didis ita dicere solent: Ne decimam quidem Syracusanorum opum par-
tem assequi possent.

Ultra res Callicratis.

Suidas.

Υπὲρ τὰ Καλλικράτους. Id est, Supra fortunas Callicratis. De im-
mensis opibus dicebatur. Aiunt Carystium quempiam fuisse, nomine
Callicratem, qui reliquos ciues opibus longè præstiterit. Aristoteles au-
tem tradit, Callicratem quendam è iudicum ordine fuisse, qui iudicia-
rias exactiones supra modum auxerit, atque hinc natam paramiam de
inmodicis exactionibus.

Zopyri talenta.

Zenodotus.

Ζωπύρου τάλαντα. Id est, Zopyri talenta. De præclaris factis, mag-
noque æstimandis. Hic Zopyrus Darij regis amicus erat, &c.

Diues, aut iniquus est, aut iniqui hæres.

Hieronymus.

Menander: Nunquam vir equus diues euasit citò.

Satietas ferociam parit.

Theognis.

Parit satietas ferociam, imperitia cum potestate coniuncta, insaniā,
tollit animos opulentia. Quòd si ad insaniam accedat potestas, aut res ad
insaniam vsque procedit.

Oeta

Octapedes.

Ὀκτάποδες. Scythico proverbio dicebantur, qui duos possiderent *Lucianus.*
 boues & currum unum. Dicitur potest in hominem, qui sibi locuples vi-
 deatur, vel in eum, cui rusticanæ sunt opes.

Quantum non miluus oberret.

Perfius.

De homine supra modum locuplete, cui tantum sit agrorum, quan-
 tum nec miluus peruolet.

Tantali talenta.

Plato.

Τάλαντα Ταντάλλου. Id est, Tantali talenta. Nam Tantalus Phryx
 ob luculentas diuinas in fabulam hominum venit.

Noctuæ Laurioticæ.

Aristoph.

Νοκτῦς Λαυριωτικῆς. Id est, Noctuæ Laurioticæ. Hoc velut eni-
 gmate pecuniarum vim significabant. Laurios enim Atticæ regio est,
 auri venis frequens.

Bene loculis, bene scrinio.

Tanti habetur quisque quantum habet.

Dextro Hercule, aut amico Hercule.

Horatius. Diues amico Hercule, Quod quidem in eos competit,
 qui in accumulandis opibus sunt bene fortunati. Id' que inde natum exi-
 stimant, quod Hercules moriturus dixerit eos opulentos futuros, qui sibi
 decimam bonorum suorum partem consecrassent.

Prædiues.

Prædiuem significamus his versibus Homeri in ζ. κ. λ. Iliados:

Πολλὰ δ' ἐν ἀφνειῷ πατρὸς κειμήλια κείταται,
 Χαλκὸς τε χρυσὸς τε πολὺ κρητὸς τε σίδηρος.

Diuitis in patris sunt multa recondita tectis,

Aes' que aurum' que fabrefacti quoque copia ferri.

Quantum habet.

Quantum habet quisque, tanti fit. Horatius Satyra 1.

Nil satis est, inquit, quia tanti, quantum habeas, sis,

Iuuenalis Satyra III.

Quantum quisque sua nummorum seruat in arca.

Tantum habet & fidei.

Pecuniæ vir.

Pindarus.

Χρήματα ἀνὴρ. Id est, Pecuniæ vir. Hoc est, tanti quisque fit quan-
 tum possidet.

Vnde excoquat seuum.

Plautus in Captiui duo, proverbiali dixit hyperbole. Vnde excoquat
 seuū senex, opes significans copiosissimas. Plautinus versus hic est: Quid
 diuitiæ? sunt ne optime? Vnde excoquat seuū senex. Seuū autem, vel ut
 alij sebum, est pingue pecudum durius, quod Greci εἶωε appellat.

Adminicula vitæ.

Omnia, quæ ad vitæ commoditatem pertinent, indicantur hoc exemplo Odyssei.

Οἷον τ' εὖ ζῶσαι καὶ ἀφνειοὶ καλεῖσθαι. Id est,

E' quibus & viuunt recte, dites que vocantur.

Diuitiæ non semper optimis contingunt.

Qui dicit, opes non semper cordatissimis, sed pro fortuna arbitrio nunc huic, nunc illi contingere, citabit illud Homeri,

Iupiter emittitur opes mortalibus ipse,

Sic visum ut fueris, cuiunque, bono'ue, malo'ue.

Vestis virum facit.

Ἐμῶτα ἀνὴρ. Id est, Vestes vir. Aiunt enim ad hunc modum: Vestitus virum reddit: qui habet, induat.

Lysicrates alter.

Λυσικράτης ἕτερος. Id est, Alter Lysicrates. Lysicrates quidam in vulgi fabulam abiit, quod capillos iam canos nigro tingeret, quod inuenus etiamdum videretur.

Herculis questus.

Herculi questum, pro magnis impendijs dicit Plautus in Mostellaria, Dapsiles sumtus facit, perdidit patrem, vnus isthic seruus acerrimus Tranio, is vel Hercules, conterere questum potis est. Questum appellat facete, quasi Hercules suum fauorem vendiderit.

Magnum os anni.

Μίγα στόμα τὸ ἐνιαυτοῦ. Id est, Magnum os anni. Dicebatur, quoties vberior rerum prouentus, aut vltior annona animos & loquendi libertatem adderet, alioqui timidioribus. Non admodum dissidet ab illo, Fœnum habet in cornu: item illo, Argenti fontes loquuntur.

Nullius indigens Deus.

Ἀνευθ' ἐὺς ὁ θεός. Id est, Nullius egens Deus. Admonet paræmia, nullum esse mortalium tam absolutum, in quo non aliquid desideretur: vnus esse Deum vnde quaque perfectum.

Attagenæ nouilunium.

Ἀτταγενῆς νουλιῶνα. Id est, Attagene nouilunium. Refertur à Suida, nec explicatur, sed coniectura colligi potest, dictum fuisse in turbam abiectorum & seruilium hominum. Siquidem attagen aus est plaustris versicoloribus plumarum maculis distincta. Vnde seruus hominem stigmaticum, & cui tergum ob plagarum vibices varijs punctis esset picturatum attagenam vocabant.

Eupatryphus ex comœdia.

Admodum proverbiali figura dixit Plutarchus in Symposio: ὁμοίως εὐπάτριος ἐκ κομῶδίας, hominem significans magnifice vestitum,

ae magnam feruorum turbam post se trahentem. Vnde diuites omnes splendide cultos, eupyrophos appellant Graeci.

Ad pedes ad caput.

Non sine prouerbij specie dictum videtur illud Theocriti, de rebus ca-
prios & affluentibus.

Ωνυργι πεδς κεφαλῆ καὶ παρ ποσὶ κώεα κίτνται. Id est:

Ad caput, atque pedes, quarum me veller a cingunt.

Sermo est pastoris iactantis opes suas.

Δακκόπλωτοι.

Gallie barbarus qui spiam clam indicauit, magnam auri vim in pu-
seum quendam coniectam. Is & occidit indicem ne proderet, & aurum
sustulit. Vbi res innotuit, in comediarum iocum versa est, vt qui malis
artibus subito discescent, Laccopluti dicerentur.

DIVITVM PRAEROGATIUA.

Felicibus sunt & trimestres liberi.

Τοῖς εὐτοχῆσι καὶ τριμῆνα πειδίαι. In diuitum ac Principum se Plinius,
licitatem, quibus per adulationem omnia laudi vertuntur, qui que sibi
nihil non licere putant, adeo vt quod in homine plebeio perinde vt sum-
mum scelus damnatur, in illis virtutis titulo celebretur.

Multitudo imperatorum Cariam perdidit.

Πολλοὶ στρατηγὸς Καρίαν ἀπώλειστον. Id est, Multi duces deperdi-
dere Cariam. Admonet senarius, nihil esse perniciosius licentia multitu-
dinis, dum nulli paretur, sed pro sua quisque libidine rem gerit. Natum
adagium à Caribus quondam florentissimis, postea per ciuiles seditiones
reductis, vt etiam in vilitatis prouerbiu abierint.

Citus Telegoræ donarim.

Telegoras apud Naxios prediues ac praepotens erat, cui, quod quoti-
die multa misistarentur, vulgato sermone receptum est, vt venditores
paruo licitantibus dicerent: Μᾶλλον προείλοιμι τῷ Τελεγορᾷ δῶναι.
id est, Malim Telegoræ dare. Vsus adagionis esse potest, si dicamus offi-
cium rectius gratuito collocari penes probos ac magnos, quam mercede
penes improbos ac viles.

Nemo bene imperat, nisi qui paruerit imperio.

Οὐκ ἔστιν εὖ ἀρξεν μὴ ἀρχθῆναι. Id est, Fieri non potest vt bene
gerat imperium, qui non tulerit imperium. Aristotel.

Bonus dux bonum reddit comitem.

Ὁ καλῶς ἀγων, ἐμποιεῖ τὸ καλῶς ἵπταλ. Id est, Qui bonum Ducē
prestat, is bonum reddit comitem. In episcopo positum, vt piam efficiat
plebem, si tamen ipse piam & integram agit vitam. Bonus pater fami-
liās domum efficit bene institutam. Doctus ac diligens preceptor, eru-
ditum reddit discipulum.

Umbra.

Horatius.

Σκιταί. Prouerbiali ioco dicebantur olim ij, qui venirent ad conuiuium, non ipsi quidem vocati, sed comites eorum, qui vocati fuerant, sic illos sequentes, velut umbra corpus vltro loquitur.

Arbore deiecta quiuus ligna colligit.

Iuuenal.

Δρὺς πτώσης πᾶς ἀνὴρ ζυλεύει. Id est, Ruente quiuus ligna colligit arbore. Si quem fortuna praecipitem dederit, in hunc passim omnes incurrunt, & quijque quod potest, diripit. Iam enim sibi putant impune fore.

Viua vox.

Cicero.

Viua vox olim dicebatur, non scripta, sed ab ipso pronuntiantis ore percepta, quasi viuuda atque efficax.

Annus producit, non ager.

Theophrast.

Ἐτὸ φέρεα, καὶ ἀγερα. Id est, Annus producit segetem, non aruum. Ad incrementum autem, alimentumque, plurimum quidem caeli temperies, & in totum anni conditio iuuat. Etenim si imbres, serenitates & hiemes accidant opportunè, cuncta felicius, atque vberius proueniunt, etiam in saluginosis ac parum pinguibus agris.

Alijs lingua, alijs dentes.

Ἀλλοῖσι γλῶττι ἀλλοῖσιν ἰσὶ γόμφοις. Id est,

His lingua, at illis sunt molares inuicem.

De loquacibus & edacibus dici consuevit. Quemadmodum non raro fit in conuiujs, vt alijs garrimentibus, & fabulis potius, quam cibis intentis, alij interim taciti strenuè quod appositum est, deuorant.

DIVITVRNVM.

Et nati natorum.

Plato.

Παῖδες παίδων. Id est, Nati natorum. Prouerbialis figura, quam longam rei cuiuspiam propagationem significamus.

DOCILITAS.

Apertæ musarum ianuae.

Zenodotus.

Ἀνεγμύναται μισῶν θύραι. Hoc adagio conueniet vti, quoties aliquem facili promptoque ingenio significabimus, & in percipiendis optimis disciplinis celerem. Et ediuerso, qui tardiores sunt, clausu musarum ianuis discere diu poterunt.

Bos alienus subinde foras prospexit.

Βὺς ἀλλότριος τὰ πολλὰ ἔξω βλέπει. De is, qui apud alienos non satis ex animi sententia tractantur, eo que sepius suos desiderant.

Suidas.

Vtinam domi sum.

Ὅτις γνοίμην. Dicitur solitum vbi quis optat è malis, quibus implicatus est, emergere.

DOMI

DOMI VIVERE.

Domus amica, domus optima.

Οἷκτος φίλος, οἷκτος ἀεὶς. Nusquam commodius, nusquam liberius, nusquam lautius homini vivere contingit quam domi.

Οἷκτος.

Dicitur quasi custos domus. Et homo ignauus, qui tecto & umbra Plutarchus gaudet, qui que amat desiderare domi semper.

Domus manere oportet bellè fortunatum.

Οἷκτος μένειν δεῖ τὸν καλῶς εὐδαιμόνα. Domi manendum est, cuncta cui sint prospera. Cui suppetit copia facultatum, is si felicem uoluit agere vitam, uiuat domi.

Domus optima.

Infelicissimum, incertis vagari sedibus: quemadmodum faciunt semper ἀνίστοι, peregre que uiuentes. Huic ad stipulatur illud Homeri Odyss. 6.

Πλαγκτοσύνης δ' ἔκ' ἐστὶ κακώτερον ἄλλο βροτοῖσιν, id est:

Nil miserabilius quam incerta sede vagari.

Domus manendum.

Cum significabimus inutile fore diutius abesse domo, possessionibus relictis, quadrabit illud Home. ex Odyss. Γ.

Καὶ σὺ φίλος, μὴ δεῖξαι δόμων ἀπο τῆλ' ἀλάλησο,

Κτήματι τε περὶ ολιπῶν, ἀνδρας τ' οὐ σοῖσι δόμοισι. Id est,

Tu quoque amice domo diuturnus abesse caueto,

Rebus item que viri intratua tecta relictis.

ELABENDI.

Ἐκπερδικίση.

Græci prouerbiali metaphora vocant elabi ac suffugere. Aristophanes:

Ὡς περ' ἡμῖν ἐδ' ἐν αἰσχρόν ἐστιν ἐκπερδικίση. Id est,

Quippe apud nos turpe non est suffugere de cassibus.

Ductum est ab aubus, quæ non nunquam elabuntur de retibus sen laqueis.

Ἐκλιπίση.

Prouerbiali figura dictum ostendit Eustathius, pro elabi atque clam se subducere. Sumta metaphora à piscibus, qui suffugiunt e retibus, qui ne ab homo elabuntur.

Omnes laqueos effugere.

Quod ipsum à venatu translatus est.

Reperire rimam.

Plantus: Aliquam reperietis rimam. In causatores ac tergiversatores.

Plato.

In

Virgilius.
Hieronym.

In limine offendere. In portu impingere.
Pro eo quod est, Statim in ipso operis ingressu peccare. In limine desicere, idem.

Fest. Pomp.

Cantherius in porta.

Natum à Sulpicio Galba quodam, cui quum in prouinciam ituro, cantherius in porta cecidisset: Rideo, inquit, cantherie in porta, quum tam longum iter sis iturus, iam lassum esse te, quum vixdum sis ingressus. Cantherius nempe equus est ex electis testibus, ut hoc differat cantherius ab equo, quo maialis à verre, capus à gallo, veruex ab arieto.

EXCELLENTIA, INAEQUALITAS.

Martialis.

Aquilam noctuæ comparas.

Aquila visus acerrimi, adeo ut versus solem intueatur: contra, Ne elua solis lumen refugit.

Lucianus.

Cicadæ apem comparas.

Τέτιγι τῆς μέλιτιαν συγκρίveis. Nam cicada cum maior, tum canora, quum apis sit non modo minuto corpusculo, verum etiam penè muta.

Rana cum locusta.

Impar certamen expressit hac figura Theocritus:
Sic certo, veluti si certat rana locustis.

Officere luminibus.

Paulus Iuriconsul.

Officere luminibus dicitur, qui gloriam alterius obscurat. Sunt tum ex literis iuriconsultorum, in quibus cauetur ex seruitutibus prediorum, Ne vicinus, altius sublato edificio, officiat luminibus vicini.

Rosam cum anemona confers.

Ῥόδον ἀνεμώνῃ συγκρίveis. Id est, Rosam cum anemona confers. Vbi quis vehementer imparia inter se componit. Rosa prisca in pretio fuit. Anemona papaueris genus, cuius flos ipse quidem rosam imitatur, ceterum nulla odoris gratia.

Calphur.

Acanthida vincit cornix.

Acanthis enim vocalis est avis, et in primis contra. Cornix obstrepens quidem, sed minimè canora.

Diogenian.

Cancros lepori comparas.

Καρκίνους δασύποδι συγκρίveis. De supra modum dissimilibus.

Testudinem pegaso comparas.

De rebus nequaquam inter sese conferendis. Pegasus equus erat volucer. Testudine nihil tardius.

Pindarus.

Optima quidem aqua.

Ἀριστὸν ζεῦδ' ὄρε. Id est, Optima quidem aqua. Videtur in proverbum

binum abuisse, quoties rei vehementer laudate praefertur aliquid melius: quemadmodum Pindarus auspicans hymnos Olympicos, aquam quidem fatetur esse optimam, sed aurum praefert, quod ignis in morem noctu luceat, &c.

Cræsi pecuniæ teruntium gerere.

Lucianus.

T. Tullius lib. De finib. 4. Itaque in quibus propter earum exiguitatem obseruatio consequitur, saepe accidit vt nihil interesse nostra fateamur, sint illa, nec ne sint: vt in sole, quod à te dicebatur, lucernam adhibere, nihil interest, aut teruntium addere Cræsi pecuniæ. Teruntij nummi, à tribus nucijs dicti, vilitas prouerbio locum fecit. Cræsus Lydorum rex inter prodigiöse diuites celebratur.

Senecta leonis, præstantior hinnulorum iuuenta.

Stobæus.

Ἦρως λείοντος & κρείττονος ἀκμαίων νεβρῶν. Id est, Leo senex virgine potior hinnulo. Senectus viri fortis ac strenui, præstantior est iuuenta quorundam ignauorum & imbecillium iuuenum. Venustius fiet, si longulè transferatur: veluti si quis ingenium docti senis & exercitati præferat ingenio parum eruditi iuuenis.

Camelus vel scabiosa, complurium asinorum gestat onera.

Κάμηλος & κηΐ ψωλάσσει, πολλῶν ὄνων ἀγασίθηται φορτία. De his, qui vsque adeo præcellunt quosdam, vt etiam senes, aut alioquin egroti, præstantiores tamen sint illis integri.

Crotoniatarum postremus, reliquorum Græcorum primus est.

Κροτωνιατῶν ὀϊστῶτος, πρῶτος τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Id est, Crotoniatarum postremus, primus reliquorum Græcorum. Strabo lib. Georg. 6. prouerbiū hoc ait ortum ob insignem Crotoniatarum præstantiam in certaminibus Græcicis.

Plus apud Campanos vnguenti, quàm apud ceteros olei fit.

Si cui placebit adagium ad allegoriam trahere, poterit accommodare vel in regionem, vel in hominem adeo ceteris excellentem, vt apud hunc maior sit exquisitarum rerum copia, quàm apud alios mediocrium, aut vulgarium.

Aquila senecta, corydi iuuenta.

Αἰτὴ γήρως, κρηδὸς νεότης. De virida, viridi que senecta, que præstantior sit aliquorum iuuenta. Nam annus aquila præstat corydo auncule, etiam atate integra.

Equis albis præcedere.

Horatius.

Vbi quem alijs quapiam in re longè superiorem significabant, longè que

go que anteire intervallo, eum albis equis precedere dicebant: vel quod antiquitus albi equi meliores haberentur, vel quod victores in triumpho albis equis veclari soleant, vel quod alibi fortunatiores & auspiciaciores esse credantur.

Culicem elephanti conferre.

Κόνωπα ἐλέφαντι παραβάλλειν. Est minima maximis comparare.

Lucianus.

Multis parasangis præcurrere.

Πολλοῖς παρασάγγαις ὑπερδραμεῖν. Qui longo intervallo præcedit, multis que partibus superior est. Parasangam autem Persæ xxx. stadiorum spatium vocant.

Plutarchus.

Testudinem equus insequitur.

Conueniet uti, quum rem præposterè & absurdè geri significamus.

Pica certat cum luscinia.

Homerus.

Itauid satis est picas contendere cum philomena. Pica molestæ garulitatu, luscinia summè musica.

Nihil simile.

Ad iniquam comparationem significandam, valebit illud Homeri:

Imò res est stulta, cynosbaton aut anemonam

Composuisse rosas.

Bubo canit luscinia.

Quum infans suadere conatur eloquenti, aut inruditus docere doctissimum.

Hieronymus.

Si tanti vitrum, quanti margaritum?

Hoc dicto summa rerum in equalitas significabatur. Si tanto studio curas ut viuat corpus, quam est danda opera quo viuat animus? Si nihil non facis quo placeas homini Principi, quanto magis enitendum ut placeas Principi Deo? Si tantis sudoribus parantur opes periture, vel usû, vel furto, cur non magis incumbimus, ut celestes opes accumulamus? In his locus erit prouerbio.

Sedecim pedibus superauit.

Aristides scripsit in Pericle. Nempe Periclem oratorem reliquos indicendo sedecim præterisse pedibus. At aque sedecim pedibus, pro maximo intervallo dixit. Summa metaphora à stadijs cursorum.

Diogenianus.

Tibiam tubæ comparas.

Ἀλλὸν σάλπιγγι συγκρίνεις. Conueniet in res supra modum impares.

Athenæus.

Quanto asinis præstantiores muli.

Dicendum, ubi quis longo intervallo præcedit.

Suidas.

Fluuius cum mari certas.

Πεπευδός

Ποτεμὸς θαλάτῃ ἐρίζεις. Vbi minimi cum maximis certamen suscipiunt.

Hirundo totos schœnos anteibit.

Πρόσω τις χελιδὼν ὅλας ὁρίων περιίται. Id est, Hirundo quem totos schœnos preteribit. Vbi quis immenso vincit intervallo. Nam schœnos Grecis mensura genus, quæ (sicuti quidam existimant) quinquaginta complectitur stadia.

Hinnulus leonem.

Lucianus.

Ὁ νεβρός τὸν λέοντα, Subaudiendum, cepit, vicit aut prouocat, aut id genus aliquid pro ratione sententiæ, quoties præposterò rerum ordine, qui viribus multò est inferior, superat potentior.

Mineruæ felem.

Ἀδυνεὶ τὸν αἰδύογον. Subaudiendum, comparas. Quum multò inferiora cum præstantioribus comparantur.

Nihil ad Parmenonis suem.

Ὅδ' ἐν πρῶτ' εἰς τὴν Παρμένοντα ὄν. De emulatione dictum, quæ longo intervallo abesset ab eo, quod imitaretur. Plutarchus in Symposiacis quinte decads, secundo problemate, quo pacto natum sit hoc adagium narrat ad hanc ferme sententiã: Parmeno quispiam fuit ex hominum eorum genere, qui nostris etiam temporibus varias animantium & hominum voces ita scitè imitantur ac representant, vt audientibus tantum non etiam videntibus, verè non imitate voces videantur. Non intempestiuè utemur hoc adagio, quoties aliquis opinione deceptus, de re perperam iudicat.

Post Lesbium cantorem.

Μετὰ Λέσβιον ὀδ' ὄν. Hoc adagio significabant aliquem non primas, sed secundas tenere partes. Lacedæmonicum prouerbiũ, hac natũ occasione, quemadmodum narrat Suidas: Quum Lacedæmoniorum res seditionibus tumultuarentur, consultum oraculum iussit, vti Lesbium cantorem accerferent. Accersitus Terpander Lesbius, nimirũ Antissens, & ad Lacedæmonios missus is canendo illorum animos sic deliniuit, vt seditionem omnem sedaret, reductis in concordiam ciuibus. Qua ex re factum est, vt Lacedæmonij Lesbij cantoribus primas in arte musica partes tribuerent, & si quem alium canentem audissent, protinus dicerent: Post Lesbium musicum.

Nihilaliæ ciuitates ad Crotonem.

Μάταια τ' ἄλλα πρὸς Κρότωνα τ' ἔστι. Id est, Sunt reliqua prae Crotone friuola oppidula. Licebit accommodare ad rem aut hominem vsque adeo præcellentem, vt reliqui cum hoc collati nihil esse videantur. Natum fortassis est à pugilum Crotoniatarum excellentia, quorum erat Milo.

Indi-

Indignus, qui illi matellam porrigat.

De vehementer inequalibus, ac ne vlla quidem ex parte conferendis. *Martialis:*

Dispercam si tu Pyladi prestare matellam

Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi. Nam sordidissimum officium est, miſturienti matellam exhibere.

Homerus.

Nec dignus qui me intueatur.

Qui contemnet omnino quempiam ut ignauum, multo que sese inferiore, non ineleganter illud ex Iliados I. detorsit, quod in Agamemnonem dixit Achilles:

Οὐδ' ἂν ἔμοιγε

Τετραλινὴ κύνειός περ ἑών, εἰς ὦπκι ἰδ' ἔοχ'. Id est:

Haud ille quidem aufit,

Quamuis perfricta sit fronte, mihi ora tueri.

Celmis in ferro.

Zenodotus.

Κέλμεις ἐν σιδήρῳ. Dicit consuevit de ijs, qui prae ter modum suis fiderent viribus, tanquam inexpugnabiles, iniuncti que ceteris. Celmis, ut scribit Zenodotus, vnus fuit ex Ideis Dactylis, qui quum matrem Deorum Rheam violasset stupro, deinde à reliquis fratribus reiectus est. Ab hoc ferrum solidissimum cudi solebat.

Aristoph.

Aquila in nubibus.

Ἀετὸς ἐν νεφέλαις. Plerique interpretantur de re magna quidem illa, sed quam non facile assequaris. Alij de ijs, qui longè reliquis precellunt.

Manica.

Plutarchus.

Μανικά. Phrygio prouerbio dicebantur ingentia, egregia que facta, ducta voce è Mane quodam, prisco apud ipsos rege, quem ferunt virum fuisse prepotentem, & admirabili virtute praeditum.

Multi discipuli praestantiores magistris.

Cicero.

Πολλοὶ μαθηταὶ κρείσσους διδασκάλων. Plerique discipuli magistros anteeunt. Ad varios vsus accommodari potest, vel ad simplicem sensum, ut discipulus eruditione superet eum, a quo litteras didicit, aut per iocum, &c.

Pedibus trahere.

Idem.

Est rem pro suo arbitratu versare. Metaphora ducta videri potest, vel à Vulcano illo Homericò, quem Iupiter, ut longè viribus praestantior, pedibus tractum celo deiecit.

Homerus.

Solus sapit.

Narrat Diogenes Laërtius, Chrysippum Philosophum vsque adeo sibi placuisse, ut consultus à quodam, cui potissimum filium suum Philosophiae praeceptis instituendum traderet, Sibi committendum responderit.

Narr.

Nam si quem, inquit, alium me prestantiorem arbitrarer, ipse apud hunc Philosophie darem operam: Unde & illud Homericum de eo vulgo iam Etatum fuisse, quod solus saperet, reliqui vero umbrae ferrentur.

Formica Camelus.

Luclati:

Μύρμηξ ἢ κάμηλος. De vehementer inaequalibus, & modo minimis, modo maximis. quod perinde fit, quasi repente camelus in formicam vertatur.

Hercules & Simia.

Ἡρῶ κληῖς καὶ πῖθηκος. De minime congruentibus: Simia dolis valet, Hercules viribus antecellit.

Elucet egregia virtus.

Egregia virtus etiamsi quando dissimuletur, tamen semper eminet inter alios, atque ex ipso habitu oris perspicitur, & in ipsa quasi velucet fronte. Veram item nobilitatem testatur facies hominis itidem ut mores. In hanc sententiam quadrabit Homericum illud ex Iliad. γ. Ἀγίρωτοι δὲ θεοί περ. Ad est: insignia numina diuina.

Quum sis nanus, cede.

Νάνος. ὄν ὑπερκίε. De pusillis dictum. Nani enim homunciones appellantur infra modum humani corporis, & prodigiose breuitatis.

Hac potior.

Καθ' ὄραν νίκαι, hoc est. Prestantiorum victoria. Illius sententia aut Plutarchus: consilium magis quadrat.

Corui luscinijs honoratiores.

Quum indocti, doctis praferuntur: improbi, probis: blateratores, eloquentibus: rapaces ac fures, cordatis ac integris viris.

Seruus seruo praestat: dominus domino.

Homertis:

Δούλος πρὸ δούλου, δ' ἀσπίδος πρὸ δ' ἀσπίδος. Id est,

Seruo que seruus potior est, herus que hero.

Admonet adagium, in eodem hominum genere non statim omnes aequales esse: Verum hominum habendam esse rationem, non tantum conditionis.

Antiquis debetur veneratio.

Cum summis, vel inuictis, vel cum antiquis non esse certandum, sed his vltro cedendum esse, vsurpabit quod dicitur ab Ulysse Odyss. θ.

Cum maioribus haud subeam certamina, vel cum Herculea virtute, vel Euryto Oechaliensi.

Acarnici equi.

Ἀκαρνηϊκοὶ ἵπποι. Dicebantur equi maximi. Conueniet uti de re quapiam eximia, aut insigni premio.

Inter caecos regnat strabus.

In regione caecorum rex est luscus. Inter indoctos, qui semidoctus

K

est

est, doctissimus habetur. Inter mendicos, qui paullulum habet nummū, Crasus est.

Qui probus, Atheniensis.

Platonis verba sunt lib. De Leg. I. Et quod vulgò dicitur: Ex Atheniensibus qui probi sint, eos egregie probos esse, verissime dictum videtur. Sentit autem Plato, in male instituta, male que morata Repub. quibus boni sint, eos natura & insignite bonos esse.

Vnus multorum instar.

Quod Iliados A. dictum est in laudem medici, idem torqueri poterit ad quemcunque virtute prestantem.

Ἦρτος γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξι & ἄλλων. Id est:

Vir medicus multis alijs æquandus honore est.

Alabanda fortunatissima.

Ἀλάβανδα Καρῶν ἰτρο χεράτη. Id est, Alabanda Carum fortunatissima. Stephanus in commentarijs De urbibus tradit, Alabandam Carie civitatem esse, cõditam à Care, à cuius filio nomen sortita est. Siquidem is postquam in equestri prælio strenuè navasset operam, Alabandus dictus est. Care enim sua lingua Ala vocant equum, Banda vicloriam. Eam que vocem ait Romanis etiam in usu fuisse, ut Bandam vicloriam dicerent.

Alpha penulatorum.

Martialis Alpha vocavit præcipuū & quasi primatem. Idem aliàs vocatur in quendam offensam, quòd eum dixisset Alpha, monet que, ut huius iniurie rationē faciat, se que vicissim Beta, si vellet, appellet. Translatum à notulis litterarum, quibus Greci numerum indicant. Eisdem signiferos & antesignanos appellant. Metaphora sumta à militiā.

Acefei & Heliconis opera.

Ἀκέσως καὶ Ἑλικῶν ἔργα. Quæ singulari artificio confecta viderentur, sic antiquitus appellabantur. Locum proverbio fecerunt duo quidam celebratae artis artifices, Acefeus & Helicon.

Cicero.

Ambrosia alendus.

In egregios viros adagium. Ambrosia cibus est Deorum.

Gorgonem Perseus aggreditur.

Γόργον Περσεὺς ἐχειράσσει. Id est, Gorgonem Perseus adortus est. Vbi quis egregium facinus acceptat. Notissima fabula, &c.

Diogenian.

Lydius currus.

Λυδίων ἄρμα. Hoc scommate notabantur, qui in certamine quopiam longè ceteris essent inferiores. Refertur adagium à Diogeniano. Quidam ad Pelopem Lydum referunt, qui suo curru vicerit Oenomaum.

Ne

Ne capra contra leonem.

Μὴ πρὸς λέοντα δορκάς. Ne longè inferior cum potentiore de- Idem.
certes.

Monstrari digito.

Pro eo quod est, insignem esse. Horatius in Odis:

Persius.

Quod monstror digito pratereuntium. Persius:

At pulcrum est digito monstrari, & dici, hic est.

Pro dico doctor.

Aristophan.

Προδίκος σοφώτερος. Aiunt hunc Prodicum in diiudicandis liti-
bus & arbitrjs, inter dissentientes amicos, acerrimi fuisse iudicij.

Quo properas? Num ad ephebum?

Parum liquet quid sibi voluerit Cilicum illud adagium, nisi forte
sumtum est ab Apollinis oraculo ad quod undique festinabatur. Finge-
batur autem imberbis Apollo, quemadmodum & Bacchus.

Alius alijs in rebus prestantior.

Qui dicet alium alia dote precellere, accommodabit illud ex Ili-
dos Σ.

Αἷμα δὲ μὴ ἀφ' αὐτοῦ, ὃ δ' ἔγχεϊ πολλὸν ἐνίκα. Id est:

In dictis, hasta longè prestantior ille.

Non omnia possumus omnes.

Virgilius.

Natura differimus, vitam sortientes, hinc hanc, illam alijs. Porro con-
tingere non potest, ut omnis felicitas vni contingat.

Diuinum excipio sermonem.

Plato.

Θεῖον ἐξαιεῖω λόγον. Id est, Diuinum excipio sermonem. Quoties,
opinor, gloriosius aliquid dictum esset, omnis gratia Deos excipiebant,
qui nihil non possunt, & quibus nemo prescribit.

Dij omnia possunt.

Hemistichium Homericum: Θεοὶ δὲ τε πάντα δύνανται.

At caelestes omnia possunt. Quadrabit in monarchas, quibus prom-
tum est facere quicquid animo collibitum fuerit, siue iure, siue iniuria.

EXECRANDI.

Deuotionis templum.

Diogenes.

Αἴετος ἱερὸν. Id est, Execrationis templum. In eos dicebatur, qui cre-
bris execrationibus vti consueuerunt. Qui mos nunc vulgò perisique pluri-
mum improbandus, ut nihil dicant nisi diras admisceant deuotiones, &
imprecamina vel ipso horrenda audiunt.

Oedipi imprecatio.

Οἰδῖπος ἀγά. De tragicis & ingentibus malis. Qui Greca col-
ligunt adagia, citant ex Aeschylò huiusmodi fabulam: Eteocles & Po-
lynices de more patri ex vnoquoque sacre partem anteriorem mittebat.

Quum autem aliquando per imprudentiam atque incogitantiam, coacti, hoc est, posteriorem partem misissent, ille existimans id non obliuione neque imprudentia, sed contumelie causa factum, imprecationibus diris eos est execratus.

Herodot.

Phocentium execratio.

Φωκείων ἀγά. De iureiurando multis vinculis astricto. Nam olim in fœderibus, quo minus violarentur, adhibebant non solum promissa, deo extras & sacrificium, verum execrationes in caput eius, quicumque non staret pactis. Prouerbiū autem ab huiusmodi profectum est casu: Phocenses olim communi populi consilio patriū solum reliquerunt, ad alii deuotionibus atque execrationibus quibusdam, ne quisquam vsquā de repetenda patria cogitaret.

Phocentium anolitio.

Φωκικὴ ἀπόνοια, hoc est, Phocia desperatio: dici solitum, vbi desperatis rebus ad extrema consilia veniretur: aut de stultis & insanis consilijs.

Adiurantis se facturum aliquid.

Homerus.

Quum adiurabimus nos facturos quippiam, si modo vita non destituat, licet accommodare versiculum ex Iliados β.

Μὴν' ἔτ' ἐπέτ' ὀδυσσεὺς κάρη ὀμοισι ἐπέην. Id est,

Posthac ne caput hoc humeris insistas Vlyssis.

Item Iliados ε.

Αὐτίκ' ἐπέτ' ὄω' ἐμοῖο κάρη τάρμυι ἀλλόστει φῶς. Id est,
Mox caput hocce aliquis mihi barbarus ense recidat.

In omni fabula & Dædali execratio.

Ἐν παντὶ μύθῳ καὶ Δαιδάλου μῦθος. Quadrabit in auctores atrocium facinorum, aut ingentium calamitatum, vt frequenter illorum incidat mentio, sed non sine detestatione. Tradunt ab hac ortum fabula: Pasiphaë regina Crete, tauri amore capta, Dædalum exorauit, vt sibi vaccam ligneam ad proximam veram vacca simulationem effingeret. In hac insula mulier è tauro concepit, ac Minotaurum monstrum abominandum peperit. Minos autem certis de causis iratus, Atheniensibus ini dicit vt quotannis septem virgines, & totidem adolescentulos mitterent Minotauro obijciendos. Horum omnium, quoniam Dædalus causam dedisse videretur, in eum vulgò dira imprecabantur, vnde res in prouerbiū abiit.

Ἀποφρέσις.

Hominem execrandum & abominande malitiæ ἀποφρέσις Græci appellant. Dictum à diebus funestis & sepeliendis mortuis sacris, quos

Theocritus.

ἀποφρέσιδος etiam vocant.

In vltimas terras.

Ἐξ'

Εἰς ἕχατα γῆς. Id est, Ad extrema terræ. Quum locum vehementer semotum intelligi volumus. Est frequens apud Ciceronem in ultimis terras, &c.

EX EVENTV INDICIVM.

Mali principij malus finis.

Ἀρχὴς κακῆς τέλος κακόν. Id est, Orsus mali finis malus. Iam bicus dimeter ex Aeolo poeta refertur. Que rectis consilijs instituntur, etiam si qua incidat difficultas, tamen sortiuntur aliquando letum exitum: contra que pravis rationibus inceptantur, quamvis initio succedant, tamen habent infelicem exitum.

Mox sciemus melius vate.

Plutarchus.

Τὰχ' εἰσόμμεθα μάντιων ὑπέπετρον. Id est, Mox melius ipso vate rem cognovimus. Ad eum modum dicebant, qui rem non coniecturis diuinabant, sed experimento deprehendere tentarent.

Cocta numerabimus exta.

Diomedes.

Id est, Ex eventus sciemus. Huic consinis color ille comicus: Res indicabit. Ovidius: Exitus acta probat.

Res indicabit.

Αὐτὸ δ' εἰζει, subaudi, ἔργον. Quum significamus experimento exitu que perspicui sermonis veritatem.

Magistratus virum indicat.

Pittacus.

Ἀρχὴ τ' ἀνδρῶν δ' εἰκνυσιν. Id est, Imperia demonstrant virum. Quisdam Pittaci Mitylenæi putant apophthegma. Sunt, qui Soloni tribuant. Sensus est: In vita priuata vix satis perspicui posse mores & ingenium hominis. Verum si committas imperium, ut quod libeat, idem liceat, tum demum apparere quo sit animo.

Rem factam stultus cognouit, piscator ictus sapiet.

Post acerba prudentior. Huc pertinet etiam: Vide Sera pœnitentia.

EXITIVM HONESTVM.

De pulcro ligno vel strangulare.

Aristoph.

Ἀπὸ καλῆς ζύλης καὶ ἀπάγχεσθαι, id est, De pulcro ligno etiam strangulari conuenit. Admonet calamitatem tolerabiliorem esse, si cum honestate fuerit coniuncta, & dedecore vacauerit.

Ne vestigium quidem.

Quoties hominem penitus aut rem abolitam significamus, ne vestigium quidem superesse dicimus. M. Tullius acti. in Verrem 3. Nam si alienam vicem pro nostra iniuria doleremus, vestigium illius in foro non esset relictum. Rursus quinta: Providendum diligenter, ne quod in vita vestigium libidinis appareat, &c.

Plutarchus.

Seruabis bouem.

Βεβολήσῃς. Id est, Bubulcus eris. Hoc vellet enigmate significabat
exilium.

Testaceum flagellum.

Κεραμεικὴ μάστιξ. De rebus subito transmutatis, sine de exilio re-
pentino. Conueniet cum ostracismo, de quo vide adagium, Testule trans-
mutatio.

Lucianus.

Terram pro terra.

Γῆν πρὸ γῆς ἐλαύνει. In hominem exulem, erroneum, & incertum
vagantem sedibus.

EXPERIENTIAE PERICLITATIONIS.

In Care periculum.

Ἐν Καρὶ τὸν κίνδυνον, subaudi, facito. Hoc est, in homine, aut in
re viliori fac periculosam experientiam, in qua si parum feliciter cesserit,
non multum sit dispendij capiendum. Suidas sibi Cares primū
mortalium mercede militasse, ut qui vitam suam vilem haberent.

In dolio figuralem artem discere.

Ἐν πίδακι τὴν κεραμεικὴν μάστιγιν. De ijs, qui protinus maxi-
mis in rebus artificij capiunt experimentum, quum paulatim à minutis
ad summa proficisci conueniat. Neque enim figulus statim à dolio, id est
vasè maximo, artem auspicatur, sed à pusillis quibusdam vasculis.

In arenam descendere.

Pro eo quod est, Certamen inire.

Quanta mus apud Pisam.

Ὅσα μῦς ἐν Πίσση. Subaudi, tulit. De ijs, qui vincunt, & optatio-
potiuntur, sed non sine summo negotio, neque citra magnum incommo-
dum suum. Suidas natum ait ab athleta quodam, seu pugile Tarentino.

Omnem mouere lapidem.

Basilus.

Πάντα λίθον κινεῖς. Id est, Vnumquēque moue lapidem, id est,
omnia experire, nihil que intactum relinque.

Pedem conferre.

A militia sumtum. Vsurpatur, vbi propius acceditur ad rem. Cicero:
Non possum magis conferre pedem, ut aiunt, aut propius accedere.

Omnem rudentem mouere.

Πάντα κάλων σείειν. Id est, Omnem funem mouere. Iulius Pol-
lux: Navigabatur omni moto rudente, & omnibus rudentibus. Ad
eum modum significat difficilem navigationem, in qua omnia sunt ten-
denda.

Respub.

Respublica virum docet.

Πολιτεια ἀνδρα διδάσκει. Significat neminem ad rem gerendam Plutarchus.
 idoneum esse, nisi qui sit usu exercitatus.

Omnem iacere aleam.

Est rem vniuersam periclitari, fortunæ que arbitrio committere. Si-
 quidem alea fortune ludus est magis, quàm artis.

Aut ter sex, aut tres tesseræ.

H' τρις ἕξ, ἢ τρις κύβοι. Si quando significabimus nos extrema pe-
 riclitari velle, & aut planè vincere, aut prorsum vinci. Sumtum est à
 venusto tesserarum lusu, in quo qui nouem iecisset, is modis omnibus su-
 perabat: qui treis, is longissimè aberat à victoriâ. Nam antiquiores
 tribus tesseris uti consueuerant. Tesseram autem etiam ipsum iactum
 appellant.

Rex, aut asinus.

Βασιλεύς ἢ ὄνος. Hoc est, aut victor, aut victus.

Plato.

Vela ventis permittere.

Quintil. Permittamus vela ventis, & oram soluentibus bene pre-
 ceamur, hoc est, editionis ancipitem euentum, utcunque cadat, expe-
 riamur.

Deo fortunæ que committo.

Qui fortunam experiri statuerit, euentum negotij fortune commis-
 sis, in hunc conuenerit illud Homeri ex Iliados π.

Ἦστω γὰρ ἡγὰ ἐγὼ, τὰ δὲ κεν δὲ πάντε μελίσσῃ. In est,

Torso & ipse, Ioui fuerint hæc omnia curæ.

Res ad triarios redijt.

Romanum extat adagium elegans. Eo licebit uti, quum significa-
 binus rem eò periculi redactam esse, ut extremo conatu, summis que
 viribus sit evitendum, & ad suprema confugiendum consilia, quibus
 si nihil proficiatur, iam nihil reliquum esse videatur, vnde subsidium
 sperare possis. natum adagium è ratione modo que componendi Roma-
 ni exercitus. Refertur & explicatur à Tito Liviò, prime decadis
 lib. 8.

Sacram ancoram soluere.

Ἰεγᾶν ἀγκυρῶν χαλάζειν. Quoties ad extrema presidia confugi-
 tur. Translatum à nautis, qui maximam ac validissimam ancoram, sac-
 crā vocant, eam que tū demū mittūt, quū extremo laborant discrimine.

Lucianus.

Ad asylum confugere.

Hoc superiori cognatum.

Cicero.

Ad ephëbum properate.

Sumtum est ab Apollinis oraculo, ad quod vndique festinabatur.
 Fingebatur autem imberbis Apollo.

Tanquam ad aram.

Hoc adagio extremum refugium intelligi volumus. Inde sumtum, quod olim, qui extrema necessitate urgebantur, ad aras Deorum soleant confugere, unde nefas erat quenquam detrahere.

Mouebo talum à sacra lineâ.

Plutarchus.

Κινῶ τὸν ἀπὸ ἱερᾶς, id est, Sacrae lineae talum moueo. De iis, qui extrema parant experiri. Id Iulius Pollux exponens, ait à ludo quodpiam tesserarum esse natum adagium. Lusum autem fuisse huiusmodi, ut utrique ludentium essent calculi quinque, totidem impositi lineis. Inter eas lineas utrinque quinas, unam fuisse mediam, quam sacram vocabant. Unde qui talum mouisset, is sacrae lineae calculum mouere dicebatur. Id autem non fiebat nisi cum res posceret, ut ludens ad extrema confugeret auxilia.

Semper tibi pendeat hamus.

Ouidius in amoribus:

Casus ubique valet, semper tibi pendeat hamus.

Quo minime credis gurgite, piscis erit.

Semper experienda fortuna & omnis tentanda occasio.

Tentantes ad Troiam peruenerunt Graeci.

Theocritus in Syracusis: Tentando atque experiendo, quantumlibet etiam ardua perfici, figura proverbiali significans, inquit:

Ἐς Τροίην περιώρμηροι ἤλθοῦν Ἀχαιοί,

Καθίστα παίδων, περιεὶθ ἦν πᾶσι τελευταί. Id est,

Tentando ad Troiam venere Pelasgi,

Cuncta, puellarum pulcherrima perficit usus.

Et post malam segetem, serendum est.

Seneca lib. epist. x i. Quo licebit uti, quoties res parum ex animi sententia cecidit: & significabimus non esse desistendum à conatu. Huc referuntur quae alibi citauimus:

Primas iactare hastas.

Velitari.

Fabri fabrilis tractant.

Asinus sedet. Rex sum.

EX SESE.

Domi habet. Domi nascitur.

Nam id dicimur domi habere, quod in nobis situm est, neque necesse est ab aliis mutuo sumere. Terentius: Philosophos domi habet vult de discat.

Domesticum malum.

Ad significandum priuatum ac domesticum malum, quod ad alios nihil attingat, conueniet illud Homeri Odyss. β.

Ἀλλ' ἐμὸν αὐτῷ χρεῖσθαι, ὅ μοι κακὸν ἔμπροσθεν οἴκῳ. Id est,

Porte

Porro malum nostras quod in ades incidit, unum

Ad me pertinet.

Nihil graue passus es, nisi tibi vindicas.

Οὐδ' ἐν πένονδας δεινόν, εἰ μὴ ἄσσοποισίς. Meminit Diogeniam
 mus: Nemo leditur nisi à seipso. Nemini fit iniuria, si eam existimet
 ad se non pertinere.

Emerere malo, quàm rogare.

Cicero.

Quo significatum est, haud quaquam gratis accipi, quod precibus emi-
 tur, imò nihil emi carius, quàm quod roganti datur.

FACUNDIA.

Attica musa.

Diogenes.
 Laërtius.

Ἀττικὴ μέσοι. Pro venusta, lepida'que oratione. Nam inter di-
 pendi genera laudatur in primis Atticum.

Lepos Atticus, eloquentia Attica.

Hierony.

Inter reliquos Græcie populos, lepos quidam & festiuitas quedam
 quasi vernacula ac peculiaris adest Atticis, adeò vt in prouerbium
 abierit.

Cyanea cantio.

Κύανειον ἄσσοι, id est, Cyanea cantilena. Conueniet in eos, qui su-
 premo vite tempore facundè differunt. Cygnos, instante morte, miran-
 dos quosdam cantus edere, tam omnium litteris est celebratum, quàm
 nulli vel compertum, vel creditum.

Tunc canent cygni, quum tacebunt graculi.

Τὸ τ' ἄσσοι τὰ κύανοι, ὅτεν καλοῖσι ἀπ' ἡσσωσι, hoc est, Tum lo-
 quentur eruditi, quum garrulis non erit loquendi locus. Aut, Inter
 garrulos & obstreperos non est eruditus dicendi locus.

Nestorea eloquentia. Poëtica mella.

Homerus.

Nestoris Pylorum Ducis facundia in prouerbium abiit, si quando se-
 nilem suauiloquentiam significamus. Nam huic Homerus, vt tria sen-
 tula, ita plus quàm mellitam quandam facundiam affingit.

Nihil ex agro dicis.

Οὐδ' ἐν ἐξ ἀγροῦ λέγεις, id est, Nihil è rure loqueris, Nihil humile, Suidas.
 neque triuiale. Quod enim parum elegans, parum expolitum, id ex
 agro profectum dicitur. Contra, quòd festiuum, quòd lepidum id vr-
 banum ac civile vocatur.

Nunc ipsa viuut sapientia.

Ἀὐτὴ νῦν σοφία ζῆ. Applaudētis & adgratulantis est sermo, si quid
 aliquando videtur scitè dictum & arte, factum ue. Festiuus erit, si
 per ironiam efferatur.

Nunc ipsa floret musa.

Ἀὐτὴ νῦν ἀνδραὶ ἢ μέσοι. Vbi quid eruditè, facundè, venustè dictū

K 5

aut

Theocritus.

aut scriptum videbitur. Et hoc venustius fiet per ironiam.

Musarum aues.

Μουσῶν ὄρνιθες. Id est, Musarum aues. Dicuntur poetæ, quod assidue carmina sua modulentur. Huc facit quod alibi citatum est: Incantatione quavis efficacius.

FAMES.

Plautus.

Fames & mora, bilem in nasum conciuunt.

Id est, Larrante stomacho, omnis mora bilem mouet. Ducta est metaphorā ab animalibus, iram narium flatu significantibus.

Miserrimum fame mori.

Cum significabimus longè esse miserrimum fame perire, accommodabimus illud quod est apud Homerum Odyssæ μ.

Πάντες γέ συζαροὶ θάνατοι θελοῖσι βροτοῖσι,
Λιμῶ δ' ὀκτιστον θανάειν καὶ πότμον ἐπισπείν. Id est,

Dura quidem miseris mors est mortalibus omnis,

At perijisse fame, res vna miserrima longè est.

Accommodabitur in sordidos quosdam, qui quo parcaut nummis, defraudant genium suum: & in eos qui pereunt inscitia veri, quum animus hominis non aliter pascatur verbo Dei, quam cibo corpus. verè miserrimum est hac fame mori.

Molestus interpellator venter.

Venter, improbus interpellator, non sinit vquam quempiam obliuisci sui. Id ad egestatem torqueri poterit, que mortales ad omnia tum faciēda, tum referenda solet compellere.

Cestreus ieiunat.

Suidas.

Κεστρὸς εἰς νηστείας. De famelicis & voracibus dici consuevit. Alij mactant referre ad eos, qui vitam innocuam agunt, & ab aliorum iniurijs abstinent, nec vllum emolumentum ex sua innocentia ferunt. Est enim Cestreus piscis genus quoddam, quod reliquis mutua deuoratione victitantibus, vnum ab aliorum carnibus abstinet, ideo que nō capitur esca, sed in limum abdit sese, atque ibi perdurat, & vt arbitrantur nonnulli, limo pascitur.

Non interpellandus famelicus.

Quoties inuuenimus non esse confabulandi otium, nisi prius placauerimus latrantem & iratum, vt ait Horatius, ventrem: aut vbi significabimus aliquem, simulatque sit assequutus, quod expetebat, iam ad alia conuertere, non ineptè proferemus hunc versiculum Homeri:

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσις καὶ ἐδὴτύς ἐξέγγεντο. Id est:

At postquam his potus exenta cupido, cibi que.

Plutarchus.

Ventre pleno, melior consultatio.

Γαστροῦ ἀπὸ πλεείης βέλγη καὶ μῆτις ἀμείνων. Id est, Consultatio

Quum melior, quum expleueris aluum. Quum fames interpellat, non va-
 at deliberare, propterea quod consultatio moram desiderat, & animi
 tranquillitatem, & fames bilem acuit.

Etiam Betylum deuorares.

Καὶ Βαίτυλον ἀν κρηπίοις. Id est, Etiam Betylum deglutires.
 In voracem & omnia concoquentem. Nam Betylus dicitur saxum illud
 fascijs obuinctum, quod pro Ioue deuorauit Saturnus, testante He-
 sychio.

Manduces.

Dicebantur vehementer famelici, aut qui minus inanibus terrorem Plautus.
 incuterent.

FESTINATIONIS.

Nauius atque quadrigis.

Pro summo studio, summa que festinatione. Flacc. in epist.

Strenua nos exercet inertia, nauius atque

Quadrigis petimus bene viuere, quod petis hic est.

Dædalum remigium.

Ad celeritatem significandam. Plautus in Amphitryone dixit.

Citis quadrigis, Iouis quadrigis.

Subaudi, fugere. Pro eo quod est, quam ocysimè fugere. Legitur a-
 pud Plautum, ab Homero translatum, qui Dijs quadrigas affinxit, qui-
 bus quò libitum sit repentiè rapiantur ex Olympo in terras, rursus è ter-
 ris in celum.

Equis albis præcedere.

Plautus.

Vbi quem alij quapiam in re longè superiorem significabant, longo
 antea interuallo, eum albis equis præcedere dicebant, vel quòd anti-
 quis equi albi meliores haberentur, vel quòd victores in triumpho
 albis equis vectari soleant, vel quòd fortunatiores & auspiciores esse
 creduntur.

Talaria induere.

Pro eo quod est, Fugam adornare, quasi que velle quopiam auolare. Cicero.

Itaque talaria induere dicimus, qui parant aufugere.

Citius, quam asparagi coquuntur.

De re vehementer propera.

E' vestigio.

Quod circa moram ac protinus sit, quod prisca dicebant, exemplò.

Celerius, quam Butes.

Θαίτιον ἢ βύτης. Hoc adagio significabant aliquid quàm primum
 absoluti, compendio que explicari. Butes Athenis depictus erat, ut summa
 capiti pars cū oculis tantum videretur. In eius igitur pictura, quoniam

zen

non multum operis sumferat pictor, prouerbio iactari consuevit de his, quæ facile perficiuntur.

Simul vt dictum & factum.

Homerus.

Ἀ' μ' ἐπ' ἔργον, ἄμ' ἔργον, id est, Simul dictum, simul & factum. Vbi quis citra moram id re præstat, quod verbis pollicetur.

Duobus pedibus fugere.

Aristides.

Ἐ' κ' ἀποῖν καταφύγειν, id est, Duobus pedibus confugere. Summa vi, summo que conatu confugere. Aristophanes: Ἐ' patria utroque deuoluimus pede.

In foribus adesse.

Περί τὰς θύρας. Pro eo, quod instat, iam que in proximo est. Dominus ad Cain: Sin malè egeris, statim in foribus peccatum tuum ad erit. Genesis 4.

Cicero.

Velis, equis que.

Extremum conatum significantes, dicimus: Velis, equis que. Hic respicit non ad celeritatem, sed ad utrunque pugne genus, nauale ac equestre.

Vir fugiens haud moratur lyrae strepitum.

In eos, qui in rebus periculosis ac seriis, properandi studio negligunt leuiores. Nam qui fugit in bello, non putat sibi liberum ac vacuum vt cantorem aliquem auscultet. Id etiam ad complures res accommodari potest.

Ocyor accipitre.

Admirandam celeritatem hyperbole prouerbiali licebit indicare, que est apud Homerum: θάσσονες ἰρήκων, Pernices magis accipitre.

Pegaso velocior.

Πηγάσος ταχύτερος. De praelocibus. Nota fabula de equo alato. Salaminia nauis.

Ζαλαμινία ναῦς. De praelocibus dictitatum est. Celebratum enim vel in primis nauale bellum aduersus Xerxem gestum apud Salaminem, siue quòd ex trirēibus altera Salaminina vocari consuevit, altera paralos.

Parit puella, etiam si malè adsit viro.

Τίτλη κόρη ὅταν κακῶς ἀνδρὶ πειρήσῃ, id est, Parit puella, quum malè etiam adsuerit viro. Dicitur consuevit, quoties res facile conuincitur ex sententia, etiam si negligenter & ignauiter gesta fuerit. Velut puella propter ætatis felicitatem facillè gerit utrum, etiam si cum viro non admodum rem habuerit.

Ignem palma.

Πῦρ παλάμη. Dicitur solitum, si quando protinus aliquid intellectum esset

esset à quopiam, vt si scommate dicto, statim sentiat aliquis in se ditum. Sumtum videtur ab ijs, qui per lusum ignem admovent manibus alienis, qui subito sensu excitati, resiliere solent, risumque mouere spectantibus.

Aphya ad ignem.

Α' φῦα ἐς πῦρ. Prouerbiū in ea, quæ celeriter intereunt, aut absumuntur, siue quæ facili ac statim conficiuntur. Nam aphyia piscis genus molle ac tenerum, quod admotum igni, protinus decoquitur.

Ne nimium callidum hoc sit modò.

Donatus prouerbiū esse demonstrat, quanquam anceps est lectio. Potest enim utrunque legi, & callidum, & calidum, vt prius illud, ad festinatum consiliū: alterum, ad nimis astutum referatur.

Intra septimam.

Ε' ντὸς ἐβδομῆς, subaudi, lineam. Edictū erat Athenis, vt ante septimum diem mensis exercitum educerent. Rectè fortassis vtetur hoc adagio, quoties admonebimus maturè suo que tempore negotium agrediendum.

Prius quàm gallus iterum cecinerit.

Πρὶν ἢ τὸ δεύτερον ἀλεκτεῦν ἐφθίγῃτο. Prius atque gallus ceciderit, iterum cristiger, id est, admodum manè & antelucano. A prisca consuetudine sumtum, qua noctis deliquium & accessum dici galli cantu metiebantur, quomomibus horarijs non repertis.

Viuu, incende ignem.

Ζῆ, καὶ ἐς πῦρ. Vbi negotij periculosi puncto festinandum admoneamus, & occasionem arripiendam, vt quum reperta scintillula properatur ne pereat & illa.

A' subeunte portum nauis.

Α' πὸ κερταδουμένως. Id est, A' subeunte, subaudi, nauis lucrum capias. Admonet adagium, celeritatè ad questum plurimum valere. Sumtum à mercatorum diligentia, qui merces statim emunt ab ipsis nauis in portum appellentibus.

Matura satio sæpè decipit, fera semper mala est.

Admonet adagium in omni negotio maturandum esse, neque paullo satius, occupare tempus legitimum, quàm seriùs ag gredi. Veluti si quis admoneat, vt puer tenera adhuc etate, preceptoribus committatur erudiendus. Consultius enim anteuertere, quàm prouectioribus annis tandem incipere.

Sacra celeritùs absoluenda.

In rebus diuinis attentum esse conuenit magis, quàm diuturnum, ne vilescant assiduitate, contra quorundam morem sacerdotum, qui nimium

Terentius.

Zenodotus.

Suidas.

Idem.

Columella.

nimum immorantur sacro, precibusque, quas vocant horarias. Ad illud torqueri poterit illud ex Odyssæ Γ.

— Οὐδ' ἔοικε

Δηδὰ θεῶν εὖ δαίρι δαασέμεν, ἀλλὰ νείδω. Id est,

— Neque par est

In diuorum epulis sedisse diutiùs, imò

Surgere maturè decet.

Zenodotus.

Lupinum potum.

Λυκίον ποτόν. Lupinum potum bibere dicebant, ubi quis voluptatem suo periculo capitis emeret. Narrant duos erupisse fontes sacros Apollini, quorum alter vino scateret, alter melle, ad quos quum aues aduolarent, arcu feriebantur. Porro Apollo super cetera cognomina dictus est & Lucius, à luce quam aperit, siue à lupis interfectis.

Vt canis è Nilo.

Qui leuiter ac velut obiter artem quampiam aut auctorem degustant, hi cen canis è Nilo degustare dicantur. Natum inde adagium: Post fugam Mutinensem, quereutibus quid ageret Antonius, quidam familiaris respondit: Quod canis in Aegypto bibit & fugit.

Alienis vti soleis.

Aristoph.

Ἀλλοτρίοις βλαπείοις χρῆσθαι. Id est, Alienis soleis vti. Dicantur, qui moribus aliorum ad suum abutuntur emolumentum.

Quantum pedibus potes.

Socrates in Gorgia Platonis ita loquitur. Σωφροσύνην μὲν δεικτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίαν δὲ φευκτέον, ὡς ἔχει ποδῶν ἐκείνων ἡμῶν. Id est: Temperantiam quidem sectari atque exercere oportet; contra intemperantiam fugere, quantum quisque nostrum pedibus valet. Id quo longius transferatur à rebus corporis, hoc magis accedit ad prouerbium celeritatis. Quod in corpore sunt pedes, hoc in animo sunt affectus, quibus experimus aliquid, aut refugimus.

Crisonem Himeræum præcurrere.

Prodigiosa celeritas Crisonis videtur locum dedisse prouerbio. Sic enim Socrates apud Platonem in Protagora, rogatus ut institutam cum Protagora disputationem perageret: Optarim quidem tibi morem gerere, si quod petis meæ facultatis esset. Nunc perinde est, ac si me roges ut Crisonem Himeræum insignem cursorem sequar, aut dolichodromon quempiam, aut hemerodromon perpetuo æquem cursu, sequar que, &c. Dolichodromi dicebantur, qui perpetuo impetu duodecim stadia decurrebant. Hemerodromi, qui totum diem à manè vsque ad vesperam citra respirationem currebant. Vnde Greci poëta solem ἡμεροδρόμον appellant, quòd singulis diebus cursum suum peragat, quasi verò noctu requiescat in diuersorio Thetidis.

F R S T I O

Qui nimium properat, serius absoluit.

Monet adagium, instituende rei non tam celeritatem, quam curam adhibendam esse, ne postea sit in mora quod in operis ingressu fuerit evatum.

Canis festinans, caecos parit catulos.

Aristotel.

Ἡ κύων ἀπὸ ἄσπευ τυφλὰ τίκτει. In eos, qui nimio festinandi studio rem parum absolutam reddant. Hinc natum, quod canis, quia celerius pariat, catulos caecos velut adhuc immaturos edit.

Ante victoriam encomium canis.

Πρὸ τῆς νίκης τὸ ἐγκώμιον ἀδεις. In eum, qui preproperè gloriatur, ve nondum confecta. Nam apud Grecos, qui rem strenuè gessissent in bello, oratione quapiam, aut carmine laudabantur. Que laudatio propriè encomium dicitur.

Ante lentem augere ollam.

Athenæus.

Πρὸ τῆς φακῆς ἀυξάνειν τὴν λοπάδα. Pro eo quod est, Spes ingenies in animo concipere, prius quam res ipsa teneatur, aut polliceri quod ipse nondum habeat, aut preproperè sibi placere, quasi iam possideat ea, que procul etiandum absunt, ut teneantur. Ut si quis vitæ strepitum augeat spe magistratus, quem incertum est, an sit impetraturus. Lens, legumen est vilissimum ac plebeium.

Æstate penulam deteris.

Zenodorus.

Ἐν δέξει τὴν χλαίναν ἡγετρεῖσθαι. Rectè dicitur in eos, qui res necessarias temere, nec in tempore profundunt, aliquando futuras vsui, si seruentur. Id quod vulgò factit aut adolescent es, qui facultates patrias stultè prodigunt in iuventa, quibus sustinenda fuerat imbecillitas senectæ.

Muscum demetere.

Ἀμνία δέξει. Dicitur solitum, ubi quis tener adhuc & intempestivè durius tractaretur, aut tolleretur emolumentum prius quam oportunum esset. Translatum ab ijs, qui statim ut ager obduci cœperit herba, demetunt, nec sinunt adolescere gramen.

Siculus omphacizat.

Suidas.

Σικαλὸς ὀμφακίζει. Omphaca Greci dicunt vnam acerbam & immaturam. Unde dicebatur in eos, qui quantumlibet vilia tollerent furto. Ductum à furacitate Siculorum.

Premouere venatum.

Aristides.

Προσοβείν τὴν θήραν. Id est, Praturbare feram. Dicitur solitum apparet, ubi quis non satis dissimulat quod molitur. Quemadmodum vsu venit, ut fera tumultu excitata subducatur sese.

Odi

Odi puerulos præcoci sapientia.

Apulcius.

Vulgò inualuit opinio, vt credant puerulos maturius sapientes, aut non fore vitales, aut dementes futuros simulatque ad maturam ætatem peruenerint. Adaptare licebit ad discipulum, qui in ipsis statim rudimentis sibi placeat.

Non statim finis apparet.

Herodotus in Polymnia, significat hoc olim prouerbio dici solitum. Non statim cum principio apparere rei exitum. Καὶ τὸ πρῶτα, inquit, ἐπι- αὖς τῷ ἔργῳ, τὸ μὴ ἄμα ἀρχῇ τὸ τέλος κερταφαίνεσθαι. Id est: Et vetus adagium, quo rectè dictum est, non statim cum initio apparere finem. Conueniet in quorundam preproperas spes, qui negotio vix cæpto, statim arbitrantur se rem factam habere, quum sepe exitus non respondeat inijs.

Festina lentè.

Vide Tarditatis & cunctationis.

FIDES ET GRAVITAS.

Folium Sibyllæ.

Iuuenalis: Credite me vobis folium recitare Sibyllæ, id est, rem indubitam. Ductum adagium à Cumano Sibyllæ, cuius oracula cum primis celebrantur. Huic autem mos erat, vt testatur M. Varro, in palmaram folijs oraculo scribere.

Ex tripode.

Athenæus.

Τὰ ἐκ τῆς τριπόδος. Id est, Ex tripode dicta. Dicitur solitum de ijs, que vehementer vera atque indubitata videri volumus. Hec ex tripode dicta, id est, certissima, perinde quasi ex Apollinis oraculo profecta. Tripodem autem fuisse lebetem, tribus fultum pedibus. Huius duo sunt genera: Alterum Apollinis, ob veritatem oraculorum: alterum Bacchi, quo vinum miscebatur, quò ebrii vera loquantur.

Diues promissis.

Plutarchus.

Ὁ μὲν λόγος θαυμάσιος, ὃ ἡ λέγων ἔπεισεν. Id est, Magnifica quidam oratio, ceterum non habetur fides loquenti. Quoties aliquis ingentia pollicetur, que non videatur præstiturus.

Præcis credendum.

M. Tullius in libello De vniuersitate: Credendum, inquit, nimirum est veteribus & præcis, vt aiunt, viris, qui se progeniem esse Deorum dicebant. Incertum virum Cicero sentiat eam sententiam fuisse vulgò decantatam, an notet vocem, præci, qua declaramus homines extreme antiquitatis, quorum origo, quoniam posteris erat incognita, ferè referebatur ad Deos.

Cicero.

Recto pectore.

Pro

Pro eo quod est, ingenue, citra que dissimulationem, ut veritatis simplex est oratio.

Legatus non ceditur, neque violatur.

Πρέσβυς ἢ ὑπέρτερος, ἢ ὃ ὑβρίζεται. Id est, Orator nec percutitur, nec violatur. Id iure gentium receptum est, ut legati publica fide veniant, & redeant inuolati.

Ex Iouis tabulis testis.

Lucianus.

Ἐκ τῶν Διὸς δέλτων ὁ μάρτυς. Pro certo & indubitabili teste: Allusum est, ni fallor, ad diphtheram, in qua Iupiter omnia mortalium acta describere fingitur à Poëti.

Atticus testis.

Diogenianus.

Ἀτίκος μάρτυς. Pro probatissimo atque incorruptissimo teste. Quod si quis per ironiam torqueat in testem vanum, non inconcinne dixerit.

Attica fides.

Ἀττικὴ πίστις. Legitur apud eundem de minime vanis, minime que periuris. Inde natum, quod apud Atticos templum esset Fidei Deæ constructum. Cuius & meminuit Plautus.

Rhadamanthem iudicium.

Pindarus.

Ῥαδάμανθυος ἡγεῖς. Id est, Rhadamanthi iudicium. De incorruptè iudicantibus. Rhadamanthus enim manium index, neque munerebus, neque gratia despectitur, quo minus seuerè iudicet. Accommodari poterit ad mortis necessitatem, maximè pariter ac minimis ex æquo comminam.

Iouem lapidem iurare.

Qui sanctè & religiose deierant M. Tull. in Epist. Quomodo autem tibi placebit, Iouem lapidem iurare, quum scias iratum esse Iouem nemini posse? Sumtum à prisco feriendi fæderis ritu, quod à patre patrato manu tenente lapidem, conceptis verbis peragebatur, quemadmodum describit T. Liuius, & Macrobius.

Rhadamanthi iusiurandum.

Ῥαδάμανθυος ὄρκος. Dicebatur quod verissimum quidem esset, ceterum nullum Deum adscisceret. Socrates per canem & anserem iurare consuevit, ne quem Deorum citaret, siue quod crederet nullos esse Deos, siue quod arbitraretur non esse boni viri Deos suorum negotiorum testes accersere. Græci per caput alterius iurare consueuerunt.

Virg. Per caput hoc iuro.

Viri iureiurando, pueri talis fallendi.

Ὁ ἄνθρωπος, ὡς παρὰ τοὺς ἡλικίους ἐξαρτῆται. Id est, Iure Plutarchus. iurando viros, talis pueros oportet fallere. Docet viris nulla re citius imponi

L

poni

poni posse, quàm iureiurando, quòd nemo tam improbus esse credatur, qui id velit violare. Laconis cuiusdam apophthegma.

Iouis suffragium.

Διὸς ὑψιφ. Dicebatur sacrum & iniuolatum. Vnde sententiam eius, cuius sit velut irrefragabilis auctoritas, Iouis suffragium rectè dixeris. Aut per ironiam, ubi quis arrogantius de re quapiam pronuntiat, suam que opinionem pro lege atque oraculo postulat accipi. Auiunt enim locum, in quo Neptunus & Minerua iudicium peregerunt, vtrius nomine, auspicij que ciuitas Atheniensium instiueretur, Iouis suffragium appellatum fuisse.

Amphictyonum confessus.

Ἀμφικτυονικὸν ὁμῶδες ἔλεον, id est, Amphictyonicus confessus. De frequente & grauium virorum conuentu. Ductum a conuentu illo Grecorum olim celebratissimo, qui Amphictyonum dicitur, vel ab Amphictyone Deucalionis filio.

Homerus.

Pollicentis se promissa re praestitutum.

Significantes promissorum fidem non irritam futuram, sed re praestituros nos, quod verbis sumus polliciti, illud Homeri vsurpare poterimus.

Nec renouanda, nec irrita, vana'ue dico futura,
Quaecunq; annuero, & promissero vertice moto.

Dictum ac factum.

Terentius.

Ῥῆξις καὶ πρῆξις. Prouerbialis figura. Qua nihil in negotio procurando pretermisissimum significamus. Terent. Dictum ac factum reddidi.

Mineruae suffragium.

Ἡ Ἀθλοῦς ὑψιφ. De exacto iudicio, contrarium illi: Sus iudicauit. Sed lepidius fiet, si per ironiam efferatur in stupidum & nullius iudicij hominem.

Veriora iis, quae apud Sagram acciderunt.

Strabo.

Ἀληθῆς ἔρα ἔπι Σάγρα. Dictum olim in incredulos, qui quae non nisi magno malo docti, credunt. Strabo: Post Locros, inquit, Sagra fluius labitur, in cuius ripa Castoris & Pollucis arae site sunt, ad quas decem Locrorum milia, una cum Rheginis aduersus Crotoniatis, numero centies ac tricies mille, Marte collato victoriam reportarunt. Ad didere plerique, quo die certamen initum est iis, qui in Olympiis erant, eum belli euentum nuntiatum fuisse. Tanta celeritate nuntiate pugnae veritas comperta est.

Oculis magis habenda fides, quàm auribus.

Iulianus.

Ὡτι ὡς ἰστέροι οὐδὲ ἀλμοί, id est oculis credendum potius quàm auribus. Quae cernuntur certiora sunt, quàm quae audiuntur. Horatius.

Nec

Nec retinent patule commissi fidelis aures,

Quam que sunt oculis subiecta.

Domesticus testis.

Οἷος τὸν ὁ μάρτυρ. Vbi quis ipse sese laudat. Quasi domi testem habeat, non aliunde adductum.

Venereum iusiurandum.

Plato.

Ἀφροδίσι ὄρκον ἔκ ἐμπορίου. Id est, Venereum iusiurandum non punitur. Sensus est: Amantium iusiurandum irritum esse, neque ad Deos quidquam pertinere, tanquam iocosum.

Dignus quicum in tenebris mices.

Quicquidissima esset fide, eum dignum dicebant, quicum in tenebris micaretur, &c. Cicero.

De manu in manum.

Cicero libro epistolarum VII. Totum denique hominem tibi trado de manu, ut aiunt, in manum tuam istam & victoria & fide prestantem. Traduntur etiam & qui commendantur.

Manu longa, & manu breui tradere.

Qui promissus agit, ac spem tantum ostendit, longa manu dat. Contra, qui presens ac statim exhibet quod promittit, breui manu dat.

FEMINAE.

Femina nihil pestilentius.

Hanc sententiam sic effert Homerus:

Ὡς ἔκ ἀνότερον καὶ κύντερον ἄλλο γυναικός. Id est,

Vsque adeo nihil improbius, muliere que peius.

Ignis, mare, mulier, tria mala.

Πῦρ καὶ θάλασσα καὶ γυνή κακὰ τρία. Id est,

Ignis, fretum que, & mulier, haec mala tria.

Nam incendio nihil formidabilius, mare item periculosissimum est.

His autem simillimum quiddam esse mulierem sentit perocmia. Lacon quidam, qui quum uxorem duxisset perpusillam, dicebat: E' malis, quod minimum esset eligendum.

Sublata lucerna, nihil interest inter mulieres.

Plutarchus.

Λύχνος ἀρτίστου γυνή πᾶσα ἀοτή. Id est, Lucerna sublata, nihil discriminis inter mulieres. Sentit adagium, nullam mulierem non esse impudicam, si detur facultas sine teste peccandi. Mihi videtur è vulgo sumtum, non ab auctoribus.

Malè coniugati.

Homerus.

Conueniet in eos qui cum ijs coniugio iuncti sunt, quos non amant.

Mulieri ne credas, ne mortuae quidem.

Γυναίχι μὴ πιστεύς, μήδ' ἀν' ἀποθανῆ. Id est, Ne fidem habeas, Diogenian.

ne emorienti feminae.

Nec mulieri, nec gremio credendum.

Fest. Pomp.

Quod illa incerti ac leuis sit animi, & plerumque fiat, vt in gremio posita, dum in obliuionem venerint, exurgentibus procidant.

Mulierum exitia.

Γυναικῶν ὄλεθροι. De ijs qui funditus ac miserabiliter periunt. Mulieres enim omnium ferè calamitatum auctores fuisse viris dicitur. Testis bellum Troianū, testis Hercules à Deianira extinctus. Quāquam hæc magis conueniebat stultitiæ virorum adscribere, qui tantum indubitant mulierculis.

Mulieris oculus.

Γυναικὸς ὄμμα τοῖς ἀκμάζουσιν βίβλῳ. Id est, Mulieris oculus spiculum iuuenibus est. Virgilius:

Vrit que videndo Femina.

Mulier pudica ne sola sit vsquam.

Quum admonebimus non conuenire, vt pudica mulier sola citra que testes cum viris colloquatur, vsuis fuerit illud Homeri:

Haud sola, ast illam famule bine comitate.

Qui nihil litigat, cælebs est.

Diuus Hieronymus tanquam prouerbio iactatū citat. Indicat adagium, rixosum esse omne coniugium, nec esse tranquillam vitam, nisi in celibatu.

Tanquam Chalcidica nobis peperit vxor.

Ὡσπερ Χαλκιδικὴ τίτοκεν ἡμῶν γυνή. De ea dicebatur, quæ liberos quam plurimos peperisset. Tradunt Heroïnā quampiam fuisse nomine Comben, cui cognomen fuerit Chalcidi, quod prima arma ærea consecerit. Ea viro coniuncta, centum liberos emixa dicitur.

Aristoph.

Thessala mulier.

Θησαλικὴ γυνή. In veneficas malarum que peritas artium dici solitum, propterea quod ea gens præter ceteras hoc nomine notata est.

Υ' π' ψλωισμένη.

Dicitur iam propinqua partui. Sumta metaphora à ficis post immixtos pſenas matureſcentibus.

F O C V S.

Focus luculentus in ædibus.

Primum domus ornamentum est vt luceat focus. Proinde qui in aedes immigrant nouas, aut in diuersorium ingrediuntur, ante omnia ignem iubent incendi. Quod ex Homeri X. sumtum videtur.

Πῦρ νῦν μοι πρῶτιστον ἐνὶ μεγάροισι γενέσθω.

Nunc ante omnia mihi luceſcat in ædibus ignis.

Αἰδομένε δ' ἵπρος μαρμαράτερος οἶκον ἰδέσθω.

Scilicet

Scilicet accenso domus est ornatior igni.

FORMA, DEFORMITAS.

Ominabitur aliquis te conspecto.

Σὲ δ' οἰωνίζουσι τὸν πῖν ἰδ' ἄν. Qui te conspexerit, augurium poterit capere. Dicitur consuevit in deformes, scæd' que aspectu. Veteres ex primo hominis occursum sumebant omen. Occurrere formoso, felix omen habebatur. Occurrere deformi, nigro' que, contrâ.

A' furijs oriundus.

Ε' εὐνύων ἀπορῆ ὄξ. Id est, A' furijs profectus. Olim dicebatur tetra, scæda' que specie. Item quod noxium & exitiale sit, id à furijs ortum aiunt.

Leporem non edit.

Martial.

Antiquitus superstiosè editum est, esu leporine pulpæ conciliarî formam.

Myconius caluus.

Plinius.

Μυκόνι Ⓞ Φαλακρός. Strabò refert, vulgò Myconios caluos dici solitos, quòd in ea insula vitium hoc quasi gentilitium sit, atque omnibus ferme commune.

Pistillo caluor.

Υ' πῖρ Ⓞ Φαλακρότερο. De magnoperè glabris. Nam ina pistilli pars calui' cranium referre videtur.

Multam siluam gestas.

Λόχμην πολλὴν φορεῖς. Id est, Siluam multam portas. Dicitur in Phormionem militem quendam hirsutum, densa' que pilorum obstitum silua. Quadrabit in agrestem & stupidum.

Pronomi barba.

Aristoph.

Προνομὸς πῶρον. De prelonga dicebatur. Pronomus tibicen quispiã fuit, proluxa barba, gestamine non admodum apposito professioni. Quandoquidem tibicinum mollitiem etiam prouerbia notant. Conuenit igitur in quosdam, qui alioqui mollissimi, vultus, vestium' que seneritate, vitæ continentiam preferunt.

Nauiges Træzenem.

Eustathius.

Πλεύσας Τρῆζιν. Dicitur solitum in eos, qui quum mento imberbi essent, tamen appositivis pilis barbam virilem mentirentur. Inde natum, quòd Træzenis portus quispiam vulgò celebratus sit nomine Barba.

Perdicis crura.

Πέρδικ Ⓞ σκέλ. Id est, Perdix tibia. Perdix caupo quispiam erat claudus, ab Aristophane locis aliquot notatus. Dicebatur in crura gracilia, distorta' que. Perdicis pes in loripedes quadrat.

Καλὶπυγῶ.

Καλλιπύγη. Id est, Callipygi. Dicebantur eleganti forma præditæ.

Quod pulcrum, idem amicum.

Τὸ καλὸν φίλον. Inter proueria conciliantium amicitiam, refertur & hoc apud Platonem in *Lyside*: Καὶ κινδυνώβει τὴν ἀρχαίαν παρρησίαν, τὸ καλὸν φίλον εἶναι. Id est, Ac propemodum apparet iuxta vetus prouerbiū, quod pulcrum est, amicum esse. Qui commodi gratia amat, non amat verè; sed quod pulcrum est, per se amatur.

Ex ouo prodijt.

Ἐξ ὧν ἐξῆλθεν. Id est, Ex ouo emerfit. Aium dici solitum de magno opere formosis ac nitidis, quasi neqes communi hominum more natos, sed ex ouo, more Castoris & Polluci. Siquidem est in poetarum fabulis, Lædam Tyndari uxorem ex Iouis concubitu duo peperisse oua, è quorum altero prodire gemini Castor & Pollux, insigni forma iuuenes. Ex altero nata est Helena, cuius forma luteris omnium est nobilitata.

Pulcrorum etiam autumnus pulcer est.

Plutarchus. Τῶν καλῶν καὶ ὀπωρῆ καλή. Verius enim mensibus, nihil non tenerum ac nitidum, quum omnia adhuc in flore sunt, aut in herba. Ceterum autumnū tempore postea quam iam in culmos, aut caulem excreuerunt, horridiora videntur. Quadrat igitur in ea, quæ quum natura sint egregia, ne tum quidem fastidienda videntur, quum maturuerunt. Dicitur non ineleganter in hos, qui belle portant ætatem.

Simia est simia, etiam si aurea gestet insignia.

Πίδηκε & ὀπίδηκε & καὶ χεῖρα ἔχη σύμβολα. Admonet fortius ornamenta non mutare hominū ingenium. Natum videtur à simijs illis Aegyptijs, saltationem humanam imitantibus. Lucianus refert Apologum.

Thersitæ facies.

Suidas.

Θερσίτατον βλέμμα. Id est, Thersitica facies. De prodigiōse deformi dici solitū, quod Homerus scripserit hūc omnium, qui ad Troiam venisset, fe dīssimum fuisse.

Zenodotus.

Corytheo deformior.

Κορυθίως ἐὶ δεχθίως &. Aium Corytheum quempiam fuisse hominem insignitè stultum ac recordè; ad hoc forma infelicissima, fe dīssima quæ, cui liberi item fuerint omnes patrem referentes. Vnde vulgari dictus est iocus in hominem bardum ac deformem, &c.

Plato.

Simiarum pulcerrima deformis est.

Τῶν πιδήκων εὐμορφότετα & δὲ συμφορὸς ἐστὶ. Si quis dicat lenonē integerrimum esse perurum, aut honestissimum hystriōnem infamem.

MONO-

Monogrammi.

Μονόγραμμα. In homines macie prætenues, aut decolores. Monogram Lucilius.
 mos appellat Cicerō informes, nullā que specie.

Simia in purpura.

Πίθηκον ἐν πορφύρῳ. In hos qui tametsi magnifico cultu sint
 ornati, tamē cuiusmodi sint, ex ipso vultu moribus que cognoscitur. Vel
 in eos etiam, quibus dignitas additur indecora. Lepidius erit si longius
 transferatur, velut in eos qui barba pallio que simulant sanctimoniam.

FORTITVDO.

Masculum.

Varro.

Masculum apud veteres non semper significat sexum, sed interdum
 quidquid vegetum, solidū, ac robustum est, Masculum dicitur. Lepidius
 erit si ad incorporea transferatur: veluti, cum excelsum fortem que ani-
 mum Masculum appellamus.

Adamantinus.

Plato.

Ἀδαμάντινος. Pro eo quod est, Inexorabilis, infatigabilis. huic
 proverbio incredibilis huius lapidis durities locum fecit. Ad finia sunt:
 Naxia cos, Ferrens, abeneus. Cornea fibra. Achilles. Achilleum argu-
 mentum.

Aut manenti vincendum, aut moriendum.

ἢ μὲν ὄντα ἀποθνήσκειν, ἢ ζῆναι. Id est, Oportet aut manentem vin-
 cere, aut interire. Dicitur solitum, ubi certa stat sententia, aut negotium a-
 liquod absoluerit, aut immori.

ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τὰς.

Celebratum est cuiusdam Lacene apophthegma, que filio tradens
 clypeum dixerit: ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τὰς. Id est, Aut hunc, aut super hunc.
 Laconicè significans aut referendum clypeum, aut in eo moriendum.

Thurium lema.

Θούριον λῆμα. Dicebant animum intrepidum & ad bellum para-
 tum. Ἀἷμα Græcis sonat voluntatem, animum, siue propositum, aut di-
 gnitatem & auctoritatem. Thurion autem dicitur quidquid est vehe-
 mens & bellicum.

Infige plagam ab aratro.

Παῖε τὴν ἐπὶ ἀροτῆρα. Id est, Infige plagam aratri, siue impinge
 vomerem. Cum subebimus strenue pugnare, licet sine arte.

Mœnia ferrea, non terrea.

Inuit non oportere tutamentum civitatis in mœnibus collocare, sed
 in viris armatis: quorum consensus, murorum inexpugnabilium vice, ci-
 vitatem optime tuetur. Horatius: Hic murus abeneus esto.

Præbere viros.

L 4

Ad

Ad fortiter agendum ferendum'ue adhortabimur hoc carmine Ho-
meri ex Iliad. g.

Αἰετες ἐσε φίλοι, μῆσ' αὖθις ἢ θύραδ' αἰκῆς. Id est,
Eia estote viri, validas' que expromite vires.

Reijcientis auctorem formidinis.

Territant, metum' que inanem iniicienti, versum hunc occinere li-
cebit, quo Sthenelum alloquitur Diomedes:

Μῆτε φόβον δ' ἀγόρευς.

Ne trepidandi mihi auctor sis.

Homerus.

Vnum augurium optimum, tueri patriam.

Abijt in prouerbum etiam hic versum Homericus:

Εἰς οἰανὸς ἀγῆς αἰμύνεσθ' περὶ πάτρης. Id est,

Vna aus optima, pro patria pugnare tuenda.

In Lipydrio pugnas.

Ἐπὶ λιψυδρίῳ μάχη. Ipsydrium locus erat haud procul a Pa-
nethe, quem manibus cinxerant tyranni, qui profugerant ex vrbe. Pro-
uerbium dictum in strenuos & bellicosos viros.

Solæ Lacænae viros pariuunt.

Plutarchus.

Μόνα Λακεδαιναίαν ἀνδρῶν τιτύουσι. Apud Lacedemonios fortissimi
viri nascebantur, & apud eosdem matres seuerè natos educabant.

FORTVNAE COMMVTATIO.

Testulae transmutatio.

Lucianus.

Ὅσ' ἄλλ' αἰετὸς περὶ εὐφῆ. Id est, Testule coruerso. De rebus repente in
diuersum commutatis, non absurdè videri potest dictum adagium. De
lusu ostracorum, quere in Chiliadibus magnis.

Alia vita, alia diata.

Ἄλλ' αἰετὸς βί' αἰετῆς, ἀλλ' αἰετῆς. Id est, Alia vita, alia viuendi ratio.
In eos quadrabit, qui commutata in melius fortuna, pariter & vite ra-
tionem, mores' que commutant. Translatum ab ijs, qui lautius incipiunt
viuere, vbi res lautior obtigit.

Nunc pluit, & claro nunc Iupiter æthere fulget.

Sophocles.

Χ' αἰ Ζεὺς ἄλλοτε μὲν πύλαι ἀνδρῶν, ἄλλοτε δ' οὐρα. Id est: Nunc
pluit, & claro nunc Iupiter æthere lucet. Huic affinis est allegoria Pina-
darica, Non semper eosdem stare ventos, sed nunc hos, nunc illos.

Cum Deo quisque & gaudet & flet.

Σὺν τῷ θεῷ πᾶς καὶ γελᾷ καὶ ᾄδ' ὕδαται. Id est, Deo volente quis-
que ridet atque flet. Admonet adagium rerum humanarum celerem
esse commutationem, neque in nobis situm, vt res perpetuò secur-
de sunt.

Hesiodus.

Ipsa dies quandoque parens, quandoque no-
uerca est.

Α' Δ. Ο' Τ' Ε'

Ἄλλοτε μητρὸν πείλει ἡμέρα, ἄλλοτε μήτηρ. Eo versu significatum est, non omni die bene esse posse, sed isto bene atque alio male. Inde translatum, quòd matres bene volunt liberis, non eræ oderunt priuignos.

Omnium rerum vicissitudo est.

Que sententia significat, in rebus mortalium nihil esse perpetuum, nihil stabile, sed omnia velut æstuario quodam fluxu refluxu que decedere atque accedere. Variæ fortunæ vires, & nunc læta, nunc tristia contingunt vicique.

Terentius.

Multæ rotæ voluentur.

Πολλοὶ κινήσονται ἐπὶ τροχὸν ἀρμάτων ἵπποι. Id est, Per multis voluetur adhuc rota mota cuballis. Multum adhuc temporis restat, multæ que rerum incident mutationes.

Fortuna æstuararia.

Τύχη ἑυερατῶ. Id est, Fortuna euripus siue volubilis, quòd videlicet nunc huic fauere soleat, nunc illi.

Fors domina campi.

In creandis magistratibus non semper vincebat, qui potior esset, sed cui fortuna fauebat. Nam à populi suffragiis res omnis pendeat. M. Tullius in Pisonem: Sed omitto vt sit factus vterque nostrum, sit sanè Fors domina campi, magnificentius est dicere, quemadmodum gesserimus consulatum.

Multa in medio.

Antea commemorauimus, Multa cadunt inter calicem suprema que labra. Idem alia metaphora extulit M. Tullius ad Atticum libro sexto: Non quòd me aliquid iuuare posses, quippe res in manibus, tu autem abes longe gentium.

Πολλὰ δ' ἐν μεταχειρίῳ

Νότῳ κελύθει κύματ' εὐερίης ἄλος. Ita sentit Cicero multas rerum nouationes exorituras antequam Atticus, qui procul aberat, possit opitulari. Senarij sunt, quos ita vertas licet

Sed interim in medio Notus

Multas patentis voluit vndas æquoris.

Inter manum & mentum.

Festus Pompeius indicat esse prouerbiū apud Latinos, sed ex illo Græco ductum: Πολλὰ μεταξὺ πείλει κύλικι καὶ χερίῳ ἀκρα. Cuius originem ita refert: quum Chalcas vitem sereret, quidam augur vicinus præteriens, dixit illum errare. Non enim ei fas esse nouum vinum degustare. Prouerbiū admonet nihil certi esse in hominum vita. Nam se penumero fit, vt quod nos maxime tenere credimus, casus aliquis inopinatus interuertat. Veluti cum quis manu tenet poculum,

minimum' que spatij sit inter manum & mentum, tamen interdum fit, vt is moriatur antequam bibat. Huc pertinent alibi citata: Bene nati turpe est male viuere, Mors communis. Dolia duo. Circulus res mortalium. Lucunda vicissitudo rerum.

Victoria.

Ε' τεραλκής. Homerus locis aliquot appellat ε' τεραλκεία νικην. Id est, Victoriā alternatim nunc his nunc illis obtingentem.

Plautus.

Res in foro nostro vertitur.

Id est: Fortunas nostras commutari in diuersum intelligo. Traductū à mercantibus, in quibus rerum pretium pro tempore sepe numero commutatur. Cognatum illi: Vti foro.

Flos cinis.

Dici solitum videtur in fugacitatem humane vite, Hodie floret iuuentus, cras erit in sepulcro.

Lucianus.

Catastrophe fabulæ.

Cuiuslibet exitum rei, prouerbiali figura catastrophem vocamus.

Cicero.

Vbi non sis, qui fueris, non est cur velis viuere.

Suntum est à communi mortalium affectu, qui nihil minus tolerandum putant, quàm vt inter eos neglecti, aut etiam notati viuant, apud quos aliquando cum splendore atque auctoritate sint versati.

Plautus.

Ad pristina præsepia.

In eos dicebatur qui è vita quapiam lautiore excussi, ad pristinam tenuitatem rediguntur. Translatum ab animantibus, quibus nota, familiaria que præsepia gratissima solent esse.

A' remo ad tribunal.

Α' πò κώπης ες τὸ βῆμα. Dici solitum, vbi quis repente ab infima conditione prouehitur ad honesti muneris administrationem.

Cicero.

Dionysius Corinthi.

Διούσις ἐν Κορίνθῳ. Prouerbialis allegoria, qua significamus aliquem è summa dignitate atque imperio, ad priuatam humilem que redactum fortunam, quemadmodum Dionysius Syracusanorum tyrannus, expulsus imperio, Corinthi pueros literas ac musicam mercede docuit.

Plautus.

Citiùs, quàm formicæ papauer.

De subita rerum consumptione, non aliter, quàm si papauer obijcias agmini formicarum. Mox enim distribitur aceruus, dum vnaqueque suum arripit granulum.

Plinius.

Nemo mortalium omnibus horis sapit.

Sensus vel citra interpretem liquet: nempe neminem esse, qui non aliqua parte vite desipiat.

Pitana sum.

Πιτάνη

Πιτάνη ἐπιμί. Zenodotus indicat dici solitum de ijs, qui in extremas redacti calamitates, ab eisdem denuò in pristinam felicitatem restituntur. Sic enim euenisse quondam Pitane Aeolie ciuitati.

Quod alius condiuit coquus, aliter condiam.

Vbi quis rem omnem nouat ac perturbat, conueniet Plautinum illud.

Publius.

Bona nemini hora est.

Bona nemini hora est, quin alicui sit mala. Ita fortuna temperauit res mortalium, ut quod huic letum est, alij pariat dolorem. Nisi manus pro alicui legere, alicubi.

Fest. Pomp.

Osculana pugna.

Festus Pompeius indicat, Osculanam pugnam pro uerbis dici solitã, quoties victi uincerent.

Aulus Hircius.

Per manus tradere.

Quod successione quadam ab alijs ad alios deuenit. Quod translatum, uidetur ab his, qui nauim aut plaustrum exonerant.

Cicero.

De manu in manum.

A superiore non usquequaque dissimile est. Traduntur & qui commendantur. Terent. Hanc in manum dat.

FORTVNATA STVLTITIA.

Atheniensium inconsulta temeritas.

Ἡ τῶν Ἀθηναίων δυσβουλία. Quadrat in eos, quibus malè consultata vertunt bene. Nam id olim vulgò tributum est Atheniensibus, quod ipsi quidem socorditer consultarent, parum que prospicerent, verum Minerva, ciuitatis praeses, illorum malè instituta bene uertere consuevit. Simile est huic: Est fortunatior quam prudentior.

Dormientis rete trahit.

Εὐδὸν κέρει ἀίρει. Id est, Dormienti rete capit. In eos, quibus contra conatum obtingunt ea, quae cupiunt. Natum ex euentu, quod aliquando acciderit, ut dormientibus piscatoribus, pisces forte retibus inuoluti caperentur. Citatum alibi quoque.

In nihil sapiendo iucundissima vita.

Sophocles in Aiaee:

Εὐ τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν ἠδὲ βίβει.

Τὸ μὴ φρονεῖν γὰρ καὶ τὸ ἀνώδυνον κακόν. Id est,

Suauißima hinc est uita, si sapias nihil,

Nam sapere nil, doloris expers est malum.

Huic concinit illud Ecclesiastae dictum: In multa sapientia, multa indignatio. Et qui addit scientiam, adiciet & laborem.

Malum vas non frangitur.

Κακὸν ἀσφῆδον ἔκλωται. Simili metaphora dicunt hodie, Malum her-

her=

herbam non perire. Qui deterior, is non nunquam viuacior, & in periculis tutior.

FRAVS AB AMICO.

Κύκλω περιέλκειν.

Qui arte circumagat quempiam, ut quum se putet aliquid egisse, nihil egerit, aut in idem recidat vnde volebat extricari, κύκλω περιέλκειν dicitur.

Aristoph.

Vallus vitem decepit.

Η' χάρις τὴν ἀμπελον ἐξηπάτησεν. Vbi quispiam ab eo fallitur aut luditur, a quo pendeat, cuius que fidei nitebatur.

Canis mendico auxilians.

Κύων τῶ πτωχῷ βοηθῶν. Vbi quis nobis aduersatur, & diuersis studet partibus, is cuius auxilio nitebamur. Nam canes infesti sunt mendicis velut ἀμπελόχοις, nisi quando frusto panis corrumpuntur.

FRUGALITAS.

Acolo non fico.

Suidas.

Ἀκόλω τὰ χεῖλη ἢ σὺκκα εὐση. Id est, Acolo, non ficui immergere labia. Prouerbiū hortatur ad victum tenuem. Nam ἀκόλος Græci vocant minutas offulas.

Μυσσηροφι.

Dicebantur agere, qui dure ac sicce viuere. Vox ficta videtur, à mure & palea, quòd mus in re pusilla vehementer laboret.

Allium in retibus.

Σκόρρον ἐν δικτύοις. De sordido comætu dicebatur.

Phormionis thoris.

Στιβάδες φορμίων. De stratis sordidis ac frugalibus, minime que delicatis, qualia sunt cubilia militaria. Refertur à Suida. Phormio Dux fuit quispiam militum.

Cilicij Imperatores.

Diogenian.

Κιλίκιοι στρατηγοί. Id est, Cilicij Duces. Dicebantur homines hirsuti & pilis obsiti. Vnde & saga pilis contexta, cilicia vocantur.

Vita doliaris.

Ζῶν πιδῶ. Id est, Vita dolij. Prouerbio dicitur vita frugalis, parca, ab omni strepitu atque ambitione semota. Breuiter talis, qualem Diogenes nobilis ille Cynicus Athenis egisse legitur. Poterit torqueri & in eos, qui nimium sordide, nimis dure atque immunde viuunt.

Tanquam in phiditijs.

Ὡς περ ἐν Φιδιτίοις. Vbi quid parcius nimium que frugaliter actum significabimus. Lacedemonij publica loca habebant, in quibus cibum caperent. In his accipiebant hospites ac legatos suos, sed apparatu perparco.

Heca-

Hecatæ cena.

Veteres cenam perparcam & impendio frugalem, Hecatæ cenam appellabāt, quod apud inferos tenuissimo victu, minimo que cibo, eo que vilissimo viuitur.

Chrysi.

Oliuam ne comedas.

Adagij vsum non video, nisi si quando significabimus extremam vietus parsimoniam, ut nec vitice quidquam adhibeatur condimenti.

Sicyon atrodens vxor lacernam texe.

Athenæus.

Τὸν σίκυον πρὸς ὄψουσι γύναι, τὴν χλαίναν ὑφαίνε. Id est,

Atrodens Sicyon vxor subtexe lacernam.

Verba mariti iubentis, ut vxor tenui contenta victu, peragat opus suum. Sicyon seu Siceos herbe genus est, aut certe peponis, non nulli putant cucumers.

Thymbra victitans.

Θυμβροφάγος. Id est, Thymbra victitantes. Adagio dicebantur vel qui tutius ac liberius vitam agerent, vel qui moribus essent parū blandis, vel qui hilariter, citra que solitudinem paruo contenti viuerent, quod thymbra herbe genus sit, &c.

Salem lingere.

Plautus.

Ἄλα λείχου. Dicuntur, qui perquam tenuiter victitant. Diogenes quum à Cratero preduite quodam inuitaretur, ut ad se veniret, vsurus hospitio suo, sua que liberalitate, respondit Se malle salem Athenis lingere, quam apud illum opiparis mensis frui.

Si caseum haberem, non desiderarem obsonium.

Plutarchus.

Εἰ τυρὸν εἶχον, ἔκ ἀν ἐδ' ὀμῶν ὄψος. Id est, Si caseum haberem, non egerem obsonio. Dicendum, ubi quis minimis vilissimis que contentus est.

Xenocratis caseolus.

Stobæus.

Ξενοκράτης τυρῖον. De cibo qui perquam diu durat prius quam absumatur. Appositè dicitur in sordidos quosdam, quibus hic mos, omnē pœnum eò usque seruare, quoad fuerit corruptus. Suntum adagium ab admirabili Xenocratis frugalitate.

Aspera vita, sed salubris.

Homerus.

In vite rationem, duriusculam quidem, sed tamen ad rectam morū institutionem idoneam, conueniet illud Homeri ex Odys. I.

Τραχὴ ἀκκ' ἀζαδὴ κροσσὸς φῶ. Id est,

Aspera, sed iuuenum nutritrix bona.

Salem & caseum edere.

Plinius.

Consimile hoc cum precedentibus.

Coruum delusit hiantem.

In captatorem spe sua frustratum vitur Horatius. Nam hec quoque auis cadaveribus imminet.

Lucianus.

• Thesaurus carbones erant.

Α' ἡθροῦς ὁ θησαυρὸς πέφυκεν. In eos competit, qui spe sua frustrantur, qui que magnificis rebus expectatis, meras nugas reperunt. Ex euentu quopiam natum videtur, quo quispiam thesauri spe fodiens, carbones defossos inuenit.

Bolus ereptus è faucibus.

Dicitur, quoties commoditas aliqua, que iam propemodum tenebatur, præter expectationem subito præripitur. Terentius: Crucior bolum tantum mihi esse ereptum subito è faucibus.

Murem pro leone ostendit.

Μῦν ἀντὶ λέοντος ἀπέδ' εἶξε. Prouerbiati schemate dictum, pro eo quod est, ingentia pollicitus & fortia, longè diuersa exhibuit.

Concupiuit assam farinam.

Theocritus.

Ἡ ἔπειτο ὀπτῶ ἀλέυρον. In eum dicebatur, qui domesticam tenuitatem pertesit, apud alios lautiores vitam quesisset. Farinam assam & nouam, lautiores victus rationem vocat, propterea quòd præcos illos pulte dūtaxat vilitasse legimus, videlicet clibano, coquendi panis vsu nondum reperto.

Ne per somnium quidem.

Lucian.

Οὐδ' ὄναρ. Id est, Ne in somnio quidem. Græcis prouerbialiter dictum est pro eo, quod est: Nulla ratione, nullo tempore, ne sperare quidem audeas.

Aliena iacis.

Diogenian.

Α' ἀότεια βιάδεις. Quoties res parum ex animi sententia cadit. Translatum ab iis, qui ludunt aleam, quibus iacientibus interdum eas cadunt, que minime ad victoriam accommoda.

Larus parturit.

Aristoph.

Κέρυφ' ὠδ' ἰνει. Id est, Ceryphus parturit. Aiunt Ceryphum auiculam esse, quam non nulli Larum appellant, plumis ac pennis esse copiosis, corpore pusillo: quum parturit, vociferari. Hinc natum prouerbiū, Larus parturit, ubi quis magna præ se fert, pusilla præstiterurus.

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

Æliopus.

Ω' δ' ἰνευ ἔργος, εἶπε μῦν ἀπικτεκεν. Id est, Mons parturibat, dein de murem prodidit. Dicit solitum in homines gloriosos & ostentatores, qui magnificis promissis, tum vultus, vestitus que auctoritate miram de se mouent expectationem. Verum ubi ad rem ventum est, meras nugas adferunt.

Lupus

Lupus circum puteum chorum agit.

Λύκος περι τὸ Φρέαρ χοροῦ. In eos dicitur, qui sumta inaniter Zenodotus. opera, spe sua frustrantur. Aiunt enim lupo morem esse, ut si quando sitiatur, nec tuto se possit demittere, circum puteum oberret, frustra inhians aqua, quam non possit contingere.

Lupus hiat.

Λύκος ἰχθυον. Dicebatur, si quis re multum sperata, multum que Aristoph. appetita, frustratus discederet. Aiunt enim lupum praece inhiantem riu-
 Et late diducto occurrere: qua si frustretur, obambulare hiantem.

Aurificem te futurum credebas.

Χρυσὸς χορὸν ὄρα. Id est, Aurificem te futurum arbitrabare. Inua-
 luerat aliquando fama apud vulgus Atheniensem, in Hymetto monte
 magna auri fragmenta videri, que à formicis illis pugnacibus seruentur.
 Itaque quidam creduli, sumtis armis exierunt illas expugnaturi. Qui
 cum re infecta, frustra que sumto labore redirent in urbem, irrisi sunt
 à ceteris ciuibus illud obiectantibus, &c.

Quarens obsonium, vestem perdidit.

Ζητῶν τὸ ὄψον δοσιμάτιον ἀπώλεσε. Id est, Obsonium dum que- Suidas.
 ro, vestem perdidit. Vbi res pessimè cadit, aut quum pusilla quedam cap-
 tantes maiora perdimus. Est ab euentu profectum, quo fur qui-
 spiam dum studet cibum tollere, comprehensus, vix pallio quoque reiecto
 effugit.

Cadere in cursu.

Cadere in curso, est expedita laude frustrari, quem admodum si quis
 ad lauream theologiam contendens, emoriatur prius quam ad summum
 eius nominis fastigium peruenit.

Ne quare mollia, ne tibi contingant dura.

Μὴ τὰ μαλακὰ μῶτο, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχης. Id est, Ne quare mol- Phurnutus.
 lia, ne dura seras. Congruit in eos, qui dum nimis improbe ac morose
 petunt, que volunt, offensis ijs, à quibus petunt, accipiunt ea, que no-
 lunt. Aut in eos, qui dum præter modum captant voluntatem, incidunt
 in molestiam.

Duos insequens lepores, neutrum capit.

Ὁ δὺο πτόκεις δὶ ὠκων, ἐδέτερον καταλαμβάνει. Id est, Qui duos
 insequatur lepores, neutrum capit. Huius prouerbij sensus est: Qui simul
 duplex captat commodum, utroque frustratur.

Hic funis nihil attraxit.

Ἄπτι μὲ μὲλιδος ἐδ' ἐν ἰσσοσεν. Id est, Fumus quidem iste pisci
 attraxit nihil. Quo significabant operam frustra sumtam, neque ex sen-
 tentia euenisse, quod quis conabatur.

Inani spe flagrat.

Κενάϊστι

Κυναῖσιν ἰλπῖσι θερμεινεται. Id est, Inanibus spebus incenditur.
In eum, qui frustra sibi magna pollicetur.

Fluuius non semper fert secures.

Aesopus.

Ὅτι ἀνὶ ποταμὸς ἀξίνος φέρεται. Non protinus tibi speres idem,
quod alijs feliciter cessit. Natum ab apologo Aesopico: Cuidam cedenti
siluam, securus è manibus excidit; Mercurius inuocatus reddidit argenti
team.

Spem pretio emere.

Est lucrum incertum, & in euentu situm, certo affectare damno. Te
rentius in Adolph. Ego spem pretio non emam.

Semper agricola in nouum annum diues.

Αἰὶ γεωργὸς εἰς νέοντι πλούσιος. Id est, Agricola semper diues an
num in proximum. Deijs dictitatum, qui spe futuri compendij diuites
sunt, ac sibi met expectatione rerum ampliarum blandiuntur. Ductum à
colonijs, qui semper proxime a statis vberiore prouentum sibi pollicetur,
ea' que spe iam sumtus non nullos audent facere.

Zenodorus.

Cretenses sacrum.

Οἱ Κρήτες τὴν θυσίαν. Id est, Cretenses sacrum, scilicet faciunt, aut
simile quippiam. Dicitur, vbi quis non fruitur his, que parauit.

Nucleum amissi, reliquit pignori putamina.

Plantus in Capius duobus. Verba sunt Aegionis, vbi rescuisset sibi
impositum esse, & herum amissum pro seruo, & seruum pro domino
retentum. Is enim ex quo fructus expectabatur, aufugerat, eo relicto, ex
quo nihil emolumentis poterat capi. Allegoria per se liquet.

Prauerit ancoraë iactum Deus.

Ἄλλ' ἀντέπεσε τὴν ἐπ' ἀγκυρῶν θεός. Id est, Sed anteuertit an
coraë iactum Deus. Quum res praeter spem euenit. Traductum à nauis,
quibus accidit saepenumero, vt quum parant sese vt ancoram iaciant, in
portum appulsuri, repellantur à ventis, & in mediam tempestatē reuo
centur.

Hadrian.
Imperator.

In caducum parietem inclinare.

Qui senis praesidio vititur, qui forma superbit, qui in caducis fortunae
bonis vitae praesidia collocat, recte dicitur in caducum inclinare parietē.

Fædum est & mansisse diu, vacuum' que redisse.

Homerus Iliados 2. libro:

Αἰσχρὸν τοι δὴρόν τε μένειν, κένεόν τε νέεσθαι. Id est,

Turpe est & mansisse diu, vacuum' que redisse.

Conueniet, vbi quis longam de se concitauit expectationem, cui postea
non respondeat. Velut si quis studij causa diu peregrinatus, domum
redeat nihilo doctior.

Non

Non omnia eueniunt, quæ in animo statueris.

Α'λλ' ἔ Ζεὺς ἀνδρείοι νοήματα πάντα τελευτᾷ.

Homerus.

Iupiter haud quidquid animo conceperis, illud

Perficit extemplo. Rectè utemur, quoties significamus non euenire

protinus, quidquid spe votis que conceperimus.

Scipioni arundineo inniti.

De eos, qui spes suas figit in his, qui non solum non possunt esse pre-

Esaiæ. 36.

sidio, verum etiam noceant destituto. Siquidem arundineus scipio non

4. Reg. 18.

modo non sustinet innitentem, verum etiam manum penetrat ac vul-

Ezech. 29.

nerat.

Sæpe etiam est holitor valde oportuna lo-
cutus.

Πολλάκι καὶ κηπορὸς ἀνὴρ μάλ' α καί θραον εἶπεν.

Gellius.

Quo quidem admonemur, non esse fastidiendam salutarem scientiam
propter auctoris humilitatem. Cicero: Sæpe est etiam sub pallio sordido
sapientia. Plautus:

Ut summa sæpe ingenia in occulto latent. Effertur & ad hunc mo-
dum, & rectius fortasse.

Πολλάκι τοι καὶ μωρὸς ἀνὴρ κωταχθίθραον εἶπεν.

Sæpe etiam stultus fuit oportuna locutus.

Summariæ indicatura.

Diogeniæ.

Ῥ' ὀπιθὸν ἄντων. De rebus vilibus, magno tamen emtis. Quem-
admodum fit non nunquam in auctioribus, quum non expenditur si-
gillatim vniuscuiusque rei pretium, sed multa simul congesta pariter æ-
stimantur.

Nam iam illi non sunt; at qui sunt, mali.

Οἱ μὲ γδ ἔκ ἐτ' ἐισίν, οἷδ' ὄντες κρηγι. Id est, Partim haud quide-
iam sunt, at ij qui sunt, mali. Dicitur solitum, ubi quis requirit ea, quæ
quondam quidem extiterunt, verum temporum culpa perierunt. Veluti
si quis inter principes, Codros, Camillos, Fabricios, Epaminondas hac tē-
pestate requirat.

Fuere quondam strenui Milesij.

Πάλαι τὸτ' ἦσαν ἀλκιμοὶ Μιλήσιοι. Hoc senario notabant eos,
qui à pristina fortuna defluxissent, aut à maiorum moribus degeneras-
sent. Breuiter in omnes quadrabit, qui desierunt esse quod erant, facti
deteriores.

Fuimus Troës.

Ἡ μὲρ Τρωῶν. Eo utemur, ubi perisse quempiam significamus.

Virgilius: Fuimus Troës, fuit Ilium, & ingens

Gloria Teucrorum.

Aristophan.

Lecythum habet in malis.

Ε' ἔν λήκυθου πρὸς ταῖς γνάθοις. Id est, Lecythum habere ad malas. Teclum & enigmaticum est conuitium in anis, que rugas illius pigmentis dissimulant. Lecythum appellat vasculum unguentarium unde fucatur facies.

Schoenicolæ.

Festus Pompeius indicat Schoenicolas olim appellatas scorta plebeia ac vilia, ab unguento vilissimo quo oblinuntur. Plautus in Pœnulo: Miseras, schæno delibutas, schœnicolas sordidas.

Oleo nitidius.

Olei nitor adeo venerat in proverbium, ut mystice quoque litteræ iubeant facie oleo unctâ dissimulare tristitiam ieiunij. Plautus in Truculento de amica pulchrè comta: Feruide ut tota floret, ut oleum nitide nitet! Oleum, nitorem, ac lucem addit rebus omnibus.

GARRULITAS.

Archytæ crepitaculum.

Ἀρχύτης πλάττωγί. In hominem vehementer garrulum & obstreperum iaciebatur. Architas crepitaculi genus eremum excogitavit, quod pueris lusitantibus daretur, ne quid interim ex vasis domesticis contingerent.

Arabicus tibicen.

Menander.

Ἀράβις ἀυλητής. Aut, Arabicus nuntius. In eos dici solitum, qui à semel cæptis nunquam desistunt. Adagium hinc natum existimant, quod tibijs canendi artem non discabant ingenui, tanquam sordidam sed hanc sola mancipia exercebant; que plerunque ex Arabia producebantur.

Turture loquacior.

Zenodotus.

Τρυγῶν λαλέσσει. In garrulos & impendio loquaculos homines dici solitum. Sumta metaphora ab aui natura, que vocem edens etiam caudam mouere videtur.

Prolixius Iliade.

Iul. Pol.

Μακρότερον ἢ Ἰλιάδ' λαλῶν. Id est, Prolixiora Iliade loquens. Est autem Ilias nobile opus Homeri, quo Troie capte historiam libris XXIII. explicat, quum Virgil. XII. libris complexus sit, quod ex vitro que opere visum est decerpere.

Cornicari.

Quin & Græci proverbio κερῶζεν dicunt, pro eo quod est, Inhiare pœde, aut inepte garrere, cornicum more. Persius satyra V. Nescio quid teo cum graue cornicari ineptè.

Musarum aues.

Μουσῶν

Μουσῶν ὄρνιθες. Musarum aues, non absque prouerbij specie Theophrastus in Thalyfia appellat poëtas, quòd lusciniarum in morem assidue canant sua poemata. Scholiastes admonet omnes aues canoras, musarum aues appellari. Sentit autem sibi displicere poëtas, qui cuculorum more audent Homero occinere.

Tam multa, quàm sapiens.

Aristoteles libro Rhetoricorum tertio, admonens ne orator crebris enthymematibus utatur, sed tantum intermiscat, subiicit hoc carmen Homeri, ni fallor, ceu vulgò iactatum:

Ὁ φίλ' ἐπὶ τόσσῃ εἶπες, ὅσ' ἂν πεπνυμένῃ ἀνῆγ. Id est,

Quandoquidem nobis tam multa locutus amice es,

Quàm multa prudens vir diceret, atque peritus.

Conueniet in hominem multa loquentem potius, quàm oportuna.

Daulia cornix.

Δαυλίαν κορυώνω. Id est, Dauliam cornicem Lusciniam vocant poëte, siue quod Tereus in Daulide Phocidis cum ea vixerit, siue quòd illic Philomela mutata sit in auem. Dictum est in garrulos, aut canoros.

Hirundinum musea.

Aristoph.

Χελιδόνων μουσεῖα. Conuenit hoc in imperitos & tamen garrulos. Hirundines enim inepto garritu plus tædij auditoribus adferunt, quàm voluptatis.

Lusciniæ nugis insidentes.

Ἀπὸ ὄντος λόγου ἐγκαθήμερα. Conuenit hoc ad eruditos, qui tamen immodicè suo studio delectentur. quod genus sunt Poëte potissimum. Plinius lib. x. cap. xxxix. de Lusciniâ.

Dodonæum æs.

Δαδωνεῖον χαλκεῖον. Id est, Dodonæum cymbalum, aut tintinnabulum. In hominem dici consuevit improbe atque importune loquacitatis. Menander.

Caute loquacior.

Ῥ' ἀχίως λαλέσεις. Prouerbialis hyperbole. In hominem immodicè ac permolestè garrulum, Sumta metaphora à cantibus, quæ, quoniam assiduis fluctibus tunduntur, multo resonant fragore.

Littore loquacior.

Ῥ' ἀχίως λαλέσεις. In tabulam & obstreperum dicebatur. Nam ῥ' ἀχίως Græci litus appellabatur, presertim scopulis ac rupibus asperum, quod assiduis tunditur fluctibus non sine fragore. Vnde & Græca vox ducta videtur.

Cicada vocalior.

Τέτινυ & ευφρόντιε. Id est, Cicada vocalior. Dicebatur in hominem impendit garrulum, aut admodum musicum, propterea quod hoc insectum rore dumtaxat viuens, cantu potissimum delectetur.

Ne eiusdem & multa & oportuna dicere.

Χαρις τὸ τ' ἐπιὶν πολλα, καὶ τὰ κρείετα. Id est, Seiuncta sunt haec, multa & apta dicere. Admonet vitandam multiloquentiam, quod fere labi necesse sit, quisquis multum loqui conetur. Extat & in Hebraeorum prouerbijs, in multiloquijs non abesse peccatum.

Homo semper contradicens.

Prouerb. 10. Galenus refert hanc sententiam vt vulgò celebratam :

Οὐδὲν ἐστὶν ἀπειραντολογώτερον ἀνδρώπυ. Id est, Nihil est pertinacius ad contradicendum, quam homo.

Conuenit in eos, qui nunquam fatentur se victos.

Os infrane.

Ἀχάλινος στόμα. Os infrane vocant os petulans & maledicum. Sumta metaphora ab equis nullo freno coërcitis. Competit in multos concionatores, non Euangelicos, sed sycphanticos ac meros adulatores.

Pindarus.

Tanquam suber.

Ὡς φελλός. De ijs, qui non norunt dissimulare. Tractum à natura ligni, quod nō solum ipsum non mergitur, verum etiam alligatum alijs, ne sidant, sustinet. Vnde retibus assuitur.

Telenicia echo.

Τελυίχι & ἠχώ. Reclè dicitur oratio fatui. Sic enim vocant crepitum masculorum inanum.

Balneator.

Aristophan.

Βαλαυνέυς. Sine balnei caupo. Id nominis vulgato conuitio dicebatur in hominem alienarum rerum plus satis curiosum, propterea quod huiusmodi genus hominum, quoniam in otio viuit, neque suis negotijs distinetur, aliena curare consuevit. Cuiusmodi sunt & tonsores.

Battologia. Laconismus.

Battologia Grecis multiloquium vocatur, à Batto quopiam inepto poeta, qui hymnos quosdam conscripsit prolixos, in quibus eadem crebrius iterabantur. Hinc vox etiam conficta βεττολογεῖν. Et diuerso Λακωνισμός, id est, Laconismus, in breuiloquentie significationem abiit.

Moschus canens Bæoticum.

Μόσχ & ἄδων Βοιωτέιον. Quadrabit in multiloquos, sed tamen ineptè loquaces.

Si coruus possit tacitus pasci.

Horatius: Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet

plus

Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæ que.

Quadrabit in eos, qui si quid bonæ rei nacti sunt, continuo iactant, ostentant que, atque ad eum modum efficiunt, ut alij tum obsistant, quò minus eiusmodi incommoda nanciscantur; tum, que nacti sunt, interuertant.

Quidquid in linguam venerit.

Quidquid in buccam venerit.

Cicero.

Plato.

Quoties liberè quospiam ac tutò loqui significabimus, incircumspectè, & quidquid fortè fortuna in animum incidit.

Citra vinum temulentia.

Αἴνιον & μέθη. Id est, Ebrietas absque vino. Vulgò panariam ebrietatem appellant arrogantiam, licentiam que morum, que secundis rebus comes esse consuevit. Horatius insolentiam, ebrietatem vocat: Fortuna que dulci ebria.

Plutarchus.

Meliacum remigium.

Τὸ μελιακὸν πλεῖστον. In futilem, & rimarum, ut ait Terentius, plenum, hac atque illuc perfluentem, dictitatum videtur.

Intersecta musica.

Ἐκκέκοφ' ἢ μεσικὴ. Id est, Interrupta musica. Veteres in conuiuijs eruditis confabulationibus uti consueuerunt. Post cantores, histriones, saltationes induci cœpè. Vnde quidam molestè ferentes interrumpi sermones suos, dicebant, Intersecta est Musica. Que vox in prouerbiū traducta est, quoties aliquis interueniens sermonem institutum interpellaret.

Lingua quò vadis?

Γλῶσσα ποῖ πορεύεις πόλιν ὀρθώσασαι, & πάλιν ἀναστρέψασαι. Lingua quò vadis? Erectam ciuitatem, eandem denuò subuersura. Docet linguam plurimū utilitatis adferre mortalibus, & eandem rursus plurimam adferre perniciem.

Suidas

Αἴθυρο γλωττῶν.

Dicitur cui est os intemperans atque improbum; annexum superius citato, Os infrene.

Cane Tellenis cantilenam.

Αἴνιδι τὰ Τέλλω. Id est, Cane cantiones Tellenis. Quidam dicunt de dicacibus, mordacibus que: quidam de ineptè loquaculis.

Zenodorus.

Ad vinum disertus.

Cicero in oratione pro M. Cælio, ad vinum disertus appellat, qui ad serias causas agendas inepti, inter pocula multa garrunt, vbi nihil opus.

Leuissima res oratio.

Κεφώτατον πρῶτον λόγῳ. Id est, Leuissima res oratio. Apud

Synecius.

Homerum passim obuium est illud: Ε'πια πτερόεντα προσήυδα. Verba volucra dixit. Verba alata cognominat, quod facile euolent, atque reuolare nesciant. Proinde Horatius:

Et semel emissum volat irreuocabile verbum.

Farcire centones.

Plautus: Vin' tu, inquit, alium queras, cui centones farcias? Id est, quem tu gloriosis mendacijs & consarcinatis fabulamentis expleas? Solent enim homines gloriosi mendacium aliud ex alio conuolere, nullum facientes neque finem neque modum. Centones autem dicuntur vestes à varijs panniculis, ac diuersis etiam interdū coloribus consarcinate.

Sine capite fabula.

Α'κίφαλος μῦθος. Id est, Sine capite sermo. Dicitur imperfectus ac mutilus. Apud Cretenses festum quoddam noui & absurdi ceremonijs agebatur, ostenso hominis simulacro sine capite. Hunc aiebant Homerioni patrem fuisse, qui constuprata per vim nympha, siue capite fuerit repertus.

GRATITVDO.

Qui egent lucerna infundunt oleum.

Plutarchus in vita Periclis refert Anaxagoram Pericli in administranda Repub. magno adiumento fuisse, verum vbi iam grauarerit senectus, & à Pericle publicis intento negotijs negligeret, decreuerat inedia finire vitam. Id vbi rescieuit Pericles, accurrit ad edes philosophi, precibus que & lacrymis conatus est illum ab instituto reuocare, id que sua ipsius causa magis, quam Anaxagore. at ille iam agens animam dixit, ὦ Περικλεις ἢ οἱ τῶ λύχνε χρῆσαν ἔχοντες, ἔλαιον ἐπιχέουσι, id est, O Pericles, & quibus lucerna est opus, infundunt oleum: exprobrans illi neglectum amici vnde non vulgarem capiebat vilitatem, qui qui egent lucerna, ob vsum qualemcunque curant illam, abstergentes atque infundentes oleum.

Lingua scorum inciditur.

Aristophanes in pace: Η' γλῶττα χαρῆς τέμνεται. Id est: Lingua ipsa scorum inciditur. Interpres admonet allusum esse ad prouerbiale dictum: ἡ γλῶττα τῶ κέρυκι, id est, Lingua preconii. Quo rectè videbimur vsuri cum premij non nihil deberi significabimus, qui in consiciendo negotio pro sua virili in partem adiumento fuit, aut euarγελίου dandum leta nuntianti. Sic enim vocat Homerus mercedulam, que dari consuevit, letum adherentibus nuntium.

Α'ντιπλάχευσι.

Apud Grecos est, mutuum officij vicem rependere, maximè nutriti di, fouendi que eos, à quibus aliquando fueris enutritus aut institutus. Vt si liberi parentes etate fessos vicissim alant, foueant que, aut si discipulus

pulus preceptorem inuicem crudiat. A' ciconie natura sumta, que Græcè pelargus dicitur. Ea inter aues vna pietatis symbolum obtinet.

Pro bonis glomi.

A' vt ἀγαθῶν ἀγαθίδης. Dicit consuevit, vbi quis beneficium, quod in aliū contulisset, cumulatè cū fenore reciperet. Agathides enim Græcis glomi dicuntur, verū allusionis decus in voce Græca est, quod in sermone Latino reddi non potest. Meminit Suidas.

Sylofontis chlamys.

Diogenian.

H' συλόωντ & χλαμύς. Dicit solitum in hos, qui se cultu, vestitu' que iactitant ac venditant. Videtur haud absurdè dici posse & in eos, quibus munus exiguum in tempore, magno cum fenore redijt. Historie, que prouerbij dederit occasionem, meminit Herodotus in Thalia; & Strabo Geographiæ libro XIII.

HEREDIPETAE.

Si vultur es, exspecta cadauer.

Captatores testamentorum & heredipetæ, vulgata metaphora, vul- Seneca.
tures appellantur, quòd senibus orbis, ceu cadaueribus inhiēt. Nam huic aui proprium, cadaueribus tantum viuere.

Eidem inhiantes testamento.

Homerus.

Dictum hoc de Græcis ac Troianis, pro Patrocli cadauere dimicantibus. Torquetur ad heredipetæ, eundem senem, veluti idem cadauer certatim captantes.

Sic illi exiguo discrimine virique cadauer

Hinc atque inde trahunt.

HONOS INDIGNO HABITVS.

Bos in quadra argentea.

Suidas.

Bῆς ἐπὶ πινάκ & ἀργυρῆ. In eos, qui personam sustinent, officium aliquod egregium pollicentem; nec vlli tamen sunt vsui, nisi ad voluptatem aut fastum.

Fato Metelli.

Astonius Pedianus in oratione pro Milone refert Næuij poëta Senarium iactatum in familiam Metellorum, quòd consules designarentur arbitrio fortunæ (que campi domina dicitur) veriùs quàm suis meritis, Fato Metelli Rome fiunt Consules. Dictum faceret & contumeliosè in Metellos; torqueri poterit in eos, qui præter meritum suum ad opes ac dignitates proueluntur.

Malus choraules, bonus symphoniacus.

D. Augustinus in epistola ad Aurelianium commemorat vulgò illud iactatum: Malus choraules, bonus symphoniacus: vbi quis in suo genere contentus, in præstantiore habetur in precio: veluti si quis poëta ineptus profiteatur medicinam, & inter præclaros medicos habeatur, &c.

Strumam dibapho tegere.

Tullius.

Strumam dibapho tegere dixit M. Tullius ad Attic. pro eo quod est, Infamiam aliqua dignitate obliterare. Vatinij, inquit, strumam sacerdotij dibapho tegere. Dibaphon appellat purpuram bis tinctam. Struma est tumor corporis, veluti gibbus. Ea deformitas interdum purpura dissimulatur.

Eusebius.

Asinus in pelle leonis.

Abibit nobis quidem Philosophus, ceterum asinus leonis tectus pelle, Lucian. Tantum temporis non animaduerti eum sub leonis exuuiis, ridiculam quandam simiam tectam habere.

HOSPITALITAS, ET CONTRA.

Haud vnquam arcet ostium.

Οὐδὲ ποτ' ἴχει ἢ θύρα. Interpres Aristophanis paraxiam admonet esse de ijs, qui impendio sunt hospitales, quorum fores semper patent, neminem excludunt.

Suidas.

Semper aliquis in Cydonis domo.

Α' εἰ τις ἐν Κύδωνος. Cydon Corinthius quispiam erat, adeo insignis hospitalitate, vt etiam prouerbio locum fecerit.

Cicero.

Scindere penulam.

Pro eo, quod est, Impensius retinere hospitem, atque inuitare prolixius, quod qui faciunt, manu in penulam iniecta, quasi vi conantur remorari. Id adagium ex antiquitate fluxit.

Diogenian.

Fores habet tritas, vt pastorum casae.

Τὴν θύραν ἔχει τετριμμένην, ὡς εἰ ποίμναι. Id est, Ostium habet tritum, vt sunt case pastorum. Ironia prouerbialis in homines inhospitales, aditu difficiles, sibi viuentes semper oclusis foribus, quod pastores procul ab hominum commercio semotos vix vnquam quisquam interuisat.

IGNAVIA, ET INSCITIA.

Neque compluitur, neque sole aduritur.

Suetonius.

Οὐδ' ὕεται, οὔτε ἡλιέται. Neque compluitur, neque sole aduritur. De eo dici solitum, qui procul ab omni incommoditate semotus, vitam ageret. In hominem delicatum, & ad labores ferendos inhabilem quadrabit.

Neque natate, neque litteras.

Μῦτε νεῖν, μῦτε γράμματα. Subaudiendum, nouit. In eos, qui supra modum indocti sunt, nihil que prorsus bonarum artium in pueritia didicerunt. Nam haec duo statim discebant pueri Athenis, atque adeo Rome quoque.

Ne tria quidem Stesichori nosti.

Οὔτε τὰ τρία Στησιχόρου γινώσκεις. De vehementer indocto & impe-

imperito dici solitum. Adagium sumtum hinc existimant, quod pleraque Stesichori poemata Epodica sunt, que tribus constant, $\sigma\epsilon\sigma\phi\eta$, $\alpha\nu\tau\iota\sigma\phi\omega$, $\kappa\alpha\iota\ \epsilon\pi\omega\delta\acute{\omicron}$. Strophe est prima series, varijs metrorum generibus incedens. Antistrophus est iteratus per eadem ferme genera recursus. Epodus est diuersi carminis accentio. His & alij tragici poëta non nunquam vtuntur, potissimum in choris.

Inelegantior Libethrijs.

$\text{Α}μ\sigma\acute{\omicron}\tau\epsilon\gamma\ \&\ \Delta\epsilon\iota\beta\eta\ \delta\epsilon\ \iota\omega\nu$. Id est, Indoctior Libethrijs. In hominem admodum idiotam, & ab omni musarum commercio prorsus alienum. *Zenodotus.*

Barbarus ex triuiu.

$\text{Β}\acute{\alpha}\rho\beta\alpha\rho\ \&\ \epsilon\kappa\ \tau\epsilon\iota\acute{\omicron}\delta\omicron\varsigma$. In hominem dicebatur extreme humilitatis, ac prorsum nullius pretij: perinde quasi dicas, extremum atque vilem seruulum alicunde è triuijs emtum, non dono datum, aut domi natum. Lucianus: Qualis penè barbarus quispian è triuiu.

$\text{Α}μ\sigma\iota\ \pi\iota\upsilon\epsilon\upsilon$.

$\text{Α}μ\sigma\iota\ \pi\iota\upsilon\epsilon\upsilon$ dicuntur, qui haustum auide' que bibunt, nec inter bibendum spiritum reciprocant, sed potum in alium non secus atque in dolium insundunt. Sonat autem $\alpha\mu\sigma\iota$, quasi dicas, citra suctum. Traduci poterit ad eos, qui sermonem nullo delectu, nimis auide accipiunt: Aut qui immodica lectione obruunt ingenium, quum magis expediat subinde cogitationem admiscere lectioni. Similis potatio Grecis dicitur $\alpha\mu\sigma\iota\varsigma$, quod inter bibendum labia non claudantur.

Nec sibi, nec alijs utilis.

Qui prorsus inutiles sunt, & fruges consumere nati, schemate proverbiali, Nec sibi, nec alijs utiles, dicuntur. *Cicero.*

Claudi more tenere pilam.

Prouerbiu congruit in eos, qui quidquid à preceptoribus acceperint, siue id doctum sit, siue indoctum, nullo delectu, nullo que iudicio tenere solent, ac sequi. Sumta metaphora à claudo diffidente suis pedibus. *Idem.*

Equi senecta.

$\text{Ι}π\kappa\ \gamma\eta\epsilon\gamma\varsigma$. Prouerbiu in eos dici solitum, qui preclaris rebus gestis in iuuenta, postea quam cōsenuerint, ad sordidas curas semet abijciunt. Allegoria sumta à generosis equis, qui senio facti segnes, in pistrinum, aut carrum, aut aliud id genus opus detruduntur, olim in pretio habiti, dum viribus integris essent.

Anus, velut equus, profundam habebis fossam.

$\text{Γ}\epsilon\alpha\upsilon\varsigma\ \acute{\omega}\varsigma\ \tau\iota\varsigma\ \text{Ι}π\kappa\ \&\ \tau\ \zeta\epsilon\alpha\gamma\epsilon\delta\pi\alpha\iota\omicron\nu\ \text{Ι}\acute{\alpha}\phi\omicron\nu\ \epsilon\gamma\epsilon\varsigma$. Id est, Anus, velut equus, altè hiantem habebis ac nigrum specum sepulta. De ijs, qui penitus abijciuntur, tanquam prorsus inutiles. *Plutarchus.*

Ab asino delapsus.

Plato.

Α' π' ὄντ' κερταπρωών. In eos dicitur, qui inconsultè quippiam agunt, & imperitè: aut in eos, qui à presentibus commodis, quibus ob inscitiam vii nesciunt, excidunt. Vtitur hoc adagio Plato lib. De legibus III.

Α' μυσσι.

Inelegantes & indoctos Greci vocant amufos, hoc est, à musis alienos. Antiquitus enim nihil eruditum habebatur sine musica.

Libera caprae ab aratro.

Zenodorus.

Ε' λυθίεσσι ἀγρῶν ἀρῶν. Id est, Immunes caprae ab aratro. Dicitur olim ab his, qui se ab onere quopiam, aut molestia liberatos gloriae rentur.

Ne Aesopum quidem triuisti.

Suidas.

Ὅτι ἦν Α' ἰσοπῶν πρῶτον ἄτητος. De vehementer stupidis & imperitis. Nam antiquitus Aesopi fabellas etiam vulgus idiotarum tenebat. Has igitur qui non legisset, nihil scire videbatur.

Nullam hodie lineam duxi.

Plinius.

Τῆμερον ἐστὶ μίαν γραμμὴν ἤραρον. Id est, Hodie nullam lineam duxi. Ab Apelle pictore natum adagium. In eos quadrat, quibus cessatum ab exercitio studij, artis que suae. Id refertur à Plinio libro XXXV. cap. X. & c.

Horatius.

Neglectis vrenda filix innascitur agris.

Horatius satyra III. mira admonuit allegoria, animum honestis excolendum disciplinis; alioqui futurum, ut inutili silua vitiorum occupetur. Filix enim herba inuisa agricolis.

Ameles angulus.

Zenodot.

Α' μελῆς γωνία. Dicebatur is, qui supinus & oscitabundus desideret nihil bonarum rerum tentans. Aiunt in Libya locum esse, qui securus angulus Graecè dictus est, ob id fortassis quod neglectis & incultis iaceret.

Ignavis semper feriae sunt.

Qui vacant otio, feriari dicuntur, & otiosi feriat, & otium feriae. quae metaphora tanquam in proverbium recepta sunt. Theocritus in Bucolicis: Α' ερρῶ ἄνιν ἰορτά. Id est, Semper feriae inertibus.

Mulieris podex.

Γωαικὸς πυγῆ. In ignauum ac desidiosum dicebatur. Ignauum animal mulier, & quo minus habet mentis, hoc inhonestis voluptatibus est addictius. Amat otium, & fucorum in morem, quemadmodum ait Hesiodus, virorum laboribus quæsitæ sibi insumit.

Qui domi compluitur.

Τὸν οἶκον βραχόμορον ἐστὶ θεὸς οἰκτιρεῖ. Id est, Qui domi compluitur, huius ne Deum quidem miseret. Vulgo Graecis iactatum. Sensus

suus est: eum modis omnibus suo malo videri dignum, qui sit vsque adeo ignauus, ut nec domi sue possit à pluuia tutus esse.

Ne vidit quidem oleum.

Theocritus.

Conueniet in eos, qui sint artis alicuius prorsus rudes & imperiti. Veluti si quis profiteatur rem medicam, qui nunquam didicerit quicquid illius artis, venuste notabitur hoc versu:

Καὶ πῶτα τῆν' ἔλαιον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὀπώπῃ; Id est,

Et quando ille oculis, oleum conspexerat vnquam?

Vngebantur enim Athletæ, quo membris euaderent durioribus; unde per oleum significat certamen.

IGNORATIO.

Nullius coloris.

Alibi commemorauimus de modis omnibus ignoto solere dici, Albus an ater sis, nescio. Huic simillimum est quod ait Harpax apud Plautum, Quem Pseudolum, quas tu predicās mihi fallacias, Quem ego hominem nullius coloris noui. Vehementius est quàm si dixisset, Albus an ater. Et paulo post pro eo, quod dici solet, Nō noui hominē: Neque istum, inquit, Pseudolum mortalis, noui, neque scio. Rursus in eadem: Qui suum repetunt, alienum reddunt nato nemini.

Iuxta cum ignarissimis.

Non sine prouerbij specie Simo senex apud Plautum in Pseudolo rogatus à Ballione: Iam nescis quæ sit hæc res, respondet, iuxta cum ignarissimis. Sentiens se nihil omnino scire, nihil que plus quàm hi qui maxime sunt ignari. Consimilis forma sermonis frequens est apud veteres; ad personam, Tam mihi carus est, quàm qui carissimus. ad tempus, Vt Pamphilus amabat, ut quàm maxime ad rem; Istud officium tam mihi fuit gratum, quàm quod est gratissimum; Tam odi temulentiam, quàm qui maxime.

In alio mundo.

Ὡς ἐν ἄλλῳ κόσμῳ. Id est, Tanquàm in alio mundo. De ijs, qui longè late que dissident à moribus aliorum, aut quibus omnia non videntur, aut qui longè disiti sunt à patria. Solet autè hoc vsu venire plerisque mortalibus: ut si quando noui hospites in regionē longè à suo nido disitam peruenerint, nihil non horreant, non stupeant, non admittuntur, perinde quasi in alium delati Orbem.

In alieno foro litigare.

Pro eo quod est, In re noua, cui que nondum assueueris versari. Ita— Martialis. bent enim diuersa fora diuersas litium formulas, variis que tractandarum caussarum rationes, quarum, qui rudis sit, istanquàm hospes in peregrina regione multa desideret necesse est.

In tua ipsius arena.

Id

Id est: In tua ipsius arte. Sumitum à gladiatoribus, solitis in arena digladiari. Neque verò parui referebat horum, nota an ignota dimicarent arena.

Tullius.

Albus an ater sis, nescio.

Solet dici de homine vehementer ignoto. Horatius in extrema epistola: Vultu mutabilis albus & ater, pro eo, quod est, bonus & malus.

Idem.

Non nouit natos.

Simillima huic figura est, Natum non noui, pro eo quod est, prorsus ac modis omnibus ignoro. Plautus in Euclyone: Non magis me respicias, quam si natus nunquam siem.

Idem.

Ne pictum quidem vidit.

De vehementer ignoto dicimus. Multas enim vrbes & res atque etiam homines nunquam nobis conspectos, ex pictura utcunque nouimus.

Homerus.

Nomine tantum notus.

De homine nobis mirum in modum ignoto.

Late viuens.

Suidas.

Λάθε βιάσσης. Id est, Falle viuens. Admonet adagium in humili fortuna vitam esse feliciterem ijs, qui obscure viuunt, à publicis negotijs ita semoti, ut cum vita discessissent, nemo illos vixisse sentiret.

Arrepta candela, candelabrum quatere.

Dicimus quum res improvidè geritur. Oportuit enim candelabrum esse paratum, antequam candelam attingeres.

IMPOSSIBILIA.

Prius ouem lupus ducat vxorem.

Aristoph. Πρίν κεν λύκος & οἶν ὑμῶν οἶ. Id est, Antè lupus sibi iunget ouem. De his inter quos insanabile dissidium est. Consimili figura dixit Horatius:

Sed prius Apulis Iungentur capreae lupis.

Prius duo echini amicitiam ineant.

Πρίν ὃ δύο ἐχίνοι ἐς φιλίαν ἔλθοιεν, ὃ μὲν ἐκ πλάγης, ὃ δ' ἐκ χέροσ. Prius duo echini inierint amicitiam, alter è mari, alter è terra. De ijs, qui moribus ac studijs sunt inter se discrepantiores, quam ut spes sit aliquando inter eos necessitudinem coituras. Venustius erit ad rem deflexum: Malè conuenit Theologorum spinis cum bonis litteris: Cuius echino marino cum terrestri conueniret. Nam est echinus marinus, de quo multa Plinius & Aristoteles. Et est terrestris, quem alio nomine vocant erinaceum: illud commune, quòd vterque spinosus est. Refertur à Suida.

Prius locusta bouem pariet.

M. Varro de Lingua Latina lib. I I I. refert ex Ennio versum hunc:
Atque

Atque prius pariet locusta lucam. Nam lucas antiqui boves appellabant, ob magnitudinem.

Mare prius vitem tulerit.

Τὸ πῖλον ἔστιν ὅτι οὐκ ἔστιν ἀμπέλων. Id est, Mare prius vitem ferret. De ijs, quæ nullo pacto fieri possint. Nam falsitudo vitibus inimicissima. Diogenian.

Prius testudo leporem præteruerit.

Πρῶτον ἐστὶν ἡλεῶν ἡ παραδραμῆται δούποδα. Id est, Prius testudo leporem cursu præterierit. De re ne utiquam verisimili. Testudine nihil tardius, lepus autem celeritate præcellit. Idem.

Sursum versus sacrorum fluminum feruntur fontes.

Euripedes.

Prouerbialis allegoria, qua quippiam præposterè fieri significamus, legitimas que rerum vices inuerti. Quod genus sit, si puer senem admonet, discipulus præceptorem docere conetur.

Fontes ipsi sitiunt.

Cicero.

Ironia prouerbialis in eos, qui petunt ab alijs, quod ipsis affatim abundet domi.

Citiùs in naui cadens à ligno exciderit.

Lucianus.

Ἐἴτιον ἂν τις ἐν ναυαίᾳ πρὸς τὸν δειμάρτοι ἕυλας. Id est, Citiùs alicui in nauigio cadenti lignum defuerit. Hyperbole prouerbialis, qua tantam ubique copiam significamus, vt quocunque te vertas, occurrat quod queris. Etenim quum nauis ipsa vndique sit lignea, non potest non in lignum incidere, quisquis in ea cadit.

Aquilam testudo vincit.

Accipi potest per ironiam, aut simpliciter, vbi quis potentiorē arte vicit, quod viribus non potest, assiduitate conficit.

Terra volat.

Suidas.

Ἡ γῆ ἰπταται. De re vehementer absurda, quæ nullo pacto fieri queat.

Citiùs elephantem sub ala celes.

De ijs, quæ dissimulari nullo pacto possunt, quin notis aliquibus prodant animi morbum.

Capram portare non possum, & imponitis bouem.

Plutarchus.

Vbi quis quod leuius est recusat, & quod multo sit intolerabilius, imponi sibi postulat.

Ab asino lanam.

De ijs, qui stultè querunt ea, quæ nusquam sunt.

Simul forbere & flare difficile.

Plautus.

Huic affinia videntur: Nemo potest duobus dominis seruire, Nemo potest

potest Deo seruire & Mammonæ. Item illud Phocionis, Adulatore & amico non potest eodem viui. Ad hæc senarius ille: Amare & sapere, vis Deo conceditur.

Sine pennis volare, haud facile est.

Plautus in Pænulo: Locum habet, quum deesse significamus adminicula, sine quibus negotium peragi non possit.

Impossibilia captas.

Αἰδύναται θηρεῖς. Id est, Que fieri non possunt, venaris. In eum, qui molitur quod efficere non queat. Suntum ab aucupio, seu venatu prædarum. Interpres indicat hunc esse sensum, ne quis tentet maiora suis viribus.

Scarabeus citiùs faciet mel.

Ad τὸ ἀδωάτων classẽ pertinent, quæ referuntur in Epigrammate Pallade. Citiùs mel faciet scarabeus, aut lac culex:

Θῶπιον ποιήσῃ μέλι κύνταρος, ἢ γάλα κύνωνψ. Id est,

Mel citiùs faciet scarabeus & antè culex lac.

Statuam faucibus colas.

Αἰνδιάντε γαργαλίζεις. Id est, Statuam colas gutture. De re maiore in modum absurda, quæ fieri nullo pacto possit. Velut si quis hominem prepotentem & inuictum, frustra conetur opprimere. Nec enim liquefit statua.

Aristoph.

Nunquam efficies, vt rectè ingrediantur cancri.

Quod à natura sit insitum, nullo corriges negotio. Nam cancri geninum, obliquè ingredi.

Sambucam citiùs.

Adagijs speciem præ se gerit Persianum illud carmen: Sambucam citiùs caloni aptaueris alto. Cuius usus incidet, si quando significabimus aliquem à disciplina percipiendam, siue munere gerendo nimis alienum esse. Siquidem Sambuca organum est musicorum, quod haud quaquam congruat caloni. Calones autem vocantur militum ministri, qui vallos ac ligna gestabant. Porro cum milites sint imperiij musices, multò magis calones.

Lenticulam angulo tenes.

Φακὴ γωνίας κρατεῖς. Id est, Lentem angulo tenes. De negotio, quod fieri nullo pacto queat, propterea quòd hoc leguminis genus angulis careat. Refertur à Suida.

Ex arena funiculum nectis.

Ἐξ ἄμπε σκοτινὸν πλέκεις. Id est, Ex arena funiculum nectere. Est frustra conari, quod nulla ratione possit effici.

Asini cauda.

Ὅν κ' ἔρα τῆ λῆον ἔ ποισί. Id est, Asini cauda non facit cribrum: vbi quis ad hoc aut illud dicitur inutilis. Cribrum è pilis equinis fieri consuevit, non è villis asininae caudae.

Augiæ stabulum repurgare.

Αὐγίαι βετασία. Id est, Augiæ bubile. Allegoria prouerbialis in hominem, aut in rem maiorem in modum inquinatam. Lucianus in Pseudomante: Et Augiæ bubile, si non omne, at certe pro mea virili conabor submouere. Ostendit autem huius stabula tantum habuisse congesti fæmi, quantum ter mille boues pluribus annis reddere potuerint.

Veste circumfers ignem.

Ἰμερίω τὸ πῦρ περιτίθει. Id est, Veste circumfers ignem, vbi quid ridiculè fit, aut vbi quis suum ipsius malum fouet, veluti scortum, aut adulatorem, aut fictum amicum.

Lupo agnum eripere postulat.

Vbi quis frustra conatur prædam recipere, cui semel manus iniicit rapax aliquis.

Plautus.

Luscinia deest cantio.

Perinde quasi dicas, Mulieri desunt verba, poetæ versus, oratori color, saphistæ cauillum. Plautus in Bacchidibus: Ego quoque pol metuo ne lusciniole defuerit cantio.

Quid si cælum ruat?

Τί εἰ ἔρανος ἐμπέσει; Ironia in eos, qui tutissimis etiam in rebus, ridiculè timent. Terentius in Heautontimorumenos: Quid si nunc cælum ruat?

Bos porrecto ultra Taygetum capite.

Ταῦρ ὁ ὑπερκεύφας τὸ Ταύρετον ἀπὸ τῆς Εὐρώτα ἐπίειν. Id est, Taurus porrecto ultra Taygetum capite, bibit ex Eurota. De re vehementer absurda.

Plutarchus.

ILLECEBRA MALI.

Lotum gustauit.

Λωτὸς ἔφαγας. Id est, Lotum gustasti. De ijs dicebatur, qui diutius in peregrinis regionibus hererent, velut obliui reditus. Neque inconcinne dixeris in eos, qui simul atque semel voluptatem inhonestam degustarint, ad pristina studia renocari non queunt. Sumtum à fabula Loto-phagorum. Est autem lotus arbor, de qua Plinius lib. XIII. Tam dulcis ibi cibus, vt nomen etiam genti, terræ que dederit, nimis hospitali, aduenarum obliuione patrie.

Periculosum est canem intestina gustasse.

Χαλεπὸν χορίαν κύναι γούσσει. Id est, Periculosum canem intestina gustasse. Admonet adagium haud facile temperare à peccando, qui semel illecebram illam velut auctoramentum vitiorum degustauerit.

Theocritus.

Quem-

Quemadmodum, qui semel scortum attigerit, qui semel periurio rem auxerit, qui semel aulicam vitam sit expertus. Effertur & ad hunc modum apud Lucianum: Neque canis desiturus est, qui semel corium edere didicerit.

IMPERITIA.

Dulce bellum inexpertis.

Γλυκὸς ἀπὲρ ἡ πόλεμος. Id est. Dulce bellum inexperto. Vegetius De re militari lib. III. cap. XIII. Sunt quaedam in rebus mortalium, quae quantum habeant discriminis ac malorum, non intelligas, nisi factio periculo. Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus metuit.

Pedum visa est via.

Τὸν ποδῶν ἐώρεται ὁ δὸς. De negotio, cuius aliquando periculum feceris. Sumtum à viatoribus. Terent. in Phorm. Ab non ita. Factum est periculum, iam pedum visa est via.

Operarij.

M. Tullius lib. De oratore primo, non absque prouerbij specie operarios appellat, qui citra philosophiae cognitionem causas agunt. Architectus ex arte rationem operis praescribit, operarij verò non iudicium suum, sed tantum operam adhibent, iuxta praescriptum. At qui philosophiam callet, ex se paratus est de quavis re recte dicere. M. Tullius de Mene sacro loquens, Hos quos nos oratores vocamus, nihil esse dicebat, nisi quosdam operarios, lingua celeri & exercitata: oratorem autem, nisi qui sapiens esset, esse neminem. Huius generis oratores libro De claris oratoribus appellat Vocales. Transferri poterit ad concionatores, qui quòd parum exercitati sunt in sacris litteris, è collectaneis ediscunt quod apud populum multo clamore, multa que corporis iactatione detonent: Aut qui in templis ingenti boatu canunt non intellecta; non concionatores, sed operarij; non cantores, sed operarij.

IMPOSTURAE.

Terentius.

Dare verba.

Passim obuium est apud omnes auctores, pro eo quod est, fallere. Perfrus satyra IIII. Ut manus, do verba, decipe nervos; Terentius: Cui verba dare difficile est. Ouidius:

Verba dat omnis amans.

Addere manum.

Pro eo, quod est, ludibrio habere. Translatum opinor ab ijs, qui manus ad aurem porrecta, mota que quempiam irrident. Plautina verba sunt haec: Quomodo de Persa manus mihi addita est?

Plautus.

Os subliniue.

Pro

Pro eo quod est. Dare verba, & arte quadam illudere, reperitur aliquoties apud auctores. Nonius Marcellus tractum putat a ridiculo quodam lusus genere, quo dormientibus ora pinguntur.

Obtrudere palpum.

Cicerō.

Est arte, fucō que decipere. Vnde & palpari pro adulari, & palpones adulatōres vocamus, è simili metaphora tracta ab equisomibus, qui se rocientibus equis, plausu manus adblandiuntur.

Facere fucum.

Imposturam facere, & artificiosa dissimulatione deludere. Medicamentum illud, quo cuti superinducto muliereculæ vitia forme dissimulant, quasi que personam assumunt, fucum vocant. Terentius.

Circumtondere comam.

Περικεῖται τοὺς ἀλοκάμους. Grecis in proverbio est, pro eo quod est, ludibrio habere. Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, ut ijs non sentientibus, cesaries circumtondeatur. Lucianus.

Noua hirundo.

Νέα χελιδὼν. Suidas ait dici solere, quoties verba darentur alicui. Sumtum a ioco puerili. Nam hi data opera, nouam hirundinem adsimulantes videre sese, ostendunt alijs, deinde contemplantibus illis, & intentis, interim quod volunt, surripiunt. Proinde quadrabit in eos, qui falsa spe quepiam iniecta fallunt ac nocent.

In laqueum inducere.

Et in casses inducere, est arte sic concludere quempiam, ut iam nullum sit effugium.

Ephesæ litteræ.

Ἐφέσια γράμματα. Dicitur videtur de ijs, qui mira felicitate, tanquam diuina virgula, quidquid optarent, assequerentur. Aiunt enim Ephesius notulas quasdam & voces magicas fuisse, quibus vtentes in omni negotio victores euaderent. Diogeniati.

IMPROBI.

Lydi mali, post hos Ægyptij, &c.

Λυδοὶ πονηροὶ, δ' ἔυτεροὶ δ' Αἰγύπτιοι.

Τεῖτοι ἢ πάντων Κάρες ἐχθρότατοι. Id est,

Lydi improbi, post hos secundi Ægyptij,

Tertij que Cares perditissimi omnium.

Tempestiuiter vtetur, si quando mali cum malis conferuntur & collatus cum sceleratoribus, ita demum minus illaudatus aliquis videtur.

Lerij mali.

Λέριοι κακοὶ. In eos rectè dicitur, qui pariter omnis generis vitio sunt improbi. Leriorum enim populus ob insignem morum improbitatē

in prouerbiū abijt, auctore Strabone libro Geograp. x.

Mali commatis.

Πονηρὲς κόμματα. Dicebatur improbus, contemptus, & reuiculus quispiam. Sumta metaphora à reprobatis nomismatis. Aristophanes in Pluto: Εὐοικε δ' εἶναι πονηρὲς κόμματα. Videtur esse non probati commatis. In sycophantam dictum iam ad paupertatem, famem que reductum. Interpres ostendit comma esse vilissimi nomismatis genus.

Adulterinus.

Κίβδηλος. Quod simplex non est, neque sincerum, id vulgato verbo Greci κίβδηλον vocant. Hinc ducto vocabulo, quod aliud præ se ferant, aliud tegant. Conueniet igitur in amicitiam insinceram & fictā, aut in hominem blando vultu, sed animo virulento. Aut in eum, qui sanctimoniam habitu præ se ferat, quum vita sit impia.

Bipedum nequissimus.

De homine vehementer improbato, qui que vel pecudes nequitia superet. Cicero torserat in Clodium, in oratione pro domo sua.

Tenedius tibicen.

Stephan.

Τενέδιος ἐβλήτης. Dicebatur testis falsus & calumniator. Hinc natum, quod Philonome tibicinem suum subornarit, qui testaretur apud Cygnum, ipsam à Tenne de stupro fuisse interpellatam, ac vi etiam tentatam.

Phrynondas alter.

Φρυωνδας ἄλλος. De improbo. Huius meminit Lucianus in Pseudomate inter nobiles facinorosos: Quoties insigniter malum & sceleratum accipi volebant, Phrynondam appellabant. Fuit enim is homo verusitissimus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex.

Noui Symonem, & Symon me.

Vide Similitudinis.

Bestia bestiam nouit. Ibidem.

Ambrones.

Ambrones enim vulgò dicebantur, qui rapto, malis que artibus uiuerent. Originem indicat Festus Pompeius, admonens eam Galliarum gentem fuisse, quam cum mare inundans sinibus suis depulisset, per aliena oberrantes rapinis ac predationibus se suos que alere ceperunt.

Ballio.

Nomina quedam ob insignem improbitatem abierunt in prouerbiū, quòd interdum à veris, interdum à fictis in comœdia personis sumitur. Nam M. Tullius in actionibus suis subinde C. Fannium Cheream quendam Ballionem appellat. Ballionem inducit Plautus in Pseudolo, lenonem impurissimum, rapacissimum, improbissimum. nomen consuetū

ἔστ' ἂν ἑὸν, quòd semper aliquid præde venetur leno: vel ἂν βακίζω, quòd lasciuarum ac saltationum sit architectus.

Βεργαίζω.

Stephanus scribit βέργω esse ciuitatem Thracie, siue, vt Strabo refert, vicum. Eius gentis improbi mores in prouerbum abiierunt, vt dicerentur βεργαίζω, qui nihil sani loquerentur. Tota enim natio Thracum multis nontinibus malè audiebat, sed præcipuè ob morum truculentiam ac perfidiam.

Eurybatizare.

Εὐρυβατεύω. Ἐστ' improbis vti moribus. Eurybatus ex Cercopibus vnus fuit insignite improbitatis homo. Huius meminit Lucianus in Pseudomante vltra Cercopas, vltra Eurybatum aut Phrymondam, aut Aristodemum, aut Sostratum.

Tria cappa pessima.

Τρία κάππα κακίστα. Iactatum & hoc olim enigmatis vice, quòd trium gentium mores notati sunt, Cappadocum, Cretensium & Cilicum.

Duplex cappa.

Διπλὴν κάππα. Velut enigma, quo malum aliquid significabant. Siquidem gemino κ scribuntur κκκκ. Simili figura Plautus furem triū litterarum hominem appellauit.

Βωμολοχός. Βωμολοχεύω.

Aristoph.

Bomolochi prouerbiali conuitio dicebantur scelesti & improbi. Dicuntur autem βωμολοχοί, qui quum res diuina peragitur, non faciunt vota Dijs, sed nugas inanes blaterant. Qui mos hodie magnatibus magnopere placet.

Inexploratus homo.

Suidas.

Ἀβασάνης & ἀνδραπῶ. Id est, Inexpensus, inexercitatus, non probatus. Subest Metaphora in ἀβασάνης & βάστων & enim coticula est, qua solet aurum explorari. Latini vocant indicem.

Diagoras Melius.

Διαγόρας ὁ Μήλιος. In sceleratum ac scædifragum & impium. Hic capta Mela, vixit Athenis, & Atheniensium sacrorum mysteria vsque adeo contempsit, vt cõplures auerterit à religione, deterruerit que ne iam vellent initiari, &c.

Lupi decas.

Λύξε δεκάς. Dictum apparet in eos, in quos inhonesti lucri pars aliqua tametsi pusilla rediret. Aut in eos qui largitionibus essent corrupti, alios ue corrumperent.

Cum sacco adire.

Non dubium est, quin hic sermo fuerit vulgò iactatus de quouis, qui postulat vt statim exhibeatur, quod petit.

Onobatis.

Plutarchus.

Apud Cumanos mulier in adulterio deprehensa ducebatur in forū, vt illic lapidi insistens, omnibus esset conspicua. Deinde impositam asino, atque ita per totam ciuitatē circumductā reducebant ad lapidem, vt ibi rursus esset omnibus spectaculo. His actis habebatur infamis per omnem vitam, & ignominie gratia *ὄνοβατίς* dicebatur, quod asinum equitasset. Quadrabit in quamuis prostituta fame.

Cercopum cætus.

Ἀγρὰ Κερκόπων. Id est, Cætus Cercopum. Ce conciliabulo, conuentu que versutorum & improborum hominum dicebatur. Narrant enim Cercopes quosdam in Epheso fuisse notæ fraudulentie viros, qui suis dolis conati sint ipsi Ioui imponere. Hos admonuerat mater, ne in Melampygam inciderent, id quod euenit. Nam post ab Hercule vinciti sunt, iussu Omphales.

Cercopiffare.

Κερκόπιζειν. Cercopiffare dicuntur, vel qui lasciniunt, aut qui adulatur. Metaphora ducta ab animantibus, que mota cauda adbladiuntur vt Chryssippo placet, Suida teste, vel qui molesti sunt, obturbantque, & obstrepunt. Vt vox deflexa sit à Cercopibus illis Lydijs, quos Hercules, quòd sibi cum Omphale cubanti petulantius obturbarent, amice iussu vincitos de claua suspendit.

Ἀλιθέρα.

Vulgò dicebatur, qui per vim raperet aliena. Natum ex euentu huiusmodi: Temporibus Aetolici belli, tanta frumentarie rei penuria incidit Atheniensibus, vt pauperes coacti fame captiuorum farinam deriperent. Inde vox traduci cæpit ad hominem quocunq; modo secleratum.

Ferre iugum.

Plaut in Curcul. Iam'ne fert iugum? De puella precontatur quissimam, nunquam iam per etatem virum reciperet.

Magis impius Hippomene.

Ἀσβέτης ἑγὼ Ἰππομένεως. Id est, Magis impius quam Hippomenes. Hic Atheniensium Princeps filiam à ciue quopiam vitiatam vnâ cum equo feroci conclusit in domicilio, nec huic, nec illi cibum præbens. Equus igitur fame in rabiem actus, puellam adortus confecit: deinde perit ipse quoque pabuli videlicet inopia. Post hæc pater domum est demolitus: loco nomen inditum, equi & puelle. Recenset adagium Diogenianus.

Eustachius.

Mare proluit omnium mortalium mala.

Θάλασσα

Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακὰ. Id est, Hominum
 universa proluit pelagus mala. Natum est ab euentu huiusmodi: Refert
 Diogenes Laërtius, Euripidem Platoni comitem fuisse peregrinationis,
 quum Aegyptum adiret. Ibi quum morbo suo corripiretur comitali, ni
 fallor, sacerdotes Aegyptij mersione marina sanauerūt hominem. Quis
 hodie morsos à cane rabido, si nouies mergantur in mare, putant à ra-
 bie liberari.

Qui omni in re, & omni in tempore.

Gellius.

Sed enim qui omni in re, atque in omni tempore, omni laude va-
 cat, is illaudatus est. Admonet parœmia ferè neminem esse tam deplo-
 rati ingenij, qui non aliquando dicat faciat'ne quod laudem prome-
 reatur.

Seruilis capillus.

Ἀνδραποδῶδη κριζοῖ ἐπιδείκνυειν. Seruilem capillum præ se ferre
 dicuntur, qui agrestibus & inelegantibus sunt moribus. Inde ductum
 quod Athenis serui manumittendi, capillus pilos deradebant.

Vlyssis remigium.

Homines nequam & voluptatibus addictos Horatius in epistolis
 Vlyssis remigium appellauit, prouerbiali nimirum figura: Remigium vi-
 tiosum Ithacensis Vlyssi.

Dij tibi dent tuam mentem.

In insanum congruit, & sua dignum mente. Martialis:

Dij mentem tibi dent tuam Philæni.

Non es laudandus, ne in cena quidem.

Ὀὐκ ἐπιμνησθεὶς ἑδ' ἐν περιδείπνῳ. Id est, Non queas laudari, ne
 in parentalibus quidem. In hominem dicebatur vehementer illau-
 datum.

Compendiaria res improbitas.

Σύντομα ἢ πονηρία, βραδύτα ἢ ἀρετή. Id est, Compendiaria res
 improbitas, virtus longa. Qui semel addixit animum vitij, is quiduis
 flagitij facile patrabit. At singule virtutes magno sudore parandæ.

Infania non omnibus eadem.

Μανία γ' ἔπῳσιν ὁμοία. Id est, Haud est eadem vesania cunctis.
 Sensus est, nullum esse mortalem, qui non in aliqua re desipiat. Quan-
 quam alius alio morbo laboret, hic auaritiæ, ille libidinis, hic ambitio-
 nis, ille inuidiæ, &c.

IMPVDENTIA.

Lingua non redarguta.

Plato in Theateto: Ἀτὰρ ὡς εἰσιν, εἰὼν ὅτι εἰσιν, Εὐραπίδειόν τι
 ἔμβηζεται, ἢ ἢ γλῶττα ἀνέλεγκτ' ἡμῖν ἔσται, ἢ ἢ φρήν ἐκ ἀνέ-
 ληγκτ'. Id est, At ut videtur, si posse responderis, Euripideum quiddam
 nobis

nobis accidet, lingua quidem vobis erit irredarguta, mens autem non erit redarguta. In eos quadrat, qui rationibus conuicti, non cedunt tamē, sed tergiversantur reclamantes, aduersus suam ipsorum conscientiam.

Plinius.

Faciem, os perfricare. Frontis perfrixtæ.

Dicuntur, qui pudorem omnem dediderunt, velut absterfo manu & vultu pudore.

Zenodotus.

Dea impudentia.

Θεὸς ἡ ἀναίδεια. Dicitur solitum, vbi quis ex audacia inuerecundiaque sua lucrum atque emolumentum ferret. Nam inutilis, vt ait Horatius, verecundia viro egentis; complures que mortales videas, quibus magno bono fuerit, nihil omnino puduisse.

Plautus.

Nudo capite,

Γυμνῆ κεφαλῆ. Nudo capite facere quepiam dicuntur, qui palam ac citra pudorem omnem faciunt. Qui rem pudendam faciebant, hys mos erat centonibus caput operire.

Aristophan.

Atticus aspectus.

Ἀτίκων βλέπων. Perinde est quasi dicas: Os impudens. Nam hoc vitio notati sunt Atticorum mores.

IMPVDICITIA.

Huc spectat etiam paulo ante citatum, Onobatis.

Osce loqui.

Osce loqui vetusto proverbio dicebantur, qui turpiter parum que pusillè loquerentur. Ab Osorum moribus allusione sumta, quod apud eos spurcarum libidinum impunitus usus fuerit.

Ægis venit.

Ἄγεις ἐρχεται. Suidas indicat proverbiū dicitur solitum de hys, qui petulanter & impudenter agerent.

INANIS METVS.

Panicus casus.

Cicero.

Panicum veteres vocabant subitum animorum tumultum, sed inanem. Veteres enim existimabant Panem Deum repentinos terrores & animi consternationes immittere, lymphaticis simillimas, usque adeo impotentes, vt non ratione modo, verum & mente careant.

Da lapidi volam.

Aristoph.

Interpres Aristophanus indicat pueros si quando viderint aues, dicere solere: Da lapidi volam, & cadent omnes. Conuenit vbi quis sectatur que non possit assequi; aut minatur hys, quibus non potest nocere.

Plutarchus.

Metum inanem metuisti.

Ἀεὶ δὲς δ' ἐδίας δ' ἐῖ. Id est, Inanem metuis metum. Vbi quis formidat in re tuta. Virgilius: Omnia tuta timens.

Multa

Multa in bellis inania.

Πολλὰ κινὰ τῶ πολέμῳ. Id est, Multa belli inania. De inani suspitione, aut pauore sine causa oborto, quem Greci πανικὸν vocant. Paraciam hinc mansisse putant, quod huiusmodi Panici terrores solent plerumque in bellis accidere.

Theagenis hecateum.

Θεαγνήτης ηκάτειον. In superstitiosos ac ridiculè meticulosos dictum est. Hic Theagenes legitur vsque adeo fuisse superstitiosus, vt domi haberet Hecates simulacrum, nec vsquam pedem moueret, nisi illo consulto.

Canes timidi vehementiùs latrant.

Tirasorum est, turgidis minis diris molliri, at Chremes ad rem gerendam promitior. Sic & Athenienses ad benedicendum quàm ad grauius agendum accommodatiores fuisse leguntur. Denique mulieres lingua melius, quàm viri belligerantur.

Aspersisti aquam.

Aspersisse aquam dicitur, qui dicto quopiam reddiderit animum, ac metum ademerit. Muiò sumtum ab ijs, qui in deliquio aspersa in faciem aqua, ad sui sensum reuocantur.

Vtre territas.

Ἄσκη ἢ ἀσκία μὲς μεγλύτλεος. Id est, Vtre terrere, siue terreri. Dici solitum, quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut incutit. Sumtum ab ijs, qui vasorum inanium huiusmodi sonitu pauesciant pueros, vel potius, qui vasorum huiusmodi sonitu propellunt aues. Putant idem valere τῆ σκία μὲς μέγαση, id est, Umbra territas.

Leonem larua terres.

Μὲς μεγλυκείοις ἐκφοβείς τῶ λείοντι. Id est, Laruis terres leonem. Conueniet de minis inanibus, ac terriculis deridendis.

INANIS OPERA.

Asinum tondes.

Τὸν ὄνον κείρεις. De ijs qui rem absurdam atque inutilem aggerantur, quum asinus lanam non habeat. Aristoph.

Ab asino lanam.

Cui finitimum est illud: Ὅννα πρόκως ζητείς, id est, Asini lanam queris. De ijs, qui stulte querunt ea, que nusquam sunt. Effertur adagium etiam ad hunc modum: Asini lanae. Idem.

Vtrem vellis.

Ἄσκη τὶν δας. Adagio, Vtrem cedis simillimum, vel quod non sentiat, vel quod pilis careat.

Caluum vellis.

Ὡκακρον τὶν δας. Vbi quis inanè operã sumit, aut vbi quis auferre

conatur, quo vacat is à quo petitur. Veluti si quis à paupere conetur extundere pecuniam, ab indocto litteraturam. Idem: Nudo vestimenta detrahere.

Lucianus.

Æthiopem lauas. Æthiopem dealbas.

Αἰθίοπι σμῆχλις. Natus ille Æthiopus nigror, quem Plinius ex vicini syderis vapore putat accidere, nulla abluitur aqua, neque vlla ratione candescit.

Mortuum flagellas.

Νεκρὸν μασίχεις. In eos, qui obiurgant illos, qui nihil prorsus oburgatione commouentur, aut qui vita defunctos insectantur ac lacerant.

Plautus.

Aquam è pumice postulas.

Pro eo quod est, Frustrà ab alio petere, cuius ipse à quo petis, maxime sit indignus. Nihil enim pumice lapido siccius, nihil siticulosius. Perinde ac si quis ab indoctissimo doceri postulat, ab inconsultissimo consilium expectet, ab egeno munus, ab inope praesidium, denique ab auaro atque tenaci pecuniam.

Mortuo verba facis.

Idem.

Νεκρῶ λέγασσι μῦθ' ὅς ἐστι οὔς. Mortuo ad aurem fabulam narras. Plautus: Mortuo verba nunc facio. Terentius: Verba sunt mortuo. Rursus Plautus: Nihilo plaris refert, quam si ad sepulcrum mortuo dicat iocum.

Littori loqueris.

Αἰγιάλω λαλέεις. Dicitur in eos, qui frustra suadent vel orant, perinde quasi surdo loquantur. Nam littora propter assiduum fluctuum fragorem surda dicuntur.

Aquilam volare doces,

Αἰτὸν ἰπταόωθ' διδάσκεις. In eos qui monere quempiam conantur in ea re, in qua quum sit ipse exercitatus, nihil eget doctore.

Delphinum natare doces.

Δελφίνα νήχασθαι διδάσκεις. Diuersa metaphora sententiam eandem declarat. Quod enim Delphin inter pisces, id aquila inter volucres.

Delphinum cauda ligas.

Δελφίνα σπῆδος τὸν ἔρξιον δεῖς. Id est, Delphinum cauda alligat. In eos, qui quippiam incassum conantur, propterea quod delphinus cauda sit lubrica, nec ea parte teneri queat. Quadrabit et in eos, qui ea vii quempiam agrediuntur, qua nequaquam possit superari.

Diogenian.

Nebulas diuerberare.

Νεφέλας ζαίνειν. Dicitur, qui vel in re stulta, vel que fieri non queat, frustra sumit operam.

Afini caput ne laues nitro.

Ὅτι νε κερδῶν μὴ πολὺν εὐεργεσίαν. Ne multum sumtus opera' ue impendas in rem vilem ac sordidam.

Ad fractam canis.

Πρὸς ἐξέρχων ἄδεις, subaudi, vel chordam vel citharam. Suidas ostendit dici solitum de ijs qui frustra laborant. Quamquam non inscitè accommodabitur, ubi non respondetur officijs alicuius, aut ubi quis suadet obstinato, aut orat inexorabilem.

De fumo disceptare.

In Philosophos dictum, qui de rebus nihili nimium anxie disputant.

Arenam metiris.

Ἄμυρον μετρίεις. Id est, Arene modum queris, sine metiris, hoc est, rem infiniti laboris atque inexplicabilem inceptas. Aut frustra conaris, quod nequeas efficere.

Arenæ mandas femina.

Εἰς ψάμμου ἀσπίεις. Propterea quòd steriles arene, maxime litorales, nec idoneæ ad sementem. Ouidius:

Quid facis Oenone, quid arene femina mandas?

Non profecturus litora bubus aras.

Atqui in nostra Brabantia sunt agricole tam industrij, qui sitientissimas arenas cogant & triticum ferre.

De lana caprina.

Horatius.

Natum ab euentu apparet, de duobus contentiosè decertantibus, vtrum lanam haberet caper, an fetas. Loquitur de morosis in amicitia, qui quantumlibet friuola de causa litem cum amico suscipiunt.

In aqua scribis.

Hoc est, Nihil agis. Item Catullus:

Inscribo vino, si qua iurat femina.

Mulier cupido quod dicit amanti,

In vento & rapida scribere oportet aqua.

Reti ventos venaris.

Lucianus.

Δικτύου ἀνεμῶν θηροῦς. Id est, Reti ventos captas. De frustra laborantibus, qui rem inanem inaniter captant.

Ignem dissecare.

Εἰς τὸ πῦρ ζαίρειν. Id est, Ignem diuerberare. Aristides: Non intelligebas autem reipsum omnibus illis prouerbijs obnoxium esse, quòd ignem diuerberares, quòd lapidem elixares, quòd in sacris sementem faceres?

Isthmum perfodere.

Isthmum perfodere dicebantur, qui magno quidem conatu, sed irritato motirentur aliquid. Ductum ab Isthmo Corinthiaco, qui efficiebat

ut naues longo & arripiti ambitu iuxta peninsulam circumagerentur. Isthmus ea terre structura est, que in duo maria iter porrigit. Sunt autem duo Isthmi Achaicus seu Corinthiacus, & Thracius.

In arena ædificas.

Εἰς ψάμμου ἐπιχρῶμεῖς. Ad quod Evangelica parabola videtur alludere. Non consilium, quod super arenam struxeris. Proinde rectè usurpabitur, ubi quis negotium aggredditur inutile futurum, utpote non rectè iactis ante fundamentis.

Piæti loqueris.

Πρὸς τὸν τοῖχον λαλεῖς. Plautus in Trucul. usurpat pro eo quod est taciturno loqui: Ego, inquit, ero paries, loquere tu.

Cribo aquam haurire.

Κοσκίνα ὕδαρ ἀντλεῖ ἢ ἐπιφέρεῖ. Id est, Cribo aquam haurit. Quod etiam in obliuiosos, non inconcinne dicitur. Sumtum à fabula Danaidum puellarum, quas Plato scripsit apud inferos hoc genus pœne pendere, ut assidue aquam in dolium pertusum, vasis item pertusis inferant. Effertur & ad hunc modum: In dolium pertusum aquam hauris.

In aquam sementem iacis.

Εἰς ὕδαρ σπείρεις. Id est, In aqua sementem iacis. Loquitur de iis, qui beneficium conferunt in ingratos atque improbos homines.

In saxis feminas.

Κατὰ πέτρων σπείρεις. Id est, In saxis sementem facis. Quo quidem alluisse credi potest allegoria Evangelica de semine, quod in petras incidit. Nam hoc terre genus ferè sterile est, quia non potest aratro prosciindi.

Et operam & retiam perdere.

Plautus in Rud. iam nunc & operam ludos facit & retiam. Id quidem citra tropum dictum est à sene, qui Grippum seruum piscatum miserat, cum esset noctu orta tempestas grauissima. Venustius erit se tropo adhibito dicatur in captatorem, cui non successit aucupium. Porro retiam Plautus antiquè dixit, pro rete. Affine illi, Oleum & operam perdidit.

Sterilem fundum ne colas.

Στείρον ἀγρὸν μὴ σπείρεις. Id est, Agrum sterilem ne colas. Hoc est, ne doceas indocilem, ne felicitatem queras in diuitijs. Non enim pariunt homini beatitudinem.

Utrem mergis vento plenum.

Ἀστὸν βαπτίσεις πνεύματι & ἀλλήῃ. Competit in eum, qui frustra conatur, ut qui castiget inemendabilem, quod inflatus vter quantumuis immergas, rursum emicet.

Cauam

Plato.

Cauam Arabiam ferere.

Τὴν κριθῶν Ἀρεβίην ἀειεῖν. Pro frustra sudare, aut in re perdifficili nec admodum frugifera operam sumere. Lucianus in Apologia: Ut cauam Arabiam ferere aggrediatur. Significat autem palustrem Arabie partem neutiquam idoneam sementi.

Araneorum telas texere.

Basilius:

Τὰ ἀράχνια ὑφαίνεσθαι. Est in re friuola nullius frugis, infinitum atque auxilium capere laborem. Cuiusmodi sunt rationes dialectice.

Arare litus.

Αἰγιαλὸν ἀρεῖν. Est sterilem operam sumere. Ausonius in Theonem:

Quid geris extremis positus telluris in oris,

Cultor arenarum vates, cui litus arandum?

Huius peculiaris usus erit, quum officium impenditur in eum, à quo nihil sis fructus aliquando percepturus.

E' multis paleis, parum fructus collegi.

Ἐκ πολλῶν ἀχόρων ὀλίγον καρπὸν σωήσαζον. Id est, Multo labore non multum emolumenti sum consequutus, aut è verboso sermone paululum bonæ sententiæ, ex ingenti volumine minimum doctrine retuli. Translatum ab excussoribus tritici.

Ouum adglutinas.

Diogenian.

Ὡς κρήνης. Ad est, Ouum glutino compingis. Ridiculè laborat, qui fractum oui putamen glutino sarcire & coagmentare conetur.

Penelopes telam texere.

Est inanem operam sumere, & rursum destruere quod effeceris. Natum ex Homeri Odyss. II. Fingit Penelopen Ulyssis uxorem procosiam argentes hac conditione delussisse, ut tum se promitteret nupturam, ubi telam, quam habebat in manibus, absoluisset. Quam conditionem postea quam illi accepissent, mulier astuta quod interdum texuisset, id noctu retexere cœpit.

Oleum & operam perdididi.

Plaurus.

Quidquid insumsi, seu rei, seu laboris, id frustra insumtum est. Metaphora ducta est à gladiatorum ac palestrarum certaminibus, in quibus certaturi unguentis quibusdam oleaceis perungebantur.

Bos ad ceroma.

Diuus Hieronymus ad Pammachium, videtur huic adagio velut alterum quoddam adagium subtexuisse: Oleum perdidit & impensum, qui bouem mittit ad ceroma. Siquidem hoc ipsum, bouem ad ceroma mittere, prouerbiū sapit, pro eo quod docere indocilem: aut ad id muneris quempiam asciscere, ad quod obediendum minime sit idoneus, videlicet ingenio repugnante. Nam ceroma dicitur unguentum

tum quo olim Athletæ ungebantur, id ex oleo certis que terre generibus conficiebatur. Porro ad certamina bos inutilis est.

Nihil agere.

Suidas hunc versiculum citat è Cratimi fabula, cui titulus Hora:

Καὶ ταῦτα πρῶτον φάσκει ἀνὴρ ἐδ' ἐν ποίῳν. Id est,

Atque ista faciens quidam ait, faciens nihil.

Admonet que subesse proverbum, quod quadret in eos, qui frustra laborant. Celebratur & illud Attili: Satius est otiosum esse, quam nihil agere.

Perijt sus.

Ἀπόλωλ' ἐνὺς καὶ τάλαντον καὶ γάμου. Id est, Perijt mihi sus, & talentum, & nuptiæ. Dicitur consuetum ubi quis frustratus perdidisset operam & impensam.

Quid opus erat longis canere tibijs?

Τὶ γὰρ μεῖ ἐδ' εἰ μακροῖς ἀυλοῖς ἀυλεῖν; Id est, Quorsum attinebat me longis canere tibijs? Id aiumt convenire in eos, qui sumfissent inane operam, aut sumtum.

Plutarchus.

Ollas ostentare.

Χύτρας ἐπιδ' εἰκνυδῶς. Est rem per se ridiculam ac sordidam, perinde ut maximam efferre.

Homerus.

Cum Dijs non pugnandum.

Qui monebit non esse pugnandum cum genio, cum superis, cum magnis principibus, & surpabit illud Homeri: Verum homines Dijs inferiores. Hanc sententiam sic extulit Pindarus: Oportet et adversus Deum non contendere.

Asinum sub freno currere doces.

Hoc est, doces indocilem. Nam equus ad cursum idoneus, asinus ad equestrem cursum inutilis. Horatius:

Infelix operam perdas, ut si quis asellum

In campum doceat parentem currere freno.

Apud nouercam queri.

Plautus.

Qui deplorant infelicitatem suam apud eos, qui nihil auxilij sint laturi, vel gavisuri magis conquerentium malis.

Ferrum natare doces.

Σὶδ' ἡγεῖν πωλεῖν διδ' ἀσκεις. Id est, Ferrum fluitare doces. De ijs, qui rem conantur, que repugnante natura nequaquam fieri possit.

Cauda tenes anguillam.

Ἀπ' ἕρπης τὴν ἐγχελοῦν ἔχεις. Id est, Cauda tenes anguillam. In eos, quibus res est cum hominibus lubrica fide, perfidis que.

Austrum perculi.

Aërem verbero.

Id

Id est, Operam lusi. Est apud Plantum in Epidico. Quo quidem adagio non est granatus uti Paulus in Epistolis suis.

Σκιαμοχεῖν.

Olim qui inaniter laborabant, Σκιαμοχεῖν dicebantur, hoc est, cū umbra pugnare. Plato: Sed necesse est omnino, ut cum umbra pugnem, simul & defendens & accusans, quum nemo responderit.

Milium terebrare.

Κεγχεῖν τρυπᾶν. Milium perforare dicuntur, qui in re difficili, sed prorsus inutili laborant.

Vacuum inhabitare.

Plato.

Κενῶ ἐγκροτικεῖν δόμῳ. Vacuum habitare domum dicuntur, qui speciem rei magnificam ostentant, quum ipso bono vacui sunt.

In frigidum furnum panes immittere.

Ἐπι ψυχρὸν ἰπὸν τὰς ἄρτας ἐπιβάλλειν. In frigidum furnum immittere panes dicuntur & hodie, qui docet indocilem, qui monet aversum, aut qui alioqui sumit inanem operam.

Lapidi loqueris.

Terentius.

Λίθῳ δ' ἰαλέην. Lapis pro stupido, brutoque homine ponitur.

Linum lino necis.

Λίνον λίνῳ συνάπτεις. Linum lino coniectis. Huius adagij duplicem apud Græcos interpretes sensum inuenio. Quorum alter est. Infirmis infirma copulas, friuola friuolis. Alter, Eadem non iisdem rationibus facis, aut dicis.

Surdo oppedere.

Παρεὰ κωφῶ ἀντιπροπεδεῖν. Id est, Apud sursum crepitum edere. Dicitur ubi quid frustra fit. Sive quum cōiitijs incessitur is, qui perinde negligit, quasi non audiat.

Laterem lauas.

Terentius.

Πλίνθον πλύνεις. Quo operam inanem significamus.

Anthericum metere.

Τὸν ἀνθέριον θεγίζειν. Dicebantur, qui laborem inanem ac sterilem caperent. Anthericus, herbe genus quod meti non possit, sed velli manibus necesse est, veluti & linum. Antherices vocantur summa spirarum fastigia, siue atherices.

De asini prospectu.

Aristoph.

Ὅν πιασκέψεις. Dicitur solitum in eos, qui ridendo titulo quempiam calumniantur, aut de friuolis rebus aliquem in ius vocant.

De asini umbra.

Υπὲρ ὄνυς σκιάς. Id est, Super asini umbra. Pro eo quod est, De re nihili.

Lapidem decoquis.

Idem.

Λίθον

Λίδον ἰψείς. Pro eo quod est, Inaniter labores. Neque unquam mollescit lapis quantumvis diutina coctione. Speciatim conuenit in hominem durum, nullis que precibus mollescentem.

Surdo fabulam narras. Surdo canis.

Κωφῶ ἄδεις. Virg. Non canimus surdis, respondent omnia siluæ.
Horatius: Narrare putaret a fello Fabellam surdo.

Verberare lapidem.

Plautus.

Ἀπὲρ δicitur, ubi quis obiurgat incastigabilem.

Laborem serere.

Πόνον περιεργεῖν. Vulgò dicebantur, qui frustra laborarent.

A' lupi venatu.

Ἀπὸ λύκος θήραξ. Dicitur solitum, ubi quis protinus re infecta discedit, aut de negotio molesto & agresti. Neque enim tutum est lupum insequi, neque is facillè capitur; quum reliquarum ferarum venatus non vulgarem adferant voluptatem.

Alienum arare fundum.

Ἀλλοτρίαν ἀργεῖαν ἀργεῖν. Id est, Alienum aruū arare. Pro eo quod est, Alienum agere negotium, aut cum alienis vxoribus habere rem.
Plautus: Fundum alienum arat, suum incultum deserit.

Hylam inclamas.

Υἴλαν κεραιυάξεις. De frustra vociferantibus, aut in genere, de nihil proficientibus. Id fuerit venustius atque inconcinnius, ubi quis absentem frustra desiderat, vel deplorans, vel optans. Vnde natum sit, habes apud Virgilium Eglota 6.

Hic funis nihil attraxit.

Αὐτῆ μὲν ἡ κήρυξ ἐδ' ἐν ἑσπασεν. Id est, Funis quidem iste piscium attraxit nihil. Quo significabant operam frustra sumtam, neque ex sententia euenisse quod quis conabatur. Translatum ab hamato funiculus piscantibus.

Plato.

Hydrā fecas.

Υἴδραν τέμνεις. Hydrā incidere est, ita unum aliquod incommo- dum tollere, ut in eius locum plura alia recipias. Adagium natum à fœbula hydre Lernæ, cum qua multum diu que conflictatus est Hercules, propterea quod uno reciso capite plura renascerentur. Accommodari poterit ad eos, qui litibus inuoluuntur nunquam finiendis. Lis enim litem parit.

Cotem alis.

Ἀκόνη στίλβεις. Dicitur in homines edaces, plurimi que cibi, qui nihilo tamē habitiores inde reddantur. Nam in cotis macilentiam, hodie que vulgò iactatur adagium, quum aiunt: Tam pinguem, quam cotem, macilentum quempiam significantes. Hermolaus Barbarus interpretatur

pretatur hoc adagium, pro male collocare beneficium, unde non fit reditura gratia.

Cum Coryco luctari.

Πρὸς Κόρυκον γυμνάζεσθαι. Aduersus Corycum luctari dicebatur, qui sumeret inanem operam. Opinor Corycum palestritem fuisse quempiam inuictum.

Cum Dijs pugnare.

Θεομαχίαι. Dicuntur, qui vel naturæ repugnant, vel aduersus fatalem necessitatem reluctantur. Sumtum à gigantum fabula. Cicero: Quid enim gigantum more bellare cum Dijs, nisi naturæ repugnare?

Quum plurimum laborauerimus, eodem in statu sumus.

De frustra laborantibus. Quod euenit ijs, qui post diurnum studium nihilo reperiuntur eruditiores, post longam negotiationem nihilo ditiores.

Cum laruis luctari.

Plinius.

Cum laruis luctari dicuntur ij, qui vita defunctos insectantur maledictis, qua re nihil esse potest indignius ingenio viro.

Vndas numeras.

Theocritus.

Κύματα μετρείς. Id est, Rem infiniti laboris inceptas.

Inaniter aquam consumis.

Ἄλλως ἀναλίσκεις ὕδωρ. Id est, Inaniter aquam consumis. In eos quadrabit, qui frustra suadent.

Zenodotus.

In cælum iacularis.

Ἐς τὸν ἕρανὸν τοξεύεις. Id est, In cælum sagittam torques. De ijs, qui frustra laborant, aut qui audent eos lacescere, quos non possunt ledere.

Voluitur dolium.

Lucianus.

Κεκύλιον ὁ πίθηκος. Id est, Reuolutum est dolium. In eum, qui comouetur alieno exemplo siue instinctu, ad stultè quid faciendum. Nam dolium facili impulsu, quò velis, voluitur. At sapiens semper fixus est & immotus.

Vlulas Athenas.

Cicero.

Γλαύκας εἰς Ἀθήνας. Subaudiendum, portas, aut mitis. Conueniet in stultos negotiatores, qui merces eò comportant, ubi per se magis abundant. Vt si quis in Aegyptum frumentum, in Ciliciam crocum inuectet.

In eodem hæfitas luto.

Terentius.

In eos competit, qui sic implicantur negotio cuiuspiam, vt se nequeant extricare. A viatoribus translatus, qui simulatque in lutum inciderint, quum alterum pedem conantur educere, altero altius immerguntur.

In

In siluam ligna ferre.

Horatius. *Est aliquem ijs rebus augere velle, quibus ipse maximè abundet. Eadem ratione dicimus: In mare deferre aquam.*

Contorquet piger funiculum.

Pausanias. *Cratinus fingit quendam apud inferos funem torquentem; asinum autem arrodentem ea, que ille iam torfisset, atque ita iam inaniter laborare, qui torquebat.*

Tranquillum æthera remigas.

Zenodotus. *Αἰθέρα ἠέρον ἐθέουεις. Id est, Aëre tranquillo remigas. De incassum laborantibus, quasi dicas, aërem diuerberas.*

Ventos colis.

Idem. *Αἰέμενος γαιοεργίης. Colis autem dico, pro eo quod est, agricolationem exeres. Dicitur in eos, qui è suis laboribus nihil fructus reportant.*

Vento loqueris.

Suidas. *Αἰέμενος διαλέγη. Pro eo quod est, Inaniter. Nam ventus omnia dissipat. Consimili figura apud Athenæum legitur: Cælo & terre loqui.*

Nugas agere.

Aristophan. *Rem frivolum ac nihili facere, seu frustra conari, λήθρον ληθεῖς, Atæticis familiare, id est, Nugas nugaris.*

Actum agere.

Terent. *Αἰῖ δικηριῶν consuetudine sumtum, qua fas non est iterum agere causam, de qua iam sit pronunciatum. Plautus: Rem actam agis, id est, incassum laboras. Tullius de amicitia indicat dici solitum de negotio, quod præpostere geritur.*

Aquam in mortario tundere.

Lucianus. *Υἱὸς ἐπιπέτρας ἀπὸ ἄπειρον. Id est, Aquam pistillo tundere. In eos qui laborant inaniter. Siquidem aquam si quis vel etatem contundat, nihil aliud erit quam aqua. Quantumvis doceas ὄνον λέγειν, quantumlibet admoneas stupidum, sui similis esse pergit.*

Volantia sectari.

De ijs, qui nullum certum vite scopum sibi proponunt, sed ex tempore viuunt, ad quamvis occasionem mutabiles.

Vorsuram soluere.

Terentius. *Vorsuram soluere dicitur, qui sic è presentibus malis extricat sese, ut alijs grauioribus impediatur. Nam Donato, Vorsuram facere, est es alienum ere alieno soluere, aut minore fenore maiorem acceptam pecuniam occupare. Hinc ducta voce, ut auctor est Festus Pompeius, quod vertat creditorem.*

Saxum voluere.

Idem. *Saxum voluere dicuntur, qui inexhausto quopiam atque inutili labore*

bore fatigantur. Tractum à notissima Sisyphi fabula saxum apud inferos sursum ac deorsum voluentis.

Ex inanibus paleis.

Α' τὰς ἐκ κη. δαρθῶν ἀχούρων τετρυγῆρας στίον. Id est, Atqui è Diogenian.
pulis paleis trituram frumenti facis. Id est: Operam sterilem & infrugiferam sum sisti. Natum à rusticis.

Frustra canis.

Lycophron.

Α' κλῆς ᾠδεῖ. De ijs, qui frustra suadent. Effertur etiam ad hunc modum: In unum cantas. Frustrà pulsas chordas.

Frustra currit.

Εἰς κενὸν τρέχει. Pro eo quod est, Frustrà laborat. Sic vsus est D. Paulus. Sumtum ab hīs, qui in stadio cursu certant.

Milium torno sculpere.

Suidas.

Τὰς κίχρους ἀποτορεύειν. Milij grano torno sculpere dicebantur qui rem absurdam molirentur. Milium enim minutius est, quàm ut inde quicquam descalpi possit.

Memorem mones, Doctum doces, & similia.

Idem pollet illud Grecanicum:

Δαλεις πρὸς ἔχοντα τὴν ἐπισήμω. Id est,

Loqueris ei, qui ipse rem calleat.

Obturbas frustra velut vnda.

Ο' κλῆς μάτλω με, κύμ' ὅπως. Id est, Turbas me vt vnda inaniter, id est, incassum mihi molestus es.

Cancrum ingredi doces.

Καρκίνον δεῖ δα βιάζεσθαι δι' ἄσχευς. Id est, Cancrum rectè ingredi doces. De eo, qui doceat indocilem.

Apud fimum odorum vaporem spargis.

Suidas.

Εἰς κόσμον θυμιατός. Id est, In fimum aromatatum odorem spargis. Nam perit omnis fragrantia, fimi que fetore vincitur.

Inuitis canibus venari.

Plautus.

Hoc adagio significatum est, non sat feliciter succedere, quod à nolentibus extorquetur.

Inuitos boues plaustro inducere.

Theognis.

Simile dictum etiam hodie perseverat vulgò celebratum, incommo- dum esse, bobus inuitis plaustrum ducere.

Contra torrentem niti.

Augu. cōtra

Dicuntur, qui frustra certant cum ijs, quos vincere non queant. Sum- tum à natantibus, qui solent secundo natare flumine. Hieronym.

Contra stimulum calces.

Terentius.

Πρὸς κέντρα λακτίζειν. Id est, Contra stimulos iactare calcem. Est frustra repugnare ijs, quos vincere nequeas: & incommo- dum quod cuitare

non queas, impatienter ferendo non solum non effugere, verumetiam conduplicare. Donatus parœmiam esse admonet cum eclipfi. Deest autē iactare, quod unico verbo Græci dicunt λακτιζειν.

Senis mutare linguam.

De frustra atque intempestivè laborantibus. Hieronymus preloquens in quatuor Evangelia: Pius, inquit, labor, sed periculosa præsumptio, iudicare de ceteris ipsum ab omnibus iudicandum senis mutare linguam, & canescentem mundum ad initia retrahere paruulorum. Quo significatur, adultam ætatem ad omnia minus esse tractabilem, quam rudes illos ac teneros annos. His finitimum est: Serum esse, canes vetulorum assuescere. Et hoc: Senex psittacus negligit serulam.

Senis doctor.

Γέροντ & διδάσκαλ. Conuenit in eum, qui in re sera atque intempestiua frustra sumit operam. Siquidem ut est iuuenta docilis, atque in quemus habitum sequax, ita senectus intractabilis, tarda atque obliuiosa.

Herculei labores.

Ἡ ἑκάλειοι πόντοι. Dicuntur plurimi atque ingentes, qui que vires desiderant Herculanæ: Vel qui alijs quidem maximas adserunt commoditates, ceterum auctori suo nihil ferè fructus adducunt, præter aliquantulum fame, plurimum inuidie. Id quod ita fato quodam accedisset Herculi putant, quod quarta luna natus credatur.

Plutarchus.

Asinus balneatoris.

Ὁ ἄσπερ ὄν & βάλανέως. Id est, Ut asinus balneatoris. Dicitur in eos, qui ex suis laboribus ipsi nihil fructus caperent.

Mare exhauris.

Ὁ ἄλαος ἀνὰ τῆς. De eo qui conatur, quod effici non possit.

Exurere mare.

Propert. Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,
Aliaque mortali detrahere astra manu.

Muscas depellere.

Aristoph.

Dicitur, qui iocoso atque inuiti fungitur officio.

Conchas legere.

Summi oij est, conchas & umbilicos legere in litoribus, qui lusus esse solet puerorum.

Aues quaris.

Ὁ γεις ζητεις. Rem vagam & captu difficilem sequeris.
Persius: An passim sequeris cornos, testa que luto que.

Zenodorus.

Humihauris.

Χαμψὶ ἀντῆς. De inaniter laborante dicebant. Nihil enim est quod

quod è solo haurias. Apparet dici posse, quoties exhausta copia, non multum superest, quod haurias.

Influit quod exhauritur.

Ἐπιπέει τὸ ἐξαντλήμενον. Id est, Adfluit quod exhauritur. Vbi quis frustra sumit operam in re quapiam.

E' Tantalii horto fructus colligis.

Ταντάλει κήποι τεύχες. Id est, Ex Tantalii horto fructum colligis, id est, ea consecratis, quæ nusquam sunt, aut quibus frui non licet. Quod quidem apposite dicitur in munitatis addictos voluptatibus.

Dentem dente rodere.

Dicitur qui caput eum, qui neque ledi queat, neque sentiat. Aut qui mordet pari mordacitate præditum quempiam. Martialis:

— Qui d' dentem dente inuabit

Rodere? carne opus est, si satur esse velis.

Oresti pallium texere.

Ὁρέστη χλαῖναν ὑφαινεῖν. Dicebatur, qui munus pararet abusuro. Aristophan. Nam Orestes per insaniam vestes dilacerabat.

Ver ex anno tollere.

Ἐκ τῆς ἐνιαυτῆς τὸ ἐὰρ ἐξαιρεῖν. Dicebatur, qui id quod in negotio Herodot. quopiam erat precipuum, tolleret. Ver enim annus præcipua pars est. Potest deslecti longius, ut dicatur ver eximere anno, qui linguarum ac bonarum litterarum peritiam suffollant è scholis.

Bulbos querit.

Βολβὸς ζῆτι. locus prouerbialis in eos qui iuxta Persium,

Obstipo capite defigunt lumina terre.

Nudus nec à centum viris spoliatur.

Aristoph.

Adducit prouerbiū vulgò iactatum D. Chrysostomus, quo significabitur conatus inanis. Apuleius asinus effert in hunc modum: Nudus nec à decem potest palestricus spoliari.

Inter lapides pugnabant, nec lapidem tollere poterant.

Plutarchus.

In eos qui presenti commodo non fruuntur, vel ob ignauiam, vel ob peruersam de rebus opinionem, ut qui vel saxum grauentur ex acervo tollere, quo repellant aduersarium. Torquebitur non inuenisse etiam ad inueniendam operam.

Vtrem cædis.

Aristoph.

Ἀσκὸν δέξεις. Suntum vel à Bacchi sacris, vel ab alijs, qui percussis vtribus inanem mouent strepitum.

Impete peritum artis.

Βιάδ' οὐς ἐχορρεῖ τὴν ἐπισημῶν. Id est, Iaculare in eum qui nonit artem, ubi quis conuiuium facit homini, qui nonit & ipse retorquere

constitutum, aut qui carpit velut imperitum, qui non inferior sit in ar-
scientia. Sumta metaphora videtur ab ijs qui iaculo aut javis petunt eū,
qui calleat ictum vel declinare, vel in iaculantem retorquere.

Canis.

A' δεις ἔρων. Pro eo quod est nugaris, ineptis, frustra loqueris. Ete-
nim qui canunt, non agunt rem seriam, sed tantum ut aures deliniant
voluptate mox peritura.

Diogenian.

Vtre territas.

Dici solitum quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut
incutit. Sumtum ab ijs qui vasorum inanium strepitu pauescunt pue-
ros, aut alioqui formidolosos.

Senex phittacus negligit ferulam. Eundem calcem
omni pede inducere. Coruus albus. Senis do-
ctor. Mortuo mederi. Umbra territas. Senis mu-
tare linguam. Senem admonere.

Enarrauimus alibi suo quodque loco.

Mari aquam addere.

Est aliquem ijs rebus velle augere, quibus ipse maxime abundet.

Inanis conatus.

Vbi sentiemus, frustra sumi operam, neque quidquam promoueri
diutinis laboribus: non inepte quadrabit illud Homeri Iliad. β.

A' πρηκτον πόλεμον πολέμιζεν, ἡδ' ἐμάχεοδ'. Id est,

Pugnam infruiferam que & inutile ducere bellum.

Quasi Sutrium cant. Phrynichi lucta.

Excubiarum causa canens.

Tractauimus alibi quoque.

Gyrgathum spiras.

Γύργαθον φουσῆς. In insanum frustra que vociferantem iaciebatur.
Gyrgathus lectus est in quo paralytici mente que capti, qui que vocantur
demoniaci vincti iactant sese, multa munitantes, sed frustra.

INAEQUALIS PENSATIO.

Ne verba pro farina.

Μὴ λόγους ἀντ' ἀλφίτων. Id est, Ne verba pro farinis. Aduersus
eos iaciebatur, qui beneficium verbis, non re dabant. Veteres quidquid
ad victum pertineret, ἀλφίτα vocabant.

Pro perca scorpionum.

* Ἀντὶ πέρεχης σκορπίου. Vbi quis optima captas, pessima capit. Nam
perca piscis est vel maxime laudatus. Scorpium lethalis piscis est, quam
quam est & piscis huius nominis, contemti saporis.

Umbra pro corpore.

Σκία ἀντὶ τῆς σάματος. Quoties aliquis magnum quiddam vide-
bitur

bitur assequutus, quum nihil tamen adferat praeter titulum, aut spes meras. Mutuò sumtum ab Aesopica fabula de cane, qui dum umbram carnium, quòd ea maior appareret, captat, veras amisit carnes.

Palumbem pro columba.

Plato.

Ὁὐδὲν ἀντὶ πτεροεργᾶς. Subaudi verbum ad sententiam accommodatum. Conueniet, vbi quod deterius est & adulterinum, pro eo quod est prestantius ac legitimum, supponunt.

Pilos pro lana.

Τετρας ἀντὶ ἐρίων. De re vehementer inequali, aut de negotio supra modum absurdo.

Pro malo cane suem reposcis.

Diogen.

Ἀντὶ κακῆς κωδὸς τῶν ἀπειτεῖς. Id est, Pro re vili preciosam. Sus enim esculentus, canis haud quaquam vescus est.

In parte vel ignem praedetur aliquis.

Suidas

Ἐν τῷ μίσει τις καὶ τὸ πῦρ σκυλευσάτω. Id est, Praedetur aliquis per vices ignem quoque. Dicitum de ijs, qui parum aequa referant in commune. Quid enim non praedetur, qui praedatur ignem, qui sic est natura communis, vt ipse nihilominus possideas, postea quam & alijs fueris impartitus?

Diomedis & Glauci permutatio.

Homerus.

In prouerbiu abijt, quoties inaequalem commutationem significamus, hoc est, deteriora pro melioribus reddita, scilicet aerea pro aureis. Vel quoties officium aut munus longè impari munere pensatur, aut contra. Aut quoties aliquis rem pecuniariam auxit, sed dispendio fame. Admissus est ad amicitiam principis, sed excidit ab amicitia Christi.

Si vinum postulet, pugnòs illi dato.

Suidas.

Ἀντὶ οἴνου αἰτή, καὶ δὲ ὑλὸς αὐτῶν δίδω. Id est, Si vina postulat ille, pugnòs porrigere. Vbi pro bonis rebus expectatis, diuersa accipiuntur. Putant metaphoram à pueris ductam, qui petentes non petenda, non nunquam colaphos recipiunt.

INCERTVS EVENTVS.

Mars communis.

Incertum ac varium belli euentum, notabant hoc dicto, ἀέρης καὶ δὸς, id est, Mars communis.

Inter os & offam.

Gellius.

Quasi dicas, Inter os & cibum. Quod à sumendis cibis sumtum est. In eadem sententia adagium est quod sequitur.

Multa cadunt inter calicem suprema' que labra. Idem.

Πολλὰ μεταξὺ πύλες κύλικος & χύλιος ἀκροῦ. His monemur, nihil tam certum sperari, neque quicquam tam esse vicinum, quod

non repentinus aliquis casus queat interuertere. Adeo que non esse tutum venturis fidere, ut vix etiam illa sint tuta, que manibus tenemus. Natum ab Alceo qui vini sui calicem in manibus habens ut biberet, ne gustauit quidem, ut qui ab apro interijt, dum eum vineto expellere conaretur.

Ouidius.

In herba esse.

Vbi spem immaturam indicamus, ac longius adhuc abesse ut conseruaueris, in herba esse dicimus. Sumta metaphora a segetibus teneris adhuc & herbescentibus.

Menip.

Nescis quid serus vesper vehat.

Quo salubriter admonemur, ne presentium successuum prosperitate elati, futuri curam abijcimus.

Lucianus.

Nullo scopo iaculari.

Αὐτοῖς τὸ εὖρον. Absque scopo iaculari dicuntur, qui nihil certi propositum habent quod sequantur, & ad quod instituti, consilij que sui rationes referant.

Aristotel.

Si crebro iacias, aliud aliàs ieceris.

Quo significatum est oportere rem sepius tentare, neque defatigari protinus si quando parum ex animi sententia ceciderit. Futurum enim, ut iterum atque iterum periclitanti, felicius aliquando cadat. Sunt qui putent metaphoram à sagittarijs, non ab aleatoribus esse ductam.

INCITARE.

Cithara incitat ad bellum.

Plutarchus libro De fortuna Alexandri secundo, declarat hunc versum apud Lacedæmonios solere decantari:

Ἐπὶ τῷ αἴμα τῷ σὺν ἡγῶν τὸ ἡλῶς κίθαρι δειν.

Vergit ad lethale ferrum, lepide cithara canere.

Quo significabant certis citharæ modis sedari motus animorum, alijs addi vigorem ad prælium.

Aristoph.

Alas addere.

Αὐτὸς τὸ εὖρον vulgo dicebatur, qui verbis alicui adderent animum, in que bonam spem erigerent, &c.

Plautus.

Frigidam aquam suffundere.

Pro eo quod est, instigare clanculum. Translatum ab officinis ærarijs, ubi fabri subinde frigidam aquam in ignem asperserunt, quo ignis sit vehementior.

Modis omnibus incitat.

Vbi quis omnibus modis animum alterius sollicitat, nunc precibus, nunc blanditijs, nunc iurgijs, nunc minis, usurpare licebit illud Ilion meri:

Dulcium

Multum ille, scitica que cita celerare iubebat.

Multum item blande affatus, multum que minatus.

Feri puer.

At heneus libro dipnosoph. xv. demonstrat olim proverbio solitum acclamari in πικρῶν, quo significant quempiam suo munere defunctum. Itidem ferme illud, quemadmodum non absolutæ virtuti gratulantes dicere solemus, Maeste animo, maeste virtute.

Ignarium dare.

Diebatur ignarium dare, qui suggereret quod dolore quodam reuocaret hominem à peccando, quemadmodum lapis digito additus, vel pondere vel attritu non sinit hominem obliuisci, cuius gratia sumserat eum. Ignarium autem nonnulli lapidem pyritem vocant, quod habeat plurimum ignis, ut attritu digitos adurat, alioqui ponderosissimus.

INCONSTANTIAE, PERFIDIAE,
VERSUTIAE.

Chimæra.

Hominem inconstantem ac varijs moribus, aut opus sibi non coherens M. Tullius designat festiuiter illo versu homerico:

Πρόσθε λέων, ὀπίσθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα. Id est,

Quid dicam nescio, nam ita deplorat primis versibus mansionem suam, ut quemuis mouere possit: ita rursus remittit, ut me roget, ut annales suos emendem atque edam. Epistolam sibi inaequalem, appellat Chimæram.

De statu demigrare.

Quemadmodum de gradu deijci dicuntur, qui depelluntur à proposito, ita M. Tullius ad Atticum libro IIII. dixit, De statu demigro, pro eo quod erat, recedo à vite instituto. Translatum videtur vel ab Athletis, vel à prælijs, ubi laudi erat non cessisse loco.

Modò palliatus, modò togatus.

In hominem inconstantem ac lubricæ fidei diuersarum que partium eleganter torquebitur: veluti si quis subinde mutato vite genere, nunc Cidarim gestet Theologicam, nunc cum paludamento militari incedat, &c.

Trochi in morem.

Βίμβρις ἢ δίχλω. Id est, Trochi in morem, de versatilibus & inconstantibus dici solitum. Est enim Bembix trochus quem pueri flagello circumagunt. Aristoph.

Vespertilio.

Vespertiliones videntur appellari, qui granati ere alieno, luce domi se continent, ne à creditoribus appellentur, noctu prodesunt, &c. Vlpianus.

bula Protei extat apud Homerum Odyss. I. III. & apud Maronē. IIII. Georgic. Simili figura dicitur & Vertumno inconstantior. Nam hic Deus in omnigenam speciem sese variat.

Polypmentem obtine.

Plutarchus.

Πολύποδ & νόον ἴσχε. Quo iubemur pro tempore alios atque alios mores, alium atque alium vultum sumere. Adagium natum à priscis ingenio, qui scribitur colorem mutare in metu, &c.

Mulieris animus.

Γυναικὸς φρένας. Id est, Muliebre ingenium. Quadrat in imbelles & inconstantes. Terent. Nosti mulierum ingenium? Nolunt, ubi velis ubi nolis, cupiunt vltro.

Euripus homo.

Εὐριπ & ἀνδραπ. In inconstantes ac moribus inaequalibus homines dicitur. Quadrabit & in fortune vices, quae res mortalium velut estu quodam sursum ac deorsum iactat. Ducta metaphora à maris Euripi prodigiosa quadam reciprocandi celeritate.

Cnips in loco.

Ὁ κνίψ ἐν χώρῳ. Id est, Cnips in regione. Dicitur in eos, qui subinde sedem mutant, & aliunde aliò migrarent. Est autem κνίψ sine κνίψ, vermiculus innascens materijs. Is eroso ligno semper locum mutare nititur.

Cothurno versatilior.

Ἐμπερολόωτες & κροτόπυς. Dicitur in hominem parum constantem, lubrica quae fide, qui ue incertae & ancipitis esset factionis, similitudine ducta à calceamento, quod Latini cothurnum vocant, quo mos erat uti tragœdiarum actoribus. Suidas addit huiusmodi fuisse, ut viris pariter ac mulieribus congrueret.

Aliud stans, aliud sedens.

Sallust.

Quo licebit uti, quum summam inconstantiam animi significamus, quasi tantillum momentum atque interuallum commutet hominis sententiam.

Duabus sedere fellis.

Est incertarum esse partium & ancipiti fide, ambabus satisfacere velle. Laberius Mimus in senatum à Casare lectus, quum à Cicerone ad concessum non reciperetur, dicente, Reciperem te nisi angustè sederè: nimis mordaciter respondit, Atqui solebas duabus fellis sedere, obijciens tanto viro lubricum fidei.

Macrob.

Duos parietes de eadem dealbare fidelia.

M. Curt.

Pro eo quod est, eadem re duplicem velle inire gratiam, eadem quae opera duos pariter demereri. Tractum videtur ab his qui parietibus oppus albarium superinducunt.

Zenodotus.

Duplices viros.
 Διπλῆς ἑσθρῆς. Vocabāt, qui essent lubrica & insincera fide, quos nunc vulgò etiam bilingues appellant.

Tertullia.

De toga ad pallium.
 Cuius duplex erit usus, vel quum ad diuersum vite genus sese contulerit aliquis, vel quum de fortuna honestiore ad humiliorem. Veluti, si quis ex aulico fiat monachus, aut e praefecto pedagogs, e consule thestor. Toga Romanorum erat, pallium Graecorum. Post pallium coepit esse gestamen Philosophorum. Consue illi. Ab equis ad asinos.

Duodecim artium.

Δωδεκαμῆτρον. Appellabant callidum, versutum, versipellem, versum, ac varijs instructum dolis. Narrant scortum quoddam fuisse nomine Cyrenen, cui cognomentum inditum, duodecim artium, propter eà quòd in peragenda Venere duodecim figuris vsa fuisse dicatur, &c.

Thessalorum commentum.

Θεοσ ἀδ' ὦν σ' ὀφισμε. Varius ad res accommodari scribit Suidas, tum ad eos qui in acie locum deserunt, tum ad illos qui cultu delicatioris vtuntur, tum ad hos qui dolis quempiam circumueniunt. A quibusdam sic refertur hoc adagium: Semper enim res Thessalorum inside.

Phœnicum pacta.

Φοινίκων σπονδύρια. Phœnicum conuenta. Phœnices Carthaginem debellaturi postularunt à Libycis, vt sibi liceret diem & noctem hospitio terre vti. Quod quum impetrassent, iam que exacto concessi temporis spatio inberentur excedere finibus, recusarunt, affirmantes se pactos, vt sibi fas esset illic noctes quoque ac dies commorari, videlicet ambiguitatem vocum ad suum commodum detorquentes. Vnde proverbiū esse natum aiunt, de pactis insidiosis & astutis.

Zenodotus.

Locrense pactum.

Λοκρῶν σπονδύρια. Id est, Locrensum pactum. De foedis fragis dictū, cuiusmodi quondam habui Locrenses, quòd foedere prodito, quòd cum Peloponnesis inierant, ad Heraclidarum partes defecerint.

Idem.

Thracium commentum.

Θράκεια παρβύσσις siue inuentum. Torquendum in eos, qui pacta eludunt calido, vafro que aliquo commento. Thracēs pactis cum Bæotijs aliquot dierum inducijs, nihilo segnius incursiones agebant nocturno tempore. Hos quum propulsissent Bæotij, atque expostularent quòd violassent inducias, responderunt Thracēs se nihil prater pacta fecisse, patios enim esse de diebus, noctibus incursasse.

Thracēs foedera nesciunt.

Θράκεις

Θρᾶκες ὄρκια ἔκ ἐπίστυτοι. Id est, Thracæ fœdera non norunt. Thracum barbariem & immanitatem, perfidiamque, satis arguit in-
teremus à Polymnestore Polydorus, hospitij iure violato.

Hoc calceamentum consuit Histiaeus, Aristago-
ras induit.

Τὸ τοῦ ὀδοῦ ἔργον ἐπὶ ῥῶσιν ἢ ἰστιαῖος, ἢ ἀριστοῦ ἢ ἀριστοῦ ὀ-
δοῦ. Id est, Hoc calceamentum Histiaeus quidem consuit, ceterum Ari-
stagoras induit. Diogenianus admonet dici solitum in eos qui callidè sua
malefacta in alios reijciunt. Videtur magis convenire, quoties in astutis
& improbus consilijs alteri alter auxilio est, mutuaque opera se iuvant.

Repariazare.

Ἀνεργεῖσθαι. Id est, Repariassarunt. De ijs dicebatur, quos pœnite-
ret instituti, qui que de conuentis discederent.

Quibus nec ara, neque fides.

De vehementer perfidis. Dictum est in Spartanos, quorum perfidiam
taxat Euripides:

Spartæ incole dolosa consultamina.

Alterà manu fert lapidem, altera panem ostentat.

Qui coram blandiuntur, clam obiectantes: palam amicos agunt, Plautus.
clanculum nocent, aut qui hic profunt, illic ledunt. Translatum ab
ijs, qui canes ostentato pane pelliciunt, deinde accedentibus saxum illi-
dunt.

Maritimi mores.

Pro varijs & inconstantibus, quales ferè sunt amantium. Plautus in
Cistellaria: Ita, inquit, mihi omnia ingenia sunt, quod lubet, non lubet
iam id continuo. Ita me amor lapsum animi ludificat, fugat, agit, appe-
tit, rapit, retinet; iactat, largitur: quod dat, nõ dat, delindit. Modo quod
suasit, dissuadet: quod dissuadet, id ostentat. Maritimis moribus mecum
experitur.

Lingua iuravit.

Ἡ γλῶσση ὠμοσεν. Vbi quis non prestat fidem promissi, aut vbi
non ex animo pollicetur.

Punica fides.

Pœnorum perfidia in proverbium abiit, quod ea gens peculiariter
periurij, vanitatis que notata sit. T. Livius de bello Punico lib. II. Que
Punica religione servata est fides ab Hannibale, & cet. Pœni fœdifragi
semper habiti.

Græca fide.

Ἐπιτηδεύει πρὸς τὴν πίστιν. Reperitur pro certa item fide. Plautus Græcam fidem
dixit,

dixit, ubi non verbis, neque stipulationibus, sed presente pecunia res agitur Cetera que volumus uti, Græca mercamur fide, id est, numerata pecunia.

Non idem sunt scriptura & Leucæus.

Γραφή πῆ Ἐ Λευκαῖος ὁὐ ταυτὸν. Id est, Scriptura & Leucæus non sunt idem, aut non conueniunt. Vbi quis aliud scribit, aliud facit, aut dicit. Rectè iacietur in eos, qui stare pactis nolunt. Nam hæc plerumque syngraphis constant. Aut in eos, quorum vita non concordat, vel congruit cum libris editis. Coniungere licet, Leucæum fuisse male fidei scribam.

Homerus.

Dædali opera.

Δαίδαλεια ποιήματα. Id est, Dædalia opera. Dicuntur que nouo artificio fabricata sunt & admirando. Hinc natum, quod quum veteres illi plasticas formas animalium cæcis fingerent & immobiles: Dædalus insolito artificio, primus & oculos induxit, & nervis quibusdam additis, effecit ut huc atque illuc mouerentur adeo sciè, ut spectantibus uere atque ingredi viderentur.

Admirabiles in necandis machinis Ægyptij.

De versutis, & (ut ait Plautus) consutis dolis delitatum. Torqueri potest & in perplexas sophistarum argutias, ac syllogismorum inexplacabiles labyrinthos. Celebrabantur olim Ægyptiorum opera, ex varijs lignorum frustulis miro quodam artificio connexa.

Multa nouit vulpes, verum echinus vnum magnum.

Zenodotus.

Dicitur in astutos & varijs consutos dolis, vel potius ubi significamus quosdam vnica astutia plus efficere, quàm alios diuersis technis. Nam vulpes multiuigis dolis se tuetur aduersus venatores, & tamen haud raro capitur. Echinus, quem opinor herinacium esse, vnica dumtaxat arte tutus est aduersus canum morsus. Siquidè spinis suis semet inuoluit in pile speciem, ut nulla ex parte morsu preñdi queat.

Plutarchus.

Magnus versator in re pusilla.

Μέγας κυληκτὴς ἐν μικρῷ καὶ πέρυμνον. Id est, Versator ingens in negotio leui. Quadrat in eos, qui arte parum honesta sibi diuitias parant.

Simia non capitur laqueo.

Diogenes.

Ὁ πιδηκὸς ἐχ' ἀλίσκωται βροχῶ. In callidos tergiversatores disci solitum, qui coargui non queunt.

Volaticum iusurandum.

Ταχυβάμιστος ὄρνις. Ad eum modum appellabant iusurandum irritum, quod euanesceret, aduolaret que, simulat que pronuntiatio non esset, cuiusmodi sunt amantium.

Semper affert Libya mali quippiam.

Αἰῖ

Αὐτὸ φέρεται τῆ Διβύῃ κακόν. Quòd inde Romam monstra deportantur. Hinc & in mores, ingenium que gentis detorqueri potest, siquidem ut est regio venenorum ferax, ita gentis pestilens ingenium. Peculiariter conueniet in scedis fragos.

Semper Africa noui aliquid apportat.

Quòd quidem ideò dicebatur, quòd in siticulosa regione ad vnum a Plinius. liquem riuum, plurime ferarum species bibendi gratia conuenire cogantur, inibi que varia mixtura violentæ Veneris, varias monstrorum formas, subinde que nouas nasci. Quadrabit in homines lubrica fide, semper nouarum rerum anidos.

Magis varius quàm hydra.

Athenaus.

Ποικιλώτερος ὕδρας. De callidis ac dolosis, quòd hydra serpens sit versicoloribus notulis distincta.

Sisyphi artes.

Aristoph.

Σίσυφος μηχαναί. Dicebantur vasfra, versuta que consilia. Home.

Σίσυφος, ὅς κέρδιος ἐπιχθονίων γένετ' ἀνδρῶν.

Sisyphus, in terra quo non astutior alter.

Pyrrhandri commentum.

Πυρρῆανδρος μηχανήματα. De callido inuento. Hic Pyrrhander sycophanta quispiam fuit insignitè versutus, notæ que malitie. Idem.

Megaticum machinamentum.

Aristoph.

Μεγατικὴν μηχανήν. Id est, Ars Megarenfis. Dicitur, quum dolo & astu res agitur, non sincera fide. Olim enim Megareses vulgò male audiebant, tanquàm fraudulentis ac ficti, quòd aliud sentire soleant, aliud loqui.

Expedit plurima habere cognomina.

Aristophanes in Pluto :

Ὡς ἀγαθόν ἐς ἐπανομίαις πολλαῖς ἔχειν. Id est,

Vt expedit, si plura habeas cognomina.

Conuenit in eos, qui multa simul profitentur, quo questum faciant uberorem; aut qui diuersarum sunt partium.

Vlyfseum commentum.

Ὁ δὲ ὄνομα μηχανήν. Id est, Vlyfseum inuentum. Callidum, astutiū & vasfrum dicebatur. Vlyfsem Homerus vbique versutum facit.

Nouit vias, quibus effugit Eucrates.

Aristoph.

Ὁ δὲ τὰς ὁδούς, ἅπαντες ἐφυζαν Εὐκράτης. In eum quadrat, qui semper aliquam inuenit rimam, per quam elabatur, vt officium subterfugiat pretextu aliquo, si quando fides esset prestanda.

Lybica fera.

Diogenian.

Λιβυκὸς θύριον. Id est, Libyca bestia. Dicebatur in hominē vasfrū, callidum, versipellem, varijs moribus, ancipiti que ingenio. Quòd genus por-

portentum Cicero Catilinam fuisse testatur. Inde natum, quod in Libya varie ferarum species sepe numero misceantur.

Αἰζοπιτιάζειν.

Dicebantur astuti & impostores. Suntum à moribus eius gentis. De moribus Aegypriorum testatur & illud ex Aeschilo, quod alibi retulimus.

Δεινοὶ πλεῖστον τὰς μηχανὰς Αἰγυπτίαι.

Aegypthy miri struendis artibus.

E' perforato poculo bibere.

Ἐκ τετραμῆνης κύλικος πῖσιν. Dicuntur, qui futiles sunt, parumque continent fideliter arcana sibi credita.

Zeno. solus.

Si leonina pelvis non satis est, vulpina addenda.

Ἄν ἡ λεοντὴ μὴ ἐξίχηται, τὴν ἀλωπικὴν πρόσσυσσον. Id est, Si leonis exuvium non sufficit, adde vulpinum. Quum viribus res obtineri non potest, dolus adhibendus. Adagium natum est ex apophthegmate Lysandri, qui diceret boni Ducis officium esse, quod leonina pelvis non attingeret, eo contendendum assuta vulpina.

Non Chius, sed Cius.

De gentis inconstantia ac volubilitate, pro temporis ratione commutantis institutum, ac idem ad fortune commoditatem accommodatum. Aristophanis carmina è Ranis, sunt haec in Theramenem: Euolavit è malis, haud Chius, imò Cius. Quamquam hoc loco Aristarchus Cius legit, non Chius. Theramenes enim Cius fuisse legitur.

Dextrum pedem in calceo, sinistrum in pelui.

Suidas.

Δεξιὸν εἰς κάδον, ἀριστερὸν εἰς ποδόνιστρον. Subaudi verbum ad sententiam accommodatum, mittit, aut ponit. Dici solet in eos, qui se norunt commodè ad rei praesentis conditionem applicare, proque loco, tempore, negotijs, aliam atque aliam sustinere personam.

Multa noris oportet, quibus Deum fallas.

Vbi quis focum facere conatur ei, cui difficile sit dare verba propter astutiam singularem.

Ex eodem ore calidum & frigidum afflare.

Ἐκ τῆ αὐτῆ στόματι & θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐξέρχεται. Bilingues, qui eundem modo laudant, modo vituperant, ex eodem ore calidum ac frigidum spirare dicuntur. Natum ex Apologo quopiam Aiani fabulatoris. Torquere licebit in rhetores, qui eadem norunt laudare & vituperare, eleuare atque attollere. Item in iuriconsultos, qui causam eandem nunc tuentur, nunc impugnant. Esaias male ominatur illis, qui dicunt bonum malum, malum bonum, dulce amarum, & amarum dulce.

Ex se finxit velut araneus,

De

De homine ex seipso comminiscente mendacia. Aranei mox ut editi sunt, fila mittunt, non ex interioribus velut excrementa, quemadmodum sensit Democritus, sed de summa corporis parte velut corticem.

Obliquus cursus.

Κέρμη & ὄριον. Quoties res arte ac dissimulanter agitur. Aut quoties aliud pre nobis ferentes aliud tendimus, & cuniculus atque ambagibus pergitur ad id, quod assequi conamur.

Cantharo astutior.

Κανθάρος το φάρμακον, aut callidior. Zenodotus ait Athenis cantharum fuisse quempiam, nomine Cantharam, quem ob maleficia & imposturas ac proditones, capitis affecerint supplicio. Proinde vulgo receptum, ut in versutos ac impostores diceretur.

Callioticus nodus.

Καλιότικος κόμβος. De moribus vasis ac versutos dici consuevit. Diogenian. Cassion mons est, & eiusdem nominis ciuitas in Aegypto vicina Pelusio. Ei genti quasi genuinum ac gentiliuim est, viros quosdam nodos neclere. Huic affine, Herculeus nodus, quo archyissimam atque indissolubilem amicitiam significamus. In caluceo Mercuriali duo sunt serpentes, masculus & femina, qui medio corporum complexu nodum efficiunt Herculanum.

Pardi mortem adsimulat.

Θάνατον προσομοιωσάμενος. Id est, Pardi mortem simulat. Dicebatur, ubi quis astu perniciem dici moliretur. In Marusia simiarum inges copia. Pardalis autem animal est natura simis infestissimum, quas tamen viribus assequi non potest, doli in eas utitur. Emori fingit sese deinde simie, ubi iam mortuam arbitrantur, descedunt de arbore, pardali insultantes ludibrii causam. Postea repente reniuisceens, aliam dentibus, aliam unguibus corripit, dilaniat que ac deuorat.

Sphondyla fugiens pellimè pedis.

Ὡς ἢ σφονδύλη φεύγουσα πονηρότατον βδέει. Id est, Ut feles Aristoph. quoties fugitat, male pedere sueta est. An eos quadrabit, qui discedunt non citra infamiam. Sphondyla insecti genus, odoris teretissimi. Plinius meminit Sphondyle serpentis. Hesychius docet apud Atticos Sphondylen dici selem.

INCVLPATVS.

Purior clauo.

Ἀγνότατος & πηδάλιος. Id est, Purior gubernaculo. De re vehementer inculpata, aut moribus vndeque integris & incontaminatis. Clauis enim nauticus assiduis fluctibus abluitur.

A puro pura defluit aqua.

Suidas.

Theognis.

Εἰ μὲν

Εἰ μὲν εἴδεις πλύνειν, κεφαλῆς ἀμίαντον ἀπ' ἀκρῆς

Αἰεὶ λευκὸν ὕδωρ ρέουσαται ἡμετέρης.

Rursum aqua de summo mihi vertice defluet vsque

Lympida, si innocuum fortè lauare paras.

Quadrabit in hominem vsquequaque innocentem, quem etiam se quis aliquando vocet in crimen, tamen non solum fama illius non contaminatur, verum etiam illustrior redditur.

Aristoph.

Aurum igni probatum.

Ὁ χρυσοῦς τῶ πρὸς δοκιμῶν δεῖς. Dicitur is cuius fides rebus aduersis explorata, spectata que est. Aurum omnibus metallis prelatum, quod uni verum nihil igni depereat, tunc etiam in incendijs durante materia. Quinimo, quo saepius arserit, hoc magis proficiet ad bonitatem.

Aurum Colophonium.

Χρυσὸς ὁ Κολοφόνι. Apud Colophonios aurum optimum solent fieri. Venustius fiet, si longius desectetur, velut ad mores vehementer incorruptos, aut ingenium exquisitum & eximium.

IN DELICIIIS.

Lucianus.

Porcellus Acarnanius.

Χοίρειον ἢ Ἀκαρνάνιον. In mollem & amabilem, atque in delicijs habitum dicebatur.

Mus albus.

Μῦς λευκός. Id est, Mus albus. Apud Suidam: Μῦς κακός, id est, Mus malus, apud Diogenianum. In hominem lasciuum & libidinis immodice dicebatur. Nam mures domestici salacissimi sunt, praesertim albi.

Melitæa catella.

Lucianus.

Μελιτῆϊον κωιδίον. Quadrat in eum, qui habetur in delicijs, ac lautius in otio alitur ad voluptatem, non ad usum. Canes, qui animi causa nutriuntur, & ad lusum dumtaxat muliercularum, hos μελιτῆϊους appellant. Est in familijs diuitum, huiusmodi ministrorum genus, quos illi non ad ministerium, sed animi causa domi habent.

Melitæus catulus.

Μελιτῆϊον κωιδίον. Dicebatur is, cuius opera nulli serie rei conducebat, sed dumtaxat animi causa alebatur. Atque ij Melitæi vocantur ab insula Melita.

IN DEPREHENSOS.

Folio ficulno tenes anguillam.

Plutarchus.

Τῶ θεῖο τὴν ἐγχέλω. Id est, Folio ficulno anguillam. Subaudiendum, tenes. Vbi quis alioqui fugax & lubricus, arctiore modo tenetur, quam ut possit elabi. Nam fici folium scabrum est, atque ob id ad retinendam anguillam natura lubricam, vel maxime idoneum.

Me-

Mediusteneris.

Νῦν ἐχθρὸς μέσος. Id est, Nunc medius teneris. De eo, qui sic tenerur, Aristophi.
 ut extricare sese nulla ratione possit. Translatū à palestritis atque ath-
 letis, qui si quem medium corripuerint, facile vincunt.

Decipula murem cepit.

Εἰληφεν ἡ παγὶς τὸν μῦν. Id est, Laqueus murem cepit. De rectè,
 merito que deprehensis, & malo dignis.

In laqueos lupus.

Εἰς τὰς ἀγῶνας ὁ λύκος. Quum improbus quispiam tandem in extre-
 mum adducitur discrimen. Etenim quum lupus animal sit insidiosissi-
 mum, si quando contingat illum irretiri, protinus acclamant omnes, In
 laqueos lupus.

In area latitas.

Εἰν ἄλῳ δ' ἑστρακάζεις. Id est, In area occultaris. De eo, qui in eo ver-
 satur negotio, ut non possit non esse conspicuus. Zenodorus:

Culleo dignus.

Cum hominem enormiter scelerosum significare volumus, eum culleo
 dignum dicimus. Hoc supplicium erat parricidis, hoc est, qui paren-
 tem occidissent, &c. Tullius.

In easdem anas venisti.

Quadrat in eum, qui sic irretitus est, ut quocumque se vertat, teneat-
 tur: nec explicare se possit. Aristides.

Laqueus laqueum cepit.

Ἀτὰρ ἢ πάγῃ τοῖοις λῦψ' ἑὸς πάλιν. Id est, Laqueum laqueus, ita
 ut videtur, ceperit. Vbi malus malum observat. Veluti adulter adulte-
 rum, fur furem, perfidus perfidum, quod interdum usu venit, ut dū duo
 sibi vicissim insidias tendunt, uterque deprehendat alterum.

Hinc illæ lacrymæ.

Dicetur de rei causa aliquandiu dissimulata, que verè tandem de-
 prehendatur. Veluti si quis dicat barbaros damnare Græcas litteras, ne
 scilicet ipsi parum docti videantur. Tullius.

Hydrus in dolio.

Υδρὸς ἐν τῷ πιδῷ. Natum de rustico hydrum in dolio repe-
 riente. Admonet Plin. libro X. cap. XXII. serpentes quanquam exiguo
 indigeant potu, tamen vinum, quum est occasio, præcipuè appetere. Lice-
 bit vsurpare, quum quis occulta calamitate premitur, causa atque au-
 ctore non extante: Aut quum diuturni mali tandem auctor deprehens-
 ditur. Sabellic.

Tempus omnia reuelat.

Non discrepat Evangelicum dictum, apud Mattheum cap. X. Nihil
 operatum, quod non reuelabitur: & occultum, quod non scietur. Tertullia:

Cuculus.

Olim, qui fuissent in re quapiam parum honesta deprehensi, vulgari probro cuculi dicebatur. Plinius scribit probro solere obijci vindemiatoribus, si cuculus eos deprehendisset, putantes vincam seruis, nec hoc munus absoluisent prius, quam audiretur ea auis, veluti cessationem exprobrans agriculus.

INDILIGENTIAE.

Princeps indiligens.

Indiligens pædagogus corrumpit puerum, malus præceptor vitiat discipulum, rex improbus populum. Ad hanc sententiam facit illud Homeri.

Αὐτὰρ μᾶλα κακὸν φείρεσσι νομῆες.

At corrumpit oues pastor malus.

Si quis iuxta ciuitatem clypeus.

Plutarchus.

Εἰπὸς περὶ πόλιν αἰγῆς. Id est, Si quis circum urbem clypeus. Hoc scommatis iaciebant in eos, qui sparsim ac dissolutè ciuitatem obirent palantes.

Idem.

Malus ianitor.

Πυλωρὸς κακός. Indiligens eustos, aut præfectus.

Phani ostium.

Ἡ φᾶνξ θυρῶν. Id accinebatur, vbi quis frustra seruasset aliquid, veluti si cuius uxorem adulterio vitari contingeret, quam tamen ille multa zelotypia seruasset.

Seneca.

A limine salutare.

Plurimum venustatis obtinebit hoc, si ad res incorporeas deflectatur. Veluti, si quis dicatur theologum à limine dumtaxat salutasse. Translatum à vulgaribus istis amicis, qui non admittuntur in penetralia, sed procul atque à limine salutant, ac deinde discedunt.

Cicero.

Lacinia tenere.

Qui leuiter rem tenent, lacinia tenere dicuntur, hoc est, extrema vestis ora. Idem dictum & hodie durat apud nostrates, si quem inuitant non ex animo.

Idem.

Surculum defringere.

Est non callere totam disciplinam, sed ex ea paullulum quod ad præfens faciat decerpere: quemadmodum iureconsulti non nunquam sententiam, aut fragmentum adducunt è theologorum disciplina.

Ut canis è Nilo.

Mactob.

Qui leuiter ac velut obiter artem quampiam aut auctore degustant, hi cen canis è Nilo degustare dicuntur. In Aegypto constat canes rapina crocodilorum exterritos bibere & fugere. Solinus ait eos non nisi currentes lambitare, ne deprehendantur.

Per

Per transfennam inspicere.

Pro eo quod est, non propius, neque sigillatim, sed procul & summam. Cicero.
 tim inspicere. Translatum à negotiatoribus, qui mercibus cancellos obij-
 ciunt.

Per nebulam, per caliginem, per somnium.

Quarum rerum ambiguum quandam, ac tenuem, penè que euan-
 nidam memoriam aut intelligentiam obtinemus, eas res per nebulam
 recordari, per somnium meminisse, per caliginem videre proverbio di-
 cimus. Plautus.

Moriendum priùs quàm, &c.

Aristoteles lib. rhetoricorum 3. commemorat Alexandride dictum
 ut vulgò celebre ac laudatum: Καλόν ἢ ἀποθανεῖν πρὶν θανάτου
 ἀξίον. Id est, Honestum est mori, priùs quàm aliquid morte
 dignum commiseris. Sensus est, ut ipse exponit Aristoteles: Decet mo-
 ri morte indignum: siue, honestum est mori, cum nihil morte dignum
 admiseris.

Per satyram.

Variarum rerum mixturam sparsim, nullo que ordine congestarum
 veteres Satyram appellabant. Apparet vocem primùm deductam à la-
 sciua satyrorum, temerè nunc huc, nunc illuc salientium. Hinc destlexa
 est ad cibi genus, quod ex diuersis herbarum formis conflatum est: præ-
 terea ad lancem varijs rerum generibus onustam, que sic dijs offereba-
 tur, non dissimili illi poculo, quod Greci πεντάπλοον, à quintuplici re-
 rum differentia, siue κέσθη à mixtura vocabant. Festus ait Saturam
 siue Satyram dici cibum varijs rerum generibus conditum, aut legem a-
 lijs multis confertam legibus. Itaque in sanctione legum ascribi solere,
 Neue per satyram derogato, aut abrogato, cum significant totam legem
 esse seruandam, &c.

Summo pede.

Ἀπὸ τοῦ ποδὸς. Id est, Summo pede. Eadem figura dictū est, qua sum-
 mo digito. Negatur summo pede attingisse disciplinam, qui nunquam in-
 gressus est, nec attingit limen illius. Plato.

In transcursu.

Plutarchus de liberis educandis: Ἀλλὰ πῶς τὴν ἐν περιδρομῆς
 μεταίτιον, ὡς αἰετὶ γούρου ἐνεκεν. Id est, Sed hæc quidem ex trans-
 cursu disicere, veluti degustandi causa.

Summis labijs.

Quum quis verbis dumtaxat simulat quippiam, non autem ex ani-
 mo facit. Hierony. Summis labijs hostitem inuitemus. Lucianus.

Summis naribus olfacere.

Τῆς ἄκρῃς ἰνὶ ὀσφραίνεσθαι. Id est, Summa nare olfacere, pro eo quod
 est, Idem.

est, Leui experimento, coniectura' que qualicumque deprehendere.

Cicero. Extremis digitis attingere.

Pro eo quod est, Leuiter attingere, quod ita demum adagium videntur, si metaphora accesserit.

Idem. Primoribus labijs degustare.

Est breuiter quippiam attingere. Duclum ab ijs qui cibum aut potum tenuiter degustant, nihil inde in stomachum transmittentes.

Idem. Molli brachio. Leui brachio.

Quum indiligentem operam significamus.

Plinius. Suspensa manu.

Pro eo quod est, Leuiter, parum' que accurate.

Solomon. Compressis manibus.

Compressis sedere manibus dicitur in otiosos, & nihil aliud, quam sua fata deplorantes. In prouerbijis: Paullulum conferes manu in igna- num, &c.

Pulmo prius venisset.

Dictum est olim in lentos ac cessatores. Opinor quod pulmo quum perpetuo moueat, nunquam tamen loco se promouet. Plautus: Dij immor- tales, foccos iussi adimere pedibus. Pulmo enim, quod perhibent, prius venisset, quam tu aduenisti mihi.

INDVSTRIA.

Vatro. Dij facientes adiuuant.

Significat diuinam opem non cessantibus, sed industrijs, & pro sua virili conantibus auxilio esse solere.

Cum Minerua manum quoque moue.

Huic finitimum est. Σὺν Ἀθρονῆ καὶ χεῖρε κίτει, id est, Auxilian- te Minerua, manum interim moue. Monet adagium, ne fiducia diuine opis, industriam remittamus.

Manum admouenti fortuna est imploranda.

Τὰν χεῖρε ποτιφέρνται δὲ τὸν τύχων ἐπιχειλεῖν. Id est, Manū admouenti fortuna inuocanda est. Admonet adagium ita fidendum esse diuino auxilio, vt nihilo segnus nostra admittamur industria. Huic qui laborat, adesse numen assolet.

Ni purges & molas, non comedes.

Diogen. Ἄν μὴ καθαίρης καὶ ἀλέσῃς, ἢ μὴ φασγῆς. Id est, Ni purges & molas, non comedes. Id est, Non contingeret tibi & victus, nisi tuam item industriam adiunxeris.

Tryphon. Neque mel, neque apes.

Μήτε μέλι, μήτε μέλισσας. In eos dici solitum, qui recusant incom- modum ferre, quod sit cum commodo quoque iam coniunctum. Veluti si quis apes, quod sint aculeatæ, nolit perpeti, ἢ nec melle quidem quod optat,

optat, fruetur. Eodem pertinet illud Plauti: Fortiter malum, qui patitur, post potitur bonum.

Qui vitat molam, vitat farinam.

Ὁ Φεύγων μύλον, ἀλφίτα φεύγει. Id est, Qui fugit molam, fugit farinam. Qui refugit industriam, non fruetur emolumentis.

Industriam adiuuat Deus.

Homerus.

In aggrediendo negotio quedam humana ratione prouidentur, quaedam fortune commoditas, ipsa que res suppeditat. id est apud Homerum Odys. Γ.

Hec partim ipse tuo perpendes pectore tecum,

Partim diuūm aliquis tibi suggeret.

Manum adiuuere.

Τὴν χεῖρα ἐπιβάλλειν. Id est, Manum apponere. Dicebatur, qui sese insinuaret in rei cuiuspiam egregie communionem.

Optimum obsoium labor senectuti.

Ὁ Ψὸν ἀειρον πόντον τῶ γήρα. Laborandum in iuuenta, quo senectute commodiūsi viuendi facultas. Diogenes interrogatus, quid esse miserimum censeret, respondit, senectutem inopem.

Lutum nisi tundatur, non fit vrceus.

Apostolius.

Ὁ πηλὸς ἢν μὴ δαρηῆ, κέρα μὲν ἰσ γίνεται. Id est, Lutum ni tundatur, non fit testa. Citra laborem nullus euadit in virum absolutum.

Manu fingere.

Seneca.

Est arte, cura que formare. Metaphora sumta ab ijs, qui è cera siue argilla fingunt imagines.

Serere ne dubites.

Quo mouemur ne quando pigeat eiusmodi rerum aliquid moliri, è quibus nihil omnino dispendij, sed plurimum emolumenti possit proficisci, si non in presens, certè in posterum: si non nobis, at saltem posteris.

Qui arat oliuetum.

Columell. lib. VI. De re Rust. Quin etiam, inquit, compluribus interpositis annis oliuetum putandum est. Nam veteris prouerbij meminisse conuenit, eum, qui aret oliuetum, rogare fructum: qui stercoret, exorare: qui cadat, cogere. Huic adagio locus fuerit, vbi significabimus fieri non posse, quin voto potiaturs, qui curam extremam impenderit.

Quid tandem non efficiant manus?

Aristoph.

Τί δῆτα χεῖρες ἔκ ἂν ἐργασίαιτο; Id est, Quid denique est, quod manibus haud effici queat? Admonet nihil esse rerum omnium, quod arte, quod industria non efficiatur.

Proba est materia, si probum adhibeas artificem.

A' Plauto dictum in Pœnulo: Egregia quidem indoles, si rectè instituatur. Felix ingenium, si preceptor contingat idoneus.

Artem quæuis alit terra.

Suetonius.

Τὸ τέχνητον πάσῃ γαίᾳ ἄγει. Id est, Artem quæuis alit regio. Proverbialis sententia qua significatum est, certissimum viaticum esse eruditionem, aut artificium aliquod. Fertur etiam inter Græcorum sententias huiusmodi senarius:

Ars ipsa inopie portus est mortalibus.

Ex umbra in solem.

Ex umbra in solem educere, est rem prius abditam & otiosam in publicum & in communem vitæ usum educere. Translatum ab athletis, quibus mos, solis & pulueris patientia confirmare corporis robur. Delicatorum autem est, in umbra latitare.

Manus pretium.

M. Tull. act. in Verr. 111. Lapis aliquis cedendus & apparandus fuit, machina sua. Nam illo non saxum, non materia aduecta est: tantum operis & in ista locatione fuit, quantum pauca opera fabricorū mercedis tulerunt, & manus pretium, machine. Manus pretium appellare videtur, mercedem non que datur pro materia, sed que artis nomine debetur architecto.

Muli Mariani.

Plutarchus.

Muli Mariani castrensi proverbio dicti sunt varicosi milites, qui ex C. Marij Ducis instituto, in furca tabella interposita, sua onera portare consueverunt. Festinius erit, si detorqueatur in hominem immenso studio aut perpetuis negotijs vehementer districtum.

INFACUNDIA.

Suidas.

Βατλαγίζειν.

Dicebantur vulgò, qui balbutirent, quibus que hesitans esset & impedita lingua. Inde translatum ad eos, qui nugæ deblaterant. Vnde bat tarismon nugacitatem vocant, vocem à Batto quopiam Thebano mutati, cui vox fuerit exilis.

Plutarchus.

Canere ad myrtum.

Α' δειν πρὸς μυρτίῳ. Ad Myrtum canere proverbio iuebatur imperitus litterarum, & infacundus, qui que non possit apud eruditos loqui. Hinc sumta metaphora, quòd apud veteres mos esset, ut in convivijs singuli suam cansionem canerent: quòd si quis citharam accipere recusasset, vipote musices ignarus, is per iocū accepto ramo laureo, seu myrteo, cogebatur ad eum canere.

Euripedes.

Ialemo frigidior.

Ἰαλέμῳ ψυχρότερον. De catione, oratione, argumento, ioco, aut eiusmodi re quapiam supra modum frigida rectè dicitur. Quidam autē Iale-

Ialemon lugentis vocem fuisse. Nam *ιαλεμων* Græci dicunt pro complorare.

Peius Babys tibia canit.

Καίτοι Βάβυς ἀολεῖ. Id est, Peius Babys cantat. Hoc adagium dici consuevit in eos, quorum exercitatio semper vergit in peius. Quod genus sunt oratores quidam, qui quo diutius dicant, hoc dicunt indoctius. Ferunt Babyn Apollinem ad canendi certamen euocasse. A quo quum esset victus, Apollo Babyn adeò contempsit, ut eum ne supplicio quidem dignum existimaret, sed sue potius inscitie iudicaret relinquendum.

INFORTVNII, SIVE

EXITII.

Afinus inter simias.

Ὁ ὄψις ἐν πιδίῳ. Vbi quis incidit in homines nasutos & contumeliosos, ipse stolidus à quibus impunè irrideatur. Quin & hodie simile quiddam dicunt: Noctua inter cornices, vbi stupidior aliquis in homines petulantes ac dicaces incidit.

Nouacula in cotem.

Ἐυρὸς ἐῖς ἀκόρω. Dicitur solitum in hos, qui fortè in eas res incidunt, in quas minimè volebant. Siquidem nouacula, si in molle quippià incidit, dissecat: si in cotem, retunditur.

Victus spinosus.

Βίος ἀγροῦ ὠδῆς. Id est, Vita spinosa, aspera, dura ac prisca, qualem agebant illi, quibus glandes erant loco placentarum. Suidas coniungit hoc Atticis proverbis, quibus mollem ac delicatam vitam declaramus, veluti contrarium. Idem indicat eodem sensu dici, *βίος ἀβιωτός*, id est, vitam non vitalem, hoc est, tristem & insuauem. Nam Latini interdum viuere dicuntur, qui non spirant tantum, sed qui genialiter viuunt. Contra Græcis *ἀβιωτός* dicitur, quibus desunt vite præsidia. Potest intelligi & de accisis facultatibus.

Hodie nihil succedit.

Plautinus Amphitryio in sui nominis fabula citat adagii titulo: Nihil est, ut dici solet, quod hodie bene succedat mihi. Alludit autem ad vulgi superstitionem, cui quidam dies credebantur rebus gerendis auspiciatissimi, quidam infelices. Quod si vnum atque alterum parum successit ex sententia, hinc estimantes totum diem dicunt, Hodie nihil succedet, & ab omnibus negotijs abstinent.

Tempestat rerum.

Quum significabimus magnam rerum confusionem, uti licebit illis versibus Homericis, quos usurpat M. Tullius lib. epist. ad Qu. fratrem III.

Η' μοτ' ὀπωρινῷ ὅτε λαβρότατον χεει ὕδωρ
 Ζεὺς, ὅτε γή γ' ἀνδρῶσι κρτεος ἀμρῶ. Χαλεπήνη. *Id est,*
 Mensibus autumnii vehementem Iupiter hymbrem
 Effundit, cum succensens mortalibus instat.

Aqua & terra reddamini.

Υ' δωρ καὶ γαῖα γένοιθε. *Id est,* In terram vertamini, aquam' que.
 Pro eo quod est, Redigamini in nihilum, ac pereatis. Hemistichium est
 Homericum.

Afinus inter apes.

Suidas. Ο'ν ἐν μελιτῶσι. Dicitur solitum, ubi quis infeliciter incidit in
 homines improbos atque importunos.

In apes induxisti.

Εἰς μελιτῶσι ἐκόμψασ. Vbi quis preter opinionem in irgens a-
 gmen, velut examen malorum immergitur.

Dicas tria ex curia.

Zenodotus. Εἴποις τὰ τρία παρὰ τ' αὐλῆς. Antiquitus, qui iudicum sententijs
 fuissent ad capitale supplicium condemnati, prius quam ad mortem
 ducerentur, ea facultas concedebatur, ut vno cibo' que expleti tria que-
 dam, quecunque lubitum esset, dicerent. Quae simulat que dixissent, pro-
 mulgata damnatione producebantur ad supplicium.

Ad aquam malus.

Ε' φ' ὕδωρ κακός. In infime sortis homines dicebatur, ac sordidissi-
 mis questibus addictos, propterea quod antiquitus litigantibus aquam
 per clepsydram tenues quidam ac nullius frugis homines infundebant,
 dispensabant' que.

Canis in vincula.

Zenodotus. Κύν ἐπὶ δεσμῶ. Dicebatur, ubi quis seipsum in seruitutem, aut in
 malum aliquod inijceret. Sumtum à canibus, &c.

Mitte in aquam.

Plutarchus. Βάλλ' ἐς ὕδωρ. Hoc est, Aufer è medio. Dicitur in hominem, vel in
 rem exitio dignam. Tractum à supplicio quorundam, qui in profluentem
 aut mare precipitabantur.

Ad Cynofarges.

Ε'ς Κυνόσαργας. Erat Cynofarges locus in Attica quispiam, in
 quo nothi, spurij' que exercebantur. Vnde vel contumelie causa diceba-
 tur, εἰς κυνόσαργας, velut in spurium, vel imprecando quasi dicas: In
 malam crucem.

Ad coruos.

Βάλλ' ἐς κόρυρας. *Id est,* Abi ad coruos. Perinde valet, quasi dicas:
 Abi in malam crucem, in malam rem, atque in exitium. Aristophanes:
 Ocyus hinc ad coruos abeas,

In

In lapidicinas.

Εἰς λατομίας. Quum significamus quempiam e medio tollendum, Lucianus.
 & in rem malam aliquo auferendum. Natum à Philoxeno Poëta di-
 thyramico, qui quum Dionysij tyranni poemata non probaret, utpote
 indocta, in lapidicinas ab eo detrusus est.

In puteo cum canibus pugnare.

Ἐν φεταί κυσὶ μάχεσθαι. Dicitur solitum, ubi cuiuspiam negotium in-
 cidit cum homine rixoso & contentioso, à quo se nequeat extricare.

In beatam.

Βιάξαι εἰς μακαρίων. Id est, Aufer te in beatam, pro eo quod est, In
 malam rem. Pausanias refert Macariam esse paludem in Marathone,
 in qua magna vis Persarum perierat, ignoratione viarum in ipsam
 prolapsa.

In orci culum incidas.

Αἰὲρ πρὸς τὸν πελάγισσιν. Id est, In orci culum incidas. Sermo
 perniciem & extremum exitum imprecantis.

Charontis ianua.

Χαρόνεις θύρα. Id est, Charonica ianua. De imminente capitis
 periculo, siue de re magnoperè tristi. Sic enim antiquitus appellabatur
 una de carceris ianuis, per quam damnati iudicum sententijs ad supplicium
 educebantur.

Aurum habet Tolosanum.

In eum, qui magnis ac fatalibus afficitur malis, nouo' que ac miseran-
 do exitio perit. Nam quum oppidum Tolosanum in Gallia Q. Cepio con-
 sul diripuisset, multum' que auri in eius oppidi templis fuisset, quisquis
 ex ea direptione aurum attigit, misero cruciabili que exitu perijt.

Equum habet Scianum.

Olim prouerbio dicebatur, in calamitosum, & ad extremam inopi-
 am redactum.

Tragicum malum.

Τραγικὸν πᾶσι. Tragicum malum dicitur ingens, cuiusmodi fin-
 guntur in tragædijs.

Mustelam habet.

Γαδὴν ἔχει. In eum quadrat, cui omnia sunt inauspicata, tanquam
 fati ac dys iratis, ut aiunt. Olim creditum est, hoc animal inauspicatum,
 infaustum' que esse ijs, qui haberent domi que alerent.

Cadmea victoria.

Κάδμειος νίκη. Sunt qui Cadmeam victoriam appellabant infel-
 licem, etiam ipsis victoribus.

Fortunator Strobilis Carcini.

Εὐδαίμωνες ἐστὶν Καρκίνος Στροβίλων. Ironia prouerbialis in in-
 felicem

felicem & improbū. Carcinus poëta quissiam fuit, cuius filij dicti sunt Strobilij. Iocus autē sumtus est à nominū allusione. Nam Græcè Carcinus cancrum, Strobili cochleas significant. Vtrunque genus distortum ac fædum.

Suidas.

Issa.

I' οσ α. Issa, proverbialis erat acclamatio in eos quibus littera sorte cecidisset, qui que modis omnibus essent infortunati. Consectare licet eā litteram in sortibus inauspicatam fuisse.

Genius malus.

Adagium apparet è priscorum opinione profectum, qui singulis binos genios attribuunt, quos demones vocant, quorum alter perniciem nobis moliatur, alter inuare studeat.

Vel hosti miserandus.

Est hyperbole. Nam hostis non facile commouetur misericordia. Consequē illi: Quod vel ipse probet Momus.

Mala verò adfunt.

Item & vulgò dicitur: Mala vitrò adesse, non inuocata.

Per medium anulum traharis oportet.

Διά δακτυλίου θεῖ σε ἰλχυροθῆνω. Id est, Per anulum trahendus es. In eum quadrabit qui sit vehementer extenuato, gracili que corpore, seu morbo, seu cura, seu studio, seu qua alia re. Equidem opinor adagium esse natum à lusu, quo ouum aceto maceratum, per anulum trahitur.

Aristoph.

E' tribus malis vnum.

Τῶν τριῶν κακῶν ἓν. Id est, Trium malorum vnū. Sumtum à Theramene, qui cuidam è tribus malis vnum induxerit, è quibus quod vellet eligeret. Sunt qui dicant hys qui sententia capitali damnati fuissent, tria solere deferri, gladium, laqueum, & acomitum.

Extrema extremorum mala.

Ἐξ ἄτων ἕλασται καὶ ἀιωπέσκαται. Id est, Extrema extremorum mala acciderunt. Hunc sermonis typum Græci videtur ab Hebræis mutuò sumfisse, qui vehementiam & ἐπιπρωσιν eiusdem dictionis congeminatione significant. Apud Ieremiam: Ficus bonas bonas, & ficus malas malas, dum valde bonas & valde malas velit intelligi.

Ogygia mala.

Ὀ γύγια κακία. Rectè dicentur vel ingentia, vel antiqua. Nam vtrunque Græcè significat Ogygium.

Diolygium malum.

Διαωλόγιον κακόν. Id est, Ingens malum. Dicitur de eo, qui male quopiam ingenti ac diuturno tenetur.

Plato.

Labore laboriosus.

Suidas.

Πλάτῳ

Πόνος πονηρός. Ipsa figura hyperbolen habet laboris immodici. Est autem iocus ob amphibologiam vocis. πονηρός enim Græcis ut laboriosum ac miserum, ita significat & malum, astutum que.

Lemniū malum.

Λέμνιον κακόν. De malis immensis ac miserandis. Hinc natum adagium putant, quòd aliquando Lemniæ mulieres graueolentia maritorum offensa, eos vniuersos sustulerunt auxilio Thoantis, cuius rei meminit & Euripides in Hecuba.

Magnetum mala.

Μαγνητῶν κακά. De malis ingentibus dictum videtur, aut ijs que in auctores suos recidunt. Sumtum apparet ab historia, quæ de Magnetibus afflicto Suidas meminerit, in quæ feruntur incidisse, violato nomine quopiam.

Malis mala succedunt.

In eum, qui varijs exercetur fortunæ incommoditatibus, nunc morbo, nunc rapinis, nunc alijs atque alijs malis, conueniet illud Homeri:

Tradebat Notus hunc Boreæ quandoque vehendum,

Nunc rursum Zephyro tractandum tradidit Eurus.

Tanarium malum.

Τανιάρειον κακόν. Si quid crudelius senitum esset in famulos, Tanarium malum vocabant, propterea quòd olim Lacedæmoniū captiuos qui in Tenarum confugerant, redactos capitis affecerunt supplicio. Est autem Tenarus oppidum quoddam Læoniæ, cuius incole Tenariæ vocantur.

Tam perit quàm extrema faba.

Pompeius.

Propterea quòd extreme fabæ plerunque aut proterantur, aut decerpantur à pretereuntibus. Quadrabit igitur in hominem seu rē, omnibus omnium iniurijs expositam.

Viuens videns que.

Quod in Euncho dixit Terentius: Viuus, videns que pereo, id M. Tullius indicat proverbiali figura dictum esse in oratione pro P. Sestio. Vsurpat & aliquot locis D. Hieronymus.

Ilias malorum.

Cicero.

Ἰλιάς κακῶν. De calamitatibus maximis simul & plurimis: propterea quòd in Iliade Homericæ nullum mali genus non recensetur.

Lerna malorum.

Λέρνη κακῶν. De malis plurimis simul in vnum congestis & accumulatis. Strabo commemorat Lernam lacum fuisse quempiam Argiuorum ac Mycenorum agro communem, in quem quum passim ab omnibus purgamenta deportarentur, vulgò natum proverbium, Λέρνη κακῶν, id est, Lerna malorum. In hoc lacu poëtæ fingunt hydrant illam

illam septem capitum fuisse, quam Hercules consecerit.

Athenæus.

Semper Ilio mala.

Αἰὶ Ἰλίου κακία. De vehementer calamitosus & afflictis. Troianorum excidium pœtis multa tragiædiarū argumēta ministravit, atque hinc prouerbiū: Stratonicus rogatus cur nollet apud Ilienses viuere, respondit, Semper Ilio mala.

Idem.

Sybaritica calamitas.

Συβαρικὴ συμφορὰ. Id est, Sybaritica clades. Quemadmodum Sybarite perierint, de que calamitate & luxu eorum permulta retulit Athenæus. Quadrabit adagium in eos, qui neglectu Deorum aut ob intemperantem luxum subuertuntur.

Plautus.

Mare malorum.

Κακῶν θάλασσα. Dicitur solitū de calamitatibus immensis & omnigenis. Inde sumitur, quod mare res quedam est infinita, vel quod infinitis ærumnis abundat.

Alio relinquente fluctus, alius excipit.

Aristides.

Non inconiuncte desleceatur ad incursum malorum, quum, vt ferè sit, calamitas calamitati succedit, iuxta illum prouerbiale verficulum: Fortuna obesse nulli contenta est semel.

Cybes malorum.

Κύβεις κακῶν. De vehementer improbis & omnium facinororum genere contaminatis. Apud Athenienses tabule quedam erant quadre, in quibus leges descripte proponebantur, præterea variè delinquentium pœne. Has illi κύβεις appellant, apud Lucianū ἄζορες dicuntur.

Malorum thesaurus.

Θησαυρὸς κακῶν. Extat inter Grecanicas sententias senarius:

Θησαυρὸς ἐστὶ τῶν κακῶν κακὴ γυνή.

Thesaurus est mulier malorum, si mala est.

Plautus.

Malorum Panegyris.

Κακῶν πανήγυρις. De malis agminatim ingruentibus, & inuicem sibi succedentibus. Panegyris dicebatur sollemnis ille populi conuentus, ad ludos festos celebrandos.

Aristotel.

Per tenebras quæ apud quercum.

Τὸ πρὸς ἄδῶν σκοτό. De ingenti ac fatali calamitate dicebatur.

Grauiora Sambico.

Plutarchus.

Δεινότερον Σαμβίκα πάσχει. Id est, Atrociora Sambico patitur. In eos, qui cruciatibus exquisitis torquentur, aut quibus insignia mala accidunt. Sambicus quispiam Eleus, vnà cum socijs aliquot non paucas apud Olympia ereas statuas conscidit, vendidit que. Deinde maiora etiam ausus, Diane præsidij templum diripuit. At ille mox comprehensus, diu

socios

focios prodere recusat, annum perpetuum exquisitis cruciatibus dilaceratus est, inter quos etiam animam efflauit.

Malo asino vehitur.

Εἰς ὄντα πονηρῶς ὀχέσμενος. Mala asella vehi dicuntur, quibus res sunt parum secunde. Felices enim egregijs equis insidere gaudent.

Quæ ex antiqua.

Plutarchus.

Τὰ ἐν παλαιῶς. Id est, Quæ ex antiqua, subaudiendū, Tyro. Perinde valet quasi dicas summam molestiam, extremumque malū. Nam significabant tantum malorum, quantum antiqua Tyrus pertulisset.

Miserior monomachis.

Τῶν μονομαχῶντων ἀδλιώτερος. Id est, Miserior his, qui monomachiam exercent. Nam hi durissima lege committuntur, vt aut alter aut vterque pereat. Hos Latini vocabant gladiatores. Quo spectaculo quum nihil possit immanis esse, tamen olim Romanis erat in delitijs.

Cuiusmodi portento me inuoluit fortuna?

Οἷόν μὲ ὁ δαίμων τέρετι συγκοιπέξεν; Id est, Cuiusmodi portento me implicuit fortuna? Dicit conueniet, vbi negotium incidit cum homine moroso, difficili que, cum quo non queas viuere, nec à quo te possis extricare.

My fortitus es.

Εἴλαχες τὸ μῦ. Id est, M litera tibi sorte obrigit. Aenigma in stultos.

Nephasi dies.

Ἀποφράδες ἡμέραι. Olim vocabatur inauspicati, & quibus publica non licebat agere. Vnde receptum, vt homines inuisos ac detestandos ἀποφράδες appellarent.

Seruabis bouem.

Βουλεύσεις. Id est, Bubulcus eris. Hoc velut enigmate significabant exilium.

Inus dolores.

Zenodot.

Ἰνὺς ἄχος. Ino Cadmi filia ex Athamante duos peperit filios, Learchum & Melicertam, præterea filiam Eurycleam. Athamus autem verus in insaniam, reliquos liberos arcu percussit, occidit que. Ino vna cum Melicerta sese in mare abiicit. Hinc ortum adagium, vt intolerandum & exanimantem (vt ita dixerim) dolorem significantes, dicerent Ἰνὺς ἄχος. Nam achos proprie dolor dicitur apud Græcos, qui prorsus obstupescit, sui que sensum adimit homini.

Niobes mala.

Νιόβης πᾶνη. Id est, Niobes dolores. De maximis & acerbissimis malis dicebatur. Hanc enim fabulæ narrant post occisos liberos, quos permultos habebat, præ dolore in saxum conuersam fuisse.

Antio-

Sensus est, Eum quē semel depuduerit, qui que contempta fama scurram agere cœperit, vix vnquam ad bonam frugem redire.

Podex lotionem vincit.

Aristoph.

Πρωκτός λουεῖς περιγίγνῃ. Id est, Podex lotionem vincit. In eos, qui sese in malum aliquod adigunt, propterea, quod ea corporis pars etiam si lauetur, semet rursus inquinat, ita vt ipsa sit in caussa quo minus lauari possit.

Aristoph.

Occasione dumtaxat opus improbitati, vel malitiæ.

Quadrabit in nocendi cupidos, qui ne temerè lesisse videantur, causas pretextunt. Malefacere qui vult, nusquam non causam inuenit. Vulgò dicitur apud nostrates: Faciē sustem inuenerit, qui cupit cadere canem.

Saluam imbibere.

Hieronym.

Sumta metaphora ab infantibus, quibus premansum cibum in os inserunt non sine salina: cui quum assueuerint, nihil iam illis sapit, quod ab illius primæ salinæ gustu diuersum sit.

Quo semel est imbuta.

Heratius: Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem Testa diu. Proinde rectè monet Fabius, vt statim optima discantur, propterea quod nihil heret tenacius, quam id quod rudibus annis perceperimus.

INGRATITVDO.

Ingratitudo vulgi.

Qui significabit sibi molestam ingratitude, quod intelligat superiorum officiorum nullam haberi rationem, non inconcinniter vsurpauerit illud ex Odyss. ε, quod idem est & alijs locis:

Μή τις ἐπιπρῶ φρων, ἀζανός, καὶ ἄπιτο ἔσω,
Σκηπτός τε βασιλεύς, καὶ ἐφρεσὶν αἰσιμα εἰδῶς,
Ἄλλ' αἰσι χαλεπός τ' εἶν, καὶ αἰσὺλα εἰζοί, Id est,
Posthac ne placidus sit quisquam, ne ue benignus,
Nec mitis, iusti que tenax rex sceptriger vnquam,
Sed semper ferus esto, & semper iniqua patrato.

Vniū noueris.

Antea retulimus viuorum meminisse oportere. Id meretricula in Truculento detorquet in alium sensum, amatorem pro mortuo ducent, qui deserat esse dando. Dum uiuit, inquit, hominem noueris, ubi mortuus est, quiescas: Te, dum uiuebas, noueram. Pecunia, iuxta Hesiodum, anima est mortalibus, ea amissa, exanimis est homo.

Ale luporum catulos.

Theocritus in Hódæporis:

Θεῖψα

Θρέψαι ἢ λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ἀς τὸ φάσθαι. Id est,

Pasce canes qui te laniant, catulos que luporum.

In eos, qui leduntur ab ijs, de quibus benemeriti sunt, aut in ingratos.

Mencander.

Aries nutritionis mercedem perfoluit.

Κεῖνος τρέφῃα ἀπέπσεν. Id est, Aries alituram rependit. Quadrat ubi quis pro benefactis maleficium reponit. Aries ipsos quorum opera nutritus est aut etiam nutritur, cornibus incescit.

Qui canem alit externum.

Ὁς κύνα τρέφει ξένον, τέρω μὲν ἔλιν μείνει. Id est, Qui canem alit peregrinum, huic preter funem nihil fit reliqui. Qui beneficium collocat in ingratum, perdit operam. Nam canis alienus, relicto fune quo alligatur, pristinum dominum repetit.

Hirundines sub eodem tecto ne habeas.

Ὁ μωροφίς χελιδόνας μὴ ἔχῃ. Hoc est, Hirundines ne habeas sub eodem tecto. D. Hieronymus interpretatur abstinendū à commercio garrulorum & susurronum. Rectè Pythagoras conuictorem ingratum, parum que firmum hirundinis simbolo monuit ablegandum, &c.

Pro beneficentia Agamemnonem vlti sunt Achiui.

Ἀντὶ εὐεργασίας Ἀγαμέμνονα τίσταν Ἀχαιοί. Id est, Pro meritis male tractarunt Agamemnona Graij. Dicebatur in ingratos, qui pro summo beneficio, summum remetuntur maleficium. Agamemnon enim tot exhaustis laboribus in expugnanda Troia pro dignitate Græciæ, domum reuersus, veste inexplicabili inuolutus, interfectus est à Clytemnestra, auxiliante Aegistho adultero.

Pro perca scorpionum.

Ἀντὶ πέρχους σκορπίου. Vbi quis optima captans, pessima capit. Nam perca piscis est vel maxime laudatus. Scorpium lethalis est, piscis etiam huius nominis contemti saporis.

Nemo benemerito bouem immolauit, præter Pyrrhiam.

Plutarchus.

Οὐδὲς εὐεργετῆ βῶν ἔθυσεν, εἰ μὴ Πυρρῖας. Id est, Nemo bouem immolauit benemerito, nisi Pyrrhias. Hoc prouerbio quondam utebatur, si quando quis extitisset homo insignite gratus, qui beneficium acceptum ampliter repensaret. Accommodabitur & in vulgatam mortaliū ingratitudinem, adeo ut vix vnum reperias, qui meminerit officij non abludivi hinc exemplum Evangelicum, quo è decem lepra, Christi beneficio liberatis, vnus dumtaxat reuersus est, qui gratus egerit.

Simul & miserum est, & interijt gratia.

Zenodotus.

Α' μ'

A' μ' ἠλέηται καὶ τὸ δὴ κεν ἢ χάρις. Id est, Simul & miserum est, interijit que gratia. Senarius dici solitus in ingratum, qui simulatque lenatus est malis, desinit meminisse beneficiorum eius, cuius opera restitutus est. Plantus: Si quid iuues, pluma lenior gratia: si quid offendas, plumbeas iras gerunt.

In senem ne quod collocaris beneficium.

Aristotel.

Ἐρεῖντι μὴ δέποτε μὴ δὲν χρεῖσθ' ὄν ποιεῖν. Id est, Ne quid unquam beneficij collocaris in senem. Dicitur hodie que vulgò: Neque in senem, neque in puerum collocandum esse beneficium; propterea quòd alter non refert, alter non meminit.

Hostis non hostis.

A' πόλεμος πόλεμι. Id est, Citra bellum hostis, dicitur, qui nulla laceffit in iniuria, tamen que sunt hostium facit, aut qui pacis obiectu facit hostilita.

Arietis ministerium.

Κεῖς διακονία. Id est, Arietis ministerium. Dici solitum de officio in ingratum collocato. Siquidem aries cornibus ferit pascentem.

INGRATA OB VETVSTATEM.

Piscis nequam est, nisi recens.

Dicitur peculiariter in hostitem, aut vulgarem amicum qui primo quidem aduentu non ingratus est, ceterum ante triduum exactum putet. Plantus: Quasi piscis itidem est amator leue: nequam est, nisi recens.

Piscis repositus.

Plutarchus.

A' ποικίλοι ἰχθύς. Id est, Repositus piscis. In proverbum abiisse videtur aduersus eos, qui nihil seruāt in posterū. Nā pisces olim in delicijs erant. E' prudentia est è cibis semper aliquid habere sepositum, quo subitum excipiat hospitem.

Antiquiora diphthera loqueris.

A' ε' χυότι ε' διφθέρας λαλέεις. Id est, Antiquiora diphthera loqueris. In eos quadrat, qui nugas narrant, aut de rebus nimium prisca & iam pridem obsoletis. Siquidem aiunt diphtheram pellem fuisse eius capre, que Iouem lactarit, in qua creditum est antiquitatis, illum omnia scribere que fierent. Vnde que nec in historicorum litteris extarent, nec in hominum memoria seruarentur, ea velut ex Iouis diphthera petita dicebantur.

A' Nannaco.

Stephan.

A' πὸ Ναννάκας. Id est, A' Nannaco. Quò significamus rē ab extrema vsque antiquitate repetitam. Nannacus rex ante Deucalionē fuisse narratur, qui diluuiū futurū præniderit. Latini cōsimili figura dicunt, ab

Abori-

Aboriginum seculo repetita, & perinde quasi cum Euandri matre loquaris. Non discrepat ab hoc: Antiquior Codro.

Res Cannacæ.

Τὰ Καννάκας. Id est, Res, aut mala Cannacæ. Bisariam utebantur hac parzeria, vel de rebus ob vetustatem admirandis, vel de lamentis & complorationibus miseris, ac lacrymosis.

Antiquior quàm chaos & Saturnia tempora.

Χάος ἀρχαιότερον. Id est, Antiquior quàm chaos. De re nimium Ibycus: prisca & obsoleta. Alludit adagium ad chaos, ad quod poeta Deorum ac rerum omnium originem referunt. Ovidius opificium mundi hinc aspicatur, & Hebrei.

Per antiquum diem.

Διὰ πάλαιας ἡμέρας. De re admodum vetusta & prisca. Finitium Diogeni: huius: Magno Platonis anno.

Pellenæ tunica.

Πιλληνεῖον χιτῶν. Id est, Pelleneæ vestis. De prisco cultu. Pellene peruetusta Achaiae ciuitas, Protei patria, in qua diuersæ vestimentorum formæ fieri consueverunt.

INITIVM LAVDATVM.

Operi incipienti fauendum.

Celebratissimum est, Honos alit artes, & virtus laudata crescit. Ita Pindarus Olympiacon libro sexto: Ἀρχοδένος δ' ἐργῶν πρὸ ὄσσωπον χροῖ δέμειν πλάωνις. In initio facinoris oportet faciem illustrem addere: hoc est, fauendum aliquid egregij facinoris agredientibus, simul ut ipsis addatur animus, & alij ad emulationem pronocentur. At nunc plerique molestè obstrepunt, si quis quid tentet eximium. Potest & hic sensus accipi. Qui sanā affectat, hūc oportet ab egregio quopiam facinore auspicari. Permagnum siquidem refert, unde nominis sumas exordia.

In hoc calciamento pedem habet.

Dictum ibidem & illud adagij forma: Ἰσο γὰρ ἐν τέτρῳ πιδίλῳ δαιμόνιον πόδι' ἔχειν, id est: Nouit enim se in hoc calciamento fortunatum habere pedem, pro eo quod est, nouit has laudes in ipsum cōpetere. Olim magnæ deliciae erāt in soleis & calceis. Nā & Pedilon Grecis est calciamenti genus, variū ac picturatum, dictum περὶ τὸ τῷ ποδὶ περὶ εἰσὶν, eò quod pedi applicetur. Ut autem non omnis calceus conuenit cuilibet pedi, ita nec quæuis laus in quemuis congruit.

Vestigium ponere.

Vestigium ponere, pro attingere dixit M. Tullius lib. de Finibus v. Quamquam id quidem infinitū est in hac vrbe: quacunque enim ingredimur

dimur, in aliquam historiam vestigium ponimus. M. Tullius eiusdem operis lib. v. Quid enim? Sapientia, pedem ubi poneret, non habebat, sublatis omnibus officijs. Hic locus ostendit elegantem usum huius metaphoræ in rebus animi. Sentit enim nullum esse locum sapientiæ, si tollatur officiorum delectus.

Quum parvula est, bona videtur spina.

Μικροῦ δὲν ἢ ἀγαθῶν ἀγαθὴν φερέτω. Id est, Quum pusilla est spina, bona videtur. Pueritia semper amabilis.

Primum Ægina pueros optimos alit.

De re quapiam, que melioribus inijs coapta, paulatim ad deterius delabitur, ut pleraque mortalium faciunt. Sumtum adagium Ab Achille, Patroclo, Aiace, Neoptolemo, quod hi virtute præcellerint, quum essent Æginetæ. Deinde labente morum integritate, malè cæperunt audire Æginetæ. Non dissimile illi: Quondam fuere strenui Milesij.

Suidas.

Primum Mars in filijs laudatus est.

Τὰ πρῶτον Ἀφροδίτης εἰς τὴν παῖδας ἐκτενέτω. Id est. Initio Mars laudatur ob filios. De ijs, qui initio specimen aliquod indolis egregie præ se ferunt, deinde in alios paulatim degenerant mores. Quemadmodum evenit Romanis olim strenuis.

Κυαμοστῶξ.

Id est, Fabarum arrosor. Dicebatur, qui in creandis magistratibus vendebat sua suffragia, eo que questus gratia sedulo versabatur in comitijs. Prius quam repertus est usus calculorum, quos Græci ψήφους appellant, suffragia nigris & albis fabis ferebantur. Vnde fabis victitate dicebantur, quibus hic erat questus.

INIUSTITIA.

Pythago.

Stateram ne transgrediaris.

Μὴ ζυγὸν ἕωρε βαίνειν. Id est, Stateram ne transilias, hoc est, ne quid facias, præter ius & æquum. Nam stateram olim equitatis symbolum habuisse vulgò, vel Dericum illud proverbum indicat, Σταχάωνος διναιόπερος, id est, Trutina iustior.

Hesiodus

Malum lucrum æquale dispendio.

Μὴ κακὰ κερδαίνειν, κακὰ κέρδη ἴσ' ἀτρήσιν. Id est, Ne malè lucreris, mala lucra æqualia damnis. Non est lucrum, quod iactura bonæ mentis comparatur. Pindarus. Quod præter iustum est dulce, exitum habet amarissimum.

INSALVBRITAS.

Zenodot.

Herculanus morbus.

Ἡ ἐράκλειος νόσος. Id est, Herculanus morbus. Hunc alij sacrum, alij comitalem appellant. Est autem ex eorum numero quibus nulla medicorum

dicorum ope succurri potest, propterea quod diuinitus immitti creditur, eo que cognomen additum est, sacro.

Herculana scabies.

Ἡ ῥέκλει & ψώρα. Id est, Herculana scabies. De scabie iucunda, Suidas facile que sanabili, aut que desideret Herculana, id est, calida balnea. Equidem opinor dici posse in eos, qui multo studio aliove labore valetudinem offenderunt, ut quibus aliquo laxamento opus sit.

Ipsa senectus morbus est.

Terentius in Phorm. Nam in senibus, ut absit morbus, ipsa senectas per se mala valetudo est. Homerus:

Viribus effatum iam te premit aspra senectus. Virg.

Subeunt morbi, tristis que senectus.

Φόβος τὸ γήρωσ, ἢ γδ' ἐρχεται μόνον.

Metue senectam, non enim sola aduenit.

INSIDIAE.

Βυσοδομεύειν.

Frequenter est apud Homerum, pro eo quod est, alto pectore moliri quippiam, & clanculum in animo struere insidias. Translatum à fundamentis edificiorum, que profunde iaciuntur.

Canis ad cibum.

Κύων ἐπὶ σίτον. Id est, Canis ad cibum. De ijs, qui in suum properant exitium. Qui canem volunt occidere, cibo ostenso alliciunt.

Δύρε & ἵππ &.

Id est, Dureus equus. De clandestinis insidijs dicebatur, aut ubi repente complures apparerent, qui latebant antea. Sumtum ab equo Homero, in quo Grecorum proceres abditi, repente prosilientes, Troiam ceperunt. Hunc Homerus Durateum appellat.

Inescare homines.

Terent. in Adel. Nescis inescare homines. Ducta est ab ijs, qui presertim ad ericibum, pisces illiciunt.

Oportet omnibus corydalis.

Simonias.

Πάσῃσι γαλερὶ ἀλοιαὶ χρὴ λόφον ἐγγυεῖσθαι. Id est, Omnibus galeritis oportet cristam inesse. Nullum esse mortale ingenium, cui non sit aliquod vitium admixtum, ceu perinde secundum hominis naturam sit non carere vitio, ut galerite naturale est habere cristam.

Tragulam iniicere.

Plaut. in Epid. Tragulam in te iniicere adornant, id est, dolum aliquem in te struunt. Et ibidem: Nescio quam fabricam facit. Huic simillimum in Mostell. Pilum iniicisti mihi.

Ab transfenna cibum petere.

A transfenna cibum petere dicitur, qui periculo proximus est.

Plutarchus.

Cuniculis oppugnare.
 Ὑποπόρις πολυμίξειν. Id est, Cuniculus bellare dicitur qui non aperta vi, sed dissimulante ac dolis rem gerit. Contra qui palam agit, quod agit, machinis agere dicitur. Plus veneris habebit, si ad res animi transferatur, veluti si quis dicat malos genios interdum oppugnare nos machinis, cum palam terrent aut illectant, interdum cuniculis, quoties falsa specie pietatis imponunt, obrepunt que incautus.

In transfennam inducere.

Est dolo fallere. Ab aucupibus sumtum est, qui intra cancellos escam spargunt, insidiantes auiculis. Vnde & hodie qui dolo captus est, intra transfennam esse dicitur.

Suidas.

Pulcre fallit vulpem.

Παλεύει κελῶς τὴν ἀλώπεκα. Id est, Decipit pulcre vulpem. Apparet dictum in eum, qui dolis captaret astutum, cui que frustra tenduntur insidie. Nam παλεύειν, est arte illectare. At vulpem dolo circumvenire difficile est.

INSTANS.

Ante pedes.

Ante pedes esse dicitur, quod obuium, quod que vel presens adest, vel imminet. Terent. Istuc est sapere, non quod ante pedes modo est videre, sed etiam illa que futura sunt prospicere.

IN STUPIDOS.

Ede nasturcium.

Ἐδὲ καὶ ἀμαρῶν. In socordem, ignanum, hebetem, stupidum, olim dicebatur, propterea quod huic efficaciam inesse credant, eruca contrariam: vim enim, vigorem que animi suscitare, Venerem coerceret; cum illa e diverso Venerem acuat, vim mentis hebetet.

Diogenian.

Nihil ab elephante differs.

Ἐλέφαντος & διαφέρεται ὁ δὲν. Id est, Ab elephante differs nihil. In magnos ac stupidos dicebatur, etiam si primam ingenij laudem Plinius tribuit elephantis, sed inter bruta. Verum corporis moles, & forme scæditas adagio locum fecit.

Sacer piscis.

Ἰερός ἰχθύς. Id est, Sacer piscis dicebatur, cui nemo nocebat, sed sui iuris erat. Per iocum dici poterit in hominem prægrandem, & in precto habitum, quum sit stupidus & infans.

Tanagraus cetus.

Ταναγραῖον κῆτος. Obesum ac prægradi corporis mole Tanagrae cetus appellabant, à Tanagra Bœotie ciuitate, ad quam delatus cetus immensi magnitudine, proverbio locum dedit.

Ammianus.

Loquax talpa.

Homo

Homo nullius iudicij, sed tamē impediō verbosus, loquax talpa dictus est, populari conuicio: nā talpæ nostri, ut cæci sunt, ita sunt æquē muti.

Bos marinus.

Βῆς ἰνάλω. De magnis, insulsis, & ad nihil utilibus, quales sunt phocæ, tāiū pascentes. nec operi, nec esui utiles, cōtra que boues terrestres.

Nihil differs à Chærephonte.

Ὁ δὲν διοίσις Χαιρέφωντος τὴν φύσιν. Id est, Nihil ore quicquam à Chærephonte discrepat, in macilentum pallidum que dicebatur. Chærephon enim tragædiarum scriptor fuit. Is Heraclidarum res prosequutus est. Quoniam autem nocturnus lucubrationibus erat maiorem in modum extenuatus, confectus que, vulgari ioco taxatus est.

Mens non est in centauris.

Diogenian.

Νῆς ἐκ ἐνὶ κεντρύεσσιν. Id est, Mens non inest centauris. In vecordes & stultos dicebatur, & qui conarentur quod efficere non possent. Nota est centaurorum fabula.

Becceselenus.

Aristoph.

Βεκκείλων. Prouerbio dicebatur stupidus ac delirus, syderatus, aut admodum senex. Beccus Phrygium antiquissima lingua, panem significat: σελήνη lunam. Unde Arcades qui volunt mortaliū omnium antiquissimi videri, περσειλῆος dicuntur, tanquam antiquiores ipsa luna.

Saturni podex.

Diogenian.

Κρόνος πύξη. Id est, Saturni culus. De carnibus vetulis, iam que mancis, & sensu vacantibus. Quidquid enim putre iam & effectum intelligi volebant olim, id Saturnium vocabant.

Caput vacuum cerebro.

Ὡς οἶα κεφάλι, καὶ ἐγκέφαλον ἐκ ἔχου. Id est, O quale caput, & cerebrum non habet. De his, qui corporis specie precellunt, ingenio carentes. Natum ex apologo Aesopico. Vulgò quoque recordibus & insipidis, aiunt cerebro vacuum esse caput.

Margytes.

Margiten pro stupido dixit Lucianus: Sed existimas te cum Margite quopiam loqui. Nunc ita describit Homerus citante Aristotele. Nunc neque fossorem voluerunt numina diuū esse, nec agricolam, nec in ulla preterea re scitum aut egregium. Conuenit cum illo Hesiodico: Nulla in parte utilis, qui nec ipse sapit, nec alijs obtemperat.

Rana Gyryna sapientior.

Plato.

Sumtum est adagium ab infirmi partu ranarum, quæ Greci γυρίνας vocant, à figura corporis in gyrum orbicularis. Porro quum rane tribuitur loquacitas, quæ stoliditatis solet esse comes, minimum mentis inesa oportere gyrynis, quos vix deprehendas animal esse, nisi mouerentur.

Quum

Ovium nullus usus.

Προβάτων ἐδὲν ὄφελος ἐὰν ὁ ποιμὴν ἀπῆ. Id est, Ovium nulla utilitas, si pastor absit. Admonet adagium, ἀναρχίαν rem esse omnium perniciosissimam. Nihil rectè faciunt ministri, nisi adsit verus. Inutiles discipuli sine præceptore.

Aristotel.

Ovium mores.

Προβάτων ἦθος. In stupidos ac stolidos iaci solitum. Nam ovium ingenium, simplex ac stultum, ac omnium quadrupedum inertissimum.

Fenum esse. Ambrosia alendus.

Utrunque proverbiali figura dixit M. Tullius; alterum in indoctos ac brutos homines, alterum in egregios, ut intelligas illos pecudibus, hos Dijs æquandos. Nam feno victitant boues; ambrosia cibusest Deorum.

Diogenian.

Tibicines mente capti.

Athenæus libro Diprosophi. v 111. Dij tibicinibus nunquam mentè inferuere. Sed simul ac flarint, auocat ilico mens.

Ne quis vnquam Megarensibus.

Nunquam quisquam sapientior sit Megarēnsibus. Scōma proverbiale iāci solitum in stupidos. Dictum est autem per adulationem de Megarēnsibus.

Idem.

Midas auriculas asini.

Μίδως ὄυσ ὠτι. Natum à fabula notissima Mide regis Phrygiæ, cui Phæbus, quod stolidè Panem canentem sibi prætulisset, asinas asinus finxit auriculas. Quas cum diu infra oculuisset, tandem à tonsore amissum maduersum est, ac prolatum in vulgus. Porro adagium rectè dicitur, vel in stolidos & crassis auribus, pingui que iudicio homines.

Fungus.

Plautus in Bacchid. Fungum dixit pro stupido, impense que credulo. Vel quia fungus per se insipida quepiam res est, vel quod mollis, ac fragilis, vel quod subito prorumpat.

Seneca.

Aut regem, aut fatuum nasci oportere.

Dictum est hoc igitur, quod huiusmodi ferme fuerint Barbari reges apud veteres.

Stultior Melitide.

Μεζότερον Μελιτιδῶν. Melitides vnus è felicissimis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitauit. Hic iam euersa Troia, venisse legitur auxilium laturus Priamo. Zenodotus dicit hunc nec potuisse numerare ultra quinque.

Nescit capitis & inguinis discrimen.

Qui eò impudente deuenerunt, ut nullum prorsus faciant discrimen

men inter honestum ac turpe: hi nescire dicuntur, quid intersit inter caput & inguen. Iuuenalis:

Quid enim Venus ebria curat?

Inguinis & capitis, quæ sint discrimina nescit.

Terræ intestina.

Diogen.

Γῆς ἐντέροις. Dicebantur vilia, nullius que pretij. Saxa verò terre viscera dicuntur. Simile illi: Telluris inutile pondus.

Larus hians.

Λάρος & κέχρησός. Dicebatur, ubi quis avidius inhiaret prædæ. Est enim Larus avis avida, vorax que.

Κορυβαυτίων.

Pro insanire Aristoph. in Vespis. Sumtum est à Corybantibus Cybeles cultoribus, qui sacro correpti furore, cymbala pulsant alios item in similiem agentes rabiem.

Lucerna pinguior. Pinguior Lecytho.

Diogenian.

Λιπαρώτερη & λυχνύς, λιπαρώτερη & ληκύθη. Id est, Pinguior Lucerna. Pinguior Lecytho. Videtur ironia proverbialis in eos, qui quæ sunt edaces, nihilo tamen inde fiunt habitiores, quemadmodum lucerna plurimum absorbit olei, neque tamen unquam sit saginatio. Fortassis non absurdè deflectetur in homines crasso iudicio, aut luxu deditos.

Bœotica sus.

Pindarus.

Ἡ Βοιωτία ὄς. Qui prisca temporibus Bœoticam regionem incolabant, ὄαντες appellabantur, gens barbara & agrestis. Proinde quidam deprauata voce, pro ὄαντας, ὄας, id est, sues appellabant. Id que scommata cecidit in proverbium, ut primum in Bœotos diceretur, ab his, in quosuis indoctos, inconditos, moribus que rusticanis homines torqueretur.

Bœoticum ingenium.

Quidquid insulsum esset ac stultum, id Bœoticum dicebant.

Bœotica cantilena.

Zenodotus.

Βοιωτία & νόμος. Id est, Bœotica cantio. Dicebatur, si quibus rerum initia tranquilla ac prospera fuissent, posteriora turbulenta ac tristia. Nam Bœoty primum liberam ac pacatam agebant vitam, deinde mortuo Laio, in varias calamitates inciderunt, ut illorum cantilena à leto initio in luctum desisse videatur.

Bœotica auris.

Diogenian.

Βοιωτικὸν ὄς. Id est, Auris Bœotica. In hominem pingui iudicio quædrat.

Asinus stramenta mauult quàm aurum.

Arist. lib. moral. Nicomachiorum 10. citat Heraclitum, qui dixerit:

Ὁ γὰρ σύζματ' ἂν ἐλέσθ' μᾶλλον ἢ χρυσόν, ἢ ἴδιον γὰρ χρυσοῦ τρεφὴ ὄνοισ. Id est, Asinos stramenta malle, quam aurum, quod asinus parvulum auro sit incundius. Atque hac quidem in parte asini plus sapiunt, quam homines. Illi rem aestimant visu, nos inutilibus atque etiam noxijs rebus ex animi persuasione ingentia statimur pretia. Notus est apolo-
gus de Gallo, qui gemmam in sterquilinio repertam contempsit. Gallus enim manuit putre granum, quam margaritum aut adamantem. Ita qui ventris sunt mancipia, computationem temulentam omnibus disciplinis liberalibus anteponunt.

Colophonium calciamentum.

Κολοφόνειον τὸ ὄδημα. Id est, Colophonium calciamentum dicebatur cauum. Nam antiqui ferè soleis viebantur, que infimam pedum partem tantum munirent. Unde quadrabit in hominem stolidum & incompositum, & rusticanum, per lutum iturus conuenit tale calciamentum. Venuste itaque dixeris, in sordidis auctoribus versaturo, opus esse calceis Colophonijs. Huic contrarium videtur calciamentum Sicyonium.

In nauibus educatus.

Ἐν ναυσὶν τεθραμένον. Id est, In nauibus educatus dicebatur, qui rudis esset, & alienus à moribus liberalibus, sensu que communi. Solet enim fere nauticum genus suo elemento respondere, quod à civilium hominum commercio submotum viuat. Plautus Cistellaria, mores agrestes appellat, maritimos, imò potius inconstantes, quod mare vicibus aestuarijs accedat, recedat que.

Vasis instar.

Ἀργαῖς δ' ἰκλω. Id est, Vasis instar loqui dicitur, qui quum ob imperitiam ex se nihil possit adferre, ab alijs audita profert. Fons ex se liquorem habet, vas ni aliunde infuderis, siccum est. Homines autem qui vacant eruditione, per aures implentur. Socrates in Phædro Platoni: Ὅτι μὲν οὖν παρὰ ἄρα ἐμγευτῆ ἔδ' ἐν αὐτῶν ἐννευόησε, εὐ οἶδα, σιωπῆ δ' ὡς ἐμγευτῶ ἀμείδειαν. λείπτει δ' ἢ, οἶμαι, ἐξ ἀλλοτριῶν ποθεν νομάτων. Δὲ γὰρ ἀνὴρ πτωχὸς οἶδαί με, δ' ἰκλω ἀργαῖς. Id est, Nihil horum ex meipso excogitavi, fateor, imperitiæ mihi conscius. Superest igitur opinor, vt alicunde ex alienis fluentis per aures fuerim impletus instar vasis.

Mittere sanguinem.

Olim militibus, si quid grauius deliquissent, ignominie causa inci-
debatur vena. Id appellabant sanguinem mittere. M. Tul. in epistolis: Missus est sanguis inuidie sine dolore. Sentit se liberatū aliqua parte inuidie, quod in eo iudicio non valuisset ipsius testimonium, id que citra dolorem suum, quod omnes scirent iudices esse corruptos, &c.

Tredecim cubitorum.

Homines insigniter proceri corpore & hisce temporibus populari ioco Theocritus. co taxatur, ut ignavi & inutiles. Quod, ut alia pleraque, mansisse videtur ab ipsa antiquitate. Sic etiam in Syracusanis Praxinea de marito loquitur, Ἀνὴρ τρεῖς καὶ δεκάκις πύγαις, id est, vir tredecim cubitorum, hyperbolicus significans enormiter procerum, quum esset tam insulsus, ut e mercatu pro nitro salem attulerit. Prisci prelongos homines ridiculi gratia Longuriones appellabant.

Saltitudo non inest illi.

Ἀλλὰ μὴ ἐξ ἐνέστιν αὐτῷ. Id est, Saltitas non inest illi. In insacetos & fatuos ac stupidos. Plinius lib. xxxi. indicat metaphoram esse sumtam ab usu salis, quod in omnibus cibis sit condimenti vice, & auiditatem inuenit.

Bibe elleborum.

Πῶς ἐκδέσονται. Quo dicto significatum est insanire quempiam. Lucianus. Qui parum animo constant, elleboro opus habere dicuntur. Atque idem apud Latinos etiam auctores, elleborum edere, & elleboro sese purgare, proverbio iubentur, propterea quod antiquitus plurimus usus fuerit huius herbe ad seruanda mentis & capitis vitia.

Nauiget Anticyras.

De insano dicitur apud Horatium, qui que menti morbo laborat. Huic simile dicit idem alibi: Curatore opus est. At idem Varro: Ad agnatos & gentiles deducendus.

Strychnum bibit.

Στρυχόν ἐπιπίν. In insanos item competit, à strychni herbe natura, que vel gustata, statim insaniam parit.

Porcum immola.

Plantus in Menachmis porcum syncerum & sacrum immolare iubet eum, quem mente captum significat. Opinor hinc sumtum quod veteris usu, qui cuiuspiam irati numinis intemperis ageretur, hoc piaculo se soleat purgare. Horatius: Imolet equis Hic porcum Laribus. Loquitur de eo, qui iam ab insania resipuisse videretur.

Squillas à sepulcro vellat.

Σκίλλας ἀπὸ σήραγγος τὴν δὲ τὴν. Id est, Squillas à sepulcro vellere iuebantur, qui parum sane mentis esse viderentur.

Minus habet mentis, quam dithyramborum poeta.

Διθυραμβῶν ποιοῦν ὡς ἐλάττωτος. Id est, Minus sapiens scriptoribus dithyrambicis. In stupidos ac furiosos torquetur. Sumtum è poetis dithyrambicis, qui Baccho inflati furebant.

Pistillo retufus.

Hieronym.

Pro

Pro eo quod est, Minime acutum. Et Chrysippeum acumen, per ironiam usurpatur in stupidum. Et Cornuibus syllogismus, pro ratione ridicula, frivola que.

Embarus sum.

Εμβαρὸς ἱμι. Dictum est olim de insano, deliro que. Natum ab Embaro usque adeo demente, ut filiam a se immolaturum polliceretur, ea lege, ut sacerdotium in posteros suos traderetur.

Phyx plagis emendatur.

Suidas.

In Barbaros, seruis que ingenio homines dicitur, qui non pudore, neque monitis, sed verberibus redduntur meliores.

Messena seruilior.

Δυλότερον Μειομένης. Id est, Seruilior Messena. De minime liberis dicebatur, & alieno viventibus arbitrio. Lacedemonij Messenios, quod iterum atque iterum desciussent, in seruitutem redegerunt, eos que durius etiam, quam reliquos seruos tractarunt, ne denique res novas moliri possent.

Stultior Coræbo.

Lucianus.

Ηλιθιώτερον Κοράβου. In stupidos ac recordes. Coræbi stultitia vulgi fabula celebrata est, qui maris undas numerare sit conatus, quum non potuerit ultra quinque prosequi supputationem.

Stultior Morycho.

Μωρότερον εἰ Μορύχου. Id est, Stultior es Morycho. Siculum pro uerbium, in eos, qui ridiculè stulte ue quippiam facerent. Zenodotus tradit apud Siculos Baccho cognomen esse Morycho, id que inde natum, quod in vndemys, huius Dei facies, musto, ficis que videntibus oblini consueuerit. Bacchus autem ubique ridiculus, ac parum cordatus inducitur a poetis, ut potè Deus temulentus.

Stupidior Praxillæ Adonide.

Ηλιθιώτερον Πραξιλλῆς Ἀδωνίδου. Id est, Stultior Praxilla Adonide. In vehementer stupidos.

Veruecca statua.

Plautinus Hegio, seruum stupidum appellat statuam verueccam, quasi dicas, brutum ac mutum hominem.

Corpus sine pectore.

Horatius: Non tu corpus eras sine pectore. Dii tibi formam, Dii tibi diuitias dederant, artem que fruendi. Nam sapientiam & ingenium in pectore constituunt. Vnde cordatos appellamus prudentes.

Antionius asinus.

Ἀντιόνιος ὄνος. Olim dicebatur, qui de formi, pregrandi que mole corporis esset, ceterum ingenio stupidus, tardo que. Antro autem ciuitas erat Thessaliæ, nomē inde sortita, quod cauernis & specubus abūderet.

Illic

Illic aiunt asinos insigni magnitudine quondam fuisse : vnde prouerbium increbuit. auctores Stephanus & Suidas.

Naribus trahere.

Lucianus.

Τῆς ἰνὸς ἰλκασθῆ. Id est, Nare trahi. Est citra iudicium alieno arbitratu quouis abduci. Metaphora sumta à bubalis animalibus, qui a nulo in summam narem inserto circumducuntur, non aliter, quam equi freno.

Arcadicum germen.

Ἀρχαδῖκὸν βλάστημα. De grandibus & ignauis dici solitum. Arcades olim male audierunt ob stuporem ingenij.

Arcades imitantes.

Ἀρχαδῆες μιμηταί. Dicitur in eos, qui alijs, non sibi laborant. Plato. Arcades olim inter Græcos bellicosissimi, suis auspicijs, suo'que titulo nunquam hostem vllum superarunt; verum alijs suppetias ferentes persepe. Vnde illud illi fatale videbatur, alijs vincere, non sibi.

Asinum in rupes protrudere.

Horatius: Qui male parentem in rupes protrusit asellum. Quadrabit in quosdam peruerso natos ingenio, qui quum ipsi non sapiant, nolint tamen bene consulentium monitis obtemperare. Natum à rustico est, qui quum asinum suum per alpes niuibus obiectas duceret, is' que freno non obediret, iratus in rupes protrusit.

Feles Tartessia.

Γαλή Ταρτησία. De magnis & ridiculis dicebatur. Tartessi sunt in Iberia, apud quos feles maxime nasci dicuntur.

Non inest illi dentale.

Τύγς ἔκ' ἐν στήν' ἀύτῳ. Id est, Gyes non inest illi. Dicit consuevit de quopian ad rem aliquam parum vtili. Sumta metaphora ab aratro, cuius pars est τύγς : eam non nulli putant esse, quam Latini dentale vocant. Ea quoniam precipua videtur, si absit, nihil confici potest aratro.

Stulto ne permittas digitum.

Nihil permittendum imprudentibus, quantumuis pusillum. Siquidem in maximis ledunt, si vel tantillum commiseris.

Septennis quum sit, nondum edidit dentes.

Ἐπταετίας ἂν ὁ δ' ὄντας ἔκ' ἐφύσεν. Id est, Quum sit septem natus Aristoph. annos, nondum tamen dentes produxit. Mihi quadrare videtur in eum, qui natu grandis, tamen adhuc quasi puerum agit. Aut, qui diu commoratus alicubi, nihil adhuc auctoritatis, aut honoris sit assequutus. Adagium natum à pueris, &c.

Stultitia est Iouem putare esse.

Suidas.

Τῆς μαζίας, τὸν δὲ νομίζεν, ὅτι τὴν ἰακτοῦν. Id est, Insitia est, natum

natum tot annos credere esse vllum louem. In eum accommodari potest, qui grandis natu dicit, aut sentit absurdum quippiam, quum propter etatem nihil oporteat ignorare. Non conuenit enim in natu grandes puerilis superstitio.

Vt Bagas constitisti.

Plutarchus.

Βάγας ἕστῃκας. Id est, Vt Bagas stabas. In stupidum & elinguem dicebatur. Bagas erat quispiam similis attonito, stupido que & insulso. Desertum obtueri.

Aristoph.

Ἐρημὸν ἐμβλέπεν. Id est, Desertum intueri, dicebatur, qui fixis & attonitis intueretur oculis. Metaphoram mutuati sunt ab ijs, qui pelagus immensum, aut solitudinem taciti intuerentur.

Terebintho stultior.

Τερεβινθὸς ἀνοήτερος. Id est, Terebintho dementior. In stupidum, sibi que placentem, quod arbor ea late porrigat ramos, quod est insolenter ostentantium sese; ad haec nigrore insignis, folijs crassis, succo item pingui & resinoso, tum alia alia specie.

Cæcus auribus.

Tu simul & aure & mente & oculis cæcus es. Quadrat in hominè planè stupidum.

Varro.

Bis pueri senes.

Δὶς παῖδες οἱ γέροντες. Quadrabit in eos, qui prouectiore quum sint etate, tamen puerilibus quibusdam studijs intempestiuiter atque indecore tenentur.

Saturnia lema.

Κεραυνοὶ λήμμοι. In cecutientes ac stupidos dicitur, praesertim in eos, qui etatis vitio desipiunt. Est enim lema humor in oculis concretus, unde lippitudo nascitur. Porro Saturnie dicuntur, quasi seniles ac veteres, propterea quod Κεραυνός, id est, Saturnus podagrosus ac senex à poetis fingitur, & temporum Deus.

Auris Bataua.

Martialis Epigrammatum lib. VI. Batauam aurem dixit agrestem, inelegantem, tetricam que. Erant Bataui Germanie populi, Carthorum pars, qui domestica seditione pulsī, extrema Gallice ore vacua cultoribus occupauere, &c.

Cicero.

Abderitica mens.

Abderitæ in stuporis insanie que fabulam abière. Abderitanis autè natura peculiarem fuisse mentis stuporem indicat M. Tullius, &c.

INTEMPERANTIA, LIBIDO.

Suidas.

Myconius vicinus.

Μυκονίος & γείτων. In eum, qui invocatus ad conuiuū accedit. Nam Myconij

Myconij liguriones erant, & aliene appetentes mensæ, Zenodotus autē ait convenire in sordidos atque humiles homunciones: propterea quòd ea insula sterilis, habet gentem avidiusculam, & alieni appetentiorē. Idem addit Myconios immodica bibacitate, luxu' que olim infames. Unde & Cratinus Isehomacum quendam gulæ mancipium, Myconium appellavit.

Vnico digitulo scalpit caput.

Molles atque effeminati, vno digito caput scalpere dicuntur, nimirū sollicitè, ne comam studiosè compositam perturbent. Iuuenalis satyra IX.

Qui digito scalpant vno caput.

Bacelis similis.

Ἰκέλη & βακέλη, καὶ βέκελη & εἶ. Id est, Bacelo similis, aut Bacelus es. In cinctos, ac parum viros dictum, aut in magnos quidem corpore, sed animo stupidos. Tractū à forma, moribus' que Baceli cuiusdam, qui fuit exēctus.

Herniosus vsque ad gulam.

Ψωλὸς μέχρι τῆς μισθίνης. Quadrat in vehementer herniosum. Carmen est apud Aristophanem in Equibus:

Ψωλὸν γυνέου δὲ ἴσσι μέχρι τῆς μισθίνης. Id est,

Sis herniosus oportet ipsam vsque ad gulam.

Batalus.

Plutarchus.

Βάτελλ & εἶ. Id est, Batalus es. Olim in effeminatos per contumeliā dicebatur. Id cognominis Demostheni puero inditum fuit, & ab inimicus probro obiectū Plutarchus cognominis huius varias adfert rationes: vel quòd Batalus quispiam fuerit tibicen, mollis & effeminatus, qui muliebribus sandalijs primus omnium in scenam prodierit, ac musicam emittarū, vel quòd poetæ euidam obsceno nomen fuerit Batalo, vel quòd apud Atticos Batalus appellata sit ea pars corporis, que verecundè nominari non potest.

Βατελίλειος.

Dicuntur qui turpiter atque effeminatè viuunt.

Tibicinis vitam viuus.

Αὐλητῆς τοῦ ζῆς. In eum dicebatur, qui lautè quidem, sed alieno viueret sumtu.

Samiorum flores.

Σαμίων ἀνδρῶν. Vbi quis extremam voluptatem decerperet. Hoc autem Idem, tem nomine dicebatur locus quidam, in quo mulieres cum viris conuiuium agitabant, omni' que genere voluptatum assatim explebant sese. Stephanus admonet Samum insulam olim ἀνδρίμουσταν appellatā fuisse, nimirum à floribus.

Sponsiuita.

Νομφίς

Νυμφίς βίβη. Pro molli ac delicata. Confine illi, quod alibi relatum est, Musica vita.

Melle teipsum perungis.

Diogenian.

Εν μέλιτι σαυτον κρηπύτεις. id est, In melle te ipsum obuoluis, oblinis que, hoc est, molluer, suauiter que vitam agis, quasi parum sit vsci melle, nisi totus sis melleus.

Samiorum laurea.

Plutarchus.

Σαμίον λαύρα. Dicitabatur in turpibus addictos voluptatibus. Lauri apud Samios angiportum quoddam erat, in quo cupedie, popinariae que lautitiae venditabantur, à mulierculis in hoc paratis.

Samium comatum.

Plutarchus.

Τὸν ἐν Σάμῳ κρηπύτω. Dicebant eum, qui antè ignauus habitus, preclarius expectatione sese gessisset in negotio. Aiunt pugilem quempiam apud Samios fuisse, qui quum ab aduersarijs haberetur ludibrio, quòd comatus esset, commissus cum illis vicit.

Sardanapalus.

Aristoph.

Σαρδανάπιλος. Huius cognomen ob insignem hominis molliciem abiit in proverbium. Fuit autem Sardanapalus delicijs vsque adeò effæminatus, vt inter Eunuchos & puellas, ipse puellari cultu desiderè sit solitus.

Lesbijs digna.

Λεσβίων ἀξία. De rebus irrijs dicebatur, ob id, vt conicio, quòd Lesbij ob vanitatem vulgò malè audirent. Fortassis non malè quadrangit & in sordidos atque impuros. vnde λεσβείων dictum, pro eo quòd est, Polluere & conspurcare.

Lesbiari.

Λεσβιάζειν. Antiquitus polluere dicebatur. Aiunt turpitudinem quæ per os peragitur, fellationis opinor, aut irrumationis, primum à Lesbijs auctoribus fuisse profectam, & apud illos primum omnium seu minam tale quiddam passam esse.

Corinthiari.

Stephan.

Κορινθιάζειν. Veteres vulgato ioco dicebant eos, qui scortationibus ac lustris indulgerent, qui vellenocinium exercebant. Summum est à meretricibus Corinthiensibus, de quibus suo loco dictum est.

Lydus in meridie.

Λυδὸς ἐν μεσομβείῃ. In hominem insatiatæ aut etiam intempersiue libidinis dicitabatur. Narrant Lydos adeò libidine perditos fuisse, vt non tantum noctu vacarent voluptati Venereæ, verum etiam ipso meridie lasciuirent, manibus fedum opus peragentes.

Suidas.

Lydus cauponatur.

Λυδὸς

Αυδῶς καπηλεύει. In effeminatos, & voluptatibus addictos. Ex huiusmodi natū historia tradunt. Cyrus Rex deuictis Lydis imperauit, ut cauponiam exercerent, neque tractarent arma, sed veste ad terram vsque demissa uterentur, que olim molliciem indicabat, ut ad eum modum veluti in feminas transformati, ad rebellionem fierent inuitiles.

Pepones.

Πέπωνες. Prouerbiali conuitio dicuntur homines molles, parumque viri. Metaphora sumta à fructu, qui simul atque maturuit, dulcis quidem est, verum flaccidus & inutilis. Homerus: ὦ πέπων, ὦ Μενέλαε. Ὁ Pepon, ὁ Menelae.

Lydio more.

Λυδία νόμος. Id est, Lydia lege, siue Lydia cantione. Conuenit quoties ariolatur aliquis, & augurijs, diuinationibus que seruit. Hæc enim superstitione Lydi laborasse feruntur.

Videre mihi labda.

Δοκεῖς δὲ μοι καὶ λάβδα κατὰ τὴν Λεσβίαν. Id est, Mihi videre & labda iuxta Lesbios. Fellatricem indicat velut enigmate primæ littere, que communis Lesbij, & vitio, quod ei tribuitur genti. Ex Aristophanis concionatricibus.

Adonidis horti.

Ἀδωνίδου καὶ κήποι. De rebus leuiculis dicebatur, parumque frugiferis, & ad breuem, presentem que modo voluptatem idoneis. Erant Adonidos horti Veneri sacri, propter Adonidem eius amatum, primo ætatis flore præreptum, atque in florem conuersum.

Vt Corinthia videris.

Ἀ Κορινθία εἶσις καὶ καὶ ἐρωτικῶν. Id est, Corinthia videris corpore questum factura. In mulierem intemptiuis libidinantem. De mulieribus Corinthijs præstantibus dictum est alibi.

Agathonica cantio.

Ἀ γαθῶν καὶ αὐλοῦ. Rectè dicitur de oratione blanda magis quàm frugifera. Agathon tibicen quissiam erat, cantilenarum suauitate maiorem in modū aures delinens. Nec huius mores dissimiles musica fuisse se perhibentur. Laborauit enim infamia molliciei.

Chalcidiffare.

Χαλκιδίζειν & χαλκιδεύειν dicebantur, qui rapaciores & plus satis ad rem attenti viderentur. Chalcidenses in insula Eubœa populi, comædiæ veteris conuitijs notati sunt, quod auariores essent.

Phicidiffare.

Φικιδίζειν. Dicebantur vulgò, puerorum obscenis amoribus de-

Hesychius:

Pausanias:

Plutarchus:

Zenodotus:

R

Siph-

Siphniassare.

Stephan.

Σιφνιάζειν. Pro eo quod est, Manum admouere postico. Sumtum est à moribus Siphniorum, qui libidinis causa id facillime consueuerint. Est autem Siphnius insula quepiam haud procul à Creta.

Αὐτολήκουσι.

Vulgato prouerbio dicebantur, qui non ex animo, sed ventris causa colerent amicos.

Κλειτοελάζειν.

Vulgato conuitio dicebantur ij, qui puerorum amoribus oblectarentur (vt Diogenianus ait) mulieres immodicè libidinosè.

Clifthenem video.

Κλειθέινω ὄρω. Clifthenes hic malè audiit, & Comicoꝝ conuiuijs laceratus est, quòd parum vir haberetur, sese' que cultu indecore, velut in mulierem transfiguraret.

Cleocritus.

Κλεόκριτος. Id nominis contumelie causa iaciebatur in cinedos ac molles, & parum viros. Nam & hunc veteris comædie maledicta nobilitarunt. Dicitur est autem effeminatus, cinædus hospes, obscuro sædò que genere, Cybeles filius, &c.

Sinopifas.

Σινωπιζεις. Id est, Lasciuus. A' Sinope scorto quodam celebrata lasciuie, cui cognomen hinc inditum videtur, quòd noxijs esset oculis.

Sus per rosas.

Eudemus.

Υς δια ῥόδων. Ego legendum arbitror, δια ῥοιδῶν, ἀπὸ ῥοιδῶν, vt sit nomen diminutiuum. Rhæe verò Græcis dicuntur mala Punicæ. Et dicitur de agrestibus & intractabilibus. Quemadmodum sus per mala commode duci non potest.

Aries cornibus lasciuuens.

Diogen.

Κριὸς ἀσελγοκέρας. Diogenianus ostendit conuenire in magnos & lasciuos. Pruriunt cornua arietibus bene passis, quòd idem accidit bubus.

Ἰππομανεῖν.

Dicebantur prouerbiali conuitio femine virose, ac libidine prætermodum prurientes.

Caprarius in æstu.

Zenodotus.

Αἰπὸλ ἐν καύματι. Consine illi: Lydus in meridie. Nam his horis caprarij, dum seductis gregibus in umbra latitant, lasciuire soliti scribuntur. Potest ad quamuis voluptatem accommodari non in tempore adhibitam.

Quæ sub alis fiunt.

Αἰπὸλ

Αἰ τὰ ὀ μάλῃς πρῶξεις. Id est, Pacla subalaria. Plutarclus: Ad laborem, ad res honestas segnis, in his rebus que sub aliis fiunt, nihil recusat. De adulateore loquitur ad honesta officia tum pigro, tum inutili, ad voluptuaria ministeria prompto. Equidem opinor ob id adulationi sub aliis sedem datam esse, quod hæ corporis partes titillationem præcipuè sentiant.

E' Massilia venisti.

Ε' Μαοσῶλιας ἦκεις. Id est, E' Massilia venisti. Suidas ait dici solitum de ijs, qui cultu parum viris decoro vterentur. Quod Massilienses luxu perditis, muliebrem fermè in modum ornarentur, comis unguento delibutis.

Complura masculi canis cubilia.

Πολλὰ κωὸς ἀρσεν. Id est, Sunt canis infinita cubicula masculi. Rectè dicitur in hominem mulierosum, peculiaviter in eum; qui non contentus certo toro, passim per aliena cubilia volutari gaudeat.

Lentiscum mandere.

Ἐχίνον διατρῶαν. Lentiscum mandere vel arrodere dicuntur ijs, qui nimio comandi corporis studio superfluunt. Nam ex lentisco dentifricium fieri consuevit. Is est pulvisculus quidam candidandis dentibus comparatus. Martialis:

Lentiscum melius, sed si tibi frondea cuspis

Defuerit, dentes penna leuare potest. Huiusmodi igitur quibus dentiscalpium semper in ore est, lentiscum arrodere dicuntur. Ἐχινῶρες, lentisci arrosores appellantur.

Penicillare.

Πενικίλλειν μὲν δοκίς. Perinde valet, quasi dicas, fucum facere. Nam πενικίλλειν Græcis comam non genuinam, sed apposititiam significat, quam quidam galericulum vocant.

Πτερυγίλλειν.

Dicitur, qui conatur & gestit quippiam efficere. Sumtum à pullis animi, quum adhuc inuolucres sunt, aliis mouentibus. Lucianus vsurpat pro indecore & scurriliter gesticulari.

Voluptas fœda.

In voluptatem inhonestam, aut scortum ad perniciè iuuenum omnibus instructum artibus, quadrabit illud ex Odyss. Κ. dictum de Circe:

Ἡ' κεν ἀπαντας

Ἡ' σὺς ἢ λέως ποίησε ται ἢ λέοντες. Id est: Siquidem omnis fecerit illa sues'ue, lupos'ue, truces'ue leones.

Ἀποστειφάρι.

Vocantur, quibus dulce est aliena viuere quadra.

Athenæus.

Huius farinae est quod alibi citauimus, illud Diogeniani, Melle temetipsum perungis.

INTEMPESTIVA ET INEPTA.

Simulare cupressum.

Horatius.

Ortum ab imperito quopiam pictore, qui praeter cupressum nihil nouerat pingere. A quo quum naufragus quidam petisset, et vultum suum exprimeret, ac naufragium suum depingeret, interrogauit illum num ex cupresso vellet aliquid adyici. Concinne vsurpabitur in eos, qui quod didicerunt, id vbique intempestiuiter inculcant, quum ad rem nihil attineat.

Suidas.

Intempestiua beneuolentia, nihil à similitate differt.

Αἰσθητικὸν εὐνοίαν ἐδὲν ἐχθρῶν διαφέρει. Id est, Par odio impertuna beneuolentia. Quadrabit in eos qui dum officiosi student esse, non habita temporis ratione nocent, aut molesti sunt sedulitate. Veluti, qui non apto tempore obiurgat amicum, aut qui inmodicis & intempestiuis laudibus conciliat homini inuidiam, aut, qui pecuniam suppeditat adolescenti, qua fit deterior.

Varro.

In lente vnguentum.

Τὸ ἐπὶ φακῆν μύρον. Id est, In lente vnguentum, subaudi narras. Quadrat autem in hominem, aut in rem quampiam, quae neutiquam in tempore adhibeatur ijs, quibus minimè congruit. Veluti si philosophi iuuenum lasciuientium conuuiuo misceas. Aut inter pocula, de rebus grauibus ac theologis incipias disputare. Quemadmodum videlicet lentucule vililegumini inepte quis admiscuerit vnguentum.

In crastinum seria.

Εἰς ἄνερον τὰ ἀσδωῖα. Id est, In crastinum seria. Plutarchus in vita Pelopide narrat hanc vocem apud Graecos abijisse in proverbium, &c.

Zenodotus.

Æstate penulam deteris.

Εἰς ἴριος τὴν χλαῖναν κατὰ τῆς βίβης. Rectè dicitur in eum, qui res necessarias temerè nec in tempore profundit, aliquando futuras vsus seruientur.

Mense Maio nubunt malè.

Dici potest in eos, qui alieno tempore quidquam faciunt, aut qui parum auspiciatò quid ag grediuntur. Nam olim inauspicatum existimabatur, mulieres Maio mense nubere. Ouid. in Fast.

Mense malas Maio nubere vulgus ait.

Aristotel.

Mentham belli tempore neque serito, neque edito.

M. S. S.

Μίνθω ἐν πολέμῳ μήτ' ἐσθίῃς, μήτε φύττει. Id est, Mentham nec comedas, nec plantes tempore belli. Mentha corpori frigus adducit, quia semen genitale minuit: Frigus autem aduersatur fortitudini, atque audacie. Potest & in eum sensum deslecti paræmia, ut admoneat ne quid alieno tempore fiat, quod officiat.

Rosam, quæ præterijt, ne quæras iterum.

Ρ' ὄδον παρελθὼν μήκ' ἐν ζήτει πάλιν. Id est, Ne quere rursum præteritam semel rosam. Ne te maceres desiderio rerum, quæ reuocari, restitui que non queunt, velut exacte iuuentæ formæ, virium, fortune. Nam ut nihil est rosa gratius, ita nihil minus diuturnum.

Foras Cares, non amplius anthisteria.

Θύραζις Κάρης, ἢ κατ' ἀνδριστήρια. Id est, Cares foras, peracta enim anthisteria. Dicit consuevit, ubi quis semper eadem sibi sperat comamoda, aut idem semper licitum fore credit, quod aliquando pro temporis ratione fuerit permissum. Atheniensibus mensis quidam Anthisterion appellabatur, quod is plurimos flores progigneret. In hoc festa quepiam agebantur & conuiuia liberaliora. Exactis autem ferijs, quum iam ad solitas operas reuocarentur serui, hoc peracto dicebant heri: Foras Cares, non iam amplius Anthisteria. Cares autem seruos appellabant, quod ea gens mercenarijs operis questum factitaret.

Anus hircissans.

Aristoph.

Γεγὺς κατ' ἄστυ. Id est, Anus hircissans. De anu adhuc intempestantia libidine pruriente. Nota est hircorum libido, odor que.

Anus bacchatur.

Γεγὺς βακχῶν. Id est, Anus bacchatur. In eos dici solitum, qui præter ætatem indecorè lasciuunt. Nam Bacchanalium licentia iuenculæ utcunque permittitur, aniculis certè fœdissima est.

Feli crocoton.

Γαλή κροτωνῶν. Id est, Feli crocoton, subaudiendum das, aut addu. Dicit solitum quoties honos datur indignis, & quos haud quaquam decet. Aut quum datur quippiam ijs, qui munere non norunt uti. Crocoton vestis genus est rotunde ac simbriatæ, qua diuites utebantur.

Quid de pusillis magna proœmia.

Plutarchus

Τί μικρῶν περὶ μεγάλων προομιῶν; Id est, Quid de minutis rebus magna texis proœmia? Vbi quis in re nõ magni momēti, verbosa utitur præloquutione, Horatius: Quorsum hæc tam putrida tendūt? Huic cognatum est: Absque proœmijs & affectibus.

Ab vnguibus incipere.

Εκ τῶν ὀνύγων ἀρχεῖσθαι. Dicuntur, qui à leuissimis minime que ad rem pertinentibus ordiuntur.

Tragœdias in nugis agere.

Cicero.

R 3

Trag

Tragedias in nugis agit, qui in re lenicula tumultum mouet, vt ait Terentius, Magna conatu magnas nugas dicit.

Annosam arborem transplantare.

Γερενδρον μεταφυτευν. Id est, Vtulam arborem transplantare. In eos dicitur, qui serò atque exacta iam etate conantur dediscere, quibus diu iuuenes assueuerint. Aut simpliciter de ijs, quæ frustra molimur.

Zenodotus.

Ne vnquam viri senis.

Α'νδρος γεροντ' μή ποτ' εἰς πυγὴν ὄραν. Id est, Tu ne viri vnquam inspicias podicem senis, id est, ne requiras illud à quoquam quod ab eo prestari non possit.

Homerus.

In senem libidinosum.

In eos, qui ad rem gerendam iam inutiles sunt ob etatem, verum oratione valent apposite, dixeris illud Homeri:

Γήρσι δ' ἢ πολέμοιο πεπωμένοι, ἀλλ' ἀγροηταὶ Ἐσθλοί.

Iam ob senium bello emeriti, sed dicere tantum Egregij.

Diogenian.

Molestum, sapientem apud stultos loqui.

Α'ρχαλῆον φρονίοντα παρ' ἀφροσι πᾶσι ἀγορεύειν. Id est, Dicere multa graue est, sapientem apud insipientes. Nihil intractabilius homi-
ne stulto, qui quicquid rectè dicitur, in diuersam partem rapit.

Malum est bonum.

Κακὸν τὸ καλὸν ἔντι μὴ καί εἰς τύχην. Id est, Bonum malum fit, tempore datum haud suo. Nihil gratum, quod intempestiuum.

In pace leones.

Aristophanes in Pluto:

Ὅντις οἴκῳ ἰστέοντες, ἐν μάχῃ δ' ἀλώπητες. Id est,

Quum leones sint domi, iidem in Marte sunt vuispecule.

Conueniet in eos qui preposterè se gerunt. Aut in illos, qui simulata mansuetudine perueniunt ad tyrannidem.

Mira de lente.

Vide, Aliena de re.

I N T E R N E C I O .

Plautus.

Cicero.

Funditus, & radicitus.

Quod prorsus & citra spem instauracionis perditur, funditus ac raris dicitur tolli dicitur: quoruñ alterum sumtum est ab edificio, quum equatur solo; alterum ab arboribus, quum non solum amputantur rami, verum etiam ipsa stirps inciditur, aut vnà cū radicibus tollitur, &c. Quod nos dicimus, radicitus siue à stirpe, Greci dicunt ἐκπεριμιζειν, quasi dicas, extirpare. Multum accedet gratiæ si ad animum despectatur: veluti si quis dicat ambitionem, auaritiam ac libidinem funditus ac radicitus ex animo reuellendam.

Ne

Ne bolus quidem relictus.

Οὐδ' ἐγκαφῶ λιλειπῶ. Id est, Ne bolus quidem relictus est, hoc est, nec vel pauillum. Nam ἐγκαφῶ id apud Græcos significat, quod nos vulgata voce magis quam Latina, morsellum dicimus, à verbo κόπτω, quod est auide comedo.

Ne ignifer quidem reliquus est factus.

Eustathius.

Οὐδ' ἐπυρφόρε ἐλειφθη. Id est, Ne ignifer quidem superfuit. Vbi significamus omnes ad unū interisse adeo, vt ne ei quidem sit partitum qui ignem preferat exercitui.

Pinus in morem.

Πεύκης τρέπον. Id est, Picea eritu. Vbi quis funditus radicitus que perit, ita vt nullo pacto restitui possit, picea eritu perditus dicitur. Nam piceam succisam negant suppullulascere.

Totum subuertere.

Ἄλον ἀνωτέρεν. Id est, Totum euertere. Dicitur qui funditus perdit quempiam, & velut ab ipsis radicibus, funditus que. Duclum ab edificijs, que subuertuntur à fundamentis.

Perdere naulum.

Iuuenalis: Furor est post omnia perdere naulum. In eum, qui quum multa admiserit, reliquum etiam velit perdere. Metaphora sumta à mercatoribus.

Cum cane simul & lorum.

Σὺν τῷ κωὶ ἔτ' ἰμάντα. Id est, Vnà cum cane lorum quoque. Eadem indicat dici, quoties simul omnia pereunt.

Qui iure perierunt.

In eos, qui suo merito pereunt, conueniet illud Homeri:

Τόσδε ἢ μοῖρ' ἐδάμοσσε θεῶν, καὶ ζέτλια ἔζησα.

Hos fatum & malefacta neci exitio que dederunt.

Omitte vatem.

Πάρες τὸν μάντιν. Id est, Omitte vatem. Vti conueniet, quoties alicui parcendum admonerimus, quod is eximius sit & immunus habendus à vulgari sorte. Velut si quis poëta, Theologo sacerdoti diceret oportere parci. Antiquitus mos erat, vt augur coronatus ante aciem incederet, neque fas erat hunc telis impetere, vt pote virum sacrum. Poterit adagium etiam per ironiam usurpari.

INVIDIA, AEMVLATIO.

Cognatio mouet inuidiam.

Aristoteles Rhetoricorum lib. 2. docens inuidiam oriri erga vicina & cognata (nullus enim inuidet olim defunctis, aut diuersi generis, aut immenso interuallo superioribus, inferioribus'ue) adducit huius versiculij testimonium:

Τὸ συζήνεις γὰρ καὶ φθονεῖν ἐπίσταται. *Idest,*
 Etenim inuidere nouit ipsa affinitas. Vnde qui eo alitudinis pro-
 cesserunt, ut inuidiam gloria superarint, extra omnem aleam, extra que
 inuidie tela esse dicuntur.

Esurientine occurras.

Prouerbii faciem habet illud Theocriti in Syracusanis: Gorgo hortans
 ad reditum quòd maritus esset iracundus, adijcit:

Πεινῶντι γὰρ μηδέποτε ἐνδύης. *Idest,*

Abfit ut vngquam occurreris esurienti.

Fames enim exasperat iracundiam. Vnde apud Plautum aliquis ira-
 eundius loquentem rogat, quàm pridem edisset. Apud eundem est: Fames
 & mora bilem in nasum conciuunt.

Figulus figulo inuidet, Faber fabro.

Hesiodus

Καὶ κτερομεύς κτερομεῖ κατῆι, καὶ τέκτονι τέκτον,

Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονεῖ, καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῷ.

Odit ita fabrum que faber, figulo que molestus est

Figulus: mendico protinus inuidet alter

Mendicus, cantor cantorem liuidus odit.

Inimicus & inuidus vicinorum oculus.

Alcippus in epistola quadam ad Eucymonem: Δυσμῆς, & ἑσάρης
 ὁ τὸ γάστον ὀφθαλμὸς, φησὶν ἢ παρρημία. *Idest,* Inimicus &
 inuidus vicinorum oculus, ut dictum est prouerbio, vicinus vicino inui-
 det. Nec inuidemus ijs, à quibus longo absimus interuallo, sed quos pro-
 pemodum speramus assequi.

Vnicum arbutum haud alit duos erithacos.

Zenodotus.

Μία λόχη ἐτρέφει δύο ἐριδάκας. *Idest,* Idem arbutum non
 alit duos erithacos. Non intempestiuiter dicitur in eos, quibus parum con-
 uenit, nec in eodem munere concorditer versari queunt. Est autem eri-
 thacus auis quedam solitaria, ut in eodem saltu non temere nisi vnam
 inuenias. Alexander Magnus dixit non dissimile huic: Mundum non ca-
 pere duos soles.

Vna domus non alit duos canes.

Ἐἰς οἶκον ἕδύναται τρέφειν τὸς δύο κύνας. *Idest,* Eadem dom-
 us non bene canes alit duos. In eos, inter quos parum conuenit, propter
 idem lucrum quod communiter expetunt. Sic idem regnum non fert
 duos ambitiosos tyrannos.

Zoiii.

Zoili vocantur alienarum laudum obrectatores, & alienorum la-
 borum reprehensores. Zoilus sophista quispiam fuit, qui Homerum au-
 sus est, libris in eum scriptis, incesse. Vnde ὀμνηματίας ἢ ὀμνηματῆρ
 meruit. Sic enim appellantur nobilium auctorum castigatores.

Eden-

Edentulus vescentium dentibus inuidet.

D. Hieronymus: Cui quæso vt suadeas, ne vescentium dentibus edentulus inuideat, & oculos capreatū talpa contemnat, hoc est, ne quod ipsi non contingit, alijs inuideat.

Expertes inuidentiæ musarum fores.

A' φησὶ μοῦσων δόξαι. Id est, Candidæ musarum ianue. De his dictitatum, qui literaturam suam candidè libèter que impertiūt alijs, & ad docendum prompti, propensi que sunt.

Iactantiæ comes inuidia.

Qui monebit, ne quis insolentiùs iactet vel fortune munera, vel nature dotes, nequando Nemesis exaudiat auferat que, non intempestiui: per vsurpabit illud Homeri:

Αἷμα δὲ στυγῆ δ' ὄρα θεῶν ἔχει, ὅτι δίδου.

Possideat tacitus, si qua adsunt numina Diuūm.

Turpe iūere.

Αἰσχρὸν σιωπᾶν. Hoc licebit vti, quoties quis alterius exemplo excitatur ad studium, aut negotium aliquod suscipiendum, Aristotel.

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Vitium illud significat humanis ingenij insitum, vt semper alienam sortem magis mirentur, suam contemnant, ac fastidiant: optent in experientia, experta damment. Horatius.

Fertilior seges est in alieno agro.

Ouid. Fertilior seges est alieno semper in aruo,

Vicinum que pecus grandius vber habet.

Persius: Securus & angulus ille. Aul. Gell. Aliena nobis, nostra plus alijs placent. Horat.

Quis sit Mæcenat, vt nemo, quam sibi sortem

Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa

Contentus viuat, laudet diuersa sequentes?

Præstat inuidiosum esse.

Herodot.

Prestat, inuidiosum esse, quam miserabilem. Nam inuidia ferè comes est felicitatis, miseratio calamitatis.

I R A.

Lucernam accendere possis.

Vehementem iram hac hyperbole exag gerauit Theocritus in Thionicho:

Κύφατ' ἔτ', ἐν μαρτίαις κεν ἀπ' αὐτῆς καὶ λύχνον ἀΐσας. Id est,

Incaluit que ira, facile accendisse lucernam

Ex ipsa vt possis.

In fermento iacere.

Εἰ τῆ ζύμῃ καὶ ἰοῦ. Dicebantur, qui animo essent egro, qui que iracundia turgerent. Nota translatio. Fermentum enim & acorem habet & tumorem. Vnde & in diuinis litteris fermentum malitiæ rancoris que significationem habet.

Fluctus mutus.

Κῦμα καφόν. Fluctum mutum appellabant, qui nondum edebat fragorem, sed iam incipiebat intumescere. Dicitur potest de bili hominis que nondum erupit in conuiuium, sed tacite inardescit.

Iracundior Adria.

Qui moribus parum est commodis, & irritabili ingenio, Adriæ comparatur prouerbio.

Demissis auriculis.

Qui deiecto sunt animo, auriculas super humeros habere dicuntur. Plato lib. de Repub. 10. Τα ὄντα ἐπὶ τῶ ὤμων ἐχόντες. Id est: Auriculas super humeros habentes, hoc est, animis deiectis & egris. Sumtum à iumentis, aurium moribus animi affectum testantibus.

Mordere frænum.

Brutus.

Pro eo quod est, vel leuiter repugnare seruituti. Papinius in diuersum sensum usurpauit, nempe pro eo quod est seruitutem accipere, frænum que recipere.

Mordere labrum.

Aristoph.

Ἐδρεῖν τὰ χεῖλη. Id est, Comedere labra. Vel hodiernis temporibus vulgò dicitur, qui stomachatur, animo que ringitur. Sumtum ab indignantium gestu.

Tacite stomachari.

In eum qui secum indignatur quadrabit illud Homeri:

Ὅδ' ἐχώσσε το κηρόδι μάλλον. Id est,

Illi cor magis, atque magis succenditur ira.

ITERATIO CIRCA TAEDIUM.

Bis ac ter quod pulcrum.

Δὶς καὶ τρίς τὸ καλόν. Id est, Iterum ac tertio quod pulcrum est, subaudi, dicendum est. Usurpatur à Platone. Ceterum bene videtur prouerbio dictum, quod egregium sit, id iterum ac tertio in sermone repeti oportere. Lucianus: Nulla satietas rerum honestarum. Omnino ea res inest rebus egregijs, ut quo sepius ac prescius inspiciantur, hoc magis ac magis placeant.

ITERATVS ERROR.

Eadem oberrare chorda.

Horatius.

A cantoribus ducta translatio est. In eos concinne dicitur, qui vel in simili re crebrius peccant, vel culpam eandem iterum atque iterum
com

committunt. Primus enim lapsus vel casui datur, vel imprudētie; iteratus stultitię tribuitur, aut inscitie.

Iterum eundem ad lapidem offendere.

Zenodotus.

Δις πρὸς τὸν αὐτὸν αἰχρὸν ἰσοκρῆσειν λίθον. Id est, Iterum ad eundem turpe lapidem impingere. Sapientis haud est, bis in eodem la-
bier.

Vulpes non iterum capitur laqueo.

Αἰχρὸν ἔκ αὐτῆς ἀλώπηξ πάγαις. Id est, At non iterum vulpes laqueis, subaudiendum, capitur. Stupidi est hominis, in malum gustatum incidere.

Non licet in bello bis peccare.

Αἰχρὸν τῆν ἑνὲς δις ἐν πολέμῳ. Id est, In bello bis errare non licet. In rebus periculosis non est tutum labi. Nam si semel erretur, a-
ctum est de capite, nec est secundo errori locus. Deliberandum ergo est
diu, quidquid statuendum est semel, puta de sacerdotio, de matrimo-
nio, &c.

Venia primùm experienti.

Συγγνώμη πρὸς τὸν πρῶτον. Id est, Venia primùm experienti. Ignoscendum his, qui rudes nouo quopiam in negotio incipiunt versari, si quid per imperitiam peccarint.

Diogenian.

Sus in volutabro cœni.

Ἦς λασσιμένη εἰς κύλισμα βορβόρου. Id est, Sus lota redijt ad volutabrum luti. Quum quis iterat iam extirpata flagitia. Extat in epistolis Petri.

Idem.

Canis reuersus ad vomitum.

Κύων ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέρχεται. Id est, Canis ad proprium vomitum. Quadrabit in eos, qui relabuntur in eadem flagitia.

Decipienti semel.

Ioannes Campanus: Decipienti me semel, Dii malè faxint: faxint= que bene, si bis idem deceperit. Confine illi: Improbè Neptunū accusat, qui iterum naufragium facit.

IVDICANDI RECTE, SECVS.

In quinque iudicum genibus situm est.

Zenodotus.

Ἐν πέντε κερῶν γένεσι κίττω. In quinque situm genibus iudicij id est, in alieno arbitrio res est posita. Nam antiquitus quinque iudicibus datum erat negotium, vt de Comiorum fabulis pronuntiarent. Quum significabimus non esse nostre facultatis, prestare rei exitum, verum hunc Superis & Fortune in manu esse. Pindarus: Nūc spes quidem mihi, at in Deo situs exitus.

Panidis suffragium.

Πανίδος ψήφος. In eos torquebatur, qui stultè atque ineruditè iudicarent.

carent. Aiunt Panidem hunc Chalcidus regem fuisse, qui Hesiodum Homero pretulerit, perinde quasi dicas: Mida suffragium. In genere, conueniet in iudicia vulgi, cui ferè semper pessima pro optimis placuerunt.

Sus tubam audiuit.

Σάλπιγγος ὅς ἦκε. In eos quadrabit, qui res quidem egregias audiunt, verum eas neque intelligunt, neque mirantur. Aut in eos, qui ijs que audiunt, neque gaudent, neque commouentur.

Quod index auro, id aurum homini.

Suidas.

In saxen coticulis aurum exploratur, euidentis præbens specimen. In auro verò proborum pariter & improborum ingenium deprehenditur.

Πᾶσι δὲ βέλτερός ἐστιν ἀνθρώπων τέσπων.

Opes, vt index, hominis ingenium arguunt.

Theophrast.

Lydius lapis, siue Heraclius lapis.

Λίδος ἡ οὐκλῆσια, ἢ λίδος λυδῆ. Id est, Lapis Heraclius, siue Lydius lapis. In eos dicitur, qui vehementer acri, exacto' que iudicio sunt. Adagium accommodari potest vel ad personam, vel ad rem.

Gnomon & regula.

Quod in re quapiam præcipuum, & ad quod vnum reliqua omnia conferuntur, regulam & gnomonem prouerbio vocabant. Porro ad regulam adequant fabri structuram. Iidem vtuntur gnomonibus. Constat autem gnomon è duabus lineis rectis, quas vtrunque dimetiens, dissecato quadrangulo constituit.

Emunctæ naris. Mucosis naribus.

Emunctæ naris dicitur acri exacto' que iudicio, quasi purgatis naribus, mucos' que emunctis. Horatius:

Emunctæ naris, durus componere versus.

Contrà, obese naris dicuntur stupidiore.

Plutarchus.

Tenedius homo.

Τενέδιος ἄνθρωπος. Dicitur solitum de homine tetrico, formidabilis' que aspectu. Suidas ait regem quempiam Tenedi fuisse, cui nomen Tenedes, qui leges tulerit, vt à tergo iudicis astaret quissiam securim tenens, videlicet in hoc paratus, vt qui perperam quid in iudicio dixisset, opinor mendacium aut falsum testimonium, eum protinus securi feriret.

Tenedius patronus.

Τενέδιος σωήτορος. Id est, Tenedius aduocatus. Eodem è fonte profectum est, & hoc dici solitum de eo, qui compendio causam expedit, litis' que nodum ocylis dissecat. Ductum à Tenedia securi.

Hieronymus.

Manum ferulæ subduximus.

Anti-

Antiquitus litteratores discipulorum manus ferula cedebant. Vnde manum ferule subduxisse dicuntur, qui desierunt in ludo literario versari, neque iam ut pueri docendi, sed utcunque docti sunt.

Nouit quid album, quid nigrum.

Duplicem in sententiam accipi potest. Aut nouit discrimen recti, prauique, aut nouit id quod nemo vel indoctus ignorat. Nam euidentius est albi nigri que discrimen, quam ut quisquam non videat. Videtur tractum esse à prisca illis mortalibus, qui duos tantum naturales colores nouerant, album & nigrum, teste Pompeio.

Nouit mala & bona.

In eum, qui per etatem usum que rerum, iam delectum habere potest fugiendorum atque expetendorum, congruet illud Homeri:

Δὴ γὰρ νόσῳ, καὶ οἶδ' ἔγνωσθα,

Ἐσθλὰ τε καὶ τὰ χεῖρα.

Iam dudum siquidem noui que & sentio cuncta,

Que bona, que que mala.

Purpura iuxta purpuram dijudicanda.

Ἡ πορφύρα περὶ τὴν πορφύραν διακρίεται. Id est, Purpura ad purpuram dijudicanda est. Certissimum iudicium ex collatione nascitur. Vnde emtores mercaturæ purpuram, ne fallantur, alteram adhibent purpuram.

Alba amussi.

Λευκὴν εὐαμύνη. Hoc est, nullo delectu à citra discrimen. Effertur & sic: In albo lapide alba linea. Dicitur vel in eos qui nullo sunt iudicio, vel in stupidos, vel in eos qui incertis probant, aut significant incerta. Solet enim funiculus ille minio oblini, quo discrimen faciat. Vnde & rubricam vocauit Persius: Ac si oculo rubricam dirigat vno.

Nullus delectus.

Aristoteles lib. I I. Politico. refert hunc versiculum:

Ἐν δ' ἰὴν πρῆν ἤν κακὸς ἢ δ' ἔ ἐσθλός. Id est,

Par honor, ignauius que viro, & virtute valenti.

Quo licebit uti, si quando significabimus nihil esse discriminis inter eruditum & impostorem, inter bene merentem & male merentem, &c.

Lesbia regula.

Dicitur, quoties præposterè, non ad rationem factum, sed ratio ad factum accommodatur, & quum lex moribus applicatur, non mores ad legem emendantur: aut quoties Princeps se populi moribus accommodat, quum contra conueniat plebem ad Principis arbitrium vitam instituere, si modo Princeps iste ad honesti regulam ac scopum respiciat.

Natus.

Plato.

Nasus.

Ipse denique nasus in proverbio abiit pro iudicio. Horatius: Non quia nullus illis nasus erat. Faciunt item huc quae citauimus, partim etiam citabimus alibi:

Auris Batava.

Coruus albus..

Cæci præscriptio.

Censoria virgula.

IUVENTA.

Iuuenta viribus pollet.

Ad vires plurimum momenti adfert ætas iuuenta. Ad id facit illud Homeri:

Καὶ δ' ἔχθ' ἦ ἔστιν ἀνδρῶν, ὅτε κρείττον' ἐστὶ μέγιστον.

Flos quoque adest aui, cuius nunc maxima vis est.

Iuuenari.

Iuuenari dixit Horatius, quod Greci νεανίαν νεανίαν, pro eo quod est, iuuenum more iactantius, inconsideratius, inconsultius agere, aut si quid aliud ei ætati peculiare videtur. Quod quo longius traducatur, hoc fuerit venustius, ut si quis orationem floridam phalaræ tam' que dicat νεανίαν. Eiusdem formæ est νεανίαν, pro gestu, cultu' que representare mulierem.

IUSTITIA.

Aristotel.

Iustitia in se virtutem complectitur omnem.

Ἐν τῷ δικαιοσύνην συνελθὼν πᾶσ' ἀρετῶν ἐστὶν. Id est, Iustitia in se virtutem complectitur omnem.

Homines frugi omnia rectè faciunt.

M. Tullius lib. Tuscul. 4. Frugalitatis nomen tanquam ad caput referre volumus. quòd nisi eo nomine virtutes continerentur, nunquam illud tam peruulgatum esset, ut iam proverbij locum obtineret, Homines frugi omnia rectè facere.

Exigua res est ipsa iustitia.

Aristotel.

Quo proverbio significabant, non multum adferre momenti, si probus sis, nisi talis etiam habearis: & opinionem longè plus valere, quam ipsam rem.

Trutina iustitius.

Δίκαιοστρογγύνη. Id est, Iustitius trutina. De ijs, qui insigni, incorrupta que sunt æquitate. Est autem id libræ genus, quo vel minutissimum ponderis momentum sentitur, dignoscitur' que. Latini quoque exactam qualitatem æquilibrium appellant. Vnde & aqua lance dicitur.

Iustitiæ oculus.

Δίκης ὀφθαλμός. Dicitur syncerus & incorruptus index, aut ipsum etiam iudicium. Adagij meminit Suidas.

Iusti-

Iustitia iustior.

Δίκης Δικαιοτέρη. De vehementer integris & incorruptis.

Maras.

Μάρας. Hoc nomine ferunt fuisse quempiam apud Berzeam Syriae civitatem, ditissimum quidem illum, verum nihilominus humanum & officiosum in omnes, tum ciues, tum hospites. Vnde & vulgò receptum, ut id vocabuli tribueretur viris, qui ad multorum utilitatem nati viderentur.

Bocchyrus.

Suidas.

Βόκχυρας sine Βόκχυρας. Rex quidam fuit Aegyptiorum, adeò nomine & incorrupte in iudicandis litibus iustitiae, ut vulgò si quem magnopere iustum & integrum significare velent, Bocchyrum appellarent. Dici potest & de ijs, qui non temere de re quapiam pronuntiant.

Rhadamanthem iudicium.

Ραδμανθάνου κρείσις. De incorrupte iudicantibus.

Orphica vita.

Ορφικόν βίον. Id est, Orphicam vitam. Plato dixit vitam innoxiam, & à luxu, sanguinolentis que dapibus puram.

Virtus simplex.

Αριστοτέλ. Εὐδλοὶ μὲν γὰρ ἀσπλῶς, παντοδαπῶς ἤνευσι. Id est, Est simplex virtus, omnigenum vitium. Facile enim est à scopo aberrare, sed scopum attingere difficile.

Eadem pensari trutina.

Id est, eadem lege. Horatius in Sermon. Hac lege in trutina ponitur eadem. Persius: Examen que improbum in illa Castiges trutina. Huic simillimum est: Aequali trutina, sine aequa lance, quòd pari iure sit citra personarum respectum.

Rhamnusius.

Eudemus.

Ραμνύσι. Id cognominis olim, ceu proverbio additum sapientibus ac moderatis viris. Vel ab eius gentis moribus ductum, vel à Dea Rhamnusia, quae modum in omni negotio docet adhibendum.

Prienensis iustitia.

Πριηνή δική. Quam significans aliquem in iudicando plurimum Strabo. excellere. A Biante Prienensi sumtum, cuius integritas in iudicandis causis in proverbio abiit.

Rectam ingredi viam.

Aristotel.

Τὴν ὀρθὴν βεβήκειν ὁδόν. Rectam ambulare viam dicitur, qui nusquam destitit ab honesto. Huic simillimum est: Rectam instas viam, id est, rem acu tetigisti.

Dum clauum rectum teneam.

Id est, Dum meo fungar officio. Significat non imputandum euentum parum

parum prosperum artificio, modo si præstiterit quod artis est. Nam & quæ
 bator, inquit Quinctilianus, vult salua naue in portum peruenire,
 res; si tamen tempestate fuerit abreptus, non ideò minus erit gubernator,
 tor, dicitur que notum illud: Dum clauum reatum teneam.

Ad amissum applica lapidem, non ad lapidem
 amissum.

Plutarchus.

Πρὸς τὰ δὲ μὴ πρὸς τὸν τῆς ἀρχῆς, μὴ πρὸς τὴν πύξιν τὰ δὲ μὴ. Id est
 Lapis amissus est applicandus, non amissus ad petram. Admonet vitant
 ad leges esse corrigendam, &c.

Ne moueto lineam.

Μὴ κινῆς γραμμὴν. Id est, Ne moue lineam. Id translatum à more
 veterum, qui metam ducta linea signabant, in qua re præmium propo-
 situm erat, quod auferret victor. Significat autem non esse mutandas
 leges, neque prætereundos fines rerum præscriptos.

Ex æquo patire.

Ἐξ ἴσου δὲ ἰδὲ πᾶσιν. Id est, Ex æquo da omnibus. Translatum ab iis
 qui conuiniuum aut hereditatem partiuntur. Quadrabit in iudicem aut
 Principem, quem oportet æquabile ius reddere.

Æqualitas haud parit bellum.

Plutarchus.

Ἰσοτεὶ πόλεμον ἔπειται. Id est, Æqualitas bellum haud parit. Æ-
 qualitas continetur concordia: Inæqualitas discordiarum est mater.

Quæ non posuisti, ne tollas.

Plato.

Ἄ μὴ κειδέτα, μὴ ἀνέλτα. Id est, Quæ non deposuisti, ne sustollas.
 Laërtius refert inter Solonis leges, sentiens, opinor, de terminis agrorum
 non mouendis, quos maiores fixissent. Conueniet in furaces, & in eos qui
 repetunt quod non crediderunt. Item qui sibi postulant acceptum ferri
 quod non præstiterunt.

A sacris abstinendæ manus.

Vulgò quoque creditum est, fatum instare ei, qui sacris rebus ac Deo
 dicatis manus iniecerit. Vnde Homerus:

Cum diuo certare viro simulatque cupit quis,

Cui que Deus bene vult, malum huic breui imminet ingens.

Nemo quenquam ire prohibet publica via.

Plautus.

Quo significant rerum communium æqualem omnibus usum esse,
 neque cuiquam vertendum vitio, quod ius publicum concedit.

Zaleuci lex.

Val. Max.

Ζαλευκὸς νόμος. De edicto mandato que plus satis rigido, parum que
 humano dicebatur. Zaleucus quidam Sotrensibus leges tulit acerbiores.
 Non dissimile illis: Manliana imperia, & Phalaridis imperium. Quum
 filius Zaleuci secundum ius ab eo constitutum, ob crimen adulterij, viro-
 que oculo carere deberet, ac tota ciuitas in honorem pœnam adolescentis
 remissa

remitteret, repugnauit aliquandiu: postremo populi victus precibus, suo prius, deinde filij oculo eruto, salua lege, supplicij modum temperauit.

Dat veniam coruis, vexat censura columbas. Iuuenal.

Pæna legum exercetur in humiles quospiam, rapacibus ignoscitur. Plutarchus in vita Solonis: Leges aranearum telis adsimiles dicebat, propterea quod in illas si quid leuius aut imbecillum incurrerit, hæret: si maius aliquid, dissecat ac fugit. Terentius in Phorm.

Quia non rete accipitri tenditur, neque miluio:

Qui male faciunt nobis, illis qui nihil faciunt tenditur.

Quia quum in his fructus est, in illis opera luditur.

Urbanus nihil æqui cogitat.

Ὅδ' ἐν Φεργείῳ δ' ἰنگετοῦ ἀνὴρ ἀσυκός. Id est, Urbanus æqui nihil, boni ne cogitat. Admonet rusticanam vitam innocentiorem esse, ut que sola cum solis habeat commercia terris. Contrà qui degunt in urbibus, propter contagia negotiorum & hominum, astutiores euadere. Potest huic accommodari paræmia, quod eximie morum ciuilitati & urbane blandiloquentie ferè comes esse solet astutia. Contrà qui moribus sunt agrestibus, ijs plerunque fides est certior.

Quod alijs vitio vertas, ipse ne feceris.

Quod damnaturus sis in alijs, in te ne admissis. Ad id facit illud Homeri:

Imò adeò si quisquam alius patrare pararet

Tale aliquid, damnaretis, vitio que daretis.

LACESSENTIS.

Arietem emittit.

Ἀριετὸς πρὸς ἄλλους. Id est, Arietem obijcit. In rixa pugne que cupi Diogen. dum dicebatur. Antiquitus enim bellum suscepturi, facialem mittebant, qui arietem adductum in hostium fines immitteret, hoc significans pacto, ciuitatem & agros illorum hostibus compascuos fore.

Cominus atque eminus.

Ἐγγύθεν καὶ πρὸς ὄψιν. Translatum à bello, in quo nunc conserti pugnant gladijs, nunc machinis procul tela in hostem torquentes. Id si ad animi res transferatur, fiet venustius. Cum hominibus habenda pax, ceterum cum vitijs cominus atque eminus pugnandum.

Ad pila vbi ventum.

Quum de propinquo res geritur, ad pila ventum dicitur. Pilum autem est genus hastæ Romane breuius.

Non vt prior lædam, sed vt iniuriam retaliem.

Sed iam datum malo retaliem malum. Conuenit cum illo Terentia- Terentius. no: Sic existimet, responsum, non dictum esse.

Plutarchus. Οὐ γὰρ πώποτε ἐμὰς βῆσ' ἤλασαν, εἰδὶ μὲ ἰππεύς. Id est, Non enim equos unquam mihi subduxere, boues' ue. Nunquam me leserunt aut affecerunt iniuria. Quum negamus nobis esse causam, cur illum aut illum odisse debeamus.

Homerus. Omni conatu inuadere.
Si quem significabimus totis viribus tendere in quempiam oppugnandum, conueniet illud Homeri:

Αἰεΐας δ' ἐπ' ὄρεσσι σὺν ἀπιδὶ δ' ἔριτε μεκρῆ.

Obuius Aeneas, clypeo' que insurgit & hasta.

Tullius. Pugnis & calcibus.
Πῦρ καὶ λάξ. Pro eo quod est, omni contumelie genere, totis' que viribus.

Irritare crabrones.

Id dictum est à Plauto in Amph. in mulierum ingenium, quibus iratus si repugnes, magis prouoces, neque sine tuo malo discedas.

Refricare cicatricem.

Quum dolor temporum spatio iam mitior renouatur, refricari cicatrix dicitur. Dicimus & refricare dolorem, & refricare memoriam, & suffricare memoriam, pro eo quod est, leuiter renouare, sed in malam sorte partem.

Tangere hulcus.

Κινεῖν ἢ θίγειν τὸ ἕλκος. Id est, Mouere seu tangere hulcus. Est mouere dolorem, eius' que rei facere mentionem, que nos magnopere turat. Terentius: Quid minus necesse fuit, quam hoc hulcus tangere?

Vnguis in hulcere.

Cicero in Clodium, qui populum fame iam exasperatum concionibus insuper seditiosis in rabiem agebat. Ut tu, inquit, in hoc hulcere tantum quam vnguis existeres.

Vt lupus ouem.

Plato. Ὡς λύκος ἄρνα φιλεῖ. Id est, Ut lupus ouem inuet. Qui sui commodi gratia simulat amorem.

Pythago. Ignem gladio ne fodito.

Πῦρ σιδήρει μὴ σκαλεύειν. Hoc est, Ira percitum ne laceffas, quin magis concedere conuenit, & blandis verbis tumidum animum placare.

Temulentus dormiens non est excitandus.

Sopitum ebrium non oportere excitari somno. Simillimum est autem illi, Malum bene conditum moueas. Non est refricandum odium, cui iam tempus induxit obliuionē. Non est renouandum animi vulnus, cui iam obduci cicatrix cœpit.

Thyn-

Thynnissare.

Θυννίζειν. Græci transferunt pro stimulare, pungere que, vel quòd Diogeniam hic piscis quo sit palato gratior, purgi soleat, vel quòd ipse piscis aduras purgat que contacta.

LAETITIA, TRISTITIA.

Irrisibilis lapis.

Αγέλας & πέτρα. Id est, Irrisibile saxum. De re vehementer acer Zenodotus, ba, tristi que. Quadrabit in seueros ac tetricos, quos que vocant ἀγυλάσας.

Sinapi vicitare.

Tristes ac supra modum tetrici, sinapi vicitare dicuntur, quod hodie que vulgò trium est. Plautus: Si ecastor hic homo sinapi vicitet, Non censeam tam esse tristem posse.

Animus habitat in auribus.

Veteres animo sedem in oculis dedere, plerique in corde. At Herodotus docet animum habitare in auribus, quòd qui benè audiunt, voluptate afficiantur; quisecus, exacerbentur. Opinor hunc esse sensum adazij, quòd ex his quæ audimus maxime placatur aut irritatur animus. Herodot.

In antro Trophonij vaticinatus est.

Εἰ τροφονίᾳ μεμάντευται. Id est, In Trophonij antro vaticinatus est. De homine vehementer tristi tetrico que, propterea quòd olim creditum est eum, qui in Trophonij specum descendisset, postea nunquam videre.

Harmodij cantilena.

Αἰμοδίον μέλι. Id est, Harmodij cantio. De lugubribus ac tristibus dicebatur. Simillimum illud: Admeti melos. Suidas.

Arguios vides.

Αἰγυίους ὄφθαλμοις. Id est, Stupidis & attonitis oculis. Sumtum, opinor, ab Oreste furij agitato. Idem.

Admeti nania.

Αἰδμήτης μέλι. De tristi lugubri que cantione. Accommodari potest ad orationem querulam ac miserabilem. Admetus Rex fuit Phæacorum, qui defuncta vxore stridulas quasdam ac lugubres nenas decantabat assidue, donec mota Proserpina remisit Alcestidè eius vxorè.

Arctum anulum ne gestato.

Μὴ φορεῖν σείνον ἀκτύλιον. Hoc est, ne vixeris anxie. Et ne te met in seruitutem conicias, aut in eiusmodi vite institutum, vnde te non queas extricare. Pythago.

Cor ne edito.

Μὴ ἐδίειν τὴν καρδίαν. Hoc est, Ne curis tuum ipsius animum

excrucies, aut ne sollicitudinibus vitam reddas breuiorem.

Mutare vestem.

Mutare vestem à M. Tullio dicuntur, qui lugent mortuum, aut sunt rei.

Ne si ad Iouis quidem aulam.

Sophocles.

Qui metunt malum, ad asylum, ad aram, ad arcem, ad columnas Principis, ad diuorum phana tanquam tutissimum refugium consurgunt.

Sustollere manus.

Cicero.

Qui vehementer gaudent, quasi res diuinitus geratur ex animi sententia, sustollere manus dicuntur.

Canere de Telamone.

Αἰδέειν τὰ Τελαμών. Id est, Canere cantionem Telamonis. De querulo sermone dictum prouerbium, quod Telamon impotentius stentoribus, Aiaceum filium perisse apud Troiam.

Theocritus.

Lityersam cantionem canis.

Λιτύερσαν ᾠδὴν ἄδει. Lityerses nothus erat Myde regis. Hic instituit ut in honorem Myde, thericos, id est, estiuus aut messorius hymnus caneretur, unde dictum prouerbium, ut qui non ex animo canerent, aut qui coacti canerent, hi Lityersam cantionem canere dicerentur.

Aristoph.

Tragicum tueri.

Τραγῶδ' ἰκὸν βλέπειν. Quadrabit vel in fastuosos, vel in tristes ac luctuosos.

Tauricum tueri.

Βλέπειν πικρὴν ὄν. Id est, Tueri taurinè, pro eo quod est, toruè. Plauto demonstrat hunc Socrati fuisse morem, taurinus oculus obtueri.

Atrei oculi.

Αἰτρείους ὄμματα. De toruo, truculento que aspectu dicebatur. Hinc enim oculis in Tragædijs inducebatur Atreus, &c.

Lucianus.

Titanicus aspectus.

Τιτανῶδες βλέπειν. Id est, Titanicum intueri, hoc est, vultu Titanico obtueri. Titanicum autem toruum vocant, ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur veteres illi Titanes.

Cepas edere, aut olfacere.

Κερόμωα ἰοδίειν. Id est, Cepas edere. Dicebantur ioco prouerbialibus, qui lacrymari viderentur. Ductum est hinc prouerbium, quod ceparum odor, ut est acris, consueuerit lacrymas oculis excutere.

Superatus es à gallo quopiam.

Eudemus.

Ἡπίδησ πινὸς ἀλεκτρούουος. locus prouerbialis in seruos, qui dominos à tergo sequuntur, supplices videlicet & abiecti, cuiusmodi solent esse

esse galli superati in pugna. Nam haec avis victa, silere solet: canere, si vicisset.

Tristis scytale.

Aristoph.

Ἀχρυσίη σκυτάλη. De re tristi, seria que dicebatur, aut de nuncio, qui dolorem adferret.

Areopagita.

Ἀρειοπαγίτη. De tristi, severo que dicebatur, aut etiam de iudice vehementer incorrupto. Athenis summa erat Areopagitarum auctoritas: hi erant iudices, qui de capit alibus causis pronuntiabant.

Ne sis patruus mihi.

Persius.

Sapere patruos. Patruorum in nepotes ceu peculiariis genuina que seueritas, prouerbio locum fecit. Horatius: Metuentis patruae verbera linguae. Patruam linguam vocat seueram, & obiurgatricem. Ad hanc formam pertinet illud Persianum: Quum sapimus patruos, id est, postquam abiectis puerilibus nugamentis seueros mores induimus. Idem dicit: Ne sis mihi tutor, id est, ne mihi prescribas atque imperes.

Frontem exporrigere. Frontem contrahere.

Plinius.

Frontem explicare, quum hilarescimus: contrahere, quum ringimur: hoc est, ubi quid molestum est, dicimur. Horat. Deme supercilio nubem. Exporrecta fronte, hilariter. Obducta fronte, corrugata fronte, contraeta fronte, scaperata fronte. Plaut. Caperat frons seueritudine: Et nubila frons, serena frons, explicata frons.

Magis gaudet eo, qui senectam exiit.

Aristoph.

Ἐξίτη μακρόν, ἢ τὸ γῆρας ἐκδύς. Id est, Gaudet magis, quam qui senectam exiit. De vehementer hilari, ac gestienti gaudio. Ductum est à serpentibus & cicadis, qui statis temporibus exuunt senectutem ac veluti renascuntur.

Contrahere supercilium. Inflare buccas.

Suidas.

Ὁφθαλμοὶ ἀνασπῶντες καὶ γνάθους φουσκῶντες. Id est, Adductis supercilijs, & inflatis buccis. In fastuosos ac turgidos dictum; siquidem in supercilijs arrogantiae sedes. Horatius inflatas buccas ad iracundiae retulit argumentum. Quin Iupiter ambas iratus buccas inflat. Traductum à ramis, quae per iram inflantur.

Sanguine flere.

Αἵματι κλαίειν. Prouerbialis hyperbole, significans nihil non fieri, quo inflectatur aliquis. Sic enim antiquitus loquebantur. Haud flectes illum, ne si sanguine quidem fleueris.

Lapides flere.

Optimum condimentum fames.

Irridebat Socrates hoc dicto luxum Atheniense, qui varijs cupidys & operosis condituris conarentur efficere, ut cibus saperet palato, quum id optime præstet fames.

Afra auis.

Aristoph.

Λιβυκὸν ὄρνεον. Id est, Libyca auis. Horatio de prælatura resurpauit:

Non Afra auis descendat in ventrem meum

Incundior, quam lecta de pinguis

Oliua ramis arborum.

Nam gallinas prægrandes olim mittebat Africa. Non inepte iacietur in hominem peregrino cultu notabilem.

Anima & vita.

Ζωὴ καὶ ψυχὴ. Id est, Anima & vita. De re supra modum suauis. Prouerbiu natum in cubilibus, atque inde deductum in communem sermonem. Nihil autem est vita neque iucundius, neque carius.

Coturnissare.

Κιχλίξειν. Prouerbio dicebantur, qui pinguibus coturnicibus aut turdis vescerentur, aut qui riderent lasciuie parum, que indecore. Quædrabit igitur vel in liguritores & cupedys addictos, vel in lasciuus ludentes. Sturni nihil non imitantur, & turdus à Plinio recensetur inter aues, que sermonem humanum imitantur.

Dubia cena.

Cubiam cenam opiparam, varijs que instructam ferculis appellabāt. Phormio apud Terentium: Cena dubia apponitur. Et dubia cena possit intelligi, que non careat suspicionem veneni. Horatius:

Vides ut pallidus omnis

Cena desurgit dubia.

Cena popularis.

Plautus cenam popularem appellat, magnificam, egregie que lautis, atque adeo gratuitam quoque, quales solent exhiberi populo.

In leporinis.

Εὐλαγώσις. Id est, In leporinis carnibus viuere dicebantur, qui lautè atque in delicijs vitam agebant. Nam leporina olim in delicijs habita.

Lydorum caryca.

Λυδῶν καρυκῆς. Id est, Lydorum carycas, antiquitus appellabant quidquid esset opiparum & varijs conditum cupidys. Nam caryca cibi genus est Lydij, ex multiinguis lautitij apparatus, & sanguine confectum. Efferunt adagium integrè ad hunc modum: Nec Lydorum carycas,
nec

nec flagrorum strepitus subaudiendum, volo. Id est: nec blandimenta volo, nec conuiuia.

Qui possum ab hoc epulo abesse?

Plato in Phaedro: Πῶς γὰρ οἷός τε εἶλω τοιαύτης θείνης ἀπέχεσθαι; Id est, Qui possum ab hoc epulo abstinere? de re vehementer suauis, atque expectenda: quod genus est festiuiusimum aliquod conuiuium.

Thasium infundis.

Θάσιον ἐνέχεις. Id est, Thasium miscuisti. Dicit solitum uidetur, ubi quis uinum non aqua, sed alio quopiam efficaciore uino dilueret. Nam Thasia uina laudatissima quoniam fuerunt. Plinius inter transmarina uina Thasium, Chium que in summa gloria fuisse scribit.

LIBENTER.

Accipit & glebam erro.

Δεχεται γὰρ βῶλον ἀλήτης. Dicit solitum in eos, qui nihil grauantur aut aspernantur, sed quidquid datur, quantumlibet pusillum, id boni consulunt. Originem adagionis ad huiusmodi casum referunt. Aletes quidam Corintho pulsus, adhortante oraculo, tentauit, si posset in patriam redire. At interim rustico cuiusdam factus obuius, cibum mendicauit. Ille ludibrii, opinor, causa, glebam ex agro sublatam porrexit. Aletes eam, tanquam felix omen accipiens, affatus est: Accipit & glebam erro.

Obuijs uinis.

Apud Quincilianum, pro eo quod est auide, sitienter que. Translatum ab ijs, qui porrectis uinis properant in complexum eorum, quorum magno desiderio tenebantur, quos que cupidissime conspiciunt. Legimus & Obuijs manibus, Ambabus manibus.

LIBERALITAS.

Plena manu.

Plena manu, pro eo quod est ampliter, copiose, prolixè, minime que malignè. Translatum ab ijs, qui non minutim ac parè, sed plena manu largiuntur. Cicero ad Atti. lib. 2. At hercle alter familiaris tuus Horatius, quam plena manu, quam ornate nostras laudes in astra iustulit! Fui lepidius quò magis ad animi res transfertur.

Quod rectè datum est.

Plato in Philebo ostendit prouerbium à pueris usurpatum, non oportere repositi, quod semel datum est: Ημεῖς δὲ δὴ λέγομεν καὶ ἐπεὶ οἱ παῖδες, οἷα τὸ ὀρθῶς δόδεντων ἀφαιρέσεις ἐκ ἐστίν, id est, Nos autè dicim⁹ id quod solent pueri, que rectè data sunt, nò licere rursus eripi. Simile quiddam & hodie iactatur inter pueros, ubi quis, quod dedit, reposit. Adco dicta hu iusmodi per tot secula, per que tot nationes ad nos usque demanarunt.

Pleno

Pleno modio.

Antè dictum est nobis plena manu fieri, quod largiter, minime que malignè dicitur. M. Tul. ad Attic. li. 5. epistola I. simillima figura dixit, pleno modio. Si illa iam habent pleno modio, verborum honorem, imitationem crebram, &c. Nam antea dixerat se publicanorum rursam affatim laudasse.

Pingu mensura.

Πιοι μέτρον. Id est, Pingu mensura, dixit Theocrit. in Thaly. pro eo quod erat affatim & largiter.

Μάλα γὰρ σφιν πίοι μέτρον.

Α' δαίμων ἔκκελλον ἀνοσώληρα σεν ἀλώων. Id est,

Illis fortunante Deo bona copia frugum

Arearum campos mensura impleuit opima.

Bis dat, qui citò dat.

Seneca: Bis dat, qui citò dat. Item lib. De beneficijs II. Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hæsit. Monet haud cunctanter opitulandum amicis, quum opus est, sed vltro non expectatis precibus deferendum officium. Tardum beneficium ingratum est. Euripides:

Odi equidem amici seriùs succurrere.

Bis est gratum, quod opus est, vltro si offeras.

Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

Ambabus manibus haurire.

Α'ντὶν ἀμφοτέρωθεν. Id est, Haurire ambabus, subaudi manibus. De ijs dici consuevit, qui summo conatu quippiam agunt. Huic consuetudine est:

Οἶδ' ἐπὶ δεξιᾷ, οἶδ' ἐπ' ἀεστέρα νωμῆσσι βῶν.

Novi equidem clypeum dextra, leua que mouere.

Inuenitur & illud: Ambabus manibus largiens, id est, affatim & prodigè, aut etiam perbenignè.

Ipso horreo.

Quod prolixè & affatim datur, ipso horreo dari dicitur, quemadmodum ipso canistro, propterea quòd ex horreo plenius depromitur, quam è chænice. Simile illi, E' dolio hauris.

Promus magis, quam condus.

Ausonius torquet in quendam profusorem, qui parva prodigere nosset, querere aut quæ sita seruare non nosset. Sumta metaphora à rei familiaris dispensatoribus, maxime que penuarie, quos Greci πεμίας vocant.

Larus in paludibus.

Λάρος ἐν ἑλώσι. Id est, Larus in paludibus. Suidas scribit dictitatio

tum de ijs, qui faciles sunt ad dandum. Ductum à Laro aue. Ea quoniã facile decipitur, illicitur' que, proinde proverbio locum fecit.

Bona Porſenæ.

Bona Porſenæ dicebantur, quæ velut ab hoſtibus erepta paruo veniunt. Eam appellationem Linius ſcribit ad ſuam uſque ætatem duraffe, putat' que inde natam, quòd in bello ſoleant bona Porſenæ venire Romæ, ea que conſuetudo vna cum titulo perſeueravit & in pace.

De alieno liberalis.

De alieno facile largimur, de noſtris non item. Homerus :

Εἴπῃ οὐτὶς ἐπιχρῆσις, εὐδ' ἰλεχτὸς

Ἀλλοτρίων χορησιαῶν. Id eſt,

Nam res largiri alienas

Haud res vlla vetat, neque enim piget.

Communis Mercurius.

Lucianus.

Κεῖνός ὁ Εἰρημῆς. Quidam hinc natam parcemiam arbitrantur, quòd Mercurius, vt eſt furtorum auctor ac repertor, primus oſtēdit, que furto parta ſunt, ea, in medium communiter oportere deponere. Alij malunt huc referre, quòd Mercurius ſit orationis auctor, per quam inter homines omnes commercij genus conſtat, vnde & medius inter ſuperos atque inferos à poëtiſ fingitur : pariter ſuperis Deorum gratus & imis, quòd ſermo animi interpres, ſummos cum iſſimis, Reges cum plebe conciliet.

LIBERTAS, VERITAS.

De pluſtro loqui.

Veteres comædiæ in pluſtris agebantur à iuuenibus, ore fece collito, Lucianus. ue poſſint agnoſci, qui magna licentia obuium quæcunque non ſolum ciuium primates, ſed & Deos ipſos taxabant. Inde natum adagium: ὄς ἐξ ἀμάξης λαλῶν, id eſt, Tanquam è pluſtro loqui : de hiſ, qui palàm ac libere conuiſantur.

Incubentis apertè loqui.

Si quem admonebimus vt proferat doloris aut odij cauſas, neque celet in animo, non illepidè dixerimus illud Homeri Iliad. α.

Ἐξ αὐδά, μὴ κεύθε νόον, ἵνα εἰδ' ὄμεν ἄμφω. Id eſt,

Eloquitur ne celato, quò norimus ambo.

Obſequium amicos, veritas odium parit.

Terent. in And. Vulgaris enim amicitia conſtat obſequijs. Nam iniuicem conuiuere ad familiarium vitia, hæc res & iungit, iunctos & ſeruat amicos. At inter veros amicos, nihil eſt veritate iucundius, modò abſit aſperitas, agreſtis, inconcinna, grauiſ que.

Byzenilibertas.

Βυζήνη

Βυζήνης παρρησία. Id est, Byzēni libertas. Vbi quis audacius libertatis que loquitur. A' Byzēno quodam Neptuni filio, cui mos fuerit mira in dicendo libertate uti.

Assueverantiū dicere.

Audacius quippiam & assueverantiū dicturi, quod nobis tamen ita videatur, adducemus illum Homeri versum, quo Helena vitur de Telemacho:

Ψεύσομαι ἢ ἔτυμον ἐρέω, κέλευται δ' ἐμὲ θυμός. Id est,
Mentiar, aut verum dicam, mens attamen ipsa
Imperat ut dicam.

Non possum non dicere.

Vbi quis negat se reicere posse, quod habet in animo, festiniter accedat commodabit illud Homeri Odyss. E.

Εὐδ' ἀμείνος π' ἐπὶ ἐρέω, αἶν' ἔδ' ἀνώγει Ἡλίας. Id est,
Dicam equidem iactantiū, vrget enim me
Vinum amens.

Et fama fuit, & erat.

Suidas.

Ἡ γὰρ κλέος, ἡ δ' ἐκείνη ἡδ' α. Id est, Et dicebaris, eras' que. Quoties facta respondent opinioni.

Aperto pectore.

Cicero.

Pro eo quod est, vehementer ex animo, citra' que fucum, quasi tenuis datis animi penetrabilibus.

Apertè, simpliciter' que loqui.

Quum citra ambages nos loqui significamus, conueniet illud Homeri ex Odyss. Δ.

Οὐκ ἄν' ἐγώ γε

Ἄλλα περὶ ἐπιποιμὶ παρωκλίδ' ὄν, εἰδ' ἀπατήσω, Id est,
Non fucus te dissimulans decepero fictis.

Veritatis simplex oratio.

Diogenes.

Simplex illa rusticana que veritas, negligit orationis fucus. Conuenit in eos, qui perplexè loquuntur, dum verum dissimulant. Terentius:

Pergin' scelerata mecum perplexè loqui?

Scio, nescio, abijt, audiui, ego non adfui.

Non tu isthuc mihi dictura aperte es, quidquid est?

Ad cribrum dicta.

Τὰ πρὶ ἡγοκίτω. Que vera, comperta' que videri vellent, ad hunc appellabant modum. Sumtum à diuinationis genere, quod peragebatur suspensio circumactio' que cribro.

Zenodotus.

Curetun os.

Κεράτων ὄμμα. Dici solitum, si quando quis numine afflatus loqui
vide-

videretur, propterea quod Curetes Cybeles comites, furore quodam sacro perciti, diuinare viderentur.

Quod in corde sobrii, id est in lingua ebrii.

Plutarchus.

Τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν νήφοντων, ἐπὶ τῇ γλώττῃ ἐστὶ τῶν μεθύοντων. Nec pretereundum illud Herodoticum: Subsidente vino, supernatant verba. Nam sobrios aut metus aut pudor cohibet, quo minus effutiant ea, quae satius putarint suppressisse. At vinum pudorem discutit, et timorem abigit.

In vino veritas.

Ἐν οἴνῳ ἀλήθεια. Significat ebrietatem animi fucum tollere, et quidquid pectore conditum est, in apertum proferre. Vnde sacra littere prohibent vinum dari Regibus, quod nullum ibi sit arcanum ubi regnet ebrietas. Effertur et in hunc modum apud Athenaeum libro II. παραμία, οἶνον καὶ ἀλήθεια, id est, Vinum et veritas: Quod largius potus non tantum effutunt sua arcana, verum etiam audacius in alios loquuntur. Theognis:

Ἐν πυρὶ μὲν χρυσὸν τε, καὶ ἀργύρεον ἰσθρῖες ἄνδρες
Γινώσκουσ', ἀνδρὸς δ' οἶνον ἔδειξε νόον. Id est,

Aurum et argentum fabris dignoscitur igni:

Vinum hominis prodens arguit ingenium.

Facit huc etiam quod inferius adscriptimus ad locum alium: Bos in lingua.

Vinum animi speculum.

Euripedes.

Κάθ' ὅπου τὸν γὰρ εἶδος χαλκός ἐσ', οἶνον ᾗ νόον. Id est, Forma cre lucet, vina produnt pectora.

Lingua lapsa verum dicit.

Ἡ γλῶσση ἀμάρτανυσσε τ' ἀληθῆ λέγει. Id est, Verum solet prolapsa lingua dicere. Nam verum esse creditur, quod exciderit imprudenti, quandoquidem id demum vacat fictionis suspitione.

Emendus cui imperes.

Cuique in suos seruos imperiosum esse licet, in alienos aut in liberos non item. Plautus: Emerere oportet quem tibi obedire velis.

Libero lecto nihil iucundius.

M. Tullius ad Atti. de Quinto loquitur, qui calibem vitam iudicabat esse suavisissimam. Eam appellabat lectulum liberum.

Oracula loqui.

Χρησιμὸς λέγειν. Dicuntur qui certa, vera, et indubitata loquuntur.

Theocritus.

Vera fronte.

Cicero.

Quae ex animo citraque fucum dicuntur, geruntur'ne, vera fronte fieri dicuntur. Contra, dicemus mendaci fronte fieri, quod geritur per simulationem.

Vero

Verò verius. Certo certius.

Martialis.

Dicimus verò verius, quod prorsus indubitatum haberi volumus. Non dissimili forma dicimus, Certo certius: quanquam nihil prohibet aliud alio certius esse.

Aristoph.

Ficus ficus, ligonem ligonem vocat.

Τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκάφην σκάφην λέγων. Id est, Ficus que ficus, ac ligonē nominans ligonē. Quadrabit in eum qui simplici & rusticana utens veritate, rem, ut est, narrat, nullis verborum ambagibus ac phaleris obuoluens. Nam ego, quemadmodum ait Comicus, rusticanus sum, ligonem ligonem appello.

Plutarchus.

Profundum sulcum.

Βαθεῖαν ἀυλαργε. Dicitur de iis, qui cogitationibus profundis ac penitioribus expenderent. Mihi videtur recte quadraturum in eos, qui se metiuntur non ex aliorum opinione, sed ex recte secus'ue factorum conscientia.

Os inest orationi.

Ὅσ' ἐν ἱνέσι τῷ λόγῳ. Id est, Sermoni inest os ac vigor. De oratione non inani, sed solidas habente sententias. Dicitur hoc Themistocli tribuitur. Quintilianus rerum inuentionem appellat orationis ossa, sicut a similitudine ab animantium corporibus, quæ ossibus sustentantur, colligantur nervis, restituntur carnibus & pelle, coherent anima, mouentur actu.

Lucianus.

Audi quæ ex animo dicuntur.

Ἀψχετ' ἀπὸ καρδίας. Nam seria, quæ que citra dissimulationem dicuntur, ex animo dici dicuntur, ea que ex corde proficisci vulgus ait.

Idem.

Liberi poetæ & pictores.

In Demosthenis encomio.

Τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φῆλον ἐλευθεργε. Id est,

Atqui poeticum genus liberum. Horatius: Pictoribus atque poetis Quidlibet audēdi semper fuit æqua potestas. Sentit autem liberum esse poetis & pictoribus impunè quidquid velint fingere. Torqueri potest in eos, qui pertinaci & obstinato sunt ingenio, quos que necesse sit suis moribus relinquere. Aut in mulieres, quibus nihil non permittitur. Aut in Principes, quibus omnia laudi dantur.

Iustathius.

Libera Corcyra, caca ubi libet.

Ἐλευθερε Κόρυρα, καὶ ὅπου δέλεις. Id est, Corcyra libera, proin caces ubi velis. Cum significamus libertatem quiduis agendi. Sed magis quadrabit ubi significabimus impunitatem esse maleficis.

Ter.

Ternio apud præcos & absolutissimus & sacer habebatur, ut quidquid ter dictum aut factum esset, id ratum & efficax haberetur. Vnde

in magorum mysterijs adhiberi solet. Virgil. in Pharmaceutria :

Terna tibi hæc primum triplici diuersa colore,

Licia circundo, ter que hæc altaria circum

Effigiem duco: numero Deus impare gaudet.

LONGÆVITAS.

Nestorea senectæ.

Apud Latinos Nestoris anni in proverbium abierunt, cui tres etates attribuit Homerus in Odyss. III.

Τῆς γὰρ δὴ μὴν φασὶν ἀνάξασθαι τρεῖς αἰσδρῶν.

Illum iam exegisse hominum tria secula, fama est.

Breuius proverbij speciem habebit, quidquid ab ijs sumetur, qui insigni viuacitate fuerunt. Vt, Ceruo viuacior, & Tiresia viuacior, quem tragædia finxit sex etates hominum vixisse. Et Seribus viuacior, quos Grecis historijs proditum est, trecentos annos viuere.

Ultra pensum viuuit.

Lepidum est quod ait Lucianus in Philopseude: Ὑπὲρ γὰρ τὸν ἀπεκτον ἡδὴ βίωσι, id est. Iam enim ultra fustum viuuit, hoc est, viuuit ultra fatalem diem. Allusum ad Parcarum fusos, quibus eueni mortalium eo uolui fabulantur poëte.

Ultra catalogum.

Suidas.

Ὑπὲρ τὸν κατὰ λογὸν ζῆ. Id est, Ultra catalogum viuuit. De eo dicebatur, qui multum etatis uiueret, ut iam prescriptum illum annorum numerum præterisse videretur.

Ultra fustum. Ultra linum.

Ὑπὲρ τὸν λίνον. Id est, Ultra linum, pro eo quod est, extra decretum fatale. Allusum est autem ad fila trium Parcarum.

Cornicibus viuacior.

Ὑπὲρ τὰς κερῶνας βιβιωκός. De vehementer annosis. Ab auis eius prodiziosa viuacitate sumtum.

Hesiodi senectæ.

Ἡσιόδου γῆρας. Id est, Hesiodia senectæ. Longæua, viuax que sic appellabatur. Notum est Pindari epigramma de longæuitate Hesiodi.

Tithoni senectæ.

Suidas.

Τιθωνῆς γῆρας. Fabule tradunt Tithonem adamatum ab Aurora, in celum sublatum fuisse, atque illius succo persusum, ad tantam peruenisse senectutem, ut tandem optavit ut in cicadam vertiretur. Suidas refert hunc in modum: Senescas Tithono profundius.

Phœnice viuacior.

Lucianus in Sectis: Ἡνὶ μὴ φοίνικος ἔτη βίωσι, id est, Ni phœnicis annos vixerit. Hunc Hesiodus scribit nonem corni etates viuere.

Sibylla viuacior.

Pro-

Propertius: At me non aetas mutabit tota Sibylle. Sibylle aetatem pro quantumuis longa posuit.

Facies tua computat annos.

Hoc est, Frontis ruga numerum annorum tuorum preferunt, quam libido nondum in te consenuit. Dictum à Iuvenale in vetulam.

Alterum pedem in cymba Charontis habere.

Lucianus in Seclis: Και τὸν ἑτερον πόδα, φασίν, ἐν τῇ σαρῶϊ ἔχειν. Id est, Et alterum pedem, ut aiunt, in tumulo habens. Extreme, decrepitate que senectae homines, etiam hodie vulgò dicuntur alterum pedem in sepulcro habere.

Viri senis astaphis caluaria.

Αὐτὸς γέγονε ἄσταφίς τὸ κεφάλιον. Id est, Viri senis, velut rursus passum cranium. Admonet adagium, inualidum & staccidum esse senile corpus, exhausto succo, carnibus que adefis. Veteres & rursus passas vocabant senes passos, ob rugositatem.

Maturè fias senex.

Cicero.

Maturè fias senex, si diu velis esse senex. Quo monemur, ut integra adhuc aetate desistamus à laboribus iuuenilibus, ac valetudinis curam agere incipiamus, si velimus esse viuaci ac diuturna senectae. Maxime loqui videtur de vitijs iuuentae, puta libidine, bibacitate, turbulentia vite.

Macrobius.

Sexagenarios de ponte deijcere.

Est natu maiores, perinde quasi deliros, & ad omne vite munus inutiles, in otium reijcere, atque ab omni functione negotiorum relegere. Inde natum, quòd olim sexagenarijs aetate velut à publicis munijs dimissis suffragium ferendi ius non erat, quod per pontem ferebatur. Ouidius in Fastis.

Pars putat, ut iuuenes ferrent suffragia soli,

Pontibus infirmos precipitasse senes.

Vnde & Depontani dicuntur senes, iam velut emeriti.

Vitiat lapidem longum tempus.

Σάπυει ἔπειτην ὁ πολὺς χρόνος. Id est, Saxa etiam longum faciet putrescere tempus. Nihil in rerum natura saxo durabilius. Ac id quoque temporum diuturnitas absument.

Homerus.

Mors optima rapit, deterrima relinquit.

Videmus quosdam prorsus inutiles Tithoniam aetatem viuere, paucissimos egregio praeditos ingenio, ad senectae limen peruenire. In hanc sententiam quadrat illud Homeri Iliad. Ω.

*Τὸς μὲν ἀπὸ πάσης Ἀΐρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντες δέλειπται,
Ψεύδει τ' ὀρθοῦσσι τε, χοροῖσι τυπύησιν ἄελτοι,*

Αἴρησιν

Ἀργῶν ἢ δ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀερακτῆρες. Id est,

Sustulit hos Mauors, reliqua at mala probra relicta,

Mendaces, saltatores, primi que choreis

Ducendus, agnis atque hædis diripiendis

Strenui.

In sola Sparta expedit senescere.

Ἐν Σπάρτῃ μόνῃ λυσιτελεῖ γηράσκειν. Apud Spartanos summus honos senibus habebatur olim. Torqueri potest ad quoslibet, penes quos virtus in pretio sit. Dictum est autem a quodam hospite, quum videret apud Lacedæmonios iuuenes tantum honoris habere senioribus.

Senex bos non lugetur.

Ἐξ ὧν βῆς ἀπείδητ' ὀμοισι. Id est, Bos senex vacat luctu domesticorum. Hoc est, senum mors, quod tempestiua videatur, non lugetur ab amicis.

Viuum cadauer.

Viuum sepulcrum.

Sophocles.

Ἐ' ψυχῶν νεκρῶν. Id est, Viuum cadauer. In eos dicitur, qui sic viuunt, ut nihil dignum vita agant. Lucianus senem decrepitum viuum quoddam sepulcrum appellat.

Danace.

Δανάκη. Sic appellabatur numulus ille, qui Charonti persoluitur, Lucianus. nautum pro transmissione Stygiæ paludis. Mihi videtur rectè usurpandum, si quis inbeat senem parare δανάκην, innuens propè esse, ut emigret e vita.

Epimenideum corium.

Ἐπιμένιδειον δέρμα. Id est, Epimenidea pellis. De re reposita miraculi que loco seruata. Tractum ab Epimenide Cretensi, qui legitur perpetuo somno dormisse quadraginta septem, aut si Laertio credimus, quinquaginta septem annos, neque paucos postea supervixisse.

Viro seni maxillæ baculus.

Ἀνδρῶν γέροντ' αἰ γνάθοι βακτηρία. Maxilla senibus scipionis est vice. Dicitur solitum de ijs, qui ob defectas ætate vires, lautiore pariter & copiosiore victu coguntur uti, quo, quod senectæ deterit, vnicunque sarciant cibo. Manet autem in hodiernum senile verbum: Ego me dentibus meis sustento.

Effeta senectæ.

Quod in Odyss. v. dictum est de mortuis, id ad hominem ob longæ uitatem iam defectum viribus accommodare licebit, in eum qui conseruetur animo. Homerus.

Ὅ γ' ἐπὶ σάρκας τε καὶ ὀστέα ἴβες ἔχουσιν.

Nam iam non ueruss carnes at que ossa coherent.

T

Limena

Limen senectæ.

Idem.

Γῆρας ἢ ἄσθ. Antiquitūs appellabant, velut extremum autum-
num etatis humanæ, quum iam appetit hiems decrepita senectæ.

Senescit bos.

Γῆρας ἢ βῆς, τὰ δ' ἔργα πάλαι τῆς βοός. Id est,
Bos consenescit, at opera multa sunt bouis.

Quum ob etatis imbecillitatem aliquis inutilis redditur ad obeundū
munus. Nam diuitum vulgus haud aliter ministris vtitur, quàm equis
& canibus, aut paulò etiam inhumanis. Dum vsui sunt, alliciunt: vbi
senuerint, reijciunt. Quisque meminerit Diogenis apophthegmatis, qui
rogatus, quidnam esset in hac vita calamitosissimum, respondit γῆρας
& πόνος, id est, Senex egens.

Fatale vitæ tempus exactum.

In decrepitos, quorum etas iam exacta videbitur, quadrabit illud
Homeri:

Νήπιος, οἱ κ' ἔβῆς ἰστέριον ἠελίοιο Ἡΐδιον.

Dementes, vt qui sacros tibi maxime Phæbe

Absumfere boues. Nam per solis boues annos fatales, vt opinor,
innuit poeta. Huc facit quod adducetur infra quoque: Idem Accij quod
Tity.

LVCRVM EX SCELERE.

Vsuræ nauticæ.

Apud Iuriconsultos usuræ nauticæ dicuntur centesime magnæ que.
Negotiaturo sortem interdum accipiunt mutuo. Quoniam autem, qui
nauticam exercent negotiationem, se sua que ventis & vndis commit-
tunt, sæneratores maiorem usuram exigebant. Interdum accipiebant
mutuum in vna ciuitate, quod in alia redderent.

Tributis potiora.

Suidas.

Τὰ τ' φόρων κρείττω. Dicebatur, vbi quis ex malefactis & iniqui-
tate commodum ingens reportaret. Inde natum opinor, quod qui Prin-
cipum nomine tributum exigunt, ferè plus extorquent, quàm par est.

LVXVS ET MOLLITIES.

Indulgere genio.

Proverbiales sunt figure. Defraudare genium. Pro eo quod est, ne-
gare nature quod appetit. Indulgere genio: pro eo quod est, animo obse-
qui. Terentius in Phormione: Suum defraudans genium. Persius: Indul-
ge genio, carpeamus dulcia. Vnde & genialem appellant diem letum &
voluptuarium. Et genialiter viuere, pro molliter & laute.

Diogenian.

Vita macerata.

Bi

Βίβρα μετ' ἀλαργίαν. Id est, Vita macerata, seu permollita. De molliter viuentibus, quibus ex facili omnia suppetunt.

Curare cuticulam.

Horatius: Ire domum, atque pelliculam curare iube. Nam qui voluptati student magis quam fame, vinum hoc curant, ut cutis summe nitescat. Persius:

Et assiduo curata cuticula solè.

Pontificalis cena.

Olim cenas sumtuosas opiparas que, pontificales appellabant. Inde natū apparet, quod solennes sacræ que cenæ exquisitissimis soleant cibis celebrari. Legimus & adipales cenas, & adiposas, & adijciales. De cena dubia & populari dictum est in loco Laetitiae.

Pergræcari.

Pro eo quod est, genialem agere vitam. Plautus:

Dies, inquit, noctes que bibite, pergræcamini.

Amicas emite, liberate, pascite

Parasitos, obsonate, pollucibiliter.

Semper Leontini iuxta pocula.

Diogen.

Αἱ Λεόντιοι περὶ τὰς κρητῆρας. Id est, Semper Leontini iuxta crateras. In voluptuarios quadrabit, aut in eos qui semper sunt iisdem studijs addicti. Leontini Siciliae populi sunt, quos ubi Phalaris expugnasset, ne quando rebellionem pararet, ademptis armis, ad compotationes & voluptates reiecit.

Thericlei amicus.

Θηρικλῆς φίλος. Dictum in bibosos. Thericles figulus Corinthius fuit, qui noua arte primus è therebintho tornatile poculum finxit. Ideò quidquid nouo artificio reperisset aliquis, Thericleum appellabatur. Dictum est autem inuentoris vocabulo. Siquidem Graeci vitreum populum θερικλείον vocant.

Aristoph.

Sale perunctus hic adiuuabitur.

Ἄλιν διασμηχθεὶς ὄναι ἂν ὄντοσι. Id est, Acri sale hic perlutus adiuuabitur. Dicebatur in eos, qui vel etate vel vino delirarent. Quidam ab vrbibus translatum existimant, qui sale loti redduntur meliores, quòd salis acrimonia coriorum crassitudinem emendet. Itidem temulentia laborantes, mos erat sale & oleo perungere. id aduersus ebrietatem remedium existimabatur.

Idem.

E' clibano boues.

Vsus erit, quoties efferemus splendorem conuiuij, aut insignem edacitatem. Consimili figura dicebant: Polyporum hecatomben.

Thessalorum alæ.

Θεσσαλικὰ πτερυγία. Id est, Alæ Thessalicae. Prouerbiali ioco

quondam dicebatur in vestes manicatas, quas Greci *ἡγδοτῆς* vocant, quòd hoc genere per luxum ac delicias vicerentur Theffali. Apud Maronem hoc amictus genus, tanquam parum virile Troianis ab hostibus op probatur.

Sapientia vino obumbratur.

Plinius.

In proverbijs item duo referuntur, que sapientem etiam dementem, vinum & mulieres.

Sine Cerere & Baccho friget Venus.

Terent in Eunuch. Cibus enim & potus irritamenta sunt libidinis. Eleganter autem Cererem pro cibo, Bacchum pro vino, Venerem pro libidine dixit, continenter in figura persistens.

Heterognathus es.

In edacem dici consuevit, quòd ob voracitatem alternatim utraque mandibula cibum cõmanderet. Nam hinc dictum ἐτερογνάθος, quòd nunc in hanc, nunc in illam mandibulam cibum transferat.

Siculiffare.

Eudemus.

Σικελίζειν. Pro eo quod est, austerum esse tetricum que. Athenensis indicat adagium natum ab Androne Siculo, qui morem inuexerit ad tibiam saltandi gesticulandi que.

Athenæus.

Ficus aubus gratæ.

Quadrabit in voluptuarios, ac fugitantes honesti laboris, quum tamen appetant emolumentum.

Afini mandibula.

Ὅννε γνάθος. Conueniet in edaces, alioqui stolidos & ignavos.

Rifus Ionicus.

In molles & voluptuarios dicitur.

Choreæ Ionica.

Horatius: Motus doceri gaudet Ionicos

Matura virgo.

Lasciuas saluationes & parum decoras gestulationes significans.

Ionice.

Γωνικῶς, pro eo quod est, ἀβραῶς, id est, molliter ac delicate.

Aristoph.

Matrem sequimini porci.

Ἐπὸς τῆς μητρὸς χοίροι. Id est, Post matrem adeste porci. In stupidos & indoctos dicitur. Quadrabit & in gule ventri que deditos.

Macrob.

Porcus Troianus.

Conueniet in opipara conuiuia, aut in hominẽ varijs delicijs expletũ.

Græco more bibere.

In voluptatibus & delicijs addictos reijcitur.

Sybariffare.

Pro eo quod est, opiparẽ ac genialiter viuere.

Alci-

Alcinoi mensa.

Gregorius simili tropo mensam luxu redundantem, Alcinoi dixit.

Decempes umbra.

Δεκάπες σκία ἐστὶ. Id est, Decempes umbra est, id est, Cenandi tempus. Veteres umbris notabant horas dici.

Ventres.

Γαστέρες. Dicebantur homines edaces, ventri' que atque abdomini' seruietes. Lucilius:

Vivite lurcones, comedones, vivite ventres.

Venter auribus caret.

Plutarchus.

Γαστήρ ἐκ ἑξ' ἄωτων. Id est, Venter non habet aures. Vbi de partu agitur, non admittuntur honeste rationes. Contra famem nulla contra-dictio est.

Ventrem mihi obijcis.

In Græcorum adagiorum collectaneis commemorantur & hi versus:

Γαστέρα μοι προφέρεις κάλλιστον ὄνειδος ἀπάντων.

Ἡ' πολήρης μὲ ἐλαφροτέρω, κενεὴ δὲ βαρεῖα. Id est,

Ventrem mi obiectas, quo probrum haud pulcrius vllum.

Plenus is est leuior, grauis idem vbi pendet inanis.

Eurip. Mihi approbasti probrum honestum scilicet.

Vtes Thylaci.

Ἀσκός ἐ ὄβυλας. Id est, Vter & Thylacus. Dicebatur, qui cibus Athenæus.

bo potui' que indulgebat: ἄσκος enim vter est vinarius, ὄβυλας,

vas farinarium.

Methycottabi.

Μεθυσοτόπτεροι. Vulgari conuitio dicebantur bene poti, quasi cot-

tabo temulenti. Cottabus enim poculi genus est.

Mύτης.

Impendiō tacitus, aut in venerem solutior dicebatur μύτης, quasi di-

cas mutitor, à μω mutorum syllaba. Dicitur rectè in libidinosos, aut su-

pra modum vxorios. Rectius autem in virosas feminas.

Piræus non fert vasa inania.

Piræus portus erat Attica. Huc appellebant vasa oneribus onusta. Iul. Pol.

Eòdem conueniebant adolescentes conuiuium acturi. Hinc dictum scō-

ma in eos, qui gaudent semper cibo, potu' que distendi.

Bos in stabulo.

Βῶς ἐν ἀυλίῳ. Dicebatur inutilis & in otio vitam degens.

Herculani lecti.

Ἡ' ἑρκλειοὶ ἐργωμναί. Herculani lecti dicebantur molles ac delicati.

Abronis vita.

Zenodotus.

T 3

Α' βρων

Α'βρων βίβω. De molliter ac delicatè uiuentibus. Sumtum à moribus Abronis cuiuspiam nota luxurie.

Episcythizare.

Ε'πισκυθίζω. Lacedemoniorum adagio dicitur. Pro eo quod est, vinum merum intemperantiùs bibere. Commodè desleclias licebit ad cuiusuis rei intemperantem & inmodicum usum.

Zenodorus.

Sybaritica mensa.

Συβαρικὴ τράπεζα. De conuiuio dicebatur nimium apparato. Natum à gentis moribus. Est enim Sybaris oppidum vicinum Crotoni.

Syracusana mensa.

Συρακυσία τράπεζα. Prelauta atque opipara dicebatur. Syracusanum enim ut erant olim opibus florentissimi, ita voluptatibus ac delicijs addictissimi.

Vixit, dum vixit, benè.

Est in Hecyra Terentiana. Conuenit in eos, qui molliter ac suauiter viuunt, atque ita faciunt sumtus, ut non multum iuuent heredem. Est autem amphibologia in verbo viuere, quod interdum simpliciter viuere est, interdum genialiter vitam agere. Catullus: *Viuamus mea Lesbia atque amemus.*

Eudemus.

Teneri calidis balneis.

Α'πυλοὶ θερμοθεσίαις. Id est, Teneri calidis lauacris. In molles & luxu defluentes dicebatur.

Amazonum cantilena.

Α'μαζόνων ἄσμα. In delicatos ac lasciuos, & parum viros. Amazonum ludibrij causa in molles viros cantilenas solere celebrare, opinantur quidam.

Aristoph.

Coronam quidem gestans, ceterum siti perditus.

Στέφανον μὲν ἔχων, δὲ ψῆν δὲ ἀπολωλώς. Id est, Coronam quidem gestans, ceterum siti perditus. In temulentum & lurconem apud torquebitur, qui que obligurita re redactus sit ad inopiam.

Ex amphitheto bibisti.

Α'μφιθέτω ἐπίπεις. Dicebatur in eum, qui meraciùs ac largiùs potaret. Amphithetum enim erat populi genus, ita factum, ut quauis ex parte positum staret, nullum que certum haberet fundum.

Zenodorus.

Maschalam tollere.

Μαχάλλω ἀίρειν. Dicebatur qui auidiùs biberet. Sumtum à gestu bibonum, inter ebibendum cyathos gulam ac mentum intendentium, & alijs erigentium cubitos, ne quid resideat in cyatho liquoris.

Vinum

Vinum senem etiam vel nolentem saltare compellit.

Homerus.

Admonet nihil esse tam ineptum, neque tam alienum, ad quod non incitet ebrietas:

Οἷν αἶνωγε γέροντες καὶ ἐκ ἐθέλων & χορσέειν.

Insanire facit sanos quoque copia vini.

Athenæus.

Vinum caret clauo.

Τὸν αἶνον ἐκ ἐχθρῶν ἠδ' ἀλίου. Id est, Vinum non habere clauum. Propterea quod ebrietas nihil consultè neque moderatè, vel dicit vel facit. Obruitur enim ratio, que clauo vice sobrios moderatur ac gubernat.

Ouidius:

Nox & amor, vinum' que nihil moderabile suadent:

Illà pudore vacat: Liber, amor' que metu.

Amphidromiam agis.

Ἀμφιδρομίαν ἀγῆς. Adagium ad varios vsus poterit accommodari: vel ad eos qui pueros ostentant ac circumferunt, aut munuscula captant, ambiunt' que. Sumtum à prisca consuetudine, qua mulieres que in partu adfuisse, & in obstetricando iuissent, quinta post die manus abluerè solent, ac puerum cursu laribus circumferre: eo que die munera misitabantur à cognatis sepia plerunque & polypi, decimo à partu die nomen indebatur infanti. Hesychius Amphidromiam septimo die scribit celebrari solitam.

MAGNIFICA PROMISSA.

Aureus in Olympia stato.

Lucianus in Pseudologista: Χρυσῶς, φασὶν, ἐν Ὀλυμπία ἑστῶτη. Id est: Aureus, vt aiunt, in Olympia stato. Quem summo præmio dignum Greci significant, ei dicere solent: Aureus in Olympia statuere. Plato: Polliceor me statuam auream tibi æqualem Delphis collocaturum.

Aureos polliceri montes.

Χρυσῶ ἀγῆν ὑπερβύσσῳ. De ijs, qui immensa promittunt, spes que amplissimas ostendunt. Terent. in Phorm. Is senem per epistolam pellexit, modò non montes auri pollicens: vbi modò non, significat tantum non, hoc est, propemodum.

Montes frumenti. Mare aureum.

Ad rerum adfluentem copiam transferuntur. Huc poterit referri Plautus. quod supra adductum est: Theagenis hecateum.

Solidos è clibano boues.

Prouerbialis hyperbole de barbarica, sive de lautitijs affatim subministratis: antiquius enim in delicijs erant cibi in clibano cocti. Primum enim panis in clibano decoqui cœptus, quem χρυσῶνιτις, hoc est, cliban.

Aristoph.

clibanarū vocabant. ea que res vsque adeo visa est noua, vt etiam pro-
uerbio locum fecerit: deinde carnes & pisces eodem modo coqui cœperūt.
Vnde & Thumi & id genus alia in clibano cocta, xeniorum vice mis-
sitabantur amicis. Accommodabitur non in scitè etiam ad præcedentem
locum.

Κατὰ νόσ.

Κατὰ νόσ, id est fumus, est cognominatus Thēagenes, quod magnifi-
cè polliceretur, quum esset pauper.

Charetis pollicitationes.

Αἰ Χάρητ' ὅτι ἴσως ὀφείσῃς. Dicitur solitum, vbi quis facile ac benigne
promittit, iuxta illud Nasonis:

Promittas, facito, quid enim promittere ledit?

Pollicitis diues quilibet esse potest.

Natum adagium à Charete quodam Atheniensium Duce, qui quid-
uis cuius pollicebatur.

Album panem tibi pinso.

Λευκὴν μάζαν φρεῖν σοι. Dicitur solitum, vbi quis magnarum rerū
spes amplas ostendit. Est enim maza panis genus. Porro Grecis album
panem in delicijs fuisse, locis aliquot testatur Lucianus. Et hoc ad lucrum
accommodabitur.

Ariolari.

Proverbio dicebatur, qui nihil adferret certi, nihil que presentis eo-
molumenti, verum in diem modo polliceretur. Terent. Sed ego arioler.
Suntum à diuinis, qui predicunt euentura.

Ἐπ' αὐλῆα δ' ὄρεα.

Dicebantur magnifica munera, que postero post nuptias die sponsa
pater adducebat sponso, pompæ cuiusdam specie.

Modio demetiar.

Μεθ' ἔμνη ἀπομετρεῖν. Ingens & cumulatam sperantis emolumen-
tum. In magna quidem rerum abundantia, non heminis, neque con-
gijis, sed modio metimur. Suidas: Modio metiar acceptum à patre ar-
gentum.

Verba importat Hermodorus.

Λόγους γὰρ Ἐρμόδωρε ἔμπορεύετ' αὖτις. Id est, Sunt Hermodori ver-
ba mercimonium. In eum dicebatur, qui præter verba nihil adferret.
Aut in eos, qui verba vendunt pecunia. Quod in poetis, aduocatos summi
venditores rectè dici poterit. Natum aiunt ab Hermodoro quodam Pla-
tonis auditore.

Hesperidum mala.

Μῆλα Ἐσπερίδων δωρεῖσθαι. Id est, Mala Hesperidum largiri, qui
magna, splendida que largiuntur.

Virgil.

Aurea

Aurea mala decem misi, cras altera mittam.

Alybantis hospitis munera.

Aut, Alybantij amici xenia, quoties sit, vt aliquis falso iactet se magna largitum esse, seu verbis dumtaxat, non re præstet beneficium.

Ad pileum vocare.

Ad libertatem inuolare, aut promissis ingentibus seditionem commouere. Macrobius: Dicit aliquis nunc me dominos de fastigio suo deicere, & quodammodo ad pileum seruos vocare. Metaphora ducta à veterum consuetudine, qua serui quum statum mutarent ac manumitterentur, capite raso pileum accipiebant.

Cillicon bona.

Suidas.

Ἄγαθὰ Κιλλικῶν. Id est, Bona Cillicon, subaudi facit, aut habet. Conuenit vbi quis malefactoris ac fædis artibus sibi parauit opes. Huic adagio locum fecit Cillicon quidam, natione Milesius: qui prodita Priensibus Mileto patria, ampliter quidem, sed fædè ditatus est. Is cum prodicionem moliens rogaretur, quidnam esset factururus, respondit, Πάντα ἀγαθὰ γὰρ ἐστὶν, Omnia bona. Vnde prouerbiū effertur etiam ad hunc modum: πᾶντ' ἀγαθὰ, ὡς ἐφ' ἑφ' ἑφ' Κιλλικῶν, id est: Omnia bona, velut inquit Cillicon.

Ἐπειτε νῦν μοι.

Homerus Iliados β.

Ἐπειτε νῦν μοι Μῦσαι, ὅπως μὴ πρῶτον ἔπειθε.

Dicite nunc Muse, dixi ille quippe priora.

In commemoratione rerum ridicularum habebit locum & gratiam.

Ego faciam omnia more Nicostrati.

Suidas.

Ἐγὼ ποιῶσα πάντα κατὰ Νικόστρατον. Id est, Ego cuncta more fecero Nicostrati: pro eo quod est, egregiè. Nam hunc aiunt comædiarum actorem fuisse talem, qualis apud Romanos predicatur fuisse Roscius.

Sponde, noxa præsto est.

Plato.

Ἐγγύα, πᾶσι δ' ἄτη. Id est, Sponde, sed noxa præsto est. Nam qui pro altero spondebet, id pollicetur, quod non sit in ipso situm præstare, nempe fidem alienam.

MAGNI MOMENTI.

Vel Megaram vsque.

Vbi quid significamus magni pretij, nobis que vehementer expetitū, dicimus: Huius rei gratia vel in Indiam vsque proficiscerem. Aut, Digna res est, cuius gratia vel in Hyberniam vsque nauigaretur. Socrates apud Platonem: Mihi sanè tanta cupiditas est audiendi, vt si pedibus vel Megaram vsque ambules, non te sim relicturus.

T 5

Dignum

Plantus.

Dignum propter quod vadimonium deferatur.
 Vbi rem maximi momenti volumus significare, que' que vel quam
 tuis dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cuius gratia vadi-
 monium deferatur. Nam qui vadati sunt, non nisi summo suo periculo
 abesse possunt.

MALEDICENTIA.

Suidas.

Γαμβίλειον.

Prisci dixerunt pro conuitiari ac maledicere, voce ducta ab Iambo
 pede, qui conuitijs repertus est, impetum ferentis atque impetentis ex-
 primens. Vnde & hominem ad conuitiandum propensum γαμβίλειον
 appellant.

Στρωϊώσαι.

Est alterum asperis conuitijs incesse. Athenis erat festum quod-
 dam, in quo ius erat dicterijs & conuitijs in alios ludere. Vnde Στρωϊώσαι
 dici cœperunt, qui liberius in quempiam debacchantur. Festo no-
 men erat σηνια: σηνον enim proprie dicitur, quod asperum auribus que
 molestum est.

Hesychius.

Execrationes ferere.

Αἴρας ἐπιπύου. Dicebantur, qui diis deuouerent aliquem. Inde
 natum, quod apud Cyprios esset solenne, quoties fererent hordecum, ad-
 dito sale, deuouere quibus malè vellent.

Mæsonica dicteria.

Dicteria petulantius iacta, prisci Mæsonica vocabant: σκόμμοι
 Μαιωνικά, à Mæsonē quodam histrione comædiarum Megarensi.

Ultra Hyperbolum.

Υπὲρ τὸ Ὑπερβολόν. Id est, Vincit Hyperbolum. Hyperbolum
 quispiam erat mirum in modum appetens litium. Vnde conuenit in eos,
 qui simili laborant morbo.

MALI RETALIATIO.

Pausanias.

Neoptolemi vindicta.

Νεοπτολέμει & τίσις. Id est, Neoptolemica vindicta. Vbi quis pat-
 titur eadem, cuiusmodi patrauit in alios. Siquidem Neoptolemo Achilles
 filio, qui Priamum in ipsis palatij focus occiderat, vicissim eueni, ut &
 ipse apud Delphos ad Apollinis aram occideretur.

Termeria mala.

Τερμέρια κακά, veteri prouerbio dicuntur ingentia, maxime quo-
 ties mala que quis in alios impegerit, aliquando in ipsius caput retalian-
 tur. Suidas ait locum quendam esse in Caria cui nomen Termerio, quo
 tyranni quandoque pro carcere soleant uti.

Cædimus, in' que vicem præbemus crura sagittis.

Persius Satyra IIII. id est, Vicissim carpinus & carpinur, eide-
 mus,

mus, & ridemur, mordemus et mordemur, ledimus & ledimur. Horat.

Cedimus, & totidem plagis consumimur hostem.

Dedi malum, & accepi.

Beticum adagium est, quo licebit uti quoties eiusmodi permutatio Plinius. videbitur facta, ut malum pro malo sit redditum, & par pari relatum, veluti si quis improbum generum dedisset, ac nulum item improbam recepisset.

Qui quæ vult, dicit, quæ non vult, audiet.

Terentius: Si mihi pergat quæ vult dicere, quæ non vult, audiet. Rursum in prologo Phorm. Benedictis si certasset, audisset bene. In prologo Andrie: Desinant maledicere, malefacta ne noscant sua. In prologo Eunuchi: Tum si quis est, qui dictum in se inclementius existimet esse, sic existimet, sciat responsum non dictum esse. Responsum enim vocat conuitium, conuitio redditum. Vulgò dicitur: Ut salutabis, ita & re-salutaberis.

Eodem bibere poculo.

Est isdem affici incommodis, malis que communibus obnoxium esse.

Plautus: Ut senex eodem hoc poculo, quo bibi, biberet.

MALVM CONDVPPLICATVM, AVT

RENOVATVM.

Ignem igni ne addas.

Μὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ. Id est, Ne incendium incendio addas. Plato lib. De legib. II. vetat ne pueri ad annum vsque duodevigesimum vinum bibant, ne si vini calor accesserit ad feruorem et atus, ignem igni suggerere videantur.

Ignis non extinguitur igni.

Πῦρ ἢ σβέννυ πῦρ. Id est, Igni non extinguitur ignis. Malum malo non tollitur, ira non sedatur iracundia, sed ferocitas sedatur lenitate, malum patientia tollitur, iniuria beneficio vincitur.

Oleum camino addere.

Malò fomentum, ac velut alimoniam suppeditare. Hierony. ad Eustoch. Vinum & adolescentia, duplex est incendium voluptatis. Quid oleum flame adyicimus?

Oleo incendium restinguere.

Ἐλάττω πῦρ σβέννυεν. Dicitur solitum, ubi quis ea admonet remedia, que malum magis ac magis exacerbent. Veluti si quis offensum iurgij & conuiuijs velit placare.

Hydrum secas.

Ἵδραν τέμνεις. Dicitur est loco, Inanis opera.

Malum malo medicari.

Τὸ κακὸν κακῷ φεραπύδν. Est malum aliud alio malo tollere.

Plato.

Sophocles.

Mor-

Morbum morbo addere.

Est conduplicare malum. Euripides: Μὴ νοσῆντί μοι νόσον

Προδοῆς, ἄλλῃς γὰρ συμφορῆσιν βαρύνουμαι.

Ne tu mihi morbo laboranti, alterum

Appone morbum, nam sat hoc premor malo.

Lutum luto purgare.

Πηλῶ πηλὸν καὶ γαίης εὐδῆ. Dicitur, ubi res sordida sordibus tollitur, hoc est, quum sordes non tolluntur, sed mutantur.

Pro caco exoculatus est.

Aristoph.

Quum videmur corrigere quod dictum est, sed altero verbo, quod vel idē polleat, vel magis etiam ledat. veluti si quis dicat: Non furatus est, sed inuolant.

Post Marathonem pugna.

Herodot.

Μετὰ τὴν Μαραθῶνα μάχην. Id est, Post Marathonem prælium. Vbi quis post calamitatem in aliam nouam rursus incidit. Marathon locus est Attice, crebris cladibus insignis, ubi acerrima pugna fuit cum Persis. Simile huic: Post bellum tumultus.

Lis litem ferit.

Phocylides.

Ἐπὶ τῆς δ' ἐπι ἀντιφορέως. Id est, At lis feritur de lite vicissim. Ret secunda iniuria est, non retalianda.

De fumo ad flammam tendere.

De eo qui se à rebus dubijs in præsens exitium conijcit.

Litem parit lis, noxa item noxam parit.

Δίκη δίκη ἐτίκτε, καὶ βλάβη βλάβη. Senarius in rixosos & litium auidos.

Fallacia alia aliam trudit.

Terentius.

Sumtum à consuetudine conantium fallere, ac dolos dolis consarcinantium, ne deprehendantur. Vnde consutus dolis dixit Plautus. Et sit-reles appellat huiusmodi technas. Et apud Homerum, δόλος ὑφαίνειν, id est, Dolos texere.

Refricare cicatricem.

Quere loco laceffentis.

Illico hiems erit.

Aristotel.

Ἐὶ δ' ὁ νότος βορέαν προκαλέσεται, ἀντίπερ χιμῶν. Id est,

Illico hiems fit, ubi boream accersuerit auster.

Vbi malum malo successerit, aut ingens periculum imminet.

Præstat vni malo obnoxium esse quàm duobus.

Aristophanes in concionatricibus hunc senarium prouerbialem refert:

Ἐνὶ γὰρ σὺνί χεῶς κρεῖττον ἢ δύοιν κακῶν. Id est,

Vni atque geminis præstat inuolui malis.

Quos

Quoties vtrumque malum euitari non potest, danda tamen opera quò declinemus alterum, & in id, quod minus habeat incommoditatis, incurramus. Ad hunc locum refertur: Post bellum tumultus, Est pylus ante pylum. Adducetur infra.

MALVM VERTENS BENE.

Nunc benè nauigauit.

Νῦν εὖ πηγάσθηκε ὅτε νεκροζῆμος. Quoties id quod videtur in- Plutarchus.
commodum fortuna præter spem vertit in bonum.

Laqueus auxiliari videtur.

Ἀμύνης ὡς εἰσέειν, ἢ πᾶσι. Id est, Laqueus ita vt videtur, & bono fuit. Dicitur ari consuevit, quoties incommodum alicui verteretur in bonum. Veluti si quis Turca bello captus seruiret apud Christianos, is que hac occasione nostræ religionis sacris initiaretur. Aut si diues ad inopiam redactus, hac occasione fieret ex luxurioso sobrius, ex impio pius.

Bellum haud quaquam lacrymosum.

Ἄδρυκος πόλεμος. Id est, Bellum lacrymis carens. Vbi victoria Laëcius.
contigit circa cadem & sanguinem. Effertur etiam ad hunc modum:
Lucretium statuit trophæum.

MALVM ASSVETVM.

Callum ducere.

Pronerbiales metaphora sunt: Callum ducere, & Occallescere, si quis dem ad animum torqueantur. Quinctilianus libro duodecimo: Et ingenio adhuc alendo callum inducere. Sæpiusculè legimus apud Tullium, occalluisse aures, quum assuetudo sensum mali adimit.

Dies adimit agritudinem.

Terent. in Heaut. Quod audio vulgò dici, Diem adimere agritudinem hominibus.

Malorum assuetudo.

Qui malis assueuerit, ac permulta tulerit, commodiùs fert & aliud, Homerus.
si quod inciderit infortunium.

Neque enim ignari sumus.

Vbi quis ad tolerantiam presentium incommodorū animat sese præteritorum malorum recordatione, non infestiuiter vsurpabit illud ex Odyss. γ.

Τὴν δὲ δὴ κατὰ τὴν, καὶ κύντερον ἄλλο πῶς ἔτλης. Id est,

Obdures anime, & quondam grauiora tulisti.

Id emulans Virgilius inquit:

O passi grauiora, dabit Deus his quoque finem,

Durate, & vosmet rebus seruate secundis.

Nota

Nota res mala, optima.

Plautus.

Dicitur est sub persona senis, suadere conantis amico, ne uxorem tamen si malam repudiaret, aliam ducturus, propterea quod plerumque fit, ut qui commutat primum, pro malo peius accipiat, tum ignotum pro noto, insuetum pro familiari. Tantum enim valet assuetudo, ut mala quibus assueuerimus, optima videantur. Contra, que sunt optima, propter insolentiam pessima videantur.

Vfus est altera natura.

Nihil hoc dicto celebratius: Εἴθε, ἄλλη φύσις, id est, Vfus altera natura. Natura nihil efficacius, potentius ue. Vnde Satyricus: Custode & cura natura potentior omni.

Scarabeo citius persuaseris.

Lucianus.

Θᾶσσος ὁ κένταυρος ἐν μύθῳ εἰδένῃ. Id est, Citius scarabeum in diuersam sententiam pertraxeris. De ijs qui malis assueuerunt, a quibus reuocari non possunt, eò quod assuetis videantur optima.

MALVM ACCERSITVM, AVT
RETORTVM.

Iliensis tragædos conduxit.

Lucianus.

Ὁ Ἰλιεύς τραγῳδίας ἐμῶδ' αἶσα. Vbi quis vltro prouocat quempiam, vnde sua audiat probra.

Suo iumento sibi malum accersere.

Plautus.

Qui ipse sibi malorum est auctor, suo iumento sibi malum accersere dicitur. Tanquam suo sumtu sua que opera, quasi suo pte plausiro, malorum sarcinam apporet sibi.

Suo sibi hunc iugulo gladio, suo telo.

Terent.

In eum qui suis ipsius dictis reuincitur, aut qui suo pte inuento dolo ue capitur. Ouid:

Remigium que dedi, quo me fugiturus abires.

Heu patior telis vulnera facta meis.

Suo ipsius laqueo captus est.

Metaphora sumta ab ijs, qui instructis pedicis, aubus, aut feris insidiis tendunt.

Suo ipsius indicio perijt forex.

Terentius: Egomet meo indicio miser quasi forex hodie perij. Donatus admonet esse prouerbium in eos, qui suo pte voce produntur. Atque hinc existimat ductam esse metaphoram, quod foricum proprium sit, stridere clarius, quam mures, &c.

Incidit in foueam quam fecit.

In Odis Davidicis: Λάκκην ὤρυξ, ἔάντερουσεν αὐτὸν, καὶ ἐμπεσόντα εἰς τὴν ὄρυξον, ὃν ἐργάσατο. Lacum fodit, & aperuit eum, & incidit in foueam, quam fecit.

Captan-

Captantes capti sumus.

Αἰρῶντες ἡρήμεθα. Quum res praepostere euenit, ut ipsi circumueniamur ab ijs, quibus conabamur imponere.

In venatu perijt.

Lucianus: Αὐτὴν τε ἀπώλετο ἕωδὸν ἄεργος. Id est, Et ipsa venatu perijt, hoc est, dum adolescentem venatur, studeat que irretire, etiam ipsa sese perdidit.

Hanc technam in teipsum struxisti.

Eandem sententiam aliter expressit Lucianus:

Ὡς τὸ σοφισμὸς κτ' σαυτῶν σαυτὲς θεικας. Id est, Itaque commentū in tuum ipsius exitium reperisti. De herediteta, qui veneno quo senem appetiuerat, ipse forte fortuna captus interijt. Utendum erit quum dolus in alterum excogitatus, in caput auctoris recidit.

Qui inspuerit in cauernam formicarum.

Ὡς ὁ πτύσας εἰς μυρμηκίαν, οἱ δὲ τὰ χεῖλη. Id est, Quod qui inspuerit in agmen formicarum, huic intumescunt labra. Torqueri poterit in eos, qui multitudinem imbecillium quidem, sed tamen numerosam & concordem prouocant.

Ex ipso boue lora fumere.

Ἐκ τῆς βόως τῆς ἰμάλλης λαμβάνειν. Qui quo ledunt quempiam, Plutarchus. ab ipso quem ledunt accipiunt. Metaphora sumta ab agricolis, qui lora redunt e boum tergoribus, quibus boues vinciunt.

Viro Lydo negotium non erat, at ipse foras profectus parauit.

Ἀνδρὶ Λυδοῦ πένεργα ἔκ ἤν, ἀλλ' αὐτὸς ἐξελθὼν ἐπείρατο. Dicitur solitum, vbi quis impatiens orij, ipse sibi negotium ac turbam accersit.

Talia gignit bellum.

Cicero.

Τοιαῦθ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξεργάξεται. Id est, Similia bellū calamitosum parit. Docet hic senarius. E' dissidijs eorum qui rempublicam administrant, multa gigni absurda. Id translatum ad priuatum discordiam, plusculum habebit gratie.

Securim iniicere.

Cicero.

Dicuntur qui vehementer ledunt ac vulnerant.

Sibi parat malum, qui alteri parat.

Aristotel.

Ipse sibi mala cudit, quisque alij mala cudens. Nemo potest alterum iniuria afficere, nisi prius ledat seipsum. Qui alium fraudat pecunia, se ipsum spoliat bona mente, grauius seipsum ledit quam alterum.

Chius dominum emit.

Athenæus.

Χίος πωρὸν τῶν ἀνήσκατο. Id est, Chius dominum mercatus est. In eos quadrabit, qui sibijpsis malum accersunt. Natum inde, quod quum Chij

Chij primi seruis mercenarijs instituisent vti, postea subacti à Militiade Cappadoce, proprijs seruis vincti sunt traditi.

Gellius.

Mala attrahens ad se, vt Cæcias nubes.

Κακὴ ἐφ' αὐτὸν ἐλκων ὡς Καικίας νέφος. Id est, Sic mala sibi ipsi, vt Cæcias nubem attrahens. In eos, qui sibi ipsis litium ac negotiorum materiam pariunt, accersunt que. Ducta similitudine ab eius ventis natura, cui nomen Cæcias.

Suidas.

Omnes attrahens, vt magnes lapis.

Πάντας γ' ὑφελκων, οἷα μαγνήτης λίθος. Id est, Cum eta attrahens, haud aliter ac magnes lapis. Ducta metaphora à natura lapidis, ferrum ad se trahentis.

Ne quid suo suat capiti.

Terentius in Phormione: Pro eo quod est, ne quid mali sibi conciliet.

In cælum expuis.

Εἰς οὐρανὸν πτύεις. Id est, Facis quod in tuum ipsius recidat caput. Aut, Obloqueris his, qui facile possunt ledere. Confine illi: Aduersus stimulum calcitrare.

Spontanea molestia.

Celebratur inter Græcos cum primis bellus, & elegans trimeter.

Αὐθαίρετος λύπ' ἐστὶν ἡ τέκνων πωροῦ. Id est, Vtroneus dolor est parare liberos. Dicitur non potest quantum, & quam molestum negotium sit, educare filios: præsertim cum adeo pauci sint, qui parentum officio respondeant.

In tuum ipsius malum lunam deducis.

Εὐὶ σεντῶ τὴν σελήνην κατὰ τὴν ἑλῆϊς. Aglaonice quæpiam, quum per Astrologiam defectus præsciret, iactabat se lunam e celo detracturam in terras. Atque eius iactantie pœnas dedit. Prouerbiū igitur hinc sumtum dicebatur de ijs, qui suis ipsorum artibus sibi malum accerferent.

Lunam detrahere.

Τὴν σελήνην κατὰ πῶ. Id est, Lunam detrahit. Consuevit dici de eo, cui res vehementer aduersæ viderentur. Sumtum ab Aglaonice, vt supra.

Dares Entellum prouocas.

Conueniet vti, quando quisquam iuuenili temeritate laceffet alium quem, non perinde promptum ad suscipiendum certamen, verum intolens, si semel inierit. Sumtum ex quinto Aeneid. lib.

Atlas cælum.

Ἀτλας τ' ἐβροντῶν. Subaudiendum, suscepit. Dicitur solitum de his, qui sese magnis & molestis inuoluunt negotijs, ipsi que sibi malū accersunt.

Nam

Nam hic celum hospitio suscepit. Deprehensus autem, quod illi struxisset in fidiis, preceps datus est in mare Atlanticum.

Accersitum malum.

Ἐπιπυσιὸν κελόν. Accersitum malum dicitur, cuius ipse tibi causam præbueris. Hometus.

Corus serpentem.

Κόραξ τὸ ὄφιν. Vbi quis suo ipsius inuentu perit. Sumtum ex apologo quodam Aesopi: Corus esuriens serpentem in aprico dormientem conspiciatus rapuit, a quo morsus perijt. Cognatum ei: Corus scorpionum. Torquere licet in hominem ob edacitatem periclitantem.

Bis interimitur qui suis armis perit.

Magis dolent incommoda, quibus ipsi dedimus occasionem.

Colubrum in sinu fouere.

Ὅφιν ἐν τῷ κόλπῳ φάλπειν. Ad est, Serpentem in sinu fouere. Dicitur qui completitur amore, studioque prosequitur ingratum. Sumtum ab apologo quodam Aesopi.

Hostis domesticus.

Plato.

Vbi malum non aliunde proficiscitur, sed ex nobis ipsis nascitur.

Capra gladium.

Αἰεὶ μάχαιρον. Subaudi, reperit. In eos dicitur, qui ipsi reperiunt, quo pereant.

Pyrausta gaudes gaudium.

Χάραυ πυραύστῃ χαίρεις. De momentanea fluxa que voluptate. Ostendimus alicubi pyraustam ad lucernam aduolantem, ambustis alis perire. Vnde natum proverbiū: Pyrauste fatum. In eos, qui sibi ipsis exitium accersunt.

Prudens in flammam mittere manum.

Hieronymus usurpat pro eo quod est, sciens expono me discrimini, malis que obijcio.

Calidum prandium comedisti.

Plautus.

Fecisti, quod tibi magno malo sit futurum. Ab his sumtum, qui se noxijs ac lethiferis ingurgitant cibis, postea ventris tormina sensuri.

Malum consilium.

Malum consilium consultori pessimum. In eos, in quorum caput recidit, quod alijs perperam consuluerunt. Hesiodus:

Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχε' ὄνηξ, ἄλλω κακὰ τεύχεον.

H' ἵ κακὴ βελή τῷ βλεύσσειν κακίση. Id est,

Ipse sibi nocet is, alium qui ledere querit.

Consultum malè, consultori pessima res est.

Camelus desiderans cornua, etiam aures perdidit.

H' κάμηλ' ἐπιθυμῆσαι κεράτων, ἔ τὰ ὄντα πρὸς τε πάλαιον.
 Conueniet in eos, qui dum peregrina sectantur, ne sua quidem tuerentur.
 Suntum ex apolego de cameli, qui per oratorem cornua à Ioue postula-
 runt. Ille offensus stulta postulatione, aures quoque refecuit.

Sibi malum reperit.

In eum qui suo leditur inuento, quadrabit illud Homeri ex O-
 dyss. Φ.

Οἱ τ' αὐτῷ πρῶτον κακὸν εὑρετο οἰνοβαρτίων. Id est,
 Qui sibi perniciosi vel primum repperit ipse
 Vino victus.

Dicitum est de Eurytione, qui primus inuenit usum vini, peremitus à
 Lapithis.

Cæno puram aquam turbans, nunquam inuenies
 potum.

Dici solitum, ubi quis ea, que sunt per se pulcherrima, contaminat ad-
 mixtis ijs, que sunt turpissimis.

Bellerophontes litteras.

Zenodorus.

Βελλεροφόντης τὰς ἀμύβας. Subaudiendum, adfert, aut aliud
 aliquod. A ocis erit huic prouerbio, quum quis litteras velut commendas
 titias profert, que contra ipsum sint descriptæ. Vulgo litteras Vrie ve-
 cant. Plantus:

Tace, nullus homo dicit, he tabule te arguunt,
 Quas tu attulisti, he te vinciri iubent.
 Aha Bellerophontem iam tuus me fecit filius.
 Egomet tabulas detuli, vt vinceret.

Ale luporum catulos.

In eos qui leduntur ab ijs, de quibus bene meriti sint, aut in ingra-
 tos. Nam plerumque solet id usu venire illis, qui catulos luporum enu-
 triunt.

Phoci conuiuium.

Idem.

Φώκας ἐσθλόν. Id est, Phoci pramium, siue conuiuium. Dicitur
 factum, ubi quis suo malo conuiuas acciperet. Aiunt Phoco cuiusdam fi-
 liam fuisse iam nuptijs maturam. Is protos (nam erant complures) con-
 uocare solitus, premia statuebat, & conditionibus subinde nonis propo-
 sitis nuptias prorogabat. Quamobrem indignati iuuenes, Phocum in
 conuiuio trucidarunt.

Puer glaciem.

Zenodorus.

Ο' παῖς κρύσταλλον. Dicebatur in eos qui quum retinere quippiam
 non possint, nolunt tamen amittere. Veluti si quis magistratum recusis
 deponere, cui gerendo sit impar.

Athenæus.

Turdus ipse sibi malum cacat.

Kizla

Κίχλα χέζει αὐτῆ κακόν. In eos, qui sibiipsis ministrant exitij
causam. Siquidem viscum, auctore Plinio, non provenit, nisi matu-
ratum in ventre, ac redditum per anum aluum, maxime palumbium ac
turdorum.

Tute hoc intristi, tibi omne est excedendum.

Terentius.

Verba sunt Phormionis parasiti, qui quoniam fuerat auctor consilij
de ducenda puella, equum esse putat, ut suo periculo rem item expediat.
Translatum ab alliaio rusticorum mortario. Idem: Colo quod apt. isti,
ipsi tibi nendum est. Id est, Tu inipiundi auctor extitisti, nunc idem
explicies oportet.

Faber compedes, quas fecit, ipse gestet.

Ausonius.

Competit in eos, qui sibiipsis auctores sunt malorum. Flagellum ipse
paravit, quo vapularet.

Ipsè sibi mali fontem reperit.

Athenæus.

Sunt enim et perniciosi fontes, quorum aqua gustata mortem aut
insaniam adferat.

Bos aduersus seipsum puluerem mouet.

Zenodorus.

Βῆς ἐφ' ἐαυτῶ κινεῖται. Id est, Bos aduersus seipsum puluerem
mouet, sine festinat. Vbi quis ad suum ipsius malum volens lubens que
ducitur. Nam boues facile se prebent vinciendos.

Echinus partum differt.

Suidas.

Ἐχίνος τὸ τόνον ἀναβάλλει. De ijs qui prorogarent quippiam suo
malo. Veluti qui creditam pecuniam comperendunt, tamen aliquando
reddendam vel maiore cum fenore. Aiunt echinum terrestrem stimula-
ta alio remorari partum, deinde iam asperiore ac duriore facto factis
mora temporis maiore cruciatu parere.

Nostris ipsorum alis capimur.

Athenæus.

Τοῖς αὐτῶν πτερυγῶν ἀδίσκομεθα. Id est, Nostris ipsorum pennis ca-
pimur. Fertur autem apolozus huiusmodi: Aquilam ictam sagitta, quam
inspexisset iaculum ad imaginem pennarum effictum, imitatum que,
dixisse: Hec non ab alijs, imò pennis proprijs capimur. Conueniet tu eos,
qui ipsi prebent occasionem sui mali.

Capra contra sese cornuta.

Ἡ αἰὲ κατ' ἐαυτὴ τὰ κέρατα. Ab apologo natum. Capra quæpiam
quum esset iaculo vulnerata, circumspiciens vnde nam id mali sibi ad-
uenisset, arcum contemplans capris cornibus compactum dixit ad huc
modum: In meam ipsius perniciem produxi cornua.

Carpathius leporem.

Aristotel.

Ὁ Καρπῶ ἀδιστὸν λαγόν. Dicebatur in eos, qui sibi rem no-
xiam accerferent. Hinc deductum adagium, quod quum in Carpathio-
nari insula lepores non essent, illi curarunt importandos alicunde. Verum

ubi eius animantis magna vis increuisset, et est mira fecunditas, fruges insule populari cæperunt.

Calidam veruti partem.

Τὸ Τερμὸν τῆ ὀρεῖλῆ. Subaudiendum, arripuit. Vbi quis per imperitiam negotij, ea parte rem ag greditur, qua minime tutum fuerat ag gredi. Sumta metaphora ab ys, qui per imprudentiam, eam veruti partem manu prehendant, que caleat, deinde offensi reijciunt, & alteram partem apprehendunt.

Zenodorus.

Cornix scorpionum.

Κορώνη τὸ σκορπίου. Subaudiendum, rapuit. Quadrat in hos, qui parant eos ledere, unde tantumdem mali sint vicissim accepturi. Quem admodum cornix correpto scorpio, arcuata illius cauda, vulnus accepit lethale, perijt que.

Plautus.

Cornutam bestiam petis.

Qui illum laceffit, qui paratus sit retaliare iniuriam.

Cicadam ala corripuisti.

Lucianus.

Τίττιζα πτεροῦ σωεῖληφας. Cicade si presseris alas, vehementius etiam perstrepit, ita ne quis hominem poetam sibi faciat inimicum. Floratius, Genus irritabile ratum, dixit.

Plautus.

Irritare crabrones.

Τὰς σφηκιάς ἐρεθίζειν. Id dictum est à poeta in mulierum ingenium, quibus iratis si repugnes magis prouoces. Est autem crabro insecti genus, affine vespi, pertinacissimum, aculeo que pestilentissimo.

Suidas.

Ocypedem excitas.

Ὁ κτώπην ἀνεγείρας. Nimirum scorpionum, quem non nisi tuo periculo suscites.

Aristoph.

Anagyrum commoues.

Ἀνάγυρον κινεῖς. In eos, qui sibiipsis malorum auctores essent. Anagyrum genium quendam existimant, qui propter violatum sacellum suum vicinos omnes funditus euertit.

Suem irritat.

Diogenian.

Υἱὸν ὀρῖναι. In audium rixarum dicebatur. Suis enim agrestis prouocatus, recta petit eum, à quo prouocatus est.

Leonem stimulas.

Τὸν λέοντα νότεις. Id est, Leonem pungis, seu vellicas. De his, qui potentem ac ferocem in suum ipsius exitium prouocant.

Catullus.

Ipsa olera olla legit.

In eos quadrabit, qui suum ipsorum vitium in aliud quippiam reijciunt: aut, qui sic ad scelus aliquod, quasi facti sunt, ut non possint non peccare. Nam olla coquendis oleribus nata est.

Virgilius.

Fontibus apros. Floribus austrum.

Vbi

Vbi quis optat nocitura.

Eheu, quid volui misero mihi? floribus austrum

Perditus, & liquidus immisi fontibus apros.

Nam auster ventus floribus inimicissimus est.

Leonem radere.

Λέοντα ζυγείν dicuntur, qui seroces & præpotentes arte tractant & illidunt magno suo periculo. Vsurpauit hoc adagium Socrates apud Platonem lib. De Repub. I. negans se vsque adeò dementem esse, vt leonem ausit tondere, & Thrasymacho homini præferoci illudere.

Nemo læditur nisi à seipso.

Diogen.

Nemini sit iniuria si eam existimet ad se non pertinere.

Arcadium me postulas.

Ἀρχαδίω μὲ ἀστῆς. Conuenit vel in magna vel inutilia petentem.

Enrycles.

Ἐνρύκλις. Vulgato cognomine dicebatur, qui de se suis que incommodis aliquid diuinaret. Hoc nomine vates fuit quispiam Ἐπείριμωδῶς cognominatus, hinc, ni fallor, quòd ex astris vera prædiceret, παρὰ τὸ ἰταλῆιν.

Ipsè sibi perniciem accersiuit.

In eum qui sibi pertinaciter accersit malum, cui veluti fato destinatus sit, congruet illud ex Homeri Iliad. v.

Τὸν δ' ἄγε μῆτις κενὴ θανάτοιο τίλοσδ' εἶ. Id est,

Istum mortis in exitium mala parca trahebat.

Bœotis vaticinare.

Βοιωτῶν μαντεύσασθαι. Abominātis est sermo, perinde vt si dicimus, hostibus ista vaticinare. Aptius dicitur in eum qui tristitia vaticinatur, si quando precabimur vt ea in ipsius caput recidant.

Zenodotus

Ipsi testudines edite qui cepistis.

Ἄντοι χελώνας ἐδίεθ' ὅτι περ εἶλετε. Id est,

Qui prendidistis, idem edite testudines.

In eos dicitur, qui postea quàm inconsultè quippiam adorti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo negotio admisceant. Ex apologo quodam nata parœmia.

Oenoe charadram.

Ὀινὴν τὴν χαράδραν. Id est, Oenoe torrentis alueum. Charadra significat Græcis eam terre fissuram, quæ aqua pluuia, aut torrens, nonnunquàm terre motus efficit. Dici solitum in eos qui ipsi malum accerserent. Hinc nata parœmia, quòd Oenoe vicus quidam sit Attice, quem qui incolabant, aluèu quendam torrentis vicinū suis finibus incluserūt,

Hesychius.

deinde ingruente immodica vi aquarum & ob id corruptis agris, agricolationem perdidisse. Effertur adagium ad hunc quoque modum: Οὐραίοι τὴν Ζεφύρον, id est, Oenei charadram. Vbi quippiam accersitur ad commoditatem, unde pernicies adfertur.

Malum bene conditum ne moueris.

Virgilius.

Μὴ κινεῖν κακὸν εὖ κείμενον. Id est, Ne moueris malum bene conditum, siue quiescens. In eos, qui sua stultitia sibi turbas excitant.

Mouere Camarinam.

Κινεῖν τὴν Καμαργίωλον. Est sibiipsum malum accersere. Camarinus palus est iuxta oppidum eiusdem nominis, que siccata pestilentiam creauit, &c.

Pyraustæ interitus.

Zenodorus.

Πυραύστῃ μὸς. In eos dicebatur, qui sibiipsum exitium accersunt. Ait enim Zenodorus pyraustam insectum esse, quod lucernis aduolet, atque ita exustis aliis, concidat, pereat que.

Ipsò cratere.

Ipsocratere contingant mala. Dictari solitum de ijs, in quos recidit, quod per insidias in alios moliebantur. Crateram enim quasi malorum fontem vocat. Vnde κρατὴρ κακῶν, id est, Crater malorum.

Docui te uinandi artem, & tu me vis demerere.

In eos quadrat, qui benefacta malefactis reuolant.

Facem bibit, qui vinum bibit.

Qui fructus sit optimis, eundem boni consulere debere deteriora. Aristophanes in Pluto:

Ὁ μῶς δ' ἐπὶ δὴ τὸ οἶνον ἤξις

Πίνει, σιωπευποτόιον ἐς ἡ τὴν τρύβα.

Id est,

At ubi haud grauius bibere vinum es: sex item

Tibi nunc eidem est ebibenda scilicet.

MALVM MALE VITATVM.

Lucianus.

Fumum fugiens, in ignem incidi.

Καυόνυγε φεύγων, εἰς τὸ πῦρ πρᾶπτου. Dum vito fumum, siue vitam in ipsam decidi. Horatius:

In vitium ducit culpe fuga, si caret arte.

Euitata Charybdi in Scyllam incidi.

Τὴν Κάρυβδι ἐκφυγὼν τῇ Σκύλλῃ πρᾶπτου. Dum vito granus malum, in alterum diuersum incidi. Sumtum adagium ab Homericâ fabula, que narrat Ulysses, dum metu Charybdis propius ad Scyllam nauem admouet, sex e comitum suorum numero perdidisse.

Ne cinerem vitans in prunas incidas,

M

Μὴ τέφρον φεύγων εἰς ἀνδροκίον πίσης. Id est, Ne cinerem fugiens, in carbonariam incidas.

Cucurrit quispiam, ne pluuia madesceret, & in foueam praefocatus est.

Apostolius.

Vbi quis leuitus malum incautus fugiens, in maximum incurrit.

MALVM IMMEDICABILE.

Chironium vulnus.

Zenodotus.

Χειρῶν ἐν ἔλκῳ. Immedicabile malum appellabant. Chiron in bello aduersus centauros, ictus ab Hercule, vulnus immedicabile accepit in pede, vnde perijt.

Podex lotionem vincit.

Vide, Ingenij malitia.

Acesias medicatus est.

Ἀκεσίας ἰάσεται. Dicitur solitum de re, que semper vergeret in deterrius, quod que magis accuraretur, hoc peius haberet. Occasionem adagio dedit Acesias quidam medicus imperitus.

Non liberat podagra calceus.

Plutarchus: Οὐτε ποδάγρας ἀπελάττει κεφαλαιγίας, οὐτε διαπτύλιον πολυτελής παρανοχίας, οὐτε διάδημος κεφαλαγγίας. Id est, Nec podagra liberat calceolos, nec pretiosus anulus vnguium vitio, nec diadema capitis dolore. Plutarchus vitur ad hunc modum: Si diuitie reliqua que fortune munera non tollunt morbos corporis, quanto minus mederi possunt animi malis?

MALVS VICINVS.

Salfuginofa vicinia.

Aristoph.

Ἀλμυρὸν γὰρ ὄρημα. De sterili, agresti, atque inhumana vicinia dicebatur. Traductum ab agris mari finitimis, qui plerunque solent ad culturam inhabiles esse.

Aliquid mali propter vicinum malum.

Plautus.

Admonet vti bonorum conuictum & consuetudinem expetamus, vt malis nos quam maximè possimus abducamus.

Si iuxta claudum habites, subclaudicare disces.

Plutarchus.

Ἄνθρωπος περιτρήσης ἰσοσκάζειν μεθ' ἑσθής. Prouerbiū admonet periculosam improborum hominum consuetudinem vitandam.

MANSVETVDO.

Maectata hostia lenior.

Horatius: Maectata veniet lenior hostia. De spontaneis ac mansuetis. Summū est à sacrificijs, in quibus explorabatur hostia, ducto per frontem eultro. Id que maectare vocabant. Vnde, qui spectata sunt virtute, eos maectos virtute vocant.

Auricula infima mollior.

Tullius *vsurpat in epistolis*. Translata metaphora ab ea auricula parte, qua non est aliud in humano corpore mollius, aut flexibilius.

Sedens columba.

Ἡ μένη πεδειαίς. Suidas indicat dici solitum de supra modum mansuetis ac simplicibus. Nam columbe quum auolant, fallunt ceteras pernicitate volatus: quum sedent, nihil mitius ac simplicius.

Spongia mollior.

Ad eandem formam dicebatur. *Pepono mollior*. Mitior malua. Item: *Cinedo mollior*. Prisci saltatores & pantomimos cinedos vocabant.

Theocritus.

Apio mollior, aut mitior.

Ἀπίος πυριγενής. Id est, Apio mitior. Est autem apius Græcis *raphanus*, aut *pyri genus*.

Plautus.

Oleo tranquillior.

In homines minime iracundos, leni que ingenio præditos. Ἀλίκοις φύσιν ἡσυχία. *ris natura sumta*.

Diogenian.

Mitior columba.

Πραότερη πειραεῖς. Id est, Mansuetior columba. *Columbina simplicitas ubique laudatur*.

Cera tractabilior.

Κηρὸς ἐὼς ἀλάτεις. De vehementer docili dicebatur, aut de ingenio facili, tractabili que, & in quemuis habitum sequaci. Horatius, *Cereus in vitium flecti, monitoribus asper*.

MEMORIA.

Cicero.

Iucundi acti labores.

Ex ipsa hominum natura sumtum adagium. Est enim hoc insitum omnibus, ut iucunda cuique sit anteaكتورum malorum aut periculorum secura recordatio, commemoratio que præsertim insignium fatalium.

Amphis.

Quæ dolent, molestum est contingere.

Vniquisque inuitus audit sua incommoda, maxime ea, quæ sunt cum aliqua infamia coniuncta. Velut turpitudinem generis, vitium forme, &c.

Vbi quis dolet, ibidem & manum habet.

Ὅπου τις ἀλγί, καὶ οὐκ ἔχει τὴν χεῖρ ἐξεί. Id est, Vbi dolet quis, ibi & manum frequens habet. Tēpestiuiter vtetur, quum significabimus quempiam ea tractare, de que vs libenter verba facere, que mouent animimum. Plutarchus huc torquet, vbi quid siue dolet, siue delectat, ibi quisque linguam habet.

Aurem

Aurem vellere.

Aurem vellere veteres dicebant admonere, à prisco ritu sumta figura Virgilius.
 ra, quo in ius ducturi quempiam, aurem vellicabant, attestantes eum,
 quem quasi testem meminisse volebant.

Iucunda malorum præteritorum memoria.

Αἴμα ἡδὺ τὸ σθένος μνησθῆναι πόνων. Id est, Meminisse laborum
 suave, qui seruatus est.

Ignarium dare.

Stimulus fodere, Fodere latus, Tangere aliquem cubito. His gestibus Seneca.
 admonemus, quemadmodum & vellendo aurem. De lapide pyrite tra-
 ctum, quem alij viuum, nonnulli ignarium vocant. Plura quere loco,
 Incitare.

Tanquam meum nomen, tanquam digitos.

Tanquam meum nomen, & tanquam meos digitos teneo, si quando
 promium, certam' que memoriam significare volumus. Martialis:

Totis diebus Afer hæc mihi narras.

Et teneo melius ista, quàm meum nomen. Iuuenalis:

Tanquam vnques, digitos' que suos.

METVS EX CONSCIENTIA.

Fures clamorem.

Οἱ Φόβος τὴν βούην. Subaudiendum, timent aut senserunt. Quadra-
 bit in eos, qui sibi conscij, metuunt ne deprehendantur. Habet hoc autè
 cum omni malefacti conscientia, tum præcipuè furti, vt hominem trepi-
 dum reddat ac lucifugam.

Lupus aquilam fugit.

Diogen.

Λύκος ἀπὸν Φεύγῃ. Vbi periculum imminens cuitari non potest.

Aquilam enim, alata quum sit, frustra lupus fugit,

Lupus ante clamorem festinat.

Idem.

Λύκος ἀπὸ τῆς βούης ἀπὸ δει. Vbi quis admissi conscius, vltro timet,
 priusquam accusetur.

Conscientia mille testes.

Quintilia.

Heu quàm difficile est crimen non prodere vultu. Sensus interprete
 non eget.

METVS POENAE.

Funiculum fugiunt miniatum.

Τὸ χοιρίον Φεύγῃσι τὸ μινιωμένον. Id est, Vitant Sinopi colli Aristoph.
 tam restim rubra. Aptè dicitur, vbi quis properat officio suo fungi, non
 ex animo, sed ne in mulctam incidat. Atheniensium magistratus funem
 parant rubro colore, quem minium vocant Latini, nonnulli cinnaba-
 rim appellant, oblitum. Hoc duo ministri publici populum cingentes
 agebant

agebant in concionem. Studebat quisque funiculum effugere, propterea quod quisque colore notatus appareret contagio fumis, is multam pendere cogebatur.

Manum de tabula.

Marcus Tullius in epistola quadam: Hæss tu manum de tabula. Magister adest citius, quam putavimus. Peculiariter conveniet in scriptores plus satis acutos, & morose cuiusdam diligentie, qui sine fine premunt suas lucubrationes, semper aliquid addentes, adimenes, immutantes, &c.

Pythagoras.

Metus infamiae.

Cum dicemus nos hominum de nobis opinione rumoribus que commoveri quò minus mutemus consilium, conveniet illud Home.

Αἰδέομαι Τρώας, καὶ Τρωάδας ἄλλοισι πῶλως.

Troianos ac Troianas vereor que, pudet que.

Horatius.

Absque baculo ne ingreditor.

Αἴνευ ξύλων μὴ βιάδιζε. Id est, Absque ligno ne ingrediare. Inermis ne sis, verum semper ad manum sis quo depellat, si quis forte querat ledere.

Homerus.

Cautus enim metuit.

Qui non ex animo, sed mali metu continent à maleficio, in eos quod drabunt he metaphore :

Cautus enim metuit foueam lupus, accipiter que
Suspectos laqueos, ad optum miluius hamum.

In tempore cauenda pœna mali.

Quoties admonetis, ut multò antè occurratur malo prius quam oppresserit nos, aut cessandū à peccando, prius quam ingruat diuina vincta, vsui erit illud Homeri :

Αἰὶά πολὺ πρὶν

Φυλάσσομεν, ἄσπευ καὶ παύσομεν. Id est,

Verum nos multò antè modum finem que velimus

Ponere.

Samiorum mala metuis.

Τὰ Σαμίωv ὀποτιεύεις. Dictitatum de ijs, qui metuerent proditionem. Narrant Athenienses olim in Samios, quosunque cepissent, inelementius seuisse, atque alios interemisse, alios confixisse sama. Id est supplici genus. Sami vicissim, si quos cepissent Atheniensium, hos ad eundem modum cruciabant.

Hesychius.

Volam pedis ostendere.

Τὸ κέλιον τῆς ποδὸς δειξά. Id est, Cautum siue volam pedis ostendere. Dicuntur, qui in bello fugiunt. Dicitur & vulgò in fugaces, Calcanem ostendere. Vertere terga apud historicos.

Περί-

Περίτρεμμε.

Περίτρεμμε probrose dicitur, qui sese per omne rerum genus voluit. In molles ac meticulosos.

MINANTIS.

Et meum telum cuspidem habet acuminatam. **Homerus.**

Recte vtemur, quoties fatebimur nos inferiores quidem esse, verum non deesse tamen quo queamus nocere. **Quid.**

Et mihi sunt vires, & mea tela nocent.

Si tibi machæra est, & nobis vrbina est domi.

Plautus in Bacchidibus: Quoties malum malo opponitur. Nam machæra & vrbina, utrunque teli genus est. Simillimum illis: Par pari, & Malo nodo malus querendus cuneus.

Æacidinæ minæ.

Non sine prouerbij specie dictum est, pro atrocibus ac superbissimis minis.

Φυδ'όπου εγω οϊον τά σά.

De minus ac terriculis inanibus, aut quum ostenditur arte periculum, quum re nullum sit periculum. Translatum à militari astutia, qua fit ut ad territandos homines noctu diuersis locis ignes incendunt, ut ingens exercitus esse credatur. Eos ignes assimilatos Φυδ'όπου εγω vocant.

Complurium thriorum ego strepitum audiui. **Aristoph.**

Πολλῶν ἐγὼ θρίων ψόφου ἀκήρυγα. Ad est, Thriorum ego strepitum audij complurium. Senarius est prouerbialis, quo minas & inane clamorem nos contemnere significamus. Porro thria à Græcis dicuntur ficulnea folia, quæ quum incenduntur, minacem quandam edunt strepitum.

Ollam alere.

Suidas.

Χόρταιν τρέφειν. Dicebantur, qui metum ostenderent quo deterrent quempiam. Veluti si quis presidium alicubi collatum habeat, quo minus vicini res novas moliantur. Sumtum à more ciuitatis Atheniensis, in qua ollis in tectis disponere consueverunt ad deterrendas vlulas, quarum illis maxima vis. Nam ollarum strepitum omne genus auium reformidat.

Ferrum & flama.

Quum exitiabile bellum significamus, ferro, flama' que rem geri dicimus, siue ferro, igni' que.

Igni, ferro' que minari.

Qui extremam denuntiant inimicitiam, igni, ferro' que minari dicuntur. Venustus erit, quoties ad animi res transfertur, veluti si quis dicat
Cicero.
philem

philosophos cuiusdam igni, ferro' que minitari, quod in eum parent atrociter scribere.

Aristoph.

Tolle calcar.

Αἰρεῖ πλῆκερον ἀμωπτήριον. Id est, Tolle calcar vltorium. In eum dici solitum, qui iam vltionem parat. A' gallus metaphora sumt a pugnat' inituris, quibus ferrei stimuli quidam alligari solent, quo se tueantur inter certandum.

Qui paratus ad resistendum.

Qui significare vult, se nequaquam detractare certamen, sed abire de suppere quo partes tueatur suas, r'surpabit illud ex Iliad. v.

Τῶ μοι δ' ὑποτά εἶσι, καὶ ἀπειδὲς ὀμφαλόεσσαι,

Καὶ κόρυθες, καὶ δάσκηες λαμπροὶ γανόωντες. Id est, Et mihi sunt haste teretes, clypei' que rotundi.

Tum galeae, tum thoraces procul igne micantes.

Ne mihi vacuam abstergas.

Theocritus.

Μὴ μοι κενύαν ἀπομάζης. Subaudiendum autem γυναικῶν, καὶ ἄλλων aut simile quiddam. Apparet esse comminantis, aut timentis alapam.

MIRA NOVA.

Zenodotus.

Agamemnonij putei.

Α' γαμμεμόνεια φεῖαται. De nouis & admirandis operibus dicebatur. Aiunt enim Agamemnonem & circa Aulidem, & passim in omni Grecia puteos effodisse, ne per estū aquarum inopia laborari possent.

Annus clibanum.

Suidas.

Α' νυκτὸς κελίβανον. In eos olim dicebatur, qui noua quippiam res reperissent. Nam Annus quidam Aegyptius clibanorum vsus, in quibus panes coquerentur, fertur excogitasse. Siquidem priusci pulte, polenta' que victitabant, cocti panis vsus nescientes.

Cyziceni stateres.

Idem.

Κυζικηνοὶ στερῆρες. Videtur fore locus prouerbio, quum hominem significamus inaequalem, ac sui dissimilem, aut qui longe aliud agat, quam pra se ferat. Quemadmodum numi Cyziceni ex vno latere Cybele ostendebant effeminatam, ex altero leonem.

Cornicum oculos configere.

Cicero.

Is videtur cornicū oculos velle configere, qui perspicacissimis, oculatissimis' que visum adimat, offendat' que tenebras, aut quis ea, que antiquitas magno cōsensu approbavit damnare, ac rescindere, couellere' que conetur, aut nouo inuento veterem eruditionem obscurare.

Α' τῷ ἀκροφυσίων.

Prouerbialiter dicebatur, pro eo quod est, recens ab officina profectum, perinde quasi modò productum à follibus, araria' que fornace.

Zenodotus,

Glauca ars.

Γλαυ-

Ἰλαύκῃ τεχνῶν. Conuenit vel in opus celeriter absolutum, vel in id quod est arte summa, summa que cura elaboratum. Quidam ortū existimant à Glauco quodam Sannio. Alij à Libyco quodam, &c.

Tenui filo.

Pro stylo subtiliori, miuus que grandiloqua oratione: nam rhetores tres faciunt orationis *μεγαλην*, grandem, tenuem, & mediocrem. Sumta metaphora à neutibus, aut certè à textoribus. Horat. Tenui deducta poemata filo. Cui diuersum erit, crasso filo, crassiore filo.

Agas asellum.

Fortasse legendum, agaso asellum. Atque ita sensus erit, nunquam Plautus. que facere, que se digna sint. Depotant nepotes, decoquit lurco, digladiatur miles, peierat leno, mentitur aduocatus.

Magna ciuitas, magna solitudo.

Strabo.

Quadrabit in vrbes aut domos, agros aut hortos, aut id genus quippiam, amplum quidem & spatiosum, sed parum excultum. Aut in librum ingentem quidem, verum impositum & illimatum.

Ad id quod erat opus.

Εἰς τὸ δέον. Id est, In id quod erat opus. Subaudiendum, insumsi, aut simile quiddam. Natum ciunt ex oratione Periclis. Narrant hunc datus pecunijs impetrasse ab Astyanacte Lacedemoniorum rege, qui iam bellum parabat, ut ex Attica discederet. Deinde cum esset populo rationem eius pecunie redditurus, puderet que, palam titulum insumte pecunie proloqui, rectè significauit, εἰς τὸ δέον inquiring: Ἀνθρώπων τὸ σῶντε τάλαντα εἰς τὸ δέον. Id est, in usus necessarios tantum talentorum insumsi. Eleganter per iocum torquebitur in eos qui sic administrarunt pecuniam alienam, ut non possint idoneam rationem reddere.

Cercyræa scutica.

Κερκυραία μάστιξ. Id est, Cercyreum flagrum. De re superuacaneo Plutarchus. cultu ornata. Quadrabit & in ea, quibus ornatus additur neustquam decorus & congruus. Cercyreis quoniam crebris seditionibus agitabatur, mos erat gestare flagra ingentia, ansis eburneis exornata.

Facit item ad hunc locum alibi adductum: Carcini poemata.

MIXTA.

Πεντάπλοα.

Athenens libro XI. commemorat poculi genus, quod olim πεντάπλοον dicebatur, quod in publicis ludis adhibebatur. Ephebi quidam cursu contendebant Athenas. Currebant autem gestantes viteum rimum onustum fructu, qui dicebatur ὄρχος. Initium cursus erat à templo Bacchi, usque ad templum Palladis, cui cognomen *στειγῆς*. Victor

in eo certamine capiebat calicem dictum πεντέπωλον, atque ita tripodem diabat in chorea. Nomen inditum calici, quod in eo quinque rerum species essent commixte, vinum, mel, caseus, farina, & paululum olei. Accommodari poterit ad orationem ex varijs argumentis consarcinatis.

Copia cornu.

Vide, Bona fortune.

Centones.

Vide adagium: Farcire centones.

MODESTIA, MODVS'QVE.

Demittere sese ad aliorum mediocritatem.

Vbi quis moderatur data opera vires suas ad aliorum mediocritatem. Veluti si quis preceptor tradat auditoribus, non quantum ipse docere posset, sed quantum illi capere, conueniet illud Homeri:

Ἡ δ' ἴμαλ' ἠνιόχευεν ὄπισθε ἀμ' ἰππίατο πηζοῖ,

Ἀμφίπολοῖσ' Ὀδυσσεύς τε, νόσθ' δ' ἐπίβαλλον ἱμάσθην. Id est,

Hec ita lora regens, pedes ut comes iret Vlysses

Tum comitum quoque turba, modo, ratione que certa

Instigat scutica.

Nosce teipsum.

Plato.

Γινῶθι σεαυτὸν. In quo modestie, mediocritatis que commendatio est, ne nobis vel maiora, vel etiam indigna sequamur. Inuenalis: E' celo descendit, γινῶθι σεαυτὸν.

In se descendere.

Est sua ipsius vitia quempiam inspicere. Persius:

Vt nemo in sese tentat descendere, nemo:

Sed precedenti spectantur mantica tergo.

In tuum ipsius sinum inspue.

Plinius.

Iubet hominem aliena vitia taxantem, in suum ipsius sinum inspue.

Ter abstergere.

Refert Athenaeus libro 1. priscos ad depellenda mala solitos ter abstergi.

Τεῖς δ' ἀπομαξαμένοισι θεοὶ διδ' ὄασιν ἔμεινον. Id est,

Ter verò absterfis, melius bona numina donant.

Secum viuere.

Confine est cum illo: Tecum habita.

Cicero.

Contrahere vela.

Pro eo quod est reprimere sese, & cautius agere. Sumtum est à nauis, qui vehementius spirante vento vela contrahunt, quò tutius nauigent: vento languidiore pandunt captantes auram.

Porphyrio.

Intra tuam pelliculam te contine.

Quo vetamur obliiti fortis nostrae, maiora conari, quam pro nostra facultate. Id sumtum ab asino illo Cumano, quem apologi fabulantur adaptasse sibi leonis exuvium, atque ita sese ad tempus pro leone gefisse. Martial.

Lufisti, inquit, satis est, sed te, mihi crede, memento,

Intra pelliculam cerdo tenere tuam.

Tecum habita.

Perfius: Tecum habita, et noris, quam sit tibi curta supellex. id est, Domi tue viuito, ut intelligas quam tenuis sit fortuna tua.

Efficimus pro nostris opibus mœnia.

Plautus.

Vulgo dicitur hodie, pusille uicula pusillos nidulos construunt.

Manu ferendum, non thylaco.

Plutarchus.

Τῆ χειρὶ δὲ ἀσπίδων, ἄλλὰ μὴ ὄλω τῷ θυλάκῳ. Manu sementem facere oportet, non autem tota corbe. Modus in omni re seruandus. Ductum ab agricolis.

Ita fugias, ne præter casam.

Terent. in Phorm. Donatus ad hunc modum enarrat: Ita fugito, ne tuam casam prætermittas, que sit tibi tutissimum receptaculū. Quidam enim calore fugiendi etiam ea prætercurrunt, ubi commode poterant quiescere. Quod vnica voce Greci παραφίρεσθαι vocant.

Arabicus tibicen.

Menander.

Ἀράβι ἀνδρὴς. Id est, Arabicus tibicen, aut Ἀράβι ἀγγελοῦ, id est, Arabius nuntius. In eos dici solitum, qui à semel captis nunquam desistunt. Quod vitij Flaccus cantoribus peculiare esse scribit.

Ne vities musicam.

Plutarchus.

Μη κενύεθαι τὴν μουσικὴν. Id est, Ne loquaris discrepantia, ne noua moliaris.

Nihil minùs expedit, quam agrū optimè colere.

Plinius.

Admonet adagium, modum rerum omnium vitilissimum. Benè colere necessarium est; optimè, damnosum. Terent. in Phorm. Nostrapte culpa facimus, ut malos expediat esse, dum nimium dici nos bonos studemus et benignos.

Ne quid nimis.

Terent.

Μὴδ' ἐν ἀγῶνι. Homerus Odyssæe o.

Νέμεισθ' ἄμειψ' ἢ καὶ ἄλλω

Ἀνδρὶ ξεινοδοκῶν, ὅς κ' ἔξοχα μὲ φιλέησιν,

Ἐξοχα δ' ἐχθραίρησιν, ἀμείνω δ' ἕιστομα πάντα.

Mihi nequaquam is placet hospes,

Qui valde præter que modum simul odit amat que,

Sed puto rectius esse ut sint mediocria cuncta.

Dimidium plus toto.

Plato.

Πλάτων.

Πλῆρον ἡμῖσι κεντρός. Quo commendatur aurea mediocritas. Siquis dem qui dimidio contentus est, is in medio consistit.

Vbi paueris, impera.

Παυδάρη & ἐπιταροῦ. Id est, Precipito postquam satiaueris esca. Ad eum modum respondent mulieres cuiuspiam obiurganti, quod loquaciores essent, & silentium imperanti. Conueniet vbi quis imperiosior est in eos, de quibus nihil est meritum.

Domus recta.

Seneca domum rectam vulgò vocat, non quidem opulentam & ambitiosam, sed cui nihil desit iustæ suppellectilis.

Neque Lydorum carycas.

Suidas.

Μῆτε Λυδῶν κερύκας, μήτε μασιζῶν ψόφους. Id est, Neque Lydorum condimenta, neque flagrorum crepitus. Dicitur solitum, quoties mediocrem vite rationem, aut conditionem significarent, quæ pariter & à summis delicijs, & ab extremis malis abessent. Venustius erit, si ad animi res transferatur, velut ad orationem, nec omnino rusticam, nec operosius expolitam.

Neque pessimus, neque primus.

Theocritus.

Mediocritatem hoc pacto significare licebit, ὅτε κάκιστος, ὅτε πρῶτος, id est, Neque pessimus, ac nec primus. Lepidius fiet si ad ingenij laudem transferatur.

Lucianus.

Funem abrumpere nimium tenendo.

Ἀπορῶ ἀγῆσται τὸν ἄρμον τὸ κελῶδιον. Id est, Abrumpetur tenuis funiculus. In eos, qui dum extrema experiuntur, alienant à se eos, cum quibus agunt, & vniuersæ rei iacturam faciunt dum plus satis attempti sunt ad lucrum. Furor fit lesa sepius patientia. Huic simile: Qui nimium emungit fortiter, elicit sanguinem. Seneca: Bonus animus leuis, grauius multo irascitur.

Lucianus.

Ne supra pedem calceus.

Μὴ ὑπὲρ τὸν πόδα τὸ ὑπόδημα. Id est, Ne ultra pedem calceus, id est, ne maiora viribus suscipias. Aut ne magnificentius te geras, quam pro tua conditione.

Persius.

Messe tenus propria viue.

Suntum facito pro modo facultatum tuarum. Ab agricolis traductum, qui suntus annuus agrorum prouentibus metiuntur. Ad eandem sententiam pertinet, Tuo te metire pede. Horatius.

Plutarchus.

Iucundissima nauigatio iuxta terram, ambulatio iuxta mare.

Πλῆρες μὲν ὁ παρὰ γῆν, περίπατος δ' ὁ παρὰ θάλατταν ἕδρας. Id est, Nauigatio iuxta terram, rursus ambulatio, quæ iuxta mare, iucundissima est. Rectè torquebitur ad eam sententiam, vt dicamus ita demum

demum esse iucundissimum unumquodque, si diversi generis admixtus temperatum adhibeatur, veluti si in lufibus non nihil eruditionis afferas, rursum in studijs aliquid ludicrum admisceas.

Iucunda rerum vicissitudo.

Aristotel.

Μετὰ βελὴ πᾶν τὸν γλοῦβ. Id est, Iucunda rerū omnium vicissitudo. Varietas enim tantam in omni re vim habet, vt commendatione non vitatis, interdum & pessima pro optimis placeant.

Iniquum petendum, vt aequum feras.

Quintilia.

A negotiatoribus ductum videri potest, qui callidè merces longè minoris licètur, & multò plus indicant, quàm pro dignitate, quo pretium saltem æquum accipiunt. Iactatur & vulgò verbum huiusmodi: Qui annuitur vt auream quadrigam sibi comparet, vnā certe rotam assequetur.

Summum cape, & medium habebis.

Zenodotus.

Ἀνεγὼ λάβει, καὶ μέσον ἐξέεις. Id est, Summa cape, & medio potioris. Admonet ad res summās & egyptias eniti. Sic enim futurum, vt ad mediocritatem perueniamus.

Pastillos Ruffillus olet, Gorgonius hircum.

Horat. in Sermon. Dicendum vel in duos aliquos, diuersis laborantes vitijs, vel in eundem sui dissimilem, nempe modò loquaciorem quàm sat sit, modò impendio taciturnum, interdum pueriliter ineptum, interdum Catone seueriorè. Siquidem vt vitio dandū, si quis hircum oleat: ita adegue vituperandum, si quis oleat vinguenta. Nam pastilli sunt pilule vinguentarie. Alterum spurci est, alterum mollis.

Arcus tensus rumpitur.

Plutarchus.

Τὸ ξὸν τῆ, ὡς φασιν, ἐπιτείνοντο μὲν ἐν ἡρώσσει, ψυχὴ δ' ἀνετεμένη. Arcus quemadmodum aiumt, quum intenditur, rumpi solet: contra animus, quum remittitur.

Oportet agrum imbecilliozem esse.

Columella lib. I. cap. III. Oportet agrum imbecilliozem esse quàm agricolam. Hoc enigma sic explicuit Virgilius, specie non minùs prouerbiali, Laudato ingentia rura, Exiguum colito. Nec dubium quin minus reddat latus ager non rectè cultus, quàm angustus eximie. Conueniet in eos, qui suscipiunt munus, cui gerendo sunt impares.

MOLESTI INTOLERABILES.

Ferire frontem.

Qui supra modum & impotenter indignantur, frontem ferire dicuntur.

Lippo oculo similis.

Plautus.

Video quosdam his moribus, vt eos æquo animo ferre non queas:

tursus ita industrios & ad obsequium expositos, ut quoties sese offerat occasio, non possis cauere, quin aliquid illis committas.

Ne bestia quidem ferre possent.

Proverbialis hyperbole est apud M. Tullium, qui idem in Catil. his verbis exprimit: Ne pecudes quidem mihi passure esse videantur.

Tota hulus est.

Conueniet in hominem molestis moribus.

Improbitas muscæ.

In improbum & subinde redeuntem, etiam si turpiter repellatur, quadrabit illud Homeri ex Iliad. g.

Καὶ οἱ μύης θάρσονται ἐνὶ στήθεσσι ἐνὶ κει,
 Ἡ' τε καὶ ἐιρημένῃ, μάλα περ χροῶς ἀνδρομέστο
 Ἰζανῶα δακείην. Id est,

Atque illi muscæ vim intra precordia misit.

Que quamuis de pelle viri sit saepe repulsa,

Assultat morsura tamen.

Onus nauis.

Α' χυθὸν νεῶς. In inertes & inutiles. Confuse illi: Telluris inutile pondus.

Eudemus.

Quos non tolerent centum Ægyptij.

Οὓς ἐκ ἄραιντ' ἐν ἑδ' ἑκατόν Αἰγύπτιοι. Id est, Quos ferre nec centum queant Ægyptij. De molestis dici solitum, ac moribus intolerandis, seu fastu preturgidis. Inde ductum, quod Ægyptij plerique gestandis oneribus, questum non satis honestum factitare consueverint.

Suidas.

Ægyptius laterifer.

Αἰγύπτιοι πολυδοφοῦν. Id est, Ægyptius laterum gestator. Quadrare videtur in sordidum atque infimæ sortis hominem, aut in eum qui molestus negotijs premitur. Argumento est, quod Hebræi, quum apud illos agerent, adacti sunt luto lateribus, que gestandis, seruilem operam prestare Pharaoni. De mulis Marianis alibi reperies.

Idem.

In culmo arare.

Ἐπὶ καλέμῃς ἀρῶν. Id est, In stipula arare: dicuntur, qui labore nunquam intermisso vim mentis exhauriunt, aut qui nunquam desinant ab amicis petere, quod dent. Sumta metaphora à nimium avidis agriculis, qui assidua cultura succum omnem soli exhauriunt, statim à messe nouam ingerentes sementem.

Qui conturbat omnia.

In eum, qui maximas undique ciet turbas, aptè torquetur illud Homeri:

Ἢ ἄσπετος

Πόσας δ' ὀρθόθωρον αἰχμᾶς

παντοίων ἀνίμων.

Omnes omnigenium ille procellas

Ventorum ciet.

Anno senior fio.

Quoties aliquid nobis magnoperè molestum significamus, senescere nos etiam vulgò dicimus. Homerus indicat tædio molestia' que concilia-
ri senium.

Αἰψὰ γὰρ ἐν κακότητι ἑρότοί κατὰ γηράσκεισι.

Illico mortales inter mala multa senescunt.

Vt fici oculis incumbunt.

Ὡς περὶ τὰ σῦκ' ἐπὶ τῆς ὀφθαλμῶς ἔφθ. Id est, Quemadmodum Suidas,
fici oculis innati. De ijs dicebatur, qui pertinaciter urgeret, premerent -
que negotium aliquod. Sumta similitudine à ficis, hoc est vitio quod ocu-
lis adnascitur, nec facile potest auelli. Accommodabitur haud quaquam
inepie in principes, & principum optimates, & in mendicantes, &c.

Ἄγχοι καὶ φέροισι.

Aristoph.

Pro eo quod est, hostili more populantur, aut vexant. Translatum vi-
detur à more militari, quòd illic homines & iumenta aguntur, sarcinae
feruntur.

Maniuoro vinculo.

Χεῖρ ὀβρῶτι δισμῶ. Sic quispiam appellauit manicas vestium Pon-
ticarum, quòd manus offendant, atterant' que.

Zenodorus.

Athos celat latera Lemniæ bouis.

Ἄθως κατὰ πρὸ πλευρᾶ Λημνίας βοῆς.

Plutarchus.

Athos obumbrat latera Lemniæ bouis.

Vbi quis officit aut molestus est, aut gloriam cuiuspiam obscurat, aut
alioquin obsistit. Tradunt in Lemnio bouis fuisse simulacrum ingens, can-
dido factum lapide. Id Athos mons tametsi longo distitus interuallo, ta-
men ob summam celsitudinem obscurat umbra sua.

Ætna, Athon.

Ætnam & Athonem montes, in molestie tædy' que prouerbium
abijse Lucilius testatur. Ætna mons Siciliæ, crebris incendijs grauis ac
perniciosus est accolis. Vnde M. Tullius dixit onus Ætna grauius. De
Atho verò, quod ob ingentem celsitudinem umbra sit molestus, quam in
Lemnium vsque trecentis distit am stadijs mittit.

Gellius.

MULTI.

Non vna vehit nauis.

Ὁ μὴ εἰς ναῦς ἄγῃ. Quo conueniet vti, quoties maiorem hominum
multitudinem significamus, quàm vt eos vna nauis possit capere. Veluti
si dicas: Indoctos non vna nauis vehat.

Theognis.

X 2

Pueri

Pueri senes' que.

Plato.

Omnes ferme huiusmodi figure prouerbiales sunt que constant ex contrarijs. Maximi minimi' que: Iuuenes' que senes' que: Dys atque bonimibus. Horatius:

Parui properemus & ampli.

MVNERVM CORRVPTELA.

Plutarchus.

Argentanginam patitur.

Ἀργυρογάλλω πασχα. Natum à Demosthene pecunia corrupto, ne contra Milesiorum legatos diceret. Quum res foret agenda, Demosthenes multa lana collo circumuoluto in concionem prodijt, fingēs sese αργυρογάλλω, id est, anginam pati, neque per morbum posse dicere. Quod sentiens è populo quispiam, exclamabat, eum non σιωπάλλω, sed αργυρογάλλω, pati.

Bos in lingua.

Βῶς ἐπὶ γλώττις. In eos, qui non audent liberè, quod sentiunt dicere. Translatum vel à robore animantis, quasi linguam opprimens, non sinat eam eloqui. Vel hinc, quòd Atheniensium numisma quondam bovis obtinuit figuram.

Bouem in faucibus portat.

Gellius.

Βῶς ἐπὶ γνάθοις φέρεται. In edacò olim dicebatur. Natū, uti cōiicio, vel à Theagne athleta Thasio, vel à Crotoniata: quorum alter bouem solidum solus comedit, alter in Olympijs taurum quadrimum humeris sustulit, ac stadij spatio gestauit, eum que eodem die solus comedit. Cuius rei meminit Aulus Gellius.

Lupi illum priores viderunt.

In raucum dicitur, & cui vox repente sit adempta. Festiuus dicitur in eos, qui metu alicuius obticescunt, alioqui feroces. Virgilius in Aegloga Mæris: Vox quoque Mærim iam fugit ipsa, lupi Mærim vidère priores. Seruius refert inesse eam vim lupis, ut si quem hominem priores viderint, ei vocem adimant.

Diogenian.

Malis ferire.

Μήλοισ βαλλεῖν. Id est, Malis petere. Dicuntur, qui muneribus assidue student, quod optant, aut qui donis prouocant ad amorem mutuum. Ducta est allegoria à fabula Atlante, quam Hippomenes cursu superauit, sed arte proiectis inter currendum malis aureis, in quibus subleugendus, dum puella subinde remoratur, precessit ac ac vicit iuuenis.

Muneribus vel Dij capiuntur.

Ouid. Munera, crede mihi, placant homines que Deos que.

Placatur donis Iupiter ipse datis.

Celebratur & hic versiculus, quem etiam usurpauit Plato:

Δῶρε θεῶς πιθεῖ & ἀιδεῖς βασιλῆας.

Cura

Cum diuisi fuerint venerandos munerum reges.

Vnde Seneca: Omnium esse dulcissimum accipere.

Virtutem & sapientiam vincunt testudines.

Τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σοφίαν νικᾶντι χελῶνας. Id est, Et virtus testudinibus, & sapientia cedit. Est autem velut anigma, inmensa pecuniam longè plus posse, quàm aut virtutem aut sapientiam. Antiquitùs enim Peloponnesiorum numisma χελῶν, id est, testudo dicebatur, propter insculptam in eo testudinis imaginem. Consimili figura dictum est & illud: multas noctuas sub tegulis luere.

Dorica multa.

Δωρικὴ μῦσος. De munerum audis. Aristophanes in Equitibus iocatur in Cleonem, quòd nullam aliam musicam dicere potuit, quàm Doricam. Videlicet alludens ad notissimas harmoniarum species, Doricam, Lydiam, Phrygiam, & Boticam.

Pecunia obediunt omnia.

Apud Ecclesiasten cap. x. Proinde Horatius pecuniam reginam appellat:

Scilicet uxorem cum dote, fidem que, & amicos,

Et genus, & formam, regina pecunia donat.

Munerum corruptela.

In eum, qui rem auro donis que ag greditur, non infestiuiter torseris illud Homeri Odyss. ε.

Corripuit virgam: qua mulcet lumina somno

Quorumcunque velit, soluit quoque lumina somno.

Muneribus res agitur.

Qui dicit non esse locum rectè factis & acquisitionibus, sed largitione & assentatione omnem rem peragi, poterit illud Homeri accommodare ex Iliad. i.

Δάργισιν τ' ἀγανοῖσιν, ἔπεισέ τε μεγαχίοισι. Id est,

Et donis permagnificis, & lenibus dictis.

Argenteis hastis pugnare.

Ἀργυρέαις λόγχαις μάχεσθαι. Dicuntur, qui, quum negotium alio pacto confici nequit, muneribus & largitione perficiunt. Nihil autem tam arduum quod pecunia non explicetur. Tullius: Nihil esse tam sanctum, quod non violari: nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit.

Qui multa rapuerit, pauca suffragatoribus dederit, saluus erit.

Ὅ πολλα κλέψας, ὀλίγα δὲς, ἐκφεύξεται. Id est, Qui multa tollit, pauca dat, seruabitur. Admonet adagium, non nisi multum furibus surripiendum, vt supersit quo iudicem, si forte sit opus, corrumpant atque

exoculent. Ceterum qui parua tollunt, deprehensi pendent, utpote quibus nihil sit quod impartiant Praefectis.

Suidas.

Vulpes haud corrumpitur muneribus.

Ἀλώπηξ ἔδωκε δὲ κείτῳ. De callidis ac versutis, quos haud facile sit obiecto munusculo, aut assentiuncula, pollicium ue fallere. Aues quaedam esca capiuntur, vulpes non item.

Corrupta iudicia.

In eos, qui corrupte iudicant, aut suffragium ferunt, aut qui per tyrannidem leges opprimunt, competet illud Homeri ex Iliados π.

Οἱ εἰν ἐν ἀγορῇ σκελιὰς κρινῶσι Σέμισσας,
 Ἐκ δ' ὀδύκην ἐλάσσωσι, θεῶν ὄπιν ἐκ ἀλέθροντες. Id est,
 Qui per vim in populi cœtu communia iura
 Depravant, ac iustitiam depellere tentant,
 Nil veriti vocem diuim.

Faba nummus,

Dicitur olim fabu ferri solita suffragia, quod inuisse Pythagoram existimant, quum vitaret edere fabas. Corrupta itaque suffragia lepidissimo tropo significauit M. Tullius.

Guttam aspergere.

Quum ex magno lucro paullulum quiddam alicui deceditur, gutta aspergi dicimus. Hinc & guttatim fieri dicitur, quod sit paullatim. Et guttatim donat, qui sepe, sed minuta largitur.

Saluete equorum filia.

Apparet ioco vulgari fuisse iactatum in eos qui emolumenti gratia blandiuntur.

Pecuniosus damnari non potest.

M. Tullius ait hoc omnium sermone percrebuisse, non apud Romanos tantum, verum etiam apud exteras nationes, in iudicijs illorum temporum, pecuniosum, quamuis sit nocens, ueminem posse damnare. Hinc asine est: Rome esse venalia omnia.

M V N V S N O N M V N V S .

Cyclopi donum.

Lucianus.

Κύκλωπος δῶρεόν. Id est, Cyclopi munus. Pro eo quod est, munus inutile. Cuiusmodi sunt ferme tyrannorum & latronum beneficia, qui solent hoc ipsum magni beneficij loco imputare, quod aut minus aut ferius noceant. Natum a Polyphemo, cui sepius vinum dulce dederat Ulysses, spe muneris amplioris, quod promiserat ille.

Homerus.

Hofium munera, non munera.

Prisorum superstitio credidit, obseruanda vel maxime munera a quibus quo animo mitterentur.

Οὐτως

Οὐτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπτο δῶρον,
 Ἐν χάριτι προσφίσι μῆτρων ἐχθρὰ μέρη.

Atque ita ab hoste hosti veniunt lethalia dona,

Que studiū specie fata necem' que ferunt.

Κακὴ γὰρ ἀνδρὸς δῶρον ὄνησιν ἐκ ἐχθρῶν.

Ledit, iuuat nil improbi munus viri. Adfusia sunt:

Mali viri munera inutilia, Pauper diuiti dans, petit.

Malum munus.

Κακὸν γὰρ δῶρον ἴσον ἐστὶ ζημίας. Id est, Munus malum est perinde
 ὡς dispendium. Nocet, non iuuat, qui largitur noxia.

Quum Delphis sacrificauerit, ipse carnes absumit.

Plutarchus.

Δελφοῖσι θύσας αὐτὸς ὀψωνεῖ καρέας. Id est, Carne ipsi Delphis
 immolata vescitur. Dicitur solitum de his, qui vocatis conuiuiis, ipsi cibos ap-
 positos deuorant, vt illis spectare tantum liceat, non vesci. In Delphicis
 enim sacris is qui immolarat victimam, ea vescatur. Adagium torque-
 ri potest etiam ad illos, qui beneficio quod alij dedisse videntur, ipsi fru-
 untur. Vt episcopi non nulli, nepotibus suis sacerdotia magnifica do-
 nant non nunquam, sed ad pueros solus titulus redit, ad episcopos pro-
 uentus.

MUNVS APTVM, AVT INEPTVM.

Ranis vinum praeministras.

Βατράχοις οἶνο χοεῖς. Ranis vinum infundis. In eum dicebatur, qui Zenodotus.
 id ministraret, quo nihil opus esset ei, cui exhiberetur: veluti si quis apud
 indoctos multa de philosophia disserat.

Non nostrum onus, bos clitellas?

Quintilia.

Prouerbum duplici forma poterit efferi: Boui clitelle impositae sunt.
 Vbi mandatū est negotium parum apto. Et, Bos clitellas? vt subaudi-
 as, ferat. Vbi quis deprecatur prouinciam, cui sit parum idoneus. Neque
 enim boum est clitellis tergo impositis, onera gestare, sed potius asinorū
 ac mulorum.

Negotium non aptum.

Qui recusat munus aut prouinciam sibi parum accommodam, aut
 qui negabit accipere velle sese quempiam ad id muneris, ad quod geren-
 dum idoneus non videatur, usurpabit illud Homeri:

Ἴππους δ' εἰς Ἰθάκην ἐκ ἄροισι.

Ceterum equos Ithacam non duxero.

Non è quouis ligno fit Mercurius.

Theophrast.

Οὐκ ἐκ παντὸς ξύλου Ἐρμῆς ἀν γένοιτο. Id est, Non è quouis ligno
 Mercurius fingi potest, id est, non omnium ingenia sunt accommodata
 disciplinis.

Officium humilium.

Quum quis recusat munus tanquam humilium, parumque sese dignum, applicabit illud Homeri ex Odyss. 9.

Ὅν γὰρ ἐπὶ τὰ μῆσι μένειν ἐπιπλίκῃ ἐμὶ. Id est,
Nam ut maneam in stabulis, iam non meae postulat etas.

Apta prouincia.

In eum, qui prouinciam suscipit suis aptam viribus, abstinetur à negotio cui sit impar, conueniet illud Homeri ex Iliad. 20.

Ἐίλετο ἄλκιμα δ' ἔργα τὰ ἐὶ παλάμηφιν ἀεζέει,
Ἐγχεῖ δ' ἔχ' ἔλετ' οἷον ἀγύμονῃ Αἰακίδεω. Id est,

Que manibus quadrent, ingentes corripit hastas
Quaslibet, ast hastam solam non sumit Achillis.

Nauis annoſa haud quaquam nauigabit per mare.

Diogen.

Ναῦς παλαιὰ πόντον ἔχει πλάσῃ. In eos qui iam ob etatis imbecillitatem, ad res arduas obeundas, sustinenda que pericula parum sunt idonei, ac primum pereunt oppressi negotiorum magnitudine.

Putre salicamentum amat oliganum.

Athenæus.

Σαπρὸς τὰ εἶχῃ τὴν ὀρίανον φιλεῖ. Aptè dicitur de re per se parum honesta aut inuicida, atque ob id exoticis condimentis & honestamentis egente. Veritas per se placet, honesta per se decent. Falsa facis turpia phaleris indigent.

Ad pedem.

Plato.

Περὶ πόδων. Id est, iuxta pedem. Quod appositum & vehementer accommodatum, id περὶ πόδων dicebatur, sunt a metaphora à calcamentis, probè ad pedis mensuram quadrantibus. Suidas: Vt hoc meo negotium quadrat pedi.

Iuxta nauem.

Κατὰ ναῦν. Dicuntur, que digesta sunt ordine, que & que quadrant ac congruunt, propterea quod instrumenta nauium suo queque loco reponi soleant. Item, iuxta nauem carbassa. Neque enim omni nauigio queuis vela congruunt.

Philostratus

Pygmaeorum acrothinia colosso aptare.

Ἀχροθίνια τῆ Πυγμαίων κολοσσῶ ἐφαρμόζεν. Dicebantur, qui inanem ac stultam sumerent operam, aut qui præter decorum minima maximis adaptarent. Colossi vaste ac magne statuæ dicuntur. Porro à acrothinia Grecis primitiæ dicuntur, quòd hæc soleant è summo aceruo tolli: ἀκρον summum, & δῖες frumentorum acerui.

Veneri suem immolauit.

Ἀφροδίτῃ ὑντίθουκεν. Dici solitum, ubi quis munus offert minime gratum. Inuius enim Veneri suus, propter Adonidè illius amasium apri dente

dente perentum. Aut contra, quum quis alium in gratiam alterius ledit.

Bos sub iugum.

Βῆς ἐπὶ ζυγόν. Vbi quis assidue laborat, aut vbi quis se laborioso inuoluit negotio. Ductum à bubus agricolis.

À Deo ficti.

Qui vehementer ad aliquid natura compositi sunt, hos prouerbiali sermone ad hoc natos, factos, sculptos que dicimus: insignem autem nature dexteritatem Marcus Tullius eleganter expressit libro De oratore 1. Sunt autem, inquit, quidam ita nature muneribus in iisdem rebus habiles, ita ornati, vt non nati, sed ab aliquo Deo ficti videantur.

Munerum animus optimus.

Phurnutus.

Ἐπιών δὲ τε θυμὸς ἀεὶ ἄσπαστος. Hemistichium heroicum prouerbiale, quo significatur in amicorum muneribus non esse spectandum remisse precium, sed mittentis potius animum. Et quidam monet, exiguum munus à tenui missum amico, perinde vt maximum, boni consuleri.

Nihil recusandum, quod donatur.

Si quando dices nullum esse recusandum munus, quodcumque offeratur, aut arripiendum esse quoties obtigerit alicuius occasio commoditatis, conueniet illud Homeri ex Odysse 6.

Ὅ γὰρ ἡγέλων ἀνὴρ ἄσπαστος δ' ὄσσην ἐστίν.

Donum reijcere handquaquam decet.

Donum quodcumque aliquis dat, proba.

Strabo.

Δῶρον δ' ὅ, τι δῶται, ἐπιεικὲς. Id est, Donum quodcumque probato.

Boni consulendum esse munus, aut officium, consilium ue, quod offertur ab amico.

Arripienda, quæ offeruntur.

Οἱ δ' ἐπὶ ὄνειδ' ἐτοίμα προκειμένα χεῖρας ἵαλλον. Id est, Homerus.

Quisque sibi appositus, si quid foret utile, promptus

Ad mouere manus.

Equi dentes inspicere donati.

Quum significabimus equi boni que consulendum, qualecunque est quod non emitur, sed gratis donatur.

Palinodiam canere.

Plato.

Παλινοδείων. Est diuersum ab his, quæ prius dixeris, dicere, atque in contrarium vertere sententiam. Sonat autem Græcè παλινοδεία quasi dicas recantationem.

Calculum reducere.

Cicero.

Est mutare factum, cuius te pœniteat, aut vertere consilium rei non satis commodè instituta. Translatum apparet, aut à ratiocinantibus, aut quod est vero propius, à ludo laterunculario. Ad calculos vocare, est rationem inire, & aestimare. Et ad calculos reverti est, redire ad rationem.

Vertere vela. Funem reducere.

Est in diuersum mutare sententiam. Persius: Que dederam supra, verpeto, funem que reduco. Horatius: Nunc retrorsum Vela dare atque iterare cursus Cogor relictos. Translatum à nauigantibus, &c.

Consilium in melius commutandum.

Si quando iubebimus mutare consilium, ut potè factum ac stultum, aut reprehendemus quippiam, ut inconsultè factum, & sui fuerit illud Homeri ex Iliad. g.

Τῆς τοῖ νο ἤσαν νηκερ δῖα βελῶν

Ἐν εὐχαιῶν ἰθὺς καὶ ἐξέλιτο φρενῶς ἐδδλῆς. Id est,

Quis tibi consilium submitit inutile tandem

Diuorum, sanam que exemit pectore mentem?

Imitabor Nepam.

Imitari Nepam dicitur, qui retrocedit. Nam Nepa, auctore Fest. Pœp. Afrorum sidus, appellatur cancer, vel, ut quidam putant, scorpius. Plinius in Cass. Retrouersum cedam ad parietem, imitabor Nepam.

Reprehensio cogitationis.

Quum ipsi reprehendimus animi nostri consilium, aut cogitationem parum honestam aut parum utilem, locus fuerit huic Homeri versiculo ex Iliad. g.

Ἄλλα τί μοι βούλα φίλ. & διέλιξατο θυμός;

Sed mihi cur animus secum hec in pectore versat?

Talum reponere.

Τὸν πεπρωτὸν ἀναδέει. Dicebantur, qui quod parum ex sententia conuenerat, curis, ut aiunt, posterioribus corrigebant.

MVTATI INSTITVTI.

Nuces relinquere.

Est omisio studijs ac nugis puerilibus, ad grauiora magis que seria conuerti. Persius: Et nucibus facimus quaecunque relictiis, Quum sapimus patruos. Ad hanc prouerbij formam pertinebunt, & reliquæ ille figure: Nunquam à nucibus recedere, Redire ad nuces, Nuces abijcere, Nuces intermittere, Nucibus indulgere, Nuces repetere, atque id genus alia.

Longum valere iussit.

Lucianus.

Μακρὰν ζοίζεν φρέσας ἐν βούτῃ τιμαῖς. Id est, Honoribus, qui hinc sunt, longum valere iussit. Ea figura quoties ad rem, non ad hominē refer-

refertur, haud dubie prouerbialis est. Rem igitur, à qua nos abdicamus, ei renuntiare dicimur, ac longum valere iubere.

Rudentes & remos cum armis commutauit.

Νῆια καὶ κωπίαις ἀντ' ὀπλῶν ἠδ' ἀζάντο. Id est, Mutarunt armis remos & nautica vincla. Conueniet, ubi quis artem aut questum solitū relinquit glorie cupiditate commotus, veluti si quis è nauta fieret miles, è negotiatore sacerdos.

Pro eleganti medico malus poeta.

Plutarchus.

Ἀντὶ χειρῶν ἰατρῆς, κακὸς ποιητὴς καλεῖτο ἐπιθυμῆς. Id est, Pro venusto medico malus poeta dici cupis. In eum dici solitum, qui non contentus artis suae professione, in qua locum mediocre obtinebat, pergit aliena profiteri, in quibus non perinde sit exercitatus, nec parem proinde gloriam reportaturus.

De calcaria in carbonariam.

Quoties fit, ut à re proposita ad aliud quippiam longè diuersum digrediamur, de calcaria in carbonariam decurrere dicimur: siue quum ex vno malo in aliud diuersum incidimus. Tercullia.

De toga ad pallium.

Idem.

Hec nimirum indignitas erat, à toga ad pallium, cuius duplex erit usus: vel quum ad diuersum vitæ genus sese contulerit aliquis, vel quum à fortuna honestiore ad humiliorem: veluti si quis ex amico fiat monachus, aut è præfecto pedagogus, è consule rhetor. Consine illi: Ab equis ad asinos.

Suidas.

À Dorio ad Phrygium.

Ἀπὸ δωρῆς ἐπὶ φρυγίον. Vbi quis à temperatiore vita ad luxum conuertitur, aut à fortuna mediocri ad maiorem strepitum. Apuleius floridorum lib. primo palam indicat Doricam musicam multò diuersissimā à Phrygia fuisse. Quandoquidem hæc ad religionem commouebat animum, illa ad bellum inflammabat.

Maritimus quum sis, ne velis fieri terrestris.

Θαλάτῃ δ' ἂν μήποτε χροσσεῖ γενῆ. Id est, Si sis marinus, abstine à terrestribus. Admonet non mutandam conditionem, ne in melius quidem. Mutuò sumtum ex apologo quodam Aesopico: Cancer quidam relicto mari, cepit in agro quodam pasci, ubi fortè conspectus à vulpe, protinus arreptus ac deuoratus est.

Subitò alius.

In hominem repente mutatam, quæ subitò alius factus esse videatur, torquebitur illud Homeri ex Iliad. π.

Ἀμοῖός μοι ξεῖν' ἐφάνης νέον ἢ παρρηθεν; Id est,

Hospes nunc alius mihi, quam dudum esse videris.

Congruit huic illud Theocriti:

Α' ε' α'

Α' ῥά τις ἐξαπίνας μὲ θεὸς βραχτὸν ἄλλον ἔπιουζεν. Id est,
Num quo alius subito factus sum numine diuini?

Vlysses pannos exuit.

Plutarchus hunc Homericum versum vsurpauit ex Odyss. x.
Α' ὑτὰρ ὁ θυμῶντι ῥ' ἀκείων πολύμητις Ὀδυσσεύς. Id est,
Vilibus ac pannis mox est exutus Vlysses.

Accommodare licebit ijs, qui genere vite subito commutato è pauperibus diuites, è squalidis nitidi, è tristibus hilares existunt. Plutarchus torquet in adulatorem, qui Polyphi more omnium studijs sese accommodat. Nam Vlysses simulat que pannos, in quibus mendicam apud procos egerat, exutus, magnificis vestibus ornatus esset, repente visus est alius.

Sui dissimilis.

In sui dissimilem quadrabit illud Homeri ex Odyss. v.

Σὲ γὰρ αὐτὴν παντὶ εἴσοικει. Id est,

Nunc alio, nunc rursus alio sis obuia vultu.

Ad bonam frugem.

Qui commutatis ad meliora studia moribus, respiscunt: prouerbio dicebantur ad meliorem frugem sese recipere. Ab agris, qui cultu reduntur frugiferi.

Qui multum obfuit.

Vide, Infortunij.

Circeo poculo.

De homine subito in alium mutato, sermone prouerbiali vsus est Cicero Actione in Verrem I. Sed repente è vestigio ex homine tanquam aliquo Circeo poculo factus est Verres, redit ad se, atque ad mores suos.

NECESSITAS.

Necessitas magistra.

Suidas ex Carchedonio citat hoc prouerbium:

Χρεία διδάσκει, καὶ ἄμωσθ' ἢ σοφόν.

Catum è rudi reddit magistra necessitas.

Necessitas excitat ingenium ad discendas artes.

Ineuitabile fatum.

Quod homini fati decretum est, id eueniet. In hanc sententiam Hermerus Odyss. η. Ε'νθα δ' ἔπειτα

Πίσσεται, ὅσα οἱ αἶσαι καὶ κεκλιᾶθ' ἄτε βαρῆται

Γειομένω νήσαντο λίω, ὅτε μιν τέκε μήτηρ. Id est,

Post, illic accidet illi,

Quod fatum, Parce' que graues in flamine nerunt

Nascenti, tum quum matris promergeret alio.

Nemo

Tullius.

Nemo cogendus officij causa.

Nullus hospes retinendus aduersum animi sententiam, & inuitus. Homerus.
Nemo cogendus, vt cuiusquam vtatur beneficio, si nolit.

Fatum immutabile.

Diuina decreta non commutantur, humane leges pro tempore variantur, vt mores & voluntates.

Fatis adactus.

In eum, qui non sponte, sed casu, veluti fatis impellētibz, in aliquod vite genus incidit, congruet illud Homeri ex Odyss. ε.
Τὸν δ' ἄρα δ' εὖζ' ἀνεμὸς τε φέρον καὶ κύμα πύλαος. Id est,

Ast hunc huc, ventus' que ferens, atque appulit vnda.

Fatis imputandum.

Quando hominem quempiam culpa liberamus, eam' que vel in fati' vel infortunam reijcimus, vsurpare libebit illud Homeri ex Iliad. γ.
Οὐκ μοι αἰτιή ἐσσι, θεοὶ νομοὶ ἀίχμοι ἐσσι. Id est,

Nil tibi ego imputo, verum ipsis magis imputo diuis.

Diomedea necessitas.

Διομήδεις ἀνάγκη. De ijs, qui vi adacti, non sponte quid faciūt. Plato.
Quidam originem adagij referunt ad Thracium illum Diomedem, qui solitus fertur hospites suos compellere, vt cum filiabus suis deformissimis rem haberent, quo facto eosdem interimebat.

Ingens telum necessitas.

De re ineuitabili. Vnde & certa dicuntur tela, consilia, que nunquam fallunt. Liuius.

Feras, non culpes, quod vitari non potest.

Quibus verbis admonemur, vt mala fatalia, que nulla ratione possint neque declinari neque propelli, saltem animi equitate leniantur. Gellius.
Huc pertinet & illud scitum Varronis dictum: Vxoris vitium aut tollendum esse, aut ferendum.

Quod factum est, infectum fieri non potest.

Agathon: Μόνον γὰρ ἀνθρώπος ἔστι θεὸς ἐπιείκων, ἀγένηται ποιεῖν, ὅσ' αὐτῷ πεπρωμένα. Etenim illud vnum ipsi negatum est Deo, vt infecta reddat facta, que fuerint semel. Terentius.

Transuersum agere.

Transuersus agi dicitur, qui vi & impetu quodam ab instituto deflectitur. Ductum à nauigantibus. Macrobius.

Vocatus atque non vocatus Deus aderit.

Oraculum olim Lacedemonijs redditum, abijt in proverbium: Καλέσθης τε καὶ κληθεὶς θεὸς παρίσταται. Id est, Vocatus & inuocatus Deus aderit. Vfus erit, vbi quid significabimus etiam non accersitum, neque

neque curatum, tamen euenturum, velimus, nolimus, puta senectutem, mortem, &c.

Ne Dij quidem à morte liberant.

Nemo tam carus Superis, ut illorum fauore mortem euitarit. Huius sententiæ suffragabitur Homericum testimonium *Odyssæ*.

Α'λλ' ἦτοι θάνατον μὲ ὁμοίον, ἐδ' εἰ θεοί περ,
Καὶ φίλοι ἀνδρῶν δ' ὕψανται ἀλαλκίμῳ, ὅσῳ ὅτε κεν δῆ
Μοῖρ' ὀλοῦ καὶ θελήσῃ τεύχελε γέ τ' ἰανάτοιο. Id est,
At vcrò mortem communiter omnibus æquam
A dilecto homine neque Dii depellere possunt,
Quem funesta dies fati iam vrget acerbi.

Mors omnibus commutuis.

Qui dicit omnibus ex æquo moriendum, nec vllis viribus arceri fati necessitatem, dicit illud Home. ex *Iliad*. 6.

Οὐδ' εἰ γὰρ ἐδ' εἰ βίη ἦ ῥα κλῆθ' ἔφυγε κῆρυξ. Id est,
Nec vis Herculeæ fatum euitanit acerbum.

Omnia esculenta obfessis.

Α' πυνθε γὰρ τοι βρωτὰ πολιορκυμένοις. Id est, Cinclis ab hoste vesca sunt & quelibet. Senarius prouerbialis, quum vrget necessitas, nihil non facimus. Et vehementer famelicus nullus non suavis est cibus. Natium ab vrbiū obsidionibus.

Lepori esurienti etiam placenta fici.

Λαγῶ πίνωντι καὶ πλακύντες εἰς σύκῃ. Id est, Lepori esurienti & placente pro ficis. Suidas tradit dictum de iis, qui compulsi necessitate, res etiam pretiosissimas absumunt.

Viro esurienti necesse furari.

Πίνωντι κλέπτειν εἰς ἀναγκίως ἔχων. Id est, Famelicus vir esse furax cogitur. Quod congruit in eos, qui extrema adacti necessitate, quid faciunt. Aut si quis auidius gloriæ, aliena pro suis edat, quum ipse de suo nihil possit egregium edere.

Adactum iusiurandum.

Ἐπακτὸς ὄρεκτο. Dicebatur, vel quod non vernaculum esset, sed peregrinum, & aliunde ascitum, ut indicat Zenodorus, vel quod non spontaneum, sed adactum vi.

Volentem bouem ducito.

Τὸν θεῖλοντα ἔσθ' ἔλαως. Id est, Volentem bouem agito. Vtere illorum opera, qui ex animo faciunt. Stultitia est, venatum ducere inuitos canes.

Homerus.

Officium ne collocaris in inuitum.

Instar iniuriæ fuerit, si quis officium collocet in inuitum. Conuenit, emittendus vbi discedere querit.

Nemo

Nemo cogendus amicus.

Quum innues aliquem non esse ad negotium accersendum, præter animi sententiam, aut nõ esse collocandum officium in eum, qui nec agnoscat nec accipiat libenter, accommodum fuerit illud Homeri:

Ἡν εἰς ἔλθουσιν, ἀνέγκη δ' ὄυπ μὲν ἄξω. Id est,

Si volet, inuuitum hunc haudquaquam abduxero quoquam.

Necessitas molesta.

Aristotel.

Πᾶν γὰρ ἀνεγκλίον πρὸς ἄγχα ἀνιᾶρον ἔσθι. Quidquid enim est necessarium, natura molestum est. Quod ostendit esse molesta, quæ secundum naturam non sunt.

Vadimonium deserere.

Olim & turpe erat & damnosum, vadimonium deserere, nec excusabatur vadimonij promissor, nisi ob causas egregie graues.

Sontica caussa.

Nenius sonticam causam appellat admodum grauem.

Generosior Codrus.

Εὐχάρης εἶσι Κόδρος. Per ironiam rectè dicitur in istos, qui maiorum fumosis imaginibus & natalium antiquitate gloriantur. Codrus Melanthi filius, qui singulari in patriam pietate præcipuè nobilis fuit.

Generosior Sparta.

Ἐλευθερώτερος Σπάρτης. Dicitur excellenti animo, minime que timidus, aut humilis. Spartani enim olim indoles aderat generosa, & ingenium omnis impatiens seruitutis, ac velut imperio natum, vnde nec manibus urbem cingebant, &c.

Subditus es.

Υποβολιμαῖος εἶ. Id est, Suppositus es. Subditus siue submissus vocatur partus adsimulati. Inde transfertur in hominem fictum, & per dolum ab alio quopiam allegatum, subornatum que.

Ne patris quidem nomen dicere possit.

Synecius.

Quadrabit in vehementer obscuros & spurios, incerto que patre natos. Quod genus est illud Iuuenalis:

Quorum nemo queat patriam monstrare parenti.

Vnde Plutarchus existimat spurios dictos nothos, quod duabus his litteris prenotari soleant, S. P. his que significari, siue patre.

Terræ filius.

Tertullia.

Olim homines obscuro, ignoto que genere prognati, terræ filij dicebantur, propterea quod terra sit omnium communis parens.

Matris vt capra dicitur.

Tac

Τῆς μητέρεσσι ὡς αἰετὸν καλεῖται. In spurios dictum videtur, quorum pater incertus est, ea que gratia à matre denominantur. Ductum ab hædis, qui in capribus à matre dignoscuntur, nã à patribus haud quãquam possis. Manet etiam hodie iocus, quo dicunt sapientem esse filium, qui patrem suum norit.

Seneca.

Lychnobij.

Apparet λυχνοβίαις proverbiali ioco dictos, qui lucernariam vitam ducerent, ut torqueri possit vel in nocturnum potorem, vel hominem suum praemodum studiosum, qui quemadmodum dictum de Demosthene, plus absumat olei, quàm vini. Vel in sordidum & parcum, quasi de lucernario oleo victitantem.

Virtus gloriam parit.

Sentit benefactis potiùs, quàm opibus parari veram gloriam.

Quanta vix cælo capi possint.

Hac hyperbole M. Tullius famæ celebritatem expressit. Idem: In cælum laudibus ferre. Ita Virg. Ultra sidera notus. Et Horatius: Sublimis feriam vertice sidera.

Avis ex auibus.

Ὁ ἄριστος ἐκ τῶν ἀριεῶν. Proverbij forma dictus est Aristophani per ireriam vir nobilis, quasi bonus ex bonis prognatus.

Cymbalum mundi.

De homine celebrati nominis.

Διακωδῶνίζειν.

Demosthenes dixit pro explorare atque examinare.

Domi nobilis.

Qui non opibus tantum aut potentia clarus est, sed ex nobilibus nobilis prognatus est. Hunc Cicero subinde domi nobilem vocat.

È domo in domum.

Ὁ ἴσθ' ἐν οἴκῳ δεῖ. Hac sermonis forma significamus aliquem proprijs virtutibus quippiam egregie laudis peperisse sue domui, patrie ue.

Fumosa imagines.

In eos dicebatur, qui iactarent peruetustam generis nobilitatem. Iuuenalis veteres ceras appellat.

Iouis germen.

Ἐκ Διὸς ἔγενετο. Id est, Ex Ioue germen. Dicebatur in signi virtute præditus.

NON SOLVS ILLE.

Plutarchus.

Brafidas quidem vir bonus, sed Lacedæmon multos habet præstantiores.

Bogea

Βερεσίδας ἢ ἀνὴρ ἀγαθός, ἀπὸ Λακεδαιμόνων πολλὸς ἐστὶ καὶ ἐξ ἑστέρας. Aduersus eos, qui se non modo primos, verum etiam solos existimant.

Multi Mannij Ariciæ.

Mannius apud Festum Pompeium, Dianæ Aricinæ lucum, qui & ipse Aricinus dictus est, consecrassè legitur. Ex hoc Mannio Aricio viro laudatissimo, quàm plurimi extiterunt viri item clarissimi eodem nomine, & hinc natum prouerbiū.

Multi, boni que.

Πολλοὶ καὶ ἀγαθοί. Translatum à ritu sacrorum, in quibus sacrificus rem diuinam facturus, dicebat: Τίς τῆδε; id est, Quis hic? Deinde qui aderat, respondebat: πολλοὶ καὶ ἀγαθοί, id est: Multi & boni. Atque hæc partim omnium causa dicebatur: oportebat enim in sacris εὐφημεῖν, hoc est, benè ominata dicere: partim, vt si quis esset sibi conscius admissi piaculi, discederet à mysterijs. Prouerbiū igitur locum habuerit, quoties aut testes, aut iudices, aut conuictores significamus idoneos, ac nentiquā reiiciendos.

NOTVS.

Hoc iam & vates sciunt.

Ἀπὸ torquebitur iocus in rem tandem compertam, quæ diis se felle rat.

In ore atque oculis.

Que propalam fiunt, in ore atque oculis omnium fieri dicuntur.

Cicero.

Rumor publicus non omninò frustra est.

Hesiodus:

Φήμη δ' οὗτοι πᾶσι λαοῖσι κέκευται ἅπαντα λαοῖσι

Πολλοὶ φημιζῶσιν. Id est,

Haudquaquam in totum rumor perit ille, per ora

Qui volitat populis compluribus.

Domesticè notus.

Lucianus: Ἀνορὶ ἐλευθέρῳ, καὶ οἴκῳ δὲν σε ἀκελβῶς ἐιδόπι, id est, Viro libero, & qui te ex domestico conuictu cognitum habeat. Id erit venustius, si ad res animi traducatur, vt si quis dicat artem rhetoricam οἴκῳ δὲν αὐτῷ notam.

Intus & in cute.

Intus & in cute notus, est omnibus modis cognitus, perinde quasi dicas, foras atque intus notus. Persius:

Ad populum phaleras, ego te intus & in cute noni.

Id est: Alijs fucum fecisti, mihi planè notus es, neque potes imposturam facere. Plautus: Hunc ego penitus & domi inspexi.

Principes inter se noti.

Y

Qui

Qui dicet mutuum principum, aut inter eruditorum inter ipsos esse notitiam, usurpare poterit illud Homeri:

Non ignoti inter se sunt dii morte carentes,

Quamquam semoti diuersa in sede morentur.

Torqueri poterit in satrapas istos, qui tamen si belligerari videntur, tamē ipsi clanculum inter se colludunt.

NOVITAS.

Callistrat.

In folle offerre.

Pro eo quod est, inexploratè, inexplicitè, & confusè, sicut qui Syngraphas & pecuniam sacculo inclusas offert.

Plutarchus.

Aliud genus remi.

Ἀλλο γένος ἑκάστου. Id est, Aliud genus remi. Dicebatur olim, ubi quissiam res nouas, & antea non visas induceret. Aut ubi quis versis moribus pristinis, nouum & inusitatum vitæ genus institueret.

Grata nouitas.

Quando dices nuperrima quæque vulgo maximè placere, non in tempestiuum erit illud Homeri ex Odyss. u.

Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἀνθρώποι,

Ἡ τὴν ἀκρόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται. Id est,

Cantio enim hæc hominum longè est celeberrima vulgò

Et gratissima, quæ nuperrima venit in aures.

Qui modus equitum?

Τὴν ἀρόπ' ἑπιπέων; Id est, Qui modus equorum? Vbi quis nouam ac peregrinam induceret consuetudinem. Veluti si quis Italus Gallicis vestibus vteretur. Dicitur videtur de hospitibus nouo quadrigarum genere inueclis.

NYGALIA.

Κεχροχουτς ολήροισον.

Hominem stulte nugacem Greci vocabant κεχροχουτς ολήροισον, voce ridiculè composita à κεκρός, qua proprie dicitur aqua impetu scattens, & χύτσα olla, & ληρείν quod est nugari. Ollas autem stupidos vocamus. Refertur à Suida, & videtur è comædia quapiam sumtum.

Nugæ theatri.

Plantus nugæ theatri appellat quotidiana conuitia, quæ in meretrices, lenones & parasitos iaciebantur à comædiarum actoribus. Quin etiam totum hoc quod in comædijs agitur, nugæ theatri dici poterunt. Veluti iuuenes amare, senes obiurgare, seruos hevis imponere, lenas scire, &c.

Cum Nibas coccyssauerit.

Ὅσον Νίβας κοκκύση. Simillimum illi, Ad Grecas calendas. Tradunt

dunt in Thessalonica Macedonia civitate vicum esse, cui nomen Nibas, ubi Galli nunquam vocem edant.

Ad Græcas calendas.

Pro nunquam, propter eam quod Græci non habent calendas more Latini Augustini-
tinorum, sed *καλιδικας*, id est, nouilunia. Atque ad lune recursus Græci soluebant *υφρας*. Quum aliquos nunquam soluturos significare *υελυς*, ad Græcas calendas soluturos ais.

Quum mula pepererit.

Quoties significamus aliquid nunquam futurum *επιαν ημιονοι τε* Herodot.
καοι, id est, quum mule pepererint, dicimus. De sterilitate mularum scribit Plin. lib. 8. cap. 44.

Anno magno Platonis.

Simile est superiori. Hunc enim existimant nunquam futurum.

Plenilunio fiet.

Diogen.

Τη πρωσληνοι. Quasi serò, aut nunquam futurum. Etenim cum Datis & Artaphernes ductores regis Persarum, in Marathonem irrupissent, plenilunium observant, ut tum in prælium exirent. Ergò prius quam illi venirent, Athenienses bellum adgressi sunt. Historie meminit Herodotus libro VI. Inde quasi proverbio de cunctantibus, & quavis occasione rem proferentibus, aptè dicitur: *Εν τη πρωσληνοι*.

Per arma aliquid facere.

Poterit per iocum accommodari ad ea, que nunquam euentura credamus, quemadmodum aiunt Ad Græcas calendas. Huc faciunt sermones isti Ciceronis proverbiales: Post homines natos: Post hominum memoriam.

NVPERA.

Heri & nudius tertius.

Plato.

Χθες καη πρωσλυ. Proverbialis hyperbole tempus admodum nuper actum significans.

NVSQVAM.

Vbi cerui cornua abijciunt.

Aristotel.

Ο' πρ αι ελαφοι τα κερωτα αποβιλλουσι. Cerui cornua deposituri, scedunt in loca aspera & inaccessa. Quadrabit, ubi locum vehementer abditum, abstrusum, que significabimus. Postremò, quod inveniunt nusquam inueniri, illic esse dicemus, ut cerui cornua abijciunt.

Nec apud homines, nec in mari.

Proverbiali schemate dictum est à Pindaro Olymp. hymno 6. *Α κινδυνοι δ' αερωι ουτε πικε ανδρασι ουτ' εν ναοι κηιδας τιμωι*. Id est, Virtutes aut periculi expertes, neq; apud homines, neq; in cauis manibus habent.

habentur in pretio, pro eo quod erat, nusquam, quasi dicas, neque terra neque mari. Ipsa autē sententia cōuenit cū illo Hesiodo decantatissimo:

Virtutem posuere Dei sudore parandam.

Nemo magnam laudem parauit absque periculo, &c.

In Aphannis.

Eis ἀφάννας. Stephanus tradit, Aphannas locum quempiam fuisse Siciliae, vehementer obscurum & ignobilem, unde & nomen adductum apparet. Hinc natum prouerbiū, Aut in Aphannus, de incertis & quae nusquam sunt.

Haud annuntias bellum.

Οὐ πρόλεγον ἀγγέλλεις. Dicitur solitum, ubi quis rem oppidō letam annuntiat, quod bellum res sit omnium calamitiosissima. Iulianus, O aureorum nuntius verborum.

Prouoluitur ad miluios.

Suidas.

Προϋλινδύττω ικετίων. Id est, Adorat miluium. Initio veris prouolunt miluij, quia re leti tenues, quod iam hieme sint leuati, prouoluntur, eosque velut adorant. Accommodari potest in eos, qui noua spe gestant.

Zenodotus.

Quid tibi Apollo cecinit?

Τί σοι Ἀπόλλων κειδέωκεν; Id est, Quid tibi Apollo cecinit cithara? hoc est, quid tibi respondit? Conueniet, ubi quis à principe redeuntem percontabitur, quid responsi tulerit. Allusum est autem ad Apollinis citharam, quam illi tribuunt poëtae.

Suidas.

Vulcanus tibi vaticinatus est.

Ἀφ' ὧς σοι λελάληκεν. Suspicor dictum, ubi quis crederet se rem habere certam, velut ex oraculo auditam.

Idem.

Siren amicum nuntiat, apīs hospitem.

Σειρήν μ' ἐφίλον ἀγγέλλει, ξενίον ἢ μέλιτος. Id est, Hospitem apīs, verum Siren predicat amicum. Quoties complures eadem de re benedicuntur, aut ubi suae quisque spei blandiens, ex quamlibet leuibus argumentis diuinat futurum quod optat. Nam Siren hoc in loco insecti genus est, apī non dissimile.

Obluionis campus.

Ἀχθὺς πρὸ ἰόν. Lethes campus, dicitur vel de vehementer obliuiosis, vel de rebus commentitijs ac friuolis, quae nusquam sunt.

Hieronymus.

Proprij nominis obliuisci.

In hominem vehementer obliuiosum. Ouidius:

Nominis antè mei venient obliuia nobis.

Homerus.

Malorum obliuio.

Qui

Qui deprecabitur omen aliquod parum faustum, aut cui iubebit obliterari memoriam malorum, usurpabit illud Homeri ex Iliad. δ.

Τὰ δὲ πάντα θεοὶ μεταμῶλια θεῖεν. Id est,

Irrita Dii superi ventis hæc omnia tradant.

Ne malorum memineris.

Νὴ μνηστῆρ κήτης. Id est, Ne malorum memoriam refrices. Ne præ Val. Max. teritarum rerum mentio fiat.

Ex libro gubernatores.

Ἐκ βιβλίου κυβερνήται. Galenus de compositione pharmacorum
II. Adsimilis ijs, qui proverbio dicuntur gubernatores è libro. De magistris magisteris alibi dictum.

Plutarchus.

Ἀμνηστία.

Oblivio est omnium que in conuiujs vel fiunt, vel dicuntur.

Hac non egreditur verbum.

Idem.

Ex Lycurgi institutione, qui natu maximus erat, stabat ad ostium, & ad conuiuium ingredientibus dicebat ostensis foribus: Διὰ τῶν ἕξω λόγῳ ἔκ ἐκπορεύεται, id est, Per hæc nullus sermo progreditur foras. Horat. Ne fidos inter amicos Sit, qui dicta foras eliminat.

Vino inscribere mulieris iusiurandum.

Τὸν γὰρ γυναικὸς ὄρκον εἰς οἶνον γράφω. Id est,

Inscribo vino si qua iurat femina. Innuit irrita esse solere quecunque in compotationibus effutiuntur.

Odi memorem compotorem.

Lucianus.

Μισῶ μὲνέ μὲνα συμποτότω. In eos, qui, que inter amicos & inter pocula dicuntur liberius, foras eliminant.

Viuorum oportet meminisse.

In eos, qui plurimum de vita defunctis loquuntur, id quod vulgò præstant ominosum, mortuos in ore habere. Cicero.

Ventis tradere.

Pro eo quod est obliuisci, atque ex animo eijcere. Horat.

Tristitiam & metus Tradam proteruis in mare

Creticum portare ventis.

Ollæ vestigium in cinere turbato.

Χύτρες ἴχθῳ συγχέειν ἐν τῇ τέφρῳ. Plutarchus in Symposiacis interpretatur, nullum evidens iracundiæ vestigiū oportere relinqui, sed simulatque deseruerit, atque resederit animi tumor, omnium peccatorum malorum memoriam penitus tollendam esse.

Imis ceris eradere.

Hieronym.

Pro eo quod est, delere penitus, sic vt nullum omnino memorie præstine

Julianus,

sine vestigium extet. Sumtum ab his, qui in ceratis scriptitant tabulis.

Bibere mandragoram.

Inest vis somnifica mandragore, adeo ut enecet etiam largiore potu. Unde qui cessant in officio dormitant' que, multam mandragoram bibis se dicuntur. Non dissimile illi: Bibe elleborum.

OBSCURITAS,

Delius natator.

Δήλιος ὁ κολυμβητής. Olim vulgò dicebatur admodum natandi peritus, qui que nosset in summa natare aqua. Natum à Socrate, qui rogatus de Heracliti libro cuiusmodi videretur, respondisse fertur hoc pacto: Que quidem intellexi, præclara; arbitror autem & ea, que non intellexi, quanquam natatore Delio opus, ut ne quis in eo præfocetur.

Per nebulam,

Vide, Indiligentia.

Numeris Platonis obscurius.

Cicero.

Id ideò dictum, quòd Plato numeris Pythagoricis, obscurat suam philosophiam ac veluti nebulas offundit. Nam Pythagoras omnem serè philosophiæ rationem ad numeros traxit.

Terentius.

Dauus sum, non Oedipus.

Oedipi ingenium scitè proponendis, simul & dissoluendis enigmatum scirpis nobilitatum est, propter dissoluta sphingis problemata, adeo ut in proverbium abierit eius nominis appellatio. Similis est farina: Non sum diuinus.

Canis podicem inspicere.

Vide, Cæcipientia.

Bœotica ænigmata.

Βοιωτικὰ ἐνίγματα. Dicebantur obliquè atque obscurè dicta, quæ que perdifficile percipi possent. Sumtum à fabula sphingis monstri Thebani. Ea proposuit Oedipo ænigma huiusmodi: Quadrupes, bipes, ac rursum tripes. Id Oedipus interpretatus est, hominem esse, qui puer matris quoque pedum nititur vice, deinde confirmato gradu duobus pedibus se sustinet, donec atas decrepita baculum, ceu tertium pedem addat.

Ne Apollo quidem intelligat.

Ταυτὶ δ' ὅτ' ἐστὶν ἔθ' ἂν Ἀπόλλων μάθει. Id est, Nec Apollo, quid sibi hæc velint, intelligat, quod vehementer esset obscurum & intellectu perdifficile.

Carcini poemata.

Dices

Dicebantur ea, que viderentur obscurius & instar ænigmati dicta. Carcinus pœta quispiam fuit. Is finxit Orestem ab Illo coactum, vt matricidium confiteretur.

OBSECUNDANTIS.

Ad digituli crepitum.

Qui arrogantius, fastuosius que iubent quippiam, digituli crepitu significare dicuntur. Diuus Hieronymus in epistola ad Rusticum usurpauit, in superciliosum quendam & fastidientem, qui dicturus, digituli crepitu silentium imperabat.

Quum vterque concedit alteri.

Quum omiſſa contentione, vterque alteri concedit, usurpabit illud Homeri Iliad. IIII.

Αἰεὶ ἥτοι γὰρ πῦρ ὑπὲρ ἄλλοις ἀκμήλοισιν.

Σοὶ μὲν ἐγὼ, σοὶ δὲ μοι. Id est,

Quum magis alteri in his rebus cedamus vterque.

Tu mihi, contra ego deinde tibi.

Lex & regio.

Νόμος καὶ χώρα. Id est, Mos suæ lex & regio. Seruiendum & obsecundandum esse moribus regionis, in qua verseris. Zenodotus adscribit vnicuique genti, suas quasdam leges esse, & instituta viuendi.

Plutarchus.

Deum sequere.

Ἐπεὶ θεῶν. Id est, Sequere Deum. Putant hunc esse sensum: Obtempera rationi. Quasi cuique debeat oraculum esse, quidquid in pectore discitauerit ratio. Inest enim suis cuique animus Deus.

Non statuar læna in machara.

Ὁὐ εἴσομαι λέωνά ἐπὶ τὴν ἐγκνήσιδον. Prouerbum meretriciū, quum negat scortum sui cuiquam facturum sese. Nam in capulis militarium gladiatorum elephantēs ac leones imponi solent. At hi procumbentes inscalpuntur, siue ne ledant manum vrentis gladio, siue ne defringantur facile, si in pedes erecti figerentur.

Aristoph.

Obedientia felicitatis mater.

Vide, Infortunij.

Infanire cum infanientibus.

Τοῖς μνημονίοις συμμνηνοῦ. Dicebatur, qui se moribus quorumlibet attemperabat.

OBRECTATIO, ET MALEDICENTIA.

Mortui non mordent.

Ὁὐ τὴν νεκρότερος ἐδάκνυσιν. Id etiam hac tempestate vulgò dicitur. Natum arbitror ex apophthegmate Theodori Chij, qui, quum deliberaretur, vtrum Pompeius ab Aegypto repellendus esset, an admittendus, censuit

*consuit receptum occidendum, addens hoc dictum, Mortuos non mor-
dere.*

Mortuis non conuitiandum.

*Victo non insultandum, nec in mortuum ultra congerenda conuitia,
quanquam iure sit occisus. Huic suffragatur Homerus:*

Οὐχ' ὅσιν κταμένοισιν ἐπὶ ἀνδράσιν εὐχετάεσθαι, Id est,

Haud fas est super occisis iactare tempus.

Aristoph.

Cum laruis luctari.

Vide, Inanis opera.

Iugulare mortuos.

Vide, Absurda.

Non impetam lingua.

*Οὐκ ἐπιρρωτῆσομεθα. Id est, Non incessam lingua. Unde semper à
maledictis temperandum.*

Hieronym.

Tuis te pinguiam coloribus.

Id est, Talem te scribam, qualis es.

Plutarchus.

Sphæram inter sese reddere.

*Meminit de lusis genere Iulius Pollux, libro De rerum vocabulis no-
no: Non dissimilis est, quæ hodie pile vocant. Quadrabit in eos, qui sese
vicissim diciterys incessunt. Confine illi: Cedimus, in que vicè prebentur
crura sagittis.*

Infixo aculeo fugere.

*Βαλὼν φεύξεται οἷα; Id est, Inculo omisso fugiturum te putas? Me-
taphora prouerbialis, ubi quis dicto conuitio, ceu maleficio quopiam pers-
acto, statim subducit sese, ne vel tueri cogatur quod dixerit, aut ne mu-
tuum recipiat. Translatum ab apibus, aut vespi, que infixo aculeo sta-
tim aufugiunt.*

Vulgus suspicax.

*Suspiciosum vulgus, & pleraque malam in partem interpretatur.
Homerus Odysf. η.*

Δύσζυλοι γὰρ τ' εἰμὲν ἐπὶ χροὶ φύλ' ἀνδρώπων. Id est,

Quippe homines plerique sumus male suspiciosi.

Pellem caninam rodere.

*Martialis ponit pro eo quod est, hominem maledicum & improbum
conuictis insectari. Sic enim scribit in obtrectatorem quendam & obla-
tratorem:*

Non deerunt tamen hac in vrbe forsan,

Vnus vel duo, tres ue, quatuor ue,

Pellem rodere qui velint caninam.

Vitilitigatur.

*Vitilitigatores Marcus Cato vocabat litium auidos, & alienorum
operum*

operum calumniatores. Cato ex vitijs & litigatoribus eleganter com-
posuit.

Zoili.

Quere, Invidia.

Archilochum teris.

Ἀρχιλόχον πικρῆς. De maledico dicebatur. De Archilochi testa-
tur Horat.

Archilochum proprio rabies armanit iambo.

De quo plura paulò post.

Arthilochi patria.

Ἀρχιλόχου πατρίς. Diogenianus testatur hoc dici solere de mor-
dacibus ac maledicis.

Dente Theonino rodi.

Theonino dente rodi dicuntur, qui conuitijs lacerantur. Sumtum à
Theone poeta quodam rabiose loquacitatis, petulantissimæ que maledi-
centie. Horatius hoc vitium alibi succum loliginis vocat, & salem ni-
grum, quòd cum morsu addat & fame maculam.

Carpet citiùs aliquis, quàm imitabitur.

Μωμῆστέϊ τις μᾶλλον ἢ μιμήσται. Porro res egregias multò pro-
cliuius est carpere quàm emulari. Aptè dicitur de re quapiam artis ab-
solute, atque inimitabili.

Genuino mordere.

Qui clanculùm obtrectant, lacerant que quempiam, cum genuino
mordere dicuntur. Persius: Et genuinum fregit in illis. Dentes autem ge-
nuini sunt omnium reconditissimi: ac propemodum operti gingiua. Serò
emergunt homini.

Etiam in Deorum cœtu.

Κἄν θεῶν ἀρρεῖ. Quidam interpretantur de maiorem in modum
probris & equis: quidam de vehementer maledicis. Addunt locum quem-
dam esse in Eleusine, vicinũ Anacloro, vocatum θεῶν ἀρρεῖν, in quem
non ingrediebantur, nisi benè ominantes: vnde de quopiam præter mo-
dum maledico dicebant, ἕτος κἄν θεῶν ἀρρεῖ δὲσφρημῆσθ. Id est, Hic
vel in Deorum concione, male ominata loquetur.

Dentata charta.

Dentata dicuntur mordacia. M. Tullius ad fratrem: Calamo & a-
tramento temperato. Dentata enim charta res agetur. Rursus edentu-
la, que morsu careant.

Hipponacteum præconium.

Pro infami nota dixit M. Tullius, de Tigellio quodam ita scribens:
Eum que addictum iam tum puto esse Calui Licinij Hipponacte præ-
conio

Fenestram aperire, & similes metaphoræ.

Pro eo quod est, occasionem ac velut ansam administrare. Terent. in Heaut. Huius quantam fenestram ad nequitiam patefeceris. Verum hoc non nisi in malam partem, illud etiam in bonam, Aperire ianuam. Item illa: Repagula aperire, ianuam aperire, praestruere viam, praecludere vitam, iacere fundamenta.

Gladium dedisti quo se occideret.

Plautus.

Ministrasti materiam & adiumentum ad perniciem. Veluti si quis amanti adolescenti pecuniam det in manum.

Tollenda mali occasio.

Qui suadebit, ut mali submoueat occasio, citabit illud Homeri ex Odyss. π.

Αὐτὸς δὲ ἐπέλασται ἀνδρᾶ σίδηρος. Id est,

Quippe viros ferrum illicit ipsum.

Ita diuitie proliciunt ad luxum, consuetudo puellarum ad amorem.

Premenda occasio.

Qui significabit modis omnibus instandum esse, nec obmittendam a manibus semel oblatam occasionem, accommodabit illud ex Odyss. δ.

Ἰκεῖς δ' ἄσμεφείως ἐχέμεν μᾶλλον τε πίεζεν.

Vos premite, & vinculis magis arctè stringite captum.

Quod quidem detorquere licebit ad id, quum dicemus impetus animi hoc magis ac magis esse coercendos rationis moderamine, quo magis efferuescunt, & ad malum sollicitant.

Nunc tuum ferrum in igni est.

Seneca.

Eius ferrum in igni esse dicebant, cuius negotium iam azeretur.

Non semper erit æstas.

Οὐκ αἰεὶ θερος ἐστὶ τῆς ζωῆς, ποιεῖ δὲ καλῶς. Id est, Aestas non semper fuerit, composita nidos. Non semper virebit ætas, para, quò se recipiat senectus. Aut non semper erit prospera fortuna, munias animi philosophiæ decretis, quo fortunam aduersam possis contemnere.

Hesiodus

O T I V M.

Conchas legere.

Summi otij est conchas & umbilicos legere in litoribus, qui lusus esse solet puerorum. Quamquam transferri potest ad eos, qui aliud agentes obiter etiam leniora quedam animi gratia admiscunt. Crassus orator apud Cicer. De Orat. 2. de Lelio & Scipione loquens: Non audeo, inquit, dicere de talibus viris, sed tamen ita solet narrare Scaeuola, conchas eos & umbilicos ad Caietam & Lucrinum lege-

Vmbi-

Vmbilicos, opinor, appellant vel conchas, vel calcenos vmbilici formam imitantes, vel herbam quæ Veneris vmbilicus dicitur, auctore Dioscoride.

Liber non est, qui non aliquando nihil agit.

Qui in summo otio versabantur ab omnibus feriati negotijs, & nihil agere dicebantur. M. Tullus lib. De orat. 2. sub persona Crassi ad Scenolam, Quid igitur, inquam, quando ages negotium publicum, quando amicorum, quando tuum; quando denique nihil ages? Tum illud addidi, Mihi enim liber esse non videtur, qui non aliquando nihil agit. hæc ille. Mox interpretatur quid declaret, nihil agere. In qua, inquit, permaneo Catule sententia, me que quum huc veni, hoc ipsum nihil agere, & planè cessare, delectat. Nam cessare dicuntur non tantum ij, qui desistunt à negotio, sed qui sunt in otio. Expedi autem interdum nihil agere, vt cetera rectè agamus.

OCCULTA.

Plautus.

Terra defossum habes.

Ἦν κενύφασ ἐχθίς. In eum qui non impartit, neque presert suas dotes. Sumtum ab auaris, thesaurum humo defodientibus.

Suetonius.

Ocultæ musices nullus respectus.

Cuius adagij sensus est: Quamuis egregias animi dotes, si non proferas, perinde esse quasi non habeas. Persius: Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. Eccl. 20. Sapientie recondite, & thesuari abstrusi, nullam esse vtilitatem. Ouid.

Tu licet & Thamiram superes, atque Orphea cantu,

Non erit ignota gratia magna lyre.

Plutus ἄζηλον.

Sunt non nulli mortales qui vel nativo quodam ingenij vitio, vel data etiam opera, que sciunt dissimulant, & alijs grauantur impertire. His illud non nunquam euenire solet, vt pro indoctis negligantur. His adscribendum, quod Græci τυφλὸν πλῆστον appellant, id est, diuitias cæcas, reconditas opes & abstrusas.

Qui sunt apud inferos terniones.

Τὰς ἐν αἰδῷ τριτάτους. Hoc adagio ridebantur ij, qui res abditas & abstrusas curiosa quadam diligentia vestigarent. Aiunt terniones apud inferos honoratos esse, vt Hecate sacros, &c.

Nisi si qua vidit auis.

Πλὴν ἑίπης εἰδέν ὄρνις. De re vehementer occulta. Suidas hunc versiculum citat ex Aristophane: Nemo me contuetur, nisi præterea uolans auis.

Zenodotus.

Attici Eleusinia.

Ἀττικὴ ἐλεουσίνια. Subaudiendum καὶ ἰαυτὸς, id est, sinter sese.

V. sur.

Vsurpatur si quando conueniunt inter sese aliqui, secretò de re quapiam arcana tractantes. Ducta metaphora à mysterijs sacrorum Eleusiniarum, que in honorem Cereris agebantur apud Eleusim, summa religione, mysticis que ceremonijs, à quibus arcebantur prophani.

Lucianus.

In tenebris saltare.

Εν τῷ σκοτῶ ὀρχεῖσθαι. Est rem gerere clanculum, nullo teste, nullo que indice. Translatum ab ijs, qui choros ducunt in tenebris.

Monstrum alere.

Monstrum alitur, ubi quid occulti vitij latere significamus. Inde sumta metaphora, quòd monstra ob pudorem clanculum aluntur & occultantur.

Terentius.

Muris circumcurrentibus.

Τῶν τοίχων περιτρέχοντων. Id est, Parietibus circumcurrentibus. Plutarchus indicat muliebri fuisse prouerbium, quo secretum significabant, murus videlicet testes & arbitros arcentibus. Licebit vti, quum aliquid monstri alitur, & ob id captari secretum.

Summis ingredi pedibus.

Dicitur qui clanculum, aut cautim, ac pedetentim, quod aiunt, conatur aliquid. Greci iucundius efferunt aduerbio composito, ἀνεποδῆτι. Idem valent illa: Suspenso gradu, & suspensis pedibus. Traductum à gestu eorum, qui sic ingrediuntur, vt strepitum pedum nemo sentiat.

In aurem dicere.

Εἰς ἄς λέγειν. Vel hodie vulgò dicitant, pro eo quod est, clanculum ac secreto committere. In Euangelio: Et que in aurem audistis, predicate supra tecta.

Matth. 10.

Ostium obdite prophani.

Θύρες ἐπιθεοῦτε βέβηλοι. Id est, Fores occludite quique prophani. Sumta est allusio ex Orpheo, cuius hoc citatur carmen:

Lucianus.

Θύρες ἄνοιγε εἰς θεῖας ἐστὶ, θύρες ἐπιθεοῦτε βέβηλοι. Id est,

Fas quibus est audire loquar, vos turba prophana

Obturate fores.

Iubet vt prophani ostium auribus imponant, ne quid arcani sermonis possit ingredi. Conueniet vti, si quando significabimus nos de rebus arduis & arcanis loquuturos esse.

Cicero.

In simpulo.

In simpulo olim fieri dicebant, quòd vel clanculum, vel in re minima, atque humili fieret. Est enim simpulum vas paruum minutum fundens, vnde veteres res minutas nullius que pretij, simpularias appellabant. Allegoria sumta à puerorum lusu, quo solent per fistulam angustam

flam in simpulum instantes quasi fluctus quosdam, & aque strepitum excitare.

In angulo.

Εἰν ᾠκίᾳ. Id est, In angulo fieri dicitur, quod sit in occulto. Dissimile illi: Super tectum predicare, pro eo quod est palam & in publico predicare.

Admoto capite.

Homerus.

Ἀγχι σῶν κεφαλῆν, ἵνα μὴ πνευθοῖαθ' οἱ ἄλλοι. Id est,

Admoto capite, reliqui ne audire valerent.

Admonet eo loco, si quis obiurgandus est amicus, ut id fiat primum in tempore, deinde comiter & amice magis, quam asperè, postremò clariculum semotis arbiuris. Unde optimum est illud, Admoto propriis capite.

Vrit absque torre.

Versum hunc seu proverbialem subinde Plutarchus usurpat:

Εὐεὶ ἄτρερ δαλοῖο κρη ἀμειν γήραϊ δῶκεν.

Exurit sine torre, graui que dat illa senectæ.

OCCVPATIO, OTIVM.

Ne ad aures quidem scalpendas otium est.

Lucianus in bis accusato: Οὐδ' ὅσον κνήσειας τὸ ἔς, φασὶν ἁλοῦν ἄρων. Id est, Ac ne tantisper otiosus ut aurem, sicut aiunt, scalpere vas cet. Quum ne minimum quidem otij superesse significabimus.

Nullum otium seruis.

Aristotel.

Οὐ ἁλοῦν δ' ἔλοισ. Id est, Non est otium seruis. Sumtum à seruatorum conditione, quibus heri nullum concedunt otium.

Plutarchus.

Festum multas habens.

Ε' ὁρτὴ πολλὰς ἔχουσι. Subaudiendum molestias, aut occupationes. Dicitur in eos, qui magnas componerent sarcinas, aliquò profecturi. Natum ab ijs, qui festa solent adire.

Vincula Tyrrena.

Δεσμοὶ Τυρρῆνοι. Dicebantur odiosa negotia quibus distringebatur aliquis. Traductum à vinculis, quibus Tyrreni captiuos vinciebant grauibus & molestis.

Quum licet fugere, ne quære litem.

Ε' ζὸν Φυγαῖν, μὴ ζῆτε δίκην. Ab Alcibiade natum. Is quum è Sicilia citaretur ab Atheniensibus ut criminibus responderet, abdidit se, negans litigandum esse, si quo modo liceret effugere.

ODIVM.

Lucianus.

Odium agreste.

Μισθὸ ἀγροῦν. Atrox odium sic appellabant veteres, propterea quòd

quòd rustici plerunque *μισάνθρωποι* sunt, & acerbius atque implacabilis oderunt.

Odium Vatiniianum.

Pro capitali ac vehementer acerbò. Vatinius, in quem acerrimè M. Catullus. Tullius inuectus est, in tantum odium populi Romani peruenerat, iam detectis illius flagitijs, ut in proverbium cesserit, odium Vatiniianum.

Odium nouercale.

Nouercis omnibus innatum est fatale quoddam & irreconciliabile Cicero. odium in priuignos.

Oderint, dum metuant.

Licebit adagiū per iocum usurpare, veluti si quis eruditione superior de clancularijs hostibus, qui tamen ob metum hiscere non audeant, dicat. Oderint, dum metuant.

Odit cane peius & angue.

Horatius: Alter Mileti textam cane peius & angue Vitabit chlamydem. Plantus in Mercatore:

Nempe ruri vxor est tua, quam dudum dixeras

Te odisse æquè atque angues.

Empedoclis similtas.

Diogenian.

Ἐμπεδοκλῆς ἔχθρα. Dicebatur pertinax & irreconciliabilis. Empedoclem enim aiunt ijs fuisse moribus, ut assiduè similtatem cum alijs quibus susciperet.

Ἄσπονδον & ἀόλεμον.

M. Tullius epist. ad Attic. lib. 9. Huius igitur belli ego particeps, & socius, adiutor esse cogor, quod & ἄσπονδον est cum ciuibus. ἄσπονδον vocat perpetuum, & atrox, & irreconciliabile. Conueniet in similtatem ac dissidium amarulentum.

Archidamicum bellum.

Ἀρχιδάμιον πόλεμον. De bello seno crudeli que dicebatur. Ab Archidamo Duce Lacedæmoniorum. Archidami scuitiam memorat & Pausanias in Laconicis.

Et Scellij filium abominor.

Aristoph.

Hic est affectus humanus, ut si quis vel hominem, vel quamcunque rem vehementer oderit, non solum à commemoratione, verum etiam à cognatis vocibus abhorreat. Id eleganter expressit Aristophanes in anibus. Ibi persona quedam sic loquitur:

Ἀριστοκρατίᾳ δὴλ' εἰ Ζητῶν. Id est,

Aristocratiam palam est te querere. Altera respondet,

Ἥμισα, καὶ τὸν Σκελλίε βδελύττομαι. Id est,

Minimè, sed ipsum Scellij natum quoque Abominor.

Scellij

Scellij filius dictus est Aristocrates. Hec nomen inre iniustum est detestanti Aristocratiâ, quò ea vox abominande rei memoriam renouet.

Non magis quàm canem.

Plautus.

Odiùm & contemptum vulgò declarant canis vocabulo. Horatius: Odit cane peius. Et Plautus in Amphite. Valuisti' vsque? Expectatus aduenio? Sost. haud vidi magis. Expectatum eum salutat haud quisquam magis, quàm canem.

Cui ista arident, meis ne gaudeant.

Aristoph.

Quum ingens discrimen interesse significabimus inter nostras & aliorum rationes. Contrarium huic:

Qui Bauium non odit, amet tua carmina Meui.

De ijs, que eiusdem sunt farina, & ex equo contemnenda.

Ne via quidem eadem cum illo vult ingredi.

Plutarchus.

Μηδὲ τὴν αὐτὴν ὁδὸν βεβήκειν. Ne via quidem eadem ingredi dicuntur, qui extremo dissident odio, vt ne via quidem communi vellent ambulare.

Fratrum inter se iræ sunt acerbissimæ.

Si quãdo simulas inciderit inter fratres, ea solet esse atrocior, quàm vulgarium inimicorum. Euripides in Iphigenia.

Δειδὸν κασιγνήτοις γίγνεσθαι λόγους,

Μάχης δ' ὄσον ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἕβην.

Res dira verbis iniuicem altercarier,

Dictis' que fratres dimicare mutuis,

Si quando lis inciderit, aut contentio.

Sophocles.

Ira omnium tardissimè senescit.

Ὁ θυμὸς ἔχατον γηράσκει. Id est, Ira postremum senescit. Nam vulgò mortales iniurie tenacissimè meminisse solent, benefactorum quàm facillimè obliuisci.

Vt lupus ouem.

Ὡς λύκος ἀρεὰ φιλεῖ. Id est, Vt lupus ouem amat. Qui sui comodi gratia simulat amorem.

Si tu proreta.

Plautus in Rud. Si tu proreta isti naui es, ego gubernator ero. Quo licebit vti, quoties neuter alteri in negotio quopiam vult cedere.

Principum fauor necessarius.

Vbi quis inuitis principibus conatur extricare sese è malo quopiam, aut lite, à qua non possit explicari, nisi illorum adiutus fauore, conueniet illud Homeri, in Aiacem Oileum dictum:

Φῆ εἴ' ἀέκητι θεῶν φυγέειν μέγα λαϊτμὰ θαλάσσης. Id est,

Iactabat sese spatiosi ex æquoris altis

Emersurum vndis, inuito numine diuinum.

O M I N A N D I.

Bene sit.

Καλῶς ἔστω. Omnis vox, quum quis rem quampiam nouam & arduam auspicaretur. Quod faustum felix' que sit.

Cum musis.

Μετὰ μουσῶν. Hoc est, Musis bene fortunantibus. De doctis, aut ijs que doctè dicuntur.

Adsint Dij beati.

Zenodotus.

Σὺν Ἱεοῖ μάροσσι. Id est, Felices adsint Superi. Sermo est bene o-minantis in re quapiam aggrediunda.

Mercurio dextro.

Hesychius indicat, veteres in iactu quodam solere omnis gratia prefari Mercurium. Per iocum vsurpari licebit, ubi quid aggredimur noui.

In morbo consumat.

Seneca.

Potest ab amico dici, qui nolit deesse amico, quod impèdat, si morbus incidit. Potest & ab inimico, qui malo viro morbum optet.

In tuum ipsius caput.

Demosth.

Quoties in auctorem mali, malum retorquetur aut incidit, Greci dicunt εἰς τὴν αὐτῆ κεφαλὴν.

O M N I A.

Ioca seria' que.

Quoties omnia nostra cum aliquo communicamus, cum eo ioca seria' que conferre dicimur. Cicero.

Nec animans nec inanime.

Proverbiali figura dictum est apud Platonem lib. De Leg. 8.

Πάντων ἢ τε ἐμψύχων κὲ ἢ ἀψύχων. Id est, Omnium & animantium & inanimorum, quum nihil omnino significamus excipientium.

Pueri segnes' que.

Vide, Multi.

Angustum & latum.

Aristophanes: Dexterrate ego mea exilem & amplum valeo populum reddere. Marcescunt enim pueri malè pasti: rursus bene pasti fiunt obese. Appositè torquebitur in eos, qui adolèscentes rectè docèt, aut secus: qui ue populo dextè concionantur, aut secus.

Dulce & amarum.

Plautus in Pseudolo, dixit Dulce & amarum, pro letis ac tristibus.

Omnium quos sol videt.

Sunt & ille figure prouerbiales, Omnium quos terra sustinet, aut quos sol vidit pessimus, optimus'ue.

Z

O R I-

E' tardigradis asinus equus prodijt.

E' κ βραδύοικλων ὄνων ἰππῶν ὄρεσσιν. Id est, E' tardigradis asinus equus emerfit. Quum clarus euadit, quissiam obscuro genere natus, aut quoties ab indocto preceptore proficiscitur discipulus eruditus. Et tibi ex asinis equum, id est, Ex infimis parentibus arrogantem & ferocem.

Ex quercubus ac saxis nati.

E' quercu, è saxi prognatus. quod quadrabit vel in hominem obscuro genere, vel in eum qui sit agresti & effero ingenio, moribus que immanibus. Inde illud: Et duro robore natos. Homerus in Odyss. π.

Οὐ γὰρ ἀπὸ σφυός ἐστὶ παιλειφάτης ἐδ' ἀπὸ πίστεως.

Nam neque fatidica quercu satus es, neque saxo.

Nunquam ex malo patre bonus filius.

Φεῦ φεῦ, παιλαῖος αἰνῶν, ὡς κελῶς ἐχθρῶν.

Οὐκ ἂν γένοιτο χερσὸς οὐ κελῶς πίστεως.

Heus, heus, ut illi diclitant recte, probum

Patre ab improbo non posse nasci filium.

Theognis.

E' squilla non nascitur rosa.

Οὐτὲ γὰρ ἐκ σκιδνης ἐΐδα φύεται. Id est, Non etenim ex squilla rosa nascitur. Admonet adagium, è probis parentibus nasci liberos probos, ex improbis improbos. Horatius: Neque imbellem feroces Progeniant aquila columbam.

Homerus.

Ex minimis initijs maxima.

Maxime simultates non nunquam ex leuissimis iniuriolis nascuntur, non secus atque ex minutissima scintillula grauisimum incendium.

Diogenian.

Exiguum malum, ingens bonum.

Μικρὸν κακὸν, μέγ' ἀγαθόν. Id est, Pusillum malum, ingens bonum. Admonet adagium, ex paululo incommodi labore que exiguo, summa maxima que commoda colligi. Si quid feceris honestum cum labore, labor abit, honestum manet. Si quid feceris turpe cum voluptate, voluptas abit, turpitudine manet.

Macrob.

Bonæ leges ex malis moribus procreantur.

Nam sicuti medicorum pharmacus nihil opus foret, nisi morbis laboraretur, ita legibus ferendis nihil opus esset, nisi perperam viueretur.

Initium belli.

Ἀρχὴ πολέμου. Id est, Origo belli. Vbi quis prior laceffit iniuria seu conuitio. Vnde ἀπὸ δέμου, ledere dicitur, qui nulla laceffit us iniuria, simultatem exercet.

Hinc

Hinc belli initium.

Quum alicunde natam simultatem ac tumultum rerum exortum innuimus. Lucianus in Pseudomante: Καὶ κατὰ τὸ Θυκυδίδην, ἀρχεται ὁ πόλεμος ἐν δένδρῳ, ἢ δῆ, id est, Et iuxta Thucydidem, iam hinc belli initium.

Piscis primum à capite fœtet.

Ἰχθύς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὁ ζεῖν ἀρχεται. Piscis à capite primum incipit putere. Dictum in malos Principes, quorum contagione reliquū vulgus inficitur.

Ab impijs egressa est iniquitas.

Significat ab improbis, semper mali quippiam exoriri: à bonis nihil malorum proficisci.

1. Reg. 24.

Γνώμης γὰρ ἐστὶν ἕρως κρησὰ γίνεσθαι.

Probis ab animis facta promanant proba.

Mali corui malum ouum.

Κακὸν κόρακος κακὸν ὄον. Id est, Mali corui malum ouum. Aptè vsurpabitur, quoties à malo præceptore discipulus malus proficiscitur, ex improbo patre filius improbus, ex patria illaudata vir illaudatus, denique facinus sceleratum ab homine scelerato.

Gellius.

Auctor omnium & fons.

Veluti si quis dicat superbiam omnium malorū parentem, fidem omnium virtutum fontem, Homerum omni poëseos patrem.

Homerus.

Ex tua officina.

Ex nostra officina depromi dicuntur, que à nobis inuenta, nostro que ingenio profecta sunt. Hoc quo longius traducetur ad res animi, hoc fuerit lepidius, ut, Hoc consilij quis non intelligat è tua prodisse officina? Totum hoc negotij tuæ fuit officine.

Generosioris arboris statim planta cum fructu est.

Egregia bene que nata ingenia statim maturescere, et ad frugem peruenire indicat.

Fabius.

Magnorum fluuiorum nauigabiles fontes.

Significat prepotentium quantulacunque plus pollere, quam vniuersas tenuium opes.

Idem.

Hinc illæ lacrymæ.

Dicitur de rei causa aliquandiu dissimulata, que verè tandem deprehendatur.

Terentius.

PARASITI.

Muscæ.

Μύσες. Olim dicebantur, qui delectabantur aliena mēsa, quos Plautus muribus comparat, semper alienum edentibus cibum. Apud Athenæum lib. 6. parasitus quispiam se muscæ confert.

Δειπνῆν ἄκλητῶ μῦθῳ. Id est, Quod invocatus euniter amicus sum. Aduolat enim hoc insectum ad cibum alienum.

Myconiorum more.

Μυκονίαν δὲ λέω. Myconiorum more dicebatur ad conuiuium accedere, qui vltro venirent, non vocati. Myconius vna Cycladum est: ipsa gens obrerum inopiam cogebatur sese conuiuijs ingerere.

Quadra propria.

Nihil æquè sapit, vt cibus proprius domi sumtus. Catullus: De meo ligurire libido est, id est, gustare cum voluptate. At Diij Homericæ malunt inuitari ad nidores hostiarum, quàm viuere δὲ κόστος.

Muris in morem.

Plautus in Capti. duo Quasi mures semper edimus alienum cibum. In parasitos dictum, quibus iucundum est aliena viuere quadra. Non conueniunt, nec in vna sede morantur, libertas & cibus alienus. quod eleganter indicat apologus Aesopicus de mure siluestri & domestico. Quin & Greci proverbiali verbo μῦτῳ δαίειν dicuntur, qui muris in morem cibi causâ obambulant oberrant que. Indicat hoc Hesychius.

Athenæus.

Ἀυτολάκυστοι.

Dicebantur, qui non ex animo, sed ventris causâ colerent amicos, inde conficta voce, quod spontè ad lecythum commearent, & inuocati præsto essent in conuiuijs. Eisdem παρασιτίας, quoque vocatos fuisse testatur Plutarchus, & ab Eupolide τὸς περὶ τὰ γυγνόν, καὶ μετ' ἀδελφῶν φίλης, Id est, Circum sartaginem & post prandium amicos dictos fuisse.

Ἀποσιόφαστοι.

Vocantur quibus dulce est aliena viuere quadra.

Κατὰ χερῶν ὕδωρ.

Apud Athenæum refertur: Orta disceptatione quenam aquarum esset optima, quum alij præferrent Lerneam, alij Pireneam, alij aliam, Carneus iuxta Philoxeni sententiâ dixit: Τὸ κατὰ χερῶν ὕδωρ ἐστὶ τῶν, suauissimam aquam, que manibus infunditur, quod ea declarat cenam esse paratam.

Feruet olla, viuit amicitia.

Ζεὶ χόστια, ζῆ φιλία. In eos dicitur, quos patina, non benevolentia conciliat.

PAUPER TAS.

Nec obolum habet, vnde restim emat.

In eos qui maxima rei familiaris inopia laborant. Lucianus in Τῷ πονε :

Χθὲς μὲν ὁ δὲ ὄβολον, ἄσπερ πρῶτον βρόχον ἐχρηκότες.

Id

Id est, Qui pridie ne obolum quidem habebant, quo laqueum emerent. Pauperrimus sit oportet, qui tenuitatis tedio sese laqueo presociare velit.

Nudior leberide.

Γυμνότερος & λιβηρίδης. De vehementer tenuibus. Leberis enim serpentis exuviium significat, quo nihil potest esse inanius.

Iro, Codro pauperior.

Ovidius: Irus erit subito qui modo Cræsus erat. De Codro, Iuvenal. Tota domus Codri rheda componitur una.

Nudior paxillo.

Γυμνότερος & παξιλλίς. De extreme paupertatis homine dicebatur licet hyperbole. Nam paxillis corticem quoque detrahimus.

Telenico pauperior.

Τηλενίκος πένετος. Nam is not e paupertatis fuit.

Nudus tanquam ex matre.

Γυμνός ως εκ μητρός. Id est, Nudus ex matre. De vehementer paupere.

Suidas.

Ne in pelle quidem.

Οὐδ' ἐν δ' ἐρμῶν. De supra modum tenuibus, velut usque adeo nudis, ut ne pelle quidem propria tegantur.

Araneas eijcere.

Hesiodus: Ἐκδ' ἀράχων ἐλάσθας ἀράχνια. Id est, Vasis eijciat quas neclit aranea telas. Sic enim significant inanitatem & inopiam.

Lucianus: Carie & araneis differta.

Cum exossis suum rodit pedem.

Ὅτ' ἀνόστει ὄν τὸ δὸς τὴν δει. Consimili figura significavit egestatem in eodem opere. Exosses vocat polypum, quod ossibus careat. Is creditus est non nullis sua brachia rodere, quum deest cibus: est enim edacissimus.

Macilenta manu pinguem pedem.

Manus enim gracilescunt fame, pedes intumescunt frigore. Hesiodus:

Ne te deprendant inopem mala tempora brumæ.

Atque pedem premere incipiat, manus arida pinguem.

Venustius erit, si longius transferatur, ad viaticum parandum senes Eluti, aut similia.

Pedem ubi ponat, non habet.

In hominem insignitè tenuem atque inopem.

Cicero.

Cinclus.

Κινκλός. Id est, Cincli. Rusticano proverbio dicebantur preter modum pauperes. Cinclus enim avis quædam est imbecillus atque invalida.

Pistil-

Pistillo nudior.

Υπέροχον γυνώτερον. De vehementer tenui, misero' que.

Paupertas sapientiam sortita est.

Πενία ἢ τὴν σοφίαν ἔλασεν. Zenodotus citat ex Euripide: Ignantia est opulencia, verum inopia multarum artium reperitrix est. Persius: Magister artis ingenij' que largitor Venter. Hominem experiri multa paupertas iubet.

Pauper, sed ingeniosus.

In hominem tenui cultu, sed egregio tamen corpore, quadrabit illud Homeri ex Odyss. σ.

Ὅν ἐν ῥ' ἀκίαν ὁ γέρον ἐπιγυνοῖα φαίνει.

Quos profert senior pannis è vilibus armos.

Lucianus torquet ad senem ingenio facundia' que præcellentem.

Multa docet fames.

Πολλῶν ὁ λιμὸς γίγνεται διδ' ἀσκηλ. Id est, Fames magistra est artium complurium. Ovidius: Ingenium mala sæpe mouent. Persius: Ingenij' que largitor Venter negatas artifex sequi voces.

Hecale pauperior.

Hecale paupertate nobilis est. Ovidius:

Cur nemo est Hecalen, nulla est que coeperit Irum?

Nempe quod alter egens, altera pauper erat.

Fames magistra.

Πολλῶν ὁ λιμὸς γίγνεται διδ' ἀσκηλ. Magistra multorum improba existit fames.

Ad incitas.

Plautus.

Quos urget extrema necessitas, hi res dicebatur ad incitas reddisse.

Centro & spatio circumscripta.

Plutarchus: Quod si facultates modice fuerint, & centro & spatio circumscripte ad usum. Sentit fortunas tam angustas, ut nisi certa dimensione dispensentur, non sint ad necessarios vsus suffeclura.

Nani.

Quadrabit in tennes & humilis fortune homunculos, ac quemadmodum ait Horatius, moduli bipedalis, qui potentes sumtu conantur equare.

Tunicati.

Tennes & humiles in nullo cultu insignes, tunicati dicuntur. Horatius: Vilia vendentem tunicato scruta popello.

Canalicolæ.

Homines exili re tenui' que fortuna, dicti olim Canalicole, quod circa canales fori consisterent.

Ne

Ne tempestas quidem nocere possit.

In homines insigniter nudos & inopes. Qui enim possident aliquid rerum, aut habent in agris, aut in mari, his tempestas nocere potest. Cui vero nulla tempestas nocere potest, is nec in agris possidet quidquam, ut agricolæ: nec in navibus, ut negotiatores. Cicero.

Non habet cui indormiat.

Dicimus & hodie: Non habet lectum, aut non habet stramēta, quibus indormiat.

Omnia præter animam.

Quum nihil non datum significamus præter vitam, dicimus omnia tradita præter animam. Simili figura, Animam debere dicuntur, qui plusquam omnia debent.

Zonam perdidit.

Proverbum castrense in ἀζονητάς, id est, eos qui nihil habent nummorum. Porphyrius tractum dicit à militum consuetudine, qui quidquid habent, in zona secum portant.

Acton in
Horatium.

Animam debet.

Τὴν ψυχὴν ὀφείλει. De eo qui immodico ære alieno teneatur ut plus quam omnes facultates debeat, ac demum seipsum debeat. Terent. Quid si animam debet? Luat in corpore, id est, opera, qui non habet in ære.

Saguntina fames.

Est Saguntum Hispaniarum oppidum iuxta flumen Iberum, societate societate que coniunctum cum Romanis. Id longa Pænorum obsidione fame que eò redactum est, ut ciues extracto in foco igni, quidquid erit pretiosarum rerum, in eum conijcerent, ac postremo se que suos que liberos eodem precipitarent, ne venirent in hostium manus. Aristophæ.

Fames Melira.

Αἰμὴς μηδ' αἰετὶ. De fame extrema, de que rebus difficillimis. Est enim Melus oppidum Thessaliæ, quod Nicias Atheniensium Dux obsedit expugnauit que non tam machinis bellicis, quam fame. Meminit historie Thucydides.

Famis campus.

Αἰμὴ πεδίοιο. In ciuitates dicitur ingenti fame pressas. Est autem locus quispiam hoc nomine.

Αἰμοδωχεῖς.

Hesychius addit ex auctoritate Didymi, eos qui iuxta Oetam accolebant sic vocatos, quod ob terre sterilitatem frequenter cum fame rem habebant. Quadrabit igitur in eos qui fame adacti aliquò demigrant.

Demetrius

Aquam bibens nihil boni parias.

Z 4

Υ' δ' α' ζ

Υδάρι ἢ πίνων, χρεῖσιν, ἐδ' ἐν ἀντίκρυσ. Id est, Aquam bibens, pro-
bum & vile paries nihil. Languet poetarum ingenium nisi vino concu-
lescat.

Horat.

Nulla placere diu, neque vincere carmina possunt,
Quae scribantur aquae potoribus. Iuuenalis:
Satur est quum dicit Horatius, Ohe. Horatius:
Fecundi calices, quem non fecere disertum? Item:
Laudibus arguitur vini vinosus Homerus. Et,
Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
Profiliit duenda.

Aristoteles psittacum loquaciorem fieri putat, si vinum liberit.

Non est Dithyrambus, si bibat aquam.

Οὐκ ἔστι Διθύραμβος, ἂν ὕδαρ πίνῃ. Id est, Haud Dithyrambus
est, aquam si potitet. Non adest hilaritas, quum deest vinum. Excitat e-
nim vini calor inueniendi vim, quae torpet non nunquam in ieiuniis,
mouet phantasias, addit impetus, subministrat fiduciam. Dithyrambi
canebantur in honorem Bacchi.

Diogenian.

Quaerendae facultates, deinde virtus.

Διζέειδ' ἄριστον, ἀρετὴν ἢ ὄψων ἢ βίβω. Querendus victus, virtus
autem, ubi victus adfuerit. Horatius.

O ciues, ciues, quaerenda pecunia primum est.

Virtus post numos.

Paulone mendicior.

Παύτων ἢ πτωχότερος. Paulon peior quisquam fuit insigni te-
nitate, quemadmodum apud Iuuenalem Codrus.

Sterilior Agrippa.

Zenodotus.

Ἀχερόπότερος ἢ Ἀχιρπύς. Id est, Sterilior Agrippa. Laconum
adagium est, de his qui sunt extreme paupertatis, neque quicquam facultas
tum possident. Quadrat & in ignavos, nulliusque industrie homines.

Trium dierum commeatum.

Aristopin.

Trium dierum commeatus, cum instare paupertas extrema signifi-
catur. Translatio ducta à militum commeatu.

Qui eget, in turba versetur.

Homerus.

Etiam hodiernis temporibus vulgò iactatur fabula, de ceco medicis
co, qui iubeat ministro, ut eò se duceret, ubi maxima esset hominū pro-
cella, addens sententiam populari ioco celebrem, Ibi questum esse, ubi
sit hominum frequentia.

Mendico ne parentes quidem amici sunt.

Πτωχῶ φίλοι οὐδ' οἱ γυνήτερος. Diuitie conciliant amicos. Pauper-
tas nec illos habet amicos, quos natura coniunxit.

Omniem facultatem indutus est.

Ἀπλοῦς

Ἄπειστον τὴν ἑστίαν ἠμφιάσαι. Id est, Vniuersam substantiam indutus est. De paupere, qui præter vestitum nihil præterea rerum possidet. Hodie vulgato ioco dicunt: Cùm subsilio, facultates omnes meæ commouentur. Notum illud Biantis Philosophi dictum: Omnia mea mecum porto.

Plautus:

Hoc quod induta sum, summe opes.

Theagenis pecuniæ.

Aristoph.

Θεαγένες χρηματιζέται τὰτ' Αἰσχίνης. Id est, Theagenis pecuniæ, quemadmodum Aeschinus. Locus prouerbialis in eos, qui pauperes quum essent, tamen diuites haberi volebant. Hoc morbo notatus est uterque & Theagenes & Aeschines. Vnde cognomen his additum σείδοις, à Sello quopiam ineptè ambizioso. Finitimum ei: Phanie ianua.

Cleomenes cubile superat.

Ὁ Κλεομένης τ' χρητὴς ὑπερέχει. De eo, qui magis abundaret rebus superuacaneis, quam necessarijs. Duæctum apparet à quopiam, corpore quam pro lectuli modo maiore.

Certissima paupertas.

Columella: Nam vetus prouerbium est, paupertatem certissimam esse, quum alicuius indigeas, uti eo non posse, quia ignoretur ubi prolectum iaceat, quod desideratur.

Ostiatim.

Eleganter, nec sine prouerbij specie, Cicero dixit, ostiatim, pro singularitatem, siue nominatim. Iucundius erit si transferatur ad res animi, ut si quis in singulis libris ac capitibus auctorum petat testimonia aut probationes, dicitur ostiatim petere.

PENSATIO BENEFICII, VEL OFFICII.

Manus manum fricat.

Plato.

Monet autem neminem ferè mortaliu inueniri, qui velit in quæpiam beneficium collocare à quo non speret aliquid emolumenti vicissim ad se rediturum, sed officium inuitari officio. Idem adagium effertur & hoc pacto: χεῖρ χεῖρα νίπτει, id est, Manus manum lauat.

Botrus oppositus botro, maturefcit.

Suidas.

Βότρυς πρὸς βότρυον πεποιμένηται. Id est, Botrus iuxta botrum maturefcit. Quando dicemus talem quenque euadere, cum qualibus habet consuetudinem. Habet autem hoc assiduitas, ut vicinis vitia faciat communia. Translatum ab vnus, que mutuo oppositæ maturitatem inter se vicissim & dant & accipiunt.

Da mihi mutuum testimonium.

Cicero.

Δάρεσον μοι μεμνησίου. Hoc est, Da mihi tuum testimonium, recepturus iudem meum. In eos rectè iaciendum, qui se mutua ratione laudant.

Senes mutuuum fricant.

Celebratur & Scipionis Acimiliani apophthegma, Iumenta quòd mīnibus careant, alieno egere frictu. Quo significatum est eos, qui res egregias gerere non possunt, egere præcone, quo sanam sibi comparant.

Pro Deo Calauriam.

Ἀντι Διὸς τὴν Καλαυρίαν. Est in fabulis, Neptunum cum Latona permutationem fecisse, ut illa Calauriam in insula Neptuno concederet, possideret Delum, pro'que dato Tenaro reciperet Pythionem. Est autem Calauria exigua insula, haud procul à Creta. Ea res in proverbium abiit, quoties officium officio pensatur.

Diogenian.

Fricantem refrica.

Τὸν ἕβοντε ἀντιἕβαν. id est, Scalpentem vicissim scalpe. Par est, de merente bene, bene mereri, & officium officio pensare.

Prouer. 7.

Ferrum ferro acuitur.

Ferrum ferro acuitur, & homo exacuit faciem amici sui.

Lucianus.

Eodem cubito.

Ἀὐτῷ πύργῳ. Hoc est, Eadem regula, eadem mensura. At non inuito le fuerit admonere, plerasque metaphoras à mensuris ductas esse pro uerbiales, ut Pensfulare rem, Pensitare pactū, Rependere beneficium, Remetiri gratiam, Librare negotium, Expendere causam, Remunerare beneficium, Aequilibrium officij, Retaliare conuiuium, atque id genus alia.

Math. 7.

Eadem mensura.

Christus in Euangelio uicitur, quum ait futurum, ut qua mensura fuerimus alijs emensi, eadem nobis alijs remetiantur.

Par pari referre.

Ἰσὸν ἰσῷ ἐπιφύεον. Terent. in Eunuchò parcemiam vsurpat, superior non admodum dissimilem: Par pari referto. Qua monemur, ut tales simus in alios, quales in nos illos experimur. Idem in prologo Phormi. Quod ab ipso allatum est, sibi id esse relatum putet.

Paria facere.

Paria facere, idem est quod pensare ex equo.

Hostimentum est opera pro pecunia.

Hoc adagium admonet nihil gratuitum esse debere, sed officium beneficio pensandum. Hostimentum autem, auctore Festo Pompeio, beneficij pensatio est, à prisco verbo hostire & redostire, quod est paria referre. Ab eodem hostem dici putat Nonius, quòd ex equa causa pugnam suscipiat.

suscipiat. Sic Iena apud Plautum in *Asinaria* adolescenti respondet sua exprobranti beneficia: *Hestimentum est opera pro pecunia, hoc est, neuter habet quod imputet alteri. Tu mulierem amabas, missa est: Ego pecuniam, dedisti.*

Pro bonis glomi.

Α' ντ' ἀγαθῶν ἀγαθίδες. Id est, Pro bonis glomi. Dicit consuevit Suidas. ubi quis beneficium quod in alium contulisset, cumulatè cumque favore reciperet. Agathides enim Grecis glomi dicuntur, verum allusionis decus in voce Græca est, quod in sermone Latino reddi non potest.

Vt fementem feceris, ita & metes.

Cicero.

Reportabis premium tuis factis dignum. Perquam festiuum est, quod de Diogene refert Laërtius: Super cenam quidam illi obijciebant ossa velut cani, quod Cynicus esset, eam contumeliam sic ille pensauit: Accessit propius, & iuxta illos stans mingebat, vicissim illis curam agens. Sed propius huc pertinet, quod idem refert in Zenone, qui seruum in furto deprehensum cedebat: Seruus interim clamabat, in fatiuisse ut furaretur. At Zenon, illud etiam, ut cedereris. Seruus quoniam audierat herum disputantem de necessitate fatorum, eam pratexuit suo commissio. Sed scitè retorsit philosophus.

Benefactis pensare delicta.

Α' ποῖς ἐν ἐὸν τοῖς τὸν δ' ἀποθ' οὐν ττω ψόρον. Alijs bene actis hoc. Idem ce depellunt probrum.

PERFICIENDI, SIVE ABSOLVENDI.

Notum soluere.

Cicero.

Κάτω μὲν λέειν. Dicebatur, qui negotium alioqui impeditum facile conficeret.

Tenedia bipennis.

Τενέδι πέλεις. Id est, Tenedia securis. Conueniet aut in eos, qui nimium seuerè iudicant ac puniunt, aut qui celeriter expediunt controuersias & litium ambiguitates. Inde translatum, quod olim rex Tenedi securim gestans lites audire consuevit: caussa que indicata, protinus eum, qui fecisset iniuriam, securi percutere. Aut quod Tenedius quidam rex legem tulit in adulteros, ut vtriusque corpus securi concideretur, eius que legis exemplum etiam in filium edidit.

Colophonem addidit.

Diogen.

Τὸν κολοφῶνα ἐπέθηκεν. Dicit consuevit, quum summa manus rei cuiuspiam imponitur, aut quum accedit id, sine quo negotium confici non potest. Strabo scribit Colophonios, olim cum nauatibus copijs abundasse.

dasse, tum equestribus usque adeo precelluisse, ut ubicunque gentium bellum gereretur, quod confici non posset, Colophoniorum equitum auxilio proficere.

Plato.

Colophonium fastigium.

Κολοφώνια Ἰνφ. Quum Colophonij duodecim ciuitatibus imperarent, quarum vna Smyrna, in publicis concilijs si quando Smyrnenis sum equales fuissent calculi, pars ea vincebat, cui subscripsissent Colophonij illi, quorum opera vicerant in praelio. Itaque prouerbiū quaedam dicitur, quum significabimus iudicium aut suffragium alicuius plurimū in re quapiam valere.

Summum fastigium imponere.

Pro eo, quod est, Rem omnibus suis partibus absoluerē. exempla reperies apud Ciceronem. Translatum ab edificatoribus, qui perfecto demum edificio, fastigium aliquod solent imponere.

Circulum absoluere.

Τὸν κύκλον ἀποτελεῖν. Est rem omnibus numeris, omnibusque partibus perfectam reddere.

Summam manum addere.

Seneca.

Mirum ni metaphora ab artificibus translata, qui primum rude quoddam operis simulacrum effingunt, atque hanc primam appellant manum, deinde formant expressus, postremo summa cura expolunt, atque hanc supremam seu summam manum vocant. Eadem figura dicimus, Nihil deesse preter extremam manum.

Supremum fabulae actum addere.

Pro eo quod est, Extremum finem imponere. M. Tullius ad Quintum fratrem: Illud te ad extremum & oro & hortor, ut tanquam poetae boni & actores industrii solent, sic tu in extrema parte & conclusione muneris ac negotij tui diligentissimus sis.

Ad umbilicum ducere.

Horatius.

Pro eo, quod est, Librum finire atque absoluerē. Sunt enim umbilici, ornamenta quaedam ossea, aut lignea, corneaue, umbilici nostri formam imitanti, quae voluminibus iam absolutis addebantur, atque hinc prouerbialē figuram esse natam: Ad umbilicum peruenit, id est, ad finem.

Ad coronidem usque.

Μέχρι τῆς κορωνίδος. Id est, usque ad coronidem. Quum extremum finem rei cuiuspiam significamus. A nauibus translatum, quibus aliquid rostri speciem gerens solet addi. Iucundius erit, quoties transfertur ad animum, veluti si quis studiorum coronidem dicat, aut moneat, ut egregijs ceptis auream addat coronidem. Aut vite laudabiliter actae iubeat auream imponi coronidem, hoc est, mortem piam.

Serua-

Seruatori tertium.

Τὸν τρίτον τῶ σῶτες. Ad est, Tertium seruatori. Pindari interpretis
 ostendit antiquitus fuisse morem, ut in conuiuijs primus calix misceretur
 Ioui Olympio, secundus heroibus, tertius Ioui seruatori. Addit au-
 tem hunc calicem σῶτες & appellatum, quod hucusque potatio citra e-
 brietatem animi que noxam confisteret. Iuxta illud apud Apuleium As-
 clepiadis dictum, existimantis primum craterem pertinere ad sitim, se-
 cundum ad voluptatem, tertium ad ebrietatem, quartum ad insa-
 niam.

Domum quam facis, ne relinquant impolitam. Hesiodus.

Sensus est: Vnicuique negotio, quod semel instituerimus, finem ido-
 neum imponendum, ut nihil omnino desideretur. Veluti si quis adhe-
 retur aliquem ne litterarium studium deserat, sed laudabiliter institu-
 tis summam manuum imponat, ne vulgo ludibrio sit.

Omnia octo.

Iul. Pol.

Ἄπειπε ὀκτώ. Cum nihil deesse significamus, aut cum multa inter
 se similia videntur.

Si meus ille stylus fuisset.

Cicero.

Pro eo quod est, Si hoc negotij meo arbitrio, meoque artificio com-
 missum fuisset. Translata metaphora à fabularum auctioribus, quorum
 stylo & calamo fabula tota conficitur. Porro stylus est cuspis illa gra-
 phiaria, qua scribimus in tabulis ceratis.

Ad Herculis columnas.

Strabo.

Ἡ ῥά κλεινὴ σῆλαι. Sic enim vulgo dici solet τὰ πέρα Γαδιῶν ἢ
 περτά, id est, Que ultra Gades, inaccessa. Quo significant ultra co-
 lumnas Hercules non esse quò progrediare. Columnas has Hercules ibi
 fixisse dicitur, qui bonos vestigaret Geryonis, tanquam illi esset supra
 ma orbis meta.

Ad Phasim vsque nauigauit.

Εἰς Φάσιν, ἐνθα νεύσιν ἐσζοτ & ὄρου. Id est, Ad Phasim, vbi
 supremus cursus nauibus. Phasis Euxini sinus est extrema nauigatio-
 nis meta. Aut vsque ad Britannos, quos auctores extra mundi terminos
 ponunt.

Toto deuorato boue, in cauda defecit.

Πάντε ἐκτραγῶν τ βῆν, εἰς τὴν ἔραν ἀπίκαμυ. Hoc est, Reli-
 quo negotio peracto, in extremo sine delassatus est.

Bellicum canere. Receptui canere.

Bellicum canere, pro eo quod est, animare atque exhortari. Receptui
 canere, spoo finire. Signa canant, apud Martialem, id est, iam congregia-
 mur. Et apud Plautum, Collatis signis depugnare, apud eundem Versus
 gladijs depugnare. Quin hoc ipsum Collatis signis, haud dubie prouer-
 by

hij speciem habet, quum significamus seriam & exactam de re disceptationem. Iuuenal.

Iul. Pol.

He tuba rixe. Id est, hoc belli initium.

Hic telam texuit, ille deduxit.

Hoc est, Alter orsus est, alter perfecit.

Filum neuisti, & acu opus est.

Hermipp.

Ἡ ἀμυγὴ ἐπέκλωσας, προσδὲ εἰς ἑαφίδ. Id est, Filum ductum est, opus est & acu. Quum significamus non satis esse cœpisse, nisi pari industria perficias. Didicisti artem, superest exercitatio. Didicisti Grammaticam, restat dialectica. Didicisti sacras litteras, restat bona vita.

Plutarchus.

Summum suere centonem.

Ad hanc formam pertinet, quod apud Nonium ait Lucilius: Sarcinæ toris esse, summum suere centonem optimè.

Lunæ radijs, non maturefcit botrus.

Conueniet in eos, qui conantur quod ob defectum virium non queunt perficere.

Nihil potest nec addi, nec adimi.

De perfectis operibus ita vulgò dici solitum.

Aristotel.

Quadratus homo.

Qui caret omni vitio, & que sunt virtutis, contemplabitur: ac forte tunc casus optimè feret, ac prorsus omni ex parte modulatè, is verè bonus est & quadrangulus.

Rudem accipere. Rude donare.

Horatius.

Rudem accipere, pro dimitti à munere, Rude donare, pro dimittere. Inde ducta metaphora, quòd antiquitus gladiatores, quibus permissum erat à gladiatorio munere cessare, rude donati dicebantur. Proinde quicumque à munere quouis in otium restituntur, vel ob etatem, vel ob imbecillitatem, rudem accepisse dicentur.

Finem vitæ specta.

Solon Cræso respondit, nemini competere nomen beati, nisi qui felicitate vitæ cursum peregisset. Quod referens Iuue. Quem vox, inquit, sacunda Solonis Respicere extreme iussit spatia vltima vite. Ouidius in Transformationibus sic extulit:

Sed scilicet vltima semper

Expectanda dies homini est, dici que beatus

Ante obitum nemo suprema que funera debet.

Quin hodie que passim omnibus est in ore. Ab exitu rem spectanda esse.

Haud perficiet.

Qui dicet negotium haud quaquam perfectum iri, verbis Homeris eis id dicat licebit.

Fadice

Τελείει δ' ὁδὸν ἔποτε ταύτην. Id est,

Verum hancce viam haud perfecit vnquam.

Carpere prouinciam. Tradere prouinciam.

Tradere prouinciam, figura prouerbiali dicunt, qui negotium aliquod curandum committit. Capiunt suscipiunt ue prouinciam, qui rei curande onus in se recipiunt. Metaphora sumta à consuetudine Romanorum, apud quos qui magistratum gerebant, prouincias alias alijs sortiebantur. Terentius: O Geta, prouinciam suscepisti duram. Plaut. Abi directus in tuam prouinciam.

Cursu lampada trado.

Lucretius

Cursu lampada tradere, est partes tuas quasi successione, in alium atque alium transferre. Eodem pertinet illud Persianum: Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis? Terent. Tradunt operas mutuas, & alijs alijs vicissim suppetitis ferunt.

Sarta recta.

Pro consummatijs, probe que curatis, & in quibus nihil sit omissum, ex solemibus verbis iureconsultorum abiit in prouerbium. Plaut. in Trin. Ne tibi egritudinem pater parerem, parsi sedulo: Sarta tua precepta vsque habui in eam modestia.

PERFIDIA.

Verbis conceptis peierare.

Plautus.

Olim iuraturō solennibus verbis preibatur, quò iusurandum esset firmius. Interdū iurans tenebat aram, quò maior esset iurifurandi religio. Itaque sanctissimum iusurandum significantes, dicebant, Nec si aram tenens iuraueris, credam tibi.

Θεσπία.

Θεσπία significat decipere, & Thracijs dolis tractare. Sunt enim Θεσπία ancille Thracie.

Superauit dolum Troianum.

Plautus in Pseud. Superauit dolum Troianum, atque vicè Pseudolus. Sentit autem de equo Troiano è trabibus cōtexto. Quemadmodum autem Greci per subornatum Sinonem imposuere Troianis, ita Pseudolus per Harpagem imposuit Lenoni.

Græca fide.

Ελληνική πίστις. Pro certa fide per ironiam. Ausonius: Mutuatur ad Græcam fidem. Euripides: Πιστὸν Ἰλλύας οἶδεν ἔδεν, id est, Græca nequaquam nouit fidem.

Punica fides.

Pænorum perfidia in prouerbium abiit, quòd ea gens peculiariter periurijs, vanitatibus que notata sit.

Altera scabit, altera ferit.

Grego-

heremus in vado. Metaphora à nauigio ducta, quod vado illisum frustra circumagitur. Tullius: Venit ad extremum, heret in salebra. Sunt autem salebrae, fluminum aut viarum obstacula, à saltu dicta.

Gangamon.

Iulius Pollux lib. 10. citat Aeschylum, qui negotium inuolutum & explicatu difficile γαγγάμωνα dixerit, quemadmodum dicimus nasam. Docet item genus esse retis inuolutis flexibus sinuosum ac perplexum, quod à Grecis dicatur γαγγάμων, à γὰ quod est capio.

In aqua haret.

Cicero.

Qui si fluctuat, neque in solido consistit. Translatum ab oratorum elepsydra, ut enim in aqua herere dicimus, qui se distillata iam aqua, tamen è causa non potest expedire.

Nec mex in arctum coguntur copia.

Terentius. In angustum oppido nunc mex coguntur copiae. Metaphora sumta ab exercitu, qui obsidetur ab hostibus, ut difficile sit effugere.

In puteo constrictus.

Plato.

Εν φρεσιν συγκόμω. Quadrabit in eos, qui in angustias eas redacti sunt, ut extricare sese nullo modo possunt. Idem: In puteos cum cane pugnare, & Cantherium in fossa.

Perplexus.

Homerus.

Qui in maximis versatur periculis, nec vllum affulget subsidium, surpabit illum Homeri ex Odyss. 5.

Οὐδέ τις ἄλλη

Φαίνεται γαίαν, ἀλλ' ἕρως ἠδ' ἑδάσσα. Id est,

Nec vlla apparuit vltra

Tellus, sed nobis caelum vndique, & vndique pontus.

Perplexus, animi que consternati.

In eum, qui periculoso negotio consternatur animo, nec rationem inuenit, qua explicet sese, quadrabit illud ex Homeri Iliad. 9.

Νέστορα δ' ἐν χειρῶν φύρον ἠνία σφαλόντα. Id est,

Fugere è manibus mirande Nestori habere.

Ne Excestides quidem viam inuenerit.

Οὐδ' Ἐξέστιδης ἂν εὐρεῖ τὴν εὐρείαν ὁδόν. Id est, Ne Excestides quidem rectam viam inuenerit. De negotio perplexo atque inexplicabili. Excestides quidam vulgò malè audiit, quod immodicus esset in peregrinationibus, ut omnes vias quàm maximè cognitas haberet.

Labyrinthus.

Λαβύρινθος. Labyrinthum olim vocabant orationem, aut rem quampiam vehementer impeditam & inextricabile. Veluti si quis philosophiae studium, Labyrinthum vocet. Sumtum à Labyrintho Dedali.

AA

IInie

Huic non dissimilis erat Meander. Id erat picture genus ortum ab exemplo Labyrinthorum. Prudentius in carmine: Cultor Dei, O tortuose serpens, Qui mille per Meandros.

Plautus.

De gradu deijcere.

Pro eo quod est, animo consternari, ac velut à statu mentis dimoueri. In gradum reponere, quasi in pristinum locum restituere. Ad eandem formam pertinent, mouere loco, deturbare gradu, restituere in locum.

De possessione deijcere.

Ex sermone Iuriconsultorum in vulgi sermonem abiit, pro eo quod est, famam cuiuspiam eripere, quam iam omnium consensu obtinuerit, aut adimere quippiam, quod suo quasi iure tenere videatur. Nam in semper fauet possidenti.

Plautus.

Peribis, si non feceris.

Vbi quis in eum redactus est locum, vt nec aggredi rem possit citra magnum incommodum, neque tutò omittere. Si faxo, vapulabo.

Nec currimus, nec remigamus.

Aptè torquebitur in illos, qui frustra conantes nihil proficiunt, videlicet aduersante fortuna.

Cicero.

Nec caput, nec pedes.

Negotium ita perturbatum, vt nescias quo pacto vel expedias vel amittas, veteres dicebant, Nec caput habere, nec pedes.

PERSPICACITAS.

Lynceo perspicacior.

Plato.

Sunt, qui tradunt Lynceum primum reperisse fodinas metallorum, eris, argenti, & auri. Et hinc vulgò natam fabulam, quòd ea quoque videret, quæ sub terra forent. Aristophanes in Pluto: Βλέπει τ' ἀπὸ δειξά σ' ὀξύτερον τῆς Λυγξίως. Id est, Faxo vt videas, vel Lynceo ipso acutius. Cicero: Quis est tam Lynceus, qui in tantis tenebris nihil offensa dat, nusquam incurrat?

Serpentis oculus.

Ὁ φεῖ δερμα. De his dici consuevit, qui acribus & intentis insuerentur oculis. Ab animante sumta metaphora. Horat.

Cur in amicorum vitijs tam cernis acutum

Quàm aut aquila, aut serpens Epidaurius?

Ε'ν πάλαι.

Ε'ν πάλαι, dictum, accipiendum interpretantur Greci, quum paululum ultra præscriptum significant esse concedendum, præsertim in his quæ sunt humanitatis. Veluti si quis pollicitus solutionem ad diem Augusti decimum, reddat postridie. Iulianus Pandectarum lib. 46. Titul. de solutio. & lib. cap. Ratum autem dominus habere debet, mox quæ

primum certior factus est, sed hoc cum ἀλλότριε & cum quodam spatio temporis accipi debet.

Odorari.

Translationes quæ ducuntur à corporis sensibus, omnes serè prouerbiales sunt. Velut, odorari pro resciscere. Olfacere, pro deprehendere. Subolere, pro suspectum esse. Obolere, pro molestum esse, aut esse in suspitione. Hinc pertinent & illa, Olet mendacium, Redolet Atticismum, Olet lucernam. Cicero ad Atticum: Hominem degustes. Idem ad eundem: Et Latinus ille tuus Atticissimus ex interuallo regustandus. Et palato satisfacere dicitur, quod animo placet. Deuorare tedium. Absorbere molestiam. Affinia sunt illa: Sapiunt arrogantiam. Respiunt iuvenile quiddam. Concoquere item, pro vincere molestiam. Nauseare, cum tædio audire. Euomere, dicere quod dolor non sinebat reticere. Et expuere miseriam ex animo. Consputare, pro laceffere maledictis. Despuere, pro contemnere. Stomachari, pro indignari. Oculis ferre, pro vehementer amare, curæ que habere. In oculis esse. Obuersari oculis, id est, recordari, & in memoria, cogitatione que esse. Respicere, curam agere, & rationem habere. Prospicere, in posterum consulere. Despicere, fastidiare. mirari. Comminere, pro data opera dissimulare. Cæcutire, hallucinari, pro falli iudicio.

PERSPICUITAS.

Vel cæco appareat.

De re vehementer perspicua. Eusebius aduersus Hieroclem:

Ἀλλὰ γὰρ καὶ τυφλῶ, φασὶ, δὴλον.

Quin etiam vel cæco perspicuum aiunt esse.

Et puero perspicuum est.

Καὶ παῖδ' ἰδὴ δὴλον. De re supra modum perspicua, confessâ que.

Notum lippis ac tonsoribus.

Que iam in ora vulgi abierunt, omnibus tonsoribus ac lippis nota dicuntur, propterea quod olim in tonsorinarum confessibus omnes tumores narrari consueuerunt. Horatius: opinor Omnibus & lippis notum & tonsoribus esse. Nam lippi in tonsorum officinis desident, expetentes remedium oculorum.

Tanquam in speculo. Tanquam in tabula.

Καθ' ἅπαντα ἐν ἡρώτατοις καὶ ἀσπίδι ἐν γράφῃ. De re vehementer eidente, perspicua que. Terent. Denique inspicere tanquam in speculum vitas omnium iubeo.

Rudius ac planius.

Suidas admonet subesse prouerbium, quod hunc ad modum feratur, παρὶς τὸν μοι καμάρδις ἐστιν φράσσον, id est, Apertius mihi loquere,

atque indoctius. Sumtum à quibusdam enigmatum inuolueris.

Electro lucidior.

Lucianur.

Ἡ'λέκτρης διαφωγγέστερον. Id est, Electro pellucetior. De re magno opere dilucida.

Veluti è speculo.

Plutarchus.

Ὡς ἀπὸ σφραγῆος. Dum quis rem velut oculis subiectam, totam undique contemplatur.

Cicero.

Archimedes non posset meliùs describere.

Archimedes Syracusanus geometra fuit celeberrimus, nusquam non intentus figuris geometricis, adeo ut pingens sit interfectus. Ex quo pro uerbij specie dixit Cic. pro Anl. Cluentio: Non Archimedes potuit melius describere. Solent enim Geometre mathematicas figuras in puluere depingere.

Mens videt, mens audit.

Νῆς ὁρᾷ, καὶ νῆς ἀκούει. Id est, Mens videt, mens audit. Locus erit adagio, ubi iubemus quempiam attentum esse, quemadmodum dicimus: hic esto & istic sim.

Candidus sermo.

Λευκὸς λόγος. Grecis dicitur oratio dilucida, perspicua, que, à coloribus qui inter ceteros plurimum habet lucis. Unde λευκότερον εἰπεῖν dicuntur, qui clariùs efferunt quod sentiunt, hoc est, σαφέστερον. Et λευκὴ φωνή, vox dicitur que faciliè penetrat aures auditorum.

PERTINACIA.

Ostrei in morem hæret.

Ὡς ὡς λεπὴς προσήχεται. Id est, Ostrei siue conchylij in morem adheret. Aristophanes dixit in animum que ægrè à iuvene diuellentur.

Ὡς ἐντόνωσ δὲ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ ρεαίδιον

Ὡς ὡς λεπὴς τῷ μειρακίῳ προσήχεται. Id est,

O Iupiter, quàm fortiter conche modo,

Isthec anicula adheret adolescentulo.

Est combarum genus quod capillamentis quibusdam inter se cohæret, quo tutius sit aduersus undarum motus.

Alios tragædos prouocat.

Τὴς ἐτέρας τραγωδίας ἀγωνίζονται. Id est, Aduersus reliquos tragædos sese parat. Didymus ostendit dici solitum in eos qui sese componunt instruunt que aduersus partem aduersam. Translatum videtur à certaminibus Baccho sacris, in quibus tragædonum seruebat concertatio. Hinc referas licet paulo inferius adductum: Auriculam mordicus.

Lycurgus
sophista.

Cicero.

Mordicus tenere.

EST

Est summa pertinacia tueri, quòd Greci vocant ὀδύνη. In eundem sensum dixit Seneca: Vtraque manu.

Toto corpore. Omnibus vnguiculis.

Idem.

A' feris sumta metaphora, que dentibus, vnguibus, toto' que corpore retinere solent, quod nolint extorqueri.

Gladiatorio animo.

Terent. in Phorm. Hem gladiatorio animo ad me affectant viam. Quo significatur ita tendi ad nocendum alteri, vt id cum proprio etiam periculo tentetur, animo pertinaci, parato' que vel perdere vel perire.

Nisi crura fracta fuerint.

Marcus Tullius docet proverbio fuisse iactatum in C. Plancum, eum perire non posse, nisi crura ei fracta fuissent. Is incenderat curiam, ob quod facinus quum esset eiectus in exilium, tamen post armatus ausus est redire in Urbem.

PHILAVTIA.

Non videmus manticæ, quod in tergo est.

Persius.

Id est, Non videmus nostra ipsorum vitia, quum aliena curiosis oculis perspicimus. Finxit Aesopus singulos mortales binas habere manticas, hoc est, peras. Alteram, ante pectus: alteram à scapulis, tergo' que propendentem. Sed in priorem, inquit, aliena vitia immitimus, in posteriori nostra.

Quod volumus sanctum est.

D. Augustinus lib. Contra Cresconium Grammaticum IIIII. Non iam, vt vetus proverbium fertur, quod volumus sanctum est, sed etiam quando volumus, & quandiu volumus. Genus hoc hominum hodie regnat in mundo, qui pietatem non exigunt ad Christi regulam, sed ad suos affectus, & quidquid vehementer amant, hoc videri volunt etiam sanctum.

Papæ Myxus.

Βαβαί Μύξος. In gloriosos & iactabundos dici consuevit. Nam βαβαί stuporis & admirationis significationem habet. Myxus autem sacerdos quispiam fuit Diane, gloriosus & magniloquus.

Amicos tragædos æmulatur.

Didymus.

Τῆς ἐπιπέδου τραγῳδίας ἀζωνίτης. Suntum ab histrionibus tragædiarum, qui quum sint leuissimi nebulones, tamen vbi Deum aut Regem agunt in fabula, tum cultu, voce, gestu' que maiestatem quandam imitantur. Dicitur solitum de his qui sese accommodarent, & morum severitatem sumerent ad emulationem aliorum.

Tragicè loqui.

Plutarchus.

Τραγικώτερον λαλεῖν. Est verbis vti magnificentioribus. Est enim

tragicorum character sublimis, amat' que tragœdia ampullas & sesquipedalia verba.

Turpis iactantia.

Non est generosi animi iactare sese de his, que fortiter aut feliciter fecit. Super hoc ita Menelaus apud Homerum Iliad. g.

Ὁὐ μὲν κερκὸν ὑπερβίον ἐν χεράσασθ. Id est,

Haud sanè pulcrum sese iactare superbè,

Ne magna loquaris.

Μὴ μεγαλά λίζε. Admonet temperandum esse à magniloquentia. Horatius:

Projicit ampullas & sesquipedalia verba. Idem:

Et spirat tragicum satis & feliciter audent.

Argentifontes.

Ἀργύρες κρήνας λαλῶσιν. Id est, Argentifontes loquuntur. In eos qui stolidè quidem atque indoctè, sed arroganter tamen & confidenter loquerentur, opibus videlicet suis freti.

Mimus:

Fortuna quem nimium fouet, stultum facit. Antiphanes:

Opes enim, sicut medicus malus,

Vbi cœperint, reddunt videntes illico cecos. Quadrabit in eos quæque, quorum oratio propter opum fiduciam plus satis libera atque audax videbitur. Nam quemadmodum paupertas timiditatem adfert, ita dem opulentia παρρησίᾳ, id est, loquendi confidentiam adducere solet.

Fœnum habet in cornu.

In homines feroces ac maledicos dicitur, Fœnum habet in cornu. Horat. in Sermon. Fœnum habet in cornu, longè fuge. Inde translatum, ut Acroni placet, quòd antiquitus bubus cornupetis fœnum pro signo in cornu appenderetur, quo sibi cauere, qui fortè occurrissent.

Colophonia ferocia.

Κολοφώνεια ὕβρις. In insolentes, qui ferociter decipiunt & affligunt humilioris fortune homines. Aut in eos, quibus sua ferocitas exitium attulit. Sumtum ab arrogantia, superbia' que eius gentis.

Oleum in auricula ferre.

Est apud Martialem. Poëta taxare videtur hominem rigida, supina' que aure:

Narratur quidam bellè dixisse Marulle,

Qui referre oleum dixit in auricula. Neque negauerim posse referri ad assentatores, qui velut oleum in aurem instillant, dum iucunda loquuntur magis, quàm salutaria.

Oleum

Diogen.

Diogen.

Oleum vendere.

Huc pertinebit illud Evangelicum, de venditoribus olei.

Fortuna reddit insolentes.

In eum, qui postea quam fortuna secundior affulsit, animos item effert, & paulo confidentius gerit sese, quadrabit illud Homeri:

Letatus ventis pandebat vela secundis.

Ab Eteobutadis ducit genus.

Εἰς Ετεοβουταδῶν ἔλκει τὸ γένος. Dicitur solitum de ijs, qui maioribus illustribus & antiqua nobilitate sunt oriundi, videlicet à Buto Thopiā, qui sacerdotem instituit Athenis. Et ab huius posteris postea summi magistratus creabantur. Venerabilius erit, si per ironiam sumatur in hominem obscurum, aut nobilitatis & imaginis ostentatorem.

Ne intra vestibulum quidem.

Ὁδὲ ἐντὸς ἰώρου. In tumidos, feroces & insolentes dicitur solitum, qui procul omnes à se submouent.

Aut minus animi, aut plus potentiae.

Ἡ φρονεῖν ἔλασσον, ἢ δύνασθαι δὲ μείζον. Id est, Oportet aut minus animosum esse, aut plus posse. Conuenit in feroces, quorum arrogantiae non suppetant vires. Aut qui non timent irritare, quem vincere non possint. Plutarchus: Aut adde viribus, aut detrahe animo.

Mendax atraphaxis.

Ψευδῶν πλεῖα ἀτράφαξις. Id est, Referta mendacijs atraphaxis. Aristoph. De tumidis ac ventosis. Atraphaxis holeris genus, quod celeriter in altum surgit. Latinis Atriplex dicitur, betarum generi affinis.

Suum cuique pulcrum.

Vide, Alia alijs placent.

Suo quisque studio gaudet.

Homerus.

Qui dicet alijs studijs alios teneri, & unumquemque suo victitare questu, proferet illud Homeri:

Ὁ γὰρ φαίηκεσσι μέλει ἴος ἢ δὲ φαρύτῃ,

Ἄλλ' ἴσοι καὶ ἐρετμὰ νεῶν, καὶ νῆες εἰσπυ. Id est,

Nam Pheacibus haud cordi iacula atque pharetra,

Sed remi, tabulisque ratis compactilis æquis.

Horatius: Tractent fabrilia fabri.

Festucam ex oculo alterius deijcere.

Mattheus: Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem Matth. 7. verò que in oculo tuo est, non intelligis? Horat.

Qui ne tuberibus proprijs offendat amicum

Postulat, ignoscat verrucis illius æquum est.

Tubera, maiora vitia dixit: verrucas minora, que alibi neuos appellauit. Hinc & illud: Verrucis offendi qui tubera habet.

Suus cuique crepitus bene olet.

Nemo est cui sua mala, non videantur vel optima.

Ipsis placet.

Plato.

Αὐτοῖς ἀρέσκει. Vbi rem parum nobis probari, aut causam nihil ad nos pertinere significamus. Terent. Mihi non fit verisimile. Atqui ipsis commentum placet. Suis quisque consilijs, sua que sententiae blanditur. Homerus: ἠδ' αὖτε θυμῷ, id est, Placuit animo. Item: Sic lubitum est animo meo. Virgilius: Dijs aliter visum.

Pedere thus.

Ἐδέειν λαβωνάτων. Accommodabitur in hos, quorum & vitia placent, aut ipsis, aut alijs impendiō amantibus. Aristophanes: Non enim thus pedo. Quadrabit & in assentatores.

In armis accissat.

Ἐπὶ τοῖς ὀπλοῖς ἀκκίζετω. In eum, qui sibi placet, sese que quasi contemplatur in armis suis. De Accone muliere, quae ad speculum ineptē sibi blandiebatur.

Philauti.

Φιλᾶται. Qui sibi vehementer placent. Vitium autem φιλαυτία dicitur. Quod appositē circumloquens Horatius, Cæcus (inquit) amor sui.

Quæ quis ipse facit.

Aristotel. Rhetoricorum lib. 2. disputans de affectibus, refert hoc dictum vulgò iactatum: ἂ γὰρ πρὸς αὐτὸς ποιεῖ, ἑαυτῷ λέγεται τοῖς πείλας μὴ ὑμεῖς αἶν. Id est, Nam quæ quis ipse facit, hæc dicitur vicinis non vertere vitio. Conueniet cū illo Terentiano: Homine imperito nil quidaquam est iniustus, qui nihil nisi quod ipse facit, rectum putat. Sunt enim qui damnant quidquid ipsi non possunt assequi.

Et me mater, &c.

Theocritus Ecloga cui titulus γομεῖς:

Κἢ μὲ ἔφαθ' ἡ μάτηρ πολυδύκεσσι ἤμῶν ἀμείνω. Id est, Me quoque Pollucem mea mater vincere dixit.

Cum quis anteponitur, aut æquatur ijs, cum quibus nullo modo conferendus est. Matres enim amore cecutiunt in filios, & formosissimos putant, qui sunt deformes: fortissimos, qui ignavissimi. Pollux pugil optimus fuisse creditur.

Te ipsum laudas.

Plutarchus.

Σαυτὸν ἐπαινεῖς. Vbi quis sese laudat, sui que tibi cen agit.

Te ipsum inspicie.

Μὴ τὸ μόν, ἀλλὰ καὶ τὸ σὸν φῦλον σκόπει. Id est, Age, non meum, verum & tuum inspicito genus. Stultum est in alterum dicere, quod in te possit retorqueri.

Patriæ

Patriæ fumus igni alieno luculentior.

Lucianus: Καὶ ὁ τὸ πατριδ ὅτι αὐτῷ κερωνὸς λαμπρότερον ὀφεί-
 ῃσεται ἢ παρ' ἄλλοις πυρός. Id est, Patriæ fumus luculentior homi-
 ni videtur, quam ignis alibi. Homerus Odyssæe λ.

Ἰὲ μὲν ὅτι κερωνὸν ἀποδιδόσχοιτε νοήσαι,
 Ἡς γαίης. Id est,

Exoptans oculis surgentem cernere fumum

Natalis terre.

Multi te oderint, si teipsum laudas.

Πολλοὶ σε τοῖ μισῶσιν ἐν σπουδῶν φιλήεις. Id est, Multi oderint, si te
 metipso diligas. Multis enim displiceat oportet, qui nimium sibi placet.
 Nulli minus sunt appositi ad mutuum amorem ac benevolentiam, quam
 qui sese vehementer amant.

Sine rivali diligere.

Aufonius.

Qui stultè mirantur, quod nemo alius concupiscat, veluti simia ca-
 tulos suos, & miratur, ac amplectitur: & indocti poetæ suas nugæ soli
 diligunt. Tullius: O Di j quàm ineptus, quàm sese amās sine rivali! Ho-
 ratius in arte poetica:

Nullum ultra verbum, aut operam sumebat inanem,

Quin sine rivali, te' que & tua solus amares.

POTENTES.

In omnia potentes.

In eos, qui plurimum possunt vel nocere, vel prodesse, quadrabit il-
 lud Hesiodi:

Ἐν τοῖς γὰρ τέλει ἔστιν ὁμῶς ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν τι.

Est enim in his pariter sita summa boni que mali que. Accommodare
 licebit vel in hominem, cuius summa sit auctoritas, vel in rem que plu-
 rimum habeat momenti, vel in Principē, aut vehementer gratiosum,
 sue in pecuniam per iocum, vel in litteras ac virtutes serio.

Nutu atque renutu.

Cui summam potentiam ascribimus, eius nutu ac renutu cuncta ge-
 ri dicimus, multum est verbo efficere quod velis, at plus est idem efficere
 nutu ac renutu.

Preces armatæ.

M. Tullius πείσανάγκην appellat, suasionem cum necessitate vī que
 coniunctam, quales sunt Principum preces. Ovidius: Precibus que mi-
 nas regaliter addit.

PRAELONGI.

Colossi magnitudine.

Κολοσῶν αἰὲν τὸ μέγεθος. Id est, Colossæa magnitudine. In homines

prægrandi corporis mole. A' statuis ingentibus, quas Colossos appellant.

Caliga Maximini.

Iul. Pol. In homines insulos, & immodice proceritatis. Natum à Maximino imperatore, octo pedes & semis longo.

Clematis Ægyptia.

Demetrius. Κληματαίς Αἰγυπτία. In eos, qui corpore præter modum proceri, atro colore essent, natum haud dubiè ab eius herbe specie. Dicitur autem quòd hanc maximè gignat Ægyptus, folio lauri, longo tenuisque, &c.

Amens longus.

Sophocles. Ἄνυσ ὁ μακρὸς. Amens qui longus. Hoc est quod vulgò dicunt, prælongis mentem deesse, pusillis nimium adesse animorum.

Nullus malus magnus piscis.

Athenzus. Οὐδὲν κακὸς μέγας ἰχθύς. In homines prægrandi quidem corpore, ceterum ingenio nullo. Idem: Nullus magnus, putri piscis.

Pinguis venter non gignit sensum tenuem.

Hierony. Πᾶσι γαστήρ λεπτόν ἐτίθη νόον. Id est, Subtile pectus venter obesus non parit. Admonet adagium, luxu corporis hebetescere mentis aciem.

Pusillus, quantus Molon.

Μικρὸς ἢ λίγος Μόλων. Id est, Pusillus ut Molon. De vehementer breui statura corporis homuncionibus. Suidas ostendit duos fuisse Molones, nota, sicuti conicio, corporis breuitate, quorum alter histrio fuerit, alter fur, honesti scilicet quæstus uterque.

PRAETER SPEM BONVM

AVT MALVM.

Coturnix Herculem.

Zenodotus. Ὁ γρηγορὸς ἐσωσεν Ἡρακλῆν τὸν κακρτερόν. Id est, Seruauit Herculem coturnix strenuum. Adagionis originem ad huiusmodi fabulam referunt: Coturnicem quandam Herculi in delicijs fuisse, cuius nidore cum viua incenderetur, ille mortuus sit in vitam restitutus. Dicitur solitum de his, qui in periculo seruati essent ab his, à quibus minime sperarant.

Faciunt & sphaceli immunitatem.

Καὶ σφάκελοι ποίσιον ἀτίθειαν. Id est, Faciunt & sphaceli immunitatem. Athenis celebratum prouerbiu de his, qui quouis pretextu quod volunt assequuntur. Natum ab euentu. Sphacelus autem morbi genus est, quod ex immodica defatigatione solet accidere. Quidam putant esse tormina articularum, quidam ossium tabè. Hesychius indicat quòd libet dolorem grauem sphacelum dici.

Omnia

Omnia secunda saltat senex.

Iocus prouerbialis, quo conueniet uti, quoties res prius in periculum adducta praeter expectationem feliciter exierit. Quum aliquando Romae ludi Circenses Apollini celebraretur, & Hannibal nuntiatus esset circa portam Collinam ingruere, omnes raptis armis concurrunt. Reuersi postea quum piaculum formidarent, inuenerunt saltantem in circo senem quendam, qui quum interrogatus, dixisset se non interrupisse saltationem, ductum est hoc prouerbiu: Salua res, saltante senex. Huic finitimum est, γλαυκὴ ἰκτερο, id est, Noctua volauit.

Homo homini Deus.

Ἄνθρωπος ὡς θεὸς ἀνθρώποις δοκεῖ. Quod dici solet de eo, qui subitam atque insperatam attulit salutem, aut qui magno quopiam beneficio iuuat. Antiquitas enim nihil aliud existimabat esse Deum, quam prodesse mortalibus.

Deus ex improviso apparens.

Lucianus.

Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανείς. In eos dicitur, quibus in rebus perplexis praeter spem exoritur aliquis, qui salutem adferat, negotij que difficultatem expedit.

Mercuriale.

Ἐργυρίου. Greci vocabant lucrum praeter expectationem oblatum, à primitijs quas olim in vijs ponebant Mercurio, ijs viatores rescebantur. Alij malunt ductum ab aceruis lapidum, quos in itineribus ambigus Mercurio sacros ponebant.

Deorum manus.

Θεῶν χεῖρες. Olim per ironiam, ut opinor, dicebantur efficacia illa pharmaca, que plurimis ex rebus, & è longinquo petitis conficiuntur.

Negotium ex otio.

Suidas.

Περάγεται ἐξ ἀπείροιο. Ex otio negotium. Vbi res praeter opinionem euenit, & inde tumultus oboritur, vnde tranquillitatem & otium sperabamus.

Euentus praeter expectationem.

Homerus.

Quoties res multo secus euenit, quam vel fuerat instituta, vel probabilibus coniecturis euentura videbatur, congruet illud Homeri ex Iliad. ε.

Ἀλλ' αἰεὶτε διὸς κρείσσων νόος ἀιγίοχοιο. Id est,

Verum prepollet magni Iouis usque voluntas.

Mopso Nisa datur.

Virgilius.

Quum praeter omnium spem res praecleara contingit cuiuspiam prorsus indigno, ut nihil iam non posse sperari vel à quouis appareat, Mopso Nisa datur, quid non speremus amantes? Nam Mopsu dicens, intelli-

intelligit infimum abiectissimum' que pastorem, Nisam puellam insigni forma.

Glaucus poto melle resurrexit.

Γλαῦκος πινὼν μέλιτος ἀνέστη. Id est, Glaucus poto melle renixit. Dicitur solitum, quoties aliquis vulgari rumore dictus mortuus, denuò prodit in publicum, & quasi rediuiuus apparet ijs, quibus persuasum fuerat, eum vita defunctum esse. Satis constat ab euentu natum, nempe Glaucum quempiam præter omnium expectationem, gustato mellito pharomaco reualuisse.

Pindarus.

Insuperabilem vitam agis.

Ἀ' ὑέλπιτον βίον ζῆς. Id est, Insperatam vitam agis. Sic enim loquuntur Attici, hoc est, vitam mirificam, & quam ne sperare quidem auderet quisquam.

Lauares Peliam.

Plutarchus.

Λάσσης τὸν Πελίων. Id est, Laues Peliam. Dictum apparet, ubi quis salutem pollicitus, adfert exitium: aut ubi quis prodesse conatur, ingens addidit malum. Ductum à notissima Pelie fabula, quem dum filia à Medea persuase student ad iuuentam reuocare, lebeti feruenti impostum occiderunt.

Subitum remedium periculi.

Quum indicabimus rem in extremum discrimen adductam, actumque que fuisse, ni subita salus protinus affulsisset, conueniet illud Homeri ex Iliad. 9.

Εἰ μὴ ἄρ' ὄξυ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Ni illico sensisset genitor diuum' que hominum' que.

PROBRVM, GLORIA.

Gloriosum & apud posteros.

Homerus.

Quum facinus significabimus, cuius famam & posteritas celebratura videatur, quadrabit illud Homeri ex Iliados 2.

Ἀλλὰ μέγα ῥ' ἔλασ τι καὶ ἔσομαι οἰοῖσιν πυθόσθ'.

Imò facinus insigne peregit,

Ipsa etiam quod posteritas exaudiat.

Plutarchus.

Gloria futuri.

Τὸ δὲ τοι κλέος ἔσομαι οἰοῖσιν. Admonet, famam laudem' que recte factorum contingere potissimum apud posteros. Ouidius:

Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit.

Aristotel.

Non omnino temerè est, quod vulgò dictitant. Non planè falsum videtur, quod plurimis est in ore, quod' que populi consensus approbat. Aristides dicit, non vsquequaque irritum esse solum, quidquid rumore populi iactatum fuerit.

Sutorium atramentum.

Tullius

Tullius lib. Epist. 9. Iam pater eius accusatus est à M. Antonio, sutorio atramento absolutus putatur. Sentit (opinor) hominem absolutum fuisse iudicum corruptela, non circa infamiam. Est enim huiusmodi sutorium atramentum, ut neque magnoperè atram imprimat notam, neque nullam tamen illinat maculam. Plinius simili figura dixit: Vitelliana cicatrice stigmosum.

Scarabeo nigrior.

Κανθάρος μελάντερος. In scædos & vehementer atros ac fuscòs. Nam scarabeus animal insigni, sed scædo nigrore est.

Dedecus publicum.

Homerus.

Res omnibus modis infamis ac perniciosà, non ineleganter indicabitur his versibus Homeri ex Iliad. γ.

Πατρὶ τε σῶν μέγα πῆμα, πῶλιν ἴτε παντί τε δήμῳ,
Δυσμένεσιν ἤ χαρμα, καὶ τῆ φίλῳ δέ σοι αὐτῶ. Id est,
Noxa ingens urbi que tue, populo que, patri que,
Hosti gaudia, sed probrum que dolor que tibi ipsi.

Zenodotus.

Cythonyimi probrum.

Κυθωνύμιος αἴμα. Id est, Cythonyimi dedecus. In hominem vehementer infamem, scædi que nominis, cuius que nomen iure supprimit debeat vel ob malefacta, vel ob calamitates. Unde & Græca vox à celando nomine dicta est. Et hodie dictitant vulgò, tegendam ollam, quoties innum scædus esse scæinus, quàm ut auctoris facienda sit mentio.

Cerite cera dignus.

Olim notari dignos, atque improbos & nequam homines, Cerite cera dignos proverbio vocabant, nimirum ceritem ceram, insignem ignominiam appellantes. Horatius:

Quid deceat, quid non obliti, Cerite cera

Digni, remigium vitiosum Ithacensis Ulyssis.

Acron & Porphyrius huiusmodi tradunt originem adagij: Romani Ceritibus bello subactis, eam dixere conditionem, ne suffragij ius haberent, ne leges ullas aut ederent aut haberent.

Hic bonorum virorum morbus est.

Αὐτῷ γὰρ χρεῖς ὄν ἐστιν ἀνδρῶν ἢ νόσος. Id est, At ille sanè morbus est probi viri. Vti licebit, quum id probro datur, quod magis laudi duci oportebat. Aut in tristia quedam & seuera vitia, que quum atrociora sint, tamen minus obnoxia sunt infamie, quòd his magnates ac probati laborent.

Quem fortuna pinxerat.

Apostolius.

Ὁν τύχη μέλανα γράφει, τῶτον ἐπ᾽ αἵς χροῖον. Δύναται λευκῶν. Quem fortuna nigrum scripserit, hunc non vniuersum eum candidum

dum reddere potest. Hoc est, Cui fortuna refragatur, huic quidquid ten-
tauerit, infelicitate cedit. Allusum est ad nigros & albos calculos suffra-
giorum.

Zenodotus.

Cur non suspendis te?

Τί εἰ ἀπ' ἄρχῃ, ἢ αὐτῆς θύβησιν ἤρας γένῃ; Id est, Quin te suspendis,
vt apud Thebanos heros fias? Apud illos summus honos habebatur is,
qui sibi mortem confemisent, præsertim pro salute patriæ. Dicitur posse
videtur in eos, qui fame ducti cupiditate, semet periculis grauibus obij-
ciunt.

Adhortantis ad gloriam.

Quum hortabimur ad immortalẽ gloriam egregijs parandam fa-
ctis, non inconcinne adhibebimus Homericum illud carmen, quo Tullius
aliquot locis vsus est.

Ἀλλικμῶ ἐσ' ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εἰπέη.

Strenuus esto, quò te posteritas quoque laudet.

Fraçtis auribus.

Galenus Contra Thrasylbulum: Ὡς ἐστὶ τὰ θαυμαστὰ πρὸς τὴν
γρηγορίαν, ὅντιν ἄνδρες τὰ ὄντα καὶ τὰ ἀγόντων περιφροσύνα. Id est,
Quorum sunt admirandi isti libri, qui circumferuntur ab his qui fra-
ctas gerunt aures. De pugilibus, ni fallor, sentit, qui postea facti medici
scribunt libros, aut potius de libris imperitorum medicorum, qui leguntur
à pugilibus, qui solent habere laceras aures more suum, oculos sug-
gillatos, totam faciem tuberibus notatam, ex arte, quam exercent.

PROCLIVITAS.

Currentem incitare.

Τὸν πρὸς ἄλλο ὁρῶν. Est adhortari quempiam ad id, ad quod iam
suapte sponte tendit. Homerus: Quid me sponte mea properantem ma-
xime Atrida Extimulus?

Benè plaustrum percudit.

Rusticorum prouerbiũ est: Benè plaustrum percudit. In eos, qui que-
piam impellunt, quò sua sponte iam propendebat. Translatum à plau-
stris onustis. Plautus: Qui monet, quasi adiunat.

A' vicinis exemplum habent.

Qui faciunt quippiam aliorum exemplo prouocati. Vicinus enim
vicino morbum suum affricat, & malorum commercio reddimur dete-
rior. Terentius: Quid isthuc tam mirum est, de te si exemplum capit?

In planiciem equum.

Ἐς πλάνου ἢ ἰσπῶν. Quoties quis ad id prouocatur, in quo plu-
rimum valet, quò que vel maximè gaudet. Equus in campo tanquam
in sua arena. Plato: Equites in planiciem prouocas, Socratem ad dispu-
tandum.

Multe-

Mustelæ seuum.

Γαλήσιος. Id est, Mustelæ pingue, subaudiendū das, aut committis. Diogen.
 Quum ea dantur, quorum qui accipiunt, natura sunt appetentissimi.
 gaudet enim hoc animal præcipuè seuo, veluti si quis laudaret laudis a-
 uidissimum, aut ad bibendum pronocaret natura bibosum.

Calcar addere currenti.

Ouid. Non opus admissō subdere calcar equo. Sunt autem ferme pro- Plinius.
 uerbiales in totum ille metaphora, Subdere calcar, Subdere stimulos,
 quemadmodum & ille: Injicere frenum, Compescere freno, Reuocare
 freno, &c.

Vna scutica omnes impellit.

Μία μάστιξ πάντας ἐλαύνει. Id est, Vna scutica incitat omnes. De Suidas.
 negotio dictum, quod facile fieret, videlicet à promiss omnibus, ac suape-
 te sponte currentibus. Vel in hos, quos eadem causa impellit, puta ea-
 dem spes lucri, studium commune, idem amor aut studium. Suntum ab
 αὐρισ.

Lydum in planiciem prouocas.

Λυδὸν εἰς πεδῖον προκλάεις. Id est, Lydum in campum prouocas. In
 eum competit, qui laceffit iam dudum ad id propensum & promptum. No-
 tau Lydi, quod ad bellum capessendum æquo propensiores essent.

Sphæra per præcipitium.

Ἡ σφαῖρα κατὰ πρῶτον. Id est, Globus per decliue, subaudiendū
 dum, voluitur aut mittitur: perinde est quasi dicto, currentem incitare.
 Nam sphaera facile per locum decliuem deuoluitur. Nec male quadrabit
 in eos, qui vite genus aliquod nacti sunt, ad quod videntur esse natura
 propensi.

Vno digitulo.

Vno digitulo, summam negotij facilitatem significabant. Terentius:
 Qui mihi nunc vno digitulo fores aperis fortunatus: Næ tu ista saxo cal-
 cibus sepe insultabis frustra.

Suade lupis vt insaniant.

Vbi quis animum inducit ad rem stultissimam, quam non aggrede- Theocritus.
 retur nisi insanis. Nam lupi insanunt vel sua sponte, veluti si quis ty-
 ranum instiget ad crudelitatem.

In numerato habere.

Qui in causis agendis est ingenio presentissimo, & quidquid alijs
 prestaret diutina cogitatio, id illi prima statim animi intentio daret.
 Suntum ab his, qui res suas ad certissimum calculum redegerant, hoc
 est, ad pecuniã numeratam.

Titio ad ignem.

Δαλός

Δαλὸς ἐπὶ πῦρ. Vbi quis applicatur ad eas res, ad quas natura propensus est: Ut si mulierosus ad puellarum conuictum, sanguinis auidus ad militiam. Non admodum abluat ab illo: In matulam immeicre.

Maturior moro.

Πεπαιτερ μὲρ. Dicitur potest vel in hominem miti ingenio praeditum, vel in mollem, vel in vehementer propensum ad aliquid, velut in virginem nupturientem.

Olla lenticulam attigit.

Χύτρα ἢ φακίας ἤψτο. Id est, Sed olla lenticulam attigit. Conueniet in eos, qui vehementer propensi sunt ad aliquid, &c. Olla fictilia videtur amare lentem.

Ignis ad torrem.

Diogenian. Πῦρ ἐπὶ δαλὸν ἐλθόν. Id est, Ignis ad torrem veniens. De negotio quod raptim facile que conficitur, quasi quum vltro ignis ad torrem transfuolat, ob materiei siccitatem.

Quam facile vulpes pyrum comest.

Plautus: Tam facile vinces, quam vulpes pyrum comest. De re facta proclini. Quod nihil negotij sit vulpi dentatissime pyrum edere.

Tam in proclini quam imber.

Plautus: Tam hoc tibi in proclini quam imber est, quando pluit. Nam procliuè proprie dicitur, quod ex alto deorsum propendet. Ardnum est autem onera submoliri in altum.

Tanquam de narthecio.

Cicero. Pro eo eo quod est, Ex parato, & ad manū. Nam nartheciū (opinar) vocat pyxidem, vnde pharmacopole depromunt medicamenta.

Mercator nauiga, & expone.

Strabo. Quoties significabimus rei cuiuspiam esse tantam auiditatem, ut nulla copia sufficiat: praesertim si quid mali sit, quod expeditur.

Vna pertica.

Plinius. Pro eo quod est, eadem opera. Sumtum videtur ab his, qui metiuntur agros. Perticam posuit pro decempeda. Seruius dixit perticam esse lineam, qua diuiduntur agri.

Tarichus affusus est simul atque viderit ignem.

Athenaeus. Τάριχος ὀπίσθους ἐν ἰδίῳ τὸ πῦρ. Id est, Tarichus affusus et ignem viderit. Est autem Tarichus piscis salsus. Opinar idem esse cum illo, ἀφύα ἐς τὸ πῦρ. Referas huc citatum ante: Ignem gladio ne fodito.

Ab afinis ad boues.

Plautus.

Ex humiliori conditione ad ditiorum partes transire.

Diues factus, iam defijt gaudere lentè.

Aristoph.

Ἐπὶ τῷ πλεονεκτησθῆναι ἐκ τῆς ἡδύτης φακῶν. Id est, Lenticula diuiti placere defijt. Lens legumen pauperum ac tenuium cibus est. Que fastiditur simulatque lautior fortuna contigit. Vnde prouerbiū in eos, quibus ad vberiozem conditionem euectis, fastidio sunt ea, que prius inopes boni consulebant.

Satis quercus.

Ἀπὸ τοῦ ὄρου. Id est, Sat quercus. Vetus adagium in eos, qui relicto victu sordido, ad elegantiozem lautiozem que digrediantur. Aut quoties pristinum aliquod studium aut institutum relinquitur.

Non enim spina.

Ὁὐ γὰρ ἀργυροί. De conditione dicebatur in melius commutata. Sumta metaphora à nonalibus, que repurgatis spinis, frugifera incipiunt esse.

Zenodorus.

Effugi malum, inueni bonum.

Ἐφύγον κακόν, εὗρον ἀμεινον. Id est, Euasi mala, nactus sum meliora. Dici solitum, si quando fortuna lautior cuiuspiam contigisset.

Iuxta cubitum profecit.

Κατὰ πῦρρον ἐπέδ' ἰδ' ἴδ'. De eo dicebatur, qui promotus esset ad meliora, siue cum quis ordine progreditur legitimo. Cubitus enim & modum significat, vt intelligas nihil transfiliendum.

Meliores nancisci aues.

Ἀμεινόνων ὀϊωνῶν τυχεῖν. Dicuntur, quibus post res aduersas succedunt prosperiora. Nam vt apud Latinos auis & ales interdum non animal, sed omen ipsum & augurium significat, itidem apud Grecos ὀϊωνός & ὄρνις, cum σαρδός non eodem accipiatur modo, quemadmodum indicat Eustathius in 1. Odyssee librum. Horatius: Mala Ducis aui domum. Laborauit autem hac superstitione antiquitas, vt in magnis rebus agrediendis, auiū occurfus obseruaret, neque defuerūt qui eā velut artem profiterentur. Atque hinc apud Romanos auguriū collegium.

Melius nobis est quàm heri.

Prouerbialem habere figuram videtur illud Aristophanis:

Ὁ βλεψιδεμὶ ἀμεινον ἢ χθὲς πρῶτον ἦν. Id est,

O Blespideme melius atque heri mihi est.

Item illud Theocriti: Melius cras forsā habebit. Quum significamus fortunam in melius commutatam.

Ego ex bono in bonum traductus sum.

Suidas.

bb

E' γω

Εἴ γὰρ μὲν ἐκ τῆς καλῆς εἰς καλὸν μετένευγε. Id est, Ego quidem ē bono in bonum transij. De his qui bonum institutum bono commutant.

Fuit & Mandroni ficulna navis.

Εἴ γέρετο καὶ Μάνδρωνι συκίνη ναῦς. In eos dici solitum, qui preter meritum ad felicitatem atque opes euecti, pristinae conditionis non meminerunt, sed presenti rerum successu insolentius abutuntur. A Mandrone, quodam sumtum, qui indignus & immerens, ex nauiculario factus est imperator. Navim autem ficulnam per contentum dixit.

Hodie nullus, cras maximus.

Aristoph.

Ὁ νῦν μὲν ἐδδεις, αὔριον δ' ὑπερμέγας. Id est, Qui nullus hodie, cras erit vel maximus. De eo, cui repente ingens aliquis honos accesserit.

I modo venare leporem, nunc Itym tenes.

Plautus.

Id est, Hanc interim cenam qualemcunque certam habes, quare alteram si potes potiozem. Itys enim avis, quem à Phaside Scythiae sumunt phasianum vocant. Verum opinor legendum Ictin. Nam id est animal de genere mustelarum, quod in cuniculos immittitur, ut praedam illiciat. Latini Viueram appellant.

PROFUSIO.

Calliae defluunt pennae.

Dicitur in Calliam apud Graecos, qui per luxum ac libidinem patrimonium abligurierat. Solet autem hoc interdum aibus accidere, vel morbo, vel certis anni temporibus.

Opus ad opus.

Εἴ ἔργον ἐστὶν ἔργον. Hoc adagio nullum operae finem significamus.

Gallorum incusare ventrem.

Ἀλεκτρούων μέρμερος καλίαν. De edacibus, ac luxu multum absumentibus facultatum. Hinc enim animanti venter mirifice calidus, ita ut omnia statim concoquat.

Proteruiam fecit.

Macrob.

Proteruia id sacrificij genus est, in quo si quid reliquum esset, id noni consumeretur. Vnde celebratur illud Catonis festiuiter dictum in Alcibiadem quendam, qui patrimonium vniuersum luxu absumerat, vni exceptis edibus, que incendio conflagrarunt. Proteruiam, inquit, fecit, propterea quod ea que comesse non potuerit, quasi combussisset.

Relinque quippiam & Medis.

Plutarchus.

Ἀεὶ πᾶσι καὶ Μήδοις. Id est, Reliquum facito aliquid & Medis. Prouerbialis iocus in eos, qui ex conuiuio nihil reliqui faciunt, aut qui facult.

facultates vniuersas abliguriunt. Relinque quippiam & Medis, hoc est, compare tu, quod dissipent ij, qui tibi male volunt. Hinc natum quod Medi & Phocidem ipsam & extremos Bæotie terminos incurfarunt, omnia vexantes, miscentes que populationibus.

E' dolio hauris.

Ε'x τῷ δολίῳ ἀντλαίειν. E' dolio haurire dicebatur olim, qui abundaret rebus optatus. Admonet & Hesiodus, dimidiato dolio parcendum esse, quod sera sit in fundo parsimonia. Diutum est habere dolia, pauperes rappam bibunt è lagenis.

Vnà cum canistro.

Zenodorus.

Ἀὐτῷ κενῷ. Quadrabit in eos, qui rem intemperanter profundunt deuorant' que & abliguriunt. Mos enim erat antiquus, vt testatur Didymus, vt cene canistris inferrentur.

Largitio non habet fundum.

Cicero.

Quo dicto significabant, stulta liberalitate quantasilibet opes ex-hauriri, vel effluere potius. Translatum videtur à pertuso dolio Danaidum apud inferos.

Ipsò horreo.

Quod prolixè & assatim datur, ipso horreo dari dicitur, quemadmodu' ipso canistro, propterea quod ex horreo plenius depromitur, quam è chænice.

Plena manu.

Seneca.

Pro eo quod est, ampliter, copiosè, prolixè, minime' que malignè. Translatum ab ijs, qui non parcè, sed plena manu largiuntur. Fit lepidius, quo magis ad animi res transfertur.

Cupidinum crumena porri folio vincta est.

Plutarchus.

Πράσῃ & φύλλῳ τοῦ ῥέ ἐρῶτων δ' ἐδέεται βαλάντιον. Id est, Porri folio amorum vincta est crumena. Porri vis est calefacere, ciere vrinam, irritare Venere. Suidas ostendit dictum de ijs, qui per amorem immoderatos faciunt sumtus, luxu' que indulgent.

Festo die si quid prodegeris.

Plantus: Festo die si quid prodegeris, profesto egere liceat, nisi pepereris. Admonet autem, ne in sumtibus solennibus ita profusi simus, vt non suppetat quo feramus quotidianos. Accommodabitur non perperam in eos, qui iuuenes rem prodigunt, esuritura senes.

Bello parta.

Ε'x πολέμιας. Id est, Ex hostium regione. Vbi quis immodicè insumeret. Solemus enim celerius ac temere profundere, si quid hostibus sit ereptum.

Glaucus alter.

Γλαῦκος ἄλλος ἰππὸ βρωτῶ. Id est, Glaucus alter ab equis deuora

ius. *Quadrabit in hominem alendis equis exhaurientem facultates suas.*
A' fabula natum.

Immolare boues.

Βεδοῦται. Tanquam prouerbialiter dicebantur, qui amplos magnificos que sumtus facerent. Diuitum enim est, vel Regum potius, boues immolare. Et *βεδοῦται* pro magnifico apparatu vsurpant.

Caricum sepulcrum.

Καρκὸς τὰφῃ. Id est, Caricum monumentum. De re magnifica sumtuosa' que. Sumtum à Mausoli sepulcro, quod est apud Caras.

Cui multum est piperis, etiam holeribus immiscet.

Ὁ πολὺ ἔχων πίπερι, τίθησι καὶ λαχάνοις. Id est, Qui multum habet piperis, etiam holeribus admiscet. Cui rei cuiuspiam largior est copia, ea profusius utatur licebit. De pusillo parcius insumendum. Ut cui multum suppetit facultatum, huic licet opipare viuere. Martialis:

Vt sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,

O quàm sepe petet vina piper' que coquus.

Herodot.

Non nauigamus ad Hippolaitas.

Ὁὐχ ἰ' ἠπολαίτας περίου ἢ πλάωυς. Id est, Non nauigamus ad eximios Hippolaitas: ut sit admonentis parcius utendum esse rebus presentibus. Neque enim nauigari ad eum locum, unde rerum eiusmodi copia exuberat, ut quod temere prodegeris, facile possis sarcire.

Zenodotus.

Drachmæ grando.

Δραχμὴ χαλαζῶσα. Id est, Drachma grandinans. De luro, quod tanquam calitus emissum obtigit. Nam olim theatrale premium erat drachma, que veluti grandinis in morem in populum spargebatur.

PROPRII COMMODI

STVDIVM.

Plautus.

Tunica pallio propior est.

Quo significatum est, ex amicis non alijs atque alijs magis esse deuinctos, neque parem omnium habendam esse rationem. Pallium extrema vestis est apud Græcos, quemadmodum apud Romanos toga. Tunica toga tegebatur.

Tullius.

Intus canere. Apendius citharædus.

Qui priuati commodi impendio studiosi essent, ac ferè quidquid agerent, id omne ad domesticam referrent utilitatem, ij prouerbio, Intus canere, ijdem apud Græcos *Ἀ' ἀνὶ ὀδοὶ κατὰ γαστρίαι*, id est, Apendij citharædus dicebantur.

Nequidquam sapit, qui sibi non sapit.

Mis

Μισῶ σοφίαν ἔστις ἐχ' αὐτῷ σοφός. *Sapientem eum odii, qui sibi ipsi non sapit.*

Ad suum quemque questum æquum est esse calidum. *Plautus.*

Quisque aduigilat ad id quod expetit.

Decora teipsum.

Γέγραυε σπουδόν. *Id est, Honesta teipsum. Iocus prouerbialis in eum, qui se magnificentius gereret. Num γε γέγραυειν venerari est, & honorem habere.*

Anguillam captare.

Ἐγγέλεις θηρεῖσθαι. *Id est, Anguillas venari. Dicuntur, qui priuati commodi caussu cient tumultus. Inde ducta similitudine, quod quam aqua stat innotat, nihil capiunt, qui captant anguillas. Quum verò sursum ac deorsum miscent, ita demum capiunt. Quadrabit in eos, quibus tranquillo Reipublice statu nihil est emolumenti: proinde seditiones gaudent exoriri, quò ciuitatis publicum malum in suum priuatum verant commodum.*

Vna lauabor.

Suidas.

Παυλάμεγα. *Dici consuevit, ut quis insinuat se in societatem alterius, aut ubi quis admittit aliquem in societatem, uti qui pauperior est, sumum effugiat. Tanquam hoc commoditatis latuiri sint tenues, si cum diuitibus balneum ingrediuntur, ut spongijs suis parcant.*

Manum admouere.

Τὴν χεῖρα ἐπιθέσθαι. *Id est, Manum apponere. Dicebantur, qui sese insinuarent in rei cuiuspiam egrege communionem.*

Vndecumque lucrum capiunt.

In aduocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant vndecumque, si quis incidit in casses, quem possint expilare, congruet illud Homeri ex Odyss. d.

Αἰεὶ γὰρ περὶ νῆσον ἀλώμενοι ἰχθυήσασκεν

Γραμπτὸς ἀγκίστροισι, ἔπειε δὲ γαστέρα λιμός. *Id est,*

Semper enim quaqua patet insula piscibus hamo

Insidiabantur, ventrem fames enecat atra.

Genu sira propius.

Aristoteli.

Γόνυ κνήμης ἐγγύον. *Hoc adagium ex euentu quodam est natum. Quum in praelio quidam conspiceret duos amicos pariter de vitæ periclitantes, fratrem & consobrinum, neque posset utrique simul ferre succursum, omisso consobrinofratrem desedit, atque hanc interim sententiam pronuntiauit.*

Omnes sibi melius esse malunt, quàm alteri.

Terentius in Andria. Idem in eadem fabula: Heus proximus sum egomet

egomet mihi, Nemo seipso diligit quenquam magis. Adfine: Sibi quisque amicus est.

Simonidis cantilena.

Plutarchus.

Σιμωνιδῆς μέλη. De vasris ac subdolis dictum est. Hunc tradunt primum astutiam & questum in artem induxisse: Erant illi duo scrip-
tia, alterum gratiarum, alterum premiorum, quae quum post tempus ali-
quantum aperuisset, gratiarum arculam semper offendeat inanē, pre-
miorum semper plenam. Hoc commento significans se nolle gratis dona-
re carmina.

Mihi ipsi balneum ministrabo.

Ἐμευτῷ βαλάνεύσω. Id est, Ipse mihi balneator ero. Vbi quis suis
inseruit commodis, aut ubi quis non expectato alieno officio, ipse suum
agit negotium, Aristophanis interpres admonet translatum à balneis, in
quibus cessante balneatore, ipsi qui lauant, aquam hauriunt atque in-
fundunt.

Sibi canere.

Ἐαυτῷ ψάλλειν. Id est, Sibi ipsi canere. Dicitur, qui non ad alienum
arbitrium facit quippiam, sed animo obsequens suo.

Astutior coccyce.

Μηχανικώτερος κακκυκῶ. Id est, Coccyce astutior. Dicebatur,
qui astu sibi consuleret. Sumtum ab avis ingenio, dua subijciētis in nidos
alienos. De qua abunde Plinius & Aristoteles.

Zenodorus.

Optat vicino ut habeat, magis autem ollam.

Potissimum est habere domi quibus est opus. Proximum vicinum ha-
bere diuitem, à quo possis petere.

Veniat hospes, quisquis profuturus est.

Ἐίς ἐλθὼι ὅς τις ὀνησεῖ. Id est, Veniat qui proderit hospes. Admo-
net adagium, eorum demum aduentum esse gratum, qui commodi quip-
piam adferunt. Ovidius:

Ipse licet venias, musis comitatus Homere,

Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Plautus.

Suam quisque honorem meminit.

Qui in alieno negotio dormitat, in suo vigilat.

Mercator est.

Ἐμπορὸς ἐστὶ σκηπτὸρμα. Id est, Mercatorem se adsimulat. Dis-
cendum in eum, qui ob timiditatem causas commentitias praetexit, ne
cogatur subire discrimen.

Zenodorus.

Ciuitates ludimus.

Πόλεις παιζόμεθα. Lusus genus est quoddam, in quo calculis ludeba-
tur olim, quos antiquitus πόλεις, id est, vrbes, vocabant, Neoterici χεῖρα
εἶς, hoc est, regiones appellare coeperunt. Mihi quadraturum videtur,
quoties

quoties suum quisque commodum quacunq; sectatur via, & amulo competitori que modis omnibus tendit insidias.

PROXIMIS UTENDVM.

Viam qui nescit ad mare.

Plautus in Pænulo: Viam qui nescit, qua deueniat ad mare, eum oportet annem querere comitem sibi. Id est, qui rem commodè conficere nequit, is quauis ratione conficiat, necesse est. Qui rectè viuendi ratione ignorat, eos sibi proponat, quorum vita laudata est.

Vt possumus, quando vt volumus non licet.

Terent.

Ζῶμαρ δ' ἔσ' ὡς θελοῦμα, ἀλλ' ὡς δ' ἀνάγκη. Id est, Non vti libet, sed vti licet, sic viuimus. Quo monemur tempori ac necessitati seruiendum esse.

Quando id fieri non potest.

Terentius.

Oportet id quod adest, boni consulere. Et Martialis:

Quod sis, esse velis.

Bona est oīa post panem.

Ἀρεθὴ καὶ μάζα κατ' ἀρετόν. De hīs dici solere ait Zenodotus, qui penuria meliorum amplectuntur deteriora. Nam maza quiddam est pane cocto deterius, conflatum ex lacte & farina. Quo licebit vti, quum indicabimus rem vsu, non opinione estimandam.

Si non adiant carnes, taricho contentos esse

Diogenian.

oportet.

Ἄν μὴ πικρὴ κρέα, σερκτίον τῶν ταραχῶ. Id est, Probanda salsamenta egenti carniū. Sunt qui dicant ταραχῶν accipi pro pisce, sed vili, putri que, qui idem sit aphyra. Fortassis hic pro iure accipiendum tarichus. Sensus hic est, vbi non est copia meliorum, boni consulere oportet, quecunq; contingunt.

Aulædus sit, qui citharædus esse non possit.

Cicero.

Rectè dicitur in eos, qui malunt in multo inferiore ordine alicuius haberi momenti, quam inter excellentes negligi. Quemadmodum Iulius Cæsar maluit in frigido oppidulo primus esse, quam Rome secundus. Nec male quadrabit in eos, qui desperatione meliorum ad humiliora sese conferunt.

Si bouem non possis, asinum agas.

Suillas.

Εἰ μὴ δύναιο βῶν, ἐλάωμε ὄνον. Id est, Si nequeas bouē, asinū agito, id est, si non potes vt vis, vticunq; potes, facito. Si fortuna splendidior non contingit, eam sortem, que contingit, boni consulas. Si quod optas non licet, id quod est proximum amplectere.

Altera nauigatio.

Plato.

Δεύτερον πλῆσ. Id est, Secundarius cursus, vocabitur, cum vento destituti

destituti, remis nauem impellerent. Conuenit, ubi quoties que potissima fuerant, non contingunt, ad proxima confugitur auxilia.

Præsentem fortunam boni consule.

Τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν, Id est, Quod adest boni consule. Καὶ τὸ παρὸν εὖ τίθειαι. Id est, Quod adest equi boni que facere oportet. Admonet adagium ne nos maceremus alienarum rerum cupiditate, sed quæcumque contigit fors, eam velut optimam amplectantur.

Theocrit.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris?

Τὴν παρῆσσαν ἀμειλγε, τί τ' φεύγοντα διώκεις; Id est, Præsentem mulgeto, quid insequeris fugientem? Præsens lucrum non omittendum spe commodorum.

Quod adest, boni consule.

Oportet boni consulere, quidquid à fortuna conceditur.

Homerus.

Quæ dantur.

Τὰ μὲν δίδόμενα. Id est, Quæ dantur. Admonet adagium, quod à fortuna datur, id boni consulendum esse, & ferendum æquo animo, quod mutari non queat.

Cicero.

Quod datur.

Nonius Marcel. citat hunc versiculum è Cecilij Plotio, Patiære quod dant, quando optata non danunt. Danunt, antique dictum est pro, dant, conuenit cum precedente, τὰ μὲν δίδόμενα.

Extrema linea.

Quod in quaque re postremum est, extremam lineam appellabant. Ita Terentianus Phœdria: Postremo extrema linea amare non nisi huius est.

PRVDENTIA.

A fronte simul & occipitio oculatus.

Quum indicabimus admirabilem rerum omnium cognitionem, aut singularem prudentiam, quæ constat non præsentium modo scientia, sed & memoria præteritorum, & futurorum perspicientia, rectè versum hunc vsurpabimus. Virgilius:

Quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

Alter Ianus.

Ἰάνου ἀλλοῦ. Quadrabit vel in prouidum ac circumspēctum, vel in ancipitem & persidum. Persius: O Iane, à tergo cui nulla ciconia pia sit. Sumtum à Iano bisfronte.

Sapiens diuinat.

Donatus in Hecyram indicat prouerbiū esse diuinare sapientem, quod ex coniecturis prudēter collatis colligit verum; nō solum de præteritis, verum etiā de futuris. Reliqua pete ex prouerbio: Qui bene conijcit.

Plinius.

Mus non vni fidit antro.

Vulgæ

Vulgatum illud est, Eum murem esse miserum, cui non est nisi unus specu. Locus erit adagio, si quem admonebimus, ut sibi plures amicos pareret, aut una cum opibus studeat philosophiæ, ut si fortuna quod suum est eripiat, in literis sit presidium.

Non oportet hospitem semper hospitem esse.

Hospites dicuntur ignari eius loci in quo viuunt. Sed turpe est in eadem ciuitate vivere, & semper esse peregrinum. Sic turpe est in eadem disciplina diu versatum esse, & nihil scire.

Aceto perfundere.

Prouerbij speciem habet pro irridere, sicut & illud Horatij:

- Ad idem quod sale multo

Urbem defricuit charta laudatur eadem.

Sapiens non eget.

Aristotel.

Ἐξὴ δ' ἔπος ὅστις ἀγρίφρων πείφεται ἀνίε. Id est, Haud unquam eget, qui mente sana est præditus. Sine quod magne sint opes, habere bonam mentem, sine quod sapientis facile est diteſcere, si velit.

Tanquam de specula.

Qui futura longè prospiciunt prius quàm eueniant, tanquam de specula præuidisse, dicuntur.

Qui bene conijciat, vatem hunc perhibeto optimum. Cicero.

Admonet adagium futurorum præscientiam, non è sortibus aut augurij petendam esse, sed à prudentia, siquidem qui prudentia sit præditus, is ex præteritorum, præsentium que coniecturis facile prospiciet, quid sit euenturum.

Homo Thales.

Ἀνθρώπων ὁ Θεαλῆς. Ironia prouerbialis in stultum, qui sapiens haberi studeat. Fuit enim Thales unus è septem Græciæ sapientibus.

Acetum habet in pectore.

Plautus: Ecquid habet acetum in pectore? Pro eo, quod est, Num sapit? num quid habet astutiæ? Nam ut salsa, itidem & acida palatum iuuant, acuumt que & irritant stomachum.

In holmo cubabo.

Aristoph.

Ἐν ὄλμῳ ἰνὸν ἄσω. Dicebatur ab ijs, qui se quippiam diuinationis cognitum ire minitabantur. Nam quidam dicunt tripodes Apollinis holmos appellatos fuisse. Tradit autem Aristophanes Grammaticus, eos, qui holmis indormissent, repente diuinandi spiritum concipere.

Perendinum ventum prædiscere.

Τὸν περταῖον ἀνέμεν προγινώσκειν. Id est, Perendinum ventum præscire, dicuntur, qui coniecturis, quod vulgò post euenturum fit, colligunt. Sumtum à nautis aut negotiatoribus.

Amyris insanit.

Zenodotus.

Ἀμυρίς μαινέται. Proverbialis allegoria, qua rectè utemur, ubi
qui insane pretextu rebus suis consulit.

Non pluet, &c.

Plutarchus refert hunc versiculum proverbio iactatum :

Μηκέτι νυκτὸς ἕξει ἢ καὶ τῆς ἄρας οτίετος οὖς. Id est,

Iam non nocte pluit, qua sus factum editi agrestis. Si quis significare
velit exacto vere, aut autumnno serenitatem fore.

Lesbius Prylis.

Ὁ Δίεβις Πρύλις. Plutarchus tradit hoc proverbium per simi-
litudinem sumtum. Prylin enim fuisse Mercurij filium, ac diuinandi
peritum indicat.

Timidi mater non flet.

Emilius
probus.

In bello, qui contemnunt hostem, nihil que metuendum ducunt, quo-
miam parum cauent, serè pereunt, & matribus luctum adferunt cum
orbitate.

PRVDENTIA SENILIS.

Multorum festorum Iouis glandes comedit.

Πολλῶν πεινηγύσεων Διὸς βαλάνων ἐφάσεν. De senè, longo que
plurimarum rerum usu docto, quasi dicitur, Multas vixit Olympiadas.

Annosa vulpes haud capitur laqueo.

Γέρον ἀλώπηξ ἐχ ἀλίσκαται πύργη. Id est, Vulpes anus laqueis ca-
pi haud vllis potest. Dicendum in eum, qui longa etate, multa que reru
experientia callidior est, quam ut arte, dolis que capi queat.

Zenodotus.

Eum ausculta, cui quatuor sunt aures.

Ἀφ' ἑστ τῷ τὰ τέσσαρα ὡς ἔχοντες. Natum ab Apolline, qui sine
gitur quatuor habere aures, & manus totidem. Atque ita monet pro-
verbium audiendos esse illos, qui diuturno complurium rerum usu, pre-
ceteris sapiunt, ita ut serè faciunt senes.

Anus subultans multum excitat pulueris.

In eos dici solitum, qui ob rerum experientiam, multum negotiorum
aggrederentur.

Ætate prudentiores reddimur.

Si quando negabimus nobis eadem probari iam natu grandioribus,
que quondam ob etatis inscitiam arriserunt, sed usu reru auctam pru-
dentiam, congruet illud Homeri ex Odyss. 6.

Ἐγὼ δ' ἐπὶ νήπιος ἦα,

Νῦν δ' ὅτι δὴ μέγας εἰμι καὶ ἀπὸν κούρον ἀκέρων

Πωδάνομος, καὶ δὴ μοι ἀέξεται ἐνδοπι θυμός. Id est,

Et iam adhuc puer, est ubi iam sum

Grandior, & reddit me aliorum oratio doctum,

Ipse que

Ipsē que grandescit mi animus.

Sine cortice nabis.

Horatius.

Qui iam per etatem non egent custode morum.

Senum prudentia.

In senem plurimarum rerum usu peritum, qui que multa meminerit superioribus acta seculis, quadraverit illud Homeri ex Odyss. β.

Παλαιά τε πολλά τε ἰδὼς. Id est,

Qui antiqua que multa que norat.

Senesco semper multa addiscens.

Solon.

Γηράσκω δ' αἰεὶ πολλά διδασκόμην. Id est, *Discenti assidue multa senecta venit. Significat autem usu vite, multa que rerum experientia parari prudentiam. Terentius: Nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad vitam fuit, quin res, etas, usus semper aliquid apporet noni, aliquid moneat, ut illa, que credis scire, nescias: & que tibi putaris prima in experiendo repudies. Senarius idem, Discipulus est prioris posterior dies.*

Moderator negotij.

In eum qui scientia & auctoritate sua negotium moderatur, hoc Homeri carmen Odyss. ε. conveniet.

Ἀτὰρ ὁ πηδάλιον ἰδύμετο τεχνήεντως. Id est,

Ille ratem clavo scite, docte que regebat.

PRUDENTIA CONIUNCTA
VIRIBVS.

Consilij simul & facto valens.

In hominem consilio pariter ac viribus excellentem conveniet illud Homeri Odyss. ζ.

Οἷος ἐκεῖν' ἔλω βαλεῦσ' ἢ δ' ἐμάχεσθ'! Id est,

Is eiusmodi erat, seu pugna consilio ue!

Prudentia cum viribus coniuncta.

In eum, qui norit idem & alijs imperare quid sit agendum, & ipse persequi quum est opus, iuxta Homerum:

Ἄμφότερον, βασιλεὺς τ' ἀγαθός, κρατερός τ' ἀιχημητής.

Et iuxta ductor bonus & certamine pollens.

Sunt enim, qui imperatorem agere norunt, at militem præflare non norunt.

Imperator bonus, & idem robustus miles.

Alexander huic carmini Homericum primam tribuit, quod extat Iliad. γ.

Ἄμφότερον, βασιλεὺς τ' ἀγαθός, κρατερός τ' ἀιχημητής. Id est,

Dux bonus, ac miles præpollens viribus idem.

Hippolytum imitabor.

Ἴππολύτου μιμήσομαι. Diogenianus in prouerbiorū collectaneis ait dicitur de iis, qui statuisſent purè, caſteque viuere. Nota eſt fabula quemadmodum is iuuenis odio femineï generis, Dianæ ſtudijs ſeſe totum addixerit, deſpecto Veneris numine.

Ariſtoph.

Melanione caſtior.

Μελανίων σφοδρῆς ἐστίν. Dicebatur, qui magnopere à mulierum congreſſibus abhorreret. Aiunt Melanionem quendam odio mulierum, in ſolitudinem dimiſiſſe.

PVDOR.

Homerus.

Pudor in oculis.

Ἐν ὀφθαλμοῖς ἢ εἰδῶς. Horū nos pudet, quæ in propatulo ſunt. Aſpectus enim vel incutit, vel renouat etiam pudorem. Vnde fit, vt pueri quum pudeſcunt, oculos tegant. Hinc & Poëta Cupidinem, quod ſit improbiſſimus, cæcum ſungunt.

Pudebat recuſare, & non audebant ſuſcipere.

Αἰδέσθην ἢ ἀνῆσθῆναι, δέισσιν ἢ ὑποδέχθαι. Id eſt, Detrectare pudor, formido ſubire vetabat.

Quo vti licebit, quoties incidit eiſmodi negotium, vt aliud ſuadeat honeſtas, aliud vtilitas & dedecoroſum ſit non ſuſcipere prouinciam, ruruſum periculoſum ſuſcipere.

Pudor & metus.

Quum abſtinetur à re quapiam, quod ea tum inhoneſta factu videtur, tum verò minime tuta, locum habebit illud Homeri ex Iliad. o.

Ἰὼς γὰρ αἰδῶς, καὶ δέος. Id eſt,

Nam pudor atque metus retuit.

Verecundia inutilis viro egenti.

Αἰδῶς δ' ἐκ ἐλαθῆναι κερχεμένῳ ἀνδρὶ περιείναι. Id eſt,

Verum homini pudor haud quaquam conducit egeno.

Admonet autem abiiciendum pudorem, quoties vrget neceſſitas.

Plautus.

Apud menſam verecundari neminem decet.

Prouerbiū hoc ex tanta antiquitate per manus traditum eſt, hodie que verſatur in ore omnium. Verecundari neminem apud menſam decet. Niſi quod vulgus addit, nec in lecto.

Tinctura Sardonica.

Βάμυξ Σαρδανικόν. De colore præcellenti dicebatur, præcipue purpure. Per iocum autem transfertur ad eum, qui pudeſcit, aut qui ob plangas ſanguine tingitur. Sardon inſula ingens oppoſita inſule, in qua varie purpurarum tincturæ fiebant.

Ariſtoph.

Tinctura Cyzicena.

Βάμυξ

Βάμμε Κυζικηνόν . Decus non eluendum appellabatur apud Atticos. Dicebatur que in eos, qui metu quippiam indecorè facerent. Nam Κυζικηνί duobus nominibus notati sunt, timiditatis & molliciei.

Vbitimor, ibi pudor.

Plato.

Ἰνα δὲ ὄ, ἔνθα καὶ αἰδώς . Cui similis illa Terentiana : Omnes deteriores sumus licentia.

Pythagoras.

Aduersus Solem ne meito.

Opinatur Erasmus commendare verecundiam.

Ne pudeat artem.

Ne pudeat artem proloqui quam faciunt . Multos non pudet turpi questu viuere, quum pudeat nomen eius questus profiteri.

PVNIRI PRO ALIO.

Tibicen vapulat.

Eubulus apud Athenensem lib. 9. ait fuisse morem, si quid peccasset coquis, tibicinem solere vapulare. Philyllius apud eundem: Ὅτι ἂν τύχη μάχη ὄ ἀδικήσας, ἢ ἀυλητὴν λαβεῖν πωληγός . Id est, Quidquid coquis peccauerit, tibicen accipere solet plagas. Nullus homo leso indemni euasit coquo.

Canis peccatum.

Vide, Vltio malefacti.

RAPACITAS, ET AVARITIA.

Aristotel.

A mortuo tributum exigere.

Ἀπὸ νεκρῶ φερελογεῖν . A mortuo tributum exigere dicebantur qui per fas nefas que diuitias vndequaue congerunt. Dicitur solitum in eos, qui turpiter vndecunque lucrum aucuparentur, à rebus minutis ac sordidis, veluti Vespasianus è lotio: aut è turpibus, velut è lenocinio, questu que corporis: aut quum à quibuslibet extorquetur, ab amicis, à tenuibus, à mendicis: postremo, vel ab ipsis mortuis. Nota hic in feneratoribus Christianos.

Vndecunque lucrum captant.

Homerus.

Aptè dicitur in aduocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant vndecunque, si quis incidat in casses, quem possint expellere.

Fabarum arrosor.

Suidas.

Κυανότης ὄξ . Dicebatur, qui in creandis magistratibus vendebat sua suffragia, eo que questus gratia sedulo versabatur in comitijs. Vnde fabris victitare dicebantur, quibus hinc erat questus.

Feles Tartessia.

Γαλή Ταρτησία . Non ineptè dicitur de rapacibus. Huic confine est illud Luciani: ἀεργικτὰ τε ἐστὶ γαλῶν, id est, Rapaciores felibus.

Lacu-

Lacunam explere.

Pro sarcire damnum. Cicero: Vide ne qua lacuna sit in auro, hoc est, ne quid desit.

Nullam corporis partem habet otiosam, ne eam quidem qua vocem promit.

De quodam, cui omnia membra fuere venalia, etiam os & vox. Torquetur in hominem, non manibus tantum, sed toto corpore rapacem.

Plato.

Quod vile, honestum: quod autem noxium, turpe.

Nihil est utile, nisi quod honestum est.

Exigit à statuis farinas.

Αἰπί γε ἐ τῆς ἐνδριάντης ἄλφιτα. Id est, Sanè cibum & signit ab ipsis exigit. In eum dicendum qui nullius misertus, vnde cumque quod potest auellit, vel ab ipsis mortuorum statuis. Competit in Principes pes expilatores plebis, qui nulla non ex re vectigal expriment. Aut in auaros sacerdotes, apud quos ne sepulcrum quidem gratis conceditur.

Vlpianus.

Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus.

Nam inhumanum, à nemine accipere: sed passim, vilissimum est: & omnia, auarissimum. Admonet in muneribus accipiendis non solum recundiam adhibendam esse, verum etiam delectum.

Lucri bonus est odor ex re qualibet.

Faceta quidem, sed tamen pestilens illa vox Vespasiani, qui quum ex lotio vectigal faceret, homo turpiter auidus, super que eo facto à senio admoneretur, quod e re tam putida lucrum faceret, paulo post collegam pecuniam filij naribus admonuit, rogauit que, ecquid illa puteret. Iuuenalis:

Lucri bonus est odor ex re Qualibet. Ennius:

Vnde habeas, curat nemo, sed oportet habere.

Zenodot.

Mendici pera non impletur.

Πῶχῆς πῆρος ἢ πῆρωλαται. Id est, Mendici pera non impletur. Sensus per se liquet, nempe inexplebilem esse mendicitatem.

Mendicorum loculi semper inanes.

Πῶχῶν ἐλαί ἐσὶ κεναί. Id est, Mendicantium sacculi semper inanes. De peracibus dictum & insatiabilibus.

Suidas.

Vnà cum ipsis manipulis.

Αὐτοῖς ἀμάλας. Id est, Cum ipsis manipulis. Quum omnia funditus pereunt, hoc est, quum ne gluma quidem sit reliqua. Proverbium à rusticis natum.

Cum puluisculo.

Quum omnia sic tolluntur, vt ne puluis quidem sit reliquus. Eodem pertinet

perituet Evangelicum illud, quo iubentur etiam pulverem excutere Ap-
stoli, id est, ne minimum quidem ab eis auferre secum. Plaut. Conuertet
hic iam me totum cum puluisculo.

Lucrum pudori præstat.

Κέξθ' ἔτοξυνης ἀνευον. Plautus in Pseudolo: Nimio illud, quod
pudet, facilius fertur, quàm illud quod piget. Idem: Pol pudere, quàm
pigere, præstat totidem litteris. Plutarchus: Τὸ μὲν δικαίως τὴν δόξαν
ἀνοῦσθαι, τὰ δ' ἔργα τῆς πᾶν ὁρῶντι ἐν τῇ κέρδιαις. Opinionem
spemito iusti, ac virum quiduis argentem sequere, quum spes est lucri.
Sophocles:

Τὸ κέρθ' ἢ δὲ, κέρθ' ἀπὸ ψευδῶν ἐστίν.

Dulce est lucrum, profectum & à mendacijs. Sententiæ bono vi-
ro indignæ.

Charybdis, Barathrum.

Horatius.

Hominem maiorem in modum edacem, bibacem aut rapacem, belluo-
nem, Charybdin aut Barathrum vocamus. Horatius de Iurcone quodam:
Ingluuius & tempestas, Barathrum que macelli.

Megaricæ sphinges.

Μεγαρικὰ σφίγγες. Ita scorta quedam vulgus olim appellabat. Diogen.
eo quod Megarensium mores improbi, ficti que, & populari conuitio quò-
dam notati fuerint, siue quod apud eos nutritrix sphinx appelleretur.

Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere. Suetonius.

Hodie vulgo celebratum durat, ubi quis est exactor durior atque
instantior. Quid? Num & pellem vis? Quasi conueniat lana contentum
esse. Tondent igitur qui ita spoliant, ut sortem relinquant, unde res pos-
sit crescere: Deglubunt, qui nihil reliqui faciunt. Nam lana detonsa re-
nascitur. Cute detracta, nihil est quod deinde possis auferre.

Canis circum intestina.

Κύων παρά ἐντέροις. Id est, Canis iuxta intestina. Dicebatur, ubi
quis eas res, quarum esset cupientissimus, propositas conspiceret, quibus
tamen frui non liceret. Canes enim oberrant circum intestina, deuoratu-
ri, nisi sustem timerent.

Rapina cotytij.

Plutarchus.

Ἀπὸ τῆς κοτύτιος. Cotytia festum quoddam erat apud Siculos,
in quibus ex more placentule quepiam & arborum factis ramis alli-
gabantur, ea que diripienda proponebantur. Dicitur solitum de bonis te-
merè profusis direptis que.

Ne à chytropode cibum nondum sacrificatum Hesiodus.

rapias.

Indicat Marcus Tullius irreligiosum fuisse, cibum à patella edere.
Scribit

Scribit enim ad hunc modum lib. De Finib. II. Atque reperimus Aſſo-
tos primum ita non religioſos, vt edant de patella. In genere poterit ac-
commodari ad quemuis, qui negotium irreuerenter & illotis, vt aiunt,
pedibus ag greditur. Huc pertinent & illa: A' patella rapere, A' verura
pere, A' ſartagine.

Lauerniones.

Dicuntur homines furaces, quod fures ſub tutela Lauerne Deæ eſſent,
in cuius loco obſcuro atque abdito, ſoliti ſunt furto ſublata, prædam que
deſodere.

Liuius.

Bona Porſenæ.

Bona Porſenæ dicebantur, quæ velut ab hoſtibus erepta paruo ve-
niunt. Non ineptè dicitur in res, quæ dono cuiuſpiam, aut fortune com-
moditate citra noſtram operam contingunt.

Athenæus.

Partitio, non præfocatio.

Μερίς, & πνίξις. Id eſt, Sortitio, non præfocatio. Quo licebit vti, ſi
quando ſignificamus non eſſe locum violentiæ, ſed ex æquitate iuris oportere tractari negotium.

Perſæpe ſacra haud ſacrificata deuorat.

Αἴθουα δ' ἰσπὲρ ποδάρις κατὰ δ' ἴει. Id eſt, Præſepè ſacra haud
immolata deuorat. Senarius eſt Simonidis, in mulierem quandam malè
moratam & auidam in conuiujs. Concinnè dicitur in eos, qui ventris
impulſu ſtatim ad deuorandas epulas irrupunt, non expectatis cere-
monijs & elegantioſis illis, quibus ciuiles viuuntur. Duclum à victimis,
quas ſas non erat contingere, niſi myſterijs peractis.

Diogen.

Vulturis umbra.

Γοπὸς σκία. Quadrare videtur in heredipetas, aut alioqui rapaces
inhiantes que præde. Respondet illi, Si vultur es, cadauer expecta.

Voracior purpura.

Τὰ λιγυρότερα τῶν πορφύρεων. Id eſt, Edaciora purpuris. Id que
dictum exiſtimat Athenæus à tincta purpura, quæ omnia quibus ad-
mota fuerit, velut ad ſeſe rapit, ſuo que colore res vicinas inſicit, vel ab
animante ipſo quod quidquid naclum fuerit, retinet ac deuorat. Con-
ueniet in edaces, aut in eos, qui omnia in ſuum compendium vertunt.

Ariſtoph.

Edax currus.

Αἰδὸν φάρον ἄεργον. In glutones & voraces dicebatur, propterea
quod currus multum abſumit vnguinis ſiue ceromatis, ſiue quod ſum-
tuofa res ſit, equo & currus alere. Venuſtius reddetur, ſi deſlexeris ad
animi vitia, vel cupiditates inexplebiles eſſe, quum nature vſus per
pauca poſtulet.

Laudant vt pueri pauonem.

Inue

Iuuenalis scripsit in auaros, qui carmina laudant dumtaxat; nihil autem largiuntur poetae.

- Didici laudator auarus

Tantum admirari, tantum laudare disertos;

Vt pueri Iunonis auem.

Atticus moriens porrigit manum.

Diogeni.

Ἀττικός ἔπειχεν τὴν χεῖρα καὶ ποδὸν ἑσκαῶν. Id est, Atticus porrigit manum etiam quum moritur. Huic adagio locum fecit Atheniensium in muneribus captandis & aucupandis lucris insatiata cupiditas.

Pamphili furtum.

Παμφίλιος νοσφισμός. Id est Pamphili sublatio. Pamphilus hic veteris comædiæ conuitijs notatus est, quod erarium expilasset. Conueniet in peculatores, qui è publico suffurantur.

Non curat numerum lupus.

Virg. Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum

Aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripas.

Rectè dicitur in hominem impudenter furacem.

Argiui fures.

Ἀργεῖοι φῶρες. De palàm improbis. Nam Argiui furacitatis infamia laborabant.

Vorare hamum.

Neque minus elegans illud in Curculione: Meus est, hamum vorat. De Ienone, cui fraus intendebarur, epistolam, qua decipiendus erat, lecturiente.

Polypi.

Athenæus.

Olim dicebantur, vel stupidi, stolidi que, vel rapaces, & vncis vnguibus homines. Siquidem ob eam causam polypo stultitiam tribuunt, quod ad manum captantis vltro mouetur, nec aliter capitur, nisi quod non cedat.

Ἡμερόμοιροι.

Vulgari ioco fures dicti videntur ἡμερόμοιροι, quod interdum dormiant, noctu vigilent. Hesiodus:

Μήποτε σ' ἡμερόμοιροι ἀνὴρ ἀπὸ χρεῖμαθ' ἔληται. Id est,

Ne solitus dormire die, tua tollere possit.

Aperte torquebitur in tollionem & furacem.

Candidum linum lucri causa ducis.

Diogeniani.

Λευκῶλενον λινὸν κερδοραμῆς. Id est, Candidulum linum ob lutrum ducis vxorem. In eum quadrat, qui dotis causa ducit vel deformem, vel anum. Porro linum vocat vxorem, vel quod apud veteres sole mulieres lineis vterentur, vel quod viro alligetur matrimonio, & libera esse desinat. Nam Græci linon pro vinculo vsurpant.

CC

Nutri-

Nutricum more malè.

Murarchus.

Καὶ δ' ὡσαύτ' αἱ τίτται γαστριζέεισ κελῶσ. Id est, Piscis profectò more nutricum malè. Conueniet in eos, qui de lucro paululum aliquid impartiunt socijs. Aut, qui facultates alienas administrant, vt maximam partem in suos conuertant vsus. Id quod hodie tutorum vulgus faciunt.

Idem.

Pecuniarum cupiditas Spartam capiet, præterea nihil.

Α' φιλοχρηματία Σπάρτην ἔλοι, ἄλλο ᾗ ἔδεν.

Vna fames auri Spartam capiet, subiget' que,

Præterea nihil. De ijs, qui sola pecunia possunt expugnari, aliqui iniuncti. Natum adagium ab oraculo, quo responsum est, tum demum vincendos esse Lacedæmonios, quum aurum & argentum in pretio cæperint habere.

Inexplebile dolium.

Α' πλῆσθ' οὐκ ἔστι. Plautus: In pertusum ingerimus dolium, operam ludimus. Competet in homines præter modum profusos. Congruit etiam in auaros, quorum cupiditatibus nihil est satis. Zenodotus etiam tartarum ipsum inexplebile dolium putat.

Larus hiens.

Λάρξ κελῶσ. Dicebatur, vbi quis auidius inhiaret præda. Est enim larus auida, vorax' que.

Labrax Milesius.

Λάβραξ Μιλήσι. In solidum & auidum dicebatur. Labrax enim piscis genus lato oris rictu, vnde escam totam vnà cum aère faucibus corripit, atque ob id facile capitur, Lupus Latine dicitur. Vnde apud Plautum lenoni Labracis nomen.

Cratinus.

Buthus obambulat.

Βῦθος περιφοιτῶ. Id est, Buthus oberrat. De leuibus ac stolidis dicebatur. A' moribus Butli cuiusdam athlete. Etiam videtur dici posse in edaces, hoc est, βροχῶγες.

Serpens nisi edat serpentem draco non fiet.

Ὅφεις εἰ μὴ φάγη ὄφιν, δράκων ἔσενήσεται. Potentes aliorum damnis crescunt, & optimatum fortune in tantum non auerentur, nisi essent quos exurgerent. Quemadmodum inter pisces & belluas, maiores viuunt laniatu minorum.

Prius quàm sortiari, communia deuoras.

Vide, Vis iniusta.

Zenodotus.

Nouit hæc Pylæa & Tyttygiæ.

Οἱ δὲ τε Πυλαία καὶ Τυττυγίας. Hoc velut enigmate veteres innuebant, opes malis artibus quesitas. Tyttygiæ plagiarius quissimè fuit.

fuit, qui seruos & res alienas, quas furto sustulerat, in Pylea, is est Arcadie locus, venditare consuevit, atque hoc questu diues euasit. Faciunt item huc locutiones istæ prouerbiales:

Olitorem odi, qui radicitus herbas excidat.

Malum lucro coniunctum, non est malum:

Non sacrificata rapere.

Communis tanquam Sisapo.

R A R I T A S.

Phœnice rarior.

Φοίνικος σπανιότερος. De rebus, aut etiam hominibus, inuentis perquam raris. Natum adagium à fabula phœnicis auis: de qua Plinius libro 10. cap. 2.

Vbi per harma fulgurat.

Ὅτε δὲ ἀεργατὸς ἀσεβῶν. De ijs, qui nimis cunctanter ac serò, aut admodum rarò fiunt, aut cum nimis anxie ac supersticiosè captatur rei gerende oportunitas. Strabo vnde natum sit adagium indicat, scribens vicum quendam esse desertum atque infrequentem apud Mycaletum Bœotie, quæ harma, id est, currum nominant. Vel hinc nata paræmia, vbi per harma fulgurat, videlicet Pythicis ratibus fulgor aliquod certum quod ex eo loco veniret, obseruantibus, eo' que visu sacra Delphos mittentibus.

Lac gallinaceum.

Aristoph.

Ὁ γιδῶν γάλα. Gallinarum lac. Dicitur in opulentos, & quibus quiduis rerum suppeditat. Aut de raris inuentu, atque ob id pretiosis.

Rara auis.

Dicebatur res quæuis noua & inuentu perrara. Persius: Si fortè quid aptius exit, Quando hec rara auis est. Iuuenalis: Rara auis in terris, nigro' que simillima cygno. Vnde illud Aristophæ. Quæ est hec auis? De hospite & ignoto.

Alba auis.

Λευκὸς ὄρνις. Pro re noua atque inauspicata. De albæ gallinæ filio Iuuenalis: dictum est alibi.

Coruus albus.

De raris inuentu dixit Iuuenalis: Coruo quoque rarior albo.

Noctuinum ouum.

Γλαυκῆιον ὄον. Sunt qui negent noctuinum ouum inueniri. Pro- Perottus. uerbium itaque quadrabit, vel in hominem nihili, nullius' que frugis, vel in rem raram inuentu.

R E F V G I V M.

Abdera pulcra Teiorum colonia.

Strabo lib. Geographiæ 14. tradit Teios, quum Persarum contem-
 Cc 2 melias

melius ferre non possent, urbe relicta Abdera Thracum urbem demigrasse. Atque hinc illud vulgatum fuisse Α' βδ' η ρα κ α λ η Τ η ι ω ν ἀ πο ι κ ί α, id est, Abdera pulcra Teiūm colonia. Hoc ænigmate significamus, non deesse quò confugiamus, si quis præter modum pergat esse molestus.

REPELLENTIS.

Aliam quercum excute.

Α' λ λ ο υ δ ρ ὄ ν β α λ ά ν ι ζ ε. Id est, Aliam quercum excute. Hoc adagio alegantur eos, qui sine fine petunt aliquid, ad alium, ut nos illi omitant. Parameiam hinc natam putant, quòd olim mortales glandibus victabant, Cereis vsu nondum reperto.

Quintil.

Tollat te qui non nouit.

Si cuius dolos iam non ignotos esse nobis significabimus, neque posthac posse ab illo falli, concinnè dicemus. Ad finis locutio proverbialis: Quere hospitium.

RIGOR.

Summum ius summa iniuria.

Cicero.

Hoc est, Tum maximè disceditur ab æquitate, quum maximè superstitiosè hæretur legum litteris. Id enim summum ius appellant, quum de verbis iuris contenditur, neque spectatur quid senserit is, qui scripsit.

Ad viuum refecare.

M. Tullius lib. De amicitia, ad viuum refecare dixit, pro eo quod est, rem exactius quàm sat est, ac morosius excutere. Mutuò sumta metaphora à tonsoribus capillos aut ungues refecantibus.

Sophocles.

Radit vsque ad cutem.

Ε υ ρ ε σ ι ε ν ρ ε σ ω. Id est, Ad cutem vsque radit. De eo dicebatur, qui nimium exactè videretur agere cum aliquo.

Ex syngrapha agere.

Ex syngrapha agere, ob signatis tabulis agere, pro eo quod est, rigidè parumque ciuilitè, sed velut ex obligatione.

Ad libellam debere.

Cicero.

Qui pecuniam presentem ac iusti ponderis debet, ad libellam debere dicitur.

Censoria virgula.

Tristissimum est apud eruditos, Censoriam virgam appellare iudicandi auctoritatem, præsertim cum supercilio à magistratu Romano sumtum.

Oborto collo trahi.

Dicuntur, qui volentes nolentes ad aliquid adiguntur. Pro eodem dicitur, Mento trahere.

R I S V S.

Intra labia risit.

Theocritus: Risus verò labium intra hæsit. Simile est quod de risu Sardonio dicitur.

Risus Ionicus.

Γέλως Ἰωνικός. In molles & voluptuarios dicitur. Nam Ionū molities perinde ut Sybaritarum fastus, in proverbium abiit, quod alteri Grecorum, alteri Barbarorum essent luxuriosissimi.

Risus Megaricus.

Γέλως Μεγαρικός. In eos dicendum, qui parum intempestivè iocantur, qui que malunt aliquoties amicum quàm dictum perdere.

Risus Chius.

Γέλως Χίος. De molli lascivoque risu. Quandoquidem & Chiorum mores taxavit vetus comædia.

Diogenian.

Sardonius risus.

Σαρδόνιος γέλως. De risu ficto atque amarulento, aut insano denique. Tractum à Sardoia herba, que ora hominum & rictus dolore contrahit, & quasi ridentes interimit.

Aiacis risus.

Αἰάντειος γέλως. Id est, Aiacinus risus. In eos, qui temere ac vecorditer rident. Adagium natum est ex historia Aiadis. Is adeo graviter tulisse legitur, Vlysses sibi prelatum in capescenda successione armorum Achillis, ut pre dolore in insaniam versus sit. Deinde postea quam resipuisset, partim pudore, partim metu sibi mortem conscivit. Nec intempestivè torquebitur in eos, quibus risus oboritur nulla de causa.

Αἰχρόγελος.

Proverbiali, nouè que composito verbo dicebatur nugator, qui que rebus ineptis oblectaretur.

Risus syncrusus.

Γέλως συγκρούσιος. Risum effusivorem, Greci συγκρούσιον vocant, quòd hominem quatit, quem eundem quidam existimant Sardonium esse.

Stultior Melitide.

Μωρότερος Μελιτιδῶν. Melitides unus è felicissimis illis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitavit.

Zenodotus

Emori risu.

Emori risu, Desfluere risu, pro vehementer ridere.

Terent.

RIXOSVS.

Rhodij sacrificium.

Ρόδοι τὴν θυσίαν. Id est, Rhodienses sacrificium. Vbi res iurgijs

Ce 3

⊕

et verbis male ominatis peragitur. Refertur à Diogeniano,
Spirat Cæcias.

Aristophanes ad Cæcie venti naturam alludens, dixit: Vt iste spirat
Cæcias et sycophantias iam. Cæcias autem posuit pro turbis ac litibus.
Notatur enim ibi Cleon vt delator et criminator.

Infana laurus adest.

Plinius lib. 10. cap. 45. In eodem, inquit, tractu portus Amyci est,
Bebryce rege interfecto clarus. Eius tumulus à supremo die lauro tegi-
tur, quam insanam vocant, quoniam si quid ex ea decerptum inferatur
nauibus, iurgia fiant donec abijciatur. Itaque quadrabit in hominem
rixarum auctorem.

Lactantius.

Lindij sacrum.

Λίνδιος τῆν θυσίαν. Id est, Lindij sacrum, subaudi, faciunt. Diceba-
tur in eos, qui inauspicato rem diuinam faciebant. Hercules olim agri-
cule cuidam Lindio duos boues per vim eripuit, et mactatis illis
conuiuium sibi parauit. Senex autem Herculi comedenti, quum multa in
eum maledicta congereret, voluptati pariter et risui fuit, ita vt Hercu-
lem dixisse ferant, nullum vnquam conuiuium sibi iucundius accidisse.
Adagium ad multos vsus accommodari poterit, vel ad rixosum conuiu-
ium, vel ad rem quampiam malis omnibus institutam.

Litem mouebit, si vel asinus canem momor-
derit.

Quadrabit in eos, qui de re quantumvis exigua litem suscitant. Na-
tum videtur ab euentu quopiam.

Hieronym.

Canina facundia.

Quod in adagionem cessit in quosdam, qui tantum ad male dicen-
dum eloquentiæ studium exercent. A rixa canum et oblatratu summo
epitheto.

Litem incipere.

In eum, qui iam pronocatus ag greditur conuicijs agere, congruet il-
lud Homeri ex Iliad. 2.

Εἶλετο δ' ἄλκιμον ἔγχ' ἀναχμένον ὄξει χαλκῷ.

Hastam corripuit robustam cuspide acuta.

Cui diuersum est illud, Hastam abiicit.

Ne allia comedas & fabas.

Ἦνα μὴ φάγῃς σκόροδον, μὴ δὲ κόμην. Id est, Ne edas allia et fa-
bas: pro eo quod est, ne bellis, ne ue in iudicijs adsis. Nam in bellum in-
ferebantur allia commeatu militaris. In iudicijs fabas esitabant, ne
obdormiscerent.

Ptolemaica lis.

Πτολεμαίς ἢ δίκη. Diogenianus indicat dici solitum in litium au-
dos.

dos. Anus quepiam fuit Ptolemæis, que quoad vixit, lites agitabat.

Plutarchus.

Ultra Hyperbolum.

Υπερ τὸν Ὑπερβολόν. Vincit Hyperbolum. Hyperbolus quispiam erat mirum in modum appetens litium. Vnde conueniet in eos, qui simili laborant morbo.

Tetigit lapidem à cane morsum.

Piinius lib. 29. cap. 5. De veneno rabidi canis agens: Minus hoc miratur (inquit) qui cogitet lapidem à cane morsum vsque in proverbium discordiæ venisse. Cuius è verbis conijcere licet, vulgo creditum fuisse, se quis lapidem à cane morsum contigisset, aut calcasset, eum iracundiores euadere, & ad dissidia propensum.

Syrbenæ chorus.

Συρβέννης χορός. De choreis incompositis ac tumultuosis olim dicebatur. Nā σύρβη quidā vocē existimant, qua subulci erga suos utantur, vnde & σύρβα pro tumultu abutuntur. Σύρβη item fistularis dicitur theca, vnde συρβηνεύς dicitur tibicen, aut tumultuosus. Ducta videtur metaphora à dissono porcorum grunnitu. Tempestiuiter dicitur in homines inter se discordes & querulos, aut vbi offendet aures imperitorum cantorum symphonia discors.

Diogenian.

Eretriensium Rho.

Ἐρετριῶν ῥο. Vbi quis crebrius & asperius eam litteram sonaret, quo nomine nunc malè audiunt apud Gallos Picardi. Eretrienses adamarunt hanc litteram ρ, quam loco σ, supponebant: cùm contrà Athenienses eam verterint in σ: vt ῥεσσιϋ pro δεσσιϋ. Quoniam ea littera dicitur imperus & vehementiæ significationem habere. Videtur & in homines præcipites ac violentos congruere proverbium.

SALVBRITAS.

Crotone salubrius.

Κρότωνος ὑγιέστερον. De re nequaquam noxia, sed vndequaque salutifera. Zenodotus ab animante sumtam paræmiā existimat. Est enim Croton muscæ genus.

Cucurbita sanior.

Κολοκύτης ὑγιέστερον. Id est, Cucurbita salubrior. Inde natum, vel quòd cucurbita non facillè leditur aëris vitio propter crustum, quo tegitur, vel quòd ea varijs remedijs efficax esse perhibeat.

Suidas.

Valere Pancraticè.

Plantus dixit pro eo quòd est, firma esse valetudine. Nam in Pancratiastis robur corporis potissimum spectabatur. Pro eo dixit, Valere athleticè, valere pugilicè, valere basilicè.

Iuuenalis.

Sanior est pisce.

Nam ad eundem modum hodie que vulgò loquuntur: Tam sanus es quam

quam piscis. Id inde sumtum est, quod creditum est, pisces non sentire morbos.

Triasaluberrima.

Apud Plutarchum videtur & hoc prouerbio fuisse iactatum. Sed prestat ipsius verba transcribere: Οὐδὲν ἀεὶ εἰς τὴν λείαν κτῆμα τὸ φῶς ἀίγει εἰλω, καὶ πόνον ἀόκνιστο, καὶ ἀπέριμτο, ὅτι σίησι σωτῆρες οὖν, ὅταν εὐνοῦται εἶναι. Vnde optime dictum est, vsci circa saturitatem, non refugere laborem, natura semen conseruare, esse saluberrima.

SCVRRLITAS.

Athenæus.

A sexaginta viris venio.

Αὐτὸ τὸ ἐξήκοντα ἐρχομαι. Athenienses mirè delectabantur vs qui risum dictis aut factis mouere norunt, adeo vt ad hoc in Diomedeo aut Heracleo sexaginta conuenirent, qui in ciuitate nominabantur sexaginta viri, quemadmodum nos dicimus triumuiros & decemuiros, magistratum significantes, vt si quid ridiculè dictum esset, vulgò ita loquerentur, Sexaginta viri hoc dixerunt. Poterit per ironiam dici in dictum illud lepidum & agreste, Dictum sexaginta viris dignum. Aut in stulte dicas, Hic nobis venit à sexaginta viris.

Gregor.
Theolog.

Equitandi peritus ne cantet.

Ἰπποσύλου δὲ δὲ δὲ μὴ ἄδῃ. Sumtum à poeta quopiam, in eum, qui professus res serias versatur in nugis.

SECUNDAE EXPERIENTIAE.

Posterioribus melioribus.

Inter Grecanicas paræmias refertur δὲ ὑστερον ἀμεινόνων, id est, Alteris melioribus. Quo significabant ea, que prima experientia parum bene successerant, secunda non nunquam commodius euenire, & prioris consilij erratum posteriore consilio corrigi.

Danda venia lapsò.

Qui dicit aliquando dandam veniam, si quid erratum sit per incuriam, neque enim hominis esse, vt semper exactam prestat diligentiam, vsurpabit illud Homeri ex Odyss. τ.

Αὐτὸ τὸ γὰρ πῶς ἐστὶν ἀὐτῶν ἐμμεναι αἰεὶ

Αὐτῶν ὄντων. Id est,

Haud quaquam fieri potest, vt peruigil vsque Mortalis duret.

Hermolaus
Barbarus.

Definitus ventis, remos adhibe.

Quum res non succedit vt volumus, ad alia presidia confugiendum est. Aut cum fortuna est aduersa, tum magis ad laborandum.

SECVRLTATIS ET TVTIAE REI.

In tranquillo est.

Terna

Terentius: *Qui te in scopulum è tranquillo auferet. Et quod alibi diximus, Ego in portu nauigo.*

In vado.

Terent. *Omnis res in vado est. Vadum autem est aque fundus, in quo quisquis constiterit, is iam effugit periculum, ne mergatur.*

Duabus ancoris fultus.

Aristides.

E' *πῶς δύο ἰσχυροὶ. Id est, Duabus nixus in portu sedet. subaudiendum, ancoris. De firmis & immotis, & qui rem suam probe constabilerunt. Ductum à nauibus intra portum tuto manentibus.*

Tanquam ad aram.

Quoniam extremum refugium intelligi volumus. Inde sumtum quod olim in extrema necessitate, ad aras Deorum soleant confugere, unde nefas erat quenquam detrabere.

Ad asylum confugere.

Cicero.

Cognatum est superiori. Hac sicut venustiora, si ad animi res transferantur.

Arx.

Hac metaphora tutissimum ac validissimum presidium significamus.

Bonum est duabus niti ancoris.

Pindarus.

Id est: Bonum est duplici presidio niti, ut si alterum destituat, altero inuenimur.

Extra fundum & vndam.

Verba sunt Calypsus adhortantis Vlysssem, ut neque nimium litori vicinus nauiget, fumum sequutus, neque se profundo credat pelago, sed in medio secet viam, quod ibi periculum sit à saxis & vadis, hic ab vndis.

E' terra spectare naufragium.

Cicero.

Pro eo quod est, In tuto spectare aliorum pericula. Simile illi: De multis indicare Achiuos.

Mortuo leoni & lepores insultant.

Sumtum ex Homero, ubi Hectorem ab Achille iam interfectum circumstant Greci mortuo insultantes, nec quisquam erat, qui extincto non aliquod vulnus insingeret.

Ne si ad Iouis quidem aulam.

Qui metunt malum, ad asylum confugiunt, verum à morte nullum est effugium. Sophocles: Vbi mortis irget tempus, ad Iouis atria si fugeris, effugere non possis tamen. Proverbij species est in illis verbis, Ne ad Iouis quidem atrium, quod pro tutissimo posuit refugio.

Primum apes abigendæ.

Agathius.

Dictum est cuiusdam, qui sensit primum hostium copias aduentantes

Plato.

tes esse submouendas, quo possint Asia potiri.

Pugno tenere.

Α' σ' ε' ζ' π' α' ι' ν' χ' ρ' ο' γ' ι' ν' λ' α' β' ε' ο' δ' ζ'. Pugno stringere dicitur, quod ipso con-
 tactu sentitur.

Testudo intra tegumen tuta est.

Docet hic Linius, tutius esse domi manere, quam sua fortune comit-
 tere, & ad omnes ictus exponere.

Sarta tecta.

Pro consummatis, probe' que curatis, & in quibus sit nihil omissum.

In portu nauigare.

Tercet.

Ε' ν' λ' ι' μ' ε' ν' ι' π' α' λ' ε' ι' ν'. Id est, In portu nauigare. Qua significamus nos
 iam à periculo abesse. Virgilius:

Nunc mihi parta quies, omnis' que in limine portus.

His Medus non insidiabitur.

Τ' α' δ' ε' Μ' η' δ' ε' & Φ' υ' λ' α' ζ' ε' ι'. Id est, Hæc Medus non obseruabit.

Quum Xerxes exercitum ad Greciam traducere pararet, et auctor
 est apud Zenodotum Dicearchus, Greci desperatis rebus facultates suas
 absumserunt, ne multum reliquum fieret quod hostis tolleret, ita dicen-
 tes: Hæc Medus non obseruabit. ea' que vox in adagium abiit, ubi quid
 largius impenderet sua, ne venirent in aliorum manus.

Otiosus esto.

Si quem iubemus curare cuticulam, negotium alijs curæ futurum,
 accommodabimus illud Homeri ex Odyss. β. - Μ' η' τ' ε' το' α' λ' λ' ο

Ε' ν' σ' η' θ' ε' σ' τ' ι' κ' α' κ' ο' ν' μ' ε' λ' ε' τ' ω' ε' ρ' ρ' α' ν' τ' ε' ε' π' ο' σ' τ' ε,

Α' λ' λ' α' μ' α' λ' ε' ο' δ' ι' ε' μ' ε' ρ' κ' ε' π' ν' ε' μ' ε' ρ' ω' s' τ' ο' π' α' ρ' α' γ' α' ν' ε' ρ'. Id est,

- Tute caueto,

Aut dicti aut facti cruciet tua pectora cura,

Quin tranquillius edas' que bibas' que, ita ut antè solebas.

Chœnici ne infideas.

Pythago.

Χ' ο' ι' ν' ι' κ' ι' μ' η' ε' π' ι' η' ρ' ε' θ' ι' σ' τ' α'. Interpretatur D. Hieronymus, de victu ne
 fueris sollicitus in diem crastinum. Est enim chœnix dimensum & cibus
 diurnus. Plutarchus autem longè diuersus: puta, Non indulgendū otio,
 sed industria prospiciendum victum, ne desit in posterum.

Thymbra victitans.

Θ' υ' μ' β' ρ' ρ' φ' α' ζ' α' ι'. Id est, Thymbra victitantes. Adagio dicebantur,
 vel qui tutius ac liberius vitam agerent, vel qui moribus essent parum
 blandis, vel qui hilariter citra' que sollicitudinem paruo contenti viue-
 rent, quod thymbra herbe genus sit.

Rem factam habere.

Apud Martialem legitur, Rem factam habere, pro eo quod est, cer-
 tam atque indubitatam. Siquidem promissa parum certa sunt.

Her-

significamus. Et conferere manus, in Hebræorum proverbijs in ig-
num, &c.

In dextram aurem.

Plinius.

Sic enim admonent medici, ut in primo somno, qui profundissimè
esse consuevit, in aurem dextram incumbamus. Quum experrecti mi-
mire cupimus, in sinistram.

Terentius.

In utramvis aurem dormire.

Est animo otioso, securo, vacuo que esse.

Plutarchus.

Leporis vita.

Λαγῶς βίον ζῆν. Id est, Leporis vitam vivere dicuntur, qui som-
noxij trepidi que viuunt.

In utrumvis dormire oculum.

Plautus in Pseud. De Isthac re in oculum utrumvis conqueiesce. Est
nimo otioso esse, &c.

Halcedonia sunt apud forum.

Extat in Græcorum commentarijs huiusmodi proverbium: Αἰχῶν
ἡπιδῶς ἡμέρας ἀγῆς, id est, Halcyonis agis dies. De tranquillam &
tiosam agentibus vitam. Ab aue quadam marina ductum adagium.

Vita molita.

Αἰχῶν σμῖν βίος. Sive victus, ut ita loquamur, farinaus. Sa-
dis indicat adagium variè accipi. Quosdam usurpare de vita præjura
qui glandibus vescebantur. Nonnullos de ijs, qui in magna rerum,
desiderarent, affluentia vitam agerent.

Horatius.

Equus me portat, alit rex.

Ἰππὸς μὲ φέρει, βασιλεὺς μὲ τρέφει. Hinc natum: Inueni-
dam sub rege Philippo stipendia faciebat. Is quum admoneretur ut
sionem peiret, sese que à militia abdicaret, negavit se facturum
ad.igio.

Horatius: Rectius hoc, &

Splendidius multò est, equus ut me portet, alit rex.

Homerus.

Extra lutum pedem habes.

Ἐκ τῆς πηλῆς πόδῶς ἔχεις. In eos, qui molestis non involuntur nego-
tijs, unde se nequeant explicare, sed extra periculum constituti sunt.

Idem.

Extra periculum ferox.

In obtrectatorem clancularium, qui coram non ausit congregari. Ho-
merus Iliad. v.

Ἀνδρῶν δυσμάρτων ἕκαστος ἀμύροισι πολέμειζεν.

Pugnare gnarus, verum eminus & procul hostile.

Diogenian.

Procul à pedibus equinis.

Ἐκ τῶν ποδῶν ἰσπείων. Vulgò dicitur, quum significant fugi-
dum esse periculum.

Extra telorum iactum.

Ἐξω βέλων. Id est, Extra telorum iactum. Pro eo quod est, In tu Terentius.
 Id est, extra que periculum.

Porro à Ioue atque à fulmine.

Πόρρῳ αὖ Διὸς τε καὶ κεραυνῶν. Id est, Procul à Ioue pariter atque à fulmine. Admonet non esse agendum cum prepotentibus, qui nutu possunt perdere, si quando libeat, maxime cum regibus ac tyrannis.

Post principia.

Summum à bellis, in quibus summum periculum est ijs: qui in prima stant acie. Terentius in Eunucho: Tu hosce instrue, hic ego ero post principia.

Non vulgari ancora nititur.

Significans aliquem nouis, minime que vulgaribus presidij niti.

Quid Achiuos à turre iudicatis?

Concinne torquebitur ad eos, qui in tuto constituti, de ijs iudicant, Aristotel. qui in periculo versantur. Quemadmodum faciunt ij, qui in turri aut alio sedentes, otiosi spectant præliantes, iudicant que, ac in multis animi robur, aut consilium desiderant, quod ipsi nequaquam præstituri forent, si in eodem discrimine versarentur.

Quasi millus cani.

Non nullus est collare canum venaticorum coriaceum, confixum clavis ferreis eminentibus aduersus impetum luporum. Ad hunc igitur modum, certum firmum que presidium significabimus.

Timidi mater non flet.

Animosi in bello contemnunt hostem, nihil que metuendum ducunt, itaque quoniam sibi parum cauent, serè pereunt, & matribus luctum adferunt cum orbitate. Contrà, qui nihil non metuit, neque quidquam omnino contemnit, is tutioribus utens consilijs, rarò venit in periculum.

Legatus non cæditur, neque violatur.

Defecti poterit ad bene monentem, siue recta consulentem, siue conuincantem liberè. Legatus est, qui refert mandata sui principis, aut agit negotium publicum, non est fas illi vim adiuuere.

SEMPER.

Quoad vixero.

Quod in vita perpetuum nobis futurum intelligi volumus, indicare licet in Virgilij carmine:

Dum memor ipse mei, dum spiritus hos reget artus.

SENIUM PRAEMATVRVM,

AVT MORÈ.

Ergini cani.

E'gyiv*

Εργίνος ποταμί. Id est, Erginicanities. De canitie prepropere, id est, que ante diem legitimam accidit. Erginus filius fuit Clymenis adolescens preter etatis rationem iam canus. Festinius fiet, si per iram dicetur in senes iam canos, qui tamen iuvenes etiamdum haberi vult.

Mala senium accelerant.

Qui dicit senectam non esse annis metiendam, propterea quod qui se multis laboribus disruciunt ante diem consenscunt, vult illud Homeri ex Odyss. τ.

Αἴψα γὰρ εὐ κακότῃ βροτῶν κατὰ γέρας αἰεσι. Id est,

Quippe repente homines curis que malis que senescunt.

Præstat canem irritare, quàm anum.

Nulla ira atrocior muliebri, maximè quum ad sexus vitium accedit senectus. Canis irritatus tantùm oblatrat. At anicula præter lingue venenum, interdum instructa sunt malis artibus, veneficijs & incantamentis. Vnde & Menander: Plus est periculi anum lacefferes quàm canem.

Vno die consenscere.

Theocritus: Verùm quos amor angit, in vna luce senescunt. Nulla res cicius accelerat senium, quàm animi cura, amor, odium, inuidia, metus ac mæror.

Præmatura mors.

In hunc qui præmatura morte discesserit, superstibus parentibus accommodabis illud Iliad. ε. Οὐδὲ τοκεῦσι

Θεῖπτω φίλοις ἀπὲ δώκε, μινωδάδι. ἢ οἱ αἰών.

Ast neque nutricandi grata parentibus ille

Reddidit officia, sed ei breue contigit ænum.

SERA PŒNITENTIA.

Serò sapiunt Phryges.

Conueniet in eos quos stulte factorum serò pœnitet.

Cumani serò sapiunt.

Οὐδὲ αἰσθάνονται οἱ Κυμαῖοι. Id est, Serò sentiunt Cumani. Id adagiū refertur à Strabone Geograph. lib. 13. putatq. eos vulgò male audisse, tanquam stupidos atque insulos, ob hanc causam, quod ducentis annis portus vectigalia exegerint, hoc nomine vt urbem edificatam que dare tamen non desierunt, quum iam vrbs esset extructa. nihil etiam vetat, quo minus dicatur & in illos, qui non nisi malo suo docti parent rectè monentibus.

Malo accepto stultus sapit.

Paulò diuersius extulit Hesiodus: Δίχη δ' ἴσθ' ὕβρι. ἢ ἴσθ'.

Eis τίλ. ἢ ἐλθόντε πικρῶν δέ τε νήπι. ἢ ἴσθ'.

Tandem

Tandem sua pœna nocentem

Consequitur, passus que sapit tum denique stultus.
Huc referendum & Plautinum illud in Mercatore:

Feliciter is sapit, qui alieno periculo sapit.

Piscator ictus sapiet.

Sophocles.

Ἀλλεὺς πῶληγαις νόον ὀϊσθ. Id est, Piscator percussus sapiet. Id que ferunt ab huiusmodi quodam euentu natum: Quum piscator quispiam piscibus quos intra rete tenebat, manum admonisset, atque à scorpione pisce feriretur, Ictus, inquit, sapiam. Itaque suo malo doctus cauit in posterum.

Factum stultus agnoscit.

Πεχθὲν δὲ τε νῆπιον ἐγγυα. Id est, Rem peractam stultus intellexit. Item illud Demosthenicum: Non emo tanti pœnitere. Vnde perquam eleganter Fabius apud Titum Livium, euentum stultorum magistrum appellat. Nec euentus doceat hoc, inquit, qui stultorum magister est, sed ratio.

Homerus.

Mus picem gustans.

Theocritus.

Μῦς ἀρπυγίονος γαστέρον. Siquidem mus imperitus, si quando in picem inciderit, aut perit, aut vix eluctatur, ac deinde periculi memor timet contingere. Non intempestivè dicitur in eum, quem pœnites experimenti.

Post acerba prudentior.

Παρεὰ τὰ δεινὰ φρονιμώτερον. Id est, Post mala prudentior.

Sera in fundo parsimonia.

Seneca.

Admonet in tempore parcendum rebus necessarijs. Persius satyra 2.

- Donec deceptus & expes

Nequidquam fundo suspiret nummus in imo.

Post rem deuoratam ratio.

Quemadmodum de serui ope dicitur, Post bellum auxilia: ita de sera parsimonia dicitur, Post absumentam rem supputatio.

Quod dedi, datum nollem.

Plautus: Inter nouam rem, inquit, verbum vsurpabo vetus: Quod dedi, non datum vellem. Significat se pœnitere, quod puelle fecerit copian.

Satius est recurrere, quàm malè currere.

Prestat mutare consilium in melius, quàm in malè institutis pergere. Lucianus: Visum est tandem iuxta vulgi sermonem potius recurrere, atque currere perperam.

Optimum aliena infania frui.

Plinius.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum. Admonet ad agium, vt

ex

ex aliorum erratis ipsi cautiorefficiamur, & alienis periculis reddemur prudentiores.

Hedera post Anthiisteria.

Ἀκισὸς μὲν Ἀνθιστήρια. Quum serò quippiam adhibetur. Apparet in his ludis morem fuisse, coronari hedera. De Anthiisteriis, id est, floralibus festis diximus in proverbio, Cares foras.

Atqui non est apud aram consultandum.

Consultandum antequàm incipias: in ipso negotio sera consultatio. Sumtum à sacrificiis, qui pro ritu sacrorum omnia preparant, priusquàm accedant ad aram.

SERVM REMEDIVM, AVT TEMPESTIVVM.

Suidas.

Satius est initijs mederi,quàm fini.

Persius: Elleborum frustra, quum iam cutis egra tumebat;

Poscentes videas: venienti occurrite morbo.

Ovidius: - Serò medicina paratur,

Quum mala per longas inualuere moras.

Pueros admonet à vitis arcendos, dum adhuc tenera ac tractabilia etas, sarcindas protinus offensas, ne in simultatem exolefcent. Minima vitanda mala, ex quibus maiora solent pullulascere. Occasiones euitandas, quæ mali quippiam pariture videantur.

Idem.

Serò venisti, sed in colonum ito.

In eos, qui post tempus aduenirent, aut qui mercede quippiam facerent. Porro colonus est terra editior, in speciem tumuli seu colli.

Idem.

Post bellum auxilium.

Μετὰ τὸν πόλεμον ἡ συμμαχία. Id est, Post bellum suppetit. Quoties serius adhibetur remedium. Siquidem egrotò mortuo serò venit medicus. Ex ædibus in cinerem redactis serò infunditur aqua.

Senem erigere.

Ἐργαζέσθ' ὄργισεν φλαυρῶν ὅς νεῖπέσι. Erigere durum est, qui cadat iuuenis, senem. Haud facîle dediscuntur à senibus vitia, quæ pueri didicerint: & in omnem inhaerint vitam.

Plutarchus.

Serò venisti.

Ὁψὺν ἴλθετες. Competit in eos qui post tempus rem aliquam aggreduuntur, veluti si iam etatis vitio frigidus uxorem parerit ducere, aut grandior litteras addiscere. Huc faciunt etiam locutiones istæ pro uerbales: Mortuis mederi, Aquam infundere cineri.

Cicero.

Seruire scenæ.

Est rebus presentibus sese accommodare. Translata ab histrionibus

bus fabularum, qui hoc unum spectant, ut quovis modo populi oculis placeant.

Vii foro.

Est presentem rerum statum boni consulere, & utcumque sese obtulerit fortuna, ita animum applicare. Seneca: Utamur foro, & quod fors feret, quo feramus animo. Terentius.

Aut bibat, aut abeat.

Aut tempori, loco que nos accommodemus, aut hominum consuetudine nos subducamus. Quidam sic efferunt: ἢ πῖδι, ἢ ἄπιδι, id est, Aut bibe, aut abi. Natum est à priscis illis Græcorum symposiis, hoc est, computationibus.

Gladiator in arena consilium capit.

Admonet à re nata mutandum aliquando consiliū, & tempori, quod aiunt, serviendum. Refertur à Seneca. Vetus proverbium est, Gladiatorem in arena capere consilium. Aliquid aduersarij vultus, aliquid manus mota, aliquid ipsa inclinatio corporis intuentem monet.

Polypi mentem obtine.

Πολυπόδι & νόον ἴχει. Quo iubemur pro tempore, alios atque alios mores, alium atque alium vultum sumere. Adagium natum est à piscis huius ingenio. Nam persequentibus piscatoribus, petrus affigit sese, & tuncque petre adhererit, eius colorem corpore imitatur, videlicet ne queat deprehendi. Plutarchus.

Spartam nactus es, hanc orna.

Ἡ ὕψιλος Σπάρταν, κόσμει. Id est, Spartam quam nactus es, Cicero. orna, siue administra. Admonet adagium, ut quancunque provinciam erimus sorte nacti, ei nos accommodemus, pro que huius dignitate nos geramus.

Omnium horarum homo.

Qui serijs pariter ac iocis esset accommodatus. Et apud Terentium: Quincil. Paucorum hominum homo dicitur.

Sub manu nasci.

Pro, ex tempore. Seneca: Consilium ergo sub manu nascitur.

Aut abi, aut exuere.

Apud Lacedæmonios hic fuit mos, ut in publicis certaminibus neminem cogere ad congressum, sed legem edicebant, ἢ ἀπιένει, ἢ ἀπὸ δύ- πος. Id est, Aut abi, ut exui. Si transferatur ad rem animi, velut ad disputandum aut repugnandum carni, proverbij vim habet. Plato.

SERVITVS.

Argentum accipi, imperium vendidi.

Qui accipit beneficium, perdit libertatem. Demetrius pauper Plautus.

Dd

poreim

uxorem duxerat pulcre dotatam, sed in quã nihil haberet imperij. quã
re inquit: Argentum accepi, dote imperium vendidi.

Spartæ serui maxime serui.

Apud Lacedæmonios ingenuis non erat fas discere aut exercere vllum opificium, sed hæc omnia per Helotas (id erat seruorum genus, quibus nefas erat vllam artem liberalem vel discere, vel exercere) agebant.

Subiugus homo.

Υποζυγιάδης ἀνδραγωγός. Qui non arbitratus suo, sed alieno infusa facit quippiam. Traductum à iumentis iugalibus. Huc pertinent illæ metaphoræ: Mittere sub iugum, Deicere iugum, Excutere iugum, Subducere collum iugo.

Ouidius:

Et tua læsuro subtrahere colla iugo.

Leo chordula vinctus.

Lucianus: Leo filo vinctus, sursum ac deorsum circumferor, quum quis exiguo commodo captus, apud aulicos ostentatur passim, quod Princeps tantum alat virum.

Samij litterati.

Apud Samios inuente sunt viginquattuor litteræ, à Callistrato. Sic Andron in tripode: Idem Ionis litteras tradidit Atheniensibus. Probabile est igitur à repertis, traditisque litteris iocum fuisse versum ad stigmata. Nam Samij simul & accipiebant & tradebant infames notas.

Cum sarcinis enatare.

Seneca: Nemo cum sarcinis enatat, id est, nemo sese recipit in libertatem, nisi contemptis præmijs seruitutis. Non enim potest euadere occupationes, qui curarum auctoramentum non potest negligere.

SIMILITVDINIS ET CONGRVENTIAE.

Terentius.

De grege illo est.

Id est, Eiusdem factionis, aut contubernij. Tullius: At vellem te in tuum veterem gregem retulisses.

Nostræ farina.

Eiusdem farinae dicuntur, inter quos est indiscreta similitudo. Persus in 5. Satyra: Nostræ paulò ante farinae Pelliculam veterem retines. Perinde quasi dicat, nostri gregis, nostræ conditionis. Pertinet ad illam classem: Eadem cera & idem puluis, Eiusdem notæ, &c.

Non eras in hoc albo.

Plinius.

Hoc est, Non eras in hoc numero. Translatum ab albata tabula in qua quondam scribebantur nomina iudicum.

Non

Non sum ex istis heroibus.

Ὁὐκ εἶμι τῶν τῶν ἡρώων. Id est, Non sum de numero istorum he- Zenodotus:
roum. Id est, non sum ex eorum numero, qui propensores sunt ad leden-
dum, quam bene merendum.

Patris est filius.

Τὸ πατὴρ ἐστὶ τὸ παιδίον. Ita loquuntur, vbi quis mores imitatur
patris. Et in genere eius filium vocamus quemlibet, quem moribus ex-
presserit.

Aphyarum honos.

Ἀφῶν πρῆ. Quoties humilibus exiguus quispiam honos contin-
git. Nam Aphyra pisciculus est vilis, cui coquendo nihil adhibetur, pre-
ter oleum quo frigiunt.

Terra amat imbrem.

Ἡ γῆ φιλεῖ τὸν ὄμβρον καὶ τὴν γαίαν. Id est, Imbrem quidem tellus amat. Vbi quis
desiderat ea, quae sibi nouit esse accommoda, conducibilia quae.

Scopae dissolutae. Scopas dissoluere.

Homines nihili, nullius que prorsum consilij, Cicero scopas dissoluere
dixit, pro eo, quod est rem prorsus inutilem efficere. Nam scopae colligatae
& speciem videntur habere qualemcunque, & ad verrendum pau-
mentum sunt accommodatae. Porro si dissolueris, nihil inutilius, nihil
inelegantius.

Vno tenore.

Tenorem rei progressum vocant. Vnde, quae sui similia sunt, sibi que
veluti perpetua quadam succedunt serie, horum eundem esse tenorem
dicimus. Cicero: Vnus enim tenor est orationis, & idem stylus.

Boni ad bonorum conuiuia vltro accedunt.

Ἀὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπιδύναται. Id est, Sponte
bonis mos est conuiuia adire bonorum. Vbi vir bonus, fiducia virtutis &
amicitiae, quae generalis inter omnes probos intercedit, ad sui similem ac-
cedit, non expectatis vulgaribus istis inuitatiunculis. Idem: Conuiuia
amico amicus vltro etiam venit.

Simile gaudet simili.

Ὁ ἄριστος ὁ ἀριστοῦ φίλος. Martialis:

Vxor pessima, pessimus maritus,

Miror non bene conuenire vobis. Iuuenalis:

Magna inter molles concordia.

Malus cum malo colliquefcit voluptate.

Κακὸς κακῷ γὰρ συνώττηκεν ἠδονήν. Id est, Etenim improbo vir est
voluptati improbus. Malus malo incundus ob vitiorum commercium &
societatem.

Aequalis aequalem delectat.

Dd 2

Simi-

Similitudo mater est benevolentie, consuetudinis & familiaritatis conciliatrix. Nam prima familiaritatis conciliatio proficiscitur ab ætatis equalitate. In hanc sententiam extant aliquot veterum proverbia, quorum est illud: ἴλιξ ἴλικυ τέρεπς, id est, Aequalis æqualem delectat.

Plutarchus.

Æqualem tibi vxorem quare.

Τὴν ἴσην σευτὸν ἐλά. Id est, æqualem tibi vxorem ducito. Adagium admonet, ne quis cupiditate aut ambitione allectus, se potentiorē ducat vxorem. Tue sortis vxorem ducito. Potest & longius trahi, nimirum ad negotium suscipiendum cui sis consociando par & idoneus.

Iugum idem trahere.

Non dissimile est illi: In eadem esse naui, pro eo quod est, negotij vires pariter sustinere. Translatum à bubus arantibus.

Theocritus.

Cicada cicada cara, formica formica.

Nota est formicarum politia, & cicadarum concentus.

Cicero.

Ouum ouo simile.

De rebus indiscretæ similitudinis.

Quam apes apum similes.

Cicero: Ut similia sunt & oua ouorum, & apes apum.

Non tam aqua similis aquæ.

Non tam lac lacti simile.

Plautus usurpat in Menechmis: Nec aqua aquæ, nec lac lacti, crede mihi, vsquam similis, quam hic tui est, tu que huius.

Furem fur cognoscit, & lupum lupus.

Aristotel.

Ἐγγω ἢ φῶρ τε φῶρα, καὶ λύκ ὁ λύκον. Id est, Fur furem cognouit, & lupus lupum. Amant enim vulgò se mutuo, qui similibus vitijs laborant.

Idem.

Semper similem ducit Deus ad similem.

Duo inter se similes plerunque bene conueniunt.

Diogenian.

Semper graculus affidet graculo.

Ἄε ἐκ γλοιὸς πρὸς γλοιὸν ἰζάνει. Id est, Affidet vsque graculus apud graculum. Porro graculorum conuentus olim notos fuisse testatur M. Varro libro De re rustica.

Similior ficu.

Ὁ μοιότις ὁ σύκx. Per iocum dicebatur de vehementer inter se similibus.

Aut ipse fuisti, aut tui simillimus.

Siquando per iocum indicabimus eundem aliquem fuisse, qui tamen se fuisse eat inficias.

Omnia similia.

Eadem

Eadem est conditio mortalium.

Crobyli iugum.

Κροβύλιος ζεύγος. De societate duorum pari improbitate dici consuevit. Ductum à Crobylo lenone scelestissimo. Is duo scorta domi alebat.

Eadem cera.

Εὐκροβύλιος. Id est, Idem fauus. Dicebantur, qui vno ore idem affirmarent. Ductum à fauorum cellulis inter se connexis.

Ficus post pisces.

Quadrabit, vbi dicemus alijs alia congruere. Quemadmodum post carnes caseum, post pisces nuces iubent vulgo apponi.

Ouo prognatus eodem.

Vultus, ingenium, mores, facta, ac prorsus omnia sic huic cum hoc conueniunt, vt iures eodem prognatos ouo. Aristoteles ostendit iuxta naturam fieri, vt ex eodem ouo duo pulli nascantur.

Catulae dominas imitantes.

Τὰς δεικνοῦσας αἰ κόβας μιμνήσκουσαι. Id est, Dominas imitantes catelle. Vbi serui dominorum ferociam representant. Quoties ij, qui subsunt, eorum expriment mores, sub quorum imperio degunt. Iuuenalis:

Maxima queque domus seruis est plena superbis.

Similes habent labra lactucas.

Vbi similia similibus contingunt, veluti preceptorum parum docto discipulus indocilis, improbo populo magistratus improbus, vxori morose maritus morosus. Breuiter, quoties mala malis, digna dignis eueniunt.

Natum adagium ab asino carduos pascente.

Qualis hera, talis pedissequa.

Qualis pater, talis filius.

Aspis à vipera.

Quum pessimus à pessimo sumit mali quippiam.

Aut piscem olet, aut florem.

Dictum in eum, qui bene oleret, quod timallus piscis sit odore gratissimus, & aequè fragrans eiusdem nominis flos. Ita idem pronunciatum est piscis odor esse, qui floris. Quid specie tua gratius? quid suauitate iucundius? quid odore fragrantius? Quod mella fragrant, hoc tu corpore tuo spiras.

Sequitur perca sepiam.

Comitem ducit sepia percam. Dictum de improborum societate.

Dignum patella operculum.

Hieronymus ad Chromatium: Dignum patella operculum. In mea enim, inquit, patria rusticitas vernacula. Deus venter est, & in diem viuatur.

Horatius.

Hieronym.

Tertullia.

Ambrosius.

viuitur: & sanctior est ille, qui ditior est. Accessit huic patella, iuxta Iri-
zum populi sermone proverbum, dignum operculum. Significat autem
Episcopum ad improbos populi mores accommodatum.

In matellam inmeiere.

Εἰς τὴν ἀμίδος ἐνχρῆιν. Quum sordide tractantur, aut ad munus al-
liquod parum honestum adhibentur ij, qui non indigni videantur, ut
pote ipsi sordidi atque inhonesti, quasi que ad cōtumelias ferendas facti.

Suidas.

Conto nauiga.

Κορτῶ ὡλεῖν. Conto nauigare dicebantur, qui sic rebus uterentur,
quemadmodum uti conueniebat, aut qui vitæ genus suo accommoda-
tum ingenio sequerentur. Itidem, non ad quamuis vitam quibus ido-
neus est.

Catullus.

Ipsa holera olla legit.

Quere, Malum accersitum.

Surdaster cum surdastro litigabat.

Iudex autem erat utroque surdior, quum res agitur inter vndequa-
que ridiculos ac stultos. Extat in hanc sententiam epigramma Græcum
Nicarchi, quod Thomas Morus olim adolescens, scite verit.

Vatro.

Cascus cascum ducit.

Quoties similis similem delectat, vetulus vetulam, deformis de for-
mem. Nam antiquitus cascum dicebatur, quod nos vetus appellamus. Vi-
detur esse iocus in anum vetulo nuptam. Huc pertinet: Vbi tu Caius,
ego Caia.

Omnia idem puluis.

Πάντα μία κόπρις. De indiscreta similitudine utitur Lucianus. Allu-
dens ad defunctorum cineres, inter quos nihil apparet discriminis.

Strabo.

Omnia sub vnam Myconum.

Πάνθ' ὑπὸ μίαν Μύκωνον. Est autem Myconus ex Cycladibus r-
na, in qua fabulis proditum est positos esse gigantes postremos ab Her-
cule confectos. Vnde ductum illud proverbum in eos, qui res natura di-
uersas eodem titulo complectuntur. Itaque qui eodem libro Grammati-
ca pariter & Theologica, item Dialectica & Iurisconsultorum litteras
tradat.

Conuenerunt Attabas & Numenius.

Συνήλθον Ἀττάβας τε καὶ Νυμνίου. Id est, Coniunctus est suo
Attabas Numenio. Dicitur solitum, quoties improbus agere gatur cum im-
probo. Diogenianus tradit hos insigne par furum fuisse.

Eundem calceum omni pedi inducere.

Galenus loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui non habita-
ratione morborum, eadem remedia admovent omnibus. Non dissimile
illi:

illi: Scis simulare cupressum. Hieronymus: Nec ad instar imperiti medici, vno collyrio omnium oculos velle curare.

Nauson Naucrati.

Νάουσον Νάουκράτη. Quoties aliqui similia inuicem respondent. Vtuti si quis herus salutat, herum resalutet. Et nebulo compellatus, nebulonem vicissim compellet. Nauson enim & Naucrates, vtrumque à naue dicitur, perinde quasi dicas, nauta nautæ.

Noui Simonem, & Simon me.

De ijs dicebatur, qui pares essent, Zenodotus scribit duos fuisse duos flores, notæ vtrumque improbitatis.

Cretensis Cretensem.

Ὁ Κρητὸς τὸν Κρητῆα. Subaudi quod erit commodum sententiæ, pro- uocat, conatur circumuenire, aut tale quippiam. Sumtum è Cretensium moribus, quos plurimis conuitijs incessit antiquitas.

Cretensis cum Aegineta.

Κρητὸς πρὸς Αἰγινητῶν. Subaudiendum, agit. Quadrabit in pariter improbos, qui mutuis inter se fallacijs agunt. Nam Aeginetæ olim male audierunt: in quos etiam oraculum illud quidam editum putant, Neque tertij, neque quarti.

Ver hiemem sequitur.

Rerum vices significat. Et tristibus succedunt letiora.

Cretiza cum Cretensi.

Πρὸς Κρητῆα Κρητισίζειν. Id est, Aduersum Cretensem Cretiza, id est, aduersus mendacem mendacijs vttere. Græci κρητισίζειν pro mentiri dicunt.

Chius ad Coum.

Χίος πρὸς Κῶον. De comparatione vehementer inequali dicebatur. Nam in ludo talorum, iactus qui Chius dicebatur, vnioni respondebatur, Coum senioni. Fit autem interim allusio ad gentes, quantum vtriusque mores non caruerunt nota.

Vulpinati cum vulpe.

Ἀλώπεκι ζειν πρὸς ἐτίσαν ἀλώπεκα. Id est, Cum vulpe vulpinare tu quoque inuicem. Cum astutis astutijs agito. Horatius:

Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.

Clauum clauo pellere.

Ἡλὼ τὸν ἥλον ἐκκρέειν. Et paxillum paxillo pepulisti. Id est, Malum alio malo depulisti.

Cum Care Carizas.

Πρὸς Κῶκα Καρίζεις. Id est, Cum Care Carizas. Rustice agis cum rustico, barbare loqueris cum barbaro, crasse cum crasso. Cares populi sunt Phrygiæ, quorum mores prouerbijs aliquot locum fecere.

Zenodotus.

Plutarchus.

Diogenian.

- Mali thripes, mali ipes.**
 Idem. *Κακὰ μὲν θρίπεις καὶ καὶ ἵπεις. Id est, Mala quidem thripes, mala
 rursum ipes. De duplici malo dici solitum, ut non magni referat, utrum
 elegeris. Thrips enim Græcis vermiculus est, qui lignis innascitur, mas-
 terias que vitiat. Ipsi uero cornibus & vitibus infestus.*
- Balbus balbum rectius intelligit.**
 Hieronym. *Balbarus barbari orationem. Est quippe proverbum, Balbum me-
 lius balbi verba cognoscere.*
- Bithus contra Bacchium.**
*Bithus & Bacchius, nobile pars gladiatorum fuit, pares arte & pa-
 res audacia. Horatius: - Viti non.*
Compositus melius cum Bitho Bacchius.
- Efernius cum Pacidiano.**
 Lucullus. *Erant & hi gladiatores per omnia pares, longe que omnium nobi-
 lissimi: Nota hic diuorum Theologorum disputationem, Loudini apud
 Briannos habitam.*
- Non filius Achillis.**
 Plutarchus. *Ὁὐ παῖς Ἀχιλλέως, ἀλλ' Ἀχιλλεύς αὐτὸς εἶ. Id est, Haud satius
 Achille, verum Achilles ipseus es. E' tragædia quæpiam aut comædia
 sumtum videtur. Terentius: Hem alterum hunc ad hoc natum dicas.*
- Ab vno digrammate.**
 Idem. *Est autem digramma, pictura descriptio que Philosophorum, qua
 rem exponunt oculus, ut perinde valeat, quasi dicas, de eadem for-
 mula.*
- Eodem in ludo docti.**
*Dicebantur similibus vitius laborantes, & improbitate pares. Ter-
 rentius in Hecyra: In eodem omnes mihi videntur ludo doctæ ad mas-
 litiam.*
- Eiusdem musæ æmulus.**
 Gellius. *Eiusdem artis aut discipline studiosus. Græci ὁμοτέχνους appellant
 eiusdem artis opifices.*
- Iisdem vescentes cepis.**
 Aristoph. *Ταυτὸν θύμον φαρύοντες, Id est, Qui idem ederent thymum. Com-
 gruit in pauperes ac bonos viros inter sese amicos. Thymon enim vilissi-
 mum herbe genus, quo tennes & agrestes utcumque vitam sustinent.
 Quidam cepam agrestem esse putant.*
- Bonus cantor, bonus cupediarius.**
 Archide. *Ἀγαθὸς ψάλτης, ἀγαθὸς ζωμωπιός. In vituperium Musica artis
 dictum, quasi eiusdem hominis sit aures delectare cantu, & palatum
 cupedijs.*
- Mars haud concutit sua ipsius arma.**

Ἄρης τὰ αὐτῆ ὄπλα ἔσπελεύει. Id est, Mars sua ipsius arma non iactat. Commodè feruntur, quibus assueuimus, quæ que nobis quadrant, etiam si sint grauissima. Iactamus enim, quod incommodè ferimus.

Iuuenalis:

Nec iactare iugum vita didicere magistra.

Sultus stulta loquitur.

Euripedes.

Μαρὲ γὰρ μαρὸς λέγει. Id est, Nam stulta stulti oratio est. Talis hominibus fuit oratio, qualis & vita. Extat carmen Græcis celebratum.

Ἀνδρὸς χαρακτῆρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.

Homini figura oratione agnoscitur. Democritus orationem vite simulacrum, quandam que velut umbram esse dicebat. Nam nullo in speculo melius, expressus que relucet figura corporis, quam in oratione personæ imago representatur. Neque secius homines ex sermone, quam a reua vasa tinnitu dignoscuntur.

Inanium inania consilia.

Κενοὶ κενὸ βελούονται. Quum quis sua spe frustratur.

Malo nodo malus quærendus est cuneus.

Hieronym.

Eo licebit vti, quoties malum simili malitia retundimus.

Sophocles: Πικρὸν γὰρ κλύζον Φαρμάκον πικρῶ.

Remedio amaro bilem amararam diluunt.

Mons cum monte non miscetur.

Ὅμοιο ὄρει ἔμεινονται. Non conuenit inter pariter elatos.

Mores hominum regioni respondent.

Et plantarum semina, & hominum mores ad regionis habitum respondent. Ex mollibus enim regionibus molles homines nasci solere.

Bestia bestiam nouit.

In similitudinis & affinitatis prouerbia refert Aristoteles. Congruet ubi conuenit inter duos pariter improbos.

Idem Acij quod Titij.

Significat eodem iure futurum, filium decimo mense natum, quo eum, qui natus sit undecimo.

Asinus asino pulcerrimus.

Epicharmus: Cani pulcerrimus canis videtur, bos boui. Asinus a fello pulcer est, & sus sui. Hoc est: Simile simili placet, Miles militi. Aleator aleatori, Potator potatori, Sophista sophiste.

Doribus Doricè loqui fas est.

Conueniet in homines natura loquaces, aut quum oratio respondet moribus & ingenio: velut quum Pænus fraudulenter loquitur, aut leno lenone digna.

Nouum cribrum nouo paxillo pendeat.

Non. Mat. cellus.

Da 5

Qua

Quadrabit in eos, qui noui quippiam comminiscuntur.

Purus putus.

Plantus purum putum dixit, pro prorsus ac verè purus.

Vestigijs inhaerere.

Qui imitatur exempla progenitorum, maiorum vestigijs inhaerere dicitur. Similiter qui degenerant à progenitorum aut præceptorum exemplis, ab illorum vestigijs dicebantur recedere.

SIMVLATIO, DISSIMVLATIO.

Salem & fabam.

Ἀλα καὶ κύαμος. Subaudiendum, proposuerunt. Diogenianus admonet dici solitū de his, qui fingerent se scire quippiam, quod nescirent. Atque hinc natum esse prouerbium, quod olim mos fuerit vt diuini sale & fabam proponerent.

Plures thriobolos, paucos est cernere vates.

Zenodotus. Πολλοὶ θριόβολοι, παῦροι δὲ τε μάντιες ἄνδρες. Id est, Plures thriobolos, paucos est cernere vates. Philochorus auctor est, olim tres nymphas Apollinis nutrices, Parnassum incoluisse, quæ Thria dicebantur, vnde postea receptum sit, vt calculi, sortes quæ diuinorum Thria vocarentur. Vnde thrioboli, qui thrias in urnam diuinam iaciunt.

Multi thyrifigeri, pauci Bacchi.

Πολλοὶ τοὶ θυρήφιοι, παῦροι δὲ τε Βάκχοι. Id est, Plures thyrifigeros, paucos est cernere Bacchos. Quo significatum est, compluribus mortalium adesse virtutis insignia, aut etiam famam, qui tamen vera virtute vacent. Non omnes veri Theologi, qui pileum theologicum gerunt. Non omnes monachi, qui cucullo onerantur. Translatum à ceremonijs Bacchanalium in quibus thyrifos, id est, hastas quasdam vitæas quæ tiebant afflati furore.

Multi, qui boues stimulent, pauci aratores.

Πολλοὶ βυκένται, παῦροι δὲ τε γῆς ἀροτήρες. Id est, Qui tauros stimulent multi, sed rarus arator. Multi præ se ferunt, quod non sunt.

Varro.

Non omnes, qui habent citharam, sunt citharædi.

Huc adscribendum videtur, quod lepide scripsit Seneca, quandam personam malle, quàm faciem. Faciem vocat, vbi quis talis videtur qualis est: personam, quum præ se fert aliquis quod non est. Non is rex, cui contingit amplum imperium, sed qui sciat administrare.

Asinus apud Cumanos.

Ὅτι καὶ Κυμαίος. Competit in eos, qui quum sint inepti, videlicet que, tamen apud ignotos ipsa nouitate habentur in pretio. Aut in eis

eos quibus honos aliquis præter meritū additus à fortuna, tumorem & insolentiam, ita vt ferè sit, conciliat. Demosthenes: Το γδ εὖ πρὸς ἀρετῆν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τῆς κακῆς φρονεῖν τοῖς ἀνόητοις γίνεσθαι. Felicitas enim & rerum successus, qui contigerit immerenti, stultis vesanie causam præbere solet. Narrauimus alibi fabulam de asino fugituo, qui apud Cumanos se gessit pro leone.

Flere ad nouercæ tumulum.

Πρὸς τὸν μνηστῆρα τὰ φρονεῖν. Ad nouercæ tumulum lacrymari, est simulare gestu dolorem, quum re gaudeas. Quod idem de diuitis heredibus non inconcinne dicitur, in quos extat Publianus ille Minus, cum primis elegans: Heredis fletus sub persona risus est.

Megarensium lacrymæ.

Μεγαρέων δάκρυα. Dicebantur vel fictæ, nec ex vero dolore profectæ, vel vi adactæ. Diogenianus ad huiusmodi refert historiam: Barchinus quidam Corinthius, Clytiæ Megarensium regis filiam uxorem duxerat. Ea defuncta, Clytius complureis virgines adolescentes Corinthum misit, qui in funeralibus pompis puellam deplorarent, lacrymis vtique fictis.

Accissare.

Ἀκκίζειν. Scribunt Acco mulierem fuisse quampiam notæ stultitiæ, quæ solita sit ad speculum cum imagine sua, perinde atque cum alia muliere confabulari, vt hinc vulgo quæ stultius aut ineptius aliquid agerent, accissare dicerentur, & Accus nomine compellarentur. Apparet illud etiam moribus huius mulieris adfuisse, vt recusaret, quæ tamen cupiebat, vnde & Accissimus, ficta huiusmodi recusatio dicatur.

Hæsitantia cantoris tuffis.

Ἀπορία ψάλτης βήξ. Diclum videtur quoties non suppetit quod dicamus, idque velut aliud agentes dissimulamus, velut apud Platonem Aristophanes, ne diceret in conuiuio, singultum fingit. Sumtum apparet à cantoribus.

Tuffis pro crepitu.

Βήξ ἀπὸ τῆς πορῆς. Dici solitum, quoties aliquis perplexus, aliud pro alio simulat. Veluti si quis in adulteræ domo deprehensus, fingeret se quippiam mercatum venisse. Translatum ab ijs, qui crepitum clara tuffi dissimulant.

Cretensis mare.

Ὁ Κρητὸς τὴν θάλασσαν. Subaudiendum, nescit, aut metuit. In eos, qui nescire fingerent, quod egregiè callerent. Etenim qui consentaneum est, Cretenses quum sint insulares, ignorare mare quo cinguntur vndeque?

Strabo.

Con-

Cicero.

Conniuere.
 Prouerbiali metaphora conniuere dicuntur, qui prudentes, culpam quam intelligunt, indulgentia tamen ac studio dissimulant. Est autem conniuere subinde claudere oculos, quemadmodum i, qui non ferunt lumen Solis.

Simia fucata.

Πιδνηκὸς ἀνάτωλτος ψιμμοδία. Id est, Simia plena fuci. De deformi anu, fucata tamen, & meretricius culta lenocinijs. Potest & ad rem accommodari, veluti si quis turpem causam orationis phaleris adornet, ut honesta videatur.

Simia barbata, seu caudata.

Dici solitum de ridiculis.

Sileni Alcibiadis.

Σειλωοὶ Ἀλκιβιάδου. Quo licebit uti, vel de re, que quum in speciem, & prima (quod aiunt) fronte vilis ac ridicula videatur, tamen ulterius ac propius contemplanti sit admirabilis: vel de homine, qui habitus, vultu que longe minus pre se ferat, quam in animo claudat. Aiunt enim Silenos imagunculas quaspiam fuisse factiles, & ita factas, ut duci & explicari possent, que clause ridiculam ac monstruosam tibicini speciem habebant.

Diogenian.

Esurienti vulpi somnus obrepet.

Πενύσαν ἀλώπηγε ὑπνὸς ἐπέεχεται. Vbi quis inopia cibi dormit. Pauperem autem vulpem appellat, quod callida sit inopia, & multarum reperitrix artium. Neque perperam dicitur & in illos, qui dissimulant, conuiuent' que ad quaedam, ut per occasionem aliquid commodi ferant. Siquidem vulpes urgente fame somnum adsimulat, ut allectas aues capiat, deuoret' que.

Audiens non audit.

Sunt quidam, qui si quid parum placet, id scite dissimulant. Idem, Dissimulans audisse.

Illò respiciens, sed hîc remitte bona.

Aristoph.

Ἐκὶ βλέπτει δὲ ὄρ' ἀνίε τ' ὠρεθῶ. Id est, Illud tuens, at huc remitte commoda. Conueniet, quum aliud pre nobis ferimus, aliud facimus: aut quum alijs adblandimur, in alios re beneficium conferimus.

Patrocli occasio.

Πατρὸς ἐκλήεις πρόσφωσις. Diogenianus ostendit dici solere de ijs, qui quum ob metum non ausint proprias deplorare calamitates, desint eas sub pretextu luctus alieni. Vel qui laudandis alijs, suas ipsorum laudes insinuant.

Melle litus gladius.

In perniciosam adulationem dici solitum. Hieronymus Augustini episto-

epistolam mellitum gladium appellat, propterea quòd pariter & reprehensionem haberet, quasi gladium quo iugularet, & blandimenta, quibus reprehensionis asperitatem dissimularet.

Altera manu fert lapidem, altera panem ostentat.

Plautus.

Torquebitur in eos qui coram blandiuntur, clam obtrectantes, palam amicos agunt, clanculum nocent: aut qui hic profunt, illic ledunt. Simile huic est, Altera manu scabit caput, altera malam ferit.

Charadryon imitans.

Gregorius Theologus.

Dici solitum de dissimulante, ac rem utilem occultante.

De reuua queritur maiori obnoxius malo.

Vbi quis prauo pudore, leuissimis malis querit remedium, dissimulans maiora.

Simia in purpura.

Πῖθηξ ἐν πορφύρᾳ. Id est, Simia purpurata. Lepidè transferuntur in eos qui barba pallio que simulant sanctimoniam.

Postico discedere.

Galenus.

Dicitur qui furtim abit, alijs inscijs sese subducens. In hos congruet quos pudet παλιπρόδιν, sed dissimulante transferunt in alienam sententiam.

Barbæ tenus sapientes.

Sic appellantur Philosophi & Sophiste, ἄκακόων σοφοί, id est, Barbæ tenus sapientes. Quia præter barbam & pallium nihil haberent Philosophi. Huc spectat illud Herodis Attici: Video barbam & pallium: Philosophum non video. Rectè torquebitur in hos qui vniuersam vitæ sanctimoniam non in animo, neque in moribus, sed in cultu constituunt.

Alia Lacon, alia asinus illius portat.

Effertur apud quosdam ad hunc modum: Ἄλλα μὲν Λακων, ἄλλα δὲ Λύκων ἐν Φέγει, id est, Alia Leucon, alia Leuconis asinus portat. In eos dicebatur, quorum oratio dissentiret à factis. Sumtum à Leucone agricola quo minus pecunie solueret, dixit rectigalium exactoribus, se hordeum portare, quum vtres melle plenos ferret. Asinus in terram lapsus aliquando effudit onus. Tum demum cognouerunt illi, mel in vtribus esse, non hordeum; dicentes, Alia Leucon, alia portat asinus.

Paries dealbatus.

Τοίχοι κενγιαμένοι. Aut inersitatus. Paulus Apostolus in Actis, Ananiam sacerdotem fictum & sicutum, parietem dealbatum appellat. Christus sanctimonie simulatores sepulcra dealbata vocat.

Non omnibus dormio.

Non

Non omnibus dormire dicuntur, qui non omnibus inserviunt, neque per omnia gerunt morem. Plutarchus fabulam super hac re non illepidam narrat: Quum Galba quissiam conuiuio Mecanatem accepisset, sentiret' que iam è nutibus hominem inflamatum in uxorem suam, sensim demisit caput, perinde quasi dormiret. At quum interea famulus quissiam ad mensam accedens, vinū clam tolleret, ibi iam vigil & oculatus: Infelix, inquit, an nesciebas me soli Mecanati dormire?

Lepus dormiens.

Λαγώς κρυπτόων. Quadrabit in eum qui quod non facit, id facere sese adsimulat, aut quod facit, se facere dissimulat: nam leporem patentibus genis dormire tradunt auctores.

Mortuus iacet pedens.

Νεκρός κείται βδύων. Dicitur solitum, si quando pauper simularet opulentiam. Apud unum Apostoliū Byzantium reperi, & haud scio an ipsi vulgo' que relinquendum.

Crocodili lacrymæ.

Κροκόδειλος δάκρυα. De ijs, qui sese simulant grauius angri incommo cuiuspiam, cui perniciem attulerint ipsi. Sunt qui scribant crocodilum conspecto procul homine, lacrymas emittere, atque eum mox deuorare.

Beneuolus trucidator.

Εὐνὸς σφάκτης. Id est, Beneuolus occisor. Conuenit in hos, qui quum summam adferunt perniciem, tamen beneuolentie speciem admittent. Consine est illud quod alibi recensuimus: Intempestiua beneuolentia nihil à similitate differt.

Extra quærere sese.

Persus Satyra prima: Examen' que improbum in illa
Castiges trutina, nec te quæsiueris extra.
Tuis te facultatibus metjaris, non populari opinione.
Tecum habita.

Lucianus.

Æsopicus graculus.

Αἰσώπιος ἰερολοῖος. Dicitur, qui aliena sibi usurpat, aliorum' que bonis sese venditat. Horatius: Moneat cornicula risum. Furius nudata coloribus.

Aurum subæratum.

Υποχάλκον χρυσίον. Dicitur homo nequaquam sincerus, sed aliud præ se ferens, aliud intus occultans. Sumtum à numismatis adulteratis.

Diu dissimulatum aperientis.

In enim, qui quod diu dissimulauit, tandem irritatus eloquitur, non inconiuncte detorquebitur illud Homeri.

A. X.

Α'κ' ὅτε δ' ἔ' ὄπα τε μεγάλην ἐν σήθῃσι ἰεί,

Ast ubi iam promit prægrandem è pectore vocem.

Scytha acciffans asinum.

Α'κ'ι Ζ' ὄρδ' Σκυθῆς τὸν ὄνον. Id est, Acciffans Scytha asinum.

Auersum eos qui verbis auersantur, quod re cupiunt. Id ad huiusmodi fabulam referunt: Quidam conspecto asini cadauere, Scythæ cuidam qui sortè aderat, dixit: En quod cenes. Ille primum aspermatu atque abominatus, postea tamen apparauit, cenauit' que.

SOLITVDO.

Ne musca quidem.

Plautus in Truculen. Quas tu mulieres mihi narras? Vbi musca nulla femina est in ædibus. Hac prouerbiali hyperbole maximam hominum solitudinem significamus.

Nullum animal, quod animal.

M. Tullius ad Atticum: Terentij vestigium nullum agnoui. Martagenes certè perijt. Fecit iter per possessionem, in qua animal reliquum nullum est.

Scytharum solitudo.

Σκυθῶν ἐρημία. Pro summis calamitatibus, exitio' que dictum est.

Ductum autem inde, quod Scythæ nullis certis sedibus utantur, sed vagi ferantur in plaustris. Eam ob causam regio feris abundat.

SOLICITVDO.

Tantalilapis.

Ταντῶλειον λίθον. Tantalilapidem vocant, imminens capiti periculum. Sumtum à fabula Tantalii, quem quidem fingunt apud inferos etiam hoc supplicij genus pati, vt ingens saxum sic imminet capiti, vt iamiam casurum videatur.

Mens est in tergoribus.

Ὁ νῦς ἐστὶν ἐν τοῖς σκότεσι. Id est, Animus est in tergoribus. De sollicitis dicitur solitū, qui que malū aliquod imminens timere videtur.

Νακίος ορεύειν.

Hesychius.

Dicebantur, qui studio quippiam eleuent. Alij putant νακίος ὁ εἰς εἰς dici solitum ei, qui quum videretur confiteri, non confitebatur, perplexis verbis occultans mendacium: quod fere solent heretici in discrimen adducti. Vox composita videtur à ναι, quod est affirmantis, & κίος ἢ pica, ἔ' ἐ' ω' fluo: quod inuoluta loquacitate urgent, quod affirmare videntur, rursus afferunt quod negant. Meminit Hesychius.

Σκόπη βλέπει.

Id est, vt verbum verbo reddam, Tergora tuetur. Confine proximo, quo significabant quempiam præ se ferentē vultu, quod malū quippiam instare

iustare sufficaretur, id' que comiecturū aliquibus colligeret, veluti si: qui conspectus boum tergoribus, bellum futurum colligeret, quod his integantur clypei.

Aristoph.

Animus est in corijs.

Simillimum illi Terentiano: Animus est in patinis. Interpres admos nec huius prouerbiū, ἐστὶν σκύτη βλάπτει, de his qui iam ad bellū spectant. Licet it' vi, quum ob sollicitudinē erit aliquis ad id, quod agitur, in presentia parum attentus.

Idem.

Similes videntur captiuus ex Pylo.

Εὐοίχεσι τοῖς ἐν Πύλῳ Λακωνικῶσι τοῖς Λακωνικῶσι. Captiuus mihi similes videntur ē Pylo Laconicis. Dicitur solitum de ijs, qui vultu sunt miserando, nempe pallidi, squalidi, macilenti, Pylus ciuitas quæpiam Laconice, quam obsessam, Cleon expugnauit.

Pythago.

Arctum anulum ne gestato.

Μὴ φοβῆσθαι τὸν ἐνὸν δακτύλιον. Hoc est, (interprete diuo Hieronymo) Ne vixeris anxie. Siquidem quisquis anulum angustum gestat, et sibi quodam modo vincula inicit.

Idem.

Cor ne edito.

Μὴ ἐδέξαι τὴν καρδίαν. Hoc est, Ne curis tuum ipsius animum exrucies.

Idem.

In via ne feces ligna.

Non esse discruciantam vitam curis, & anxijis cogitationibus quidam exponunt.

Sale & aceto.

Parcum tenue' que prandium significatur. Plaut. in Ruden. Sed hic Rex cum aceto pransurus est, sine bono pulmento. Miseris, opsoniorum loco sal est cum aceto.

SOMNOLENTIA.

Aristotel.

Endymionis somnum dormis.

Εὐδύμιον & ὑπνον καρδίας. In eos quadrabit, qui se immotico somno saginant, aut qui diuturno in otio versantur: nec vllis se negotijs exercent, sed mollem feriatam' que agunt vitam. Natum à puero Endymione adprimē formoso.

Gellius.

Ultra Epimenidem dormis.

Υπὲρ τὸν Ἐπιμένιδην κερκίμενον. Id est, ultra Epimenidis somnum dormisti. In eos dicitur, qui perpetuum agunt otium. Epimenides Cretensis ambulando fessus in specum quendam subierat, illic obdormiuit, nec experrectus est à somno, ante exactos annos quadraginta septem.

Salem vehens dormis.

Ἀλάς ἄλας καρδίας. Id est, Salem portans dormis. Quadrabit in

in eum, qui in re periculosa socorditer atque indulgenter agit, propterea quod sal in fluxu sentine facile corrumpitur.

Non decet Principem solidam dormire noctem.

Ὁὐ χεῖρ πικρῆν ἄνδρα εὐδῆν βελήφρονα.

Homerus.

Haud dignum Duce id est, noctem dormire per omnem. Admonet paræmia, vigilantiam ac sollicitudinē maximè conuenire cum Principibus.

Virgilius :

At pius Aeneas per noctem plurima voluens.

S O R D E S E T P A R S I M O N I A .

Tribus minis infumtis, duodecim imputat.

Quadrabit in eos, qui non nisi compendij sui gratia colunt amicos, & pro quamuis exiguò officio multum beneficiorum expectant. Vulgò item aiunt: Pileum donat, vt pallium recipiat.

Cumini sector.

Impendiò parcus ac sordidus, olim prouerbio κυμινοςέσης. Id est, Aristotel: Cumini sector dicebatur. Est autem cuminum per se exilis herba.

Ficus diuidere.

Σὺκα μερίζειν. Vnde licebit & cognomen fingere συκαρίζεις. Martial. Quadringenta secat, qui dicit σὺκα μερίζει. Sordidum ac parcum significans, etiamsi ditissimum.

Nullus emtor difficilis bonum emit opsonium.

Ὁὐδέεις δυσώνης χεῖρσὸν ὀψωνεὶ κρέας. Difficilis emtor haud bona emit opsonia. Qui nimium vili studet emere, semper merces vitiosas emit. Conueniet in hos, qui paullulo labore conantur egregias assequi litteras.

E' Patroclis domo venit.

Ε'κ Πατρὸκλέης. Id est, E' Patroclis domo. In sordidos. Sumtum à moribus Patroclis cuiusdam Atheniensis, prædiuitis quidem, verum impendiò parci sordidi' que, quem vetus Comædia talem ferme depingit, qualem Plautus Euctionem.

Cochleæ vita.

Κοχλίς βίη. De ijs qui parçè paruo' que viuunt, aut contracti à negotijs, luce' que forensi semoti.

Plutarchus.

Ex phelleo venire.

Dicebantur, qui ex humili fortuna aspera' que vita ad dignitatem emerfissent. Nam Grecis Φελλεύς dicitur locus aptus pascendis capris, pumicosus ac sterilis.

Pythago.

In ventrem infilire.

Ε'ς τὴν γαστέρα ἐνάλασθαι. Id est, In ventrem irrumperè dicitur, qui euntam omnem ad cibum ac potum confert.

Cradophagus.

He

Ruffia

Rusticum ac sordidum veteres *κεκοδοφάρον* per iocum appellabant, quasi *κεκοδοιοφάρον*. Nam *κεκοδοια* vocant arboris ficifolia. Idem dicebantur *βαλανοφάροι*, quasi prisco more glandibus viuentes.

Τρυγόβιοι.

Homines sordidos ac parcos, olim popularis iocus *τρυγόβιος* appellabatur, quasi face victitantes. Qui splendidiores sunt, ubi ventum est ad faciem, aperiunt aliud vas.

Luto lutulentior.

Aueros, questus que supra modum auidos, impuros ac sordidos dicimus. Id Plautus *ὑπερβολικῶς* exag Gerard in Pænulo; Sed lenone istud hoc Lyco illius domi non lutum est lutulentius.

Pediculi Platonis.

Οἱ Πλάτωνος φθειροί. In prouerbium abierunt, vt, referente Laërtio Myronianus testatur, hinc coniectans hoc morbo perisse Platonem, quod vulgò pediculi Platonis appellarentur. Greci *φθειροί* appellant. Myronianus nullum indicat usum proverbij. Suspitari tamen licet dictum in sordidos, quod Philosophi nimium indulgeant nitorebus externis, dum circa mentis cultum toti sunt occupati.

Macilentior Leotrephide.

Δεπτότερον Λεωτρεφίδος καὶ Ταυμαντίδος. Id est, Gracilius Leotrephide, ac Taumantide. Leotrephides insigni macilentia corporis Comitorum salibus locum dedit. Congruet in homines exiles, ac prætenuos. Incundius erit si transferatur ad inopiam ingenij, aut dictionem aridam, ieiunam, & exsanguem.

Immunem venire.

Gellius.

Immunem Latini vocant, quem *ἀσύμβολον* Greci, nempe eum, qui nihil confert ad conuiuium. Terentius.

Te ne असymbolum venire inunctum atque lautum è balneis?

Lapsana viuere.

Plinius.

Lepide dixeris eos, qui perparce nimium que tenuiter viuunt. Est autem lapsana olus siluestre.

Nihil de vitello.

Νεοπίε εἰδέν μοι δίδως. Id est, Nihil mihi de vitello dedisti. Quædrat in eos, qui impartiant deteriora, meliora sibi seruantes.

Rore pascitur.

Μὴ πρὸς ἄκρας σιτίζεται ἄσπερον τέτιξ. Rore ne viuit more cicadæ? Cicadas rore ali, testis est Plinius. Venustius erit, si transferatur ad ingenium, siue stylum ieiunum & aridum, aut per ironiam, in hominem vehementer obeso corpore.

Plautus.

Victitant succo suo.

In parasitos, qui, si quando cena contingit lautior, ingurgitant sese: rursus

rursus ubi nulla arridet spes cenatica, coguntur que οὐκ ὄστροι viuere, fortiter ferunt in ediam, & in conuiuij spem durant. Sumta metaphora à cochleis, que per estatem intra testam contractæ, utcumque succo suo aluntur, donec acciderit pluuia.

Philippide tenuius.

Athenæus ostendit Philippidem comædiarum scriptorem sic tenui fuisse corpore, ut etiam πεφιλίππῳ δὲ dixerit pro marcuisse. Accommodabitur non inuensus ad orationem ieiunam, aut disputationem ociose subtilitatis.

Monophagi.

Μονοφάγοι dici poterunt sordidi & inhospitales, qui neminem inuuant ad conuiuium.

Eudemus.

Patroclo sordidior.

Πατροκλέης φειδωλότερος. Id est, Patroclo parcior. In diuitem quidem, sed oppido quam sordidum ac parcum. Hic enim nusquam usus est balneo parsimonie causâ.

Nephalium sacrum.

Νηφάλιον θυσία. Id est, Nephalium sacrificium. De conuiuio abstemio non inepte dicetur, aut de conuiuio vehementer frugali sobrio que.

Caninum prandium.

Dicebatur abstemium, & in quo nullum vinum biberetur, propterea quod canes à vino abhorrent.

Gellius.

Cereri sacrificant.

Quemadmodum Greci dicunt ἐς ἱεὺς θύουσιν, id est, Lari sacrificant, ita Plautus propemodum indicat apud Latinos dici solere, Cereri sacrificant, si quando in conuiuio vinum deesset, propterea quod in huius sacris nefas esset inferre vinum.

Bos Cyprius.

Κύπριος βῆς. In brutum ac stolidum iaci solitum, propterea quod Cyprij boues magis bruti ferantur, quippe qui stercore humano pascantur.

Cyprio boui merendam.

Festus Pompeius versum hunc Sotadicum citat ex Ennio, Cyprio boui merendam. Ostendit que conuenire, quoties conuiuia sordidus & insipidus, sordido atque insipido accipitur conuiuio. Festinus erit, si ad res animi despectatur, ut si quis apud spurcos spurcè loquatur, apud indoctos indoctè.

Tolle tolle mazam quam ocyllime scarabeo.

Aristoph.

Αἶψά τι γέ μᾶλλον ὡς τὰ γαστρὸς κενότατον. Id est, Mazam sine mora pone pone cantiharo. Id usurpare licebit, quoties sordidus cibus immundus

do conuiuere apponitur. Hinc enim ut nascantur, ita & aluntur cantharides, quos Latini scarabeos vocant.

Psyryce facta.

Psyrya insula quæpiam est haud procul à Chio. Strabo Psyrya pronuntiat pluratiuè, & neutrali genere. Ea insula quoniam esset & perpusilla & ignobilis, in contemptus ac vilitatis prouerbium abiit, ut que sordide parum que magnifice fierent, Psyryce facta dicerentur. Stephanus: In Psyrya Bacchum ducentes. Idem: In Psyrya Spartam ducis.

Paruo emtas carnes.

Τὸ εὐχρον κρέας ἐὶ κύνες ἐδίσσων. Id est, Paruo emtas carnes canes edunt. Quidam patria emunt opsonia, ne plusculum infumant nummorum. Ea quum nullus attingit, canibus edenda seruantur.

Psyrya Bacchum.

Ψύρρα τὸν Διόνυσον. Id est, Psyrya Bacchum ducentes. Dicitur adagium, ubi vinum appositum in conuiuio nemo gustat, aut de sordido apparatu.

Suidas.

Tenuiter diducis.

Λεπτὰ ζαίνεις. De iis, qui pauperum more tenuiter vilitant.

Sacrum sine fumo.

Lucianus.

Ἀκρωτὶς ἄθυσια. Id est, Sacrificium absque fumo. De nimium tenui conuiuio, & in quibus nihil cocti opsonij apponitur. Translatum à pauperum sacris, molas, thusculum, lac aut corollas offerentium, quæ dij nidorem illum expetant, unâ cum fumo subuolantem.

Nephalia ligna.

Νηφάλια ξύλα. Dicitur posse videtur in abstemios, & ab omni voluptate procul alienos. Apud Athenienses Nephalia ligna vocabantur, quæ neque vitrea essent, neque ficulnea, neque myrtea. Nephalia sonat, quæ si dicas, sobria.

Carica victima.

Καρκὸν θύμα. Id est, Caricum sacrum. De macilentâ hostia, minime que esculenta dicebatur. Hinc ductum, quod Caribus populis mos fuerit canem immolare. Non inconcinne torquetur ad cibum appositum, insipidum, & quem nemo velit attingere.

Zenodorus.

Phaselitarum sacrificium.

Φασηλιτῶν θύμα. Phaselitarum sacrificium, tanquam vile citra que sanguinem. Sordidum ac tenuem sumtum hoc adagio significant. Tradunt enim apud Phaselitas Pamphiliæ gentem moris esse ut pisciculi salsi dijs sacrificarentur.

In sinu manum habere.

In sinu manum habere dixit Theocritus, tenaces & ad largiendum pigros.

pigros. Porro quod ait Scaeuola, In sinu meo habui, pro eo quod est, in potestate mea clam habui, diuersum longe ab hoc est.

Lari sacrificant.

Aristoph.

Εἴ τις θύεισιν. In tenaces dicitur, qui de suis nemini quidquam impartiant, aut in conuiuas edaces, qui nihil appositis epulis mittunt amicis, neque quidquam faciunt reliquum. Nam antiquitus religiosum erat, ex his quae laribus immolabantur, aliquid foras efferre.

Ῥυποκόνδυλοι.

Graeci prouerbiali conuicio sordidos & impendiò parcos Ῥυποκόνδυλοι appellabant, ducto cognomine ab ijs, quibus sordes in unguibus insident. Nam ῤύπος proprie eas sordes significat, quae in summis unguibus manuum ac digitorum colliguntur.

Canens vitae palmum.

Αὐτὸν τὴν ἀνιθαμντῆς βίη ἀρεῶς ἀννηθον. Id est, Canens vitae palmum ad anethum. De parco dictum qui tenui re leniculae quae transigit vitam, atque interim existimat se laute viuere. Morem hunc quibusdam esse videmus, ut quum nihil apponant in mensa quod edi possit, ne ieiunum omnino conuiuium appareat, varias narrent fabulas, aut cantilent, ut his modis ciborum obliuionem inducant conuiuiis.

Tantali poena.

Ταντᾶλοι οἱ πρῶτος. Tantali supplicia. De ijs dicendum, quibus adsunt quidem bona, verum his frui negatum est. A fabula Tantali sumtum. Horatius: Tantalus à labris sitiens fugientia captat Pocula. Idem: Magnas inter opes inops.

Conuiuia non conuiuia.

In eum qui accumbit quidem in conuiuio, verum spectator dumtaxat eorum quae apponuntur, quadrabit illud Homeri:

Κεῖτ' ἄρ' ἄσιτ' ἄπας ἐδητύ' ἠδ' ἐποτῆτ'.

Incenatus & impastus, potu' quae cibo' quae Accubuit.

Sacra nihil sunt.

Suidas.

Τὰ θύματα ἔδ' ἐν εἶσιν, πλὴν γένειο καὶ κέρωτι. Id est, Sacra nihil sunt praeter malus & cornua. De macilentis. Trahetur non inconcinniter ad cibum minimè esculentum.

SPES PERTINAX.

Aegroto dum anima est, spes est.

Admonet, ne in afflictionibus quidem abiiciendam esse spem Philel=Cicero. phus hos versus ex Theoc. Batto vertit.

Θαρσύνῃ καὶ φίλῃ Βᾶττι τὰ χ' ἀυραὸν ἔσσιτ' ἄμεινον.

Εὐπιδες ἐν ζωῆσι, ἀνέλπις οἱ ἢ θανόντες.

Χ' ὦ Ζεὺς ἀλλοχεῖ μὲ πῆλει αἰδέεσθαι, ἀλλοχεῖ δ' ὕει.

Fidere Batte decet, melius cras forsar habebis.

Sperandum est viuis, non est spes vlla sepultis:
Nunc pluit, & claro nunc Iupiter aethere fulget.
Spes alunt exsules.

Euripedes

Αἰ ἐλπίδες βόσκουσι Φοργάδως. Id est, Spes pascunt exsules. Vbi
quis excussus à pristina fortuna, semper id agit vt restitatur.

Adhuc cælum voluitur.

Quoties significabimus adhuc superesse spem, & nondum tempus,
quod melioris fortune solet occasionem adducere, exactum esse, conueni-
et illud Theocriti.

Non est lassatum voluendis mensibus anni cælum.

Adhuc aliquis Deus nos respicit.

Quum in rebus vehementer afflictus negabimus nos proptus abiectis
se animum, verum esse spei non nihil, conueniet illud Homeri:

Αἴθε' ἔτι τις καὶ ἐμοῖο θεῶν ἕνεκεν ἔσθ' ἔτι τι.

Ouidius.

Numen adhuc aliquod dextram mi obtendit amicum.

Spes seruat afflictos.

Spes bona dat vires, animum quoque spes bona firmat.

Viure spe vidi, qui moriturus erat. Pindarus:

Ἐλπίς γηγρεῖται.

Cicero.

Spes altrix senectæ.

In herbis,

In herbis esse dicuntur, quæ nondum maturuerunt, sed spem modò
bonam de se præbent.

Spes tenuis.

Spem infirmam incertam que Poëte tenuem vocant. Aristophan.
Spes ista tenuis quepiam est qua nitimur. Euripides: Spes frigida qui-
dem. Vnde M. Tullius dixit: Sperat hinc afflare auram aliquam, id est,
ostendit spem.

Ab ipsa messe.

Seneca: Ab ipsa messe discedam? Agit de his, qui vel commodis, vel
spe commodorum detinentur, quo minus semet explicent à negotijs, quæ
si deserturi agrum quum instat messis.

SVBITVM EXITIVM.

Occisionis ala.

Φόβος πτερόν. Id est, Interfectionis ala. De subito interitu dici so-
litum. Sumta metaphora ab alatis iaculis quæ repete mortem adferunt.

Eadem tibi & Pythia in Delia.

Menander.

Quoties supremum aliquod opus significamus. Perinde quasi dicas,
hec summa omnium, quæ gesturus es in vita. Natum aiunt ab oraculo
quodam reddito Polycrati Samiorum tyranno. Nam is posteaquam
R he

Rheneam insulam cepisset, eamque consecrasset Apollini, constitutus apud Delum ludis pulcherrimis, Delphos misit consulturos, utrum opereretur eos ludos Delios an Pythios appellare. Respondit oraculum
 Κατά σοι καὶ πύθια καὶ δήλια. Futurum immuens, ut is propediem excederet è vita.

Muris interitus.

Κατὰ μὲν ὄλεθρον. Id est, Iuxta muris interitum. Aelianus tradit murem minime viuacem esse, sed sua sponte defluentibus intestinis ocys emori, atque hinc natum proverbum. Quadrare videtur in homines imbecilla valetudine, aut in μικροβίαις, id est, breuis eui, quos μικροβίαις appellat Homerus:

SVBITI INTERVENTVS.

Mercurius superuenit.

Ὁ Ἐμῆς ἐπὶ πρὸς ἀλλοθῆν. Ita loqui consueuerunt, si quando silentium oriretur in conciliabulo multorum, significantes: non esse fas loqui, Mercurio presente, ut qui sit auctor sermonis.

Terentius.

Lupus est in fabula.

Solitum est dici, quoties is de quo confabulatio est, de improviso interuenit. Festiuius vsus est Plaut. in Stich. Atque eccum, inquit, tibi lupus in sermone praesens esuriens adest. Loquitur enim de parasito Celasiano, qui fratribus de ipso confabulantibus de repente interuenit.

Etiam si lupi meminisses.

Εἰ καὶ λύπαι ἐμὴν θῆς. Id est, Etiam si lupi mentionem fecisses, subaudiendum, interuenisset. Quoties praeter expectationem interuenit is, de quo fuerat mentio.

SVM TVOSA.

Hipparchi murus.

Ἰππάρχου τείχος. Dicebatur res quepiam, que magnis constaret impensis. Hinc natum, quod Hipparchus Pisistrati filius, Academiam muro sepserit, atque huius rei nomine magnam pecuniae vim ab Atheniensibus exegit. Auctor Suidas.

Edax triremis.

Lysius.

Ἀδδὴ φάραξι τρεῖς εἰς. Id est, Edaces triremes. Dicuntur quod magnis constant impendis. Lepidius transferetur ad hominem prodigum immodici que impendij.

In beato omnia beata.

Ἀδδὴ τῶν πάντων ἐπιτυχῶν. Id est, In beato omnia beata. Usus erit, si dicas ab homine docto omnia docte fieri, à pio pie, à rege regaliter.

Saliare dapes.

Pro pontificales dixit Horatius, ponens speciem pro genere. O piparā autem conuiuium ac magnificum Saliare dicitur.

SVRDITAS.

Surdior Toronæo portu.

Κωφότερον τορωναίσι λιμὲν. Aiunt portum esse quendam Toronæ Thraciæ ciuitatis, qui longis & angustis duobus excursibus porrigitur in mare, ita ut in ipso portus secessu nullus fructuum fragor audiatur. Vnde prouerbium in eos, qui non audiunt.

Zenodotus.

Surdior turdo.

Κωφότερος κίχλης. Adscribitur surditas huic aui peculiaris, quum sit loquacissima. Vnde concinne dicitur in eos, qui perpetuo blaterant et ipsi non auscultant, quid vicissim alijs dicatur.

TACITVRNITAS LAVDATA.

Aristotel.

Silentij tutum præmium.

Σιγῆς ἀκίνητον γέρας. Tutum silentij præmium. Horatius: Est & fideli tuta silentio merces. Silendo nemo peccat, loquendo per sepe. Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse loquutum. Valerius Maximus hanc sententiam tribuit Xenocrati: Quia dixisse me, inquit, aliquando pœnituit, tacuisse nunquam.

Sophocles.

Mulierem ornat silentium.

Γυναιξὶ λόγος μὲν ἢ σιγὴ φέρει. Id est, Decus addit vsque feminis silentium. Mulier animal natura loquax, nulla de re magis cohonestatur, quàm silentio, maxime apud viros, quum de rebus serijs agitur.

Alia committenda, alia ca landa.

Nec temerè quiduis apud quemuis effutiendum, at nec familiaribus arcana omnia proferenda sunt. Ad hanc sententiam quadrat illud Homeri ex Odyss. α.

Ἀλλὰ τὸ μὴ φᾶσθαι, τὸ δὲ ἄν κε κερυμμένον εἶναι. Id est, Dicendum est aliud, contra est aliud reticendum.

Quod scis, nescis.

Terent. in Eunuchis: Tu pol si sapi, quod scis, nescis. Idem in seipsum excruciante: Nescias quod scis, si sapi. Sumtum à Dialecticorum ludis, in quibus huiusmodi quidam scirpi proponi solent: Facio, & non facio: Sum amicus, & non sum amicus. Itaque prouerbio certam in tacendo fidem significamus, dum quis quod scit, perinde continet ac dissimulat, quasi nesciat.

Qui obticescit.

In eum, qui metu attonitus, aut stupefactus admiratione tacet, quod drabit illud Homeri: Δὴν δὲ μιν ἀμφοσίν ἐπέων λάβει.

Illum corripuit stupor, atque infantia lingue.

In sinu gaudere.

EST

Est tacitam apud se voluptatem sentire. Tibullus:

Qui sapit in tacito gaudeat ille sinu. Homerus:

Εν θυμῷ γενῆ χάρις, καὶ ἴχθεο.

In tacito longeva sinu preme gaudia nux.

Qui continet arcanum.

In eum, qui celat arcanum, neque cuiquam effutit, quadrabit illud
Homeri ex Odyss. φ.

Τῆ δ' ἄπτερε ἔπλετο μῦθος. Id est,

Huic pennis dicta carebant. Hoc est, haud longius auolabant.

Muti citius loquentur.

Plautus in Persa: Muti prius loquentur quam ego. Ne hoc, inquit,
cuiquam homini dicerem, edictum est mihi Magnopere, nec cuiquam
homini crederem, Omnes muti ut prius loquerentur hoc, quam ego.

Areopagita taciturnior.

Dicebatur, qui commissum arcanum optime contineret.

Manum ad os apponere.

Hoc gestu significamus nos scire quippiam quod tamē nolumus effari.
Celsus Ciceroni lib. 8. At Domitius cum manum ad os apposuit, te
ad ix. Calend. Iunij, subrostrarij, quod illorum capiti sit, dissipant
perisse.

TACITURNITAS ILLAUDATA.

Bacchæ more.

Diogenian.

Βάκχης ἄπορον. De tetricis ac taciturnis dictitari solitum, quod essent
huiusmodi Menades ille, Bacchico afflatæ furore. At Iuuenalis retu-
lit ad vitam intemperantem.

Qui Curios simulant, & Bacchanalia viuunt.

Magis mutus quam piscis.

Ἀφώτερε τῶν ἰχθύων. Id est, Magis mutus ipsis piscibus. De
vehementer infantibus, atque infacundis. Conueniet in hominem im-
modice taciturnitatis. Pisces enim nullam edunt vocem.

Rana Seriphia.

Plinius.

Βάρεαχθ' ἐκ Σερίφου. In homines mutos, & canendi dicendi que
prorsus imperitos dicebatur. Inde natum, quod Seriphie rane in Seyrum
deportate, non edebant vocem.

Caput sine lingua.

Gellius.

Competit in eos, qui in consultationibus aut disceptationibus ipsi
quidem nihil habent quod dicant, verum aliorum sententijs annuunt.
Nam pedarij senatores dicebantur ij, qui in senatu quidem sedebant, ve-
rum sententiam non rogabantur, sed in aliorum sententias pedibus dis-
cedebant. A' Lucilio dicti sunt Agipedes.

Ee 5

Muta

Muta persona.

Martial.

Καφόν πρὸς ὄσωντων. *Quadrabit in eos, qui in confesso deliberantium, aut disputantium, aut etiam in conuiujs ceteris loquentibus soli tacent. Traductum apparet à lege comædiarum, in quibus non temere plures tribus personis solent induci in eadem scena. Quod si quando quarta accesserit, aut muta prorsus est, aut per pauca loquitur. Mutas nuptias dixit Pindarus, pro claucularijs.*

Muti magistri.

Mutos magistros Gellius libros vocat, qui loquuntur quidem nobis. Nec illepidè profectò litteræ, muti vocantur preceptores. Denique Tullius legem appellat mutum magistratum, magistratum legem loquentem, & Plutarchus pœsim appellat picturam loquentem, & picturam mutam pœsim.

Suidas.

Mutus magis quàm scapha.

Συσεμώτερος ἢ σκάφης. Id est, Magis elinguis, quàm scapha. De ijs dici consuevit, qui propter humilitatem conditionis apud præstantiores non audent hircere. Natum hinc aiunt, quòd olim inquilini & hospites alienæ Reipublice ludis popularibus incedebant nauim gestantes. Nam vti non conuenit in aliena ciuitate curiosum esse, ita nec tutum est liberioris esse lingue.

Zenodotus.

Mutus Hipparchion.

Α'φών ἢ Ἰππάρχιον. Vbi qui repente obmutescit: quum maxime vox illius expectatur, id quòd non raro consuevit quibusdam in cœtu dicturis euenire, vt subito velut attonitis vox faucibus hæreat. Narrant olim apud Grecos duos præcipuos fuisse citharædos, Hipparchionem & Rusinum, qui cum in solemnibus ludis, qui decimo quoque anno apud Iuliopolitas agebantur, essent inter se decertaturi, contigit vt Hipparchion theatri strepitu turbatus obticuerit, eaque res in vulgi iocum abiit.

Aristoph.

Ne gry quidem.

Μηδὲ γρὺ φιδίγγαται. Id est, Ne gry quidem loquitur. Pro eo quòd est, Ne tantulum quidem. Nam gry, minimum quiddam significat, aut sordes vnguium, aut vocem suillam, quam edere solent ij, qui grauantur sermone respondere.

Simonid.

Acanthia cicada.

Α'κάνθια ἢ τίτις. In indoctos atque infantes, aut Musices ignaros torqueri prouerbio solitum. Auctor est Stephanus Byzantius, iuxta opuspidum Aetolie Acanthum, cicadas alibi vocales mutas esse.

Reddidit Harpocratem.

Catullus dixit pro eo, quòd est, Imposuit silentium. Harpocrates Deus

Deus ita apud veteres fingebatur, ut digito admoto ori, silentium indiceret, qualis & apud Romanos Dea Angerona.

Statua taciturnior.

In hominem vehementer infantem ac tacitum. Horatius: Statua taciturnius exit. Itidem Iuuenalis diuitem quempiam, sed infantem & indoctum, Mercurij statue similem facit: Trunco'que simillimus Herme.

Taciturnior Pythagoreis.

De vehementer taciturnis. Sumtū à Pythagore schola, in qua quinque silentium indicebatur auditoribus.

Amyclas perdidit silentium.

Τὰς Ἀμύκλας ἀπόλασεν ἡ σιγή. Seruius interpres enarrat hunc in modum Aeneidos 10. Quum apud Amycleos subinde nuntiaretur hostium aduentus, id que falsò, lata lege cautum est, nequis unquam hostis nuntiaret aduentum. Atqui post euenit, ut verè iam aduenirent hostes. Quod quum nemo nuntiaret, propter legis interdictum, ciuitas de improviso capta est. Qui casus populari ioco dedit occasionem, ut dicerent Amyclas silentio perysse, si cui sua taciturnitas suisset incommodo.

Doryphorematis ritu.

Græci δόρυφορέμια vocant satellitium illud ex barbarorum face conductum, quod olim tyranni ad custodiam corporis adhibebant. In tragædijs sic addebatur Regum personis δόρυφορέμια ut astarent modo, nihil etiam loquerentur.

TAEDIUM EX ITERATIONE.

Longum proœmium audiendi cupido.

Proverbij speciem habet, quod est apud Platonem lib. De Repub. 4. Μακρόν τὸ προœμιον τῶ ἐπιθυμῶντι ἀκροῦν. Id est, Longum proœmium audiendi cupido. Qui rem ipsam cupit cognoscere, huic longum est omne proœmium. Vnde illud Terentij: Val, etiam proœmium mihi acceptat. Et Athenis preco, qui dicendi potestatem faciebat, rhetoribus prefabatur, ἄνευ προœμίων καὶ παύσῃ, Id est, Sine proœmijs & affeclibus: quod hec extra causam sint.

Terram video.

Qui molesti, prolixique sermonis finem adesse significabat, dicere solebat γῆν ὁρᾶν, id est, terram video. Sumtum à nauigantibus. Q. Curtius lib. 4. Haud secus quàm profundum æquor ingressi terram oculis requirunt. Cicero in Catone seniore: Quasi terram videam: sentiens instare finem vite. Diogenes quum prolixum volumen recitans tandem eo perue-

peruenisset, vt libri finem videret, Benè habet, inquit, amici, γῆν ὁρῶ, id est, terram video.

Iterum atque iterum apud Pythum via.

Diogen.

Ἀὐτὸς αὖ Πύθω δ' ὁδὸς. Id est, Iterum atque iterum Pythum versus via. Dictū de ijs, qui molesti sunt, eadem de re iterum atque iterum percunctando. Quemadmodum solent ignari viae, quemcunque obuium habuerint, de via rogare. Porro Pythus ciuitas Apollini sacra, quae viscebatur à plerisque.

Iterum tranquillitatem video.

Ἀὐτὸς αὖ γάλιν' ὁρῶ. Id est, Rursum denuo tranquillitatem assequio. Quo significamus nos è malis emergere, fortuna in melius commutata.

Lens Deus.

Apud Athenæum lib. 4. refertur hic trimeter, vt apparet prouerbialis: Φακὸς σε δάριων, καὶ φακὴ τύχη λάβοι. Te Lens Deus corripiat, & fortuna lens. φακὸς dicitur lens cruda, φακὴ cocta, vt indicat Etymologus. Conueniet, quoties eadem ad fastidium iterantur. Dæmon autem Grecis fortunam sonat, & idem sonat τύχη: nec interest, nisi quod dæmon est mas, τύχη femina.

Iouis Corinthus.

Ο' Διὸς Κόρινθος. Id est, Iouis filius Corinthus. In eos dici solitum, qui semper eadem aut dicunt, aut faciunt. Olim ad Megarensem missus est legatus Corinthiorum nomine, qui apud plebem Megarensem quum alia multa ferociter dicit, tum illud indignabundus ac vociferans intonuit: Non feret Iouis filius Corinthus. Id vbi sepius iteraret, concitatus populus succlamare cepit, Feri, feri Iouis Corinthum, simulque legatum expulerunt. Erat autem Corinthus hic Corinthiorum rex, Ioue prognatus, &c.

Crambe bis posita mors.

Δις κράμβη θάνατος. Id est, Crambe bis mors est. Suidas scribit Cramben antiquitus in conuiujs adhiberi solere, verum recoctam adeò nauseam adferre, vt Grecis in fastidij prouerbium abierit. Quoties enim rem iterum atque iterum repetitam non sine molestia significabant, dicebant: Bis crambe mors, hoc est, crambe recocta.

Eandem tundere incudem.

Cicero.

Est indefatigabili assiduitate in operis alicuius studio perseuerare. Metaphorà ductà à fabris.

Cantilenam eandem canis.

Τὸ αὐτὸ ἀδεις ἄσμεα. De eo, qui molestus est, sepius eadem inculcans. Nihil enim odiosius, quàm quod semper idem est.

Diogenian.

Eadem per eadem.

Αὐτὰ

Αὐτὰ δ' αὐτῶν. De his qui semper eadem inculcant, aut eadem assidue faciunt.

Hyperivertigo.

Υ' πέρα περισσῶν. Id est, Pistilli circumuolutio. Vbi quis semper Zenodorus idem agit, neque quidquam tamen explicat.

Date mihi peluim.

Δότε μοι λεκάνην. Id est, Porrigite mihi peluim. Vbi quid vehementer molestus esset, ita ut ferri iam diutius non posset, peluim sibi porrigi iubebant, quasi prae bile, nauseaeque & fastidio rerum vomituri. Veluti si quis orationem supra modum indoctam non ferens, aut philosophici nemus offensus, dicat, Date mihi peluim.

Parnischaphula.

Τὸ Πάρνε σκαφίδιον. Conuenit in eos, qui ob res minutulas multum litium & querelarum mouent. Sumtum à Parno quoquam, qui ob nauiculam ereptam, populo molestissimus fuisse legitur.

Sardi venales.

Σαρδανὸς ἀνὸς. De negotio infinitae prolixitatis, atque inexplicabili. Id quae hinc ortum esse tradunt, quod Tiberius Sempronius Gracchus cum altero consulatu Sardiniam domuisset, tantum ex ea captiuorum adduxit, ut longa venditione res in prouerbium abierit.

Callicyrijs plures.

Καλλικυρίων πολλοί. De maxima quidem illa, sed sordida hominum turba dicebatur. Callicyri dicebantur exulum serui, qui Syracusis agricolationem exercebant. Erant autem eodem loco Callicyri apud Syracusanos, quo apud Lacedemonios captiui, apud Thessalos Penestae, qui vocantur apud Cretenses Elarotae, apud Aegyptios Hebraei. Nam & hi serui plures erant dominis, quamobrem etiam expulerunt illos.

Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

In homines nimium sedulos, & quibusuis in rebus immodicos.

Linum lino nectis.

Λίνον λίνω σιωπῶντος. Id est, Linum lino nectis. Huius adagij duPLICEM apud Grecos interpretes sensum inuenio. Quorum alter est, infirmis infirma copulas, friuola friuolis. Alter, Eadem non huiusdem rationibus facis, aut dicis.

Ad restim funiculum.

Ε' πὶ παρῆρα ὁμοίων. Subaudiendum, addis, aut reddis. Vbi quis huiusdem rebus abundat, aut similia similibus pensat.

Rhodiorum oraculum.

Ρ' ὀδῖαν χροσημὸς. Id est, Rhodiensium oraculum. Vbi quis de re minuta

nimum

nimum crebro, nimum' que diligenter sciscitatur. Etenim Rhodienses Lyndie Minerue sacrificantes, dies aliquot apud aram dea conuiuia pro rogabant, atque inibi perpetuo manebant. Quum' que illis mos nō esset, matulam in sacrificium inferre, ac super hac re Deum consulissent, atque ut inferrent, respondisset, illi rursus ambigere cœperunt, virum eam an testaceam inferre deberent: ac denuo super hoc aduentibus oraculum, indignatus Deus, neutram respondit.

TARDITATIS ET CUNCTATIONIS.

Nemo non insequitur.

Hoc proæmie etiam hodie tritum manet, quum significant liberum esse, diutius in re quapiam morari. Nemo nos, inquiunt, impellit.

Cicero.

Romanus sedendo vincit.

In eos, qui tranquilli atque otiosi, tamen quæ volunt efficiunt: aut qui non viribus, sed arte rem gerunt. Ex historia Fabij cunctatoris natum arbitror, qui Hannibalem iuueniliter exultantem sua patientia fregit. De quo extat versus ille Ennii:

Vnus, qui nobis cunctando restituit rem.

Festina lentè.

Σπῦ δὲ βεβῶ δ' εὖ. Sophocles: Φοβερὴν γὰρ οἱ τῶν ἄλλων, ἢ καὶ ἀσφαλείαν. Periculosa est præpropera prudentia. Addendum est illud Platonis: Qui plus satis festinat initio, serius ad finem peruenit. Quinctilia. Præcox illud ingeniorum genus, non temere peruenit ad frugem. His occinendum illud Catonis: Sat cito, si sat bene. Quadrabit & in illos, qui præpropre famam affectant, malunt' que paratam ac magnam, quam solidam ac perpetuam. Solent enim præcocia subito staccescere.

Pedetentim.

Terentius.

Κατὰ ποδὸς βᾶσιν. Grecis prouerbio dicitur, quod Latini reddiderunt, pedetentim. Vbi quis non precipitanter atque inconsiderate, sed sensim atque cunctanter aggreditur negotium, atque arte rem gerit magis, quam impetu.

Manu serendum non thylaco.

Τῆν ἄγει δὲ ἀπειρεσι, ἀλλὰ μὴ ὅλον τὸ θυλάκον. Manu sementem facere oportet, non autem tota corbe. Modus in omni re seruandus. Dicitur etiam ab agricolis.

Placide bos.

Ἀργέμενος βῆς. Id est, Lente bos, subaudiendum, incedit, aut simile quippiam. Congruet in illos, qui placide & paulatim rem conficiunt. Equorum laus est velocitas. Boves non valent celeritate, sed viribus & assiduitate pollent, non impetu: & Bos lassus fortius figit pedem.

Caudæ

Caudæ equinæ pilos paulatim vellere.

Dicitur, qui quod viribus atque impetu fieri nequit, id tempore atque assiduitate confici. Horatius in epistolis: Vt or permissio, caudæ que pilos ut equinæ Paulatim vello.

Horatius.

Tacito pede.

Ovidius.

Ἡσδύχορ ποδῖ. Seu, Lento pede. Quum cautim ac pedetentim ad rem accedimus. Apud Latinos aliquanto secius usurpatur, tacito pede, pro furtim ac clanculum, ut apud Ovidium:

- Tacitis que senescimus annis.

Non statim decernendum.

Homerus.

Qui significabit interponendam moram, prius quàm decernatur, & rem in posterum diem reuocandam, accommodabit illud Homeri:

- Ἀμ' ἠὲ δὲ φαινομένηφι Φεγοσόμεσθε.

- Aurora ubi crastina surget Consultabimus.

Celerius elephantum pariunt.

Cunctationem immodicam, & quorundam nimis lenta molimina, his verbis licebit significare. Porro de elephantorum partu Plautus in Stich. Audiuī sepe hoc vulgò dici, solere elephantem grauidam perpetuo decem esse annos.

Bunas iudex est.

Zenodotus.

Ἐβνας δικάζεις. Id est, Bunas iudicat. Vbi lis in longum profertur, nec vnquam explicatur. Paræmia nata à Buna quodam Atheniensi. Quum esset controuersia inter Calydonios & Eleos, utrique rem ad arbitrium Bunæ detulerunt. Conuenerant enim, ut à manibus temperaretur, donec ille de negotio pronuntiasset. Quod ubi sensisset Bunas, nunquam de lite voluit pronuntiare.

Acessari luna.

Diogenian.

Ἀπείρασις σελήνη. Dicitur in comperendinatos, qui nouam subinde causam comminiscuntur, quò negotium proferant. Ἀ nautæ cuiusdam moribus ortum, cui Accessæo fuerit nomen. Is quum esset ignauus, ita prorogare consuevit nauigationem, ut diceret se lunam magis oportunam expectare.

Laconicæ lunæ.

Λακωνικὰς σελήνας. Id est, Laconicas lunas, subaudiendum, causariis. De promissis aut pactis incertis atque infirmis dicebatur. Nam, ut aiunt, Lacones, si quando pactum auxilium poscerentur, lunas causabantur, atque hoc pretextu suffugiebant, quòd, ut testatur Lucianus, legem tulisset Lycurgus, ne prælium inirent, nisi plenilunio.

Machinas post bellum adferre.

Brutus.

T'es

Τὰς μετὰ τὸν πόλεμον ἡμίλει. Dicebantur, qui peractis negotio, sero adhiberent apparatus.

Sero venisti, sed in colonum ito.

Aduersus eos, qui post tempus aduenirent, aut qui mercede aliquid facerent. Porro Colonus est terra editior, in speciem tumuli seu collis.

Quisquis tarde venit ad cenam.

Theocritus: Quisquis vocatus tardus ad cenam venit,

Aut claudus est, aut non dat ille symbola. Idem:

An quoquam ad cenam properas conuiuia vocatus?

Et addit, eos qui vocati sunt celerius ire: qui non vocati tardius.

Coruus aquat.

Κόραξ ὑδρέει. Dicitur, ubi quis non citra negotium, citra quae ingenium consequeretur ea, quae cuperet. Aut ubi quis rem nouis artibus tentaret efficere. Ductum ab Apologo, de coruo congestis lapillis aquam ex imo fundo in summam vasis oram euocante.

Profectus ad Apaturia, redijt Maio.

Dicitur in eos, qui licentius immorarentur negotio cuiuspiam. Athenis festum erat quod Apaturia vocabant, id triduo peragebatur. Mementi Suidas copiosius de hoc festo.

Diogenian.

Post festum venisti.

Κατ' ὄψιν ἐ ἐορτῆς ἕκεις. Dicitur in eos, qui negotio cuiuspiam egresso non interfuerunt. Legitur & hoc pacto: Post Panathenea. Item: Post Pythia venisti.

Callipedes.

Καλλιπιδῆς. Olim prouerbio dicebatur, qui in moliendis negotijs, quum multa se facturum minaretur, nihil tamen conficeret, aut quem admodum ait Terentius, qui sedulo mouens sese, nihil promoueret. Callipedes histrio fuit.

Diu delibera.

Διὸν βεβλήει. Non statim aggreduendum negotium. Lente consultandum: at ubi statueris, mature quod opus factum faciendum est.

Annus est.

Seculum est, atque id genus alia. Terentius: Et nostri mores mulierum, dum comuntur, dum moliuntur, annus est. Et, Seculum est, quod nihil abs te redditur litterarum. Item, Iam dudum etatem, pro admodum dudum. Et tempus per longum huiusmodi figuris significamus.

Sic est ad pugnae partes, re peracta, veniendum.

Iocus erat prouerbialis, ubi quis negotio peracto, tum demum adueniret.

Plutarchus.

Ad aras.

Ε' π' 1

Επι βωμῆς. Equidem opinor perinde valere, quasi dicas, In ipso negotio iuxta proverbium, quo vetamur ad aras consultare.

Amæa Azesiam reperit.

Αμῆα τὴν Ἀζήσιαν μετῴληεν. Id est, Amæa ad Azesiam accessit. Dicit consuevit de re diu multum que quesita, desiderata que. Cere-rem appellari Amæam, Proserpinam, Azesiam, Didymus auctor est. Nota fabula de Proserpina à Plutone abducta ad campos Elysios, & Cere- rere toto orbe querente filiam.

Ζοφοροδὸροπιδες, & similia.

Plutarchus in Symposiacis ostendit, olim cognomina quedam pro- verbiali ioco iactata fuisse in eos, qui serius ad conuiuium accederent. Dicitos enim tum καλοῦσι δειπνῆς, tum Ζοφοροδὸροπιδας, tum τρεχο- δειπνῆς, &c. Battus quidam scurra consuevit eos, qui tardius venirent ad conuiuium, Επθυμῶ δειπνῆς, appellare, quasi dicas conuiuiorum appetentes, propterea quod cum essent occupati negotijs, ob cenarum ta- men cupiditatem non excusarent ijs, à quibus rogarentur, &c.

Μελλονικῶν.

More Nicias cunctari. Nicias traducebatur quod cunctator esset in re militari. Hinc μελλονικῶν ex μέλλειν, quod est cunctari, & Νικίας, qui fuit Dux Atheniensibus.

Hercules hospitatur..

Ἡρακλῆς ἐνί ζετῶι. Hercules accipitur. Dicituratum, ubi quis diu- tius in conuiuio commorari videretur: propterea quod qui recepissent Herculem hospitio, conuiuio que, his multum temporis erat operiendum, donec ille satur esset. Athenæus.

Expectata bos aliquando herbam.

Μένε βῶς ποτὲ βοτάνην. Id est, Expectata bos olim herbam. Dicen- dum, ubi quid sero contingit. Laborat enim bos in agricolando, sed ali- quando gustaturus herbam enatam. Finimum illi. Et adhuc tua messis in herba est.

Expectata anus.

Μένε γὰρ αὐτὸν σε παῖδα Φιλήσονται. Expectata anus meum filiū, te suaviaturum. Nam priusquam adolescat puer, illa decesserit. Confine superiori, quum serā spes ostenditur.

Inter cæsa & porrecta.

Videtur significare cunctationem & ancipitem hesitantiam ac ve- lut interuallum illud, inter omittendum quod ceptum est, & incipi- endum quod nonari oportet. Sumtum est autem à prisco auspiciorum ritu.

Hyperberetæa.

Υπερβερταία. Dicebantur olim admodum serotina, quæ que rix tandem aduenirent. Apud Macedones extremus anni mensis υπερβερταία appellabatur.

Quæ sero contingunt, sed magnifica.

Quoties intelligi volumus famam aut premium aliquod serius quidem contingere, verum hoc prestantius ac durabilius, quo diutius dilatatum, aut tarditatem stabilitate, perpetuitate que compenset.

Homerus:

Ὅψι μὲν, ὄψι τί λησόν, ὅς κ' ἐκ ἀπολείπει.

Tarda & sera nimis, sed fama & laude perenni.

Myforum vltimus nauigat.

Ἐργατὸν Μυσῶν πλεῖν. Id est, Myforum postremus nauigare. Prouerbiali ioco dicebatur, qui frustra laboraret: Vel ubi dura quæpiam importarentur, factu que difficilia.

Interuallo perit fames, & optime perditur.

Διὰ μέσση καὶ λήθη ἔργα καὶ κἀκείνη ἀποόχνηται. Id est, Inter capedine optime perit fames. Mora multis rebus adfert remedium.

Summis ingredi pedibus.

Qui clanculum, aut cautim, aut pedetentim, vt aiunt, conantur aliquid summis pedibus ingredi dicuntur.

Pulmo prius venisset.

Plautus in Epidico: Pulmo enim, quod perhibent, prius venisset, quæ tu aduenisti mihi. Dicitum est olim in lentos ac cessatores. Opinor quod pulmo quum perpetuo moueat, nunquam tamen se promouet.

TEMERITAS.

Oportet remum ducere, qui didicit.

Plutarchus. Δεῖ κώπῳ ἰλάσσειν μεθόντες. Id est, Oportet remum impellere eum, qui didicerit. Vnumquemque decet eam artem exercere, quam artea doctus sit. Horatius in arte poetica:

Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:

Indoctus que pile, disci ue trochi ue quiescit. Item:

Qui lusus non nouit legem, abstineat.

Exitij nulla ratio.

Idem.

Ὅλιθρον ἐδ' εἰς λόγον. Hoc sentimus, quum imminet nobis fatale exitium, Deum adimere consilium ac rationem. Huic affine est illud Quinctiliani: Scelera non habere consilium.

Ne præces fueris ad iurandum.

Habebit prouerby speciem, si quis hominem post acceptum malum admoneat.

Cicero.

Quam quisque nouit artem, in hac se exercent.

Horat.

Horatius :

Nauem agere ignarus nauis timet, abrotanum agro
 Non audet, nisi qui didicit, dare. quod medicorum est,
 Promittunt medici, docti que poemata passim.

Cenare me doce.

Aristoph.

Δειπνεῖν με δίδωκε. Tempestiuiter usurpabitur, si quando do-
 cere, preire, aut etiam refellere conatur aliquem imperitus negotij, de
 quo disceptatur.

Non suscipiendum negotium temere.

In prepotentem, & cum quo non sit suscipienda similitas, aut lis, nisi
 magno aliquo presidio fulciaris, quadrabit illud Homeri :

Ὄχι ἀντὶς μὲν ἐρυκάνησι ἀντιβολήσας Νόσφι θεῶν.

Huic certaturus non inerit obuius ullus Absque deis.

Illotis manibus.

Diogenian.

Ἀνὴρ τῆς χερσίν. Pro eo, quod est, Irreuerenter atque imparatè.

Illotis pedibus ingredi.

Lucianus.

Ἀνὴρ τοῖς ποσὶν ἀναβαίνειν. Id est, Illotis pedibus ingredi, est con-
 fidenter atque imperite rem egregiam aggredi, tanquam prophane &
 irreuerenter.

Andabata.

Non. Mar-
cellus.

Vox ipsa ἀνταβάτης indicat fuisse quosdam, qui sic hostem aduersum
 inuasissent, quemadmodum leo pro catulis dimicans, clausis oculis insilijt
 in venantium agmen. Conueniet in eos, qui temere nullo que iudicio
 insectantur quippiam, aut repugnant alicui.

Ædilitatem gerit sine populi suffragio.

Plaurus.

Vbi quis imperiosior est in alieno negotio, aut in ædibus alienis.

Inscicia confidentiam parit.

Prudentia verò cunctationem. Hierony. ad Euagrium ita refert: Im Thucydi-
 peritia confidentiam, eruditio timorem creat. Plinius: Recta ingenia
 debilitat verecundia, peruersa confirmat audacia. Quintil. Fortius di-
 cunt, qui minus habent artis, quum interim cordatus orator ac pericu-
 lum intelligens, initio trepidet. Et qui minus sapiunt, minus habent pu-
 doris. Et qui nondum didicere quid sit scire, nullius rei sibi non arrogat
 scientiam.

De cælo ad synagogam.

Tertullia.

Suspicio dici solitum, vbi quis demittit sese à summa tranquillitate
 in summos tumultus, aut vbi quis statim aggreditur negotium.

Ne in calceatus in montes.

Theocritus ἐν νομῆσσι:

Εἰς ὄρεα ὄχι ἐρχεῖς, μὴ ἀνάλιπτον ἐρχεο βάτης
 Ἐν ὄρεα ἄμνοι τε καὶ ἀπαλόαδοι κελύωντι.

Ff 2

Batte

Batte, caue pedibus nudis perrepere montem.

Quippe rubis, tribulis que viret mons undique densus.

Qui suscipit aliquod vite genus, armet sese aduersus occursum incommoda, ne pœniteat suscepti.

TENACITAS.

Auarus nisi quum moritur, nihil recte facit.

Etenim qui sese pecunie studio addixit, nulli commodus est dum vivit. Sola mors voluptatem & emolumentum adfert heredi.

Itidem & Acheronti.

Apud Plautum in Trinummio, amanti reposcenti que dederat, respondet scortum: Nam itidem vt Acheronti hic ratio accepti scribitur. Intro receptum, quando acceptum est, non potest ferri foras. Sentit nihil magis ad amantem redire, quod in meretricis domum est datum, quam redeunt ab inferis mortui.

TEMPERANTIA.

Zenone moderatior.

Laërtius.

Σήνων ἐγκρατῆς εἶδος. Id est, Zenone temperantior. Testatur & Laërtius in Zenonis vita, philosophum hunc tum in vitu, tum in voluptatibus Veneris vsque adeo patientem ac parcum fuisse, vt crudis dumtaxat vesceretur, ac pallio prætenui tegetetur.

Philosophari.

Ifoocrates.

Qui sententias serias dicunt, Grecis dicuntur φιλοσοφῆιν. Hinc translatum est ad cuiuscumque rei vehemens ac seruum studium. Philosophari pro temperare affectibus, & aduersus res acerbis in fracto esse animo.

TEMPESTIVA.

Nunc leguminum messis.

Diogenian.

Νῦν ὁ παρῶν ἀμητ. Nunc leguminum messis, id est, nunc tempestiuum hoc, aut illud agere: velut si quis admoneat iuuenem, nunc ad esse tempus parande glorie, parande eruditioni, parandi opibus idoneum. Sumtum à rusticis.

Aristoph.

Herniosi in campum.

Κόκκυ, ψαλοὶ πιδίονδε. Id est, Cocy, herniosi in campum. Aristophanes in auibus refert prouerbij loco: Τῆτ' ἀγ' ἐκεῖν' ἦν τ' ἔπος ἀλγῆς δῶς, κόκκυ, ψαλοὶ πιδίονδε. Quorum verborum sensus est: Hoc est vere quod prouerbio dicitur, Cocy, herniosi in campum, subaudi, venite: quod hec auis canit paullo ante messem, velut agricolas prouocans ad laborem metendi. Vnde Hesiodus ἡμῶν κόκκυξ ἠγορεύσει. Quod autem ψαλοὶ dixit pro agricolis, obiter taxauit Aegyptios, apud quos plerique sunt execti, qui omnes ad vocē cuculi coguntur esse in agris, &c. Aristoph.

Aristophanis interpres admonet esse proverbium νόκχϰ, &c. quum se-
quet ipsum tempus prouocat ad industriam.

Bata tum hieme, tum aestate bona.

Suidas.

Βάτη καὶ θέρει, καὶ ἐν χειρὶ ἀγαθόν. Id est, Beta tum in a-
estate, tum hieme bona. Suidas adscribit betam vestis pellicae genus,
quod ad utrumque tempus videatur oppositum. Nam hieme depellit
gentos, aestate solem. Conuenit igitur de re ad multa vsui futura, veluti
de litteris, quae iuuenes iuxta ac senes ornant. Aut philosophia, quae re-
bus in prosperis arcet ab insolentia, in aduersis praestat ne frangamur
animo.

Quum cessat Boreas.

Quo significabant tempus oportunitate navigationi, prop-
terea quod auster minus vehemens oritur, desinit autem perquam vehe-
mens. Congruit cum illo, Quum pluit, molendum.

Notce tempus.

Γνώμη καὶ χρόνος. Id est, Noueris tempus. Hesiodus:

Μέτρεα φυλάσσεο θεοῦ, καὶ χρόνος δ' ἐπὶ πᾶσιν ἀεὶς.

Observato modum, nam rebus in omnibus illud

Optimum erit, si quis tempus spectauerit aptum.

Quin Isocrates ad Demonicum scribit, iniucundum in omni re esse,
quidquid intempestiuum sit. Adeo cunctis in negotijs, plurimum habet
momenti temporis & oportunitatis observatio.

Aliam aetatem alia decent.

Qui iam aliam aetatem significabit, nec idem decere canum quod iu-
uenem aliquando decuit, vsurpabit illud Homeri:

Αἴψ' ὅτε δὴ πολίοντε κάρη πολίοντε γένοιον.

Verum ubi iam, canum que caput, incanae que menta.

Capra ad festum.

Αἴψ' εἰς τὴν ἑορτήν. Dici solitum, ubi quis in tempore ad nego-
tium aliquod accederet.

Munus exiguum, sed oportunitate.

Quum munus indicabimus pretio quidem perpusillum, sed tamen ac-
cipienti pro tempore gratissimum, citabimus illud Homeri:

Δόσις δ' ὀλίγη τε, φίλη τε. Id est,

Exiguum munus, gratum tamen.

Audi Chelidonem.

Πύθ' & Χελιδόν. Id est, Audi Chelidonem, id est, in tempore cu-
rato tua negotia. Quidam à theologo quodam ortum autumant, cui no-
men Chelidoni. Non nulli malunt ad avem hirundinem referri, quod
stridula sit avis ac lugubris, siue quod veris praenuntiet aduentum.

Ff 3

Oleum

Oleum & salem oportet emere.

Aristotel.

Τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ἅλα δεῖ ἀναιτοῦσθαι. Significat opus esse non nunquam remedijs contrarijs, nunc acrimonia, nunc lenitudiue.

Iouistergus.

Διὸς κώδιον. De re sordida quidem, sed tamen in usum aliquem seruata. Nam olim victime pellem seruabant in pompis Elusinis circumferendam, vel substernendam pedibus eorum, qui piaculo quopiam tenebantur ad expiationem.

Plautus.

Nihil homini amico est oportuno amicus.

Gratissimum est officium, quod prestatur in tempore. E' diuerso, Nihil differt ab inimicitia intempestiua beneuolentia.

Politian.

Domi Milesia.

Οἱ ἰοῖσι τὰ Μιλήσια. In eos dici solitum, qui ibi domesticum luxum celebrant, vbi minime probatur. Nam domi liberum est vnicuique suo more viuere. Suidas hanc refert fabulam: Aristagoras quidam Milesius Lacedemonem profectus, postulabat vt Ionibus à Persis bello vexatis suppetias ferrent. Is autem quum in concionem prodisset, insolita apud Lacedemonios vestitus munditie, alijs que delicijs Ionicis affluens, quidam ex Ephoris eum hoc dicto submonuit, Domi Milesia.

Phallus Deo.

Plutarchus.

Οὐ φαλλὸς τῷ θεῷ. Dicitur solitum, vbi parum quidem honesta, sed tamen apta tribuuntur, quasi dicas: In matellam immergere. Phallus erat effigies obscæni membri virilis. Cur autē id in mysterijs ferebatur, causa sum reddit Plutarchus.

Sacra hæc non aliter constant.

Aufonius.

Hoc adagio licebit vti, si quando fatebimur culpam, sed quæ rei loco ue conuenit: veluti si quis in balneis agat impudentius, aut rusticus in navi, aut in compositationibus ebriorum intemperantius, aut inter mulierculas ineptius.

TIMIDITAS.

Vmbra suam metuere.

Plato.

Τὴν αὐτῆ σκιάν φοβεῖσθαι. Id est, Suam ipsius vmbra metuere. Dicuntur, qui pueriliter trepidant, vbi nihil omnino sit periculi.

Suidas.

Timidior es prospiciente.

Δειλότερος εἰ τῆ παρακύνωτον. Id est, Formidolosior es eo, qui prospectat. Dicitur in hominem supra modum pavidum.

Zenodotus.

Timidior Pisandro.

Δειλότερος Πεισάνδρου. Dicebatur olim hoc in immodicè formidolosos. Asumt autem Pisandrum fuisse quempiam prodigiosa timiditate.

Epo

Epeo timidior.

Ἐπέος δ' εὐλότερος. De magnopere pauido dicebatur. Ab Epeo quoniam ductum, notae timiditatis homine.

Timidus Plutus.

Δειλὸς ὁ Πλούτος. Aristophanes vulgo iactatam inducit opulentiae timiditatem, quum ait:

Ἄλλὰ καὶ λέγουσι πάντες ὅς

Δειλοτέρων ἔσθ' ὁ Πλούτος.

Quin id omnes dicunt,

Timidissimum quiddam esse diuitias. Iuuenalis:

Pauca licet, portes argenti vascula puri,

Nocte iter ingressus gladium, contum' que timebis,

Et motae ad lunam trepidabis arundinis umbram.

Cantabit vacuus coram latrone viator. In summa:

In omni negotio formidolosior est diues, quam pauper.

Timidi nunquam statuerunt trophaeum.

Euripedes

Ἄλλ' οἱ γὰρ ἀθυμῶντες ἄνδρες, ὄυποτε

Τροπαεὺν ἐστήσαντο. Id est,

At enim trophaeum nobile haud vnquam viri

Statuere pauidi.

Apud dicitur in eos, qui per animi socordiam, inertiam' que nihil egregium, nihil arduum audent ag' gredi: aut qui periculi metu, a magnis abstinent negotijs, quum insignis gloria non nisi magnis periculis contingat.

Abiecit hastam. P' Ἰσοκράτης.

Qui cause sue diffusus, abiecit animum ac desinit contra conari. Aristophanes in Vespijs: ἀπέβαλε τὴν ἀσπίδα. Id est, Abiecit clypeum. Declarat & Isocrates in oratione de pace, infames olim habitos, qui vel ordinem deseruissent, & clypeum abiecissent.

Vel muscas metuit prateruolitantes.

Aristoteles 7. De repub. libro: Ἄλλα δὲ διότι καὶ τὸς πρᾶτερυλίνας μύσας, Id est, Qui muscas, inquit, etiam prateruolantes metuat, id est, quamuis friuola de causa. Idem similem quandam commemorat in Moralium 7, loquens de ijs qui vsque adeo sunt timidi, vt etiam si forex obstrepat, protinus expauescant.

Rheginis timidior.

Ῥηγίνων δειλότερος. Id est, Rheginis formidolosior. Xenarchus Zenodotus apud Zenodotum, Sophronis, qui de mensibus scripsit, filius in gratiam Dionysij tyranni taxauit Rheginenses, vt ignauos in rebus bellicis, animi que pauidi.

Ante tubam trepidas.

Ff 4

Id

Plutarchus.

Id est, Animo consternaris, prius quam appareat periculum.

Ignauus vertitur color.

Τὸ κακὸν τρέπεται χρῶς. Nam id accidit in metu, ut vultus exalbescat, maxime timidus, videlicet sanguine ad vitalia refugiente.

In pulicis morsu Deum inuocat.

Ἐν ψύλλας δ' ἔχει θεὸν ἐπιμαλείεται. Id est, In pulicis morsu Deum inuocat. In eos dictum, qui quantumlibet leui de re grauiter perturbantur, perinde ut in maxima.

Mulier imperator, & mulier miles.

Γυνὴ στρατηγὴ, καὶ γυνὴ στρατεύεται. Id est, Mulier & agmen ducit, atque ducitur. Quoties totum negotium ignauis commissum est. Natura non dedit imperare feminis.

Ceruius vir.

Ἐλάφει ὁ ἀνήρ. Olim dicebatur formidolosus, & fugæ fidens magis quam viribus. Ceruus in venatu pedibus sibi quaerit salutem.

Gallus insilit.

Ἀλεικτὸς ὁ ἀνὴρ. Vbi quis semel victus, redintegrat certamen. A Gallorum certaminibus sumitur.

Vir fugiens & denuo pugnabit.

Ἀνὴρ ὁ φεύγων, καὶ πάλιν μάχῃσιν. Id est, Qui fugerit, rursum ille praestabitur. Senarius prouerbialis, quo monemur non proinuis abjacere animum si quid parum feliciter successerit.

Leonis vestigia quaeris.

Τὸ λέοντος ἵχνη ζητεῖς. Dicitur in eum, qui verbis ferox esset, re timidus.

Eustathius.

Initio confidens, in facto timidus.

Audax ante negotium plerumque ignauus. Videmus hoc vsu venire vulgò, ut qui sunt audacissimi & magniloquentissimi, prius quam appareat periculum, ubi res virum postulat, ibi sint animi nullius.

Aristoph.

Lingua bellare.

Γλώττην πολεμίζειν. Dicuntur, qui magnificè conuiciantur ac minantur hosti, sed quum tutum est.

Quum adsit vsus, vestigia quaeris.

Ἀρετὴ παρούσης τὰ ἵχνη ζητεῖς. Id est, Vrsi praesentis vestigia quaeris. De ijs dicitur, qui timidit ut praesens negotium declinant, atque ad alias nugas dilabuntur. Translatum à formidolosis venatoribus, qui se dissimulant sensisse vsus, & vestigia persequi fingunt, quo absint à periculo.

Quum adsit via, semitam quaeris.

Conuenit in tergiuersatores, qui quò praesens negotium suffugiant, diuerticula captant.

In

In formidolosum.

In hominem vehementer pauidum, animo que consternatum, quae drabunt hi versus Homeri: Οὐδέ μοι ἦτορ

Ἐμπεδόν, ἀλλ' ἀλαλόκτημα κροῖ δ' ἐμοὶ ἔζω
Στηθεῶν ἐκθρόσκει, τρεμέει δ' ὑπὸ Φαίδιμα γυῖα.

Nec mihi mens constat, sed mota vacillat, & extra
Pectus, cor salit, & trepidant quoque corporis artus.

In fugituum.

Vbi quis impotenti animi cupiditate ad rem quampiam instigatur, precipue parum honestam: vel magis si quis turpiter fugiat, in hunc quae drabit, si dixeris:

Τῶτον ἢ κωάμυα ἀγὰ. Id est, Iunc cynamya rapit. Cynamya est musca canina.

Nemy quidem facere audet.

Qui metu non auderent hiscere, ἢ quondam negabantur my facere audent. Varro putat muscare verbum deductum à my littere vocabulo, quasi μύζειν, propterea quod muti non amplius sonare queant, quam my. Est enim ea littera maxime omnium muta, praesertim in fine os contrahens.

Γρύζειν.

Proverbio dicunt hiscere, seu mutire. Sunt qui putant γρύζειν esse vocem suillam edere.

Corinthijs non indignatur Ilium.

Simonid.

Κορινθίους δ' εἰ μέμφεται τὸ Ἴλιον. Incurat haudquaquam Ilium Corinthios. Hoc carmine exprobramus ignaniam alicui, qui ita se gesserit, ut hostes nihil habeant, quod illi magnopere indignentur.

Verbis pugnans, non re.

Facile est conuicys altercari, verum re vincere difficile.

Ad eam sententiam quadrabit illud Homeri:

Siquidem noui probè & ipse

Et petere probris, inimicae que dicere dicta.

Λευκηπαρίας.

Olim appellabatur formidolosus. Videtur autem composita vox ἀπὸ τῆς λευκῆς καὶ ἦπατος, quod palleant plerumque quibus hepar est vitiatum, id quod apparet in animantibus. Pallor autem formidolosus conuenit.

In pedes retrocedit.

Ἐπὶ πῶδες ἀναχωρεῖ. Id est, In pedem retrocedit. De eo, qui metu dat locum potentiori, & reuocat se in tutum. Ab athletis sumtum videtur.

Myforum praeda.

Aristotel.

Μυσῶν λεία. In eos olim dicebatur, qui impunè à quibuslibet leduntur ac diripiuntur. Ortum à Mysis, quos aiunt quondam finitimorum incurvationibus male vexatos fuisse, quo tempore Telephus rex peregrè agebat.

Animus in pedes decidit.

Homerus.

Qui vehementer consternantur, atque expauescunt, ùs animus in pedes decidere dicitur. Quin hodie vulgo, Totus animus mihi erat in genibus.

Τάρεθροσιν, πᾶσιν ᾗ παρὰ ποσὶ κάππισε θυμός.

Pavor ingruit ingens,

Omnibus in que pedes animus mox decidit imos.

Aristoph.

Trepidat in morem galli cuiuspiam.

Πτήσσει ἄς τις ἀλέκτορος. Id est, Trepidat tanquam gallus gallinaceus. In male affectum & commotum.

Quintil.

Quem mater amictum dedit obseruare.

Pro eo quod est, pueriliter ex alieno prescripto viuere.

Nulla candidorum virorum utilitas.

In molles & effeminatos dictum, ac veluti voluptatibus natos. Contra, qui nigra sunt cute & hispidi, hi magis ad magistratum alle-gandi.

Plutarchus.

Teuthidum more.

Quidam Theutidas putant esse, quas nos vocamus sepias. Sepia autem de genere mollium est, & arbitror huic generi cor non inesse.

Scrupulum iniicere.

Terentius.

Solicitudinem iniicere animo cuiuspiam. Et, Scrupulum eximere, est solitudinem tollere.

Non incedit per ignem.

Theocritus.

Quo significabant aliquem plus satis festinare. Qui versatur in re periculosa, dicitur & ipse per ignem incedere.

Domileones.

De ùs dicitur qui in suos seui, non itidem audent aduersus munitos.

TOLERANTIA.

Chalcenterus.

Χαλκέντερος. Olim dicebatur insigniter patiens laborum, atque indefatigabilis, velut habens aerea intestina, qualem fabule narrant fuisse Talo custodem insule Crete. Hoc cognomen inditum est Didymo Grammatico, ob incredibilem numerum librorum quos scripsit. Eadem de causa Origenes dictus est Adamantinus, id est, indefatigabilis.

Socratis callus.

Socrates corporis erat patientissimi, quod ad omnem laborem occalluerat, ambulabat nudis pedibus, dormiebat humi.

TORVITAS.

Origanum tueri.

Aristoph.

Ὁ ῥιζανὸν βλέπειν. Dicebantur, qui robur & masculi animū præferebant. Suidas refert hoc carmen ex Aristophane: Præbebo me ipsum animo virilem, ac tuentem origanum. Sumtum ab acrimonia herbe, ut respondeat illis alibi dictis: Tueri, sinapi aut nasturtium.

Titanicus aspectus.

Τιτανῶδες βλέπειν. Id est, Titanicum tueri. Hoc est, vultu titanico obtueri. Titanicum autem toruum vocant ac tetricum.

Areopagita.

De tristi seuero que dicebatur, aut etiam de iudice vehementer incorrupto.

Mortem tueri.

De toruo aspectu.

Γοργον βλέπειν.

Est aliquoties apud Lucianum, pro acribus oculis intueri.

TOTVM VT NIHIL RELIQVI.

Omnia chnaumata.

Zenodorus.

Πάντε χναύματα. Dicebant olim, quoties omne negotium significabant: χναύματα enim Græci placentarum, atque id genus ciborum fragmina vocant. Latini quoque reliquias belli, & reliquias Danaum dicunt simili figura.

Cum puluisculo.

Quoties omnia sic tolluntur, ut nihil fiat reliqui, ne puluis quidem. Metaphora mutuo sumta ab ijs qui frumentum ab area conuertunt, non sine puluere. Plautus in Ruden. Conuertet hic iam me totum cum puluisculo. Eodem pertinet Evangelicum illud, quò iubentur etiam puluerem excutere Apostoli, id est, ne minimum quidem ab eis auferre secum.

Vna cum ipsis manipulis.

Suidas.

Ἀντὶς ἀμάλαις. Cum ipsis manipulis. Quoniam omnia funditus perirent, hoc est, quum ne gluma quidem sit reliquum.

Vna cum templis & aris.

Plutarchus.

Inuocantes Deos, addebant hæc verba seu solennia, ἕμμε σὺν ναοῖς καὶ θωραῖς, id est, Vna cum phanis & aris. Prouerbio dici solitum, quò nihil omnino prætermissum volebant significare.

Ruta cæsa.

Ulpianus.

Verba sunt peculiaria Iureconsultis. Abunde patet ex Pandectarum lib.

lib. 19. Lege 18. Si ruta, inquit Vlpianus, caesa excipiantur in venditione, ea placuit esse ruta, que eruta sunt, ut arena & similia: caesa ea esse, ut arbores caesas, & carbones, & his similia. Ergo quum significabimus inclementius tolli omnia, neque quidquam fieri reliqui, venisse dicemus, Ne rutis quidem ac caesis receptis, ut Iureconsultorum more loquar.

Cum ramento.

Cum ramento reddidisse dicitur, qui totum reddidit nulla ex parte decurtatum. Sumtum apparet à fabris erarijs qui sibi seruant, quod lima deaferint.

Et prædam & præmium.

Quoties significamus omnino quippiam auferendum, siue iure siue iniuria, dicemus & præmium & prædam auferendam. Præmium datur promeritis: Præda per vim aut arte abducitur.

Principium, medium & finis.

Plato refert hoc quasi vulgo decantatum, Deum vniuersitatem rerum omnium complecti, hoc est, principium, medium & finem. Ab illo enim omnium que sunt, initium, incrementum & summa.

T V M V L T V S.

Fest. Pomp.

Tyria maria.

Tyria maria prouerbio dicebatur, de re magnopere tumultuosa, periculosa que plena. Festus Pompeius inde natum adagium indicat: Perni Tyro oriundi, adeo potentes maris fuerunt, ut per hos omnibus mortaliibus nauigatio esset periculosa. Citat que Afranium, qui scripsit de quopiam, quod Tyria maria concitet, hoc est, ingentes turbas.

VANITAS.

Aristarch.

Quæ apud inferos.

Τὰ ἐν ᾗδ' ἔ. Id est, Ea que apud inferos. Citat Suidæ interpres Aristarchum auctorem, id que inde natum putat, quod Cratinus finxerit quendam apud inferos funem torquentem, asinum autem ardentem ea que ille iam torfisset: atque ita inaniter laborare, qui torquebat. Vnde quum inania somnii que similia significamus, aptè dicemus adagium, & cet.

Aristoph.

Deinde expergiscebar.

Εἶτα ἐπεργόμην. Id est, Deinde expergiscebar. Hoc dicto significabant vana fuisse que dicerentur. Hic iocus prouerbialis etiam hodiernis temporibus familiaris est vulgo, quoties que memoratur, vna somnii que simillima videntur.

Cilix haud facillè verum dicit.

Κίλιξ ἔ ἐ ἀδ' ἰως ἀληθεύει. Cilix haud facillè verum dicit. Dionysius in epistola ad Rufum scholasticum: Vetus verbum est, Cilices haud facile

facile verum dicere. Quadrabit in hominem avidum lucri, & ob id sepe numero dicentem non que vera sint, sed que utilia. Natum adaugnum à moribus eius gentis, quo nomine nunc vulgo notant Ultraieftinos.

Cretiza cum Cretensi.

Aduersus mendacem mendacijs vttere. Paulus:

Κρητες ἀνὶ ψεύσει, καὶ ἀθηναῖοι ἀρεσέες ἀργυρί.

Cretenses semper mendaces, male bestie, ventres pigri.

Mentiuntur multa cantores.

Aristotel.

Πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί. In eos quadrabit, qui ad gratiam loquuntur, & auribus blandiuntur. Inde ductum, quod cantores hoc modo spectantes vt delectent ac placeant, pleraque canunt in laudem auditorum falsa. Nihil enim veritate grauius, nihil assentatione suauius.

Fumos vendere.

Martialis.

Pro eo quod est, Principum benevolentiam, simulato commendationis officio, per occasionem familiaritatis pretio vendere. Nam fumus initio quidem magnum quiddam esse videtur, verum euanescit illico. Martialis carmen hoc est:

Vendere nec vanos circum palatia fumos,

Plaudere nec Cano, plaudere nec Claphyro.

Terentius.

Somnium.

Rem futilem, inanem & nihili, somnium prouerbio dicimus. Terentius in Adelph. De argento somnium. Lucianus: Omnia illa subuentanea somnia, sicut aiunt, & verborum vmbra. Plautus: Hic vigilans somniat.

Ne si bos quidem vocem edat.

Hinc dictum est, quod in annalibus frequenter commemoratur bos humanam vocem reddidisse. Memini legere, ni fallor, apud Platonem non dissimili figura dictum, etiam si quercus eloqueretur. Nam olim è quercubus Dodoneis reddebantur oracula.

Hiberæ nenia.

Hiberas nenas D. Hieronymus nugas appellat, in prefatione, quam preposuit Mofi pentateucho: Quod multi ignorantes, inquit, apocryphorum delirameta sectantur, & Hiberas nenas libris authenticis preferunt.

Epiphyllides.

Ἐπιφύλλιδες τὰὐτ' ἐστὶ καὶ σωμύλα καὶ. Id est, Epiphyllides sunt hec & ampulle mere. Eum senarium Aristophanicum aiunt conuenire in blandiloquos, & phaleris verborum instructos magis, quam egregijs factis. Callistratus omnes minutulos racemulos epiphyllidas appellari scribit,

scribit, quòd sub pampinis lateant. Nam hinc nomen, quòd folijs adhaereant. Est autem id luxuriantis arboris argumentum.

Tantali horti.

Ταντάλης κήποι. Id est, Tantali horti. De bonis, quibus tamen frui non liceat, aut de ijs quae videantur aliquid esse, quum nihil sint. Nota est fabula de Tantalo, apud inferos ad aquam stante, de qua pomis in caelum put imminentibus, quum sitiens interim atque esuriens, neutra posse contingere.

Apologus Alcinoi.

Ἀπόλογος Ἀλκινόου. Id est, Apologus Alcinoi. De longis & anilibus fabulamentis. Refertur à Diogeniano.

P'ato.

Anicularum deliramenta.

Γραῖων ὑδῆλος. Id est, Anicularum deliramenta. De nugis inanibus, cuiusmodi solent effutire vetule.

Suidas.

Afini mortes.

Ὅντι θανάτους. Subaudiendum, narrat. Dicebatur in eos, qui narrent absurda, ridicula quae dictu, cuiusmodi fuerit, si quis longa narratione, persequatur afini pericula.

Subuentanea parit.

Ἰπηνίμια τικτῆ. De vanis ac friuolis inuentis. Translatum ab auibus, quae Veneris imaginatione concipiunt oua, sed inania, hoc est, unde non gignantur fetus. Hos conceptus potissimum accidere in his auibus, cuiusmodi sunt perdix, gallina, demonstrat Aristoteles.

Cyparitti fructus.

Κυπαρίττις ἡερῶος. De verbis dictu magnificis, ceterum inutilibus. Prouerbiu fluxit à natura arboris, quam Plinius lib. 10. scribit natu morosam esse, fructu supernacaneam, baccis toruam, folijs amarâ, odore violentam, ac ne umbra quidem gratiosam.

Cæcum infomnium.

Τυφλὸν ὄνειρον. De re friuola vana quae. Quaedam enim in somnia portendunt aliquid, quaedam inania sunt.

Calidum mendacium.

Calidum facinus, θερμὸν ἔργον, pro audaci dicitur. Simili figura calidum mendacium, pro audaci dicitur & impudenti. Plautus in Mostellaria: Calidum hercle audiui esse optimum mendacium.

Psydracia.

Scholias tes Theocriti narrat, apud Siculos, qui supra nares haberent pustulas, quas illi vocant ψυδράκια, siue ἰόνθεις, pro mendacibus haberi solitis vulgo. Quin & hodie vulgo dicunt, Nasus tuus arguit mihi te mentiri.

Dofones.

Plu.

Plutarchus in vita Pauli Aemilij, tradit Antigonum regem, Demetrii nepotem, eò quòd benigne promitteret omnibus, nec prestaret promissa, populari ioco dictum fuisse Dofonem, quasi Latine dicas daboñe, quòd ille quiduis petentibus respondere soleat, δῶσω, id est, dabo. Ouidius:

Promittas facito, quid enim promittere ledit?

Promissis diues quilibet esse potest.

VENEFICIA.

Manci pera.

Narrant locum fuisse vicinum Hymetto, cui nomen fuerit *κυλλῆς πῆνε*, id est, *egs*, id est, *Claudi mantica*: in eo fuisse templum, simul que fontem, unde femine steriles bibebant, & fiebant secundæ. Conueniet in eos, qui bulbis, alijs'ue medicamentis irritant libidinem. Quidam elleboro succurrunt in gemo, & quibusdam medicaminibus memorie.

VICES OFFICII.

Ε' γκεῶπις ἡμῆ εἶ.

Plutarchus tradit hoc dici solitum de his, qui conuiuium agunt, aut exhibent: id' que inde manasse, quòd olim apud Ceos mos fuerit: vt qui magistratū mirerēt, epulum exhiberēt populo. Quòd si quādo plures fuissent magistratus, dies inter se distribuiebant. Itaque quum sibi occurrerent, rogabant: τίς ἡμῆ εἶ; id est, *Quis dies?* Ea vox in vulgi iocum cessit.

Ordinem deserere.

Ατῶν τῆν τᾶζιν. Ordinem deserere dicitur, qui deest officio suo in re quapiam peragenda. Ducta allegoria ab his, qui stant in acie.

Pensum persoluerere.

Plautus.

Et tuas implere partes, debito' que persungi officio. Translatum à lanificio muliebri, in quo singulis certum lane pondus, in opus distribuatur. Varro: Nos nostrum pensum absoluiimus.

Contribulis factus serua ordinem.

Postea quàm ascitus es in ordinem aliquem, fungere tuo officio, quæ admodum & ceteri faciunt.

VICTORIA VTRIUSQUE

TRISTIS.

Flet victor, victus interijt.

Quoties vtraque pars magno suo malo distedit, ita vt plerumque solet in bellis accedere, item in litibus forensibus, in contentionibus.

Testa collisa testæ.

Quum duo conflantur vtriusque malo. Aristophanes:

Καὶ πῖδ' ὁ πλῆγῆς ἰσ' ὀργῆς ἀντελάττεισιν πῖδ' α.

Id est, Ac recalcitrans per iram testa testam vulnerat. Talis est fere

cor-

conflictatio regum inter se belligerantium, qualis olle cum olla collisio.
Non nunquam perit uterque.

Victoria non incruenta.

Facit hoc tum corruptela iudicum, tum patronorum rapacitas, ut
ferè litigantium utraque partes plectantur, adeo ut non raro pœniteat
etiam eum, qui vicit litem. In hos igitur conueniet illud Homeri ex
Iliad.g.

Οὐδ' ὀϊ ἀναμωρί γ' ἐμάχοντε.

Nec hi sine sanguine pugnam Miscebant.

VINCERE ET VINCI.

Palmam ferre.

Palmam ferre, & palmam tribuere, & palmam præcipere, prouer-
biali schemate dicta sunt. Neque enim palma per se victoriam signifi-
cat, sed arborem ἐμπυδὸφυλλον, id est, perpetuo virentem frondibus,
quam Greci φοίνικα vocant. Sunt qui putent hanc arborem initio Pha-
bo sacram fuisse ante laurum, & antiquissimum victoris in signe fuisse
palmam, non aliam quampiam arborem.

Solus currens vicit.

Μόνος δέων ἐκέρει. De ijs qui vincunt, nemini contra certante.
Translatum à stadijs. Nihil autem est negotij vincere, si nemo tecum
certet.

Extremum occupet scabies.

Olim pueri certantes clamare solebant, Occupet extremum scabies:
adhortantes hac voce singulos ad cursum, ac male præcates ei, qui fuerit
omnium postremus. Horatius:

Occupet extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Inuulnerabilis es, ut Caneus.

Αἴτερος ἐπ' ἀρχῆς ἄς Κανεύς. De his qui ledi non possunt.
Est in poetarum fabulis, Caneum munere Neptum nullo telo violari
potuisse.

Αὐτόθεν κεράβαλλε.

Id est: Hoc ipso depone loco. Aristides in Pericle: Iam de loquacibus
ὁ Plato, ignauus, ac timidus protinus depone, ne forte aliquis Deus alius
Troianos erigat. Vsus erit, quoties statim & absque mora iubemus alii
quid exhiberi, veluti probationem eius quod dixerit aliquis, vel promissa
sum, vel specimen artis, in qua gloriatur sese pollere. Vsurpatur & apud
Platonem.

Dare manus.

Est se victum agnoscere. Marcus Tullius: Ad extremum det manus,
vinci que se patiatur.

Herbam dare.

Est victorem agnoscere, ac se victum fateri. Inde sumtum quod (ve
auctor est Festus Pompeius) id erat pastoralis vitæ indicium, propterea
quod antiquitus cursu, aut alio quopiam certamine superati, herbam ex
eodem statim loco decerptam aduersario porrigebant victorie. agnitæ
symbolum.

Arenam cedere.

Pro desistere à certamine, & victoriam vltro concedere. Translatum
à pugna gladiatoria. Sic & Horatius:

Iam Scythe lasso meditantur arcu Cedere campis.

Hastam abijcere.

Est causæ diffidere, & contentionem relinquere. Translatum à mi-
litia.

Cicero.

Mea est pila.

Id est, Vici, & voti sum compos, aut res mihi in manu est. Consimili
figura dixit Plautus in Casina: Sed si hera nunc vult facere officium su-
um, nostra omnis est, id est, vicinus.

Quid nisi victis dolor?

Vsurpandum, vbi palam fit in contumeliam quippiam. Huc allusisse
videtur Plautinus Pullio: Væ victis, quum victus vel iniquis conditio-
nibus parere cogitur.

Victi non audent hiscere.

Νικώμενοι ἀνδρες τῆ ἀγροξία δέδονται. Id est, Qui vincantur,
silentio victi sunt. Conuenit cum superiori.

Plutarchus.

Tolle digitum.

Αἴρε δ' ἀκτυλον. Victum te fatere. Nam hoc signo qui in conflictu
succubisset, τὴν ἡττὴν agnoscebat. Persius:

Nil tibi concessit ratio? digitum exere, peccas.

Hieronymus: En tollo manum, cedo, vicisti.

VINCVLVM INSOLVBILE.

Vulcanium vinculum.

Suidas.

Ἡ Φαίση δ' δεσμός. Vbi quis nodis inextricabilibus esset illigatus,
Vulcanij vinculis teneri dicebatur, sumta denominatione ab adamanti-
nis illis vinculis, quibus apud Homerum Vulcanus Venerem & Mar-
tem irretiuit, vt quo magis se conarentur explicare, hoc magis inuol-
uerentur. Herculanus nodus, pro vinculo arctissimo atque indissolu-
bili.

Herculanus nodus.

Ἡ εἰς ἀλλοίον ἀμμοσ. Id est, Hercules nodus, pro vinculo arctissimo
atque indissolubili legitur apud eruditos. Seneca ad Lucilium: Vnus
tibi

Gg

tibi nodus, sed Hercules, restat. Sic enim vocat Syllogismum, qui rix
dissolui possit. Quod in eos quadrabit, qui sunt arctissima consuetudine
copulati, &c.

VIS INIVSTA.

Leonis catulum ne alas.

Λέωντος & σκύμνον μὴ τρέφει. Admonet adagium non esse fovenda
dam potentiam, que leges possit opprimere: quod si forte talis quisquam
extiterit, non esse à Republica decertare cum illo, quem nequeas nisi ma-
gno Reipublice malo devincere. Tyrannus aut ferendus est, aut non re-
cipiendus.

Lex in manibus.

Ἐν ἁρσῶν νόμοις. Id est, Lege manuum. Dicitur, quum res vi geria
tur, non ex prescripto legum.

Leonina societas.

Est, quum omne commodum ad unum aliquem redit, reliquis vi
fraudatis. Natum apparet ex Aesopi Græci Apologo, de leone, asino &
vulpe.

Aristotel.

Atticus aduena.

Ἀττικὸς τῶν ἄγρων. In violentos & feroces vicinos dicebatur. Du-
rys apud Zenodotum ait, ex Atticorum moribus natum, quod olim finiti-
mos à sedibus suis exigere consueverint. Perinde proprie quadrabit in
eos, qui ita nuper in munus aliquod asciti sunt, ut superiores eijciant.

Ferro diuidere.

In hos qui vi rem gerunt, & quibus ferro geritur res, & quibus le-
ges inter arma silent. Huic simile est: Ius in manu reponere.

Ad saga ire.

Pro eo quod est, apparare bellum, & ad arma procurrere. Sagum tu-
nicula erat militaris.

Capillis trahere.

Hesychius.

Τῶν τρέχων ἐλάειν. Dicuntur, qui vi perpellunt. Quod & hodie
dicitur, Auribus trahere.

Cyclopum more.

Aristoteles Cyclopicam vitam appellat, ubi nullis publicis legibus vi-
uitur.

Plautus.

Oculum excludere.

Hac figura vulgus adimit omnem spem petenti, ut dicat: Si hoc ima-
petraris, oculum mihi excludito, aut dentem extundito.

Aristoph.

Centaurice.

Κενταυρικῶς. Centaurice fieri dicebatur, quod immamiter, ferociter,

ter, inciviliter' ue fieret, sumta voce à Centaurorum moribus. Aristophanes:

Τὶς τὴν θύρα ἐπαράξει ὡς Κενταυρικῶς;

Quis ostium pulsauit ita Centaurice?

Mars rex.

Suidas.

Α'ρης τύρα ἐπαράξει. In Principē, qui vi, nō legibus Rempub. tractat.

Rus ciuitas.

Α'ρης ἢ πόλις. Vbi quis in vrbe neglectis legibus, vi, pro' que sua libidine rem gerit. In ciuitatibus enim legibus ex æquo viuuntur; in agris licentius agitur.

Diogenian.

Hospes indigenam.

Εὐπηλὺς τ' ἐνοικον. Id est, Aduena inquilinum, subaudiendum, ἐξέβαλεν, id est, eiecit. Vfus fuerit, quum aliene professionis quispiam aliam in propria vincit arte.

Α'γαμέμνων ἐδὲ ἰσὶ τῷ.

Admonet iniquum non admittendum. Vnde Lycurgus arithmetice ten popularem ac turbulentam eiecit è Lacedæmone, geometriam induxit, tanquam modeste oligarchie & legitimo regno conuenientem.

Prius quàm fortuaris, communia deuoras.

Aristoph.

Πρὶν λαχέιν τὰ κτήνη κατεδίεις. Id est, Prius quàm sortitio facta sit, communia deuoras. In eum competit, qui non expectata partitione rem inuadit.

Non mouenda moues.

Α'ζήνητε κινεῖς. Quadrabit aut in eos, qui moliantur ἐδύνατον ἀλὶiquid, aut qui res sacras violant, aut qui pacta mutant, siue qui conuicijs incessunt eos, quibus ob auctoritatem debetur reuerentia.

In antrum haud legitimum stimulum impingis.

Plutarchus.

Εἰς στυμφαλίην ἐχ' ὄσιλον τὸ κέντρον ὠθεῖς. Id est, In foramen haud licitum stimulum trudas. Diſterium Sotadis in Philadelphum, qui sororem Arsinoën exemplo Iouis uxorem duxerat, quo quidem dicto offensus ille, capiti supplicium sumpsit.

Abstinenta vis à regibus.

Qui dicet haud temere manum inmittendam in reges potentes, aut viros Deo dicatos, adducet illud Homeri:

Δειδὸν ἢ γένε βασιλῆιον ἐστὶ κτείνειν. Id est,

Res dura ac plena pericli est, Regale occidisse genus.

Cescon habitas.

Zenodotus.

Κέσων οἰκίαις. In stupidum & bardum dicebatur. Cescos Pamphylie ciuitas, cuius ciues ob recordiam stultitiam que vulgo male audiebant. Iuxta Cescum urbem fluminis erat, cui nomen Α'νυς, id est, amēs.

Cyclopica vita.

Strabo.

Βίβλος Κυκλώπειος. Pro vita vehementer effera ac barbara, quæ neque legibus, neque disciplina civili constet, neque religione Deorum gubernetur.

Cyrnia terra.

Κυρνια γῆ. Id est, Cyrnia tellus. Dicebatur regio latrocinij infamis, cuiusmodi ferunt olim fuisse Cyrum. Est autem Cyrmus insula quedam ob latrocinia nauigantibus inaccessa. Prouerbiū non ineptè detorquebitur in hominem alieni rapacem ac violentum.

Martis campus.

Suidas.

Α'ρεος πεδίου. In eos torquebatur, qui militari confidentia predicti viderentur, qui que rem vi, non iudicio gererent.

In caput præcipitari.

Lucianus.

Ε'πι κεφαλῆν ὠρῆταλ. Id est, In caput impelli. Hoc est præcipitem dari. Dicebant eum, qui per summam contumeliam expelleretur, vel qui funditus perderetur.

VITA HOMINIS MISERA
ET BREVIS.

Homo bulla.

Cicero.

Πομφόλυξ ὁ ἄνθρωπος. Prouerbiū hoc admonet, humana vitæ nihil esse fragilius, nihil fugacius, nihil inanius. Est enim bulla tumer ille inanis qui visitur in aquis, momento temporis enascens simul & ena nescens.

Spithama vitæ.

Diogen.

Σπιθαμὴ τῆς ζωῆς. Hoc est modus vitæ perpusillus. Prouerbialis est figura, mutuo sumta à rerum mensuris apud quos spithama seu palmus, digitos duodecim continet, quantum ferme longissimo digitorum porrecti complecti licet. Quin hodie quoque pusillum homunculum, palmum hominis appellant idiote nostrates.

Punctum temporis.

Στιγμὴ χρόνος. Simili figura dixit Terentius: Tum temporis ad hoc punctum mihi est, id est, spatium breuissimum. Apud Mathematicos enim punctum indiuisibilis quedam pars est lineæ. Plutarchus de puerorum institutione, στιγμὴ χρόνος πᾶς ἐστὶν ὁ βίος. Temporis punctum est omnis vitæ.

Salillum animæ.

Philito Plautinus hominem vocat Salillum anime, sentiens hominū breuissimam esse vitam, videlicet quantum salis cuique in conuiuio apponitur.

Ut herba solstitialis.

Plautus in Pseud. Quasi solstitialis herba paulisper sui, repente exora
tuta

tus sum, repent inò occidi. De herba ephemero intellige, sic dicta, quòd ultra diem non viuat. Id quod Aristoteles de animante eiusdem nominis predicat.

Optimum non nasci.

Cicero.

Plinius Secundus in prefatione 7. lib. Itaque multi extitere, qui non nasci optimum censerent, aut quàm ocyssime aboleri. Senserunt veteres vitam humanam per se miseram & calamitosam esse. Proinde Homerus δειλὸς βροτῶν, id est, miseros mortales appellat.

Dimidio vitæ nihil differunt felices ab infelibus.

Plutarchus: Quum exiguum tempus vitæ datum sit hominibus, somnus velut fenerator dimidium eius aufert. Præterea felicitas, iuxta philosophos, sita est in actu rationis per habitum virtutis: somnus autem est quies animi, bonis pariter ac malis communis.

Fictilis homo.

Κεράμι & ἄνθρωποι. Id est, Mollis, imbecillis, fragilis. Ductum à κέρασι testaceis, quæ facile comminuuntur.

Stupa feniculus.

Στυπῆον κερύθριον. De viribus effæto sene. Sumtum à ligno quod iam exaruit, exuccumque redditum est, & marcidum in stipule morem.

Vita mortalium breuis.

Qui monebit dandam operam, vt apud posteros honestæ vitæ memoriam relinquamus, quæ perpetuo viuat, nam hanc vitam angustis circumscriptam esse terminis, accommodabit illud:

Αὐθροποι ἢ μινωτὰ δειοὶ τελέθουσι.

Ast hominis breuibus spatijs constringitur æuum.

Vita hominis peregrinatio.

Περεπιδημία τις ἐστὶν ὁ βίος. Id est, Peregrinatio quedam est vita. Homerus. Socrates in Axiocho Platonis adfert hanc sententiam vt vulgo apud omnes decantatam. Hæc sententia frequenter occurrit in sacris voluminibus, vitam hanc esse exsilium, esse incolatum & peregrinationem, &c.

Ephemeri vita.

Εφμερῆς ζωὴ. De ijs, qui statim emoriuntur aut pereunt. Ab animantibus quæ sic appellantur, quòd ultra diem non viuant.

VLTIQ MALEFACTI.

Canis vindictam.

Κυνὸς δίκην. In eos, qui præter expectationem pœnas dant ijs, quos aliquando leserunt. Natum ab Euripede canibus discerpto, quos ab emulo

emulo quopiam immittos fuisse, confirmat Aulus Gellius. Canis vindictam, subaudiendum, passus est, aut aliud commodius.

Ornatus ex tuis virtutibus.

Terentius in Adelpbis ironice loquitur: Si regnum possiderem, ornatus esses ex tuis virtutibus. Id est, haberes præmia tuis factis digna.

Reperit Deus nocentem.

Εὕρε θεὸς τὸ ἀλιτῆρον. Quum ultio contingit improbis, quasi diuinitus immissa.

Sero Iupiter diphtheram inspexit.

Ὁ Ζεὺς κατ' ἰδέεον εἰς τὰς διφθέρας. Id est, Inspexit, & sero, pellem Iupiter. Senarius prouerbialis in eos, qui sero quidem, sed aliquando tamen pro malefactis dant pœnas. Antiquitas enim credidit Iouem omnia in sua diphthera, hoc est, pelle caprina scribere, ac multa quidem pro tempore dissimulare, verum aliquando de improbis pœnas sumere.

Sophocles.

Semper virgines furia.

Αἰεὶ πνεύσονται ἐλευνῦς. Prouerbiū obscurius deterret à peccando. Erynnēs enim malefactorum vltices corrumpi non queunt, quo minus pœnas sumant de ijs, qui commeruerunt, atque hac gratis dicte virgines.

Mali bibunt improbitatis fecem.

Dici solitum, vbi pœna maleficis digna meritis contigisset. Quem admodum voluptatem ex malefactis perceptam, dolor supplicij consequitur.

Sus acina dependens.

Απορίαξ ῥοίξ ῥιζαρετα. Id est, Acinos sus improba pendens. Lues quod admisisti, reddes quod abstulisti, non sine fœnore. Quadrabit vbi pusillum commodi, magno dependitur malo. Natum apparet à rustico quopiam, qui verbis hęc comminatus sit sui pascenti racemos.

Placiadæ.

Πλακιάδαι καὶ στέλειον. Id est, Placiadæ, etiam Stelcum. Plutarchus ostendit dici cōsueuisse de deprehensis adulteris, & cōmuniōsis, sicut merentur, tractatis. Vicus est quidam Atticæ regionis, cuius incolæ Placiadæ vocantur. Apud hos moris erat, vt qui fuisset in adulterio deprehensus, ignominiosas pœnas daret impactus in pudendâ corporis partem raphanis, qui apud illos miræ magnitudinis esse dicuntur. Quod si raphani forte non fuissent ad manum, Stelco vtebantur, id est, lignis ligno.

Hipparchorum tabula.

Ἰππάρχων πίναξ. Dicitur conueniet, quoties haud impune, significat binus.

binus, si quid peccetur. A' Syracusanis natum adagium. Apud hos enim mos erat, ut Hipparchi, hoc est, equitum prefecti in tabulis describerent militum nomina, qui ordinem deseruissent.

Terentius.

Habet.

Quum obtigit alicui quod expetuit, aut quo dignus est. Habet quod amet, similes habent labra lactucas. Sumum autumant ab aucupantibus, piscantibus, &c.

Longe regum manus.

Quod ab Ouidio scriptum est: An nescis longas regibus esse manus? Nimirum quod per suos, quibus brachiorum vice utuntur, possint etiam procul diffusos affligere. Potest & ad tempus referri, quod reges etiam si diutius dissimulent, soleant tamen aliquando pœnam sumere de ijs, quibus infensi fuerint.

Scarabæus aquilam querit.

Κένταρος ἐστὶν οὐρανίου. Quum imbecillior atque impotentior mali quippiam molitur, struit que insidias inimico longe potentiori. Est & altera lectio: Scarabæus aquilæ obstetricatur. Sensus ferme idem est. Super hac re fertur apologus apud Græcos non inelegans, quem Lucianus iudicat Aesopicum esse, &c.

Prometi canes.

Προμηθεὺς κύνες. Dicitur solitum, ubi quis nouo casu pœnas daret ijs, quos aliquando lesisset. Promerius regius quidam minister fuit. Is Euripedem tragicum poetam supra modum exosum habebat, delatus ab eodem aliquando, nescio quo nomine, apud regem. Quare postea canes quosdam feros in poetam soluit, à quibus ille deuoratus, interijt.

Diogenian.

Cissamis Couis.

Κισσαμίας Κωῖ. Hunc aiunt pecuarijs gregibus supra modum diuitem fuisse. Verum anguillam quotannis apparere solitam, que pulcherrimam omnium pecudem raperet. Ea quum in somnis apparens hominē comouisset ut sepeliret sese, & ille negligeret, euenit ut tum ipse, tum uniuersum illius genus radicitus interiret. Et hoc prouerbum, Delium aliquem natatorem requirit.

Zenodorus.

Improbi consilium in extremum incidit malum.

Ἀπὸ ἡντιθέτου καὶ βέλττου πρὸς τὴν ἐπιτέτοιον ἰστίαν. In eum, qui postea quam diu peccauit impune, tandem in calamitatem incidit, ut pœnas omnium scelerum dependat.

Ibyci grues.

Αἱ Ἰβυκῶν γρῦες. Id est, Ibyci grues. Quod dici consuevit, quoties sceleribus nouo quodam & improviso casu proditis, scelesti pœnas dant

Plato.

ijs, quos leserunt. Sumtum à gruibus indicantibus latrones, qui Ibycum poetam occiderant.

Dijlaneos habent pedes.

Plutarchus in problematis scribit Tyrjs fuisse morem, vt deorum statuis vincula inijcerent. Aenigma prouerbij indicat, Deos ad scelenum violationem lente quidem procedere, sed tamen aliquando de malefactis penam sumere vel inopinatò.

Oetaus genius.

Οἰτῆι & δαιμόν. Oet. eius genius. Diogenianus ait hunc ferociam & arrogantiam non sinere inultam. Est autem Oeta mons finitimus Thrachini, atque eodem nomine ciuitas Meliensium.

Aderit Temesseus genius.

Strabo libro 6. refert Temesam ab Lao primam urbem esse Brutie, quam ab Ausonjs conditam Thoantis comites Aetoli deinde tenuerint: atque his expulsis Brutij, demum Hannibal & Romani funditus euerterint. Iuxta hanc facellum fuisse oleastris circumseptum, Polytae cuidam ex Vlyssis comitibus sacrum. Hunc, quòd esset à Barbaris violatus, graues iras in eos exercuisse, adeò vt in prouerbij abierit, dicerent que caueudum ne Temesseus genius immineret.

Zenodotus.

Adraestia Nemesis, Rhannusia Nemesis.

Α' δ' ἀστῆα νέμεσις. Subaudiendum, adest, aut aderit, aut eiusmodi quippiã. Licebit uti vel in eos, quibus ob insolentiam, arrogantiam, que, fortune commutationem minamur, vel qui à rebus florentissimis, ad calamitosam fortunam redacti sunt. Hanc quidam Nemesis Deam esse putant, insolentiae & arrogantiae vindicem, que que spes immoderatas & vetet, & puniat. Strabo tradit Adraestiam dictam ab Adraesto regi, qui primus huic templum constituerit.

Ad Deorum aures peruenit.

Εἰς θεῶν ὠτίε ἤλθεν. Vbi facinus aliquod clanculum patratum resciscitur ab ijs, qui possunt vel remunerari rectè factum, vel punire scelus admissum. Idem ad nostras aures peruenit.

Bos lassus fortius figit pedem.

Micronym.

Α' veteri tritura more ductum apparet, quum circumactis à bubus super manipulos plaustris grana excutiebantur, partim à rotis in hoc armatas, partim à taurorum vngulis. Potest allusum videri ad hoc, quòd iuuenes corporis agilitate prepollent. Senes in stataria pugna ac viribus superiores sunt.

Euenit malo male.

Quum scelerato cuiquam euenit, quòd omnes improcabantur & optabant, vsurpabitur illud Homeri.

Θεοὶ δ' ἐτέλειον ἐπαράς.

Explerunt inimica precamina diui.

Mala malis eueniunt.

Scitum est illud Socratis, ut se quisque prestaret re, qualis haberi cum Eutipedes peret.

Salis onus vnde venerat, illuc abiit.

In eos, qui parta tueri nequeunt. Aut in eos quibus male parta, male disperunt. Natum adagium ab euentu. Negotiator quidam nauem onustam sale rebebat, nautis dormitantibus influxu aquae marinae sentina vehementer aduicta & salem vniuersum soluit ac corrumpit, & nauem ipsam demersit: itaque quod ex aqua marina natum fuerat, nam hinc concreuit: sal, in eandem denuo liquefactum est.

Habet & musca splenem.

Ἐχει καὶ ἡ μύια σπληνα. Simillimum illi: Et pueri nasum rhinocerotis habent. Item illi: Inest & formicae bilis.

Ductus per phratores canis.

Ἀγόμενος δὲ τῆς φρατορῶν ὁ κύων. Vbi quis inciderit in eos, quibus poenas det. Canis enim apud hos protinus occiditur. Apud Athenienses populus in tribus erat distributus, vniuscuiusque tribus tertia pars φρατορία dicebatur, & huic praefectus φρατοργαγχο. In comitijs igitur si quis canis intercurrisset, continuo petebatur a populo.

Inuitus Iupiter nouit.

Ἀκων μὲν ὁ Ζεὺς οἶδεν. Id est, Inuitus quidem Iupiter nouit. Vbi quis pollicetur quippiam, sed inuitus. Mihi videtur recte quadraturum, vbi serius poenas dant nocentes. Etenim qui sero dat, aut punit, grauius id facere videtur.

In tergore bouis defedit.

Ἐπὶ βύρρης ἐκαθίζετο. Id est, In tergore bouis defedit. Id est, supplex implorat auxilia. Natum adagium à consuetudine vernacula Scythi. Nam apud hos, si quis forte laesus esset, neque suppeteret vlciendi facultas, immolato boue carnes minutim sectas coquebat, ipse in tergore humi strato sedebat, manibus in tergum redactis. Idque maximum supplicandi genus apud illos habebatur. Accedebat quicumque vellet optulari, & carniū portione gustata, dextroque pede tergori imposito, pollicebatur pro viribus auxilio futurum. Atque hoc sedus apud Scythas sanctissimum habebatur.

Inest & formicae & serpho bilis.

Ἐνεστι καὶ ἡ μύγμηξι καὶ σέρφω χολή. Id est, Formicae inest sua bilis, & serpho sua. Nullum est animal tam pusillum, neque tam inualidum, quod laceffitum non cupiat vlci se se. Serphus minutulum animal est, non dissimile formicae.

Lucianus.

Stultus, qui patre caeso, liberis pepercit.

Νήπιος ὅς πατέρα κατέκτεινε, παῖδας κατέλειπε. Erat *infans* adus-
gio, quoties admonerimus aut non prouocandos homines, aut ita confu-
ciendos, ne in posterum reliquiae nos exerceant.

Nunc Dii beati.

Νῦν θεοὶ μάκαρες. Vox erat velut adgaudentis & adgratulantis,
quoties nocentibus supplicium meritis dignum contigisset, perinde quasi
dijs & incundum & honestum sit, ut scelerati dent poenas. Contra pro-
brosam, si viris improbis res secunde sint.

Super te haec omnia Leparge.

Αἰνὰ σοὶ τὰ δὲ πάντα λέπτουρα. Meminit Iulium heroicum dici solis-
tum in eum, cui ne post laborem quidem exhaustum datur respirare.
Transsumtu à bubus, quibus persunctis iam agricolandi labore, labor in
etiam reliquus est, ut aratrum, reliqua que instrumenta domum refe-
rant. Ea solent imponi, qui sit è duobus robustior: Taurum autem λέπτου-
ρον appellat, ob candorem pili.

Anus simia sero quidem.

Anus simia sero quidem capitur, sed tamen aliquando capitur. Vbi
versutus aliquis, qui diu eluserit, tandem dat poenas.

Boliti poenam.

Βολίτις δίκην. Dicunt, ubi quis de re friuola, nihil que plectitur.
Bolitus autem Graecis significat stercus bubulum. Porro Solon legem
tulit, que poenam minabatur etiam ijs, qui bubulum sterces furto sustu-
lissent.

Vel capra mordeat nocentem.

Diogenian.

Καὶν αἰεὶ δ' ἀνεὶ ἀνδρα πονηρόν. Id est, Mordebit vel capra nocentē.
Nam capra minime alioqui mordax est, nisi quod improbis omnia sunt
infecta.

Virum improbum vel mus mordeat.

Καὶν μὺς ἀνεὶ ἀνδρα πονηρόν. Id est, Vel mus mordeat virum
improbum. Quo significatum est, quacunquē ratione vindictam non
desse malis, sed eos aliquo pacto meritas dare poenas. Competit & in
eos, qui de re quantumvis friuola rixam mouent, se que lesos queruntur.

In me haec cudetur faba.

Terentius in Eunuchis: At enim isthaec in me cudetur faba. Hoc est,
in me malum hoc recidet, in me haec vindicabitur culpa. Translatum à
faba que cum siliquis exiit ac batuitur, ac sustibus intertunditur, ita
ut sit in areis more rusticorum.

Ob textoris erratum.

Ob textoris erratum Hypetes rapulauit, quum quod hic peccauit, in
li:us dependit.

Ælo-

Æsopicus sanguis.

Αἷσ ᾠπὸν αἶμα. Id est, Æsopicus sanguis. Delphi Æsopum quendam nihil commeritum interemerunt.

Auriculam mordicus.

Cicero.

Quum impotentem inimicitiam significamus, impatientem que vindictæ cupiditatem, dicimus: Vel auriculam illi lubens mordicus amputassem.

Qui prior læsit.

Homerus ei qui prior lacefferet, minitatur vindictam hoc versu:

Ἐπιγυγίλομαι

Ἄνδρ' ἀπειμύνοσ' ὅς τις πρὸτερον χαλεπήνη. Id est,

Denuncio

Vlturum me hominem, quisquis prior irritavit.

Sortem & vsuram perfoluere.

Diony.

Dicuntur, qui serius quidem, sed grauius puniuntur, aut qui differunt vindictam, vt per occasionem ledant grauius. Nam prorogatione crescit vsura.

Deus vlciscetur.

Quum significabimus nobis in presentia deesse facultatem depellendi, verum optare vt Superi puniant aliquando, vsus fuerit illud Homeri:

- Ἐγὼ δὲ θεὸς ἐπιβῶσσομαι εἰς ἐόντας,

Αἶνε ποδὶ Ζεὺς δ' αἶσι παλίν τε ἔργα γένεσθ.

At equidem immortales implorauero diuos,

Si fors Iupiter ipse vices aliquando reponat.

Flagitiorum turpis exitus.

Quum res perperam instituta, male cedit, conueniet illud Homeri:

Ὅν ἀρετῆ καὶ ἔργα.

Haud bene succedunt facta improba.

Male parta, male dilabuntur.

Plautus in Pænulo: Male partum male disperit. Festus Pompeius ex Neuiio citat.

Mala perditio.

Diogen.

Κακὴ προδοσις. Vbi quis pactam mercedem non accipit, quum turpem præstiterit conditionem.

Malis ter mala.

Τοῖς κακοῖς τοῖς κακοῖς. Hoc est, Dignis digna eueniunt.

Miseram messem metere.

Stobæus.

Est pro malefactis luere pœnas. Vt sementem feceris, ita metes.

Canis læuiens in lapidem.

In

In eos, qui mali sui causam imputant non ipsi auctori, sed alteri cuius
piam.

Canis peccatum suus dependit.

Τὸ κυνὸς κακὸν ὅς ἀπέπισιν. Canis malum suus dependit. Quoties
pro his, quae peccauit alius, alius dat poenas.

Zenodorus.

Fortis in alium fortiozem incidit.

Ἐὐθλὸς ἐὼν ἀλλε κρείττον ἢ ἀντίτυζαν. Dicitur solitum, ubi quum
nimium fretus suis viribus, aliquando nanciscitur, à quo vincatur.

Ne spina quidem vulnerabit bonos.

Μὴδ' ἀγανθὰ ἀμύζη τὸς ἀγαθὸς. Nemo molestus fuerit innocenti.
ti. Nam spina natura pungit quemlibet. Sed ubique tuta est innocentia,
vite que integritas.

Cornel.
Nepos.

Sui cuique mores fingunt fortunam.

E medio vulgo videtur sumta sententia. Nam plerumque videmus
mala malis euenire, digna dignis, id que vulgo dicuntur. Malus malum
reperit. Attestatur & versiculus prouerbialis.

Ἐὐθλὸν γὰρ ἀνδρὶ τ' ἐὐθλὰ καὶ διδοὶ θεός.

Viro bono fortuna suppeditat bona.

Fumantem nasum vrsi ne tentaueris.

Admonet non esse tentandos, qui possint nocere.

Martialis: Rabido nec perditus ore

Fumantem nasum vrsi tentaueris vrsi.

Vindicta tarda, sed grauis.

Vbi quis diu multa patrauit impune, tandem in extremum malum
adducitur, semel que dependit superiora flagitia, congruet illud Homer
vi: Νῦν δ' ἀθροῦ πάντ' ἀπείσος.

Nunc cuncta lues semel adglomerata.

Vitanda potentum offensae.

Qui dicit formidandas diuitum & principum offensas.

Χαλεπαὶ δ' εἰ τ' ἀνάκτων εἰσὶν ὀμοκλαί.

Sunt formidande regum offense que mine que.

Diogenian.

Aratro iacularis.

Ἀρετρῶ ἀγροτίζειν. Aratro iaculari dicuntur, qui quippiam incire
cum specte faciunt, haud prospicientes, quid sit in posterum euenturum.
Aut qui suo magno incommodo tonantur alterum ledere. Quisquis eo
nim tacto aratro petit alium, is quo morem gerat ire, semet re necessaria
priuat, cuius usus paullo post sit desideraturus. Translatum videri potest
à belli temporibus, quibus vomeres, marre & sarcula, reliqua que agri
colationis arma in Martia distinguntur arma.

Plutarchus.

Dulce pomum, quum abest custos.

Γλυκὴν δ' ἄπειρε φύλακ ἢ ἐκλεισμένον. Id est, Custos ubi
dest,

deest, dulce pomum est scilicet. Quum significamus impunitate malos ad peccandum prouocari. Aquæ furtiue dulciores sunt.

Sero molunt Deorum molæ.

Dici solitum de his, qui licet serius, tamen aliquando pœnas dant Idem. malefactorum vindici Deo.

VOTVM.

Vtinam mihi contingant ea, quæ sunt inter Corinthum & Sicyonem.

Poterit per iocum torqueri in eum, qui quod assequi non potest, id voti tamen quasi somniat. Id inde venit in adagiũ, quod vrbs utraque esset opulentissima, agri que feracissimi interiacerent.

Omne a alienum capere, & multa allium.

Quum quis obstrictus multo ære alieno, optat vt paruo dependere possit quidquid debet.

Votum munificum.

Εὐχὴ μεγάλη δώω. Vbi quis animo spes regias concipit, iam que Lucianus. voto diues est.

Alia dantur, alia negantur.

Quoties è duabus nature dotibus altera contingit, altera negata est.

Veluti si cui formæ decus adsit, desit ingenij laus. Siue quum è duobus postulat, alterum dumtaxat impetratur, quadrauerit illud Homeri:

Τὸ δ' ἔτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἔτερον δ' ἀνέτευσε.

Annuit hoc illi diuinum pater, abnuuit illud.

Canis panes somnians.

Καὶ γὰρ ἐν ὕπνῳ Πᾶσα κύνων ἀετὸς κενύει, ἰχθῦα κνήβων.

Somnia cuncta canum panes, ego somnio piscem. Sensus est vnicuique ea per somnium occurrere, que impense desiderat.

Etiam dormiens somniat.

Ὁνειροπλάει ἰσθὶ καὶ ἴππῳ. Somniat etiam dormiens. Quoties significant aliquem toto pectore rei cuiquam addictum, deditum que. Terentius:

Num ille somniat ea, que vigilans voluit?

Ne contra bouem opta.

Μὴ κατὰ βόου ἐυχῆ. Admonet adagium, non esse vitam instituendã iuxta votum animi, neque quiduis sperandum à Superis, sed vt ea dumtaxat sibi quisque promittat, que possit industria consequi. Ductum ab agricola, qui negligens adhibere bouis operam in colendis agris, optat vt citra suum laborem proueniat seges.

Adoraturi sedeant.

Καθῆσθαι πρὸς κοινῶν. Significat vota certa concipere oportere, & in his que sunt optima persenerare. Quidam arbitrãtur alii subesse sensum

Diogea.

Pythage.

sensum, quod oporteat eos, qui sacris operantur non obiter ac velut aliquid agentes, hoc facere, sed vacuos ac totos rei diuine intentos.

Non quiduis continget, quod optaris.

Qui negabit omnia contingere homini que sperarit, animo que conceperit, accommodabit illud Homeri:

- Η' τοι μ' ὄνειδος ἀμήχανος ἀκατ' ὄμυθος

Γίγνεται, ἔδ' ἐτε πάντα τελέεσται ἐνθεῶπιισι.

Friuola scilicet existunt, & inania quadam

Somnia, nec quodcumque vides, sic euenit omne.

Quaecumque in somnio videntur.

Ὅσα ἐν ὄνειρον βλέπεις. Quaecumque per somnium vides. De rebus immodicis dicitur. Nam quidquid optaris, id somniare contingit quibuslibet.

Theocritus: Ε' χὼ δ' ἐτε ὄσα ἐν ὄνειρον

Φαίνονται, πολλὰς μ' ὄεις πολλὰς ἔχιμαίεες.

Possideo quaecumque solent sub nocte videri

In somnis, vim magnam ouium, multasque capellas:

Qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.

Virgilius:

Credimus, an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?

Nam quod quisque sperat, facile credit.

Quid non fies, profectus Arbelas?

Τί ἐ γενήσῃ, ἰὼν Ἀβέλως; Quid non fies, Arbelas profectus? De eo dici solitum, qui peregre proficiscens, ingentia sibi pollicetur fretus genitricis, ad quam demigrat inscitia, barbarieque. Siquidem Arbelas Sicilie ciuitas, cuius ciues male audiebant olim ut stupidi, & quibus facile imponeretur.

Diogenian.

Semper superioris anni meliora.

Ἀεὶ τὰ πρῶσι βελτίω. Semper superioris anni res meliores. Cum presentia displicent, & anteferuntur anteacta. Horatius:

Laudator temporis acti Se puero.

VSVRA.

Citius vsura currit, quam Heraclitus.

Θῶτον ὁ τόκος ἢ Ἡ' ἑκλείω πρῶτω πρὸς χθ. Id est, Citius vsura, quam Heraclitus celerrimus, currit. Admonet adagium, abstinendam a mutua pecunia, que credatur ad vsuram. Nam opinione celerius recurere diem vsurarium. Sumtum ab Heraclito quodam celeritate currendi preter ceteros eximio atque excellenti.

Est Pylus ante Pylum.

In eos accommodabitur, quibus alia vsura ex alia nascitur, vel vbi quid alteri praefertur velut antiquius & praestantius, vel vbi aliquis iactat

iaffat se, quasi vel solus vel summus sit, cum reperiantur & alij qui possint cum eo decertare. Fuerunt enim multae huius nominis urbes.

Felix, qui nihil debet.

Εὐδαίμων ὁ μὴδὲν ὀφείλων. Id est, Felix qui nihil debet. Quid est Plutarchus? nim calamitosus, quam toties erubescere, toties perfricare faciem, fugitare, latitare, mentiri, dissimulare: nunc supplicem agere, nunc flagitare: palam appellari, vitari, notari digito: breuiter, numquam tui iuris esse? Nam haec, cum que his multa alia incommoda secum adfert, est alienum. Plutarchus scribit Persis duo fuisse peccata: primum, debere: proximum, mentiri. Nam ea iudicabant coherere, quod qui sunt oberati, sepius cogantur mentiri.

Animam debet.

Terentius.

Τὸν Ψυχρὸν ὀφείδεις. Dictum, titulo de Paupertate.

Semel rubidus, ac decies pallidus.

Ἄν' πᾶσι πρὸς ὅς, καὶ δέκατον χλωρός. Id est, Semel rubidus, & decies pallidus. Suidas admonet dictum de iis, qui mutuum accipiunt, quos necesse est crebro tum rubescere pudore, tum metu pallescere. Rubescere, dum petunt mutuum: Pallescere, dum soluendo non sunt, & metuntur ne trahantur in ius, aut in neruum.

FINIS.

AVCTORVM PRAECIPVORVM CATALOGVS, E' QVORVM MONVMENTIS COLLECTAE SVNT CHILIADES ADAGIORVM.

GRAECI PORTAE.

Homerus.
Eustathius huius interpres.
Pindarus.
Pindari interpres.
Aeschilus tragicus.
Sophocles.
Euripedes.
Aristophanes & in hunc commentarij.
Epigrammata Graeca diuersorum.
Callimachus.
Aratus.
Apollonius Argonauticorum auctor, & huius interpres.

Nicander.
Oppianus.
Lycophron, & huius interpres.
Phocylides.
Theognis.
Theocritus.
Theocriti interpres.
Hesiodus.
Menander.

HISTORICI.

Herodotus.
Thucydides.
Plutarchus de Vitis.
Dionysius Halicarnassensis.

Xen-

AVCTORVM CATALOGVS.

LATINI POETAS.

Xenophon.		Plautus.	
Pausanias.		Terentius.	
Iosephus.		Virgilius.	Horatius.
Herodianus.		Ouidius.	Catullus.
Diogenes Laërtius.		Lucanus.	Lucretius.

COSMOGRAPHI.

Strabo.	Stephanus.
Ptolemaeus.	Mela.

ORATORES.

Demosthenes, & interpret.	
Aeschines.	
Isocrates.	
Aristides.	Lysias.
Synesius.	
Alciphron.	
Aphthonius.	
Lucianus.	
Philostratus.	
Hermogenes.	
Syrianus.	

PHILOSOPHI.

Plato.	Aristoteles.
Themistius.	
Proculus.	
Ioannes Grammaticus.	
Alexander Aphrodisiensis.	
Theophrastus.	
Plutarchus de moralibus.	
Dioscorides.	
Hippocrates.	Galenus.
Aesopus.	Orus.

THEOLOGI.

Origenes.	Lactantius.
Tertullianus.	
Hieronymus.	
Ambrosius.	Basilus.
Nazanzemus.	
Chrysostomus.	
Gregorius Theologus.	

GRAMMATICI MIXTI.

Suidas.	Eudemus.
Etymologicon.	
Stephanus.	
Iulius Pollux.	
Athenæus.	
Nicolaus Stobæus.	
Zenodotus.	
Apostolius Bizantius.	
Diogenianus.	
Phurnutius.	Hesychius.

HISTORICI.

Sallustius.	Linus.
Aelius Lampridius.	
Iustinus.	
Iulius Capitolinus.	
Valerius Maximus.	
Ammianus Marcellinus.	

GRAMMATICI:

Nonius Marcellus.	
Festus Pompeius.	
Marcus Varro.	
Diomedes.	
Donatus.	Seruius.
Porphyrio.	Acron.

ORATORES.

M. Cato.	
M. Tullius Cicero.	
Quintilianus.	
Seneca.	
Plinius Cæcilius.	
Asconius Pedianus.	

MIXTI.

Plinius aunculus.	
Aulus Gellius.	
Macrobius.	
Petronius Arbiter.	
Angelus Politianus.	
Hermolaus Barbarus.	

PHILOSOPHI.

Pandecta Iuris.	
M. Varro.	
M. Cato.	
Columella.	
Vitruuius.	
Vegetius.	

FINIS.

INDEX LOCORVM HVIVS OPERIS
 SECYNDVM SERIEM LITTERARVM, QVO FACILIYS
 LECTOR ID QVOD QVAERIT, INVENIAT.

A Berrandi	7	Coniectura	84	Fortitudo	167
Ab initio ad Consilium			87	Fortuna commutatio	168
finem	7	Contentus & vilitatis	ibid.	Fortunata stultitia	171
Absurda, In Contagio morum			100	Fraus ab amico	172
decora, Prae Contra			101	Frustrata spes	ibid.
postera	10	Contrarium philautiae	ibid.	Frustrata spes	174
Accessio pusilla, aut nimia	22	Correctio dicti	102	Fuerunt, non sunt	177
Ad rem pertinentia	22	Crudelitas	ibid.	Fucus	178
Adulatio	23	Cum auxilio, citra auxiliu	74	G Arrulitas	178
Aequanimitas	26	Curiositas	103	Gratitudo	181
Aequalitas	27	D Ammandi	104	Aereditate	183
Alia alijs placent	27	Decretum	106	H Honos indigno habitus ib.	
Alibi diminutum, alibi red-		Degenerantium in peius	ibid.	Hospitalitas & contra	184
tum	28	Deprecatus & abominatus	107	I Gnauia & inscitia	ibid.
Aliena a re	29	Derisio	109	Ignoratio	187
Aliena curantis	31	Difficultatis	110	Impossibilia	188
Alijs sapere	32	Diffidentia	112	Illecebra mali	191
Alieno periculo	33	Differentia	114	Imperitia	192
Amicitia	33	Dignitatis	115	Imposturae	ibid.
Amor	39	Diligentia	119	Improbi	193
Anceps & dubius	41	Discordia	123	Impudentia	197
Aperite & crasse	45	Discriminis	ibid.	Impudicitia	198
Approbandi	45	Dissimilitudinis & incogruen-		Inanis metus	ibid.
Arrogantia, iactantia que	47	tia	129	Inanis opera	199
Aperitas, morositas	52	Diuitie	133	Inaequalis pensatio	212
Affiduitas	54	Diuitum prerogativa	137	Incertus euentus	213
Attentio, & e contra	56	Diuturnum	138	Incitare	214
Audacia	57	Docilitas	ibid.	Inconstantia, Perfidia, Versu-	
Auxilium infirmum	59	Domu viuere	139	tia	215
B eneficium corruptum	59	E Labendi	ibid.	Inculpatus	223
Bibacitas	60	Excellentia, inaequalitas	140	In delicijs	224
Bona fortune, copie, felicitatis		Execranda	147	In deprehensos	224
aut omnis	61	Ex eisentu indicium	149	Indiligentia	226
Breviloquentia	68	Exitum honestum	ibid.	Industria	228
Accutientia	69	Exitum	150	Insacundia	230
Calumniia	71	Experientia seu periculi	ibid.	Infortunij suae exitij	231
Carpentis seipsum	73	Ex sese	152	Ingenij malitia & institutio	
Causa indefensa	ibid.	F Acundia	153	239	
Cedendum multitudini	ibid.	Fames	154	Ingratitudo	240
Citra Laborem	78	Festinationis	155	Ingrata ob vetustatem	242
Clamosus	78	Festinatio praepropera	159	Intium laudatum	243
Commodo magno emtum	90	Femina	163	Iniustitia	244
Commodum vituer.	ibid.	Fides & gravitas	180	Insalubritas	ibid.
Conatus	80	Focus	164	Insidia	245
Concordia	82	Forma, deformitas	165	Instans	246

In stupidos	ibid. Non solus ille	336	Rixosus	ibid.
Intemperantia, Libido	254	Notus 337	Novitas	338
Intempestiva & inepta	260	Nugalia	ibid. Scurrilitas	408
Internecio	262	Nunquam	339	Secunde experientia
Invidia, Aemulatio	263	Nupera	ibid. Securitati & tutæ rei	ibid.
Ira	265	Nusquam	ibid. Semper	413
Iteratio citra tadium	266	Nuntius letus	340	Seniù pramaturum, aut mori
Iteratus error	ibid.	Obliuio	ibid. Sera penitentia	414
Iudicandi rectè, secus	267	Obscuritas	342	Serum remedium, aut temp-
Iustitia 270	ibid. Obsequiantus	ibid. Obsequiantus	343	stium
Lacescentia	273	Obtrectatio, Maledic.	ibid. Seruire tempori	ibid.
Laritia, Tristitia	275	Occasio	346	Seruitus
Languor, Vehementia	278	Otiom 347	348	Similitudinis & congruentia
Lauitiae	ibid. Occupato, otium	350	469	
Libenter	281	Odium	ibid. Simulatio, dissimulatio	477
Liberalitas	ibid. Ominandi	353	Solitudo 478	Sollicitudo 483
Libertas, Veritas	283	Omnia	ibid. Somnolentia	484
Longauias	287	Originis	354	Sordes & parsimonia
Lucrum ex scelere	290	Parasiti	355	Spes peritæ
Luxus & molities	ibid. Paupertas	356	Subiti exitum	438
Magna promissa	295	Pensatio beneficij	361	Subiti interuentus
Magnimomenti	297	Perficiendi sine absoluendi	363	Sumtuosa
Maledicentia	298	Perfidia	367	Surditas
Mali retaliatio	ibid. Perplexus	368	Taciturnitas laudata	ibid.
Malum conduplicatum	299	Perficacitas	370	Taciturnitas illaudata
Malum vertens bene	301	Perficutas	371	441
Malum assuetum	ibid. Perinacia	372	Tadium ex iteratione	443
Malum accersitum	302	Philantia	373	Tarditatis & cunctationis
Malum male vitatum	310	Potentis	377	Temeritas
Malum inmedicabile	311	Prælongi	ibid. Tenacitas	450
Malus vicinus	ibid. Præter spem bonum aut	ma-	Temperantia	452
Manfuetudo	ibid. lum	378	Tempestiua	ibid.
Memoria	312	Probrum, Gloria	380	Timiditas
Metus ex conscientia	313	Procliuitas	382	Tolerantia
Metus pæna	ibid. Proficientium in melius	385	Toruitas	458
Minantiu	315	Profusio	386	Totum ut nihil reliqui
Mira noua	316	Proprij commodi studium	388	Tumultus
Mixta	317	Proximis utendum	391	Vanitas
Modestia, modus que	318	Prudentia	392	Veneficia
Modesti, intolerabiles	321	Prudentia senilis	394	Vices officij
Multis	323	Prudentia cõiuncta viribus	395	Victoria utriusque tristis
Munerum corruptela	324	Pudicitia	396	Vincere & vinci
Munus non minus	326	Pudor	ibid. Vinculum insolubile	464
Munus aptum et ineptum	327	Puniri pro alio	397	Vis iniusta
Munus boni cõsulendum	329	Rapacitas, Auaritia	ibid. Vita hominis misera &	breuis
Mutanda sententia	ibid. Raritas	403	468	
Mutatus instituti	330	Refugium	ibid. Ultio malefacti	469
Necessitas	332	Repellentis	404	Votum
Nobilitas, obscuritas	335	Rigor	ibid. Risus	405
			Vsura	478

INDEX PROVERBIORVM SECVN-
DVM SERIEM LITTERARVM.

A basinis ad Acetum habet in pectore	393	contra mensuram offam co-
bones 385	Acanthia cicada	442
Ab asino de-	Achilles	58
lapsus 186	Achilleum argumentum	58
Ab asino la-	Agyptus	405
nā 189.199	A colo non sico	172
Abdera pulcra	Teiorum colo-	109
na	Alitū agere 208. Alitū est	109
Abderitica mens	403	Adactum iusiurandum
Ab equis ad asinos	254	Adamantinus
Ab Ereobut ad duct gen	106	Ad amantius
Abhorrentis ac detestatis	373	Ad amantius tenerē
108	Ad ambas vsque aures	40
Abiendum procul	105	Ad amantius applica lapidē nō
Abicat hasta Rhypisāsus	455	ad lapidem amantium
Abit & taurus in siluam	37	Ad aquam malus
Ab incipi egressa est iniquitas		Ad aras
Ab incunabulis	9	(355
Ab ipsa messe	438	Ad asylum confugere
Ab ipso lare	7	Ad calcem peruenire
Abi septem vndis	118	Ad consilium ne acceperis an-
Abominandus scarabeus	96	te quem voceris
Ab omnia bona disce	101	Ad coruos
Ab ovo vsque ad mala	9	Ad cribrium dicta
Aironu vita	293	Ad Cynofarges
Abique baculo ne ingreditur		Ad bonam frugem
314		Ad coronidem vsque
Ab uno digrammate	424	A Deo sili
Abis clamor in colloquio aut		Ad Dcorū aures peruenit
lusu	79	Aldore manum
Abstinentia vis à regibus	467	Ad dignitū crepitum
Ab trāsenna cibū petere	245	A dū q̄p̄ter
Ab unguib. incipere. 32 et	261	Ad ephēbum properare
Abydena illatio	79	Aderit Temestius genius
Abydus, Abydenus	72	Ad felicē instillere parietē
A celo vsque ad terram	10	Ad fractam canis
Acanthula vincit cornix	140	Ad finem ubi perueneris, ne ve
A carnici equi	145	his reuertit
A capite arcessere	8	Ad Græcas Kalendas
A capite vsque ad calcem	7	Ad Herculis columnas
A carcere 8	8	Adhortantis ad gloriam
A carceribus	8	Adhuc aliquis Deus nos respi-
Accepta candela	16	cit
Accersitum malum	305	Adhuc celum voluitur
Accipit & glebam erro	281	Ad incitas
Accipere	427	Ad id quod erat opus
Accesi & Heliconi opera	146	Adiuuantis se futurum
Accesit medicatus est	107.311	quid
Accesit lima	447	Ad libellam debere
Aceto perfundero	393	Ad mensuram aquam bibunt
		Ad mensuram offam co-
		medentes 20
		Admeti nenia 275
		Adminicula vite 136
		Admirabiles in nescendis ma-
		chinis Aegyptij 220
		Admoto capite 350
		Adonidis hortī 257
		Adoraturi fideant 477
		Ad Dorio ad Phrygium 331
		Ad pedem 328
		Ad pedes ad caput 137
		Ad phasim vsque nauigauit
		Ad pila ubi ventū 273 (365
		Ad pileum vocare 297
		Ad porcellum da mihi mutua
		tres drachmas 110
		Ad pristina presepia 170
		Adrasti Nemesis, Rhamnusia
		Nemesis 472
		Ad restim funiculum 445
		Ad restim res redyt 110
		Ad saga ire 466
		Ad Scolō nec proficisceris ipse,
		nec alterū comitaberis 127
		Ad sint Dij beati 353
		Ad suum quenque questum,
		equum est esse callidū 389
		Aduersus solē ne loquitor 151
		Aduersus solē ne meito 397
		Ad vinum disertū 181
		Ad vinum rescare 404
		Aduitermus 194
		Ad umbilicum ducere 364
		Ad unguem 119
		Acacidine mma 315
		Aedibus in nostris que praua
		aut recta geruntur 23
		Aegre quidem, sed firmus ta-
		Agere, sed tamen cōringit 111
		Aegrotō dū anima est, spes est
		Aegypti nuptie 238 (437
		Aegyptius laterifer 322
		Aegypicus graculus 430

<i>Aesopicus sanguis</i>	473	<i>Alga villosa</i>	98	<i>Alter Hercules</i>	397
<i>Aestate penulium deteris</i>	159	<i>Alia committenda, alia exal-</i>		<i>Alter Ianus</i>	392
260		<i>da</i>	420	<i>Alterum pedem in cymba</i>	314
<i>Aetate prudentiores reddimur</i>		<i>Alia datur, alia negatur</i>	477	<i>rontis habere</i>	288
394		<i>Alia Lacon, alia a sonis</i>		<i>illius A homine salutare</i>	226
<i>Aethiopem dealbas</i>	200	<i>portat</i>	429	<i>A lupi venatus</i>	206
<i>Aethiopē ex vultu iudico</i>	84	<i>Aliam etate alia decent</i>	453	<i>Alybatū hospitis munera</i>	297
<i>Aethiopem lauas</i>	200	<i>Alia Menecles, alia Porcellus</i>		<i>Amantium ira</i>	33
<i>Aethiops non albescit.</i>	239	<i>loquitur</i>	29	<i>Amā tanquam osurus, oden</i>	33
<i>Aetna, Athon.</i>	323	<i>Aliam quercum excute</i>	404	<i>tanquam amaturus</i>	294
<i>Aetnaeus scarabeus</i>	96	<i>Alia res sceptrum alia plectrū</i>		<i>Amazonum cantilena</i>	449
<i>Aequa concertatio</i>	27	132		<i>Amēa Azesium reperit</i>	449
<i>Aequalem tibi uxorem que-</i>		<i>Alia vita, alia dieta</i>	168	<i>Ambabus manibus haurire</i>	194
<i>re</i>	420	<i>Alia voce psittacus, alia cotur</i>	282		146
<i>Aequales calculi</i>	105	<i>nix loquitur</i>	131	<i>Ambrosia alendus</i>	186
<i>Aequalis aequalem delectat</i>		<i>Aliena iacu</i>	174	<i>Amicus longus</i>	378
419		<i>Alienam metis messem</i>	33	<i>Amicitia aequalitas, amicus al-</i>	36
<i>Aequalitas haud parit bellum</i>		<i>Alienis uti soles</i>	158	<i>ter ipse</i>	39
272		<i>Alieno auxilio potentes</i>	75	<i>Amicitias immortales esse o-</i>	39
<i>A fronte ducere</i>	8	<i>Alieno ferox presidio</i>	75	<i>portet</i>	39
<i>A fronte ducis</i>	280	<i>Alienum arare fundum</i>	206	<i>Amicitia stabilitam, felicitas</i>	39
<i>A fronte atque à tergo</i>	10	<i>Ally sementem faciens, ally me-</i>		<i>temperantium</i>	39
<i>A fronte præcipitium, à tergo</i>		<i>tent</i>	80	<i>Amicos tragoedus emulatus</i>	373
<i>lupa</i>	125	<i>Ally lingua, ally dentes</i>	138		37
<i>A fronte simul & occipitio</i>	0	<i>Ally proficiens non sibi</i>	32	<i>Annorum est admonere mu-</i>	34
<i>culatus</i>	392	<i>Alinea incipere</i>	9	<i>intum</i>	36
<i>A furys ormondus.</i>	165	<i>Alio relinquente fluctu, alius</i>	236	<i>Annorum omnia comitia</i>	36
<i>Agamemnon putes</i>	316	<i>excipit</i>		<i>Amicus amice</i>	39
<i>Agamemnonis hostia</i>	53	<i>Altorum mediis, ipse iudicari-</i>	20	<i>Amicus certus in re incerta</i>	39
<i>Agas agellum</i>	317	<i>bis scates</i>	372	<i>Amicus magis necessarius qui-</i>	36
<i>Agathemca cantio</i>	257	<i>Alis tragoedus prouocat</i>	372	<i>ignis & aqua</i>	342
<i>Αγασθηγητης ἰδαίης ἑστία</i>	467	<i>Aliquid mali propter vicinum</i>		<i>Amplexio</i>	397
<i>Agninis labiibus alligare ca-</i>		<i>malum</i>	311	<i>Amphidromium agni</i>	208
<i>nem</i>	13	<i>Aliter catuli longe olent, aliter</i>		<i>Amphidromium confessus</i>	162
<i>Αγασθηγητης ἰδαίης ἑστία</i>	323	<i>suus</i>	130	<i>Amphidromium agni</i>	298
<i>Atiacis risus</i>	405	<i>Aliud cura</i>	411	<i>Amphidromium agni</i>	38
<i>Aianua aberrare</i>	7	<i>Aliud genus remi</i>	338	<i>Amphidromium agni</i>	443
<i>Αἰανωπιζου</i>	222	<i>Aliud noctua sonat, aliud cor-</i>		<i>Amphidromium agni</i>	394
<i>Alabada fortunatissima</i>	146	<i>nix.</i>	130	<i>Amphidromium agni</i>	188
<i>Alas addere</i>	214	<i>Aliud stans aliud sedens</i>	217	<i>Amphidromium agni</i>	308
<i>A lasso rixa queritur</i>	54	<i>Alius aly in rebus praestator</i>		<i>Amphidromium agni</i>	242
<i>Alba amusa</i>	269	429		<i>Amphidromium agni</i>	81
<i>Alba anis</i>	403	<i>Allium in retibus</i>	172	<i>Amphidromium agni</i>	44
<i>Alba gallinae filius</i>	61	<i>Αλλυσιεταροι</i>	259, 356	<i>Amphidromium agni</i>	44
<i>Albo reti, aliena captant bona</i>		<i>Alpha penulatorum</i>	146	<i>Amphidromium agni</i>	75
71		<i>Altera mansert aquam, al-</i>		<i>Amphidromium agni</i>	451
<i>Album calculum addere</i>	45	<i>tera ignem</i>	219, 368	<i>Amphidromium agni</i>	389
<i>Album panem tibi pinto</i>	296	<i>Altera manu fert lapidem, al-</i>		<i>Amphidromium agni</i>	389
<i>Albus an ater sis, nescio</i>	188	<i>tera panē ostentat</i>	368, 147	<i>Amphidromium agni</i>	389
<i>Alcinoi mensa</i>	293	<i>Altera nauigatio</i>	391	<i>Amphidromium agni</i>	389
<i>Ale luporū catulor</i>	240, 306	<i>Altera scabit, altera ferit</i>	367	<i>Amphidromium agni</i>	389

PROVERBIORVM.

Anxiosum & latum	353	Anus velut equus profundam	Arcades imitantes	253	
Angularium deliramenta	462	habebis fossam	185	Arcadium me postulas	309
Anima & vita	280	Aperta musarum ianua	138	Arcadicum germen	253
Animum debet	389-479	Aperte simpliciter que loqui		Arcem ex cloaca facere	47
Anino aegrotanti medicus est	284			Archilochia edicta	346
oratio	37	Apertis tibijs	79	Archilochi melos	13
Animus est in corijs	432	Aperto pectore	284	Archilochi patria	345
Animus habitat in auribus		Aphya ad ignem	157	Archilochum teris	345
275		Aphyarum honos	419	Archimedes non posset melius	
Animus heptaboëus	57	Apio mollior, aut mittor	312	describere	372
Animus in pedes decidit	458	Apio opus est	123	Architæ crepitaculum	178
Animus presens	57	Απὸ ἰσχυροτέρου	136	Arcus tensus rumpitur	321
Anno magno Platonis	339	Apologus Alcinoi	462	Arctum anulū ne gestato	275
Annosam arborem transfusa		Α ποσπός	148	432	
tare	262	Apta prouincia	328	A remo ad tribunal	170
Amosa vulpes haud capitur		A puro pura defluit aqua	223	Arena cedere	465
laqueo.	344	Apud simum odorum vaporē		Arena mandas semina	201
Anno senior fio	323	spargis	209	Arenam metiris	201
Annus cibanus	316	Apud mensam verecundari ne		Areopagita	277-459
Annus est	448	minem decet	396	Areopagita taciturnior	441
Annus producit nō ager	138	Apud nouercam queri	204	Argentangiam patitur	324
Ansam querere	346	Aqua & terra reddamini		Argenteus hastis pugnare	325
Ante barbam doces senes	21	232		Argenteus puteus	61
Ante lentem augere ollā	159	Aquam bibens, nihil boni pa-		Argenti fontes	374
Ante victoriam encomium ca-		ries	359	Argentum accepi, imperium	
nis	159	Aquam è pumice postulas	200	vendidi	417
Antehac putabam te habere		Aquam igni miscere	18	Argi collis	238
cornua	93	Aquam in mortario turdere		Argiua calumnia	72
Ante pedes	246	208		Argiua fures	401
Ante tubam trepidas	455	Aqua superfluit	57	Argiuos vides	275
Anthericum metere	205	Aquila senecta, corydi iuuen-		Aries cornibus lasciuens	258
Antiope luctus	238	ta	141	Aries nutritionis mercedem	
Antiquiora diphthera loqueris		Aquilam noctuæ cōparas	140	persoluit	241
242		Aquilam cornix prouocat	88	Arietem emittit	273
Αντιπρωτέρω	182	Aquila in nubibus	144	Arietis ministerium	242
Antiquior Codro	118	Aquilam testudo vincit	189	Ariolari	296
Antiquior quam chaos & Sa-		Aquilam volare doces	200	Arrepta candela, candelabris	
turmia tempora	243	Aquila non capit muscas	88	querere	188
Antiquus debetur veneratio		Aqua thripas aspiciens	88	Arripere negotij curam	112
145		A quinque scopulis desilire in		Arripienda que offeruntur	329
Antronius asinus	252	fluctus	110	Arrogantia non ferenda	47
Anulus aureus in naribus suis		Arabicus tibicen	178-319	Aristophanis & Cleanthis lu-	
17		Aranearum telas texere	203	cerna	120
Anus bacchatur	261	Araneas eijcere	357	Artem queuis alit terra	230
Anus cōthonissat	20	Arare litus	203	Arx	409
Anus Eriphus	20	Arator nisi incuruus, prauuri-		A sacris abstimende manus	
Anus hircissans	261	cattor	121	272	
Anus saltat	20	Aratro iacularis	476	Ascisce ad extremum scienti-	
Anus sonia sero quidem	474	Arbore decicta, quibus ligna		am	125
Anus subsultans multum exci-		colligit	138	A sexaginta viris venio	408
tat pulueru	394	Archidamicū bellū	238-351	Asini cauda.	190
				Hh 3	Asini

<i>Asini caput ne laues nitro</i>	200	<i>Attica bellaria</i>	279	<i>Aut manenti vincendum, aut moriendum</i>	167
<i>Asini mandibula</i>	292	<i>Attica fides</i>	161	<i>Aut minus animi, aut plus potentie</i>	375
<i>Asini mortes</i>	462	<i>Attici Eleusinia</i>	348	<i>Aut mortuus est: aut docet istum</i>	43
<i>Asinus ad tibiam</i>	130	<i>Atticus advena</i>	466	<i>Aut teras</i>	43
<i>Asinus apud Cumanos</i>	426	<i>Atticus aspectus</i>	198	<i>Aut oportet tragædiâ agere omnes aut insanire</i>	43
<i>Asinus asino, & sus sui pulcer</i>	28	<i>Atticus in portum</i>	51	<i>Aut piscem olet, aut florem</i>	61
<i>Asinus asino pulcerrimus</i>	425	<i>Attica musa</i>	153		
<i>Asinus avis</i>	11	<i>Atticus moriens porrigit manum</i>	401		
<i>Asinus balneatoris</i>	210	<i>Atticus testis</i>	161		
<i>Asinus complurur</i>	88	<i>Attolere supercilium</i>	47	<i>Aut Plato philoissat, aut Philo platonissat</i>	43
<i>Asinus esuriens fustem negligit</i>	89	<i>Auarius nisi cum moritur, nihil recte facit</i>	452	<i>Aut quinque libe, aut tres: aut ne quattuor</i>	43
<i>Asinus in paleas</i>	61	<i>Audi Chelidonem</i>	453	<i>Aut regem aut fatuum nasci oportet</i>	248
<i>Asinus in pelle leonis</i>	184	<i>Audi quæ ex animo dicuntur</i>	286	<i>Aut terra aut mari</i>	82
<i>Asinus inter apes</i>	232	<i>Audicus non audit</i>	428	<i>Aut ter sex, aut tres tessere</i>	151
<i>Asinus inter simias</i>	231	<i>Aues quevis</i>	210		
<i>Asinus in unguento</i>	131	<i>Avis ex ambus</i>	336		
<i>Asinus portans mysteria</i>	131	<i>Aufer Mothonem à remo</i>	132		
<i>Asinus stramenta mauult quâ aturam</i>	249	<i>A vicinis exemplum habent</i>	382		
<i>Asinos non curo</i>	95	<i>Augie stabulû repurgare</i>	191		
<i>Asinum in rupes protrudere</i>	253	<i>Augustum & latum</i>	396		
<i>Asinum sub feno currere doces</i>	204	<i>Aulæus sit qui citharædus esse non possit</i>	391		
<i>Asinum tondes</i>	199	<i>Aureæ compedes</i>	41		
<i>Aspendius citharædus</i>	388	<i>Aurcum vellere</i>	313		
<i>Aspera vnta sed salubris</i>	173	<i>Aureos polliceri montes</i>	295		
<i>Aspersisti aquam</i>	199	<i>Aureus in Olympia stato</i>	295		
<i>Aspis à vipera</i>	421	<i>Auribus lupum teneo</i>	368		
<i>Asporos & asparos</i>	351	<i>Auribus arreclis</i>	56		
<i>Assuerantius dicere</i>	284	<i>Aurificem te futurum credebas</i>	175		
<i>Assidua stilla saxum excauat</i>	54	<i>Auricula infirma mollior</i>	312		
<i>Assutior coccyce</i>	390	<i>Auriculam mordicus</i>	475		
<i>A subeunte portum nauis</i>	157	<i>Auris Bataua</i>	254		
<i>A tenepis unguiculis</i>	9	<i>Auro loquète, nihil pollet quæuis oratio</i>	50		
<i>Athenienisum inconsulata temeritas</i>	171	<i>Aurum Colophonium</i>	224		
<i>A Zepher</i>	92	<i>Aurum habet Tolosanum</i>	233		
<i>A Zepherios</i>	181	<i>Aurum igni probatum</i>	224		
<i>Athos celas latera Lemniæ bois</i>	323	<i>Aurum subaratum</i>	430		
<i>Atlas celum</i>	304	<i>Ausculta & perpendo</i>	56		
<i>Atqui non est apud aram consultandum</i>	416	<i>Austrum percussit</i>	204		
<i>Atres oculi</i>	276	<i>Aut abi aut exuere</i>	417		
<i>Attagen</i>	94	<i>Aut bibit aut abeat</i>	417		
<i>Attagæne nouilunium</i>	136	<i>Aut cucurbita florem aut cucurbitam</i>	43		
		<i>Aut ipse fuisti, aut tui similis</i>	420		

PROVERBIORVM.

Bello parata	387	tro accedunt	419	Postquam	245
Bellum Cononi cure fuerit		Boni pastoris est, tondere pec-		Adere in cursu	175
31		cus non deglubere	399	Cadmea victoria	233
Bellum canere	365	Boni auius	62	Cacior Leberide	76
Bellum haud quaquam lacry-		Boni viri lacrymabiles	103	Caca speculatio	70
mosum	301	Bonorum aceruus	64	Cacui caco dux	70
Bellum omnium pater	123	Bonorum glori	65	Cacui prescriptio	71
Benefactum pensare delicta		Bonorum mare	64	Caca dies, & occulta dies	113
363		Bonorum myrmecia	64	Cacui & claudius non intrabit	118
Bene loculus bene sermone	135	Bonum est duabus niti anco-		templum	254
Bene natus turpe est male		vis	409	Cacui auribus	426
uere	107	Bonus cantor, bonus cupedia-		Cacum infomnium	51
Bene plaustrum perculit	382	rius	424	Cacui hasta	298
Bene sit	353	Bonus Dux bonus reddit com	137	mus crura sagittis	383
Benevolus trucidator	430	tem	203	Calcar addere currenti	98
Benignior pellace vulpe	25	Bos ad ceroma	66	Calabri hospitii xenia	79
pyralen	195	Bos ad prescipe	307	Calicum remiges	61
Bestia bestiam nouit	124	Bos aduersus seipsum puluerem		Calidam ueruti partem	308
425		monet	138	Calidum mendacium	462
Bibe elleborum	251	Bos alienus subinde foras pro-		Calidum prandii comedisti	305
Bipedum nequissimus	194	speclat	435	Caliga Maximus	19
Bibere mandragoras	342	Bos apud aceruum	94	Caligare in sole	105
Bu ac ter quod pulcrum est		Bos Cyprius	324	Calculo mordere	330
266		Bos Ilomolottorum	117	Calculum reducere	132
Bu dat qui cito dat	282	Bos in lingua	183	Caluus comatus	126
Bu interimitur, qui suis armis		Bos in ciuitate	293	Caluus cu sis, ne obuersa fronte	386
perit	305	Bos in stabulo		Callie defluunt penne	445
Bu pueri senes	254	Bos lassus fortius figit pedem	247	Callipyrius plures	448
Bu septem plagis polypus con-		Bos lassus fortius figit pedem	191	Calliphanes	51
tulus	55	472	329	Calliphanes	165
Bithus contra Bacchium	424	Bos marinus	361	Callium ducere	301
Bocchyrus	271	Bos porrecto ultra Taygetum		Callium uelut	199
Bacon malus piscis	108	capite		Callium uires perdidit	305
Baotica enigmata	312	Bos sub iugum	66	Callium uires perdidit	21
Baotica auris	249	Botrus oppositus botro, matu-		Callium uires perdidit	305
Baotica cantilena	249	rescit		Callium uires perdidit	21
Baotica sus	249	Bouem in faucibus portat		Callium uires perdidit	305
Baotium ingenium	249	324		Callium uires perdidit	21
Baotiu uaticinare	309	Bone mensis tempus expectan-		Callium uires perdidit	305
Boliti panam	72-474	tes	66	Callium uires perdidit	21
Bolus ereptus e faucibus	174	Bone uenari leporem	18	Callium uires perdidit	305
Βουλοχ'c	195	Brasidas quidem uir bonus sed		Callium uires perdidit	305
Bona est ossa post panem	391	Lacedaemo multos habet pra-		Callium uires perdidit	305
Bona nemini hora est	171	stantiores	336	Callium uires perdidit	305
Bona Porfene	283-400	Bubo canit lusciniæ	142	Callium uires perdidit	305
Bona spes ostensa	65	Budoro more	103	Callium uires perdidit	305
Bona terre	64	Bulbos querit	211	Callium uires perdidit	305
Bona fortune	65	Bullata nuge	51	Callium uires perdidit	305
Bone leges ex malis moribus		Bunus index est	447	Callium uires perdidit	305
procreantur	354	Buthus obambulat	402	Callium uires perdidit	305
Boni ad bonorum conuiuio ul-		Byzem libertas	283	Callium uires perdidit	305

Canens vitæ palmum	437	Captantes captivum	303	Cereri sacrificant	413
Canere ad myrtum	230	Caput	9	Cerite cera dignus	381
Canere de Telamone	276	Caput artis est, docere quod fa-		Certamen non accipit excusa-	
Canes venatici	104	cias	17	tiones	129
Canes timidi vehementius la-		Caput scabere	120	Certissima paupertas	361
trant	199	Caput sine lingua	441	Certo certius	286
Cane Tellenis cantilenam	181	Caput vacuum cerebro	247	Certum prospicio	86
Canina facundia	406	Carbone notare	45.104	Ceruus canes trahit	18
Caninum prandium	435	Carcini poemata	342	Cerwinus vir	456
Canis das paleas, asino ossa	21	Carica musa	95	Cescon habitas	467
Canis	212	Carica victima	436	Cestreuus ieiunat	154
Canis ad cibum	245	Caricum sepulcrum	388	Cestum habent Venerii	40
Canis circum intestina	299	Caricus hircus	97	Chalcenterus	458
Canis digna sede	115	Καρχαεστρε	60	Chalcidissare	257
Canis in praesepe	133	Carpathius leporem	307	Chamaeleontem mutabilior	217
Canis in vincula	232	Carpet citius aliquis quam		imi Charadryon imitans	429
Canis festinans, cacos parit ca-		tabitur	345	Charetis pollicitationes	296
tulos	159	Cassa glande	92	Charontis ianua	233
Canis mendico auxilians	172	Casus cascam ducit	422	Charybdis, barathrum	399
Canis panes somnians	477	Cassioticus nodus	223	Chanici ne infideus	410
Canis peccatum	397	Καταξίσιον ὄσση	356	Chimera	211
Canis peccatum suum dependit		Catastrophe fabula	170	Chius ad Coum	423
476		Catula dominas imitates	421	Chius dominum emit	303
Canis podicem vispicere	342	Cauam Arabiam ferere	203	Chius	72
Canis reuersus ad vomitum	267	Cauda blandiri	25	Chironium vulnus	311
Canis saeuens in lapidem	475	Cauda equina pilos paullatim		Chorda vice	76
Canis tanquam Delum nauis-		vellere	447	Chorea Ionice	292
gans	411	Cauda tenes anguillam	204	Χηρος τι εἰ κηρος	31
Canis vindictam	469	Cauda de vulpe testatur	84	Χρωστροπὸρῶπου	338
Canis viuens è magdalia	98	Cause thoracem	127	Χρησάλως	25
Cantilenam eandem canis	444	Cawius amor	39	Cibum in matellam ne inmit-	
Cantharo astutior	223	Caute loquacior	179	tas	131
Cantherius in porta	140	Cautus enim metuit	314	Cicada cicada cara, formica	
Cantherium in fossa	19.101	Cedendum multitudini	73	formica	420
Capere ciuitatem	112	Cecidit & Buphonorum	95	Cicada vocalior	179
Capere crines	346	Celerius elephantum pariunt	447	Cicada apem comparat	140
Capere prouinciam	112	Celerius quam Butes	155	Cicadam ala corripuit	308
Capillus trahere	466	Celsum in ferro	144	Cicadis pleni	49
Capite gestare	41	Censoria virgula	404	Cicernus Bacchus	95
Καυτὸς	296	Censaurice	466	Ciceris emtor	68
Capra contra sese cornua	307	Centones	318	Cilicij imperatores	172
Capra ad festum	453	Centro & spatio circumscripta		Cilix haud facile verum dicit	
Capra gladium	305	358	460		
Capra nondum peperit, hædus		Centum plaustri trabes	111	Cillicion bona	297
autem ludit in telis	17	Cepas edere aut olfacere	276	Cimmerie tenebra	70
Capram caelestem orientem cõ-		Cera tractabilior	312	Cinyra opes	134
spexerunt	65	Ceram auribus obdis	57	Cinclus	357
Capram portare non possunt, Cercopissare		& impositi bouem	189	Cercopium certus	332
Caprarius in aestu	258	Cercyrea scutca	317	Circumundere comam	364
Capra Syria	60	Καρκοσβόλος	54	Cissamis Couis	193
					471
					Citha-

Cithara incit ad bellum	214	Colossi magnitudine	377	Contra there vela	318
Citis quadrigris, Iouis quadrigris		Colubrum in sinu fouere	305	Conuicia non conuicia	437
255		Columnen familia	75.117	Copia cornu	65. 318
Citius elephantem sub ala ce-		Columnas rumpere	80	Cornea fibra	52
les	189	Cominus atque cminus	273	Cora ne edito	275.432
Cuius in natu cadens à ligno		Commune naufragium	239	Cornicari	178
exciderit	189	Communi Mercurius	283	Cornicibus viuacior	287
Cuius Telegora donarim	137	Commovere sacra	82	Cornicum oculos configere	316
Cuius quam asparagi coquun-		Compendiaria res improbitas		Cornu scorpionum	308
tur	155	197		Cornutam bestiam petis	308
Cuius quam formica papauer		Complura masculi canis cubi-		Coruacum auxilium	59
170		lia	259	Corinthiari	256
Cuius usura currit, quam He-		Complurium thriorum ego stre		Corinthys non indignatur illu	
rachus	478	pitum audui	315	457	
Citra arationem citra que se-		Compressus manibus	228	Corinthus & colabus surgit, &	
mentem	78	Concha dignus	88	uallibus deprimitur	53
Citra puluerem	78	Concha legere	210.247	Corpore effigere	129
Citra vinum temulentia	181	Conciliant homines mala	38	Corpus sine pectore	252
Cuius ates ludimus	390	Concordia	82	Coronam quidem gestans, cete-	
Clauam extorquere Herculi		Concordia fulciuntur opes etiã		rum siti perditus	296
111		exiguæ	82	Correctio dicti	102
Claudiana tonitrua	78	Concupuit affem farinã	174	Corrigentis quod dictum est ab	
Claudi more tenere pilam	185	Congregare cum leombus vul-		alio	102
Claudius optime viru agit	28	pes	132	Corrumpunt bonos mores collo-	
Clamosior lauro ardente	78	Confringere tessaram	112	quia praua	101
Clauis findere ligna, & securi		Conne calculus	97	Corrupta iudicia	326
fores aperire	21	Connuere	428	Corui lusciny honoratiore	
Clauum clauo pellere	423	Conscientia mille testes	313	145	
Clematis Aegypcia	378	Confessus in ludo talario	26	Coruum delusit hiantem	174
Cleocritus	258	Consilijs simul & facto valens		Coruus albus	403
Cleomenes cubile superat	361	395		Coruus aquat	448
in arripit	258	Consilium in melius commutat		Coruus serpentem	305
Climacides	26	dum	330	Coruorum	249
Clisthenem video	258	Consilendum & consilijs paren-		Corycaeus auscultauit	104
in arripit	196	dum	57	Corytheo deformior	166
Cnips in loco	217	Contingit & malis venatio	63	Cotem alis	206
Cochlea vita	433	Contemnentis dictionem	99	Cothomissare	61
Cochlear crescit	97	Contemnentis mimionem	98	Cothurno versatilior	217
Colla numerabimus exta	149	Conto nauiga	422	Coturnissare	280
Calum digito attingere	50	Contorquet piger funiculum		Coturnix Herculem	378
Calum irritat	49	208		Cradophagus	486
Cena popularis	280	Contrahere supercilium	277	Crambe bu posita mors	444
Cenare me doce	451	Contribulus factus, serua ordi-		Crassa Minerva	45
Ceno puram aquam turbans,		nem	463	Crastore musa	45
nunquam inuenies potu	306	Contra duo contraria pugnare		Crater lituon	72
Canem barbaricum	90	difficile	74	Cræsi pecunie teruicium adde-	
Cognato moset inuidiam	263	Contra retiarium seruis	105	re	22. & 141
Colophonem addidit	363	Contra stimulum calcas	209	Cræso, Cræso ditior	133
Colophonia ferocia	374	Contra torrentem uti	209	Creta notare	45
Colophonum calcamentu	250	Conuenerunt Attabas &		Nu- Cretiza cum Cretense	461
Colophonum suffragium	364	menus	422	Cretenses sacrum	176

Cretensis mare	427	Cum plurimū laborauerimus, Daryli dies	62
Cretensis cum Aegineta	423	eodem in statu sumus	207
Cretensis Cretensem	423	Cum Principe non pugnandū	Dauus sum non Oedipus
Crepitu probabis	68	III	Dea excogitauit
Cribrā aquam haurire	202	Cum pubesculo	398.459
Cribrō animare	85	Cum sacco adire	195
Crisonem Imerium praecurre	Cum sarcinis enatare	418	De alieno liberalis
re	158	Cum ramento	460
Crobyli iurum	421	Cuniculus oppugnare	246
Crocodili lacrimae	430	Cupidinum crumena porri fo-	De calo ad synagogam
Crotone salubrius	407	lia uicta est	387
Crotonatarum postremus, reli-	Curari cuticulam	291	Decempes umbra
quorum Graecorum primus	Cura esse quod audis	24	Decrnetur equa Thesalica
est	141	Curetum os	284
Cruelis Bacchus	103	Cur non suspendis te?	382
Κρητοζοροστρου	338	Currentem incitare	382
Cubito emungere	98	Currus bouem trahit	12
Cuculus	226	Cursu lampada trado	367
Cucurbita sanior	407	Κυαδίζεις	61
Cucurbitis lippis	69	Κοκκοτριπίς	244
Cucurrit quispiam ne pluuia κλοαο περιδουε	madesceret, & in foueā pra-	Cyclobori vox	172
focatus est	311	Cyclopica uita	79
Cui uis arident meis ne gau-	Cyclopi donum	467	De facie haurire
deat	352	Cyclopium more	326
Cui multum est piperis, etiam Cydi panam debet	holeribus immiscet	388	Cynea cantio
Cuiusmodi portico me inuoluit	Cymbalum mundi	fortuna	237
Culicem colant	21	Cyprii fructus	237
Culicem elephantis cōferre	142	Cyrbes malorum	237
Culleo dignus	225	Cyrnea iactura	468
Cum amico non certandum e-	Cyria terra	mulatione	38
Cum Care Carizis	423	Cythnica calamitates	238
Cum cano simul et lorum	263	Cyziceni stateres	316
Cum Coryco luctari	207	DA lapidi uolam	198
Cum Deo quisque & gaudet,	DA dotali opera	& flet	168
Cum Dijs non pugnandū	204	Da mihi tuam testimonium	35.163.171
Cum Dijs pugnare	207	361	Demissu auriculis
Cum exosis suum rodit pedem	Danae	289	Demittere sese ad aliorum me-
357	Danda uenis lapsō	408	diocritatem
Cumani sero sapiunt	414	Dare manus	464
Cum hasta, cum scuto	71	Dare uerba	192
Cumini scētor	433	Dares Estellum prouocas	304
Cum laruis luctari	207	Dasspus carnes desiderat	21
Cum Minerua manum quoque	Date mihi pelum	445	Dentem dente rodere
moie	228	Dat uenam coruis, vexat cen-	Dente Thocomino rodi
Cum musis	353	sura columbas	273
Cum Nybas coccyssauerit	338	Dathus bonorum	64
		Deorum cibus	Des-

Dorsus manus	379	Dignum propter quod vadimo	Domus reſta	320	
De pilo pendet	125	nium deſeratur	Domum quocũque aliquis dat.		
De plaſtro loqui	283	Dimidio vita nihil differunt ſe	proba	329	
De pulcro ligno vel ſtrangula-		lces ab infelicibus	469	Dorica miſa	325
re	149	Diobolares	90	Dormientis rete trahit	78. 171
De re dubia queritur maiori		Dimidium plus toto	319	Doryphorizatis ritus	443
obnoxius malo	429	Diemea neceſſitas	333	Dofones	462
Deſerta cauſa	73	Diomedes & Glauci permuta-		Drachma grandio	388
Deſertum obtineri	254	tio	213	Doribus Dorice loqui fas eſt	
Deſpuere malum	107	Diolygion malum	234	425	
De ſtatu demigrare	215	Dionu gry	100	Duabus ancoris ſultus	409
Diffinitus ventis, remos ad-		Dionyſius Corinthi	170	Duabus ſidere ſellis	217
hibe	408	Alc. Δία ποσειδον	114	Dubia cena	280
De toga ad pallium	218. 331	Discum quam philoſophũ au-		Ductus per phratores canis	
De tuo capite aguntur comi-		dire malunt	117	473	
ria	124	Diſerte ſaltare	13	Dulce bellum inexpertis	192
Deuotioni templum	147	Diu delibera	448	Dulce & amarum	353
Diuis ex improuiſo apparet		Diu diſſimulatum aperientis		Dulce pomum quum abeſt cu-	
379.		430		ſtos	476
Deus ulciſcetur	475	Diues aut iniquus eſt, aut ini-		Dulcis cubitus	108
Deum eſſe	67	qui heres	134	Dum clauum reſtum teneam	
Deum ſicere	67	Diues factus iam deſit gaude-		270	
Deum ſequere	343	re lente	385	Dum genua virent	18
Deus undecunque iuuat ſi mo-		Diues promiſſis	160	Duobus pariter euntibus	75
do propitiuſ	65	Duitia non ſemper optimis cõ-		Duobus pedibus fugere	156
Dextro Hercule, aut amico		tingunt	136	Duodecim artium	218
Hercule	135	Diuinum excipio ſermonem		Duos inſequens lepores, neutruſ	
Dextrum pedem in calceo, ſi-		52. 147		capit	175
niſtrum in pelui	222	Dodonauum es	179	Duos parietes de eadem fidelia	
Diobolares	90	Docui te urmandi artem, & tu		decalbare	217
Διοβολητες	336	me vis demergere	310	Doplex cappa	195
Diagoras Melius	195	Domesticus notus	337	Duplices viros	218
Dicas tria ex curia	232	Domesticus teſtis	163	Διπλοος ιεροδοξ	245
Dicendo dicere diſciunt	55	Domesticum malum	151	Durus alloquijs	53
Dictum ac factum	162	Domesticum diſſidium	123	Durus & implacabilis	54
Dies adimit agritudinem	301	Domesticum theſaurum calu-		Adem cera	421
Di laneos habent pedes	472	niari	73	Eadem menſura	362
Di facientes adiuuant	228	Dom coniecturam ſicere	85	Eadem oberrare chorda	266
Di omnia poſſunt	147	Dom habet, domi naſcitur		Eadem penſari truiſina	271
Di hemimibus que playdenii-		152		Eadem per eadem	444
bis	62	Dom leones	458	Eadem tibi & Pithia & De-	
Di tibi dent tuam mentẽ	197	Dom manendum	139	lia	438
Difficilis que pulcra	110	Dom manere oportet belleſor-		Eamus Athenas	107
Difficilis vir	54	tinatus	139	Eandem tundere incudẽ	444
Digna canis pabulo	116	Dom Mleſia	454	Ea tela textit	10
Digna cedro	116	Dom nobilis	336	Ebur atramento candefcere	18
Dignus Argiuo clypeo	116	Domum quum facis, ne relin-		E canis podice	125
Dignus obeliſco	116	quas impolitam	365	E cantu dignoſcitur auis	85
Dignus qui cum in tenebris mi-		Domus amica, domus optima		E circulo	91
ces	116. 163. 139			Echino aſperior	53
Dignum patella operculis	421	Domus optima	139	Echinus partium differt	307

E. <i>ἰσμίασι</i>	139	Eodem bibere poculo	299	Etiā in Deorum cœtu	345
E. <i>κλίβανῳ</i> botes	291	Eodem cubito	362	Etiā quercus bacchatur	53
E. <i>κρητῶν</i>	139	Eodem collyrio mederi omnibus		Etiā si lupi meminisset	439
E. <i>κρητῶν</i> raptus	41	13		Et me mater	376
E. <i>κύβητι</i> sicam conijcere	85	Eodem in ludo docti	424	Et mecum telum cuspidem ha-	ba-
Edax currus	400	E. Patroclus domo venit	433	bet acuminatam	315
Edax tremis	439	E. <i>πρόβατα</i> δόξα	296	Et nati natorum	138
Ede nasturcium	246	Epeo timidior	455	Et post malam segetem seren-	
Edentulus vescentium	dent-	E perforato poculo bibere	222	dum est	152
bus inudet	265	Ephemerī vita	469	Et prædam & præmium	460
E dolio hauris	387	Ephesia littera	193	Et puero perspicuum est	371
E domo in domum	336	Epimenedem corium	289	E tardigradis asinis equis pro	
E duobus tria videt	70	Epiphyllides	461	dys	354
Effeminatorum etiā	oratio	Epopa cum cygnis	12	E tribus malis unum	234
effeminata	85	Epythizare	294	E triuo	91
Effata senectā	289	Equi dentes inspicere donati		Et Scellij filium abominor	351
E fimbria de texto iudico	84	329		Euenit malo male	472
Efficimus pro nostris	opibus	Equus albus præcedere	141.155	Euentus præter expectationem	
mania	319	Equitadi peritus ne cæter	408	379	155
E flama cibum petere	97	Equercubus ac faxis nati	354	E vestigio	
Effugi malum, inueni bonum	Equi senectā	185		Euitata Charybdi, in Scyllana	310
63.385	Equum habet Scianum	233		incidi	310
Ego de alijs loquor, tu respon-	Equus me portat, alit rex	412		Eū ausculta cui quattuor sunt	
des de capis	30	Equis albis præcedere	141	aures	394
Ego ex bono in bonum tradu-	Erecti	56		Eundem calceum omnipedi in-	
ctus sum	385	Erethriensium rho	407	ducere	422
Ego faciam omnia more Nico-	Erigini cani	413		Euparyphus ex comœdia	136
strati	297	Erynnis ex tragœdia	278	Euripus homo	217
E. <i>ἰσμίασι</i> ἠπάρα	463	E. <i>στυγῶν</i>	109	Eurybatizare	195
Eidē inhiantes testamēto	183	E. <i>στυγῶν</i> ἦν μῦθος	297	Eurycles	309
Eiusdem muse amulus	424	Efernius cum Pacidiano	424	Ex academia venisti	49
Electro lucidior	372	E squilla nō nascitur rosa	354	Exacta via, viaticum querere	
Elephantum ex musca facis	18	Esto promus	217	19	
Elephantus non capit murem	88	Est Pylus ante Pylum	478	Ex equo partire	272
Elucet egregia virtus	145	E sublimi me derideas	109	Ex amphithero bibisti	294
Embarus sum	252	Esurienti ne occurras	264	Ex arena funiculū nectū	190
E Massilia venisti	259	Esurienti vulpi somnus obre-		Ex adspectu nascitur amor	40
Emendus cui imperes	285	ETātali horto fructus colligis	428	Ex cohorte prætoris	26
Emerere malo quā rogare	153	211		Excubias agere in Naupactō	
Emori risu	405	Et fama fuit & erat	284	43.238	
Empedocles simultas	351	E terra spectare naufragium		Ex diametro opposita, diam-	
Emuncta naris	268	409		tro distant	131
E multis paleis parum fructus	203	202		Excretiones serere	298
collegi				Ex eodem ore calidum & fru-	
E nassa escam petere	126	Etiā Betylum deuorares	155	gidum efflare	222
E. <i>ἰσμίασι</i>	68	Etiā si Cato dicat	113	Exercitatio potest omnia	56
Endymionis somnum dormis	432	Etiā capillus vnus	42	Ex fronte perspicere	84
E nauo cognoscere	84	93		Ex habitu bonum virum pro	
E. <i>ἰσμίασι</i>	370	Etiā corchorus inter holera		se fert	84
		Etiā dormiens somniat	477	Exigit à statuis farinam	398
				Exigua res est ipsa iustitia	270
				Exi	

Exiguam malum, ingens bonum	Exortam ingentium	100	Femina nihil pestilentius	163
354	Ex tua officina	355	Fenestram aperire	347
Exiguam oboli pretium	92	Ex umbra in Solem	250	Feras non culpes quod vitari non potest
Eximere e manu manubrium		Ex uno multa facere	49	333
346		Ex uno omnia spectata	85	Fieri puer
Ex inanimibus paleis	209	Exurere mare	210	Ferire frontem
Ex loci tabulis testis	161	F aba nummus	326	Ferre iugum
Ex ipso boue lora sumere	303	Fabularum arrosor	397	Ferro diuidere
Exi nulla ratio	450	Faber compedes quas fecit gestet	307	Ferreas abeneus
Ex libro gubernatores	341	Faber cum sis	18	Ferrum acuitur ferro
Ex minimis inity maxima		Facere fucum	193	Ferrum & flama
354		Faciem, os perficere	198	Ferrium natare doces
Ex natali emortualem facere		Factes tua coputat annos	289	265
19		Facile cum ualemus, recta con-		Feruet olla, uiuit amicitia
Ex ore lupi	129	silia egrotis damus	32	356
Exordia telam	31	Faciunt & sphaceli immunita		Festina lente
Ex ovo prodijt	10	tem	378	Festo die si quid prodegeris
Expedi plura habere cognomi	166	Facta inueniunt, consilia medio		Festuca ex oculo alterius deyn-
na	221	crum, uota senum	28	cere
Expectata amos	449	Factum stultus agnoscit	415	Festum multas habens
Expectata bos aliquando her-		Factum transactum	122	Ficulus
bam	449	Fallacia alia aliam tendit	300	Ficulus gladius
Expertes inuidia misirum		Falces postulabam	30	Ficulum auxilium
fores	265	Falsum probrium	71	Ficum cupit
Ex phelleo venire	433	Fames & mora bilem in na-		Fidus auius grata
Ex se finxit uelut araneus	222	sum conciuuit	154	Ficus ficus, ligonem ligonem uo-
Ex sine illis	35	Fames magistra	358	cat
Ex stipula cognoscere	85	Fames Melixa	359	Ficus post pisces
Ex syngrapha agere	404	Famis campus	359	Ficus diuidere
Ex tempore	411	Farcire centones	182	Fidulus homo
Exiis pluit	65	Fastuosus Maximus	50	Fiducia pecunias amisi
Extra calcem	7	Fatale uita tempus exaltum		Fiduciamicus
Extra cantionem	133	290		Figulus figulo inuidet
Extra chorum saltare	30	Fatum immutabile	333	Filius degenerans
Extra sumum & undam	409	Fatis adaelus	333	Filum contentioni tunc erat
Extra lutum pedem habes		Fatis imputandum	333	127
412		Fato Metelli	183	Filum neuisti & acu opus est
Extra oleas fertur 30. &	133	Fecem bibit qui unum bibit		366
Extra organum	133	310		Fimem uita specta
Extra periculum serox	412	Felcs Tartesia	397. 253	Fixis oculis intueri
Extra publicam uiam ne desle		Felicibus sunt & trimestres li-		Flagitiorum turpis exitus
das	74	heri	137	Flama fumo est proxima
Extra querere sese	430	Felicitas a Deo	67	Flere ad nouerca tumulus
Extra telorum iactum	413	Felicitas multos habet amicos		Flet uictor, uictus interijt
Extrema extremorum mala		38		Flocci non facio
234		Felicium multi cognati	39	Flos unis
Extrema linea	392	Feli crocoton	131. 261	Floribus austrum
Extremis digitis attingere	228	Felix Corinthus, at ego sum Te		Fluctus mutus
Extremu occupet scabes	469	neates	27	Fluuus cum mari certus
Ex tripode	160	Felix qui nihil debet	479	Fluuus non semper fert fecu-

723	176	Fumantem nasum urfi ne ten	Glauicus potio melle resfructa
Fluuius quæ procul absunt, ir-	taueris	476	380
rigat	10	Funiculum fugiunt minitatum	Gleba aruum
Focis luculentus in adibus 164	313		Gnonon & regula
Fœdum est & mansisse diu,	Funi umbra	100	Γογγύνη βλάμειος 120-459
vacuum que redisse 176	Funose imagines	336	Gorgonem Perseus adgreditur
Fœnum esse 248	Fumos vendere	461	146
Fœnum habet in cornu 374	Fuonum figies, in ignem incidi		Graculus inter musæ
Folio siculno tenes anguillam	310		Græca fide
224	Funem abrumperè nimiam ten		219-367
Folium Sibylle 160	dendo	320	Grata breuitas
Fontes ipsi sitient 189	Funem reducere	330	Grata nouitas
Fontibus apros 308	Funiculum ad lapidem	122	Gratiura Sambico patitur
Foras Caræ, non amplius an-	Funditus, radicatus	262	236
thisteria 261	Furari litoris arenas	17	Grues lapidem deglutientes
Fores aperire 10	Furtem fur cognoscat, & lupum	420	Γρόγγυρος
Fores habet tritas ut pastorum	lupus	313	Guttam aspergere
causa 184	Fures clamorem	47	Gutta vini
Formica camelus 145	G Allos quid exsecas	18	Gygastum spiras
Fors domina campi 169	Gallorum incusare ven-	386	Gygu anulus
Fortes fortuna adiuvat 57	trem	456	H Abet
Fortis in alium fortiozem inci-	Gallus in silis	47	H Abet & musca plenem
dit 476	Gallus in suo sterquilino mul-	473	
Fortuna astuaria 169	tum potest	47	Hac non egreditur verbū
Fortunator Strobilis Carcini	Gangaron	369	Hæc potior
233	Gargara bonorum	64	Hæret in vado
Fortuna reddit insolentes 375	Gaudium dolori unctum	42	Hesitantia cantoris tussis
Fraçtu auribus 382	Gamma betæ persequitur	123	Hæledonia sunt apud fornem
Frater viro adsit 74	Generosior Cedro	335	412
Fratrion inter se ira sunt acer	Generosioris arboris statim plâ	355	Hanc technam in reipsum fru-
lissima 352	ta cum fructu est	355	stru
Fricantem refrica 362	Generosior Sparta	335	xisti.
Frigidâ aquâ suffundere 214	Generosus ex crumena	94	Hæmodij cantilena
Frons occipito prior 122	Genius malus	234	Hæsta caduceum
Frontem exporrigere, frontem	Genumo mordere	345	Hæstam abijcere
contrahere 277	Genus fura propius	389	Hæud annuntians bellum
Frustrò panis 89	Gigantum arrogantia	51-58	Hæud canit paternas cantio-
Frustrà canis 209	Gloriosum & apud posteros		nes
Frustrà currit 209	380		Hæud contra ostium
Frustrà habet, qui nō vitur	Gloria futuri	380	Hæud impunè vindemiam fa-
Frustrà Herculi 72	Glossogastores	26	cies
Frustratus conatus 82	Gladiator in arena consilium	417	Hæud perficiet
Fuere quondam strenui Mile-	capit	373	niensem Athenis laudare
si 177	Gladiatorio animo	128	Hæud unquam arceat ostiū
Fure tutior 124	Gladum acutum auertis	347	Hæcate cena
Fuge procul à viro maiore 124	Gladum dedisti quo se occide-	316	Hedera post antistheria
Fungus 248	ret	387	Helena cibi
Fulgur ex pelui 100	Glauci ars	117	Herculana scabies
Fumus Troës 177	Glauicus alter		Herbam dare
Fuit & Mandroni ficulna na-	Glauicus comæsa herba, habitat		Herbam dare
uis 386	in mari		Herca-

<i>In aqua haeret</i>	369	<i>Inest & formica & serpho bi-</i>	<i>In mari aquam querit</i>	17
<i>In aquam sementem iacis</i>	202	<i>lus</i>	<i>In matellam immicere</i>	422
<i>In aqua scribis</i>	201	<i>Ineuitabile fatum</i>	<i>In me hac cudetur saba</i>	474
<i>In area latitas</i>	225	<i>Inexorabilis</i>	<i>52 In morbo consonat</i>	355
<i>In armis accissat</i>	376	<i>Inexorabilis & durus</i>	<i>54 In nauibus educatus</i>	250
<i>In aurem dicere</i>	349	<i>Inexplebile doluum</i>	<i>402 In neruum ire</i>	126
<i>In beatam</i>	233	<i>Inexploratus homo</i>	<i>195 In nihil sapiendo iucundissimus</i>	171
<i>In beato omnia beata</i>	439	<i>In fermento iacere</i>	<i>265 vita</i>	119
<i>In caducum parietem inclina-</i>		<i>Infixo aculeo sugero</i>	<i>344 In nocte consilium</i>	
<i>re</i>	176	<i>Inflare buccas</i>	<i>277 Innocuus alium adfficiam me-</i>	
<i>In canis podicem inspicere</i>	70	<i>Inflige plagam ab aratro</i>	<i>um habentem malum</i>	33
<i>In caput precipitari</i>	468	<i>Influit quod exhauritur</i>	<i>211 In numerato habere</i>	583
<i>Incaprificatus es</i>	76	<i>In folle offerre</i>	<i>338 In occipito oculos gerit</i>	120
<i>In capras siluestres</i>	108	<i>In foribus adeste</i>	<i>156 In omnia potentes</i>	377
<i>In Care periculum</i>	150	<i>In foribus urceum</i>	<i>96 In omni fabula et Dædali ex-</i>	148
<i>Incidit in foueam quam fecit</i>		<i>In formidolosum</i>	<i>457 cratio</i>	235
<i>302</i>		<i>In frigidum sturnum panes im-</i>	<i>205 In ore atque oculis</i>	337
<i>Incita equum iuxta nysam</i>	30	<i>mittere</i>	<i>457 In ostio formosus</i>	23
<i>In clamoros</i>	79	<i>In fugitium</i>	<i>129 In pace leones</i>	261
<i>In calo esse</i>	67	<i>Ingens discrimen</i>	<i>115 In parte vel ignem praedetur</i>	213
<i>In calum expnis</i>	304	<i>Ingens interuallum</i>	<i>333 aliquis</i>	357
<i>In calum iacularis</i>	207	<i>Ingens telum necessitas</i>	<i>65 In pedes retrocedit</i>	129
<i>In crastinum seria</i>	260	<i>Ingens rerum multitudo</i>	<i>240 In periculoso negotio nō est dor-</i>	382
<i>Incudi reddere</i>	120	<i>Ingratitudo vulgi</i>	<i>49 mitandum</i>	410
<i>In culmo arare</i>	322	<i>Ingredi Iunonium</i>	<i>202 In planiciem equum</i>	140
<i>Incus maxima non metuit</i>		<i>In arena aedificas</i>	<i>150 In portu nauigare</i>	59
<i>pitum</i>	88	<i>In arenam descendere</i>	<i>214 In portu impugere</i>	456
<i>In dextram aurem</i>	412	<i>In herba esse</i>	<i>14 Improbitas muscae</i>	101. 369
<i>In diem viuere</i>	411	<i>In herba luxuries</i>	<i>438 In pulicis morsu Deum immo-</i>	
<i>Indignus qui illi matellam por-</i>		<i>In herbis</i>	<i>cat</i>	
<i>rigat</i>	99. 144	<i>In hoc calceamento pedem ha-</i>	<i>243 In puteo constrictus</i>	119
<i>In discrimine apparet qui vir</i>		<i>bet</i>	<i>393 In puteo cum canibus pugnare</i>	267
<i>58</i>		<i>In holmo cubabo</i>	<i>83 233</i>	26
<i>Indoctior Philonide</i>	97	<i>In idem conspirare</i>	<i>In Pythij templo cacare</i>	406
<i>In dolo figularem artem disci-</i>		<i>Inimicus & inuidus vicinorum</i>	<i>264 In quadrum redigere</i>	214-
<i>re</i>	150	<i>oculus</i>	<i>In quaque iudicum genibus si-</i>	
<i>Induisti me leonis exuuiū.</i>	132	<i>Iniquum petendum, vt equum</i>	<i>tum est</i>	26
<i>Indulgere genio</i>	290	<i>feras</i>	<i>In re mala, animo si bono</i>	406
<i>Indus elephantus non curat cu-</i>		<i>Initio confidens, in facto timi-</i>	<i>re, adiuuat</i>	
<i>licem</i>	97	<i>dus</i>	<i>354 Infana laurus adest</i>	343
<i>Industriam adiuuat Deus</i>	229	<i>Initium belli</i>	<i>40 Infania non eadem omnibus</i>	202
<i>In eadem es naui</i>	125	<i>Iniuria soluit amorem</i>	<i>233 197</i>	451
<i>In eadem ansas venisti</i>	225	<i>In lapidinas</i>	<i>225 Insanire cū insanientibus</i>	318
<i>In eburna vagina plūbeus gla-</i>		<i>In laqueos lupus</i>	<i>193 In saxis feminas</i>	262
<i>dus</i>	132	<i>In laqueum inducere</i>	<i>280 Inscitia confidentiā parit</i>	242
<i>Inelegantior Libetrijs</i>	185	<i>In leporinis</i>	<i>In se descendere</i>	349
<i>In eodem hastas luto</i>	207	<i>In lente unguentum</i>	<i>132. 260 In semen libidinosum</i>	242
<i>In eo ipso stas lapide, in quo</i>		<i>In lmine offendere</i>	<i>168 In semen ne quod collocari be-</i>	
<i>præco predicat</i>	109	<i>In lypsario pugnas</i>	<i>nescium</i>	349
<i>Inertium chorus</i>	97	<i>In magnis & voluisse sat est</i>	<i>In simpulo</i>	38
<i>Inescara homines</i>	245	<i>81</i>		

PROVERBIORUM.

In sinu gaudere	440	Inuita Minerva	101	Ira omnium tardissime senescit	
In sinu manum habere	436	Inuitos boues plauastro inducere	352		
In sola Sparta expedit senescere	289	Inuitus Iupiter nouit	209	Iracundior Adria	266
Insuperabilem uitam agis	308	In ultimis terras	473	Ire per extremum finem	111
In siluam ligna ferre	208	In numerato habere	148	Iro, Codro pauperior	357
Insuperuua beneuolentia, nihil a similitate differt	36.260	Inuis dolores	383	Irrisibilis lapis	275
In tempore cauenda poena mali	314	Inuitor blace	237	Irritare crabrones	274.308
	349	In utramuis aurem dormire	100	Issa	234
In tenebris saltare	349	In utramuis aurem dormire	100	Isthmum perferere	201
Inter cecos regnat strabus	145	In uenatu perijt	303	Ita fugias ne prater casam	
Inter casa & porrecta	449	In uentrem insilire	433	Itidem & Acheronti	167
In tergoe bouis desedit	473	Inueni, non quod in faba pueri	285	Iterum atque iterum apud Pythum uia	444
Inter indolctos eriam corydus sonat	93	In vino ueritas	209	Iterum tranquillitatem uideo	
Inter lapides pugnabat, nec lapidem tollere poterant	211	Inuicis cambus uenari	444	Iterum eundem ad lapidem offendere	267
Inter malleum & incudem	126	In uirum dormire oculum	464	Ithorus	120
Inter manum & mentum	169	Inuoluerabilis ut Ceneus	19	Iubentis & Acheronti	452
Inter os & ossam	213	Iocandum ut seria agas	353	Iubentis aperte loqui	283
Inter puera & senex	42	Ioca seria que	292	Iucunda malorum preteritorum	
Inter sacrum & saxum	125	Ionica	25	memoria	313
In terra pauperem	411	Io pcan	161	Iucunda rerum uicissitudo	321
Intersecta musica	181	Iouem lapidem iurata	278	Iucundi acti labores	312
Intrauallo perit fames, & optime perditur	450	Iouis cerebrum	444	Iucundissima nauigatio iuxta	
In toga saltantis personam inducere	20	Iouis Corinthus	336	terram, ambulatio iuxta mare	320
Intra labia risit	405	Iouis germen	279	re	320
In tranquillo est	408	Iouis lac	50	Iugulare mortuos	15
In transcurso	227	Iouis sandalium	162	Iugum idem trahere	410
In transennam inducere	246	Iouis suffragium	454	Iungere vulpes	14
Intra septimam	157	Iouis tergus	258	Iupiter aquilam delegit	117
Intra tuam pelliculam te conuincere	318	Ipsa dies quandoque parēs quam Iupiter orbus	169	Iustitia oculis	270
Intra tuas presepes	411	Ipsa olera olla legit	308.422	Iustitia in se virtutem complectitur omnem	270
In truiso sum	44	Ipsa senectus morbus per se	50	Iustitia iustior	271
In tua ipsius arena	187	Ipsē dixit	50	Iuuenari	270
In tuo ludo & sano est situm	307	Ipsē semet canis	25	Iuuenta uiribus pollet	270
In tuo regno	411	Ipsē sibi mali frontem reperit	385	Iuxta cubitum profecit	187
Inuis canere	388	Ipsē sibi perniciem accersit	16	Iuxta cum ignarissimis	
Inuis & in cuto	337	Ipsa curandum	119	Iuxta melam	
In tuum ipsius capist	353	Ipsi & Chij	23	Iuxta nauem	328
In tuum ipsius malum deducit	304	Ipsi placet	35	Iynge trahor	41
In tuum ipsius sinum inspuere	318	Ipsi resudines edita qui cepit	376	L Abore laboriosus	234
In uado	409	Ipsi stis	309	Laborem ferere	206
In uia ne sceres ligna	432	Ipsi cratere	310	Labrax Milesius	402
		Ipsi horreo	282.387	Labyrinthus	369
		Ipsium ostij limen tetigisti	22	Lacryma nihil citius arefcit	

I N D E X

Lacinia tenere	226	Leonis vestigia quaris	456	asinus momorderis	406
Lac gallinaceum	65.403	Leporem non edit	165	Litem parit lis , noxa item no-	300
Laconica luna	447	Lepori esurienti etiam placen-	334	nam parit	179
Lacosismus	68.180	te fici	412	Litore loquacior	200
Lacunam explere	398	Leporu vita	153	Litori loqueris	95
λακωνικη	137	Lepos Atticus, eloquentia At-	129	Lityersam canionem canu-	218
Lanam in officina fullonis	16	tica	430	Loliva visitant	69
Lapidem decoquis	205	Lepus pro carnibus	238	Longa regum manus	471
Lapidei flere	277	Lepus dormiens	193	Longe late que	114
Lapidei loqueris	205	Lepus apprensus, infortunatum	235	Longum proacimum audiendi	443
Lapsana vivere	434	facit iter	269	cupido	330
Laqueus auxiliari videtur	301	Lery mali	256	Longum valere iussit	246
Laqueus laqueum cepit	225	Lerna malorum	256	Loquax talpa	109
Largitio non habet fundū	387	Leshia regula	394	Loripedē rectus derideat	191
Lari sacrificant	437	Lesbiana	25	Lotum gustavit	265
Larus hiens	249.402	Lesbijs digna	457	Lucernam accedere possu-	265
Larus in paludibus	282	Lesbus Prylus	181	Lucernam adhibes in meritis	249
Larus parturit	174	Lesiale mulsium	343	Lucerna pinguior	398
Laringizein	79	λευκωπρωτος	466	Lucri bonus odor est ex re qua-	399
Late vivens	188	Leuissima res oratio	21	libet	398
Laterem Lanas	205	Lex & regio	186	Lucrum pudori praestat	399
Latum unguem, & similes hy-	55	Lex in manibus	286	Luna radys non maturescit bo-	59.366
perbole	55	Libera Corcyra, cata ubi libet	348	trus	304
Laudant ut pueri pavonē	400	286	do nihil agit	Lunam detrabere	11
Laermiones	400	Libera capra ab aratro	348	Lumen soli mutuas	18
Laurcolam in mustaceis qua-	48	Liberi poetae & pictores	40	Lupi alas quaris	195
rere	48	Liber non est, qui non aliquan-	121	Lupi decas	158
Lauares Peliam	380	do nihil agit	324	Lupi illum prooves videtunt	158
Lauretum baculum gesto	66	Libero lecto nihil iucundius	239	Lupinum potum	178
Lecycho pinguior	249	285	Lupo agrum eripere postulat	178	
Lecythum habet in malis	178	Liberorū amantior quān Gel-	160	Lupus ante clamorem festinat	439
Legatus nō ceditur, neque vio-	161.413	lo	191	Lupus hiat	175
latur	161.413	Libyca fera	290	Lupus pilum mutat, non men-	239
Lemnia manu	103.238	Lignum tortum haud unquam	359	tem	191
Lemnium malum	235	rectum	406	Luscimia decet canio	179
Leni brachio	228	Limam addere	38	Luscimia nugis insidentes	434
Lens Deus	444	Limen senectū	456	Luto lutulentior	300
Lenticulam angulo tenes	190	Λημισια	219	Lutum luto purgare	299
Lentiscium mandere	259	Lindij sacrum	285	Lutum nisi sundatur non fit	299
Leonem ex unguibus asstimare	84	Lingua amicus	197		
Leonem larva territas	199	Lingua bellare	181		
Leonem radere	309	Lingua irauit	182		
Leonem stimulas	308	Lingua lapsa verum dicit	205.445		
Leonem videre, hostium praelia	87	Lingua non redarguta	321		
portendit	87	Lingua quo vadis	300		
Leonina societas	466	Lingua scorsum inciditur	406		
Leonis catulum ne alas	466	Linum limo neclis	205.445		
Leons exuuium super crocoton	10	Lippo oculo similis	300		
Leo chordula vinculus	418	Lis htem ferit	406		
		Litem incipere	406		
		Litem mouebis, si vel canem	406		
		urcens	406		

PROVERBIORVM.

Lactū sanguine maceratū	103	Mala senium accelerant	414	Manu longa & manu breui	
Lux affulsit	66	Mala vltro adfunt	234	trahere	163
Lychnobij	336	Malcum legens, quæ domi sunt		Malum admouenti fortuna est	
Lynceus persificator	370	obliuiscere	128	imploranda	228
Lyci mali post hos Aegyptij		Male coniugati	163	Manum admouere	229.389
Lydio more		Male parta male dilabuntur		Manum de tabula	314
Lydius currus	257		475	Manum ferula subduximus	
Lydius lapis	268	Mali bibunt improbitatis se-		cem	268
Lydorum cartæ	280	Mali commatis	470	Manum habere sub pallio	278
Lydam in planiciem prouocas		Mali corui malum ouum	194	Manum non verterim	89
Lydas cauponatur	256	Mali principij malus finis	355	Manu serendum non thylaco	
Lydas in meridie	256	Mali thripes, mali ipes	149	319.446	
Lydas ostium claudit	113	Mali tithripes, mali ipes	424	Manus manum fricat	361
Lysierates alter	136	Malis avibus	62	Manus pretium	230
Lysistrati diuitias agit	134	Malis mala succedunt	235	Masam pinsuit à me pis. a	80
Machinas post bellum ad-		Malis ferre	324	Maras	271
ferre	447	Malis ter mala	475	Margites	247
Macilentia manu pinguem pe-		Malo accepto stultus sapit	414	Mare aureum	255
dem	357	Malo asino vehitur	237	Mare calo miscera	82
Macilentior Leotrophide	434	Malo nodo malus querendus		Mare exhauris	210
Mactata hostia lenior	311	cunetus	425	Mare malorum	236
Madya	60	Malorum assuetudo	301	Mare prius vitem tulerit	189
Mature suas senex	288	Malorum obliuio	340	Mare proliuio omnium morta-	
Maturior moro	384	Malorum panegyris	236	lium mala	196
Mesonica dicitria	298	Malorum thesaurus	236	Mari aquam addere	212
Mazadari	368	Malum bene conditum ne mo-		Mari è fissa aquam	19
Magu gaudet eo, qui senecam		ueris	310	Marinam auditionem fluuiali	
exiit	277	Malum consilium	305	abluit sermone	28
Magu impius Hippomene	196	Malum est bonum	262	Maritimi mores	219
Magu ipse Phryx	25	Malum lucrum, æquale dispen-		ditio	244
Magu mutus quàm piscis	441	ditio	244	seri terrestris	338
Magu sibi placet quàm Peleus		Malum minus	327	Mars communis	213
in Machera	51	Malum vas nō frangitur	171	Mars haud concutit sua ipsius	424
Magistratum gerens, audi &		Malum Hercules	95	arma	467
inuste & iniuste	26	Malus choraulis bonus sym-		Mars rex	278
Magistratus virū indicat	149	phoniacus	183	Martem tueri	468
Magu varius quæ hydra	221	Malus cum malo colliguescit	419	Martis campus	57
Magna ciuitas, magna solitudo		voluptate	299	Martis pullus	294
	317	Malum malo medicari	226	Masculum	167
Magnetum mala	235	Malus ianitor	463	Matiolacchus	53
Magnorum fluuiorum nauiga-		Manci pera	93	Mastrem sequimini porci	292
biles fontes	355	Mandare laqueum		Mastrem sequimini porci	335
Magnus os anni	136	Mandrabuli more res succedit		Mastrem sequimini porci	279
Magnus versator in re pusilla		Manduces 1666	(106	Matura satio sepe decipit, sera	157
	20	Manica	144	semper mala est	288
Mala attrahens ad se, vt Cæ-		Manibus pedibus que	80	Mature suas senex	292
cias nubes	304	Maniuoro vinculo	323	Mature suas senex	384
Mala malis eueniūt	235.473	Maniana imperia	102	Matura virgo	465
Mala perditio	475	Mansum ex ore	40	Maturior moro	93
		Manum ad os apponere	441	Mea est pila	
		Manu fingere	229	Medium ostenders digition	

<i>Medius tenerus</i>	225	<i>Metiri digitis</i>	121	<i>Mons cum monte non misce-</i>	425
<i>Medullitus, ocellitus</i>	40	<i>Metum inanem metuisi</i>	158	<i>tur</i>	147
<i>Megarenſis neque tertij neque</i>		<i>Midus curiculas aſini</i>	238	<i>Monſtrari digito</i>	349
<i>quarti</i>	97	<i>Midus in teſteris conſultor op-</i>		<i>Moſtrum aere</i>	298
<i>Megarenſium lacryma</i>	426	<i>timus</i>	66	<i>Morſer frumenti</i>	379
<i>Megarica ſphinges</i>	399	<i>Mula duntia</i>	133	<i>Morſu Niſa datur</i>	300
<i>Megariũ machinamentũ</i>	221	<i>Mihi cura erit negotium</i>	122	<i>Morbum morbo addere</i>	266
<i>Mens auſpicijs</i>	77	<i>Mihi ipſi baincum miſtrauo</i>		<i>Mordeve ſentum</i>	266
<i>Melanione caſtor</i>	396	390		<i>Mordere labrum</i>	372
<i>Meliacum remigum</i>	181	<i>Mihi iſta cura futura ſunt</i>		<i>Mordicus tenere</i>	16
<i>Meliores nanciſci aues</i>	385	122		<i>More Carico</i>	
<i>Melita catella</i>	224	<i>Mihi iſſie nec ſentur nec meti-</i>		<i>Mores annũ noueris, non ode-</i>	33
<i>Melitus catulus</i>	224	<i>tur</i>	31	<i>ris</i>	425
<i>Melle hitus gladius</i>	428	<i>Militant cum Eraſnade</i>	238	<i>Mores hominũ regionũ reſſin-</i>	425
<i>Melle teiſſim perungis</i>	256	<i>Milum terebrare</i>	205	<i>dant</i>	425
<i>Melis medula</i>	279	<i>Milum toro ſculpere</i>	209	<i>Moriendum prius quã, &c.</i>	
<i>Melius nobis eſt quã heri</i>	385	<i>Minerua ſolem</i>	143	227	334
<i>Μελιωνων</i>	449	<i>Minerua ſuffragium</i>	162	<i>Mors omnibus communis</i>	334
<i>Memorem monet, doctum do-</i>		<i>Minimo prouocare</i>	93	<i>Mors optima rapit, æternum</i>	283
<i>cet</i>	209	<i>Mimere finire pentaxio</i>	68	<i>relinquit</i>	346
<i>Me mortuo terra miſceatur in</i>		<i>Minus de iſis laboro, quã de</i>		<i>Morſu aſſiduis</i>	459
<i>ccendio</i>	31	<i>ramũ paluſtrilus</i>	96	<i>Mortui tueri</i>	468
<i>Mendax Atraphaxis</i>	375	<i>Minuſtat et mentis, quã di-</i>		<i>Mortui campis</i>	343
<i>Mendici pera non impletur</i>		<i>thyramborum pecta</i>	251	<i>Mortui non mordent</i>	344
398		<i>Minutula pluua imbrem pe-</i>		<i>Mortuus non conuſciantũ</i>	344
<i>Mendico ne parentes quidem</i>		<i>vit</i>	54	<i>Mortuus leoni & lepores inſul-</i>	409
<i>amici ſunt</i>	360	<i>Minxit in patrios cineres</i>	239	<i>tant</i>	200
<i>Mendicorum loculi ſemper ma-</i>		<i>Mira de lente</i>	29	<i>Mortuo verba facit</i>	87
<i>nes</i>	398	<i>Miſerari neſſim metere</i>	475	<i>Mortuus videns</i>	200
<i>Menſe Maio nubũt male</i>	260	<i>Miſerum monachis</i>	237	<i>Mortuum ſlogellas</i>	87
<i>Mens eſt in terroribus</i>	431	<i>Miſcebu ſicra prophanis</i>	82	<i>Mortuus per ſomnum, vacabit</i>	87
<i>Mens videt mens audit</i>	372	<i>Miſerrimum fame mori</i>	154	<i>curis</i>	
<i>Mens peregrina</i>	56	<i>Mithragytes nõ daduchus</i>	90	<i>Mortuum vaguento perungu</i>	
<i>Mens non eſt in centauro</i>	247	<i>Mittit columba</i>	312	15	430
<i>Mentham belli tempore neque</i>		<i>Mitte in aquam</i>	232	<i>Mortuus iacet pedens</i>	180
<i>ſerito neque edito</i>	260	<i>Mittere ſanguinem</i>	250	<i>Muſchus canis Baoticũ</i>	180
<i>Mentũtur multa cãtores</i>	461	<i>Moderator negotij</i>	395	<i>Mucebo talum à ſacra linea</i>	
<i>Mecos corymbos nello</i>	30	<i>Modio demetur</i>	296	152	310
<i>Mercator eſt.</i>	390	<i>Modis omnibus incitat</i>	214	<i>Mouere Camarinam</i>	149
<i>Mercator nauiga atque expo-</i>		<i>modo palliatũ modo togatus</i>		<i>Mox ſcimus melius vate</i>	14
<i>ne</i>	384	215		<i>Mulgere hircum</i>	
<i>Mercenarium praconum</i>	23	<i>Mœnia ferrea non terrea</i>	167	<i>Mulier imperator, & mulier</i>	456
<i>Mercuriale</i>	379	<i>Mænia Semiramidis</i>	411	<i>miles</i>	440
<i>Mercurio dextro</i>	353	<i>Moleſtum, apud ſultos loqui</i>	262	<i>Mulieres ornat ſilentium</i>	163
<i>Mercurius inſans</i>	12	<i>ſapientem</i>	262	<i>Mulieri ne credas, ne mortua</i>	217
<i>Mercurius ſuperuenit</i>	439	<i>Moleſtus interpellator venter</i>		<i>quidem</i>	164
<i>Merx vltimona putet</i>	96	154		<i>Mulieris animus</i>	186
<i>Metus inſanie</i>	314	<i>Molli brachio</i>	228	<i>Mulieris oculus</i>	164
<i>Meffena ſtriuilior</i>	252	<i>Memo ſati ſicero</i>	46	<i>Mulieris pedes</i>	164
<i>Mefſe tenuis propria viue</i>	320	<i>Monogrammi</i>	167	<i>Mulier pudica ne ſola ſit vi-</i>	164
<i>Methyſocottabi</i>	293	<i>Monophagi</i>	435	<i>quam</i>	164

PROVERBIORVM.

Mulierum exitia	164	Mus albus	224	Nauiget Anticyras	251
Muli Mariani	230	Mus picem gustans	415	Nauis annoſa haud quaquam	328
Multa cadunt inter caſicē ſu-		Muſarum aues	154.178	nauigabit per mare	47
prema que labra	213	Muſicam docet amor	41	Nauſtraſton tucri	423
Multa docet fames	358	Muſcam depellere	210	Nauſon Galerati	44
Multa regum aures atque o-		Muſcum demetere	355	Ne à chyropode cibum nondū	399
culi	104	Muſca	20	sacrificatum rapias	350
Multa manus onus leuius red-		Mus non ingrediens antrū cu-	34.	Ne ad aures quidem ſcalpen-	286
dunt	76	curbitam ferebat		das otium eſt	406
Multa rote voluentur	169	Mus non uni fidit antro	383	Ne Aſopū quidē triuiſti	91
Multa in bellis inania	199	392	233	Ne aliter quidem pede	55
Multa in medio	169	Muſtela ſeuum	216	Ne Apollo quidem intelligat	83
Multam ſilium geſtans	165	Muſtelam habet	342	Ne beſtie quidem ferre poſſent	263
Multa noris oportet, quibus		Muſtabilioꝝ Meta Eriſichtho-	441	Ne bolus quidem relictus	92
Deion fallas	222	mis	442	Nebule in pariete	200
Multa nouit vulpes, verū echi-		Mutua deſenſatio	83	Nebulas diuerberare	353
nus unum magnū	220	Mutua perſona	442	Nec animas nec inanime	339
Multa Syrorum holera	92	Mutare veſtem	276	Nec apud homines nec in ma-	339
Multas amicitias ſilentium di-		Muti citius loquuntur	441	ri	16
venit	37	Muti magiſtri	442	Nec caput nec pedes	370
Multi diſcipuli preſtantioreſ		Mutua deſenſio tutiſſima	83	Nec currimus nec remigamus	118
magiſtri	144	Mutus Hipparchion	442	Nec dignus qui me intueatur	60
Multi Mannj Aricia	337	Mutus magis quā ſcapha	442	Nec elephantus ebiberet	356
Multi qui boues ſtimulēt, pau-		Myconiorum more	356	Nec obolum habet unde reſtim-	332
ci aratores	426	Myconius caluus	165	Neceſſitas malum	41
Multis iſtibus deijcitur quer-		Myconius vicinus	254	Neceſſitas moleſta	335
cus	56	Myſus omnia audiens	104	Ne cinerem vitans, in prunas	310
Multi boni que	337	Myſosbe	24	incidas	398
Multis paraſangis præcurrere		Myrtam ambis coronam	118	Nec omnia, nec paſſim, nec ab	185
142		Myſos fortitus es	237	omnibus	34
Multis te oderint, ſi teipſum lau-		Myſorum ac Phrygum termi-	114	Nec ſibi nec alijs utilis	89
das	377	ni diſcreti ſunt	97	Nec uno dignus	279
Multis thyſigeri, pauci Bacchi		Myſorum poſtremus	457	Ne capra contra leonem	477
426		Myſorum præda	450	Ne contra bouem opta	369
Multitudo imperatorum Ca-		Myſorū vltimus nauigat	172	Nec mulieri nec gremio cre-	164
riam perdidit	137	Μουραγοῦ	293	Ne crepitu quidem digiti di-	164
Multorum ſeiſtorū Iouis glan-		Μῦθος	36	gnum	
des comedit	394	N Aera & Charmione	431		
Muneribus res agitur	325	Nauis aſopos	431		
Muneribus vel dij capiuntur		Nam iam illi non ſunt, at qui	177		
324		ſunt mali	177		
Muneris animus optimus	329	Nani	358		
Munerum corruptela	325	Naribus trahere	253		
Munus exiguum, ſed oportū		Nafu ſuſpendere	109		
453		Nafu	270		
Munus leuidenſe	95	Naturam expellas furca, tamē	239		
Murē pro leone oſtendit	174	uſque recurrit	89		
Muris circumcurrentibus	349	Nauci non facio	346		
Muris in morem	356	Nauis onuſta conuiſys	155		
Muris interitus	439	Nauibus atque quadrigis	165		
Muris aeneus	106	Nauiget Træzenem	165		

gnon	87	Nemo laditur nisi à seipso	309	Ne quid nimis	319
Ne decima quidem Syracusa-		Nemo malus hoc sciet	111	Ne quid moueare verborū stre-	58
norum pars	134	Nemo mortalium omnibus ho-		pitus	248
Ne de lite pronunties	73	ris sapit	170	Ne quis unquam Megarensi-	304
Ne depugnes in alieno negotio		Nemo non insequitur	446	bus	91
32		Nemo quenquam publica ire	272	Ne quid suo suat capiti	248
Ne dii quidem à morte liberāt		via prohibet	54	Ne ramenta quidem	304
334		Ne moue festucam	272	Nescit quid vesper serus vebat	91
Ne Excecidis quidem viam		Ne moueto lineam	272	214	
inuenerit	369	Ne musca quidem	431	Nescit capitis & inguinis distri-	248
Ne festuca quidem	91	Ne My quidem facere audet	457	men	248
Negenu quidem flexo	56	457		Ne si ad Iouis quidem autem	
Ne gladium tollas mulier	74	Ne nimium callidum hoc sit	276.409		
Neglectis vrenda filix innasci-		modo	175	Ne si hos quidem vocem edat	
tur agris	186	Ne nomen quidem	105	461	
Negotium ex otio	379	Ne numus quide plumbus	91	Ne sis patruus mihi	277
Negotium non aptum	327	Nicoptolemi vindicta	298	Ne spina quidem vulnerabit	476
Ne gry quidem	442	Ne patris quidem nomen dice-		bonos	353
Ne gustaris quibus nigra est		re posuit	335	Nestorea eloquentia	287
cauda	100	Ne per somnium quidem	174	Nestorea senectā	320
Ne guttam quidem	91	Nephelia ligna	436	Ne supra pedem calcens	51
Ne Hercules quidem aduersus		Nephalium sacrum	237	Ne sutor ultra crepidam	127
duos	73	Nephasi dies	188	Ne temere Abudum	359
Ne ignifer quidem reliquus est		Ne pictum quidem vidit	450	Ne tempestas quidem nocere	91
factus	263	Ne preceps fueris ad iuran-	397	Ne terra quidem iuuuit	89
Ne incalectus in montem	451	dum	115	Ne terunciun quidem in sum-	
Ne in Melampygm incidat	127	Ne pudeat artem	115	sit	
Ne in neruium erumpat	128	Ne punctum quidem	128.132	Ne tria quidem Stesichori no-	184
Ne in pelle quidem	357	Ne puero gladium	175	sti	212
Ne inter apia quidem sunt	10	Ne quare mollia, ne tibi con-		Ne verba pro farina	149
Ne intra vestibulum quidem		tingant dura	70	Ne vestigium quidem	352
375		Neque cacū ducē, neque amen		Ne via quidem eadem cum il-	187
Ne Iupiter quidem omnibus		tem consultorem	29	lo vult ingredi	319
placet	46	Neque calum neque terram at	184	Ne vidit quidem oleum	91
Ne ligula quidem dignus	88	tingit	41	Ne vitres musicam	127
Ne maior thylaco accessio	22	Neque compluitur, neque Sole	301	Ne umbra quide eius nouit	262
Ne malorum memineris	341	aduritur	320	Ne uni nauis facultates	118
Ne magna loquaris	374	Neque cum malis, neque sine	228	Ne uirum viri senis	246
Ne Mercurio quidem credere		malis	184	Niger infamis	29.130
112		Neque enim ignari sumus	320	Nihil ab elephante differs	29.130
Ne mihi Suffenus essem	50	Neque Lydorion caricas	184	Nihil ad Bacchum	29.130
Ne mihi vacuā abstergas	316	Neque mel, neque apes	320	Nihil ad fides	34
Nemini fidat, nisi cū quo modius		Neque natate neq. litteras	34	Nihil ad Parmenonis suum	30
salis absumeris	112	Neque nulli sis amicus, neque	320	Nihil ad rem	204
Nemo bene imperat, nisi qui pa-		multis	320	Nihil aduersum	204
ruerit imperio	137	Neque pessimus, neque primus	320	Nihil agere	143
Nemo bene merito bouē immo-		Neque terra motus timet, ne-	58	Nihil alia ciuitates ad Cyro-	130
lauit prater Pyrrhiam	241	que fluctus	388	Nihil cum amaracino sui	Nihil
Nemo cogendus amicus	335	Ne quidquam sapit, qui sibi nō			
Nemo cogendus officij causa	333	sapit			

Nihil differi à Cherephonte	Non decet principē solidam dor	vam, sunt citharædi	426
247	mire noctem	433	Non omnia eueniunt que in a-
Nihil dulcius quàm omnia sci-	Non enim spumæ	385	nimo statueris
re	104	Non è quouis ligno fit Mercu-	Non omnia possimus omnes
Nihil de vitello	434	rius	327 147
Nihil ex agro dicitur	153	Non eras in hoc albo	418
Nihil cocio est	100	Non est beatus, esse qui se ne-	Non omnibus dormio
Nihil graculo cum fidibus	129	sciat	101
Nihil graue passus es, nisi tibi	Non est cuiusvis Corinthum ap	vulgo dicitur	380
rudicas	153	pellere	110
Nihil homini amico est oport-	Non est cura Hippoclidæ	68	Non oportet hospitem tellus
tuno amicis	454	Non est Dithyrambus, si bibat	esse hospitem
Nihil inanius quàm multa sci-	re	104	Non potest hospitem semper
Nihil minus expedit quàm a-	oportuna dicere	180	Non pluet
grum optime colere	319	Non es laudandus ne in cena	Non plures quàm simias
Nihil onra est oleam, nil extra	quidem *	197	Non possum non dicere
est in nucis duri	15	Non est meum negotium, mul-	Non potest Tethydem simul &
Nihil potest nec addi, nec adi-	mi	366	Galatheam amare
Nihil sacri es	91	Non est oleum in lecytho	103
Nihil sanum	91	Non est remedium aduersus sy	Non probantis
Nihil simile	142	copiant a morsum	71
Nihil profuerit bulbus	75	Non filius Achillis	424
Nihil recusandum quod dona-	tur	329	Non quiduis continget quod
Niobes mala	237	Non illi inest dentale	253
Ni pater esses	105	Non impetam lingua	344
Ni purges & molas, non come-	des	228	Non statim decernendum
Nisi crura fracta fuerint	373	Non interpellandus famelicus	Non statim finis apparet
Nisi si qua videt auis	348	Non liberat podagra calcuus	Non statuat leana in machera
Noctæ lucidas, interdus inutilis	14	311	343
Noctes que dies que	55	Non licet in bello bis peccare	Non sum ex istis heroibus
Noctui & nocebit	126	Non luctu, sed remedio est opus	419
Noctua volat	66	in malis	420
Noctua leuriotice	135	Non magis parcemus quàm lu	Non sunt amici, amici qui pro
Nocturnum ouum	403	pis	cul degunt
Nodum in scirpo quæris	104	Non magis quàm canem	Non suscipiendum negotium te-
Nodum solitare	363	Non magis quàm nauem	mere
Nolens volens	42	Non missura cutem, nisi plena	Non tam aqua similis aqua
Nomine tantum notus	188	crucoris hirundo	420
Non abicit animum	58	Non mouenda moues	Non tergo est
Non admodum misces	98	Non nauigamus ad Hippolai-	Non una vehit nauis
Non absque Theseo	74	tas	352
Non cedendum malis	58	Non nauigas noctu	Non una manu capere
Non certatur de oleastro	128	Non nouit natos	Non ut prior ledam, sed ut in-
Non Chiu, sed Cius	222	Non nostrum onus, bos chitel-	iuriam retaliationē
Non contis, aut ramulis	278	las?	Non vulgari ancora nititur
Non curat numerū lupus	401	Non omnes qui habent citha-	Nosce teipsum
			Nosce tempus
			Nostra farina
			Nostris ipsorum alis capimur
			307
			Nostro Marte
			Nota res mala optima
			302

Notare unguis, notare carbone	Nullus sum	109	Occulta musices nullus respo-	348
104	Numeris Platoniciis obscurus		Etus	135
Notum lippis ac tōsforibus	371 342		Oētapedes	308
Nouacula in cotem	231 Numerus	96	Oētapedem excitat	113
Noua hirundo	193 Numero dicit	69	Oculata manus	162
Noui Simonem, & Smon me	Nummo addere	90	Oculus magis habēda fides quā	162
194-423	Nunc contingat seruari	124	auribus	466
Nouit bona & mala	269 Nunc bene nauigauit cum nau-		Oculis ferre, in sinu, in capita	65
Nouit hęc Pylæa & Tytzygias	fragium feci	301	39	156
402	Nunc Dy beati	474	Oculum excludere	351
Nouit quid album quid nigrū	Nunc illa aduenit		Oculus dexter mihi salit	341
269	tīlena	61	Ocyor accipite	351
Nouit vias quibus effugit Eu-	Nunc in regionem veni	22	Oderint dum metuant	351
crates	221 Nunc ipsa floret musa	153	Odi memorem compotere	351
Nouos parans amicos, ne obli-	Nunc ipsa vnit sapientia	153	Odi pueros precoci sapientia	351
uiscere veterum	34 Nunc leguminum mesus	452	150	351
Nouum cribrum nouo paxillo	Nunc mea in arē utri coguntur		Odit cane peius & angus	350
pendeat	425 copia	101	Odiūm agreste	351
Nox humida	71 Nunc pluit, & claro nunc lupi-		Odiūm nouercale	351
Nuces relinquere	330 ter æthere fulget	168	Odiūm vatimianum	351
Nucleum amisi, reliquit pignori	Nunc tuum ferrum in igni est		Odomus antiqua, quam dispa-	106
putamina	176 347		ri domino dominaris	371
Nude gloriæ	39 Nunquam efficies ut recte in-		Odorari	147
Nudior leberide	357 grediantur cancri	190	Oedipi imprecatio	309
Nudior paxillo	357 Nunquam enim meos boues		Oenoe charadram	278
Nudo capite	191 abegerunt, nec equos	274	Oestro percitus	472
Nudo mandas excubias	17 Nunquam ex malo patre bo-		Oetus genius	140
Nudo vestimēta detrahare	17 nus filius	354	Officere luminibus	328
Nudus nec à centum viris sfo	Nunquid & Saul inter prophe-		Officiūm humilium	334
liatur	211 tas?	131	Officiūm ne collocaris in inui-	334
Nudus tanquā ex matre	357 Nutricium more male	402	tum	234
Nugæ theatri	338 Nutu atque renutu	377	Ogygia mala	139
Nugas agere	208		Oioptēs	176
Nulla candidorum virorū vi-			Oioxxoç	39
litas	458		Olle amicitia	341
Nullam corporis partē habet	Obijcere canibus agnos	127	Olle vestigium in cinere turba-	384
otiosam, ne eam quidem qua	Obliuioni campus	340	to	315
uocem promit	398 Obliquus cursus	223	Olla lenticulam attingit	95
Nullam hodie lineā duxi	186 Obolo dignus	90	Ollam alere	204
Nullius coloris	187 Obsequium amicos, veritas odiū		Ollaris Deus	69
Nullius indigens Deus	136 parit	283	Ollas ostentare	299
Nulli scopo iaculari	214 Ob rextoris erratum	474	Ollas lippire	178
Nullum animal, quod animal	Obtorto collo trahi	404	Oleo incendiū restinguere	312
431	Obturbas frustra velut vnda		Oleo nitidius	121
Nullum otium seruis	350 209		Oleo tranquillior	299
Nullus delectus	269 Obtrudere palpum	193	Olet lucernam	203
Nullus dies omnino malus	106 Obuijs vlnis	281	Oleum cammo addere	374
Nullus emor difficitis, bonum	Occasionis dumtaxat opus im-		Oleum & operam perdere	410
emst opsonium	433 prohibati vel malitie	240	Oleum in auricula ferre	438
Nullus malus magnus piscis	Ociosus esto	410	Oleum & salem oportet emere	454
378	Occisionis ala	438		Oleum

PROVERBIORVM.

Olium vendere	375	inducere	31	Oi infirre	180
Olium ne comedas	173	Omnis telorum genere oppugna		Ostiatim	361
Ominabitur aliquis te confite- flo	165	re	80	Ostium obdite prophani	349
Omissa hypera, pedem insiquere	30	Omnis herus seruo monesilla-	103	Ostrei in morem haret	377
Omissis fontibus consecrari ri- uulos	14	bus	46	Ostrosus esto	410
Omissis nugis rem experiamur	23	Omnium calculis	47	Ouem lupo commisisti	117
Omnite vatem	263	Omnium horarum homo	102.353	Ouim mores	218
Omnem et alienum cape, & mul- ta alluam	477	Omnium rerum viciatudo est	169	Ouim nullus usus	218
Omnem facultatem indutus est	360	Onobatis	196	Ouim prognatus eodem	421
Omnem iacere aleari	151	Onus nauis	322	Ouim adglutinas	213
Omnem mouere lapidem	150	Opera Sylofontu ampla regio	102	Ouim ouo simile	420
Omnem rudentem mouere	150	Operarij	192	P alati opes	134
Omnem vocem mittere	80	Operi incipienti fauendum	213	Palmarum facinus	49
Omnem attrahens vt magnes lapis	304	Oportet agrum imbecilliorum	321	Palmam ferre	464
Ois laqueos effugere	112.139	esse	321	Paludiam canere	319
Omnem sibi melius esse maluit quam alteri	389	Oportet omnibus corydalis	245	Palumbem pro columba	213
Omnem tulit punctum	46	Oportet remon ducere, qui dulcicit	450	Pamphili furtum	401
Omnia chnauamata	459	Oportet testudinis carnes aut edere, aut non edere	43	Panagea Diana	216
Omnia esculenta obsecris	334	Oppedere, & oppedere contra	10-	Pandeletrias sententias	52
Omnia ex sententia cedunt	62	nitra	100	Panicus casus	198
Omnia idem puluis	412	Optat ephippia hos piger, optat arare caballus	265	Panicus suffragum	267
Omnia vna	365	Opta vicino vt habeat, magis autem olle	390	Panis lapidosus	60
Omnia prater animam	359	Optima quidem aqua	140	Pannus lacer	99
Omnia preclara dicit	109	Optimum aliena infamia fuit	415	Papa Myxus	373
Omnia secunda saltat senex	379	Optimum condimentum fames	280	Papyri fructus non postulat ma- gnam spicam	76
Omnia similia	420	Optimum non nasci	469	Paria fuerit	362
Omnia sub vna Myconum	422	Optimum opsonum labor se- nelluti	229	Paries dealbatus	419
Omnibus anteuertenda vitæ cura	118	Opus ad opus	386	Pari inigo	27
Omnibus armis presidys que destitutus	110	Oracula loqui	285	Pardi mortem adsimulat	223
Omnibus nervis	80	Orci galca	62	Parieti loqueris	202
Omnibus vestigijs inquirere	86	Orestis pallus. texere	211	Par pari	27
Omnibus unguiculis	373	Origanon tueri	459	Par pari referre	362
Omnem certaminis genere	81	Ornatu ex tuis virtutib.	470	Parit remon ducere	83
Omnem conatu inuadere	274	Orphica vita	271	Parit puella etiam si male vi- ro adsit	156
Omnem deuorato boue, in cauda deficit	365	Osc loqui	198	Parti quo plus biberint	60
Omnem pede standum	81	Oscitante vno deinde & alter	100	Partitio non praefatio	400
Omnem pedi eundem calcem		Osculana pugna	171	Patria fumus igni alieno lucet	376
		Osi inest orationi	286	Parturivnt montes, nascetur vi- diculus mus	174
				Parui scaphula	445
				Parui emtas carnes	436
				Paruus semper tuus pullus	41
				Partibus Rusillus olet, Gorgo- nus hircum	115.321
				Patatione calumpiosior	72
				Patris est filius	419

<i>Patrocli occasio</i>	428	<i>Per ignem incedis</i>	115	<i>Pinus in movem</i>	109. 269
<i>Pectus oculo sordidior</i>	435	<i>Per ignem bona</i>	110	<i>Piraeus nō sicut vasa inania</i>	293
<i>Pauciloguus, sed eruditus</i>	68	<i>Perijt suis</i>	204	<i>Piscator iclus sapiet</i>	415
<i>Pauper, sed ingeniosus</i>	358	<i>Perperamque</i>	315	<i>Piscem natam deces</i>	21
<i>Paupertas sapientiam fortuna est</i>	358	<i>Per manus tradere</i>	171	<i>Piscis nequam est, nisi recent</i>	22
<i>Paufone mendacior</i>	360	<i>Per medium anulum trahere</i>	234	242	
<i>Pecunia absque peculio fragilis</i>	77	<i>Per nebulam</i>	342	<i>Piscis primum à capite sciet</i>	
		<i>Per nebulam, per caliginem,</i>		355	
<i>Pectonic obediunt omnia</i>	325	<i>per somnium</i>	227	<i>Piscis repositus</i>	242
<i>Pecunia vir</i>	135	<i>Per parietem loqui</i>	16	<i>Pistillo calusor</i>	165
<i>Pecuniarius cupiditas Spartam capiet, praeterca nihil</i>	402	<i>Perplexus</i>	269	<i>Pistillo nudior</i>	358
<i>Pecuniosus damnari non potest</i>	326	<i>Perplexus, animi que consilii nati</i>	369	<i>Pistillo retusius</i>	251
<i>Pedem conferre</i>	23. 150	<i>Per que eses per que ignem oportet erumpere</i>		<i>Pitana sicut</i>	170
<i>Pede ubi ponat nō halet</i>	357	<i>Per sepe sacra haud sacrificata denorat</i>	400	<i>Placidae</i>	470
<i>Pedere tibus</i>	376	<i>Per satyram</i>	227	<i>Placide bos</i>	446
<i>Pedetentim</i>	446	<i>Per tenebras que apud quere cum</i>	236	<i>Plaustra conuicij onusta</i>	346
<i>Pedibus in sententiam discedere</i>	46	<i>Pertinax contentio</i>	27	<i>Plena manus</i>	281. 387
<i>Pedibus trahere</i>	144	<i>Per transennam inspicere</i>		<i>Plenitudo fiet</i>	339
<i>Pediculi Platonis</i>	434	<i>Phaenice ianua</i>	49	<i>Pleno gradu</i>	122
<i>Pedium visa est via</i>	192	<i>Phaenice rarior</i>	403	<i>Pleno modio</i>	282
<i>Pegaso velocior</i>	156	<i>Phaenice viuacior</i>	287	<i>Plumbo in gulare gladio</i>	93
<i>Peius Babystibia canit</i>	231	<i>Phaenicum pacta</i>	218	<i>Plures adorant solem orientem quam occidentem</i>	39
<i>Pellens cannam rodere</i>	344	<i>Phalavidis imperium</i>	102	<i>Plures Calli, yrgis</i>	445
<i>Pellenea tunica</i>	243	<i>Phallus Deo</i>	454	<i>Plures thriobolos, paucos est cerere vates</i>	426
<i>Pelopis talenta</i>	134	<i>Phani ostium</i>	436	<i>Plures est oculatus testu vnus, quam auriti decem</i>	113
<i>Pennis nido maiores extendere</i>	51	<i>Phaselitarum sacrificium</i>	257	<i>Plurimum calculus vincit</i>	74
		<i>Phetidissare</i>	376	<i>Plus aloeis quam mellis habet</i>	42
<i>Penelopes telam texere</i>	203	<i>Phidauti</i>	141	<i>Plus apud Campanos unguentum quam apud ceteros olei fit</i>	
<i>Penicillare</i>	259	<i>Philippide tenuis</i>	435	<i>Plus aëthoc</i>	348
<i>Pepones</i>	257	<i>Philosophari</i>	452	<i>Podex lotionē vincit</i>	240. 311
<i>Pensum persolvere</i>	463	<i>Philotissus crater</i>	35	<i>Poetica mella</i>	153
<i>Perantia</i>	317	<i>Phoci conuuium</i>	306	<i>Pollentis se promissa re praestitutum</i>	162
<i>Per antiquum diem</i>	243	<i>Phocensium amolito</i>	148	<i>Polycrates matrem passit</i>	25
<i>Perdere nauulum</i>	263	<i>Phocensium execratio</i>	148	<i>Polyphi</i>	401
<i>Perdix cura</i>	165	<i>Phormionis thori</i>	172	<i>Polyphi caput</i>	42
<i>Perdidisti vinum in sista aqua</i>	59	<i>Phrynondas alter</i>	194	<i>Polyphi mentē obtine</i>	217. 417
		<i>Phryx plagis emendatur</i>	252	<i>Pomarius Hercules</i>	95
<i>Perendinum ventum pradisce</i>	393	<i>Pica certat cum luscina</i>	142	<i>Penere supercilium</i>	47
<i>Per fluuium traducere</i>	59	<i>Pili non facio</i>	89	<i>Pontificalis cena</i>	291
<i>Pergracari</i>	291	<i>Pilos pro lana</i>	213	<i>Porcellus Acarnanius</i>	254
<i>Per haste cuspide currere</i>	128	<i>Pilus in medio</i>	114	<i>Porcum immola</i>	251
<i>Per arma aliquid facere</i>	339	<i>Pingui mensura</i>	282	<i>Porcus Troianus</i>	292
<i>Peribis si non feceris</i>	370	<i>Pinguior Lecytho</i>	249	<i>Porreclis pedibus dormire</i>	418
<i>Periculum prore felis</i>	125	<i>Pinguis venter non gignit sum tenuem</i>	371	<i>Porrigere manus</i>	77
<i>Periculosum est canem intestina gustasse</i>	191			<i>Porro</i>	

PROVERBIORVM.

Erro à Ioue atque à fulmine	Principi indiligens	226	Proteruiam ficit	386	
412	Principatus Scyrius	98	Protinus apparet, que planta		
Post acerba prudentior	415	Principes inter se noti	337	frugifera futura	86
Post bellum auxilium	416	Principiū dimidium totius	9	Prouoluitur ad milinos	340
Posterioribus melioribus	408	Principiū mediu & finis	460	Prudentia cum viribus coniu-	
Postica fanna	109	Principi fauor necessarius	352	Etā	399
Postico discedere	429	Priscis credendum	160	Prudens in flammā mittere ma-	
Post filium venisti	448	Prus antidotum quā venen-		num	309
Post folia cadunt arbores	24	num	17	Psecas aut ros	48
Post Lesbium cantorem	143	Prius duo echini amicitiam	408	408	315
Post Marathonem pugna	500	ineant	188	Psydracia	462
Post principia	412	Trius locusta bonū pariet	188	Psydra Bacchum	436
Post rem deuoratam ratio	415	Prius ouem lupus ducat vxo-		Psyrice fallā	436
Prebere viros	167	rem	188	Psydrion	259
Preces armata	377	Prius quā assā sit farina	16	Ptolamaica lis	406
Preclines	135	Prius quā gallus iterum ceci-		Pudebat recitare, & non aude-	
Præmansum in os inferere	45	nerit	157	bant suscipere	396
Præmatura mors	414	Prius quā mællaris excoriat	17	Pudor & metus	396
Præmansa occasio	347	Prius quā sortiaris cōmūia		Pudor in oculis	396
Præmere pollicem	45	deuoras	467.402	Puer glaciem	306
Præmouere venatum	159	Prius testudo leporē anteuerte-		Pueri senes que	324.353
Præpostere	13	rit	189	Pugnis & calcibus	274
Præsens absens	56	Proba est materia, si probum		Pugno tenere	410
Præsentem fortunam boni cen-	392	adhibeas artificem	227	Pulcre dixit	25
sule		Pro beneficentia Agamemno-		Pulcre fallit vulpem	246
Præsentem mulge, quid fugi-	392	nem vli sunt Achui	241	Pulcrozum etiam autumnus	
entem insequeris?		Pro bonis gloriæ	183.363	pulcer est	166
Præstat canem irritare quā-	414	Pro cæco exoculatus est	300	Pulcrum sepulcri elogio	49
niem		Procridis telum	61	Pulmo prius venisset	228.450
Præstat habere acerbos	25	Procul a pedibus equinis	412	Pulnerem oculis offendere	70
Præstat inuidiosum esse	265	Procul ab auribus nuntius ve-		Punica fides	219.367
Præstat vni malo obnoxiiū es-	300	niat	108	Punctum temporis	468
se, quā duobus		Pro Delo Caluarian	362	Purgati auribus	56
Præter Silyllam leget nemo		Pro dico doctior	147	Purior clauo	223
111		Pro dignitate cuiusque	118	Purpura iuxta purpuram digne	
Præuertit ancoræ iactum Deus		Pro eleganti medico malus poe-		dicanda	269
176		ta	331	Purus putus	426
Priencensis iustitia	271	Profectus ad Apaturia, redijt		Pusillus quantus Molon	378
Prima facie	85	Maso	448	Putre falsamentum amat ori-	
Prima fronte	85	Profundum fuleion	286	ganum	328
Primas iactare hastas	14	Prolixius Iluide	178	Pyzæcorum acrothimia colosso	
Primas tenere	119	Pro malo cane suæ reposcis	213	aptare	328
Primoribus labijs degustare		Pro mea virili	80	Pyzæusta gaudes gaudiū	305
228		Promericanes	471	Pyzæusta interitus	310
Primum Aegma pueras opti-		Pronomi barba	165	Pyrhanchi commentum	221
mos alit	244	Promus magis quā condus	282	Pyrhichem oculis præ se ferre	
Primum apes abigende	409	Pro perca scorpion	212.241	278	
Primum Mars in filijs lauda-		Propria vineta cadere	73	Ποπύριον	278
tus est	244	Propyri nominis obliuisci	340	Pythion formosus	24
Primum recte valere, proxima		Prora & puppis	8	Q	
forma, tertio loco diuitie	67	Prora mutabilior	216	Quadra propria	356
				Quadratus homo	366

Quae apud inferos	460	Qui amant, ipsi sibi somnia	absoluit	159	
Quacumque in somnio videntur	478	Qui arat oliuetum	478	Qui non zelat, non amat	41
Quae dantur	392	Qui bene conijciat hunc vatem	86. 393	Qui obticefcit	440
Quae diuinitus contingunt	67	Quibus nec ara, neque fides		Qui omni in re & omni in tempore	197
Quae dolent molestum est contingere	312	Quicquam alit externum	241	Qui paratus ad resistendum	316
Quae ex antiqua	237	Qui circa salem & fabam	36	Qui possim ab hoc epulo abesse?	281
Quae non posuisti ne tollis	272	Qui continet arcanum	441	Qui prior laetit	475
Quae quis ipse facit	376	Qui conturbat omnia	322	Qui probus Atheniensis	146
Quaerendae facultates, deinde virtus	360	Quid Achivos à turre iudicatus?	413	Qui, quae vult dicit, quae non vult audiet	299
Quaeris opsonium vestem perdidisti	175	Quidquid in linguam venerit	181	Qui aberrat à ianua?	7
Quae semel ancilla, nunquam hera	133	Quidquid in buccam venerit	181	Qui semel scurra nunquam patetfamilias	239
Quae sero contingunt, sed magna significata	450	Qui cum contemptu vitae inuadunt	58	Qui sese non habet, Samum habere postulat	19
Quae sub aliis fiunt	258	Quid ad Mercurium?	29	Qui parentes laudauit, nisi infelices filij?	107
Quae supra nos nihil ad nos	32	Quid ad firmas?	29	Quisquis in fuerit	314
Quaevis terra patria	67	Quid caco cum speculo?	130	Quisquis tarde venit ad certamen	448
Qualis hera, talis pedissequa	421	Quid cani & balneo?	ibid.	Qui sunt apud inferos terminos	348
Qualis vis, talis oratio	86	Quid de pusillis magna procermo?	261	Quis usus cepis putridis?	99
Quam apes apum similes	420	Quid distent ara lupinis	115	Qui vitat molam, vitat scribam	219
Qua curat testudo muscas	89	Quid nisi vitis dolor?	465	Quocumque pedes ferent	44
Quam facile vulpes pyrum comest	384	Quid non fiet profectus Arbelus?	478	Quoad vixero	413
Quam in traegedia Comici	14	Quid opus erat longis canere tibijs?	204	Quod alijs vitio veritas, ipse non feceris	392
Quam quisque nouit artem, in hac se exerceat	450	Quid primum & ultimū?	42	Quod alibi diminutum, exequatur alibi	28
Quando id fieri non potest	391	Quid si calum ruat?	191	Quod alius conduuit cognus, aliter condidit	171
Quancum non dixeris, tamen apparet e pelle	86	Quid tandem non efficiat manus	229	Quodcumque in solū venit	9
Quanta mus apud Pisum	150	Quid tibi Apollo cecinit?	340	Quod dedi, datum nollem	415
Quanta vix caelo capi possunt	336	Qui egent lucerna, insundunt oleum	182	Quod datur	392
Quantum pedibus potes	158	Qui eget, in turba versatur	360	Quod factum est, infelium fit	333
Quanto a finis praestantiores muli	142	Qui iure perierunt	263	Qui non potest	333
Quantum habet	135	Qui inspuerit in cauernam furmicarum	503	Quod in corde sobrij, id in lingua ebrij	285
Quarta luna nati	32	Qui modus equitum	338	Quod index auro, id aurum hoc	268
Quantum non miluus oberret	135	Qui multa rapuerit pauca sus fragatoribus dederit, saluus erit	325	Quod non est opus, asse carum est	89
Quasi nullus canis	413	Qui multum obsit	332	Quod pulcrum, idem amicum	166
Quatuor obolis non aestimo	92	Qui nihil litigat, calceus est	164	Quod recte datum est	281
Quauis re dignus	116	Qui nimium properat, serius		Quod scis, nescis	440
Quem fortuna pinxerat	381			Quod	
Quem mater amictum dedit, obserua	418				
Quernus in amicitia	38				

Quod volumus sanctū est	373	Rem factam stultus cognouit,	Sacer manipulus	59
Quod utile honestum, quod au-		piscator ictus sapient	Sacer piscis	246
tem noxiū turpe	398	Remis velis que	81 Satietas ferociam parit	150
Que properas?	147	Rem nouam adgredior	81 Sacra celerius absoluenta	157
Que semel est imbuta	240	Re opitulandū, non verbis	76 Sacra hac nostra non aliter	454
Quos non tollent centū	Ac-	Repairare	219 constant	454
322	322	Reperire rimam	139 Sacram ancoram soluere	151
Quos terrarum raperis?	30	Reperit Deus nocentem	470 Sacra nihil sunt	437
Que transgressus?	73	Reprehensio cogitationis	330 Sacrum sine fumo	436
Quot homines tot sentētia	27	Res ad triarios redijt	151 Sape etiam est holitor oportu-	
Quot seruos, tot hostes	113	Res Cannaca	243 na locutus	177
Quom adsit via, semitam qua		Res est in cardine	126 Sapiuntina firmes	359
rus	456	Res indicabit	149 Salamina nauis	156
Quom adsit rursus, vestigia		Res in foro nostro vertitur	170 Sale & aceto	432
queris	456	Res publica nihil ad musicum	Sale centum mancipium	94
Quom aqua fauces strangulet	31	Res publica virum docet	Salem & fabam	426
14		Res publica virum docet	151 Salem & mēs:im ne pratercas	
Quom cessat Boreas	453	Res sicca consultor	87 36	
Quom Delphi sacrificauerit,		Reti ventos venaris	201 Sal & mensa	35
ipse carnes abstulit	327	Rex aut asinus	151 Salem & caseum edere	173
Quom licet fugere, ne quare		Rhadamantheum iudicium	Salem lingere	173
litem	350	161.271	Sale nihil utilius	86
Quom mula pepererit	339	Rhadamanthi iusturandū	161 Salem vehens dormis	432
Quom parua est bona vide-		Rhannusius	271 Sale perunctus hic adiuuabi-	
tur spina	244	Rhegmis timidior	455 tur	291
Quom sis nanus, cede	145	Rhoctorum oraculum	445 Saltares dapes	439
Quom uterque concedit alteri		Rhody sacrificium	405 Salus onus unde venerat, illuc	
343		Poraxis iudoc	437 abijt	473
R Adit vsque ad cutē	404	Risus Chiis	405 Saluam imbibere	240
Rana aquam	11	Risus Ionicus	292. 405 Salillum anime	468
Rana cum locusta	140	Risus Megaricus	405 Salsitudo non mēst illi	251
Rana Gyria sapientior	247	Risus syncretus	405 Salsugmosa vicinia	311
Ranarum more bibere	60	Romanus cedendo vincit	446 Saluete equorū silē 23.	326
Rana scriphia	441	Rore pasceitur	434 Sambucan citius	190
Ranus vini prammistras	327	Rosam cū anemona cōfers	140 Samij litterati	418
Rapina cotytis	399	Rosam qua prateryt, ne que-	Samij mores	72
Rara auis	403	ras iterum	261 Samiorum flores	255
Receptus canere	365	Roscius	118 Samiorum laurea	256
Rectam ingredi viam	271	Rudem accipere	366 Samiorum mala metuis	314
Recto pectore	160	Rudentes & remos cum armis	Samium comatum	256
Reddidit Harpocratem	442	commutat	351 Sanguine flere	277
Reficere cicatricem	274.300	Rudius ac planius	371 Sanior est pisce	407
Refutantis laudem immodicā		Ruminare negotium	120 Sapiens diuinat	392
24		Rumor publicus non omnino	Sapiens non eget	393
Regia vaccula	116	frustra est	337 Sapiens sua bona secum fert	63
Requiescent auctorem furmidinis		Rupta ancora	259 Sapientes tyranni sapientium	
168		Ruris fons	120 congressu	39
Relinque quippiam & Medis		Rus ciuitas	467 Sapientia vino adhibatur	292
386		Rusticanum oratorem ne con-	Sapientum ocl. auis	117
Rem acu tetigisti	23.86	temseris	97 Sardianapalus	256
Rem factam habere	410	Ruta casa	459 Sardi venales	63.445
			Sardo.	

Sardonius visus	409	Semper Africa noui aliquid	Sero venisti, sed in colonium ita
Sarone magu nauticus	278	adportat	221 416
Satius est inity mederi, quam		Semper agricola in nouum an-	Serpens nisi edat serpentem,
fini	416	num diues	176 draco non fiet
Sarta testea	367.410	Semper aliquis in Sydoniu do-	Serpentis oculus
Sarpedonium litus	79	mo	184 Seruabiu bouem
Satietas ferociam parit	154	Semper graculus aspidet gracu-	Seruatori tertium
Satiu quercus	385	lo	420 Seruiliu capillus
Satius est recurrere, quam ma-		Semper feliciter cadunt	Seruiri scena
le currere	415	taxilli	62 Seruorium cnuas
Saturnia lema	69.254	Semper Ilio mala	236 Seruum baud ucho
Saturni podex	247	Semper leontini iuxta pocula	Seruus seruo prestat, dominus
Saxum uolutum non obduci-		291	domino
tur musco	55	Semper me tales hostes inse-	Seruus quam sis, comam ge-
Saxum uolere	208	quantur	88 ris
Scabrosior leberide	53	Semper seni iuenculam subij-	Sexagenarios de ponte deijce-
Scarabei umbra	93	ce	29 re
Scarabeo citius persuaseru	302	Semper similem ducit Deus ad	Sibariffare
Scarabeo nigrior	381	similem	420 Sibi canere
Scarabeus aquila querit	470	Semper superioris anni melio-	Sibi malum reperit
Scarabeus citius faciet mel	190	ra	478 Sibi parat malum, qui alteri
Schornicola	178	Semper tibi pendeat hamus	parat
Σκῆπτρον	205	152	Si bouem non possit, asinum a-
Scendere glaciem	10	Semper uirgines furie	470 gas
Scendere penulam	184	Senecta leonis prestantior hin-	Sibylla uiuacior
Scipioni arundineo inniti	177	nulorum iuuenta	141 Si cascum habere, non deside-
Scit quomodo Iupiter duxerit		Senem erizeve	416 rarem opsonium
Iunonem	103	Senesco semper multa addiscēs	Sic est ad pugna partes, re per-
Scopa dissoluta	419	395	acta, uenendum
Scopam attingere	86	Senescit bos	290 Si coruus possit tacitu passu
Scrapta	94	Senes mutuum fricant	362 180
Scrupulum iniicere	458	Senis doctor	210 Si crebro iaciat, aliud aliis ite-
Σκῆπτρον βλάπτει	431	Senum prudentia	395 ceris
Scythia accipians asinam	431	Senex bos non lugetur	289 Siculiffare
Scythia malus	54	Senis mutare linguam	210 Siculus miles
Scytharum oratio	52	Septem conuiuium, nouem con-	Siculus omphaciz, at
Scytharum solitudo	431	uiuium	78 Sicyon arrodēs uxor lacernam
Secundū uentū	62	Septennis quum sit, nondum e-	texe
Secundo astu	62	didit dentes	253 Sidera celo addere
Secum uiuere	318	Septimus bos	94 Si Deus uoluerit
Securim iniicere	303	Sequitur sepiam perca	421 Signum bonum, aut malum 85
Sedecim pedibus superauit	142	Sera in fundo parsimonia	415 Si iuxta claudum habites sub-
Sedens columba	312	Serapia	94 claudicare disces
Seiuncta sunt Merrha & Si-		Serenitati nubem inducere	18 Sileni Alcibiadis
Ioan fluenta	114	Serere ne dubites	229 Silentij tutum premium
Selliffare	52	Sero Iupiter diphtheram inspe-	xit
Semel rabidus, ac decies palli-		470	vulpina addenda
diu	479	Sero molunt Deorum mole	Si meus ille stylus fuisset
Semissis homo	87	477	Simia barbata seu caudata
Semper affert Libya mali quip		Sero sapiunt Phryges	414 428
piam	220	Sero venisti	416. 448 Simia est summa etiam si auera

zefiat insignia	166	dato	213	Stupidior Praxille Adonide
Somnia ficata	428	Si vultur es, expecta cadaver	257	
Somnia in purpura	132. 167.	183		Stultitia est putare Iouem esse
429		Smaragdus in luce obscurus	21	se
Somnia non capitur laqueo	220	Socrates callus	458	Stultior Coræbo
Somnia pulcherrima deformis		Sola lacena viros pavunt	168	Stultior Meliide
est	166	Solem adiuuare facibus	20	Stultior Morycho
Somile gaudet simili	419	Solidus è clybano boues	295	Stulto ne permittas digitum
Somnia habent labra lactucas		Soli lumen inferre	11	253
421		Solus currens uicit	464	Stultus, qui patre caso, liberis
Similes videntur captius ex		Solus sapit	144	pepercit
Pylo	432	Somnium	461	Stultus stulta loquitur
Similior ficu	420	Somnium non videt	121	Suade lupus ut insaniant
Simionid cantilena	390	Somnus absit ab oculis	121	Suadeo quod ipse facturus est
Simulare cupressum	260	Sontica caussa	335	sem
Simul da & accipe	112	Sophocles, Laudiceni	48	Suam quisque homo rem me-
Simul & miserum est & in-		Sortem & vsuram persoluere		nunt
terit gratia	241	475		Sub aliena arbore fructum
Simul sordere & flare difficile		Soterichi lecti	95	Sub cultro liquit
189		Spherã inter sese reddere	344	Subingus homo
Simul ut dictu & factu	156	Sphæra per præcipitium	383	Subditicius es
Simapi uicitare	275	Sparta seruis maxime serui		Subito alius
Sine canibus & retibus	77	418		Subitum remediũ periculi
Sine capite fabula	182	Spartam naclus es, hanc orna		Sublata lucerna, nihil interest
Sine Cerere & Baccho friget	922	417		inter mulieres
Venus	76. 395	Spondyla fugiens pessime pedis		Sub manu nasci
Sine cortice nabis	223			Subuenanea parit
Sine ope diuina nihil ualemus		Spem pretio emere	176	Succisua opera
74		Spes alunt exsules	438	Sui irritat
Sine pennis volare haud facile		Spes seruat afflictos	438	Sui cuique mores fingunt fortu
est	190	377		nam
Sine rituali diligere	377	Spes tenuis	438	Sui dissimilis
Sine ut incolumis redeat	47	Spirat Caecias	406	Summaria indicatura
Si non adsunt carnes, taricho		Sponde, noxa praesto est	297	Summam ranũ addere
contentos esse oportet	391	Spongia corrigere	105	Summa ut defendere
Simopissas	258	Spongia mollior	312	Sumus ingredi pedib. 349. 450
Simpiassare	258	Sponsi uita	255	Sumus labijs
Si quid mali in Pyrrhã	108	Spontanea molestia	304	Summis unguibus ingredi
Si quis iuxta ciuitatem clypeus		Squillas a sepulero uellas	251	Summis uti uelis
226		Statera ne transgrediare	244	Summis naribus olfacere
Siren amicum nuntiat, apis		Statuam faucibus colas	190	Summo pede
hospitem	340	Statua taciturnior	443	Summum cape, & medium ha
Sisyphi artes	221	Stellis obsequare, obelo nota-		bebis
Si lanti uirtutem quanti marga		re	85	Summum fastigium impone-
riuum?	142	Στρωγγυ	298	re
Si tibi amicum, nec mihi ini-		Stentore clamorior	79	Summum ius, summa uirtus
micum	46	Sterilem fundum ne colas	202	404
Si tibi machera est, & nobis		Sterilit Agrippo	360	Summum fuerit centonem
est domi urbina	315	Struanam diabapho tegere	184	Suo ipsius iudicio perit forex
Si tu procreta	352	Strychnum bibit	251	302
Si uinum postulet, pugnos illi		Stupa feniculus	469	Suo ipsius laqueo captus est

Suo

Suo iumento sibi malum accer- sere	302	131	Syrus quum non sis, ne syrissa Tempus omnia reuelat	215
Suo quisque studio gaudet	375		Temulentus dormiens non est	274
Suo sibi hunc iugulo gladio suo telo	302		Tacite stomachari	266
Superatus es à Gallo quopiam			Tacito pede	427
276			Taciturnior Pythagoreis	443
Superauit dolum Troianum			Tanarium malum	235
367			Talaria induere	155
Supercilium salit	68		Talia gignit bellum	303
Super te hæc omnia Leparge			Talpa caciior	70
474	384		Talum reponere	330
Supremum fabule actum adde re	364	235	Tam in procliu quam imber	152
Surculum defringere	226		Tam perit quam extrema faba	317
Surdaster cum surdastro gabat	422		Tenuiter diducis	286
Surdior Toroneo portu	440		Ter	254
Surdior turdo	440		Tanagraus cetus	246
Surdo fabulam narras	206		Tam multa quam sapiens	179
Surdo canis	206		Tangere hucus	274
Surdo oppedere	205		Tanquam ad aram	152
Sursum ac deorsum	81		Tanquam argiuum clypeis ab-	409
Sursum versus sacrorum flu- minum feruntur fontes	189		Tanquam defossium habes	348
Sus acina dependens	470		50 Terre filius	335
Sus cum Minerva certamen suscipit	12		Tanquam Chalcidica nobis pe-	249
Sus in volutabro cæni	267		perit uxor	82
Sus Mineruam	11		Tanquam conchilium discerpe-	108
Suspendio deligenda arbor	110		re	150
Suspensa manu	228		Tanquam de marthecio	443
Sus per rosas	258		Tanquam de specula	189
Sus que de qua	89		Tanquam heros in clypeo exci-	48
Sus saltauit	14		pere	150
Sus sub sustentem	124		Tanquam in phiditijs	463
Sustollere manus	276		Tanquam in speculo	
Sus tubam audivit	268		Tanquam meum nomen, tan-	
Sutorium atramentum	380		quam digito	371
Suum cuique pulcrum	27	375	142	140
376			Tanquam suber	180
Sybaritica mala	236		Tantali horti	462
Sybaritica mensa	294		Tantali lapis	431
Sybarita per plateas	49		Tantali pæne	437
Sycophanta	71		Tantali talenta	135
Sylofontus chlamys	183		Tatichus astus est simulatque	407
Syncerum vas incrustare	16		viderit ignem	384
Syncretismus	38		Taurum tollet qui vitulum su-	
Syrbena chorus	407		stulerit	55
Syra cusana mensa	294		Taurum tollet qui vitulum su-	107
			stulerit	107
			Teuthidium more	458
			Thasium in fundis	281
			Thassis bonorum	64
			Theagenis pecunia	361
			Theagenis hecatum	199
			Theocrines tragicus	71
			Thericles amicus	291
			Thersyte facies	166
			Thestala mulier	164
			Thestalarum ala	291
			Thestaurus carbones erant	174
			Thestalarum commentum	218
			Theta præfigere	105
			Tibia-	

PROVERBIORVM.

Tithoni senecta	287	Tragicum malum	233	V. Aquam inhabitare	205
Thoraces seclera nesciunt	218	Tragicum tueri	276	Vadimonium deserere	335
Thoracum commentum	218	Tragædias in nugis agere	261	Valent amicus cum inimico	115
Thybra visitans	52. 410	Tragulam iungere	245	Valde carum lumen	80
Thynni more	119	Tranquillo quilibet gubernator	63	Valere pancreatice	407
Thymissare	275	est		Valius vitæm decept	172
Thurum lemma	167	Tranquillum athera remigas	208	Vapula papyria	89
Tibam tuba comparas	142	Transuersum agere	333	Vasus inflat	250
Tibicen vapulat	397	Tredicim cubitorum	251	Vates fecion auferat omen	407
Tibicines mente capti	248	Trepidam in morem galli cuius-	458	Vbi amici, ibi opes	37
Tibicinus vitam viuis	255	spiam		Vbi ceruus cornua abijciunt	339
Timidi mater non flet	394	Tria cappa pessima	197	Vbi non sis qui fueris, non est cur	
Timidi nunquã statuerunt	190-	Tria subberima	408	velis viuere	170
pharon	455	Tribus bolis	68	Vbi per arma fulgurant	403
Timidor Pisandro	454	Tribus minus insumentis, duode-	433	Vbi paueru, impera	320
Timidus Plutus	455	cim imputat		Vbi quis dolet, ibi & manum	
Timidor es prospiciente	454	Tribus verbis	69	habet	312
Tineas pascere	87	Tributis potiora	290	Vbi timor, ibi pudor	397
Tinctura Cyzicena	396	Trice, apina	92	Vel acum inuenisses	121
Tirefia caciore	69	Triceps Mercurius	45	Vela ventis permittere	151
Tinctura Sardonica	396	Trifidus littera	104	Vel cæco apparet	371
Titanas imploras	75	Trifidus sextale	277	Vel supra mordeat nocentem	
Titanicus adspæctus	276. 459	Trifidus diuicum comeatum	360	Velis equis que	156
Tithymallus Laconicus	88	Trifidus litterarum homo	92	Vel hosti miserandus	234
Tiuo adrogem	383	Trochim morem	215	Vel Megaram usque	297
Titulatum	91	Trutina iustus	270	Vel muscas metuunt prateruolu-	
Tiuus	20	Troyæsus	434	tantes	455
Tollat te qui non noisit	404	Tuam ipsius terram calcas	113	Velocem tardus sequitur	12
Tolle digitum	465	Tuas res tibi habeto	123	Velut è speculo	372
Tolle calcem	316	Tua res agitur, paries cum pro-	125	Velut in cratere	83
Tollenda mali occasio	347	ximus ardet		Velut umbra siquis	55
Tolle tolle mazam quam ocys-	435	Tu in legione, ego in culina	133	Venari in mari	18
fime scarabeo	47	Tuus te pingam coloribus	344	Venerem inuisurandum	163
Tollere cornua	47	Tunica pullo propior est	388	Veneris hic	279
Tollere cristas	47	Tunc canent cygni cum tace-	135	Veneri suem immolauit	328
Tota erras via	7	bunt graculi	358	Venia primum experienti	267
Tota hucus est	322	Tunicati		Veniat hospes quisquis profu-	
Toto calo errare	7	Tuo te pede metire	47	tuus est	390
Toto corpore	373	Turdus ipse sibi malum cacat	306	Venimus ad summam lineam	8
Toto decorato boue, in cauda	365	Turpe filere	264	Venter auribus caret	293
deficit	10	Turpis iactantia	374	Venti campus	216
Toto organo	81	Turture loquacior	178	Ventis tradere	341
Toto pectore	263	Tusis pro crepitu	427	Vento loqueris	208
Totum subuertere	53	Tute hoc intrisi, tibi omne est	307	Ventos colis	208
Totus echinus asper	112	excedendum	110	Ventre pleno melior consulta-	
Trabi in omnibus	112. 367	Tute lepus es & pulpamentum	21	Ventrem mihi obijci.	293
Tradere prouinciam	75. 83	quers		Ventres	292
Tradunt operas multas	373	Tuum tibi narro somnium	15	Ventus neque manere sunt, ne-	
Tragicæ loqui	99	Tyria maria	460	que nauigare	368
Tragicus rex				Vers	

Vera fronte	285	mittere	12	Vltro Deus suppeditat bona	
Verba importat Hermodorus		Viri infortunati procul amici	78		
296	39			Vlulas Athenas	27
Verberare lapidem	206	Viri uicuriando, pueri talis sal		Vlyffes pannos exiit	332
Verbis conceptu peierare	366	lendi	161	Vlyffum emmentium	221
Verbis cogumarys	23	Viri senis astaphis caluaria	288	Vlyffus remigium	19
Verbis pugnans, non re	457	Viro esurienti neesse est furari		Umbræ	138
Verecundia inutili viro egen-		334		Vmbram suam metuere	17
ii	396	Viro Lydo negotium non erat,		Umbræ pro corpore	212
Ver ex anno tollere	211	at ipse foras profectus para-		Vna cum canistro	387
Ver hiemem sequitur	423	uit	303	Vna cum ipsis manipulis	398
Veriora ijs qua apud Sagrari		Viro seni maxilla baculus	289	Vna cum templis & aris	419
acciderunt	162	Virtute duce, fortuna comite		Vna domus non alit duos canes	
Veritatis simplex oratio	284	67			
Vero verius	286	Virtus gloriam parit	336	Vna hirundo non facit ver	86
Versatilis Artemon	52	Virtus simplex	271	Vna lauabor	389
Vertere vela	330	Virtutem & sapientiam vin-		Vna peritica	384
Verueta statua	252	cut testudines	325	Vndarum in vlnis	126
Vespa uicade obstrepens	12	Virum improbu vel mus mor-		Undas numeras	207
Veru signare	118	deat	474	Vndecumque lucrum capiunt	
Vesperilio	215	Vita doliaris	172	389-397	
Veste circumfers ignem	191	Vita macerata	290	Vnde excoquat seuum	135
Vestigium ponere	243	Vita mollia	412	Vnguis in hulcere	274
Vestigys inbare	426	Vita mortaliu breuias	469	Vnica filia duos parare generos	
Vestis virum facit	136	Vita hominis peregrinatio	469	42	
Viam qui nescit ad mare	391	Vitanda potens offensæ	476	Vnica scutica omnes impellit	
Visti non audent hiscere	465	Vitiat lapidem longum tempus	383		
Viditans succo suo	434	288		Vnico digitulo scalpit caput	
Victoria	170	Vitilgator	344	255	
Victoria non incruenta	464	Vitiosa nuce non emam	92	Vnicum arbutum haud alit	264
Victus spinosus	231	Vitua vox	138	duos erithacos	
Videre militi labda	257	Viuens videns que	235	Vnum duobus non est pug-	
Videberis me vides, plane Mar-		Viuuit, incende ignem	157	nandum	73
tem videre	48	Viuorum oportet meminisse		Vno die consensere	414
Vinaria angina	60	341		Vno digitulo	383
Vinula Tyrrens	350	Viuum cadauer	289	Vno ore	46
Vindicta tarda, sed grauis	476	Viuum noueris	240	Vno sulce complecti	69
Vino inscribere mulieris iusu-		Viuum sepulcrum	289	Vno tenore	419
randum	341	Viuus fueris vel sepe solum ac-		Vnum augurium optimu, tur-	
Vino vendibili suspensa hede-		cupiens	76	ri patriam	168
ra non est opus	52	Vixit dum vixit bene	294	Vnum ad unum	120
Vinum caret clauo	295	Vltra catalogum	287	Vnus contra multos	47
Vinum senem etiam vel nolen-		Vltra Epimenidæ dormis	432	Vnus Deus & plures amici	
tem saltare compellit	295	Vltra susum	287	34	
Vinum animi speculum	285	Vltra hyperbolu	298.407	Vnus multorum instar	146
Vir fugiens & denuo pugnabit		Vltra linum	287	Vnus vir nullus vir	74
456		Vltra pensum viuuit	287	Vocatus atque non vocatus	
Vir fugiens haud moratur hre		Vltra peram sapere	47	333	
strepitum	156	Vltra res Callistrati	134	Volans pedis ostendere	314
Virgula diuina	61	Vltra septa transilire	30	Volantia scitari	208
Virgulta scapha Argau trans		Vltro citro que	110	Volaticum usurandum	220
				Volens	

PROVERBIORVM.

Volens nolente animo	42	Uti foro	417	Vulcanus tibi vaticinatus est	
Volentem bouem ducito	334	Vinam domi sim	124. 138	340	
Voluitur dolium	207	Vinā mihi cotingāt ea que in-		Vulgus suspicax	344
Voluptas feeda	259	ter Corinthū & Sicyonē	477	Vulpes bouem agit	21
Voracior purpura	400	Vt in velabro olearyj	83	Vulpes haud corrumpitur mu-	
Vorare hamum	401	Ut lupus ouem	40. 274. 312	neribus	326
Vorsuram soluere	208	Vt lusi buiuli	90	Vulpes non iterum capitur la-	
Votum munificum	477	Vt nunc sunt homines	107	queo	267
Vrbanus nihil equi cogitat	273	Ut Phidia signum	46	Vulpinari cum vulpe	423
Vrit absque torre	350	Vi Phrygius amauit Pieriā	40	Vulturis umbra	400
Vsq̄ ad aras amicus	37	Ut possumus quando ut volu-		Vultu saepe leditur pietas	35
Vsq̄ ad rauim	78	mus non licet	391	X Enocratis caseolus	173
Usura nautica	290	Vt ranque paginam facit	117	Υ* πρὸς Ἰωάννην	164
Usus est altera natura	302	Vtrem cadis	211	Υ* πρὸς Ἰωάννην	279
Ut Bagas constitisti	254	Vtrem mergis vento plenu	202	Z Aleuci lex	272
Ut canis è Nilo	158. 226	Vtrem vellis	199	Z Zenone moderatio	452
Ut Corinthia videris	257	Vtres Thylacti	293	Zenonium est et lentum coque-	
Vtere curru, de asinis nihil la-		Vtre territas	199 212	re	104
borans	32	Vtroque nutans sententia	42	Zoli	264. 345
Vterque ambo	99	Vt sementem feceris, ita metes		Zonam perdidit	359
Vt fici oculis incumbunt	323	363		Σοφοκλῆς	449
Ut herba salustialis	468	Vulcanium vinculum	465	Zopyri talenta	134

FINIS.

EXCYDEBAT CHRISTOPHORVS PLAN-
TINVS ANTVERPIAE XXVI. IUNII,
ANNO M. D. LXIIII.